

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarzystwa S. S. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Trzydziestu letnik.

W Budyschinje.

Czesc Smoleriec knihcisczezenie w maczicznym domie.

1892.

W op schi jec z o.

	Strona
Boží křesťanové Ježus Kristus. Vot r.	1
Katolický Posol na započátku 30. léta. Vot r.	2
Založení luteraňství a požádání. Vot Šymanka	3
Bo nových misionářských zvězdech. Vot J. L.	5
Příslušník profesor dr. Janzen †. Vot —č.	7
Moc pacifistů. Vot —č.	8
Knihovněm serbských tovaranstev. Vot Hörnika	9
Patriotika. Vot —i.	13
Slověžlo wo řezy. Vot —i.	15
Kardinál Manning †. Vot —č.	21
Lubijští církve. Vot Zářenka	23
Katolická církev v našem východním kraji. Vot Kr.	29
Protestantský rozluček wo Žansenu. Vot J. L.	31
Ž Bacžonja. Vot S.	32
Krotké zboží. Vot J. H.	33, 41, 52, 61, 73
Bo národnostech. Vot —z—	36
Ž Bancžic. Vot I.	43
Hód w Rusi. Vot r.	49
Swjata Orosija. Vot J. L.	51
Slověžlo starých dětí i přenášení svátomu vopratjenju pónđa. Vot —č.	57
Vrénje svjate vopratjenje. Vot mz.	58
Safslí sejm. Vot K.	69
Bo modlitivo do jéža a po jéži. Vot —is.	70
Wědomosć a dźim. Vot r.	72
Kadecky. Vot Libša	77, 89, 99
Naché kwaž. Vot M. Š.	79
Dociž je spane! Stan! Vot Jakuba	82
Wulkotne zarunanko. Vot r.	91
Woprawa Bježadu Rabicjanseje woſady. Vot Biedricha	91
Swjath Bonifac a Serbja. Vot J. S.	97
Rhonow — wjes abo hród. Vot Sporuška	101
Wjerchbiskop Jurij Kopp w Kulowje	102
Štoż kupišč, zaplač hnydom! Vot —č.	105
Šyrotka. Vot J. H.	106, 114, 123, 137, 145, 153, 163, 171, 182
Nowomiejsčinie w Kulowje	108
Bohování veleodstojnoho ľ. kaplana A. Hausmanna w Königshainje. Vot Nowaka	113
Ž nowieciornej Milczanseje. Vot —i.	121
Dopis z Kulowskeje woſady. Vot K.	127
P. Józef Dienst †. Vot r.	133
Bo Voretzanských zwězdech. Vot —i.	136
Slověžlo starých. Vot —č.	140
Konsekračia novej cirkvi w Lubiju. Vot r.	161
Namatanjo Ameriki. Vot r.	169, 177, 221
Bo dwemaj wažnymaj wotpuskomaj. Vot Kubascha	179
Bo rozhříbení křesťanstva na Moravě a w Slováckej. Vot J. N.	180
Swjedzení 50letého mešníkstvoho jubileja ľ. Monsignore Jakuba Kućanka. Vot r. 189,	201
Katolická církev a Wuherska. Vot r.	196
Bože děčího kudých. Vot J. H.	202, 211, 222
Keď dalško dha ſeje z waschej Radworskéj církvi? Vot Žura	209
Kardinál Lavigerie †. Vot —č.	210
Šichtvártý zehnáček Novoho Bacžonja. Vot Hörnika	217
Rejčko malo wo Pražském mojeze. Vot —i.	219
Ľeták z krakovského domu. Vot —č.	221

3 Lutjich a Sakskeje

3 cyloho swęta

Należnosće našoho towarzystwa

Dary za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju

„ za cyrkičku s. Józefa w Hajnicach

„ za cyrkej Maćerie Božeje w Radworju

„ za cyrkej w Lubiju

„ za wudaco Nowoho Zakonja

} stańne rubriki.

Wszelężym, dopisy, zjawne rozmówjenja w někotrych czislach. — Kaweşčikli.

Pschispomnjenjo.

Nastawki tutoho lětnika su 20 spisacjerjo podawali; běhu to pôbla redaktora k. Can. Cap. Scholasticus Hórník, farat Kubasch, tachantski predat Libšč, administrator Žur, kapłanojo Rjencz, Nowak w Khrósczicach a Radworju, a Barjeňk, wuczjerjo Kral, Symank a Biedrich, kloschtsyssi zaſtojnisi Holka, studenci: Jakub a Michał Schewczič, Andricki a Winger, sejmiski zapoſlanc Michał Kocka, Kral w Koczinje a J. Hicka w Kulowje.

Dopisy podawacemu pôbla jenotliwych z tuthy kniežej hisceže k. Can. farat Herrmann, Jakub Zyž, M. Haſchka, Jakub Kocka, Michał Wawrik, J. Scherc, Barjeňk a Scholta. — Pschispomniz dyrbí so z džakom, zo je woſebje rubriku „z cyloho swęta“ kniez kapłan Rjencz nimale czele lěto porjadnje sam piſal.

Wszitkim czeſćenym so budželacjerjam wuprajamy z wutrobu: Zapłacę Boh tón kniež! Proſzymy dale wo podpjeru — ſami pschi mnohim zaſtojniskim džele doſez wažne a mnohe dželo za Poſoł dokoniecž njemôžemy.

Kłownu expediciju je tež w tutym lécze porjadnje a ze znatej sweru wobſtarał kniez Jakub Wjencika, inspektor tachantskeje cyrkwe. Dwacyzci lét ſtoji w tutej ſlužbje, nimale tón ſamý čas tež poſticež ſwoju pomoc za rozpóſlanjo „Katholicko Poſoła“. Tomu budž najwutrobnissi džak. Nic mjenje pak tež w wszitkim kniežim, kotiž ſu w jenotliwych wosadach rozdawanjo Poſoła, pschijumanjo a podawanojo pschinostkow wot ſobuſtaſow wobſtarowali. Běhu to w Khrósczicach duchowni knieža Scholta, Nowak a Jawor, pschekupcji Domanja a Barjeňk, we Wotrowje kniez Can. farat Herrmann, w Marijnej Hwězdze k. P. Benedikt a poſelnik Lehmann, w Njebjelzcicach k. farat Kubasch, klamař Kubasch a Schwejda, w Kamjencu k. farat Rězak, w Kožencze k. administrator Natusch, w Kalsbicach k. farat Biedrich, w Kulowje k. farat Krause a kapłan Schotta, w Radworju k. administrator Žur, w Baczonju k. kubler Pjeh, w Zdžeri k. Čgorlich a druzy. Boh dchyl jim placzic̄ wſchitku jich prou a dobrociwu pomoc za naſhe spomožne naležnosće!

Njech nam wſchitcy swerni wofstanu a woſebje młodži knieža ſwoje czerſtwe mocu Poſołej poſticež!

W Budyschinje, 31. decembra 1892.

Redakcija „Katholicko Poſoła“.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihaſni 2 m., pod kři-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sludowy czasopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 1.

2. januara 1892.

Lětnik 30.

Budź Khwalem! Jezus Chrystus!

Tsícte lěto nastupuje z džensníškim dnjom nash "Katholicki Posol" svój
pucz do luboje ſerbſkeje Čužic: w starej ſvérnej luboſczi z wobnowjenymi mocami.

Kaž kózde lěto poſtrowja "Posol" tež lěſa na prěnim dnju nowoho lěta
ſwojich lubyjch čjitarjow z najkrasnišim poſtrowjenjom, kotrež mamy, a
kotrež je, z wutroby prajene, nutrna modlitwa. Jezus stoji na zapocžatku
nowoho lěta. Jezus je kaž ſlónco, kotrež nam ſtrachow połny pucz rožvětluje,
taž tež pomocník, kij posylňa a zdjerzuje, hdyž chcedža moc popuſčuje.

Kak zbožowni smy, zo je Jezus nam hiſeže wſchitko! Schto chcedža cti,
lotſj su joho z tróna ſwojeje wutroby ſtorečili, na džensníškim daju ſebi pscheč?
Prózne howe frazy bjez živjenja, bjez wutka su wſchitke jich rjane pschečja. Nicžo
ſewuſtukuja, běh čjasa ani wo wloſk nejepſheměnja. Schtož pak Jezusa znaje
je w luboſczi z nim zjenocženy, tón wě, zo ma wosebitu moc nad wutrobu
Božej, spominajo na ſłowa ſwojoho Zbóžnika: "Budźecze-li Wótca w o-
křeo w mojim mjenje proſyč, da wam."

W mjenje Jezuſowym tohodla pschejem ſwojim lubyjch čjitarjam zbožo
knowomu lětu, zo by bylo lěto hnady a lěto ſpomoženja. Njeh Bože
Mocž ſo blyſčej nad naſhimi ſwóbamí, wosadami, nad naſhej Čužicu a
Wótčinu! Njeh ſwéra pschečiwo Bohu a joho ſvjatej cyrkvi, njeh wěrna luboſcž
a dowěra pschečiwo ſobubratram, njeh pokorna ſpokojnoſć a ponizne zmyslenjo
za ſebje ſamoſho ſo wſchitkim, wſchitkim popſcheje a zdjerži! Potom njech dže ſwět
ſvoj pucz: "Hdyž je Boh z nami, ſchtó budźe pschečiwo nam?" potom
budže tež tele lěto za nas:

zbožowne lěto!

W Budyschinje, 1. januara 1892.

Redakcija „Katholickoho Posola“.

Katholicki Posol na zapoczątku 30. sierpnika.

Swojim lubym częstom wjele zboża i nowomu lętu pchawskiemu, dowsłomy sebi też za naszych „Katholicki Posol” małe pchecze abo prostwu wuprajieć, a to runje dżensa na zapoczątku nowego lata. Zo by pchecze so czim boli rozemiło, wozjewiamy tudy rozdżelenjo a rozschérjenjo „Katholickiego Posola”. W minnym leczże je so skalo exemplarow: do Wotrowa 60, do Khrósczic 170, do Baczonia 33, do Klóschtra Marijneje Hwézdy 53, do Njebjelczie 47, do Malbic 97, do Różanta 78, do Radworja 95, do Zdżerje 14, do Kulowa 31, do Kamienca 7. Dale zo na pōsze pod kschijnym zwiazkiem seżele do Drježdżan 20, do Marijnego Doła 5, do Lipska a někotrych miastow w Saksej 8, do někotrych miastow Łužic 7, do Prahi 19, wysze toho do wschelakich miastow Czëskeje 11, do Brna 3, do Wrótławia 3, do Francózkeje 1, do Bośni 1, do Ameriki 1 a někotre druhe po 1 abo 2 exemplaromaj.

Hdyż na liczbę płaczacych sobustawow dżiwamy, wupokazaja nam nasze knihi seżehowace liczby:

1882	:	564	sobustawow.
1883	:	578	"
1884	:	620	"
1885	:	669	"
1886	:	697	"
1887	:	751	"
1888	:	738	"
1889	:	681	"
1890	:	684	"
1891	:	565	"

Dwie poslednjej leczże hiszczęce dospójny pchehlań nieposicjatej, dokesz maja někotri swoje pchinoški hiszczęce zaſtate, to pak može so prajicż, zo mo hlo rozschérjenjo Posola hiszczęce lepsze bycż, hdy by so wschudże trébna kędzbrońcę a (chcemy prajicż) lubośc̄ jomu dostała. Pchibjeracż dybi liczba sobustawow, nic wotbjeracż, chcemy-li swoje nawdawki w katholickim serbskim piśmowstwie dopielnicż.

Hdyż pak sebi rozschérjenjo Posola należne pchejemy, dha su moraliske pchiczyń hiszczęce ważnische, dyżli pjenieżne. Posol ma ważnosć za całe derjemiečzo naszego ludu. Każ je pchecy za to wojska, sktoż je za czaſne a węczne spomożenjo lubych Serbow, tak chce a budże to też dale czinicż. A tomu pak je trébna podpiera wschitkich, kotsiż derje ménja.

Nascha proſta potajskim je: Starajęce so sobu za Posol a pytaječe jomu nowych pcheczelow dobycż, starzych pak zdżerzecż! Wschak je Posol zhromadny časopis, wasz runje tak kaž nasch. Njelubi-li so wam něchtia na nim, praječe to zjawne, a budże-li w naszych mocach abo żnjese-li je to ze zaſadami, kotrež su redakciju pchecy nawjedowale a zahorjałe, dha za-węſcę to porędžimy.

Dalsze rozschérjenjo Posola je mózno. Su wschelake miasta a też wosady, hdyż by liczba sobustawow mo hla wjetsha bycż. Sktoż wo wulku polititu so stara, drie też wjetshi polityski časopis dżerzi (njech jeno je pchecy dobrzy!) to pak jomu nima zađzewacż, zo też Posol podla ma, tiz wschelak tak rjec domjace powěscę pchinięse, kotrež nihdże družbę njenamakaſch

U hdj by tež z Bosola wjele nowoho njezhoňiš, dha je hijo to jara ważne, zo tola drugdy tež něčto serbske čítasch, hewak sy na posledku cužnik we wótczinje (domiznje).

W tymle nastupanju mamy wutrobnu próstwu na wschitkach derje zmyslenych Serbow, runje džensa přeni dženiu nowoho lěta: Kedžbuježe tola trochu na so, nic jeno šchtó ryciežge (to sebi swědomjo a twój samsyn wujitk hijo žadatej) ale tež tak ryciežge, pschedož to sebi žada wascha cęescz jako Serbow. Ze stajnym čitanjom němſkich nowin někotsi pomału swojej maczérnej ryczi tak wotwuknu, zo so jich powědano runja ryczi, kotaž je w Serbach so předy psched směšhwa čznička a jako pschedsko trjebała. Džicze jeno do toho abo drugoho towarzstwa (tež nasche "serbske" towarzstwa nieszu wuwzate) a posluchajcze tam na rycze. Hdjz rogomny Serb abo Njeſerb na to posłucha, ton dyrbi so djiwacz. Wschudże, wschitc na cęstosc swojeje rycze džiwaja a ju porjedzicz pytaja, mamy dha my Serbja žady wostacz?

Tuž hisheče raz proshym: Ryciežge derje serbski! A zo byschče so prawje derje w tym wobkruczili, čitajcze pilnje tež serbski, podpjerajcze a čitajcze porjadnie „Katholicki Boſok“!

Založejmū lutowarňe a požczerńje!

(8 pschednoščka knjeza wuežerja Symanka z Baczonja we Łahowje.)

Nowa kassa pak njeje jenož k tomu, zo by wona pjeniezji towarzham wupožęowała, ale wosebje tež za tajlich ma wona wobstacz, kotsz għedja na-lutowany pjeniez za wěstu dań ſthowacz; tohodla ja noschu kassu tež mjenowach malutowanju kassu abo lutowarňu. Tak husto ma hospodat něčto pjeniez zbytnych — njech je summa tak mała, hacż chce. Jara poređko zamiećze so stawa, zo so tajki snadž snadny zbytk na banku do Budyschina abo hewak do lutowarňe donjese — husto dočz so tak w hospodařstwie sobu rozmaza. Mamy pak my kreditnu banku, dha je kózdomu stajna lóčka pschiležnosć poſciezena, swój tež najmjenišci pjeniez na dań dacz. A hdjz je jomu něčto zapožęone, dha to zbudzuje lóčki k dalschomu pschinioſhowanju, a tak w tajlich krajinach, hdjż hijo tajke kassu wobsteja, je někotry cyle kħudy hospodar k na-hlodnomu pjeniezei pschisħol. A pschinidze-li cjas, hdjż je pjeniez trévnij, dha njetrjeba požcadowacz, ale jenož swoje zbehacz. Zapožijsch-li swoje pjeniezji w statnej, měscjaniskej abo hewak druhej lutowarňi, dha za to jenož dostenjesch wěstu dań. Wupožęisch-li pak swoje pjeniezji towarzstwu, dha dostenjesh runje tak wysoku dań a pódla hisheče spečujesč dobru wēc. Wěsto toho, zo so tam z twojimi pjeniezami wulka čžrjóda tebi cyle cužh żastoñitow žiwi a někotry ikkuli direktor abo aktionar bjez toho, zo vorst zekħiwi, wulki pjeniez dobhywa, dha pschi našchich kassach swojoho fufoda, pschedzela a bratra podpjerajcze a njeje to wjetšha winowatoſči kħsejçanskeje luboſče? Njeda czi to wutrobnie spokojenjo a wjeskoſć?

Lutowonjo je w swojim skutkowanju a we swojich sczehwach jara żohnowane, tohodla dyrbimy pschiležnosć k lutowanju po móžnosći polóżiež. Stajmy sebi psched wozci, šchtó lutowat chce, dha je lutowanjo něčto jara wosobne. Lutować zwuci so na to, zo te abo tamne wiefelo, te abo tamne wužiwanjo sebi zapowę. To cžini tohodla, zo w cjasu, hdjz trjeba, njeby z prózdnymaj rukomaj stal. Wón njeħromadži summij, dokelž ma na hromadżenju samym spodobanjo, taž nahrabny čłowiek, ale cžini to w nadžiji, zo joħo parowanjo

w starobje abo w nuzy so pschez nahromadżeny kapital wuruna. Blutniwy wulkne sam so pschewinycz, wulkne do pschichoda hladacz, a wulkne pschez swoju samstu mōc hōdne a czesczowne žiwienjo wjescz. Zo by netko kōzdy, tej najkudzhi, na towarzschnej lutowatni so wobdzelicz mohł, je nuzne, zo bychu so jenotliwe pschinischki prawje nizke zložile. Hijo 1 hriwna smie so zapołożicz. Psches tajle zarjadowanjo by tez naschim dzielaczerm, sluzownym a czeledzi pschileznośc i wobdzelenju posliczona byla. W naschich sluzownych by so na tajle waschnjo najwēiczsicho zmyšlenjo i dobromu porjadej, pilnosći a złutniwoścji zbudzilo. Tajle dobre zmyšlenjo by pak zamieście tez dobry zaczitacj i mela na zmyšlenjo czelodnogo pscheczivo swojemu hospodarzej. Nasche nowe kassz su snadz najwēiczschi a najruntchi pucz, nastate dolu mjez hospodarjom a sluzownym sierje a lepje zaň wurunacz, spolojnoscz a pscheczenoscz roszczericz. Zo by so we tathm nastupaniu bōrzhy pomoc stala, je jara nuzne. Abo chcemy snadz czakacz, hacz socialistiske zmyšlenjo tez pola nas na wsach so zakorjeni?!

Hdyż tak za lutowanjo a zapołożenjo nasutowanych pieniez ryczach, dha je z tym hijo rozaſnene, z wotkel chcemy wosebje pieniezny bracz. My nemożemy a njechamy z wulkej hromadu zapoczecz, to tez njeje trjeba; nasch pieniezny zdonk budze wot lēta i lētej sam roscz. Hdyż pak te i zapoczątkoj nuzne pieniezny dostonjemy, to mamy sebi wuradzicz; wschak mamy offertow nadosecz.

Waschu wosebitu ledzbnoscz chcu netk hischeze na jenu węc zložicz, lotraż je jara ważna, ale lotraż je na mnogich mestnach hijo założenjo rozrozyła. — Pieniezny wupożeczuja so na potrzebne sobustawy towarzstwa; tu njeje nemożne, zo w dehu czasa nelaiki niedostatt abo schłoda nastanie. Dyrbimy so tohodla praschecj: Schłot ma schłodu njeſc a tak so schłoda zaruna?

Zo mohli na tele praschenjo wotmowlivocz, dyrbimy sebi rozaſnicz, na tajkim podložku zjenočenja staja. Za nowe towarzstwo placzi w chlym nemstym kraju zaſon wot 1. meje 1889: „Gesetz, betreffend Erwerbs- u. Wirtschafts-Genossenschaften“.

Hdyż so w żonej wosadze „lutowanje a požčeřenje“ załoža, dyrbja so hamtskomu sudniſtwu wozjiewicz, hdyż so do towarzstwowych registrow (Genossenschaftsregister) zapisaja. Netk ma towarzstwo winowatośc, pomienowaný zakon za towarzstwa wobledzbowacj; dobudże pak tez prawa „korporacie“. Wuhotowane z thymle prawom mōže wone druhe prawa a druhe lubka nadobywacj, mōże, jeli trjeba, pscheczivo dołžnikam sforżicj, a so pschez swoje pschedsydwo zaſtupowacj dacz. Po zakonju su towarzstwa (Genossenschaften) jenož dowolene, hdyż su zložene:

1. na njewobmierzowane rukowanjo (unbeschränkte Haftpflicht),
- abo 2. na njewobmierzowane dopłaczenjo (unbeschränkte Nachschub- pflicht),

- abo 3. na wobmierzowane rukowanjo (beschränkte Haftpflicht).

Poslednje waschnjo rukowanja (wobmierzowane rukowanjo) njehodzi so na żadyn pad za nasche zjenočenjo: Nasche zjenočenja woschijaja jenož male wokresy; a tola dyrbi kōzde swój městy fond (Garantie-Fonds) mēcz. To pak njeje w tajkich malych wokresach do przedka widżecz, tak so tajki Garantie-Fonds natwari. Tez hijo w spoczątku spomnich, zo nasche towarzstwa nje-dziwaja tak jara na pieniezny; ich fundament je moraliski a socialny. Wojowanjo pscheczivo lichownikam, pscheczivo pschedoženjam a wohudżenju mōże

so jenož radžicž, hdvž so tež mali, haj najmješčhi hospodarjo wosady do tovarštva pschiwozmu. Psihi „wobmjezowanym rukowanju“ dyrbja so sobu-stow z wjetšimi podželemi a z nuzowanymi zaplačenjemi na węcy wob-dželicž. Kózdy sobustaw dyrbi węstu summu zaplačicž; a joho rukowanju so pschiměrja joho akcije. Cžim wjac je wón zaplačit, cžim wjac ma drje dobýtka, cžim wjac pak dyrbi tež rukowač. Hdvž su tele pjenježne podžele male, nima towarštvo žadyn zaweſčenih podložk; hdvž pak su wulke, njemóža so mali, khudšchi ludžo wobdželicž. Wobmjezowane rukowanjo njež potajškim nižo polepschilo; ale možko bjezdro naschoho časa inez bohatym a khudym, inez kapitalom a džetom jenož hishće řehře a straſčniſche ſčinieč. Tuž-čemý wobmjezowane rukowanjo ſpadnycž dacž.

Tohodla wostanje nam jenož njewobmjezowane rukowanjo. A te je za naſche zienoczenja najpschibhōdnische. My řehemý jedyn za drugohoho ſtačž taž bratr za bratra. Luboſčž k bližschomu dyrbi naš nawjedowacž. Tohodla praji tež dr. swobodny kniez ze Schorlemer-Alst w generalnej zhromadžiznie westfalskich lutowańjow a požčetnjow 13. junija 1889: Može měnjenjo je, zo naſutowanſke a wupožčowanſke kassu na dotalnym podložku njewobmjezo-wanohho rukowanja dale wobſtojo. Tónle podložk je so hako khamy wupokazał a njeje nihdže ſchłodžil. Mi njezda so žane rukowanjo hako pschewōtre; a runje najkrucžiſche rukowanjo je najlepšcha garantija za ſwēdomite wjedženjo węcy; a na tym je najwjaczy ležane. Njewobmjezowane rukowanjo je cyle njeſtraſchne. My směli so joho bojecž, hdvž bychmy jebakow a lichownikow ſobu w towarſtwje měčž řehy — ale ně — pschecživo tym wſhak runje do wójny cžehnjem.

Tež dyrbimy wopomnicž, zo my přeni njejsmy, kotsii tajke něſhto za-pocžnu. W běhu 41 lét, w kotrejž tajke banki wobſtoja, njeje hishće žane towarſtwo bankerov činišo, a njeje hishće žadyn ſobustaw pschęz tajke rukowanjo ani pjenježk ſchłodhy mět. Njewobmjezowane rukowanjo njemóže potajšim tež najbohatſchoho, a byrnje wón milliony měl, wotdžeržowacž, zo towarſtwej pschistupi. Káž je nahi na ſwēt pschischoł, tak wón tež něhdy ze ſwēta póníže; a potom budže dyrbječ źlicženjo dawacž, kaf je swoje ſubla trjebal. Derje tomu, kíž je je trjebal k podpjeranju a k pomoch ſwojoho po-trjebnoho ſobubratra. Prjecž ze wſhei zawiſcžu! Wjefelmy so, hdvž so druhomu derje dže! Pomhajmy, hdžez je pomoc nuzna! Bózhy budža rjenſche časy za naš ſwitacž; naſche hospodařtwa z nowa zakřeza; naſche towarſtchne živjenjo budža nutriſche we wérnym pschecželſtwie. Tohodla wſhitecž njech zaſtuſpja do towarſtwa, zo bych ſaweſciž pomhali vſichod naſchich potomníkow, pschichod luboho ſerbſkoho naroda. K tomu daj Boh ſwoje zbožo!

Wo nowych wiłowańskich zwiazkach.

Rakuſka a Němska ſtej so z nowa na dwanače lét zryczęſej a zwjazkuj, ſhtož wiłowanjo a člo naſtupa. Zo bychmy cyku naležnoſć trochu zrozumili, dyrbimy ſebi wotmołwicž na praschenja: ſhto žadyn z wobeju krajow płodži, cžoho ma wjac hacž ſam trjeba a ſhto potajšim do wukraja wuwozuje a cžoho ma injenje hacž trjeba a ſhto potajšim ſebi z cužby wozgęž da.

Powſchitkownje je Němska industrialny, rjemjeſkowy, Rakuſka pak ratařſki ſtat; ze zamysłom praju: powſchitkownje. Pschetož mamy w Němcach tež ſkoru cjiſte ratařſke kraje bjez fabrikow, kaž na pschikkad: Poznańska, woſebje pak

Pomorska, Ranscha a Mawjeczorna Pruska. A nowopak su zas w Rakuskej kraje a krajiny, kij maj a jara sylnje wuwitu industriju, kaž Czeška a Něžicha Rakuska. Dokelž je potajkim Němska wosebje rjemieskow stat, dyrbti wudželki swojeje džekawoscje wuwodzowac̄ a to węzo bjez wulkich zadžewkow. A tohodla dyrbiesche so wo to prówowac̄, zo by tež do Rakuskeje bjez wulkich wobczej-neszow wozycz směla, t. r. zo by Rakuska dowozne cła (einfuhrölle) na němske wudželki nizke wobkhowała abo hishcje ponižla. A to je so z wulkoho džela tež radžilo, kaž mōdemy z toho widżec̄, zo so w Rakuskej boja, zo budže jich industrija pschi tym czećpjec̄. Tola Rakuska njeje to darmo pschizwolita, ale je seti za to zas woloženjo na drugim polu žadala a tež docpēla. Rakuska, kaž hisz projichmu, je wosebje ratařski stat, stat, kotryž njemóže pschetrjebac̄, schtož zemja kózde lěto płodzi, kaž žito, pschenicu, wino, sad, a schtož z tym zwisuje, rězny skót. Nimo toho dyrbti so na to džiwac̄, zo Rakuska wscho to wjele tunischo płodzi, dokelž, kaž na pschikkad we Wuhersej, ratařtwo z tunimi mocami na jara płodnej zemi džela, tak zo ani dželac̄zerje telko placzic̄ ani na wumjelske hnoje telko wudawac̄ njetrjeba, kaž nasch ratař. Tohodla može rokuski rotor tež tunischo swoje wupłody na wiki dawac̄ a ma pschi tym hishcje pscheco wjele wuzitka. Rakuska je sebi potajkim žadala, zo by Němska dowozne cło na ratařskie wupłody, kij so z Rakuskeje do Němskeje woža, poníila a to je so tež stalo a tuž, rozhymi so, zas němske ratařtwo z tutym nowym wiłowanskim zwiażkom injez Němskej a Rakuskej społojom bycz nje-möže. Schtož ma potajkim němske rjemiesko wuzitka, změje němske ratařtwo schkody, nowopak w Rakuskej: schtož změje tam ratařtwo wuzitka, zo budže tischo do Němskeje wuwodzowac̄, to změje zas rjemiesko schkody. Tak dyrbti jedyn stav, jene powołanjo za druhe czećpjec̄ a jedyn druhoho njesz. Iako iatař sebi potajkim nichto tutoho nowoho zwiażka z Rakuskej jara khwalic̄ njemóže.

Z tym wschak njeje prajene, zo budża placziny žitow hnydom pschejara spadowac̄ a to wosebje tak dolho nic, doniž z Ruskeje nicž do wukraja nje-śwē. Nimo toho pak běchu tež posledniſche placziny pschewyjske, tak zo so dolho zdžerzeč njezdžachu. A tež na to njezměny zabyc̄, zo su khlebowe placziny w mestach pscheye wschu měru wysoke.

Wina, zo ratařtwo tež něk hishcje złote czaſy pschischle njejsu, nima so jenieczy w tym pytac̄, hac̄ so cło poniza abo powjetſcha. Munje tak wažna wěc je, zo bychu džekawne mocy jeno industrij a wulke města na so njezah-nyke, haj mohť rjec njezeſrěbałe. W tym nastupanju je runje w Němskej naj-horje: wscho so cziſčez, z mocu cziſčezí do mestow a to wosebje do wulkich mestow. Tohodla cze řínežerstwo zakon wudac̄, kotryž by pschic̄zahowanjo do mestow zadžewak abo z najmjeſcha jara wobczejne sczinił. A tutón zakon by woprawdze doſęz wuzitny, haj nuzny był.

Komu, hdy a kaf jara budže nowy člowny zwiażek potajkim schkodny a wuzitny, to dyrbti hale pschichod połazac̄. Skonczenje pak njeſme so na to zabyc̄, zo je Němska dyrbjała wopory pschinjesc̄ a to z politisskich pschic̄zinow. Hdyž mjenujcy rozpomniumy, zo je nam wójski zwiażek z Rakuskej cyle nuzny, zo drje by Rakuska nětke ſterje bjez Němskeje, hac̄ Němska bjez Rakuskeje wobſtarz mohla, njemóžemy dwelowac̄, zo je Rakuska tón króz pschi jedna-njach wo cła na Němsku trochu cziſčezala a něchtó pschi tym docpēla. Ruska bě hac̄ psched něchtó lětami drje Rakuskej, nic pak tak jara Němskej nje-pschec̄zelsch zmyſlena. W nowschim czaſu pak ma jo Němska Ruskeje runje.

tał kaž Francózskeje bojecž. Potajkim je bjez džiwa, zo sebi Němška pschečzelow zdžerzeč hlađa a býrnie tež něschtožkuli wopraweč dyrbjala. Ženo tał so wujaſnja, zo je němſki ſejni ſkoru bjez wumzacea čyž nowy zwjazk wo eſu pschijak.

Dyrbi so pschipóznacž, zo je z tym nowy kancler Caprivi woprawdže cježki, jara cježki nadawki dokonjał a kejžor je to tež sam pschipóznał z tym, zo je joho na hrabju powyſchil. *J. L.*

Prälat professor dr. Janssen †.

Džený psched hodami je němſki katholicki lud, je čyž katholicki swět jenožo že swojich najwjetſkich wucžencow zhubil: Prälat dr. Jan Janssen je 24. decembra w noch w přenjej hodžinje zbožnje zemrel. Hijo čyž měsac bě cježey khory a bě njewěste, hacž so jomu živjenjo zdžerži. Zoho khoroscž je so na spodživne waſhynjo zapocząta: jomu bě so w noſu žiſta puſtnyla — a psched to wón pschewjele krewje zhubi, ſchtož joho jara woſlabi. Žetſenjo pscheinjeſe so z noſa do płucow, a tudy tcežche netko joho khoroscž. Posledni thđenj pak so ſtajnje a powschitkomne piſaſche wo poſlepſchenju, a nowa nadžija, zaſužbnoho wucženca zdžerzeč, wſchitlich napjelni. Ale Bóh bě hinał wobzomný; naſcha nadžija so njedopielni, naſcha radoſcz bu do zrudobyh pscheinwobroczena. Po człowieckim myſlenju a spóznacžu je nam tutón wucženc hischcze pscheinjara zohe wumrēt. Zoho „Stawizny němſkoho ludu“ drje ſu hotowe hacž do ſedmoho zwjazka — ale ſchto by tutón wobdarjeny, haſle 62 lét starý wucženc hischcze piſacž možt k wuzitkej ſwojeje cyrkwe a ſwojoho ludu, hdjy by jomu Bóh živjenjo a ſtrowotu dale zdžerzał!

Dr. Jan Janssen bě so narodził 10. apr. 1829 jako syn sprawnych starſich w Xanten nad delnim Rheinom. Hijo jako hóležec a jako mały student wokazowaſche ſrój wulki dar a luboſcz k historiji. Zoho nan joho huſcziſcho dopomnjeſche na ſłowa ſwojeje mręjaceje macjerje: „Skutuj wſcho za ſwoju ſwiatu wérę: njeran nikoho, lubuj wſchitlich.“ A tute napominanjo je Janssen ſwědomicze wobkedybał čas ſwojoho živjenja. Čuku ſwoju duchownu a cježnu móć je nałożił za ſwoju ſwiatu wérę a cyrkę. Wón ſtudowaſche bohohovſtwo w Münſteru, w Bonnje a w Löwenje. 1860 doſta měſchiniku ſwiegrižnu a wot toho časa jara ſpomóżne ſkuſkowaſche jako wucžer na wysokich ſchulach, a tež jako duschipaſihý. Wſchecy bôle a mócnischo pak so wón zloži na ſtawizny. Tohodla wón tež cjeſtne a wuznamienjowace město „Romſkoho archiwara“, ſotrež so jomu poſtieže, njeſchiwza; chyſche jenicej živý bycž za ſwoje ſtawizny. W Frankfurze nad Mainom, hdžez bě pschi domje prälat, wón ſwoje wulke dželo zapocząta. Zoho najwobſcherniſche a najſlawniſche dželo je bižo mjenowane: „Stawizny němſkoho ludu wot konca ſrijedznoho wěka“. Z woſebitej pröcu a ſwědomitoſežu w nich wopisuje pjatnaty lětſtok, čas reformacije, tamny čas, hdžez so najwjetſhi džel němſkoho kraja wot Romſkoho bohja wotpraji a narodnu cyrkę pod ſwětnym kniežerſtwom ſtojacu założi. Niemo toho pak wón tež mnohe druhe knihy ſpisal. Tak wopisa živjenjo hrabje Leopolda Stollberga, ſotrež bě so zaſh do macjerſkeje katholiskeje cyrkwe wrócił, a ſotrež je w Brunowie wumrēt. Zo by pscheinjny, ſotrež ſu hrabju poſnuše, zaſh do katholiskeje cyrkwe zaſtupič, ſpóznał, pscheinje Janssen tež do Lüžic a ſtudowaſche w Brunowie na 8 njedzeli wſchelake ſiſty a piſma, ſotrež bě njebohi hrabja zaſtoſajil. Wón pak njechasche ze žanym piſmom nikoho ranicž, a hdžez je ſo psched joho ſtawizny tola druždy něchtó ranjeny čiuk, Janssen nje-

móžesche hinač, dyrbjesche wérnoſcę prajicę: Wón lubowaſche wſchitſich. W swoich dopykazach naſožuje runje tak cuzowériwych ſpiſaczelow kaž katholickich, haj něhdýzkuſi dobre w druhej wérje pſchiſpóznawa a ſlaboſcę a wopaczenoſcę katholikow w jenotliwych časach njezamjelci. Tak je tamnomu heſtu swérny był a woſtał hac̄ do ſmijercę.

—č.

Móć pacžeri.

Wé něhdyn w advencji; zymny wěſtil dujesche po krajinje. Cyly dženii bě ſo ſněh ſchoł a wſchě hrjebej a brjohi běchu zavěte, tak zo žanoho pucža widžecz njebe. Sprócný pucžowaſche czechominy ſtare pomalu pſchez hory Schotiskeje krajinu. Sněh wiſaſche na joho ſchědžiwyh vloſach a zyma czechniſeſche jomu pſchez cyle cželo. Tutoń ſchědžiwe bě biskop tamneje krajinu. Wé bórzhy po tak ujenionanej reformaciji, hdyz bě kraj nowu wérnu pſchiwzał. Či, kotiž běchu katholſci wostali, buchu na wſchě móžne waſchnio poděžiſčevwani a pſchecžehani. Móžemy ſebi ſedma pſchedſtajecz, kelko ſu wbozhy ludjo tehdom cžerpjeli swojeje wérny dla. Hdyz ſo měſchňik zwazi Božu mſchu cžitacj abo ſe khoromu hic̄, a hdyz bu pſchi tym popadnieny, pſchińdze na čas žiwenja do jaſtwa, haj huſežiſho buchu měſchňicy kaž najwjetſchi njeſhmanikojo ſtōncowani.

Na tute pſchecžehanjo nježiwaſo swérny biskop po ſwojej diöcezy pucžowaſche, zo by tu swoich měſchňikow tróčtowal a poſylniaſ, kotiž běchu ſo pola tajſkich ſwójbow wuſhovali, kotrež běchu ſtaru wérnu zdžeržafe. Nano bě wón jenož ze swoich měſchňikow wopuſhczik, a nadžiſeſche ſo, zo wjeczor druhoſho doſeženije. Ale to ſo njehodžeſche. Móć pocža ſo hijo pſchez krajinu wupſchestréwac̄; tohodla džesche do małoko twarjeńcza, z kotrohož khudoba hlaſaſche. Wobstarjena žona pſchińdze jomu napſhcezo, pſchinwa joho pſchez nōc, wobžarujo, zo njemože jomu khmańsche lehwo poſkicžie, hac̄ ſtomjane na ſchpundowanju, dokelž je ieje muž khory a najſkerje w noč wumrje.

„Ja wobžaruju wot wutroby waſche nježbožo“, wotmołwi biskop a sym do cyla ſpokojom, zo mie zdžeržicze. Tola, khiba bych waſhomu muzej pomhač ſohl, sym w žiwenju hijo mnogich khorych widžał a pola nich był.“

„Mojomu muzej ſe pomhańju njeje, je hijo jara ſtary a ſlaby, a dlejschi čas bjez pomjatka. Věkar, kotryž je tu pſched někotrym časom był, je prajil: Hdyz zaſy pomjatk pſchińdze, potom wumrje. A džens bě wón wot poſlňa doſpołnje pſchi rozmijje. Z toho ſpóznaui, zo ſu za njoho poſlednje hodžinki pſchiszcze. Sym to jomu tež wſchó powědała, ale wón njecha tomu wérje, pſchecy zaſy rjeſtje, zo hiſhčeje njeumrje. Je jara zrudnje, hdyz dyrbí cžlowiek w bližiſtich woſomikach wumrēc̄ — ale tola ſo pſchihotowac̄ njecha.“

„Dowoleże mi, zo ja ſe njomu dondu, ja traſch jako cužbnik joho pſchepoſkazam.“

Biskop khoroſho wohladawſki ſpózna, zo ma žona prawje, zo je ſmijercz pſched durjemi. Tohodla joho pſchecželne poſtrowi a jomu z nowa pſchirycžowac̄, zo by na ſmijercz, kotraž bórzhy pſchińdze, ſo pſchihotowal. Ale kaž ve žona prajila, mréjacy nocheinche ničjo wědžecz.

„Ja drje wém, zo sym ſtary a ſlaby. Hdyz bych druhoſho widžał tak ſlaboho lejecz kaž ja sym, bych tež prajil: zo ſmijercz pſchihadža; ale ja wém, za minje hiſhčeje njeje čas pſchischoſ.“

„Ale pſchecželo, kaž móžecze ſebi taſke něſhto myſſlicz; budže dha Bóh runje nad wami džiw ſtukowac̄?“

„To nježadam“, wotmołwi khor, so w łóżu pozběhujo. „Cjehodla njedýrbaſt wam prajic̄, ja so čłowjekow njeboju. Ja sym katholik. Tjicecji lét sym w tutej krajinie a sym za tón čas jenož dwójcy wot nezdala katholicko duchownego widział. Ale sym kózdy dżen' Boha prošel, zo mje njeby wumrečz dał bjez swiatych sakramentow. Bóh moju próstwu wuslyšchi a ja nje-wumru předy, dónz katholicki měschnik k mojomu łóżu njepristupi a mi swiate sakramenty wudželi.“

Wokomik bě biskop bjez ruce, potom pak vraji: „Mój syno, pschih: tuj so na smierc̄. Ja sym katholicki měschnik.“ A hdyž bě khor svjete sakramenty dostal, z cíjcha wumre.

Tak bě Bóh joho próstwu wuslyšchal.

—č.

Knihovarjam serbských towarzstw.

W pschedposlednim cíjile „Katholicko Pósla“ loňshoho léta žada so, zo bychu serbske towarzstwa, kotrež maju knihownje, tež wažniše serbske knížki a knížki kúpowale. To je cyle pschihódna rada a dyrbjalo so samo wot so rozmírc̄. Někotre knížki su tam mjenowane, ale dyrbja so hishcze druhé poruczečz. Wosebje njech su we wsc̄ech nasich towarzstwach spisy, kotrež za wsc̄ech Serbow založena Maczica Serbska w Budyschinje wudawa. Schtóż je dobry Serb, njeda so wot cíjania tež tajlich kníž wottraſhiečz, kotrež dwémaj abo třiom pismikam hinaſtu plácim oſej dadža, hacž sym my katholick Serbia zwuczeni. Powuczace spisy su: Sain-wuzitnisci pscheczelovo ratařstwa a hajnistwa wot dr. Glegera; Sadova knížka; Sadova zahroda; Napoleon I. a joho wójny; Kschijne wójny; Kryzof Kolumbus. Powědańčka za wotroſčených: Hród na Landskrónje; Wumenfar; Nadpad pola Bukec; Wenczki fialkow; Jan Manja; Kschij a pekneč; Bitva pola Budyschyna 1813; Trójniki atd. We wjacorich exemplarach njech jebi towarzstwa swéru tež serbske spěvý wobstaraju, kotrež je Maczica z wulkimi wudawkami wudala, n. psch. Towarischny spěvník za serbski lud a Schtyriklósne spěvy. Zara pschijostne by tež bylo, hdyž bychu te serbske towarzstwa, kotrež maju wsc̄esche lošole, na swojich swyedzenjach abo pschi skladžowanekach na seženje mijez druhimi měli podobiznu serbskoho wótcjincia njebož Jana Ernsta Smolerja, kajkuz Maczica za jenu hrivnu pschedawa. Tónle wobraz a předy mjenowane knížki a knížki su dostac̄ we wudawańi Serbskich Nowin. Hdyž serbske towarzstwa moju radu posluchaju, budže to k radosći nojstarschoho serbskoho knihownoho towarzstwa w Serbach — Maczicę Serbskje.

Pschi spomjenjo. Maczica je tež knížki wudala, kotrež so za džeczi hodža, a tojke bychu so dyrbjale lepje rozšerjec̄ jako dary za džeczi k Božomu džesc̄u, jako šchulske abo kmotsjace dary, pschi ptac̄im krasu, jutry pschi pruhovaniu jako dar za pilne džeczi atd. Tojke knížki su: Zutrovne jeſka; Bohuslaw z Dubowinę; Spěvy za serbske šchule (wudawki za katholické šchule); Genovesa; Ernst a Albert, rubjenaj salštaſ přyncaj. Tež tute knížki su pola k. Smolerja tunjo na pschedaní.

M. H.

Z Lujzieh a Sakſteje.

Z Budyschyna. W naszej wosadze a sem pschipolozanej diasperje bu w minjenym lécze lsfchzených 140 džeczi, 79 hólčatow a 61 holečatow; nimto tyh bě hishcze 5 morvorodzených; 5 króz běchu dwójnisi, njeemandželskich bějhe

12, z tych jenož jene wot serbskeje macjerje (z druheje wosady). Wero-wanjo w měsachmy 30, mjez kótrymž bě 11 měschanych. Na Miklawischku bu pohrjebanych 71 wosobow, w Mníšchoncu 14. Schtyri cžela, sem skusjace, buchu w drubich wosadach pchrjebane, a jene cželo z druheje wosady na Miklawischku. Do nascheje kníži zemřetých měsječne so potajskim 85 wosobow zapisacž, pôdla tých 5 morworožených. Mjez zemřetymi bětce 41 džecži hacž do 14 let, potom 1 mlodženc do 20 let. Dale wumřehu 4 do 30. leta, 8 do 40., 7 do 50., 8 do 60., 7 do 70., 8 do 80. leta; jedyn bětce 82 let. Mjez dorosczenymi bě ženjených mužskich 15 a wudatých žónskich 13, wudowow 6 (wudowc žadyn) a nježenjených abo nježudatých 10. K swiatomu wopratwienju pobu w Budyschinje pschez 8300, w Hajnicach 253, w Lubiju 179 a w Husce 173 wesobow.

Z Radworja. W zańdženym lécze je so w naschej wosadze 74 džecži (39 holčatkov a 35 holčatkow) narodžito, mjez nimi 13 njemandželskich (11 katolickich a 2 lutherskej) a 3 morwonorodžene. — Wumřelo je 50 wosobow (27 mužskich, 23 žónskich, 25 dorosczených a 25 džecži). — Pschi-powědaných bu 16, tudy něrowanych 14 porow, mjez nimi 2 měschanej mandželstwie. — K Božomu blidu je pobyla 3500 wosobow (nimo toho na 200 w Zdžeri). — Do bratrstwa Žežujsweje smiertneje stysknoſeže na kſchizu da so 16 wosobow zapisacž. — Doma wobstaranych bu 87 wosobow.

Z Khrósczic. Z nowym létom je założena lutowańja a požeger-nya za naschu wosadu do skutkowania stupila. Expedicija budze hacž na dalsche na tudomnej schuli kóždu prěnu a tleczu njedželu měsaca popołdnju wot napoł schtyrjov hacz do napoł schesczich. Pjenjež na dan pschijimaja so hido wot jeneje hrivny. Schtož je tak zbožowny a mudrje złutniwy, zo sebi cžas wot cžasa něchtio pjenjež nahromadži, njetrjeba je wjac do dalostich mestow nosić, dokelž ma nětko w swojej wosadze tušam u dan a wěstoſć za swoje pjenjezy kaž tam, a schtož so wyshe toho ze zhromadnoho kapitala wuzbytkuje, pschindże zasyh naschej serbskej zemi a naschomu narodej k lepschomu. Nowe sobustawy za tute towarzystwo pschijimaja so pola k. kantora Hile, kaž tež pola 1. pschedsydy. Wosobne cžinje so na to kedžni wschitch cži, kotsiz su so loni 28. oktobra provisorisch zapisali, na prěnu generalnu zhromadzizmu pał njepschindžechu, hdyz trach bětce zadžewani pschindże! Zastupny pjenjež (Geschäftsantheil) je 10 hr. a može so na jedyn raz abo w běhu pječi měsacow po dwémaj hrivnomaj zapłaciež. Tak je tež po-měrnje k hudem polóżene do towarzystwa zastupicž; tute zastupne 10 hr. so sobustawom hnydom zadanja a hdyz che schtož zasyh z towarzystwa wustupicž, jomu zasyh wupłacja. Bohu žel so mjez Serbami samym tam a sem tež hischeze tajch namakaja, kotsiz nasche zhromadne serbske narodne prócowania njepodpjeraja, hacž runje bychu to z jich stejscheza jara derje móhli a po kazni luboſcze k swojemu narodej a blijschomu tež dyrbjeli; ale wjele bóle so jim hischeze wusměja! — Tola tajch ludžo su tež hido w starym zkonju živi byli! — Rječ tele w Serbach nowozałożene towarzystwa prawie spomožne skutkuja k moraliskomu a cžasnomu zbožu naschoho serbskoho luda, pschetož hdyz suny pschez naschu zhromadnou prócu a pilnosć z cžasnym derje wobstarani, potom njebudžemy a njesměmy tež na wěczne zabycz. K tomu daj nam Boh na tuto nowe lěto swoje żochnowanjo a zbožo! *M. K.*

Z Drježđan. Prync Jurij je sebi w decembri z konjom padnywschi wěnc pułnýk. Schkoda, kotsiz bě sebi wysoki krajec scžinić, jara derje žije. Najnowsche powěscze wo pryncu pał wulki strach wubudžaja. Po nich je

prynca Jurij wutoru 29. decembra na nahlisu (koliku) skhorjel, a je khorosć sjebu 30. decembra hiscje pchibjerała. Pryne Jurij bě so w zahrodze khodžo wobsunył a padnył, z tym je sebi nautska školuńce lezinił. Dla wulkoho stracha wo žiwjenjo prynca Jurija staj pôbla 3 Drježdžanskich lekarjow tež dwaj professoraj medicinu z Lipšic so powołaloj. Wječor pched nowym létom běchu bolesce popusčejile, lekarjo maja nadžiju, zo so jomu žiwjenjo zdjerži, a zo njeje njezahojomna škola zawičja črjowa (Darmverschlingung), ale jenož nazhibnjenjo (Darmknickung). Modlmy so za lubowanoho prynca! — Tež prynceſna Luisa bě trochu skhorjela, je pak zas chle wolhorjela. — Jeje Majestosć kralova Karola drje je tež zas wolhorjela, dyrbi pak so hiscje jara džerzej. Nowoletowe gratulacie lěta wuwoſtanu.

Z Drježđan. Čudomne towarzystwo katolickich Serbow „Jednota“ je swoju lětnu rozprawu wozjewiło. Po tej samej ma wone 55 sobustawow, mjez nimi 1 duchownego protetktora (f. Varta), 7 českih, 33 rjadnych a 14 wurjadnych sobustawow. Měsaczny pschinostk je někto na 30 p. ponizeny. Dolhodow mějesche 604 mk. 45 p. a 478 mk. 28 p. wudawkow, tak zo že zbytkom zamoženjo někto 1603 mk. 65 p. wuczinja. Pôdla naroda Jednota hiscje 76 mk. 80 p., mjez tym 30 mk. za khorocho sobustawa, 20 mk. 30 p. za swěczniky pschi missionske Božeſi službje w Deubenie a na druhe miloscziwe ſutki. Zbromadzizny so porjadnje džeržachu, na pječižch běchu pschednosčki; te su někto ſterje móžne, hdyz ma towarzystwo někotrych serbickich duchownych w Drježđanach. Na 12. januara 1892 (wutoru) budže 14. założeniſki swježenj Jednoty w salu Tivoli na wettinskej drožy; najprjedy budže wojskſki koncert a potom bal, mjez 30 rejemti tsi „serbske“. Njež Drježđanske serbske towarzystwo tež pschichodnie na sobustawach pschibjera a wužitnje za tamniſtich katholickich Serbow ſutkuje! Pôdla pschilpominam, zo maju tam tež lutherscy Serbia serbske towarzystwo pod mjenom „Čjornoboh“.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 1–18. z Budyšina: Can. Cap. Senior Jakub Kućean, Can. Cap. Scholasticus Michał Hórník, faraň Jakub Skala, direktor kath. wučerskoho seminara Franc Löbmann, direktor tachantskeje šule Jurij Kummer, tachantski prědař Jurij Libš, kaplan Jakub Rjenč, katechet Miklawš Žarjenk, registrator Jurij Banda, zwónik Jakub Wjenka, zwónik Franc Jaenich, Miklawš Mónik, Miklawš Šram, Miklawš Ledžbor, Jan Bětka, Handrij Mótko, Korla Mišnar, August Wjerab, 19. P. Matiasias Stingl w klóſtrje Marijnym Dole, 20. Marija Pjetášowa z Drježđan, 21. wučeř Miklawš Čoch z Kukowa, 22. Michał Kokla ze Smječkečanskeje Kupjele, 23. Jakub Hicka z Kulowa, 24. Pětr Wawrik w Kadnje w Cechach, 25. Michał Rječka z Małych Bobole, 26. Marija Bukowa z Noweje Jaseńicy, 27. Jakub Smola z Kašec, 28. Jakub Mónik z Worklec, 29. Miklawš Ješka z Kopšina, 30. 31. z Khróscie: Hana Hejdaneč, Pětr Dórník, 32. Michał French ze Star. Cyhelnicy, 33. 34. z Baćonja: Handrij Smola, Marija Rjebišowa, 35. Michał Horjeň z Pančic, 36. Pětr Wolenk ze Zejic, 37. Jan Woldrich z Brjemjenja, 38. Pětr Měrcík z Bělsec, 39. Marija Hajnowa z Bošic, 40. faraň Miklawš Biedrich z Ralbic, 41. Miklawš Winař z Kamjenej, 42. 43. z Khelna: Khrystiana Donatęc, Michał Čunka, 44. administrator Miklawš Žur z Radworja.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 523. August Rychtař z Nowych Bobole, 524. Jakub Rjeda z Hory, 525. Marija Rjebišowa z Baćonja, 526. Jan Měrcík z Hrubjelčic, 527. Michał Horjeň z Pančic, 528–531. z Khróscie: Michał Kokla, Jakub Kokla, Michał Šwejda, Pětr Dórník, 532. Pětr Wolenk ze Zejic, 533. Jan Pječka z Banec, 534. Michał Koč z Brjemjenja, 535. Jan Čorlich ze Zdjerje, 536. Pětr Měrcík z Bělsec, 537. Marija Hajnowa z Bošic, 538. 539. z Kašec: Jan Smola, Jakub Rjeda, 540–543. z Wotrowa: Jakub Buķ, Michał Bobik, August Rychtař, Miklawš Čornak, 544–546. z Nowodwora: Jakub Šérak, Jakub Cyž, Miklawš Wjeňk, 547. Jakub Hajnš z Kanec, 548. 549. z Koslowa: Jan Pječ, Michał Kućank, 550. 551. z Ralbic: Hanža Čemje-

rowa, Kata Bräuerec, 552—556. ze Šunowa: Madlena Wowčeřkowa, Marija Kurjatec, Pětr Bräuer, Michał Bräuer, Pětr Bur, 557. Pětr Čornak z Konjec, 558. Pětr Domáška z Jitka, 559. Miklawš Cyž z Kamjenej, 560. Jakub Bömak z Radwořskoho Haja, 561—563. z Radworja: Jan Rječka, Michał Běrk, Madlena Šolćina, 564. 565. z Bronja: Wórša Krawcowa, Miklawš Wencl.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 685. Michał Horjeń z Pančic, 686. 687. ze Šunowa: Madlena Wowčeřkowa, Pětr Bur, 688. Jakub Šérak z Nowodwora, 689. Madlena Šolćina z Radworja.

Na lěto 1889 doplači: k. 681. Madlena Šolćina z Radworja.

Dobrowólne dary za towarzstwo: kk. senior J. Kućank 2 m., scholasticus M. Hórník 50 p., za nawěštka 1 m., M. Š. 50 p.

Powěść do Kamjencia a wokoliny: Wot nowoho lěta 1892 budźe expedicja Katholskoho Posola jenož pola knyeza fararja Filipa Rězaka w Spitalu, kotryž je dobrociwje přislubił, zo chce K. Posoł wudźelec.

Redakcija.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinještej 106,757 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Najdostojniši knyez biskop Ludwik k Božomu džesću 300 m.**, N. N. k Božomu džesću 1 m.

Hromadze: 107,058 m. — p.

Na nowe piščete do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 5889 m. — Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadze: 5890 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,908 m. — p. — Dale je woprował r. 1 m.

Hromadze: 10,909 m.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k Božomu džesću: **Najdostojniši knyez biskop dr. Ludwik Wahl 300 m.**, Khrystiana Donatec z Khelna 10 m., Hainča Pölkec z Konjec 10 m., Hana Corlichowa ze Zdžerje 50 m., Jan Lorenc z Radworja 3 m., Jakub Nowak, kapłan w Radworju 5 m., Jan Pjetas, zwóñik w Radworju 3 m., Madlena Šolćina z Radworja 5 m., Na Čemjerjeckie křížnach w Radworju 6 m., F. G. z R. 3 m., F. A. z Budyšina 10 m., Wórša Wobzyna z Budyšina 10 m. — Njech lube Jězusdžěćatko ze swojej bójskiej maćerju wšitkim dobrocerjam z časnymi a wěchnymi darami nadobnje płaci.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

N. N. 60 p.

Za cyrkej w Lubiju: **Najdostojniši knyez biskop Ludwik k Božomu džesću 300 m.**, z Jaseńcy 3 m., tři dary z Njebjelčic 11 m., N. N. z Budyšina k Božomu džesću 2 m., z Čemjerie 3 m., M. H. 1 m., M. N. z Kanec 1 m., z Khrōscic za khude duše k Božomu džesću 3 m.

Zapłac Bóh wšem dobrocerjam!

Mojim cđesćenym kupcam z tutym wozjewiam, zo sym swoju skalu w Hórkach wot hód swojomu psichodnomu synej Žakubej Bruskej psche-podał. Za wšitku mi wopokazanu luboſć a dowěru wutrobnje jo džakuje proſaju wſitkich, zo bychu ju też mojomu nastupnikej dale wopokazali.

Žakub Schócka, skakat w Hórkach.

Wobydlenjo (jſtwa a dwě komorcy) je k pschenajeczu we Baczonju na Smolic klamaćni. Móže ſo hnydom wobczahnyč, a hodži ſo wosebje za krawca abo schewca, kotrajž byshtaj tu we wokolinje dželo namakałoji.

Wozjewienjo redakcije. **Wopšijeczo a pschispomnjenja za dokonjaný 29. letnik (1891) móžemy hakle z psichodnym 2. číslom podać.**

Cjíščej Smoleriec tnihičijszczerje w maczicznym domje w Budyšinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sludowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 2.

16. januara 1892.

Lětník 30.

Wozjewienjo.

Schäfrichec (Pětra a Matky) fundacija za studentow, kotaž z lět-
neje danje wot 1500 m. wobstoji, je wuprzednjena. Fundacija je założena
najprijeđi za jenoho kudsonskoho mlobženca serbskeje narodnoſeže, kiz
je pilny, pěkný a za duchownske powołanjo so pschihotuje, wosebje z krejnoho
pscheczelſta założekti abo jeje mandželskoho, a hdyž tu nictó njeje, za taſtoho,
kiz je w Khrösczanſkej wosadze narodženy.

Schtož cíce so wo fundaciju zamolwicž, njeh proſtwu wo to a wu-
swedzenja, kotrež joho prawo dopokazuja, w času 4 njedžel na tachantske
konſistorſtwu zapoſczele.

W Budyschinje na tachantswje, 31. decembra 1891.

Tachantske konſistorſtwu swj. Pětra tam.

Jakub Kuczank, Can. Cap. Senior.
Seyfert.

Patoržicu.

Patoržica drje je nimo, ale schto wo to? Schtož je rjane, na to
spominamy radž, byrnjež dawno nimo bylo. Schto pak je rjeńsche dyžli
patoržica? Bože džecžo pschilhadža samo, zwjesela džecži a wožboža wšchitlích,
wulke a male džecži.

Wróczimy so to hodla hisčče junu k patoržicym a podajmy so do wulicow
(haſow) wjetſchoho města, mojedla Prahi. Džen je so na hiliſk, njebojo je kaž
wołojane, z mróczelemi pokryte a czémne. Město so kuri, we wulicach so
czmi, a ludžo milaja nimo kaž ſejziny. Tola bóržy zaſwecža so latarnje a
rozliwaja swoje blěde swětko po sněhojtych wulicach. Tež w khlamach so za-

śwęczę, a pośledni króć widżimy wschu tu hodownu kraſnoſež pſched ſobu na hromadzenu; njenozesč ſo nahladacž na wſchę te poſkady a wočomaj njecha ſo dale. Pſchekupcy ſu wſchu mójnu prócu nałożili a ze wſchoho, ſchtož maja, ſu jenož najriensče do woſnowo ſkładli, zo by Boże džecžo poſpochi bracž muhlo; za dwę hodzinie budże ſnadž hido wſchudzom zwobradżane. A na hodownych wiſach haſle, kajke je haſle tu žiwienjo! Wuda pſchi budże, a wſcho kaž jene wulſe mrówiſhcz. Hodowne ſchtomy ſtoja a leża woſrjedz wulſkoho torhochcza, a ſkwoſoko ſtoja żony z liczkatymi jablukami a ze złothymi worjechami. Tu macze dolše złote rječazki na ſchtom na dolšym bližje rožkladżene, a złote a ſleborne hweždy, kotrež maja wjeſchki debiež. Tež na poprjancy ſo nije zabylō, ale pod wulſimi ſcherymi plachtami drzewianych budow eżakaja cykle czrijodny poprjancowych muži a "rajtari" na Boże džecžo. Te trjeba jenož pſchiniež, tu ma wſcho hromadže. Trjeba jenož ſchtom hrabnycz, śwęczęki na njon ſtykacž, je zezaſwęczęczę, jabluka a worjechi na węſhęcę, złote rječazki a ſłodke poprjancy — a ſchtom je hotowy. Tam a ſem ſtoji ſchtomik hido do ežista wuhotowany, a Boże džecžo mohlo hnydom něhdże z nim zaledzecž!

Nazdala ſtoja džecži w lohkej draſežiczych. Zyma je tſchase, a žadoſciwje zhladuju ſe rozſwietlenym woſnam ſkwoſoko, hdož je hido wobradžało, a wo- dyhnyč ſebi njezwérja, hdyž wſchu tu radoſež widža a ſlyſcha, kotraž wſchudzom knieži. Ale tež wone njeſyrbja džensa grudne lehnyč hicž; tež jim maja ſo džensa ich pſchecža dopjelnicž a ich ſony. Boże džecžo njenozie grudobu a žałosčež widžecž, a hdož ſo žana ſylza zažyboli, tu chce zetrecž hnydom. Tohola klapa džensa na wutrobu wſchém, kotsiž móhli tym wobohim kurjatkam pomhacž — a ſpodziwne, runje džensa je kóžda wutroba tak mjehka, runje džensa kóždy tak rady dawa; a tak zwostanie tež za tele wopuſhczene džecži něhdžekuli ſłodki woſuſki, eżoplek ežrije abo woħrəwace rubiſhko. Mnoga ſylza ſo woſuſki, Boże džecžo widži jenož wjeſole woblicža a zbožownym, woprawdze zbožownym duſham zanjesu potom w Bożej noch jandželjo khwalbny ſerluſh: "Ežecž budž Bohu na wyskoſczech a pokoj na zemi ežlowiekam dobreje wole!"

Mjez tym ſu ſo ludžo pomala z torhochcza zhubili, w budach haſcha śwęca za śwęcu, a ſchtož je Boże džecžo wostaſiko, dyrbi zaſy do ſorbow. Za khwilu je wſchudzom mortwa ežichina — a ja ſtoju tu ſam. Samo ſtražniczych ſu někaſ rozpjerscheni a tločnū jedyn za drugim domojo. Kóždy je džensa doma, mjez swojimi — Boži wjeſzor je prawy domiacy, swojbyň ſwiedzeni. To ežuje džensa woſebje tón, kiž nije doma, kiž je daloto domizny — tón je džensa w cyklym wulſim měſeże wopuſhczeny, ſam. Jenož dopominjenka je jomu wostała na tamne wjeſole ežaſh rjeńſcheje mledoſeče, hdož ſam něhdž pſched hodownym ſchtomom ſtojeſche a pſched darami, kotrež bě Boże džecžo na bližje pod ſchtomom rožkladło. . . Schto by džensa za to dał, jeli zo mohlo ſo wróćiež do ežicheje wjeſſi, do eżoplekje iſtwy a hiſchcze junu woſladacž hodowny ſchtom bohacze wupuſhcheny a we śwetle pſcheminojich śwęczkow ſo blyſczejach! Kaf rady by hiſchcze junu w Bożej noch pobožnym kenscherjam ſo pſchitowařſhik, kotsiž ze wſchęc̄h stron we hweždnej noch po ſnehowych ſcežekach ſe Božomu domej khwataja, zo bydu Žežu-džecžatku we žlobju zanjesli naſche kraſne hodowne ſerluſhe! Haj, kaf rady by z nimi ſe Božomu džecžatku ſo pomodlit a z cykly wutrobu z nimi zaſpewać „O paſtryjo, wy!“ . . Haj, doma je doma. Zaſtysczeje drje ſo kóždomu,

hdvž je hdje daloko w cužbje, ale najbole spominašč a myſlisch tónle ſvjath
wjeczor na wótcny dom a wótcny kraj, na luhu Lujicu, hdjež ſu jom'

wjerčhi horow złocjische,
hdjež du ſežežki po ſkalinach,
po dołach a po runinach
khodža ſadla piſane ...
Haj, domach, domach rjenje je!

Domach, domach rjenje je,
k domu luboſcz czechnie mje,
hdjež ſym džeczo wutujany,
z rjanym hantom powijany;
tam mi czeſcz a zbožo keže!
Domach, domach rjenje je!

Tola ſchtu wuſtoju? Je ſnadž w tym ſněžy tak rjenje, zo ſo mi
dale njecha? Haj, je ſo mjez tym do ſněha dało, a tón blyſczeži ſo
we ſwetle latarnjow w thſacorých barbach na ulicach a dawa wſchomu hiſczeži
ſwiatocznischi napohlad. Wonka njeponaza ſo ſkoro žadyn člowiect, a koſož
zeſtaſch, kóždych ma wjeſołe woſtlicz. Staroſeže nětko mijelča, a hođowne
myſlisczki woſtlenježia wſchitlich. W ſvjathym poſtoju wočakuje drémace
město Božu nóc. Jenož tule hiſczeži džekala. Hamorý bija, mróczele běloho
kura wuſtuju z čornoho wuſtnja a ſazý woſidža ſlěborny ſněh koſwokoło.
Smž na Karlowym moſcze; tu džekala tež dženſa. Zla woda je nam jón
povalila, a Bože džeczo nam joho njecha natwaricž.

—i.

Slowczo wo ſněžy.

Lětſa je zhma runje na ſvjate dny k nam pſchischa. Tydženja
dyrbjachym hiſczeži bledo měricz, a dženſa, patoržicu, mamy hido ſněh a zhmú.
Myſlachym ſebi ſkoro, zo zhma lětſa ani k nam njeboňdže, ale bě ſebi jenož
kuſi pſchebyſa, a ſchtó wě, hacž hiſczeži nětk někomužſuli njeje khětſe na ſchiju
pſchischa. Ale ně, ně, prawje tak; hdj ma tu zhma bycz, hdj maja bycz
bèle. Tak ſo ſluſcha, a bèle hdj ſu zavěſcze přeni a najwoſebniſchi dar,
koſrž je nam lětſche Bože džeczo pſchinjeſlo. Prawych hód njemožu ſebi ani
myſliz bjez zhmú a bjez ſněha. Bože džeczo woſradža nam zeleny ſchtom na
hođowne bledo a woſnowia tak lečzo, koſrž dawno ſpi. Šchtu pak nam
we jſtwe pomha zeleny ſchmrjók, a byrnejz bôle z poprjancami na wěſchany
był, hdjz mamy ſnadž za hunami cykly wulki zeleny les, hdjež je wjele
wjach a wjele rjenſich tajich ſchtomow! A dale, tak je ta běla barba
krasna a tak derje hođi ſo runje wona k hođownomu ſvjedženjej! Abo ſchtu
je rjenſche, hdvž lemscherjo w Božej noch po ſněhowych ſežežkach k Božomu
domiej pſchithadzeja, hacž jim jenož ſněh pod nohomaj pſchiczi a zwoni, abo
hdvž maja woſucze z bledo zapluſkane? A ſlonečnie! Prenje hdj buchu
za naſchich wótcow džen' njeupraineje radoſeže: jandželjo na njebiu zjewichu
jim zbožníka; kóžde pſchichodne hdj dopominachu a dopominaja naſ hřeſchne
džeczi. Ževine z nowa na tamny zapoczątk naſchoho wumozjenja z močy hele a
djabočka, a kóžde lěto narodžimy ſo tak tež my z nowa w duchu a ſiſchafem

ze sebie puta hręchow a złoscę. A nierożomna pschiroda, nad kotrejż je nas Boja miłość za knieza poštajila, njedyrbjała do hód zeznacż puta sněha a lobi!

Ale sněh njeporjensča nam jenož hody, ale je też z pōstom mnogich druhich wjeselow. Woſebje naſchim dżeczom ſo te czmowe mſhove zymſte dny tak njewostudzi, je-li prawy sněh napadał. Abo mjenui mi rjeſſche a pěknisſche zymſte wjeselo naſchich dżeczii, hacž hdyž móža ſebi sněhovoſho muža natwaricž abo hdyž ſo ze ſněhom mijetaja, hacž kuli lětaja! Z dobom je to dżeczom jara ſtrone, hdyž móža ſo junu kuf wuzakhadzecž. Sněh je też pſchicžina toho, zo ſu ſebi ludžo ſanje dželacž poczeli, a ničtó njebudže wjeselschi hacž dżeczii, hdyž jim Bože dżeczo ſanje wobradži, a hdyž móža je hnydom nazajtra ſpytačž. Sanje njeſubia ſo jenož dżeczom, ale też bur ma je zańcz; a chce-li ſwiate dny něhdże na wulku kołbaſu, njepojedże z wožom, ale zopſcheinje brunakaj do ſani. Wězo ſu to nobl ſanje.

Ale tole njeje hiſczeje wſcho, za čož momy ſo ſněhej džakowacž. Sněh je nam też wopravdže z wuzitkom. W měſtach je ludži doſež, koſtiž dženſa wjeczor njewědža, hacž a ſhto budža jutſe wobjedowacž; tón hubeny kroſčik doſaha w naſchim čoſu ſledom k ſnědani. Tajch ludžo na zymu wopravdže ſakaja a wiesela ſo, hdyž móža jene dopoldnia ſněh ſhyacž. Sněh kryje w zymje naſche ſhyv, a kóždu wě, zo je to naſchim ſhywam jara ſwomieźne. Hdyž ſněha njeleii, tam bjeru ſhyv ſchodus, a byrnjej tam na zymu žito rjeſſche ſtało, naſleto dyrbisch tam jercu zaſuwacž. Sněh kryje w zymje naſchu zemju kaž čožke poſleſte, a hdyž zahe pſchińdzie, njeda ieji ani zmierznež. Čyplota, kotaž pod ſněhowej plachtu naſtawa, da zemi ſamej zaſy roztacž a ſhyv móža dale roſež Wuczenych. Koſiž ſu w Sibiri ſej tutu węc wobledzbowali, powědaja nam, zo bě tam pod ſněhom druhdy 13 ſtupniow čyploty, wonka pač 32 ſtupniow zymy; bě potajſim na 45 ſtupniow rozdžela. W ſnězy namakamy też wjele amoniaka, wjele wjaczy dyžli w deſhcžu. Tutoń ſreba ſněh z powětra, kotrejž ſo na tajke waſchnjo wot mnogich ſchódlivých a duſchattyh dyrmow wuczileži. Zo ſu tute węch wopravdže we ſnězy, pytnięſč, hdyž ſněh, kotrejž hiſczeje doſho njeleji, wozmiesč a jomu w czystym ſudobju roztacž daſch. Kapij ſo potom tajkejele wody, a bórzy zaczuijesč wěſtu ſuchotu w ſchiji a w hubje. Tež hdyž ſo z tajkejele wodu myjiesč, wozjewia ſo wěſte njeļuboźne zaczucza na koži. A wſcho to je foſfor načinił a wſchelate druhe ſele a dymy, kotrejž je ſo ſněh naſrēbał. Tola runje tele węch ſu roſtilinam k roſtu jara ſpomoźne a ſněh je też ſwēru zemi zdžela. Hdyž ſněh něhdże doſho leži a hdyž tam naſleto potom žita wjaczy njeje, praji ſo, zo je ſněh žito wuležał; to njeje wěrno: ſněh njeje žito wuležał, ale doſekž je jomu pſchewjele cyrobh z powetra pſchi-noſchał, je tuto wuhorito.

Tole bě wězo wſcho jara rjane a pěkne, ſhtož ſmy ſebi wo ſnězy prajili, ale njeſměm zamjelczeč, zo ſo ani poſla běloho ſněha wſcho khwaličz njehodži. Sněh drje naſche ſeki druhdy napoja a pomha tak mlyny hnacž a nam khléba namlećz; ale druhdy radži ſo toho kuf wjele; ſeka nima wjaczy ujez brjohomaj města, wuftupi a pōczrje cylu krajinu. A ſhto bě pſchicžina? Sněh, kotrejž je nahle na horach roztak a kotrejž je ſo na to jako mazana woda, z pěſtom a kamusklami naměſchaną, do płodnych runinow nawalił. Sněh je pſchicžina mnogich powodženjow. Ale tohodla njebudže ſněh naſch njepſcheczel. Je z nim, kaž ze wſchemu na ſwēcze: też ſněh ma ſwojej dwaj

bočaj, dobrý a zlý. A člověk je samý vina, zo ma so samý hněha boječ; byl si so něhdí Adam Boha bojał a jeho zákon posluchał, njeby so někde nam pschiroda spjedzila.

—i.

Z Lujich a Šaršlej.

Z Křížic. Těczi svjatý džený hodov sta so tež w našej schuli na svjatocžne waschnjo wobradženjo. Čenjez can. farař Werner rozkladže džecžom, zo maja so za dary, kotrež dostanu, prawje džakowne wopokazac̄ pſchez vilnosc̄ we wuknjenju a pſchez poslušnosc̄ napřečez swojim wucžerjam. Hdyž běše skónčil, dosta z 210 džecži, kotrež našmu wucžernju woplytuja, 150 khudších wschelake daru, kotrež čnejz cyrkwiński wucžer Hila a druhí wucžer knjez Klimant něk rozděleshtaj. Čenjez wucžer Hila našpomni hischeče jónu džecžom, zo dar žada zasý dar, a napominasche je, zo bychu so za svojich dobrocžerov, njech su hischeče tu na semi abo hido w wecžnosći, nutruje pomislile, schtož so tež sta. Rjany Božodžesčových schtom blysčesčce so tu ze wschelakini malymi darami wudebjeny; tón so mjez te džecži rojdželi, kotrež nješu tu džens wobradžene dostaše, kaž k. Hila spomni. Cyka svjatocžnosći skónči so z wuspěwanjom křeslu: „Čejcha noc“. Wutrobný džak wšchem tým, kž su swjedzén pſchez hromadženjo swobodnych pjenježnych abo druhich darow pomhali wuhotowac̄.

W Jasenicy mějesche Katholicka Bjesada njedželu 10. januara začožení skí swjedžení. Hdyž pſchedsyda k. Just něchto do 5 hodž. swjedžensku zhromadžizmu wotewri, běše sala w Janec hoscžencu hac̄ do poslednjoho městacího pſchepelnjena. Pſchedsyda swoju wjeſolsc̄ nad ihm wuproji, hdyž pſchitomnyh wutrobnje witasche, a spomni na to, zo Bjesada nětko hido 18 lét spomínzne ſtukuje. Z hnuthmi a pohnuwanymi ſlowami napominasche a proschesche pſchitomnyh, zo bychu Bjesadu podpjerali w jeje dobrým prćowanju, zo bychu woſebje mlodži z dobrým a cjeftnym zadžerzenjom swoju ſamsnu njewinowatosc̄ hajich za dobre pocžinki a woprawdze ſerbſke pobožne a sprawne křečežanske waschnjo, kotrež chce Bjesada ſpěchowac̄, ſobu ſo starali. — Wofadny farař knjez kanonikus Werner na to w swjedženskej ryczi na wažne nadarví našchoho čeza počazovawſche, a kaž ſo Bjesada prćuje, tute docpěč. Tež swjedženie, kaž džensníchi, ſu jara wuzitne za to, tež džiwadłowe pſchedſtajenia, kaž mamy džensa tajte wocžakowac̄. Spominwſci na znatu ſta- wiznu Genoveſy, kotrež mějesche ſo na jewiſhczu we wobrazu abo pſchikkadže pſchedſtajec̄, wuklži živjenjo ſvjateje knjeziny Genoveſy, kotrež jméno je pōc̄zíwa hrabina Genoveſa měla. — Tež farař Škala z Budyschina někotre ſlowa ryczesche a proschesche pſchitomnyh starſkich, zo bychu pſchec zas spominali na najwažniſchi nadarv živjenja, swoje džecži derje wocžahnyč, a pſchitomnyh mlodžencow a knjezinh, zo bychu ženje winowatosc̄e poslušnosc̄e njezakomdžili. Woſebje pytaſche pſchitomnyh wot toho wotraſhici, zo njebychu ſwoje džecži na ſlužbu dawali do městow abo do druhich domow, hdyž by jich dusčham, jich njewinowatosc̄i cjezki strach a wěsty pad hroźb. — Podleſtich pſchihotach ſežehowaſche džiwadło. Najprjedy hrajesche ſo němſti ſměſek „Der dumme August“, kotrež wſchak by čim ſkerje wuwoſtač mohl, dokołž hłowna hra „Genoveſa“ cyklo moch hrajerjow a tež wot pſchipoſluchařow na poltsecža hodžiny napjatu ſebžnosć za ſo žadasche. Schtož nětko tule ſtruchlohru nastupa, móžem drje ze wšchem prawom prajic̄, zo žadýn z pſchitomnyh njeje był, kž by cyklo ſpokojeny njebyl. Tu bě pilnoſc̄ hraje-

rjom, lotfiż bęchu dołki kruch nanajslepje naukli, tu bę swera a wustojnośc, z kotrejż bęchu jenotliwi do swojich rolow so tak zadżelali a postajili, zo bę na kózdmu wiđecz: ja sym woprawdże tón, kotorhoż pschedstajam. Hdyż dyrbimy tak wschém hrajerjam połne pschi póżnaczo wuprajicż, dha to placziż pschede wschitkim tym, lotfiż mějachu hłowne role: kniezej fantorej Hili z Khróscjic, kiż bę hrabja Sigfried, kn. Hanži Wjenkowej z Khróscjic jako Genoveſje a malomu Boloscžiwej, Domaschkej synkej z Euszcza (někto we Wutolczicach). Kruch sam drje je dołcz hrujach, wustojna hra w Jaſenich pak rjanu itawiznu tak žiwej pschedstajesche, zo też nětrotomužli muzej njebeć mōjno, so sylzow wobrueż. Te bę wosebje pschi poslednim jednanju w lubożnej rozmotwuje Genoveſh z Boloscžiwm. Runje tak macż, każ też lubożny hólcżk ze swojej něżnej, jaſnij a chle zrozemliwej ryczu w tutej rozmotwje lepje zaſtupjenej bycż njemidżelschtai. Wutrobny dżak a slawa wschitkim hrajerjam, dżak a slawa też wosebje Miklawſchej Barjenkej z Khróscjic, kiż je z tajkej pilnoſę a tak wustojnie dołku struchlohu serbski w obdżelał. Njech swój dar njeda zaprahnyce! — Po powschitkownym żadanju je so „Genoveſa“ póndżelu druhi raz pschedstajała a mějachu też dżeczi pschistup. Też póndżelu bęsche sala pschepjelnjena.

Z Miebjelszic. Narodžilo so je w I. 1891 we wosadze 18 dżeczi (z nich jene mortworodżene), 10 hólcžkow, 8 hólcžkow; zemiréth 17, z nich 11 dorosczenych, 6 dżeczi; pschipowědanych bu 8 porow a tudy werowaných 4. K swi. woprawjenju pobu 3630. — Za nowy wulki woltač je dotal nahromadżene a na dani w Budyschinje 4142 m. 37 p., w Kamjencu 99 m. 76 p., na nowe swieczo 314 m. 57 p. — Nowy skhód je někto dotwarjeny a napohlad zdobny, zo moħl z „Brühlowej terassu“ w Drježdżanach so měricż; pucże wokoło cyrkwej su sporjedżane a nawożene: ježdżenjo z cęzklimi wozami wokoło cyrkwej, każ je dotal so stało, so dale dowolicż njemóže, hewač dyrbi so, cyrkwi ī lēpschomu, cęzacz.

Z Wotkowa. W minjenym lęże je so pola nas narodžilo a w nashej cyrkwi swi. Kschčeniu doftalo 20 dżecżatkow (loni 14), 11 hólcžatkow a 9 holczatkow, mjez nimi 2 njemandżellej, 1 pak nic do nasheje wosady skusjace. Khowane bu na nasch kérchow 18 częlow (loni 8), 12 dorosczenych a 6 dżeczi, mjez nimi 2 z Khróćzanskeje a 1 z Drježdżanskeje wosady, 1 muž z Kinsbórka bu morw na naschich polach namakaný a na nasch kérchow khowaný, prjedy hacż bu wusłedżene, sktó wón je. Pschipowiedanej a weroowanej buschtaj 2 poraj (loni 9 resp. 4 porj). K Bożomu blidu pobu 3060 woſobow (l. 3023). Cyrtwinſte wopory mějachu scđehowacy munostk: za afrikanske missjony 85 m., za Lyonſte towarzſtwo 135,15, za swi. Józefowe towarzſtwo 56,30, za Boži row w Jeruzalemie 40,7, za nowu cyrkę w Lubiju 100 m., za bonifacjowe towarzſtwo 60 m. a jako pčinioskli sobustawom 18 m., za swjatoho wóćca 176,22, za nowu cyrkę w Sebnich 100 m., za miloſćzimy bratrow w Pražy 23 m. Wyšsze toho nawda so do mōschicżki 199 m. 86 p., za nowu cyrkę w Hanoveru ī cęzcej njeboħ Windthorsta 103 m., za dżecżatſtwo Jézusowe 90 m., ī wobnowienju kathedralnej cyrkwej w Lorecze 53 m. 60 p., za Afrikanske towarzſtwo 84 m., za serafiſki skutk lubożeje (ī wotezehnjenju khudych a wopusczenych dżeczi) 24 m. 30 p. a jako wopor za marianski zwjożk wopora Bożeje msħe w Ingolſtadtū 25 m. 55 p.

Z Drježdżan. Prýnc Jurij je Bohu dżak jaś tak wotkhorjeł, zo je wschón strach za joho žiwenjo wotwobroczeny. We wosebitym wozjewienju

wupraja wón nutny dżak sasłkomu ludej, kij je pschi joho khoroſczi tak luboſeziwy podzél wopofażał.

— W Drjeđanach mějescie „Fednota“, towarzſto katholickich Serbow, wutoru 12. januara założeniſki swjedženī w ſolu Tivoli. Swjedženī wobſtojeſche z koncerta wojskeje hudźbneje kapale a z bala a běſde derje wopytany. Z Lujic bě kniež kaplan Rjencz z Budyschina na swjedženī pschiſchot. Pschiemj towarzſtu, zo by tež dale k ſpomoženju ſwojich ſobuſtawow ſutkovalo a keſeo!

3 kraja

piſche ſo nam: Njeluby hóscz, kij wot zańdzenoho ſēta ſem po cyklej znatej zemi zakhabža, influenca, je pod mjenom khripa dawnno znata khoroſcz. Byczo tuteje khoroſcze wobſtoji w tym, zo naprawy dycha ſo zahorja a ſu ſzehuſki jara wſchelake: poſlabjenjo čzułow, zahorjenio plucow (belych jatrow), kotrež runje nětko rad ze ſmierczu ſo kónči. Farat Kneipp we Wörishofen podawa jako znamja ſo započaceje khripy: Rozbitoſcz we wſchech ſtawach, bolenjo błowy, njelobſt k jedzi, powſchitkowna ſlaboſcz, fotraž k wſhomu dzělej njekhmanoho ſejini. Człowiek ma wulku hęci a ſo tola njepoczi.

Kak ſo tuteje khoroſcze wobruci, hdyz hrozy?

Wzmi dóniežku wody ze ſtudnje, namaczej w njej wulke trénjo a wutřej z mokrym trénjom khoroſho we ſožu po cyklym czèle. Ma to zwodžewaj joho derje! Za 2—3 hodžiny, hdyz ſo khory pschehretu czuje, wopſjetuj tute tręczo po cyklym cziele, a tak 3. a 4. krócz, hacž ſkónečnje khory do potu njepſtiindže. Hdyz pót zaſtupi, je dobyte: ſkdy katarrh a khripa ſkónczi ſo, hdyz je khory ſo wupocziſl. Zo pschi tutym tręczo czela maſlenjo bycz njeſmě, rozemji ſo: czim khětiſiſho ſo dofonja a khory zaſy wodžeje, czim lépie.

Schtóz ma hiſcze teiko moch, njech k ſožu wanju z wodu ſtaji, z ſoža ſkoči a ſoždu druhu hodžinu z khwatkou po cyklym cziele ſo wotmyje; khětiſiſho budże hotowy, hdyz na někotre wokomiki w zhmnej wodže hacž do ſchije ſo podnuri a zaſy do ſoža: tak 3—4 krócz, hacž pót ſo poſaza. Zenož ſo njekomdzic̄ a khripu w ſpočatku. pschimac!

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobuſtawy na lěto 1892: kk. 45—53. z Budyšina: Jan Nowak za 2 ex., Michał Kral, Madlena Vesterowa, Hana Rychtarowa, Marija Rječcyna, Marija Holfeldowa, seminarist Jakub Dórnik, Mikławš Schäfrich, 54. Heinrich Kubaš, tachantski hajník w Zdzěri, 55. Jakub Lehmann z Brjemjenja, 56—58. ze Židowa: Michał Zmij, Marija Pjetašowa, Marija Gromanowa, 59. Jan Šiman z Němcow, 60. Jakub Soňa, wučeř emer. z Kulowa, 61. Jakub Zur z Hóska, 62. Michał Žur, stud. theol. z Wrótſlawia, 63. Michał Mjechela z Pěskec, 64—66. z Różanta: administrator Tadej Natuš, Jakub Soňta (Błažk), Jakub Wincar, 67. 68. ze Sernjan: Mikławš Ryćerja, Wórſa Sōmelec, 69. 70. z Čemjeric: Jan Mónik, Mikławš Čemjera, 71. Jan Knebl z Haslowa, 72. 73. z Njebjelčic: farař J. G. Kubáš, Pětr Dórnik, 74. Marija Welsowa z Hrubjelčic, 75. Jakub Lehmann z Kukowa, 76. Mikławš Bobik z Pančic, 77. Pětr Rab z Jaworskeje Cyhelnicy, 78. 79. z klóſtra Marijneje Hwězdy: duchownej kniežnje Francha Koklic a Józefa Domšec, 80. Marija Brylowa ze St. Cyhelnicy, 81—85. z Khróſcic: Michał Hojeř, Jakub Soňta, Jurij Rjeńč, blidař Mikławš Kral, Michał Wawrik (Skala), 86. 87. z Nuknicy: Pětr Smola, Hana Nowotnowa, 88—93. z Wotrowa: can. farař Jakub Herrmann, Mikławš Böhma, Madlena Rjedžina, Michał Cyž (Wjeňk), Pětr Nowak (Wornac), Hana Roblowa, 94—97. ze Žuric: Jan Schwarc, Jurij Cyž, Marija Měřsowa, Michał Cyž, 98. Mikławš Krawc z Nowoměsta, 99—102. z Krjepiec: Jurij Pjech, Pětr Haška, Mikławš Koch, Mikławš Knježk, 103. Hana Cyžec z Kaſec, 104. Mikławš Cyž z Kanec, 105. 106. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał Jacſlawnk, 107. 108.

z Drježdān: inspektor Pētr Lehmann, Jakub König, 109. Jakub Heša w Ronspergu w Czechach, 110. 111. z Radworja; cyrk. wučer Pētr Šołta, Karl Nawka, 112. Madlena Bokowa z Měrkowa, 113. 114. z Kamjenej: Jan Khilan, Jan Winař, 115. Jan Krawc, pjeķar z Khelna, 116. Hana Požerjowa z Budyšina.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 566. Jakub Lehmann z Brjemjenja, 567. Jakub Kummer ze Sulsec, 568. Pētr Kubaš z Hóska, 569. Jurij Šenker z Budyšina, 570. 571. ze Smjerdzaceje: Jakub Kmječ, Marija Rychtarjec, 572—574. z Pěskec: Michał Mjechela, Pētr Šołta, Madlena Bardonjova, 575. Mikławš Suchi z Rózanta, 576. Mikławš Ryceř ze Sernjan, 577. Jakub Müller z Boršče, 578. Jan Knebl z Haslowa, 579. 580. z Łazka: Hana Rachelec, Marija Šołćic, 581—587. ze S. Pazlic: Michał Lukas (Dorak), Pētr Šołta, Michał Šewc, Pētr Walda, Pētr Wawrik, Michał Robl, Khata Swejdžina, 588—590. z Njebjelčic: Jakub Hostak (Wawrik), Jurij Kubica, Michał Pječka, 591. Michał Hermann z Wěteńcy, 592. Jakub Šérak z Kamjencskeje Cyhelnicy, 593. Pētr Rab z Jaworskeje Cyhelnicy, 594. kaplan P. A. Ščepan Ubl w Obergeorgenthalu pola Brüxa, 595—597. z Wotrowa: Mikławš Linart, Pētr Campjela, Jakub Cemjera, 598. Jakub Mjechela z Lusča, 599. 600. z Khróscie: Michał Wawrik, Jakub Jurk, 601. 602. ze St. Cyhelnicy: Michał Piwarčk, Marija Brylowa, 603—606. z Radworja: Jan Šmitk, Madlena Cyžowa, Pētr Kurjo, Michał Sustr, 607. Jurij Mička z Čornoho Hodlerja.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 690. Jakub Kmječ ze Smjerdzaceje, 691. Michał Mjechela z Pěskec, 692. Pētr Rab z Jaworskeje Cyhelnicy.

Dobrowólne dary za towarzstwo: kk. z Kulowa 40 p., z Budyšina: kaplan J. Rjenč 50 p., katechet M. Zarjeňk 50 p., M. R. 50 p., z Rózanta 25 p., J. M. z Čemjeric 50 p., M. W. z Hrubjelčic 75 p., z klóstra Mar. Hwězdy 50 p., P. L. z Drježdān 75 p., J. H. w Ronspergu 75 p., H. P. z B. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,058 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: P. T. N. 8 m.

Hromadze: 107,066 m. — p.

Na nowe piščete do Baćońskae cyrkwe: Dotal hromadze: 5890 m. — Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadze: 5891 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,909 m. — p. — Dale su woprowali: B. z Pěskec 1 m. 50 p., tro bratřa z Njebjelčic 3 m. — Hromadze: 10,913 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Jurij Kral, kaplan při dwórské cyrkwi w Drježdānach 3 m., Marja Koprec z Radworja 10 m., Jan Ledžbor z Deubna 1 m. 50 p., Marja Grubertec z Radworja 8 m., M. D. z R. 1 m., M. L. z W. 1 m., Mikławš Kubaš z Khasowa (II. dar) 50 m., Madlena Šmitcyna z Radworja 3 m., Madlena Suchowa z Radworja 2 m., M. Cymarka z Khelna 2 m., Selma Krawcowa z Khelna 1 m., Marja Šmitcyna z Radworja 2 m., Madlena Šołćina z Radworja 1 m., Marja Grólmusowa rodž. Wünčec z Radworja 63 m., H. R. z B. 1 m., P. T. N. z Rózanta 9 m., farař — š 10 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Na wudaćo Nowoho Zakonja

N. N. 50 p.

Za cyrkej w Lubiju: M. R. z B. 5 m., ze Smjerdzaceje 1 m., P. T. N. z Rózanta 10 m., farař — š 5 m.

Za terciarow: Zemřela je: Hana Hilsina z Kaiserswalde. R. i. p.

Trjebamy nuznje někotre exemplary **Krajana**; su-li hđe žane zbytkne, prosymy, zo bytchu so nam wróćzo pósłake. **Redakcija.**

Připořožene je džensníschomu číslu **Vopšijecjo a ps̄ispomujenjo za dokonjany 29. lětnik (1891).**

Cílnejc Smolerjec inicjaticeje w maciejsnym domje w Budyšinie.

Katholicki Posač

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

6. februara 1892.

Lětnik 30.

Svjaty wótc Leo XIII. je 14. januara dekret wudał, z kotrymž wšchém biskopam połnomoc wudžela, zo mója dispensu wudželecž wot wšchóho posta a abstinencj (t. r. wuzíwanjo mjaſnych jéđi dowolecž) — na wšchitkých městach, na kotrychž tež w tutym lěče zaś tak jara rozschérjena khoroscz „influenca“ knježi. Po tutym dowolam wšchitkim pobožnym wěriwym w japoštołskim vikariacž w sakskich herbskich krajach a w sakskej Hornjej Lujzich, zo smědža tule dowolnoſez swjatoho wótcia w khorosći bjez stracha trjebacž. Z dobom tež napominam — po woli swjatoho wótcia, kij je dobročiwje staroſćiw tež za cželne spomoženjo wšchę wěriwych tule dispensu zwolil — swojich woſadnych, zo bychu z druhimi dobrymi skutkami, w modlitwje, pobožnym dostawanju swjatych sakramentow a cželnych skutkach miłosče pobožne zarunano za jim spřičenju dowolnoſez dokonjesi.

Ke bližchomu rozśwětlenju a k spokojenju swědomijow pobožnych wěriwych četu hischče pschiſpomicž, zo wot swjatoho wótcia spožczena wurjadna dispensa wot posta a abstinencj płacieži na wšchitkých tych městach, hdzej influenca knježi a tak dolho hacž knježi, za wšchitkých, strowych a khorých, doniz něhdje 2 abo 3 njeđele wo žanym nowym sfhorjenju wjac so zhoñilo njeje.

† Ludwik, biskop a tachant.

Kardinal Maning †.

W lěče 1875 na jenym a tym samym dniu pomjenowa njebohi swjaty wótc Pius IX. mjez druhimi dweju biskopow za kardinalow, archybiskopa we Westminstrje w Londonje, z mjenom Henry Eduard Maning-a, a Dana

Simeoni-a, tehdom bamžovoho zapóslanca pschi ſchpanſkim kraloſtym dworje w Madridze. Tutaj ſtaj wobaj wumrěloj na jenym dnju, 14. jan. t. l., a wobaj na influencu. Simeoni bě Italian a je wiele dobroho ſkutkował jako pſchedſyda wjacorych kongregacijow a jako bamžowy zapóslanc pola swětnych mócnarſtwow; won běſte tež poſledni generalny ſekretar njeboho bamža Piusa IX. Bole paſt nas zajima žiwenjo druhoſho zemrětoho, kardinala Maninga. Tutón narodzi ſo w lécze 1808 w Zendzelskej jako syn protestantskej starſcheju. Tež Zendzelska je w časťu tak mjenowane reformacie wot katholſkeje cyrkwi a Romſkoho bamža wotpadnula a ſebi narodnu, „zendzelsku chrſej“ założila. Alle zendzelska cyrkſe je tojschtto z katholſkeje cyrkwi zdžeržala: tak na pſchikkad ma biskopow a archybiskopow, cžohož dla ſo tež mjenuje: epifopalna cyrkſe; potom je zdžeržala ſkoro wſchitke cyrkwinſke drasty, kaž je poſla naš měſchnik pſchi Božeſi mſchi, poſrjebach, wobkhadach, aſſiſtentnych ſlužbach a t. d. ma. Tež biffopja maja biffopſku drastu. Hlowny rožděl mjez nami a nimi je: zo z prěnja: nimaja wopor Božeje mſchě a z druga: zo jich biffopja njeſtoja pod romſkim bamžom, ale pod zendzelskim kralom. Zwonkownoſcje ſu zdžerželi — ale jadro ſu zhubili, a hdyž za tutym swěrnię pytaja, pſchindu ke katholſkej cyrkwi. W swojej cyrkwi njemóža ſpokojnoſć namakac̄. Lohodla ſu runje w tutym lětſtoku množi wuczeni, bohacži a woſobni zmjenjo a duchowni z cyklymi woſadami ſo do katholſkeje cyrkwi wróczili.

Maningowej starschej běſtaj protestantskej a její syn Eduard bu protestantski duchowny. Dla wulkeje wobdarjenoſcje a dželawoſcje doſta bórzy wſchysche město archidiakona. Bé to w lécze 1840. Množi joho towarzhojo tehdom katholſku wěru pſchinwazhu. Maning bu mjez tym pomjenowaný za professora w Oxfordze. Tam wuczesche do cyka tež w katholſkim zmyſtu, tola předh hacž pſchepupi, pruhowaſche a ſtudowaſche won bjez wſchoho pſchepacza wſcho hacž na najswědomicžiſcho, a potom ſkócenje, w lécze 1850 z cžim wjetſchim pſchepwědczenjom, z cžim wjetſchej horliwoſcju, z cžim wſchyskej žadoſcju katholſku wěru wuzna a pſchinwa. Joho mandzelska bě mjez tym wumrěla, a nicži jomu dale njezadžewaſche, tež ſakrament měſchniskej ſwecžizny doſtag. Tak bu něhdy protestantski duchowny měſchnik katholſkeje cyrkwi. Tež tudy bu wot ſtopnja k ſtopnju pozběhaný, dóniž hido w lécze 1865 najwjetſche a najwſchysche měſtno katholſkeje cyrkwi w Zendzelskej njeoſta. W tutym lěcze bu pomjenowaný za archybiskopa we Westminſtrje, a z tym bu tež primas abo wjedziečer cykleje katholſkeje cyrkwi w Zendzelskej. Wſchitk druzi biffopja a archybiskopja pod nim ſtojachu. Sydomadwachcji lět je na tutym měſcie był a njeurjehnicze wjele tón čas ſkutkował. Katholſka cyrkſe pocža ſo runje tehdom halle zasy w Zendzelskej, hdyž bě dlěje hacž 200 lět do cyka ſpała, wožiweč. Maningowa zaſlužba njeje pſchi tmy najmjeniſcha. Won wiele biffopſkich diöceſow założi, ſarske woſady wobmjezowa, katholſke ſchule wſchudzom założesche, a mužſtich a žónſtich do woſebitich naboznych towarzſtow powoła a zjednocz. Tak won katholſku cyrkſe nic jenož daloko a ſcheroſko po cykly kraju rozſheri, ale ju tež z nutſka wobtrvjerdzi. Měſcheske paſt tež zbožo, zo joho próca a dželawoſcž hacž nanajrjeniſcho kejjeſeſche a plody njeſeſche. Dopomni ſo na lěta ſwojeje młodoſcje, na čas, hdyž ſam katholſku wěru wſchinwa. Kaſt zrudne a khuduſke běchu tehdom wobſtejnnoſcje katholikow! A kelfo jich won pſchi ſwojej ſmjerſci zavostaji, a kaſ horliwie tuczi za ſwoju wěru wojuja! Won měſcheske zbožo widječ, kaſ wſchudzom w cykli Zendzelskej nowe katholſke žiwenjo wotueža, plody joho ſamsneje prócy. Do reformacie měſcheske archybiskop

we Westminstrje, hdyž bě kardinal, najwyšších říad pschi kralovskim dvorje. Wón pschi ižde hnydom po kralovskich prynach, a za nim hake druži wjerchojo, ministrojo a wulcy kraja. Pschi reformaciji bě so tute prawo zhubišo. Maning pak sebi je zašy žadache, nic za swoju wošobu, ale nahladnosće katolické cyrkwe dla, zo by to tutej k wuzitku bylo. Toho dla so wón tež wot časa, hdyž bu kardinal, kralovskoho dwora zdalowasche — doniz lóische léto so jomu tute prawo zašy pschipózna. Kardinal katolické cyrkwe w protestantskim kraju, pschi protestantskim kralovskim dvorje — ma říad psched wschitimi wjerchami, kotsiž njeisu kralovské třevje, psched ministrami a wysokimi duchownymi jich wery! To bě zavěšeče wulce pschipóznačo — dopokaz, tak psched krótkim hisheče hanjena a podcžiszezowana katolicka cyrkje je na nahladnosći dobyla — a to wscho je Maningowý stut.

Druhe, schtož Maninga wuznamjenja, je joho staroscž za wschedny lud, za dželacžerjow. Žendželska je bôle hacž žadym druhym kraji na zemi kraj fabrikow. Tohodla je tam tež najwajach fabrickich dželacžerjow. Zo so tuczi často podklóčeja, zo pak woni tež sami bjez wscheje winy a pschicinu nje-spofojnoscž mijez sobu wubudzeja, je kózdomu znate. Fabricki dželacžer njeje samostatny, njemóže dželacž, schtož chce a kaž chce, wón je zwjazany na fabriku. Sam doma z dželom njemóže w tajkich krajinach sebi khleb zaſlužicž, dokelž njenamaka za džela swojoho rjemiesluistwa wotberjarjow a kupcow — a nimo toho tež njemóže kuſt po kufku tak tunjo wudželacž kaž fabrika, kotaž toſame hnydom po tycacach džela. Z khodženjom do fabrik řak so dželacžer wotdžeržuje wot swojeje swójby. Často khodžitaj nan a macž na dobs do fabrik a džecži doma same wotrostu bjez dohladowanja, bjez wocžchnjenja. A schto z tajkich džecži nastane, wueži nas bohužel runje nascz čzaš pschejara jaſnje. Nimo toho so w fabrikach wsche možne njepeczinkli plahuja, poccžiwoscž a dobre wsachna pak so morja. To wscho hromadže je, schtož so džensnitschi džen mijenuje socialne hubjenstwo. A tute zbehnycž, je so Maning prćowala a tež wopravđe wjele wusktkował. Tohodla njeje njemózne, schtož někotre nowiny psicha, zo nascz swjaty wótc Leo XIII., kotrež po swojej poslednjej encyklich tež wot tym samym praschenju ryci, je so předy psicomje z Maningom wuradzował. Maning bějche pschezel dželacžeri a dželacžerjo mějachu njewomjezowanu do-wěru k njomu — a hučzíško je wón něměř mijez wobſedžerjemi fabrikow a dželacžerjemi wujednał. Tak tež hake njeđawno wschitich dželacžerjo pschi „dokach“ abo mórkich brjohach, kotsiž tworh do kódzow a z kódzow noscha, pscheſtachu dželacž, a jich je w Žendželskej wjac hacž sto tyſac. Nichto nje-móžesche jich njeſpotojnoscž změrowacž, Benož pschez Maningowe zaſtupowanojo so jim próstwy, kotrež mějachu prawo žadacž, dopijelnichu — a woni zašy swoje dželo nastupicu. A tak je so wón pschez za dželacžerjow staral. To pak bě tež widžecž pschi joho pohrjebie. Wsche dželacžerske zjednoczenja a towarzstwa z cykle Žendželskej běchu so zelžle, zo bychu jomu poslednju čjeſč wopofazali. Nimo toho pschewodžachu joho wjerchojo a wschitcy wulcy kraja, tež kralowski dwór bě zaſtupnikow pôškał. Rječek njebohi, kotrež je za swoje živjenjo telko dželacž a skutkował, někto w měrje wotpocžuje, a wuziwa wěčnu tronu sprawnoscž.

—č.

Lubijska cyrkje.

Luby serbšti čitarjo! Radý by wěđał a husto sy so mie tež praschał, tak daloko po prawom w Lubiju z twarjenjom Božoho domu smy. Možu

drje prajicž, jeli kužol darniwoſće a miłosće tak zawrjeny wostanje, kaž runje w tutym hodownym času, dha, bohužel, snadž budžem⁹ hisčicze do oho dyrbjecž na rejwanskej kubi wopor Božeje mſčē woprowacž. Ale, luby čitarjo, njech so nam tež hubjenje dže, my dowerjamy so Bohu, wschu nadžiju na njoho zložujem⁹, dokelž měmy, zo Bohu tomu Čenjezej dom twarim⁹ a zo budže wón zawěſcze so za swój dom staracž. My dowerjamy so Bohu, zo wón zawěſcze do něvtreježkuli wutroby pōſčeze schtricžku swojeje hnady, zo někotroho zasy pochnuje, snadž tež tebje, luby čitarjo, kust hukbscho pomaſnycž do kaply za dom Boži.

Wotřebni zawěſcze kóždeje pomocy a podpjeru ſmy. Hijo, hdýž do Lubija pſchijedžesč, tam widžiſh rjanu cyrkę, a wutroba so czi raduje, hdýž ſkyſchisč: tole budže katholska cyrkwička, wutroba so wjeseli, hdýž czi praju, ta cyrkę budže k čeſczi ſwiateje Marije poſwjeczona. Ale, luby čitarjo, tuta cyrkę, runjež zwonka hotowa a wobmjetana, ma hisčeze wjèle dolha wotpłacžicž, zo ani njewěmy, hacž ſměmy nutſka dale twaricž. Twarski miſchtyr, jeli ſměm tebi naschu nuzu wuskoržicž, ma hisčeze na 10,000 hrıwnow doſtačž, nimo toho mamy hisčeze 9000 hrıwnow dolha. Luby čitarjo, daj nam dobru radu, ſchtu mamy zapocžecž, ſami ſmy khudži, z wjetſcha wbozy džělaczerjo, kotsiž ſami wo Boži khleb ſkoržimy. Praj nam, ſerbſki čitarjo, ſchtu cžinicž, dokelž ſu nas tež wotpokazali na měſtnach, hdžeg ſebi toho nadželi njeſmy. Wschudžom ſmy proſyli, hdžeg ſmy móhli, ſmy drje tam a ſem rjaneje pomocy docpeli, husto doſč pak tež žaneje wotmołowych njeđostachmy.

Schtu mamy cžinicž, dokelž mamy hisčeze nutſka cyrkę wumolowacž, podlohu kláſč, ſawki džělacž dacž, woſtarje, kletku, pſchczęce a wschę te wěch, kotrež hisčeze wjèle pjeniez płacža? My móžem⁹ ſo jenož k Bohu modlicž, zo by ſo wón starał za swój dom a zo by wón tež tebje, luby čitarjo, požnuł k ſpěchnej pomocy; my móžem⁹ jenož ſwiatu Mariju proſyč, zo by ſo wona w naschim horju a bědženju wopofażala jako najmóčniſha kralowa, zo by tež wona takle k waſhim wutrobam ryczala: Cžinice něſchtu k čeſczi mojeho Syna! My ſo dowerjamy Bohu a z tutej doweru ſo na waſ, lubi čitarjo, wobroczimy z próſtwu: Pomhaječe bórzy, jeli móžecže, a Bóh wam mytuj z wěcznymi kublami waſche cžasne dary, kotrež jomu wopruejce.

W mjenje Lubijſkich katholikow

Miklawſch Barjenk, tachantski vikar.

3 Luižich a Sakskeje.

3 Budyschina. W Pančicach ſu 18. januara zhromadžiznu wohwali, w kotrež ſo z nowa peticija wo železniciu pſchez naſchu krajinu podpiſowaſche. Kaž Serbske Nowiny piſaja, je ju wo koło 100 pſchitomnych podpiſalo. Wuzwoli ſo tež wubjerl, kž mějeſche 21. jan. próſtwu ſejmej pſchepodacž; běchu to k. ryczerkuſler Hustig nad Nowym Městom a někotri naſchi kublerjo a rjemjeſlnich. Pſched zhromadžiznu bě ſo we wokolinje baſta rožschérjała, zo tež redaktor Katholſkoho Poſloka na nju pſchinidže. Na to dyrbim⁹ wotmołwicž, zo naſche zmýſlenjo wo tutej železnich ſo w nicžim pſheměniło njeje. Naſche pſchewdězenjo je a wostanje, zo by železnica tutej krajinje jara mało wuzilka pſchinjeſla, za to pak wjèle ſchody, kotrež ſo ženje wjac

zarunac̄ njenohla, kaž suhy w swoim času wobchernje rozeftajeli. Peticiju běžeče inženér Kyncz z Kamjence hotowu sobu pschinješl. Z toho je wi- dícež, komu a kotoromu městej je najbóle wo tutu železnici cžinicz.

Z Radworja. Niedželu 17. wulskoho róžka wotbu so tu w Polšenkec hosczenec hłowna zhromadžzna wosadnogo towarzista „Afriki“. Pschedsyda, kniez administrator Žur, zhromadžznu wotewriwski a powitawski, poda najpriyedy rozprawu minjenoho lěta a rozeftaja potom wschelakich nowozastupjenych sobustawow dla hischeze jónu zamery a wotpohladu towarzista. Na to ryčesche kniez wuczer ſral w dlejskim pschednosku wo ſkutkowanju missionarow w Africach a wosebje nadrobne wo wobstoinoſezech kloschtra Marianhill w Nataliskej (w južnej abo połodniſcej Africach), a pschida k tomu hischeze pschelad (statistiku) katholskeje cyrkwe w naraniſcej němiskej Africach, z čohož so zbožowne ſkutkowanjo missionarow derje spóznac̄ hodžesche. K dobromu konej pschedsyda sobustawy, ktorýchž bě so pschez 40 zechlo, na to dopomni, zo smědža so nětko hido tež pschinostki na lētuſche placic̄. — Pschinostki, kaž tež dary so do cyla kóždu čas na farje pschijimaja. — k.

Wutoru 2. februara wotměwache Radworské katholske kasi no swoj 18. założeniski swiedzeń w swoim ſchadżowanskim lokalnu pola Hórnikęc. Dokelž je dotalny lokal towarzista jara wobmjezowany, móžesche jo tónle swiedzeń tež jeno na jednore waschnio wotměwac̄; bě najpriyedy zhromadna wjecžer. Farški administrator Žur, jako pschedsyda, poda frótki pschelad wo ſkutkowanju towarzista, spominajo tež na to, tak wschelake podendženja je towarzisto w thchle 18 lětach wobstac̄a mělo, wosebje zwieselace pak je, zo so nětkle pschech bóle pozbehuje a roſeže. Porjadne zhromadžzny wotměwache kasi no kóždu poslednju niedželu mělaca, w zymskim času w 5 a w lētnim času w 6 hodžinach wjecžor. Tež wjacore katholske časopisy, mjez nimi Hausschaž, Alte und Neue Welt, kaž tež serbske časopisy so cžitachu a z towarzistwoweje kassu placzachu. — Po zhromadnej wjecžeri bě loteria, katraž ze swojimi 150 dobycžemi pschitomnym hac̄ nimale do poł noch wjele wiesela a zabawu naczini. Na to zwieselichu so pschitomni hischeze ze zhromadnym serbskim spěwom, a zwěſeže kóždu wopusczeži drje swiedzeń spokojenych z pschedewac̄em, tajke towarzisto zasy wophtac̄. Wosebitý džak zaſluži sebi zwěſeže tež Hórnikowa, kiz bě towarzistwej z wulkej njeſebicžnoſežu tak nadobnu a tunju hoscžinu wuhotowała. Sklončnje bě pak za wschitkach jara zwieselace, zo móžesche so nětko z wětſežu wozjewic̄, zo budže so tak rjec jako dołončenjo tohole lētuſchoho założeniskoho swiedženja, na namoſtjenjo tudomnoho kafina, wot sobustawow „Jasenčanskeje katholskeje Bjesady“ niedželu 21. februara dobročinje tamna kraſna struchłohra „Genoveſa“ tež w Radworju serbscy hrac̄. — Tuž pschedejem z cykleje wutroby, zo by Radworská katholska Bjesada pschech dale roſla a pschibierała a zo mohla sebi pozdžischo tež jónu sama tajke rjane zwiedzenie pschihotowac̄, kaž to czini sebi a drugim Jasenčanska katholska Bjesada. — r.

Z Zahowa. Nascha nowa założena lutowatnja a požczeřnja po Raiffeisenu je z přením malym róžkom do ſkufka ſtupiſka. Pschedsyda kassu je k. živnoſežer Janasch, w Baręcžu a zliczbowat k. wuczer Grülling tam. Pschedsyda dohladowarſta je k. ſubler Cyž w Stródjischęzu. Za pienieży, kotrež so na dan dawaja, placzi so 3% danje, a hodži so hido jen a hrivna na dan zaſkožic̄. Za wupožeženy pienież žada so 4% danje, a na kontu ſorrent (bezite zlicženjo) $4\frac{1}{2}\%$. Hodžiny za expediciju ſu kóždu niedželu a ſriedu popoldnju wot jeneje hac̄ do tſjoch hodžin na ſchuli we Baręcžu. — ź.

Z Ralsbic. W zaúdženym z Bohom tym řeňezom dokonjanym lecze je so w naszej wosadze narodzilo 42 džeczi (23 hólcikow a 19 holečkow — 3 njemandželske). Zemrělo je 32 wosobow (18 mužskoho, 14 ženskoho splaha, 20 doroszonych, 12 džeczi). Pschiwnejedanju je bylo 22, 17 tudy wero-wanych mandželskich. A swiatomu wopravjenju je 6788 wosobow pobyl.

Z chłoho swęta.

Pruska. W pruskim sejmie je so tutón tħdżeń jednało wo nowym schulskim zakonju. Schule w Pruskej su hacż dotal skoro do cyła statne, jenoż stat ma na nje prawo, sama nabożina wucži so pod dohľadowanjom swętnych statnych zastojnikow. Też je nabożna wucžba jara wosmierzowna, sedom smętej so dwie hodžinje za tħdżeń dawacż. Duchowny je jenoż w schuli czerpjeny. Kaf móže też hinak bycz, hdvž w jenei a tej samej riadowni hromadze sedża katholske, lutheriske a židowske džeczi? Byrnież też katholske džeczi wosebitu nabożnu wucžbu melle, njemóža so tola nabożne wocžahnycz — dokelž so njemēdža w schuli katholske pacżerje spewacż, haj samón swiaty kichż dyrbiesche so ze schulskie jstwū wotsalicż, zo trasħ někotrym židowskim džeczom njeby k pohorskej byl. Nimo toho nima cyrkje skoro żane prawo na wucžerjow. A tak je so stało, zo njeweriwi wucžerjo hymjo w džeczacej wutrobje, kontrež bē duchowny w nabożnej hodžinje sył, zaſy podtkóčiħu. Toħodla je njeboh dr. Windthorſt huċċijsko w pruskim sejmie namjet stajix, zo maja so konfessionalne schule założicż, t. r. kóžda wera dyrbi swoje wosebite schule mécż, a w tuthx ma nabożnu wucžbu jenoż duchowny wucžicż a duchowna wyschnoscż dyrbi też skowęko prajież mécż pschi postajenju wucžerjow. Windthorſtowy namjet drje so psħecy wotpotkaza — tola psħecy so jich wjac psħepotka wo tym, kaf nuzna konfessionalna schula je, jeliżo dyrbi so džeczom a ludej wera zdżerżecż. Toħodla je někto statna wyschnoscż sama taſti namjet stajika. Nowy pruski minister kulta, hrabja v. Geditz, je podobny namjet wobħejka. Tutón drje wsħe našeħa psħecżja njeħpoli, ale je tola dobry, duchownej wyschnoscżi wjac prawow wissieja, a je toħodla też katholiskam psħijomnu. Liberalni, swobodomyslni a socialni demokratoju su toħodla nimomeni njemđri a so psħecżiwo namjetej zbehaja. Za namjet je centrum. Kraſne rycze su rycżeli za njon dr. Reichenperger, Mintelen a dr. Vorsch. Też konserwativni, to su weriwi lutherzy, su za namjet. Też psħedħida prusko ministerства, kansler hrabja v. Caprivi, je kraſnje za namjet rycżat. Tutón je prawje spóznał a prajil: Tudy njejedna so tak jara wo schulu, ale tudy wojuje wera psħecżiwo njewerje. Wjethi džel zapoſlancow pak je, džak Bohu, hisħeżje weriwi, a tak drje, kaž je midžecż, nowy zakon, snadž hisħeżze z někotrymi polepsħenjemi, so psħiwozmi. To daj Boh!

Jendželska. Najstarschi syn jendželskoho krónprynca a tak psħichodny jendželski kral: Albert Viktor, wójwoda z Clarence, je 14. januara 27 let starý na influencu wumrēl.

Wjelczęszczyńscy kniez redaktor!

Tako sobustaw burskich towarzistwów c̄itam też „Hospodarja“ a dowolam sebi k preñjomu razej, z tuthym listom Was psħekħwatacz! Njeħudżcże toħodla psħejara krucże, hdvž sem a tam moje pjero trochu njelepje zajedzie. Prajcie

ſebi: wſchak je to tež bur, ſproſit cžlowjek, — a po woſobje doſčez njenahſladny mužik. — Ale Bohu budž džak za wſchitke joho daru a dobroth, zo mi wutroba bije za lepsche mojich ſobu bratrow. Wém wſchak tež, ſhto Wy wſcho ſtukuječe za wbohi burski lud. Boh tón ſteje nječ bohacže mytuje! . . .

Hdyž 16. augusta w Bacžonju komitej wopytachny, je ſo njewurjeknicje jara ſpodobało mi a mojim ſobutowarſcham, — jenicka wěc jenož, kotrūž tak čaſto wobžaruju, zo ſo † Wam pſdijomkncz pſchech hifcječe dlja!! Dotelž ſo ſpuſchečejo na ſebje ſamych, dokonjamy z wulſkej prou jenož njedopoſlońoſce! — Tola pſchewostajmy to Bożej njewuslēđitej radže a pſchedwidžiwosce!

Nastawł poſlednjoho čiſla „Serbskoho Hſopodaria“: Pač čaſto ma bur z Bohom wižomny wobthad? je ſo mi ſpodobał, a chejch tu někotre ſtarodawne pocžinfi a waſchnja serbskoho ratarja wuzběhnyč.

Šym, luby cžitarjo! tak čaſto widžał, zo „nan abo džed“, hdyž ſwoje z Bohom zapocžate dželo a prou tež ze znamijenjom ſwiatoho křiža Bohu porucjeſchtaj a taſle ſwojemu křižowanomu woprowaſchtaj. — Abo hdyž na dokonjane dželo, by runjež na hona, kiz ſu wobſhte, — kaž tež na ūbjačh, hdyž ſo hromady Božoho žita naſypachu, byſchtaj z wjetſha ze ſvj. křižom požnameniſloj.

Tak widžach tež, zo nan, hdyž w lětnim času ſo po polach pſche-kaħdejo, hdyž to čas a khwila dowoli, z ruku znamijo ſvj. křiža na hona a zahony ſežini a je taſle požhnowanſchi najſw. Trojec̄ porucjeſte. — Zaweſče dž tež zabyl njeje, z nutrnym zdýchwanęſkom a z modlitwu ſwoju wutrobu † Bohu požběhnyč, — pač ſo džakujo, pač proſčo wo joho ſvjate žohnowanjo.

Kraſne ſu to waſchnja a pocžinanja, a starí hſopodarjo wědžachu ſo jich džerječz a mějachu čaſne žohnowanjo a wěčne myto.

Luby serbski bratſel! ſtonamy tak čaſto na ūbjene čaſhy. Njeſtu tola tež naſchi mlodži a nowi hſopodarjo tamne stare waſchnja pſchejara zabyli?!

Twój tebje lubowacy

M. z Delon.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 117—122. z Budyšina: Michał Buk, Hana Bukec, Khata Dućmanec, Hana Kubaňkowa, Wórsa Wobzyna, Khata Pawlikec, 123. 124. z Čemjeric: Jan Měn, Jan Kral, 125. Hana Kralowa z Małsec, 126. Jan Hendrich z Haslowa, 127. Jakub Křižank z Podhrada, 128. Handrij Mónik z Dalic, 129. Marija Mónikowa z Hórkow, 130. Jurij Kilarik z Różanta, 131. M. Wowčerk z Hrańcy, 132. Mikławš Krawc (Cornak) ze Smjerdzaceje, 133. Mikławš Kral z Pěškec, 134. Jakub Sołta (Dornik) ze Sernjan, 135. Handrij Haša ze Zajdowa, 136. Hana Měrcinkowa z Hrubjelčic, 137. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 138. Fr. Pankrac Glawš z Brana na Morawie, 139—146. z Miłočic: Michał Wornač, Jakub Mětk, Jakub Brusk, Michał Kušk, mlyňk Jakub Sołta, Michał Jawork, M. Handrik, Michał Fulk, 147. 148. z Kukowka: Michał Wolenk, Marija Hešina, 149. Jurij Koplanski z Wěteńcy, 150. Marija Henec z klóſtra Marijneje Hwězdy, 151. Michał Henč ze Seignottes we Francózskej, (Prichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1891: kk. 608. 609. ze Zdžerje: Jan Šmarander, Jan Fulk, 610. Jakub Konjecht z Brymjenja, 611. Hana Kubicowa z Budyšina, 612. Jan Hendrich z Haslowa, 613. wučeř Karl Wjeńka z Różanta, 614. Michał Manjok z Pěškec, 615. Wowčerk z Hrańcy, 616. N. N. z R, 617. Mikławš Čornak ze Smjerdzaceje, 618. Marija Hančec z klóſtra Marijneje Hwězdy, 619. Michał Henč ze Seignottes w Francózskej, 620. Marija Hešina z Kukowka, 621. 622. ze S. Pazlic: Michał Lebz-Běr, Jakub Zmij, 623. 624. z Kamjenej: Jurij Winař, Haniča Grólmusowa, 625. Michał Čemjera z Radworja, 626. 627. z Bronja: Michał Konjecht, Michał Měto, 628. 629. z Ralbic: Mikławš Zarjeňk, Marija Čornakowa, 630. 631. ze Šunowa: Michał Rachel, Petr Brézan, 632. Jurij Janca z Jitka, 633. Petr Kubica z Koslowa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 693. N. N., 694. Wowčerk z Hrańcy, 695. Michal Rachel ze Šunowa, 696. Jurij Jancz z Jitka, 697. Pětr Kubica z Kosłowa.

Na lěto 1889 doplaci: 682. N. N.

Dobrowólne dary za towarzstwo: z Budyšina: H. K. 50 p., H. B. 50 p., K. D. 50 p., H. H. ze Z. 75 p., H. G. z H. K. 75 p., z kloštra Marijnoho Doła 2 m. 25 p., M. W. z Hm. 75 p.

Zemřetaj sobustawaj: Michał Mórk z Dalic, Michał Zmij ze Židowa. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 107,066 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowala: W. W. z B. 1 m.

Hromadže: 107,067 m. — p.

Na nowe piščele do Baćońskače cyrkwy: Dotal hromadže: 5891 m. — Dale je woprowala: W. W. z B. 1 m. — Hromadže: 5892 m. — p.

Na nowy farski dom w Baćonju: M. R. z B. 1 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,913 m. 50 p. — Dale staj woprowaloj: Fr. Pankrac 1 m., H. R. z B. 10 m. — Hromadže: 10,924 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Marja Měrcínek z Khelna 5 m., Hańża Měrcínek z Khelna 5 m., Mikławš Grubertec z Radworja 3 m., Jan Grubertec z Kamjeń. Haja 4 m., Marja Rěčcyna z Bronja 3 m., H. K. z Bor. 5 m., Marja Šołćic z Radworja 2 m., Mikł Wünča z Radworja 4 m., Jakub Hołbič z Radworja 20 m., Marja Pjetasowa z Lutowca 6 m., Marja Säfrichec ze Zdžerje 2 m., Madlena Jana Lorencia dž. z Radworja 3 m., Jan Wółman, twarski mištr z Njeswačidla 2,50 m., ze zawostajensta njeboh Marje Šmaranderki ze Zdžerje 40 m., H. B. z B. 10 m., Marija Mórkowa z Hórkow 1 m., L. H. z Budyšina 2 m., H. R. z B. 6 m., W. W. z Budyšina 100 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

dar za towarzstwo wot N. N. 2 m. 25 p., z Bozankec 1 m. 75 p.

Za cyrkej w Lubiju: z Pěskec 50 p., Marija Mórkowa z Hórkow 1 m., N. z Ć. 2 m., H. R. z B. 5 m., H. W. z L. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Njedželu 21. februara 1892

budże so wot sobustawow „Faſenčjanſteje katholskeje Bjesady“ w Češčec salu w Radworju hracj:

G e n o v e f a.

Stručlohra w šeściu jednanjach. — Za serbske džiwadlo wobdzelał Mikławš Barjenſt.

Zapoczątk wjeczor w 7 hodzinach. Čištý wunoščk je postajeny za nowotwar farskeje cyrkwy w Radworju.

Přichistup ma kóždy a so prošy wo prawje bohaty wopyt. Městna su za stólečki, řawki a staczo. Programy, kotrej jako zaistupne listki placza, su wot njedzele 14. februara pola pschedisdy Radworskoho kaſina a wjeczor 21. februara wot 6 hodzin pola kaſhy dostacż.

Hólcjec, 14 abo 15 lět starý, syn cjeſteńcu starscheju, kij chce so jako ſlužowník pola lepschoho knieſtwa wuwuczicž, doſtanje pſchi dobrej mzdje i jutram městno. — Blízše je zhonicž pola J. Justa w Faſenicy.

Dženj swjateje Marije Podjedča je mi nechtó w serbskej cyrkwi w Budyšinje moj pschedesččnik pschemeniš, swój w cyrkwi wostajimšči. Schtóž je sebi tehdom wopaczny ſobu wzal, je lubje proſheny, zo jón pola žwóńka Žaničha woteda a zaſy na ſwoj wuměni.

N. N.

Cjíščec Smoleriec kuličkohrejčenie w maciežným domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Endowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 4.

20. februara 1892.

Lětnik 30.

Katholicka cyrk w naszym wótcnym kraju.

Katholickie wobydlerstwo je po pošenim ludusiezenju na 128,633 duschow narosko, a pschiindje na lužisku diöceſu 34,110 a na Drjezdžansku 93,923, tak zo je katholickie wobydlerstwo w tutych lětach so psched 40,000 duschow pschi-ſporilo; to je tak wjese, kaž něhdje psched 50 lětami cyła liczba katholikow w Sakskej wuczinesche. Wobstojnosće w naszym kraju hewak za tym njeſi, zo mohla so nascha cyrk pola nas jara rozſčerječ. Spomnju jenož na zakon wo měſchaných mandželstwach a tón, zo, hdyz katholickie džeczi lutherske schule psched 12. lěto wopytuja, bjez toho, zo bychu katholiku nabožnu wuczbu do-ſtawale, dyrbja so w lutherskej wérje woczahnyč, byrnje wobaj starschej katholickej bylni. Psched tutón zakon je katholicka cyrk pola nas hido wjese stow haj tysac duschow zhubila. Něka drje, zakonje su paritätiske, t. r. placza za wobe wérje. Alle budža trach jenož 4 lužiske katholickie wuczeńnie, hdžez jmědža so džeczi druhoměřiwhch pschiwacž, w druhich schulach so z cyła žone druhoměřiwe džeczi pschiwacž njeſmědža; dokelž wone su, byrnje druhdy daloko měle, a nimo katholickie schule khodzicž dyrbjače, tola nuzowane, do schule swojeje wérzy khodzicž. Wysche toho maja katholicki wuczerjo wot schul-ſteje wyschnosće pschi frutym zamolwienju pschikazniu, zo lutherske džeczi do dokonjanoho dwanatoho lěta do ſufodneje wuczeńnie wupokazaja.

Wosebje w herbiskich krajach je so katholicka cyrk psched tutón wukaz ſchledo- wała, dokelž su katholickie wuczeńnie najbóle daloko zdalene, a za starschich je to potom z wulkimi wudawka mi a z druhimi wobezeňnoſejemi zjenoczene, hdyz chyli je do katholickich ſchulow ſlacž. A k tomu pschiindje, zo su tamni katholikojo, zdaleni wot katholickich cyrkwiow, husto jara woliwkyli, zo jim woczeńnenjo džeczi žanu staroſeč nječzini. Katholicka duchowna wyschnosće drje so jara za to stará, zo by so tuta ſchłoda psched założenjo naboženskich wuczeńnow trochu zamjezovala; tola druhdy je liczba džeczi katholickich starschich,

łotisz ścedzą swoje dżecji słacj, mała, z dżela halle wyschnoscž pschi padnje wo liczbje katholickich dżeczi zhoni, hdż je so jich hido cırjoda zhubila. Też zapowędża husto schulscy pschedstojerjo, t czomuž su po prawom po założeniu mużowani, itw u we wuczeńni za wobhywanjo nabożenskeje wuczby. Też kózdro-lenie w rozprawach krajnych synodow cítam, zo je liczba wotpianienych katholikow wjetşa, dydzi ta, kotaż nam do katholiskeje cyrkwe wróćenych mjenuje.

Zo je so katholiske wobhydlerstwo najebacz to w Sakskej tola takie pschisporiso, za to je wosebita pschicžina to, zo wschéndne wobhydlerjo z Czech, Bojerskeje a Schlezyjskeje do naschoho kraja pschicžahuja, łotisz su z wjetsho dżela katholisch. Tute pschisporjenjo pak nastupa najbole sakske herbske kraje.

We Łužicy je so, z wumzacjom někotrych nowozałożonych wosadow, katholiske wobhydlerstwo jenož mało pschisporiso. Tola je też tu w běhu poslenich lét katholiska cyrkve rjenje do předka krocžka. Pieczę nowe, z dżela jara krasne cyrkve buchu w nowozałożonych wosadach natwarjene: W Nowym Leuterdorfje, Reichenawje, Žitawje, Lubiju a Baczonju, a 3 kapale: we Worklecah, Hajnicach a Radworju, hdżez so hido wobstojaca chlež z nowa wutvari. Nabožnych wuczeńjow so założi 12 a to w Zemicach, w Hajnicach, Lubiju, Riedzichowje (na khwili w Bjarnacziecach a w Sprembergu), w Hirschfeldze, w Großköönawje, w Seifhennersdorfje, w Ebersbachu a loni w Olbersdorffje pola Žitawy.

Wiele bóle roszesche katholiske wobhydlerstwo w herbskich krajach; tam su so katholikojo wo 10 krócz pschisporili. Psched poldra sta lětami bě tam po zawiedzenju tak mjenowanej reformacie halle zas přenja katholiska wosada w Drježdžanach nastala. W běhu tuthy lét nastala 13 faršich wosadow ze 17 cyrkwiemi a 17 kapalam; wylsze toho 3 zjawne hrodowske kapole a khétra liczba kralowskich kapalom. Missionskich stacijow so założi 48, mjez nimi w zaündzenym lécze 3 nowe: w Hochweitschen, w Glauchawje a Nossenje. Nowe cyrkve so natwarichu w Pirnje, w Radebergu, w Cvikawje, w Mischne a w Sebnicach. Z nowa so składuja vjenjež za twar nowych cyrkwiow abo kapalom w Löbtawje, w Deubenje, w Oelsnicach, w Chemnicach, w Mitweida, w Markranstädt a za druhu faršku cyrkve w Lipsku. Katholikojo w Altenburgskim wójvodstwie 1113 duschow, we wjerchowstwie Neuz-Gera 600 a we wjerchowstwie Neuz-Schleiz na 1000 duschow, buchu pod Drježdžanskú diöcesu stajeni. We lonšchim lécze buschtej dwé nabožnej wuczeńni założonej w Striesen a w Pieschen pola Drježdžan. W poslēszej, hdżez je we wokolinje nimale 3000 katholikow, bě pschi założenju liczba katholickich dżeczi jenož 30. W Löbtawje bu rjana kapala, kij hac̄ dotal za Bože služby protestantskeje wosady služesche, doniż sebi ta nowu cyrkve njenatwari, wot najdostojnisschego knieza biskopa za katholikow wotnajata a poświeczena. Dżeczi w nabožnej wuczeńni liczi so 175.

Kak katholiska cyrkve też na wsach pola Drježdžan, hdżez předy žana katholiska wosada na wsach njebe, kęcęz a na nahladnoseži pschibéracj poczina, t dopolazej za to podawamy dwaj nastawki z němčich nowinow. Kath. Kirchenblatt pisa z Deubena, hdżez bu psched 2 lětomaj katholiska stacija założena: „Każ wschudźom, tak su so też w Blauenſkich horach po założenju katholickich Božich službow cyrkwiſke pomery jara polepschile.

W minijenym lécze běsche tudy 30 kschęzenjow (wylsze toho někotre w Drježdžanach), 6 werowanjow, 4 poħrjeby a 134 woprajenjow, mjez nimi

5 doma. Nabožnu wucžbu w Deubenje woprytuje 45 a w Potschapplu 47 džecži. Rjemu twarštu městnoſć jedyn tam býdlach serbski krajan darmo pichlubi. — Lětſa wotkhwasche so tam prěni króč wobradženski swiedzen. Podamý tudy nastawč, kotrež su tehdom Deubenske Nowinu podale. „Wjesolý swiedzeni bě druhí džen hodow za Deubenskich a ſuſodnych katholikow a druhich hoſći. Prěnje wobradženjo za 72 ſchulſtich džecži so w tudomny hоſćencu zariadova, hоđež te džecži rjane wužitne dary dostachu. Wotewrjena bu ſwiatocžnoſć z kérliſhom: „Cjicha noc“, kotrež pschitomni ſpěvachu a tudomny hudžbny khor pschewodžesche. Potom mějſte ſnejez kaplan Kral krafnu rycž na ſtarſtich a džecži, po kotrejž ſnejeni Hausnerka dellamaciju na ſwiedzeni hodow pschednjese, a ſnejenna Kralc jedyn serbski ſpěw wuſpěwa, za čož so jinaj bohate pschipoznacžo wot pschitomnyh doſta. Schulerka Chaluppa džakowaſche so w rjanych rónčiſtach dobročerjam za doſtate dary. Po tuthym buchn dary roždželene. Sala běſte ſphejpiſljenena. Wjesola zabawa wjecžor wſchitkých hiſtice doſko we wjesolosći zjednoči, pschi kotrejž so w němſkej, pôſkej, cžěſkej, serbskej a italskej rycži ſpěvaſche.“ Kr.

Protestantski roſjud wo Jansſenu.

Hłowne nowiny konservativnych protestantow w Schwajcarſkej, „Baselske powſchitkowne schwajcarſke nowiny“, pschinjeſchu njedawno zajimawu rozprawu wo Jansſenu, ſpiſaczelu němſkich ſtaſiżnow, kotrež je z krótla wumřel. Wezo wo wſchitkých wěcach tež tuta rozprawa prawa a sprawna njeje, ale po wſchitkownje ſměny jej pschihloſowacž. Dowolamý ſebi tohodla najwažniſhi džel z njeje podač:

„Pſchehlaďujem̄-li Jansſenowe žiwenjo, je drje wěſče prěni zaciſticež tón, zo mamy muža najwjetſteje piſnoſće a ſpodižnije wjeleſtronſteje zdžela-noſćeje psched ſobu. Iako druhu hłownu ſtronu a — ſhtož ſo mi zda — ſrijedziſticežo cykleje woſoby, z čožož jeno móžemy joho doſpołnje zrozymiež, dyrbimy to wuzbehnycž, zo ſo Jansſen hacž nanajkrucžiſho romſko-katholſkeje wěry džerjeſche. Jansſen drje ani woſomil we ſwojim žiwenju dwělował njeje; zda ſo, zo wón žanych znukſtownych wojowanjow njeje pschětracž měl, kaž Döllinger, Segesser (chwalsbne znath katholſki ſpiſowaczel we Schwajcarſkej); wón je ſtajnje jenak ſwérny syn ſwojeje cyklije woſtał, jeje nahlađnoſć, jeje wacžba wo wěrje ſu jomu prawidło, z kotrejž zańdženoſć a pschitomoſć méri (roždudža). Šhtož mje naſtupa, ſym cykle pſcheſwědczeny wo joho sprawnym zmyſlenju, hdyž wón kóždy porok, kaž by rjekl, zo je ſtaſižny ſtronisic pſcheptyowaſ a piſał, kruče a raznje wotpokažuje; wotpohlad bě pola Jansſena runje tak natura kaž pola protestanta Treitschke: pola Jansſena je krute katholſke zmyſlenjo, kotrež ſtaſižnarjowe myſle a pſcheptyowanjo na-wieduje, hacž wědomie abo njewědomie; pola Treitschke je politiske pſche-ſwědczenjo wo kraſnoſci protestantskeje Bruskeje, a po tuthym pſcheſwědczenju roždudža podawki, hacž ſu dobre abo zle. Wſchitcy wědža ſo hiſtice do-pomnicž, kaſki holk a hara ſo zbeže, hdyž Jansſenowe dželo wuńdže. Wojo-wanjo, kotrež tehdom protestantscy wucženych, kaž Baumgarten, Ebrard, Kawerau, pſchežiwo Jansſenowej knizy wjedžechu, njeje wopravdze ſtaſižnam wědomoſti neje kritiki wjele cžescje pschinjeſlo, a ſhtož je woſtomkujacej ſpiſaj Jansſenowej: „Mojim roždudnikam“ (kritikam) pſchečžitał, tón dyrbí z wobjarowanjom wu-znacž, zo w tuthym wojowanju pſchečžiwo katholſkomu wucženjej brónje cykle ſwětle njebečhu. Añi Baumgarten w tym naſtupanju cykle njewinowathy njeje.

Město toho, zo býchu so węch vžerželi a so tak zakutowali, widžimy husto jeno najlepšie hždženjo katholiskej wéry samej jako tajkeje; němči „kulturfampf“ je tuto wojowanjo jédoite scjinit. Dženčnišči džen, hdyž su so bóle změrowali, hodži so wo Janssenowym džéle nehdže tole rjec. Tuto džélo je k spóznačju nemčich wobstojenjow psched reformaciju a w reformaciji nimoměrh wazne węch pschinjeste

(Potom dale wščak rěka): Pobrachowasche-li potajkim Janssenej ze samohó započatka psychologiske (znutkowne) zrozumienjo najhlubšich winow tutoho we swojich scjehwach waznogo hibanja, dha widžesche zaš na druhim boku joho wóczko čim wótrischó wšcho zlé, njestrowe a wohidne, schtož so w tajlim času pschelisanja zwierčha pokazuje. W tym nastupanju je tutón katholík staviznar našche nahladu w něčimkuli porjedzik, dokelž běchu dotalni protestantsch staviznarjo něschtožkuli zamjelcželi. Tež Ranke (znaty staviznar) we swojich klawnych staviznach reformacije je někotružkuli tuthych čemných stronkow zavodžel; jow njech je jeno na dwoje mandžestwo Filipa Hessenškoho abo na wopisowanjo Ulricha z Huttenu spominjene, na czož je Janssen z hinaschim swětkom poświežil. Tuž njech so pschi wotsudžowanju „ultramontanskoho“ staviznárstwa troču na fedžbu bjeru; njech tež z njoho wuknu, schtož ma dobre, a njech druhe swědomicę po móžnosći porjedzeja

Janssen bě, kaž so powschitkowje wobkrucá, lubozna čista natura, swětnomu holkej wothilena; swoje połne zbože mějescze w cžichej studowanskej istwě, we wobkhadže ze swernymi pschecželemi, mijez fotrymiž běchu tež protestantojo, kaž džé bě wón sterje wšcho druhe, hacž njetolerantny (njeznijsliwy)."

J. L.

3 Bacžonja.

Hdyž so z tuthym rozprawa wo Bacžonjskej cyrkwi podawa, dha dyrbi so hiſčeje jónu na dotwarjenjo městnosće wokolo nowej cyrkwe a poświeczenjo nowoho kerkowa jako na wosebitu dobytk spomnicz a z nowa džak zbudžowacž k najdostojnišhomu knjezej biskopej, zo poświeczenjo hžo loni nazýmu dokonja. Hdyž licžbu Božich službow pscheladamy, kotrež so we zańdženym leže pschi Žežusowej Wutrobje w Bacžonju swiecžachu, mamy winu so wieselicž a tróštowacu nadžiju zaczuz. — Swój preni džak wuprajamy wysokodostojnym knjezam w Khrósczicach: knjezej can. fararzej Wernerzej, kotryž je w Bacžonju loni 6 Božich mschow džeržał a to 5 swiedženjskich a jenu (preňu) poħriebnu, a kotryž je tež z knjezom kapłanom Scholku pschecželniwe město zaſtupiſ a služby zaſtaſ za knjeza kapłana Nowaka, hdyž tudy Boże služby swiecžesche. Poslednišhomu knjezej pak skuscha našch wosebitu a najwutrobníšchi džak. 56 krócz — t. j. dwójcy tak wjele, hacž je so w přjedawskich lětach z cyła wot Khrósczic stało — je česelzeny kniez w našej cyrkwi kemske džeržał, a z tym ludžom a wosebie tež schulskej młodosći pschiležnosć woskiežil, kóždy tydžen tež jónu na wschednym dnju Božu mschu slyšcž. Tež naħadna licžba woprawienjskich ludži ryczi wo joho k woporam hotowym pschecželniwym ſtukowanju. Hromadže 617 wosobow pobu loni w našej cyrkwi k Božomu blidu. Boh zaplač jomu bohacže.

K rjanej licžbje Božich službow pschinoschowaschtaj tež nowoměřnikaj knjezaj Barjenk z Dženčnikem a Nowak z Horž. Tak je kniez Barjenk wot 10. hacž 30. sept. 14 dnjow pola nas wschednje Božu mschu džeržał a kniez Nowak w samym času 10 krócz. Kóždy khwalesche sebi tele dny — pschedlōd

psichichodnoho časa, hdvž změjemy swojoho měchnika — a dokelž běchu tak rjane, so pschekhetse minychu. — Čehyž tola kódy serbski mlodženc, hdvž wysokošez měchniskeje dostojošcje docpěje, takle khwatacž k zhromadnomu wołtarjej swojoho naroda, zo by tudy sam sebie a swój lud porucžał a posvjecžał najswjecžischi Wutroby! — Knjez Barjeňk je naš tež jako tachantski vikar w Budyschinje 13. oktobra a wot 28. hacž do 31. decembra luboscžiwe z Božimi službami zaftarał. — Wyšche toho hishcze, zo knjez kapłan Rjencž z Budyschyna 4. měrca w našcej cyrkwi Božu mſchu džeržesche, wopytaſchtaj naš tež knjezaj z dalota a mějſchtaj kemsche, a to knjez kapłan Bart z Drježdjan 2. aug. a knjez farar Duczman z Lipska 30. sept. — Jara rjanu hodoñnu wjesošcz pschihotowa nam knjez seminariski direktor Löbmann z Budyschyna; wón swjecžischi Božu nóc, potom Boži džen rano a dopoldnia wysoku Božu mſchu a skýchesche tež spowědž. Wschitkim tym wjele cjeſčenym knjezom najwutrobnischi a nutrne: Zaplač Bóh!

Tak je so w minjenym lěže w našcej cyrkwi wot wschelakich wysokich dobrocžerjow z cyła 98 Božich mſchow džeržalo. Rjana bohatosć drje na njemolace zerja lepšeho časa a psichihodniſich wobstojenjow za tudomn dom Boži pokazuje — tola dospołnie spokojicž hishcze njemože, doniz nima cyrkci swojoho samsonoho měchnika. Cyka „młoda woſada“ je pak trucze pschewdežena, zo so lěſta nutrne pschecža dopielnja, a to nic samo materialnogo wuziſta a polóženia dla, ale woſebje wěch sameje dla. Baczońska cyrkci Ježuſoweje Wutroby ma swój pschichod. Bóh dał, zo by tajki na žohnowanjach prawje bohath był!

Wschudžom na swěcze so po nawjedowaniu swjatoho wótca mjez wschěmi ludami a we wšchěch krajac hromadža pobožni k cjeſčenju Ježuſoweje Wutroby. Tež my Serbia njechamy zadý wostacž! Hdvž nětke za našce materialne derjemēcžo pschez założenjo wschelakich towarzstwów so pilne staromy, njechamy pschi tym zabyež na duchowne zbožo! Njeby tež jara na času bylo, hdvž by so w Serbach k tomu krocžilo, zhromadne bratstwo Ježuſoweje Wutroby założicž? a hdze mohla pschihodniſha ſrijedžizna tajkoho zwjožka bycž hacž runje wšchěch Serbow z hromadna cyrkci Ježuſoweje Wutroby w Baczonju? So rozemi, zo móže pschedstoſtojčer a nawjednik tajkohole na božinohu bratstwa jenož měchnik bycž; cžim nutritiſhu so tohodla pschejie, zo so duschipastyr w Baczonju postaji! Abo dyrbjała tale woſobna džonka wulkotnoho duchownoho ſplaha, tónle krasny wulin serbskeje pobožnoſcje a wjesoščeje woporniwoſcje, tale sprawna hordosć cykohu naſchego ludu hishcze dleje po kruju proſučž, dyrbjalce k jeje službje hishcze dleje ſródku cuzeje dobrocžiwoſcje a ſmilnoſcje dosahace bycž?

Zawěſcze nic! Połnu dowéru stajam na našcu wysotodostojnu duchownu wyschonoſcz, woſebje na naſchoho najdostojniſchoho knjeza biskopa, zo jo bórzy wſchitko k dobromu kóncej wobrocži; a we staroſći za wěcžne potriebki nadžijamy so woſebje mócnaje podpjery wysokoſtu patronata naſchoho domu Božoho.

Krótkie zbožo.

Běſche krasny lětni wjecžor. Cyky luby džen bě ſlónčko z plomjenithym, ſapachym wóćžkom zhladowalo na plódne serbske hona, hdzež jo džensa z ludžimi wšcho mjerwiesche, kaž we samym mrowiſhczu. Dołho so po zdacžu ani njehibasche, ale pschihladowasche wjesele pilnomu dželu, a pod joho wohniwhym

wóczkom zrawiesche hladajch žito hacž tak kloški piktachu. Bože skónčko běše so tak prawje zahlađalo do tuthch dželawch wjeských serbskich žnjenicarjow, synkow a wotbieračlow, hrafsache sebi z woknathmi holčazchmi rubischkami, ſakasche jim vo bělch schorcuchach, stajesche so na ſtomane klobuki žnjenicarjow a koſchesche čerwjenie wonjace róžički, kotrež běchu jim tam wjesole wotbierači pschitnikale. A tež wone czujachu skónčne čopke pruhi, kotrež jim na khribjet valachu, ale njezwérichu sebi skóncu do smalacoho woblicza poahladnež, kaž býchu zatajicž chyke parjacu rjosu, kotrež z jich zoczerwjenjenych licow wucepafše.

Tola nětko dyrbiesche lube skónčko wotsal domoj, bě so khetro zakom-džilo. Z dothimi kroczelemi khwatasche do Božoho domčka tam za módrymi horami; khwatasche kaž džecžo, za kotrymž dawno hižo luba maejerka z wot-nieskom hlađa ſlobnu wjeczer pschitotowanschi a mjeheke ſóžko poſlawanschi. Jenož tam na hustym czornym leſu na horje so hishcze jónu czapny, zo býtrošku wodychnyko. Bě so duch po pucžu khetro wuběžalo a wustalo. Tu hishcze jónu so rozhladowasche po ſpojonej serbskej krajinje a čerwjeniesche so kaž ſtowe wobliczo ſpróčniwych žnjenicarjow, kotiž ſo ſpěvajo wrózachu do czechich serbskich wieskow. A wjesoka pruha zablyſkný ſo w joho wulkim wóczku a ſakasche ſkradžu pschez ſchtomow czorne wjeriſki, kaž ſkaba ſweca we woſencowych ſchakbach. Hishcze raz wotewri ſwoje jaſne wóczko, kotrež hižo czmowne wjeczorne mróčatki kaž czorne mikaweki zaſlonachu a poſluhachue na krasne serbske žnki, kotrež ſo tu znoſhadowachu po wjeczornych czechich honach.

Tola nadobo wšho wocžichny a wjesoka pěſen wjazny w czerwjenych hortach. Na wěži zazwoni ſwiaty wjeczor. Wſchitcy ſežezechu ſebi ſwoje ſtomane klobuki a ſytnywski možloſte ruch ſchepatachu z czechia jandželske po-witanjo. Tež skónčko ſtoni ſwoju złoczanu hlowu poſornje zapadujo za lužiskimi pscheczelnymi horami. Jenož kurwoty lecžachu ſchkręžo do bližkich kerkow-a ſchóreč ſchczebotachu dale ſwoju ſchórnju na wulich topołach nad malej rěčku, kž tu wjerčesche Mlynske mlynske koło. Tež mlyn hishcze njemějſe ſwiatoka, ale klepatasche njewuſtawajcž njedžimajo na ſwiaty wjeczor. Tola hewak poſluhachu wſchitcy tutomu hloſej Božomu, wſchak Boh najlepje wě, kaž dohko ma ſo dželacž.

Poſlednie koſy wocžichnyhu w žitach a wotbierački tykachu ſebi ſwoje ſerpy zady za wuwiažowaf. Jenož tu a tam hishcze někotiſi pilnje popowachu abo naſkadowachu czechke žitne ſnowy na dolhe reblowane wozy, zo njebyhmu prózdní domoj jeli. Z luſtom wuſtuwowaſche hižo ſchéra kurjowa ſo vo nich rozležuju kaž czmowa mróžel. Hdys a hdys lecžesche hishcze ſchwitka czornych wrónow krafao do leſa, kotrež hižo husta czemnosćz zaſalesche do ſwojoho khlódnoho plaſtečja. Jenož wjeczorne njebio ſo hishcze czerwjeniesche kaž purpurowe a dyčasche žehliwych dym nad czornymi zaſurjenymi horami do wjeczornych mróčatkov, kaž ſapace plomjo na valacej ſo třeſche. Ale tež tuta czerwjenina njemějſe czemnosćz zahnač, kotrež wſchudžom ſwoje ſtrachliwe ſčimy ſejelesche. W naſtej serbskej wiesci wocžachu w pschitulnych ſtatoſach po nečim ſwěch a miſtachu ſo we woſnjeſkach kaž wocžipne holečja za woſeniami.

Tež pola Mlynske ſo dženja wſchudžom ſwěczechue a ſamo po Mlynske Žurjowej komorech khodžesche ſo ze ſwěcu, kž mot woſnjeſká t woſnjeſků wěſtne ſakasche a ze žehliwym ſwojim wokom do ſamora ſakasche ſledžo za Žurjowej ſwiatocžnej draſtu. Schto vaf ſo Žurij dženſa hishcze na noc tať rjanj hotuje do „ſwojeje lindr draſthy“ a ſo wupituje kaž na ženitwu? Boho-

wjesoſe, jaſne wóćko wſchaf a ſměwaczej czerwnejſi lich pſcheradzatej wjesoſu myſl, tifž joho mlođoſtu wutrobu pozběhuje.

A czjohodla by ſo tež njeradował, wſchaf běchtaj jomu runje džensa starszej pſchizwolikoj, zo ſmě ſwoju ruku z wěcznym ſlubom zwiazač z Młockec Hańczynei, kofraž bě jomu była tak dołho zapowědzena! W ſku dobehny ſebi na hornju ſkuju po ſedlo, a hido bě z nim zaſ dele, w konjencu. Brunak ſo džiwojo na njoho hladasche, hdyž joho pocza hiſczeje z wjeczora ſedlač a njerodžesche ani wo rjanu wuzdu, kofruž jomu Jurij pſchez wuſchi ſczeže; běſte wſchaf pſchejara zwukny porjadej a pominasche ſebi w ſwojim čaju pſchey ſwiatok. Hac̄runiež běſte cyké lube popołdnjo prözdnj w konjencu ſtał, kroczeſche tola jenož vomaku kaž zaſpany za Jurjom, wjesele ſebi hwizdachym; běſte widzeſč, zo brunac̄kej do hłowny njechaſche, hiſczeje po ſwiatoku dželac̄. Ale Jurij ſo wo to njeſtarasche, ſtoczi na ſedlo, ſchlipn z bic̄zem do njoho; kóni wſchón mierzath zarjehota, wobhlaſn ſo hiſczeje do konjencia, hdyž njebe tak z khwatkom ſłodnoho wowa dokuſac̄ moħł, a czerjeſche potom ze ſcheročo motewrjenymi wrotami z dwora. Czerſtwy wjeczorný wěſit joho bórzy zaſy wožiwi.

Starý młyńſt ſtojeſche wuſlękaný na khežinym proz̄y, pſchiwołajo hiſczeje ſmejo Jurjej: „Wjele zboža!” a tež Młyńſkowa wuſlętawſki konja zarjehotac̄ wuběja wostajiwſki wſchoho z dójnej dónic̄ku z hródze. Ale Jurij bě hido wujehoł z dwora a jenož wutrobie joho „Daj tomu Bóh” zaſlincza ſ jeje wuſhomaj. Hiſczeje khwilku za Jurjom hladaschej.

A bě tež Młyńſec Jurij hólc za tym, zo ſmědžachu ſebi na njoho njeſhto bycz zdač. Rjany ſtrony pačoł, dołhi, ſchwizny kaž mloða ſipa a ſulny kaž Samfon. Tež wo wſy ludžo dužy po puczu zaſtaſki hladachu za Młyńſec pſcheczelnym Jurjom, tifž runy kaž ſwěc̄ka na konju ſedzeſche a wſchém zdwořliwym poſtron wſchitawſche. Samo pſchi khlodnej ſtudni za wſu wocžichny naſhwilnje žiwy ſchwapot wjescnych holoſow, kofrež běchu ſebi tu po wodu a z dobowm na wjeczornu hjeſadu zechle, a jich jaſne czorne zernicžki fuſachu ſkradžu pſchez zelene wjehſki, czistu ſtudnieſku wobrubjace, do joho ſtrowoho ſchikowanoho woblicza, tifž ſo czerwjeniſche kaž zrale Bjarnac̄janske jabłuc̄zo. Wſchaf mějeſche joho kóždy we wſy rady joho czichoho, pſchey pſcheczelnoho waſchnja dla. Wſchém czinjeſche ſi woli, hdyž jenož mójeſche. Žedzeſche-li do města, zebra kóždoho ſhēdžiwoho ſtarca, kofrohož po puczu zetka, kóždu potulenu wowlku, tifž ſo z czeźkim ſorboem do města wleczęſche, ſobn na wóz. Kóždy wocžatny, czapnhywſki ſo na brjózku, ſyſchesche-li Młyńſec wóz ridrować, pſchetož bě wěſty, zo hiſczeje za njoho Jurij měſtačido na wozu nadendze. Hdyž poſl ſo z wjeczora z role dom naſtajeſche, bjerjeſche khežkarjam za wutrobie „Zaplač Bóh luby ſenjez” ſtajnje ſoru žita abo podobne ſobu domoj, a ſproveni roboczenjo njetriebachu ſebi hiſczeje hac̄ do ſlepje czym ſwoj ſamſny khusuſki Boži dar po karlač domoj wožyc̄. Tajkej njeſebic̄nejſi luboſeſči wſchitej derje rozemjachu a po cyké wokolinje ſo khwalesche Jurjowa złeta wutroba.

Samo czichci mějac dobywacſche ſo z czorneje mróčkaſki, tifž joho miłe wóćko z czornym ſchlewjerom zaſtawſche a pſchewodžeſche poždnjoho jěčaria po joho wjeczornej drozy. Ze ſwojim nežnym ſlebornym hortom koſcheſche jomu nadobne czoko, tifž bě džensa jaſne kaž njebieſ krasny lažur. Njeſicžne hweždzieſki ſrinfotachu na módrých Božich njebieſach a zhladowachu kaž wóćka jandželow na czichu zemju. Wſchilko bě czichio. Zenož w rěch woſachu

hisćeje kački cyle wopuszczęne a podnurjowachu swoje somocząne schije a placjite pyški do czisteje wody, kaž bychu lojile złocząne hweździecki, kotrež tu swoje blysczące lica na dnje kupaču. Tu a tam czierjachu hisćeje wiesole dżecji czrjódku hus domoj hac̄ do pyškom napasenych, zo so tajke horleska koločaku po bělých schijach. W małych ruczakach niesiechu czrijop a brézowym prut, z kotrymž pomatu husy po honiowachu, a z módrzych falow kukaču mnohe rjane ranki połnych złotych żitnych klosow.

A zaň bě swjata czischina kołwołoko. Jenož ręczka pluskotasche borbotajo ze speschnej nožku po hradlích bělých kamusłach, a stare wierby na brzozy zatichepotachu, kaž byhu so nastrożale konjacoho dupota, a maczachu a muczachu ze swoimi dołkimi hałzami ślebornu ręczku, kiz so tu pschez runje posyżene łuki wiesche. Z polom a łukom stupasche krajsna wón a Jurij a brunacjek frębaschnej ju do so kaž lubozny bassam. Na łukach pak so wscho czornjesche z malymi kopjenami, kaž by so tu czrijoda hawronow zeszadała, a z polom wustupowachu żitne popy kaž platoowe stany rozpolożenoho wójnskoho lehwa. Nekotre snopy wschak bě wětr popam wudrel a je po polu rozbroyit a tam a sem bě so tež popa sypta a snopy leżachu w jenej kuli kaž rozwadanki potſelanoho hrodu.

Jurij na to njedziwasche, posłuchasche na luboznu něžnu, ale zrudnusłku pěsen scheroho sołobika, kotryž tu w czichej nocz zybolathm hweźdam skorzesche, zo bě jomu zehliwy blyſt wobłubowanym statof, staru mulku lipu, na kotrež tak rad z wjeczora pschebywasche, rozpacjik, wobodrel a popalik, zo jenož hisćeje bjezistne hałzy hrózbiue do powieira wudżerachu. A tute zrudne hłosy klinečachu jomu we wuschomaj, kaž truchliwe placzki wboheje wopuszczęneje syrotki na starscheju lubym rowje, a jimaču mōcni joho czuczimy młodostniu wutrobu. Běsche jomu z dobom tak czeklo a džiwny bol czesnjeische a spinasche joho czistu duschi. Sołobikowa něžna pěsen kliniczesche jomu kaž pośmiertry kérlusč nad rowom joho młodoho zboża. Ale hidož zhubjachu so jimaue tute zunki z joho wuschow, njemóżachu wjac doſahmycz zdalenoho jěħarja. Brunacjek wschak spěchnje wustupowasche slyšho w bliżej wsy psý schęzowłacż, kotrež stražuju po burskich dworach hanjachu. Stykaſche džen so jomu žiwomu po człowieczej duschi we tutej mortwej bjez ludnej krajinie. Tež Jurjej nijaſni so zaň trochu zmoriszczenie wobliczo, hdyz wiesle zhladowasche k malej khęzach na hörch, ze skomu krytei, kotrejež běle sczeny za lisczatei starej lipu, kiz psched khęzu stojeſche, pscheczęlnie won kukaču. Tam so hisćeje we wołnach śweczeńsche, tam hisćeje njebechu lehnycz. We wsy pak bě hewak wschitko węzichko. Ludžo ſebi tu njełwęzachu, wschak bě wo zně a kóždy sprócmu hładasche ſoža. Jenož czrijodka dżecji hisćeje so tu honjeſche za njetoparami, kotrež tu w czmickich pierchotachu, a mietachu swoje czapki za nimi myilo, zo so jim njetopory jomu do nich sydnui. Ale njetopory drje dżecjom k woli troſčku za czapkami lezachu, ale do nich so jim tola njechaſche. Wo ſrjeđ wsy pak ſebesche hisćeje czrijodka czeladnych na zelenym brójku a posłuchachu zunki wiesoleje serbskeje pějnje, kotrež jim Milec wotrocik na wulkej czahatej harmonich piſkasche.

(Bjichodnje dale.)

Wo nalutowańjach.

Dopokol, zo w naskich Serbach hisćeje luboſcz k bliżſhomu wuhaſta njeje, dadža nalutowańje, kotrež ſu so w nowym času pola nas założile. Tola drje hisćeje mnozy njewedža, czohodla ſu so teſame tak kħwalite,

kaž je so woſebje w Poſole, w Nowinach a mnogich pschednoschłach stało. Schtóż to nijeje zrozumík, tomu ſkoro pomaczą niemóju, dokelž dopokaza, zo žaneje wtroby za bližjego a dobre poczynki nima. Pschetoz wopilſtwo a psycharſtwo trjebaczą niemóžemy. Ale tola moħł kózdy poſpytać, hacž je ta węc tak dobra, kaž so wukhwaluje.

Zenož jedyn dypk chęci tuhы naſpomnicz, kotryž węzo mnogim doſej znath nijeje. Nekotryžkuli ſo imjenujec boji, zo moħł ſwoje zamozgenjo pschiſadžicž, hdyž hako ſobuſtar zaſtupi; taſkoho niemóže nichtó pohnucz, a tež derje njeczini, jara ſobuſtarowow kójicž. Njech widža, potom njech ſebi ſami wuzwola. Po muſtarowach pač ſmeđba tež tajec pjenježn na dań dawacž, kotiž nijeſu ſobuſtarow. Potajkim móže tola kózdy z małym pjenjezem ſo pscheswědczicž, hacž ſchto pschiſadži. To by takle za džeczi a czeleď něichto woſobne bylo! Druzy wſchak ſo boja, zo chla wjes zhoni, ſchto je ſchtó na dań pschinjeſ. Tale bojoſcz je eyle bjez winy, dokelž zaſtojnicih niemóžda nicžo powědacz — pod khostanjom. Tuž noſhczje jeno wſchitc po hrivnach na dań!!

(Pſchirunaj tež zjawny liſt Šukec Holaſa wo tej ſamej naležnoſczi. Red.)

3 Lujich a Sakskeje.

Z Khróſcziej. Niedżelu 7. febr. mějesche naſche ſpěwařſke towařſtwo „Fednota“ ſwój założenſti ſwjedzeſi ze ſpěwom, zhromadnej wjeczerju a balom. Spěw běchu derje zefajane a wotměnjaču ſo ze ſerbſkimi, němſkimi, khotuňmi a ſmeſchnymi ſpěwami. Lubili drje ſu ſo wſchě derje, dokelž běchu z móonym pschiſloſowanjom pschewodžane. Pschi zhromadnej wjeczeri wunjeſechu ſo wſchelake ſlawy; tak přenja wot czeſtnoho pschedsydy Fednoty, ſejmſkoho zapoſlance k. Koſkle, na Joho kralowſku Majestoſcz krala Alberta hako zaſitarja a ſpěchowarja Serbowſtwa. Druhu wunjeſe pschedsyda nowozałożenohho ſpěwařſkoho towařſtwo w Pancjicach k. dr. med. Rachel na kęžew, zróſt a bratrowſtwo wo beju towařſtow; a kęžu dirigent Fednoty, k. kantor Hila, na zhromadzeńych hoſci, kotiž běchu tak mnozy naſ ſe ſwojim woputom zwieselili. Babawy potom hiſheže doſko ſkonc nijebe. J. K.

Z Daseńcy, Katholſka bjesada mějesche niedżelu 14. febr. mějacznu zhromadžiznu, kotruž khorowatoſeze pschedsydy dla miestopſchedsyda wjedžesche. Najpriyed tutón něotre ſłowa wo nowiſkich podenidzenjach, woſebje wo nowym ſchulſkim zakonju, poroža. Na tutu zhromadžiznu bě tež zaſ k. Grusemann z Budyschina pschiſchol a mějesche pschednoschł. Potom poſtaný ſobuſtar Hic̄ka z Kulowa a poſaza w zajimawym pschednoschku naſtačo katholſkich bjesadow. Kaž ſo djabol ſprocowaſche wſchelake towařſtwo, woſebje ſwobodnych murjerjow, tworicž pscheeziwo chrkwi Khrystusowej, tak tomu pscheeziwo naſtochu katholſke bjesady a towařſtwo. Jeſe dobre ſobuſtarow budzem y čim bōle, hdyž budzem y bohabojažni. Pětr Nowak poda rozprawu wo nowej poſkadnicy, ſkorži pač, zo je hiſheže ſłaba a proſy wo wjac wobdzělenja. Skonečnje ſežehowasche zliczenjo knihownika Ryc̄tarja a poweſcz, zo je jedyn ſobuſtar za bjesadowe džiwadlo por kruhov drasth kupiſ. Pschichodna zhromadžizna budže niedżelu 13. měrca. M—k.

3 chłoho swęta.

Němſka. W němſkim ſejmje bě k wurađowanju tamny tydzeń namjet njeboho dr. Windthorſta na rjedże; zo bydu ſo jezuitojo zaſy do

cyłego němſkoho kraja pſchipuſchczęſili. Zamęſeże je tutón namjet na cykym létuſkim ſejmje jedyn z najwažniſtich, z najmajeńſha ſo wo żanym drugim do předka telfo ryczało a piſalo njeje. Cylke knihi ſu ſo tohoſla wudale. Wſcho czakaſche z wulkim zajimanjom na to, ſchtó ſo wurađzi. Nětko paſ ſo džen předy pſchedyda centra, hrabja Balleſtrema, pozběhny a wozjewi, zo je centrum jeno hloſnje wo bzamknýl, ſwoj namjet wotſtoręci cž. A to ma ſwoju dobru pſchicinu. Zamęſeże by ſo runje pſchi tutym wurađowanju w němſkim ſejmje jara krucze napſcheczo jezuitam, napſcheczo katholſtej cyrkvi, haj napſcheczo cyłomu kſcheczanſtu ryczało a lud w cykym němſkim kraju by ſo paſ za namjet paſ pſchecziwo namjetej zahoríſ. A tute zahorjenjo by ſchłodzież mohlo namjetej dla konfessionalneje ſchule, kotryž ſo tež runje we woſebitej komiſſiji pruſkoho ſejma wurađzuje. Tež je pſchedyda pruſkoho ministerſtwia hrabja v. Caprivi njeſdawno prajil, zo budže pruſſe kniejerſtwo pſchecziwo pſchipuſchczęſenju jezuitow. To drje je ſo ſtało mjenje z pſchepoſzaniom, ale zo njeby ſebi z liberalnymi a ſwobodnejzmyslennymi, kotſiz ſu dla ſchulſkoho namjeta joho njeſcheczelolojo, do cylka ſkozył. Tak je tež centrum prawe ſpóznało, jene po drugim, najpredy ſchulu ſebi dobycz, a potom halle namjet dla jezuitow z nowa ſtajiež.

— W měſeče Xanten na delnim Rheinje ſu pſched něſtco čjaſom cęelo ſkóncowanohu hólcjeca ramakali. Dokelž je tam wjèle židow, rěka, zo ſu to tuezi ſejmili. Praji ſo mjenujeh, zo židža, kotſiž ſu po talmudze živi, do cęęta ſwojich jutrownych khlebow z čłowjecežu krej, a to krej kſcheczana měſcheja. Talmud rěkaja po židowskej ryczi „knihi“, a tudy ſu měnjenie knihi zakonja. Židža paſ ſu pſchez Mójzesza wot Boha zakon dostali, a Mójzes ſam je tutón zakonu napisał, kaž jón w starym teſtamencze ſwiatohu píſma manu. Wjèle poždžiſcho, ſta lét po Rħyſtuſu, hakle někotri židža początu tutón zakonu wukładowacž a wopaki wukładowacž. Tute poždžiſche wopaczeňe a wot čłowjekew wunamakane wukładowanjo Mójzesowoho zakonja mjenuje ſo: druhi zakon, abo talmud. Kſcheczanski werie je talmud wſchudzom napſchecziwny. Tak wobmieuje wón na pſchipiſad wopſchicieczo bližiſchoho jenož na židow, t. r. zo kſcheczán njeje bližiſhi žida, joho žid lubowacž nietreba a mjenje jomu pomhacž. Talmud je w židowskej abo hebrejskej ryczi ſpisany, jara njejaſny a cęędch zrozumięſ. Nimo toho tež židža wjèle z njoho tajne wobkhowaja. Nětko ſo praji, zo ſo w talmudze porucza, krej kſcheczaniow měſchecž do jutrownych njeſisanhkh khlebow, kajkež židža k jutrownomu jehnjecežu jědža, k wopomnjecežu ſpodziwnohu wumioženja jich wótcow z wotroczſtwa Egiptowcianow. Čjaſto je ſo tohoſla na židow prajilo, zo ſu k pjeteczenju jutrownohu khleba kſcheczaniow morili. Tute morjenjo stanje ſo po wěſtych prawidłach, cęhoždla ſo tež mjenuje: ritualne morjenjo. Tak je ſo pſched někotrymi lětami w Tiſza-Eſzlaru we Wuherſkej ſtało. Tola ženie njeſju dopokazy dosahale, zo by ſwetne ſudniſtwo židow khofstacž mohlo. Tež tudy w Xantenu tufa ſo zaſy na židow, a to cęim bóle, dokelž w cęele hólcjeca ani krępki krewje wjac njebe. Bečhu tež židowskoho rěznika, z mjenom Buschhoff, zajeli, ale dyrbjachu joho zaſy puſcheciez. Cylk kſcheczanski lud w tamnej krajinje paſ krucze za to ma, zo ſu židža hólcjeca ſkóncowali, tež wſchitke nowiny wo tym powědaja a żadaja kruće a ſwědomite pſchephtanjo, ſamo w pruſkim ſejmje je ſo zańdžený tydžen w tym ryczało. Nětko je Buschhoff z nowa zajaty, a nadžiamy ſo, zo bórzy ſudniſtwo paſ njewinowatoſcz židow dopokaza — paſ winowatych tak k hosta, zo ſo podobne wěcy wjac njeſtanu.

Lubj Posle!

Shtož so w swēcze prawje zapšimnje, to so tež radži a pschinjese swoje zohnowanjo. Widžimy to nětko hžo na nashej nalutowatni za Kalbicžanskú wosabu, hdyž tola, mohł rjec, hishcze w džeczach cřijach kročimy. To, shtož smy chyli, ie so radžilo: runje czeledž je nadobny džel swojeje mzdy nam dowěrila a do Nôžanta na dań donješla. Derje tomu: hžej je złutniwa mysl, tam wotemrěja wschelake njepocžink. Czeladnik, kž ma swoju knízku, so cžuje; mały zapocžatk joho zahori, zo pschech, hdyž mzdu zbehā, tež džel do nalutowatni je donješe, a něhduski khudacž budže z pjenjeznikom, dokelž ma skladnoscz psched nosom.

Nalutowatni dawa (kaž wschē druhe banki) po 3 procentach; shtož hnydom dale wupožęgowač němōže, sezele do Budyschina na banku a tuta dawa nam $3\frac{1}{2}\%$. Z dobýfta zarunaſa so wudawki a twori so reservny fond, kotryž wschem sobustawam wosadneje nalutowatni zhromadnje skuscha.

Shtož qhe pjenjež požęzene mēcz, na dlejschi abo kuſhiſchi čas, pschiwiedze swēdka, a dostawa, za tym hacž trjeba a je toho hōdny.

Shtož požęzuje, dyrbí jako sobustaw pschistupic; kž pač na dań dawa, nic, a njeje z nicžim wjazany.

Wažna wēc je to — a njeisu na to wschudże dživali — zo wo tym so mjelcži, shtož je sebi požęzik, shtož je swēdka cžinil a za dolžnika stoji. Zamysł naschich wjesnych nalutowatniow je tola tón, zo potrébnym z naschimi pjenjezami pod pažu pschimnemy, a zo eži mordarjam w městach do rukow njepadnu. K tomu pač je trébne, zo maja lubžo dowěru k nam: dowěra pač može jenož tam bycz, hžej wo taſkich wēcach so mjelcži. Hladačeze na „górglschnajdarjow“ w městach: za lěto se žahnu cyklic cžrjodže serbskich hospodařow kožu pschez wuschi a žadyn cžlowjek wo tym nicžo njezhoni; jenož hdyž tu a tam zasy žadyn „subhasta“ pónđe, potom halle zhoni so, kajke paduſchtwo je pod ſčitom ſčpatnych zakonjow so zehralo.

My nimamy mjelcžec, dokelž meli něčoho so bojec, jačo jebak w městach, ale tohodla, dokelž derje nječini, zo do swěta so trubi, hžej so někomu dobrota wopolaze; mjelcžimy tohodla, dokelž je cžlowjek ſkerje wiesoleje myſle, hdyž druzj wojohu nužy njewedža a wo tym njerycža.

Z wobryczeniom honimy potrébnych tež dale do městow a podryjemy z tym sebi dno, na kotrež tola nashe nalutowatni so twarja.

Tak dha dyrbja na swojej hubje sebi zank wschitchy eži powisnycz, kotsiž maja w nalutowatni zastojnictwo: rendant, swēd, wubjerkownicy.

Nalutowatni maja so jačo wzajemstwa (Gingetragene Genessenschaft) wob lěto jónu wot zastojnika pscheladowacž, revidirowacž, kž je wot wschinoſce k tomu postajeny. W tym pokazuje ſtrowy rozom na to, zo wschē serbske wzajemstwa (tež mlokařne) so prasheja: hžej doſtanu tutoho revisora abo dohadowarja najtuňšcho?

Majtuňško pač so wotenđe, hdyž je dohlab za wschē kassu tomu samomu zastojnikej dowěrjeny: tón jědže potom z jeneje wsy do druheje a revisija wotwlečze so spěšnje bjez wulcich wudawkow. Tak dha nic kždy po swojej hlowje, ale tež w tym so wotryczeč a wažičeč: shto je wosadže a wzajemstwej naſpomožniſche.

Džensnischki dgeń može kruwat kapitalist bycz a tež husatka; tomu trjeba jenož 1 ml. 10 p.; 10 p. za knízku, a wot marki dostawa hžo swoju dań.

A tež hžo džecži mohle so na to načožowacž, zo to njepſchelēdža, shtož

jim kmótra dari abo schtóż hewak nawitkuja, abo rabschi do Rózanta abo druhého donjesu, hdyž je nalutowárnja.*

Wjele kapkow, wulke morjo, wjele markow, nadobny kapital!

Schtóż na wot nětka pjenjezy, njech je dale do Budyschina abo Kamjencu njenosu: schkoda pódusichow! Měsčanska krajnostawska lanka nam $3\frac{1}{2}$ % da-wala njeby, hdy by njevědžala, zo su pjenjezy pola nas derje skhovane.

Na te jene pač mi njezabudžče: Pěknje mjelczeč!

Sukceš Holasch.

* Radžu kmótami a kmótram, zo mōežatam, hdyž šchulu wužhodža, město dotalnych darow kuižku kupja w bližszej nalutowární a jím wucžbiu dadža, zo kóžde léto dalschi pjenjez k přenjemu założtej do nalutowárnje pšchipoža.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na léto 1892: kk. 152. Bosciý Pjech z Njebjel'cic, 153. Pětr Robl ze Struchow, 154. 155. duchowna knježna Paula priorka a konvent klóštra Marijnoho Dola, 156. Hana Kubáňkowa z Boranec, 157—165. z Radworja: kapłan Jakub Nowak, August Mišnai, Franc Grubert, Madlena Wünsec, Jakub Hošlik, Meta Hesec, Jan Zynda, Marija Mičyna, Haňza Hórnikowa. (Přichodnje dale.)

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 107,067 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 107,068 m. — p.

Na nowe pišeče do Baćońskiye cyrkwyje: Dotal hromadže: 5892 m. — Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadže: 5893 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,924 m. 50 p. — Dale je woprował: professor Konrád w Taborje 5 m. — Hromadže: 10,929 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Marija Libšowa z Radworja 8 m., Jan Krawc, piekar w Khelnje 5 m., J. K. z R. 2 m., Marija Jércheč z Lutowča 50 m., W. z R. 2,50 m., Jakub Pjech z Baćonja 5 m., njemjenowana 1 m., za khude duše 1 m., N. N. 1 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je dari J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: Na Šołcic kwasu w Nowym Dworje 20 m., za khude duše 1 m., Jan Mětowski ze Słoneje Boršće 2 m., J. K. z R. 1 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Pobocžne towařstwo serbskich burow w Khrósczicach
změje zhrromadžiznu 1. njedjesu poſta (6. měrca) popołdnju w pječzich. Wo-
bohaty wopyt prosy
Pschedysdystwo.

 Wjeledostojnych knjezow duchownych kaž tež dobroczelow cyrkwiow
dowolam sebi kěžbnych czinič na jara wuſtonoho, katholsch derje
z myſlenoho molerja, kotryž so namokwja, zo chce wšchě kajkežluli dželo za
cyrkwe, kapalki abo za wobhdenja tunjo a swědomicze wobstaracž. Njeje
to moler, kiz je swoju wěc jeno někak naukuňk, ale kotryž je z wulčimi
krasnymi wobrazami a swježatami dopołazał, zo je wopravdžity wumjelc.
Znajemy joho tež po woſobje derje a směm joho z dobrým swědomjom po-
ruczeč a proſymy, zo by so, schtóż sebi dobre molerſke dželo žada, wobrocžil na
redaktora ř. Posolsa.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 5.

5. měrca 1892.

Lětnik 30.

Krótke žbožo.

(Počkročowanju.)

Hewak njebeň nihdje wjacy živeje dusche, khiba tam w malej thězech na hörch z lónc wshy. Tam sebi hishcze njemyšlachu na wotpocžink, hacžruniež běchu wodnjo so swérnieje prówcowali. Na robocže wshak njeśmědžachu ludžo lenjochja paseč. Tu džesche do skoka cyly luby džen wstanschi loža hacž do slepeje címy. Po swiatoku, hdyz drugy domoj khwatachu, běchtaj Moccet nan a Hanža — tak jim rětachu —, hishcze na pólko dôschkoi; Hanža bě sebi karu ſbu wzała, a hdyz běchtaj poſykoi Bože žito a je ſpopowaloj, naſyče Mocc hishcze džecjela a Hanža naſkadže sebi schwarnu karu, zo by jej i wjecžornichomu a jutſiſhomu dosahało.

Zenož Moccyna njebeň so psched wjecžoram na polu počazała, za to pak wonjesche džensa cími rjeňšho wokolo Moccet domskoho a samo z wjecžora so hishcze zbehásche z Moccet wuhenia běly kur, hacžruniež tola Moccyna hewak wo žně wjecžor njetepiesche. Njewjecjerjachu džen niežoho cíoploho, zo výchdu drjewo zalutowali; nadrjebichu sebi zymnoho mloko, abo ſpokojichu so z warjenymi ſuscheniami, ſadowej muku atd. Psihi tym pschikuſowachu „zoečeje“ pomažki, kotrež běchu wot swacžiny wostale. Tuž bě bijež džina, zo běchu ludžo so džimali, hdyz tu wſchitko za plincami wonjesche, wshak sebi tola hewak ani plincow malu fermusku njehotowachu. Tež Moccet kruwomaj so plincow zechce a pscheczehaschtej njeſežepliwiwo wo wjecžerjecž. Ale njehto njecháſche džensa pschinč, Moccynéj hladasche hishcze druhé nuznische dželo do rukow. Tuž dyrbjeschtej kruwje rad abo njerad na Hanžu doczatacž. Stónežnje běše psched dwórczkom ſlyschež Moccet stara kara, kotrejž do džeržany rjap pod njevšchédni cjezu wſchón pikotasche, a ſliwlo mléjeſche kleſlo w drobnym pěſku na dworje. Hanža so khětro zapjerasche, njeđiwojo na to, zo ju druhdy straſchnje w boku podkló, a pyrjeſche ſo kaž róža.

Połny měsací spohlodowasche z njebia, na kotrymž bě so wſcho rožjasnišo, a swęczeſche na jeje jaſne čđo a zaczerwjeniſeſcie ſiczych, hdźeſz horcy pót ſchadzeſche; pak ſmykaſche ſo zaſy po jeje ſerpiku, kiž jej zadv za wuwiwozawkom težesche, pak ſkafasche na nanowej koſi, kotraž ſo jomu na ramjeniu kolebaſche, nad Hańzinej hłowu, kaž koſa njeſmilneje ſmierze, kotraž tu z hrubej ruku porubuje mlodych kaž starých. Haj, ſchtó by ſebi na to jenož zwaził pomyslicz, zo ſnadź tež tutu rjanu kwętka poſyce, mlodnū jeje hłocicu do hłódnoho rowa ſkoni, zo czorne jeje zerniciki, kotrež džensa tak wjeſele do ſwęta hladachu, haſnu w ſmiernej ſtrachnej czimi!

Nichto njeſtyschesche, kaž ſmierze hjo ſwoju koſu ſebi na nju klepa, najmjenje Hańza ſama, kotraž bě runje džensa z najrjenschej nadziu cyka wožiwjenia a wjeſola — wſchak wocjakowaſche Młyniec Turja, ſwojoho nawoženju, kiž chyſche jej džensa ſwoju ruku ze ſlubom żawdač na węczone. Běſche džen pszechy dżekawa a mějſche woſebith ſvěch do džela — ſchtóž bě woſebje dopomahało, zo běſchtaj Młyniec starschei něk ſkónczne zwoliſoſi — tola džensa jej dželo hiſcheze bôle hacž hewak wot rukow džechie; wona běhaſche w ſku nježiwojo na swoje ſpróne ſlawy. Naręza ſebi na ręzalu džeczela, wurdęgi kruwomaj korta a naſypa jimaj. Na to hrabny dójny ſtólczyk a dójnu dóniczkę a pocza deſicę, hacž z połnych ſchrýchow mloko z mocu cyrkasche. Kruwje wſchak džensa z lóhka mloko dawaschtej, wſchak bě jimaj tež Hańza pſchidala a z womięſtком thetro polepſhila.

Druhdź Hańza pozasta a poſluhaſche, hacž nichto njeñdze. Ale wſcho bě czjeho. Jenož kaſtojeſki ze ſwojoho hnězdžeschiſta na ſczenie ſukajch ſheptachu ſebi mjelečo, kaž bychu Hańdu njechale myſlič w jeje myſlach. Hdys a hdys tež kaſtojeſki z czicha po hródzi nimo latarnje pſchelęczeschiſtej, zo byſtcej hiſcheze ſwojim mlodžatam někaſtu muſhku popadnisko, wſchak derje wědzeschiſtej, zo ſu džeczji ſtajnje hłodne. Ale jeju staroſę wo Hańzu bě njetriebawſcha, wona džen njeſmiesche hłwile, ſo z luboznyymi myſlemi doſko naſadžowacž. Bě jenož wjeſola, zo kruwomaj džeczel tak derje ſkodzi, a zo z nim po hródzi tak njebrojitej kaž hewak. Njemieſche wſchak widzecz, zo Boži dar ſo do hnoja zatepta.

Hańza bě kruwje podojka, wulki mlóčniſ, kiž bu połny, za to ſwědzesche, zo bě Hańza kruwomaj wumjeni czjſceje wuprózniſka. Za to pak jimaj tež něko z czorbaſa načzérpa dónyc pieča a popjerjeſche je z wmięſtком. To wſchak kruwje hnydom pſlynschiſtej a džaknje lizaſchiſtej jej ruku ze ſwojim ſchłopanym joſykom. Jeju pſcheczelnje na Hańzu zhladowacej woczi možeschiſtej jenož trochu wuprajicę, ſchtóž jich němý jaſyk njeđokonja, zo tež ſkoczo ſebi waži a derje znaſe ſwojich dobroczerjom. Lubje tuleschiſtej ſo k Hańzi, hdyz jimaj wona pod brodu drapaſche a pſcheczelnje powědaſche. Koſzemjachu wſchak ſebi derje, a kruwomaj ſo to tak lubieſche, zo běſtcej ſwojoho ſłónnoho pieča zabłyſko; tola Hańza ſo dopomni a doniſe mloko do pinc. Duchs z pincy zaſroži z dobom do brožniciki po woklep ſłomu, rozrěza ju, zruna kruwomaj hnój a zaſławſchi jimaj ſłomu, tykn hiſcheze kónečko džeczela za reble. Pſchidawaſche rady, wſchak by macz ſtajnje powědała: „Kajkež maſch kruwy, taſka ih hōſpoza”.

Něk halle bě Hańza w hródzi hotowa. Pſchizacziñiwiſchi hródzine durje wza ſebi hiſcheze trawjacu koſu a dobeža do zahrody k roñſhomu něſhto trawh naſyc. Doliwacž džensa njetriebasche, bě to nan za nju ſejniſ, kiž runje zahrodku wokrepivſchi z krępjacej kanu w ruch do dwora zaſtupi.

„Nó, Hanža, nijeje dha hisćeje pschech svjatoč? myšlu, zo smój so
djensa nadželačoj, poj jenož nutš, wščak móžesč jutſe rano naſyc“, rječny nan.

„Ale, luby nano, schtož je hotowe, je hotowe, někto z wječzora so tak
derje ſheče, hdvž je tajka rjana roša, wščak ſebi duch něčto rjabow ſčahnu.“
To prajiwschi běžesche ſpěšchnje boši, tajkaž běše, do zahrody.

„Tak jenož běž, luba Hanža“, borbotaſche nan a povědaſche ſebi mijelčo
ſam pschi ſebi: „To je tola woprawdže Boži dar, tajſele džecžo; wot ranja
hač do wječzora prouje ſo kaž ſpróčna pežoſta, žanoho džela ſo njestróži, a
hdjež jenož móže, čji hisćeje ſi woli čini, pschi wſchém tym ſtajnje wjeſloſta a
wſchezelna, ſrěwa ſebi hisćeje rjanu pěſniczku, kaž ſchtoroncž na polu.. To
mi woprawdže wutroba wjeſelscho bije, pohladam-li jenož do twojoho lubož-
noho wobſicža, a kóžde dželo je mi ſlōdsche, dopomnu-li ſo, zo ſo jenož za
ſwoju duſchnu Hanžu prouju a pocžu. Budže ſo mi po tebi ſtyſkacž, luba
Hanža, hdvž ſo mi wudach. To budže potom pola naš wſcho wosamocžene,
njewjeſole, kaž we ſtojočim hnězdje, hdvž ſu mlodžata wuletake. Boh luby
knjeg budže tebje žohnowacž, pěkne džecžo, w twojim nowym powołanju,
wščak ſy naju ſtajnje tak poſlužala a tak pobogaña byla. A tež moj tebje
požohnujemoj, pónidžesčli za ſwojim nowoženju, za schwarnym tebje hódnym
Mlyneč Žurjom, na lepschi, zbožowniſchi pschichod do bohatoho mlyna.“
Tu nan poždeje ſwoju ruku, kaž by ju čech poſložić žohnujo Hanži na
hlowu... Tu hale ſo dohlađa, zo wjach psched nim njeftoji.

Pschi měſaczkowym miłym ſwětłe bě Hanža trawy naſyfka: něk bě
ſlonečnje tež za nju ſwjatok. Tola nutš hicž jej hisćeje móžno njebě. Jeje
wutroba bě djensa tak połna; z mocu ju čehnjeſche, pschi luboznym cžichim
wječzoru macž Božu w Roženje w pobognej modlitwie poſtrowicž. Tuž
poſlany ſo pod starej kruſchwini a jeje myſle donjeſechu ju tam do zdaleneje
čiſteje ſwjatnicy. Mějesche džen wſchu pschicžinu, macž Božu wo zaſtupnu
próſtu na tutym ważnym rozpučaju žiwenja, kotryž ju wjedžesche z wjeſo-
loho raja vježtaroſtneje młodoſće do ſwjatoho a ważnoho powołania, man-
dželſtwa. A ſylza we wóczku pscheradžesche, zo njebě lohke tute rozſudzenjo
za čeļe žiwenjo.

Tola čerſtwy wječzorny wěſik, kij jeje horce čoło bklódžesche, wotnjeſe
tute zrudne myſliczki — wotnjeſe paſ z dobom tež jeje hewaſ tak kruſu
ſtruwotu. Pót a wětr wščak ſo derje njeznjeſetaj. Bě jej někaf džiwnje,
psched wocžomaj ſo jej pocža piſanicž a hlowa wjeřečecž...

(Vſchichodnje dale.)

3 Pancžic.

„Hisćeje Serbstwo njezhubjene; Boh je z nami, wjedje naš!“ Pod
tutym heſkom wotmě ſo džen 24. februara přeni koncert naſchoho młodoho
ſpěwanſkoho towarzſtwa w rjenje wupſchenej ſali Pancžičanskoho hoſejenca,
hdjež ſo na ſčenje z napſcheče němſkoho tež ſerbski transparent blyſćeſche
ze ſpomnjenym motom.

Kaž ironija na tudomne wobſtojnoscē zdaſche ſo bycž zamýſl, tu ſerbske
ſpěwanſke towarzſtvo zaſložić — a za něhde mandl njedželi po założenju
zwjeſeli nas hido z koncertom! Džiwajch na to dyrbimy z cžim wjetſeſej
khwalbu pschipóznač njeſpróčniwu woporniwoſć dirigenta ſi kantora Brauner a
z Rjebeležić, kotrohož nawjedowaňſka wustojnoſć je derje znata, kaž

też wurdznu pełność sobustawow. To wędżichy, móžachmy něchto hódne wocząkowac, wosebje też, dokelž běsche k. kantor Hila sobuskutkowanjo pschi-slubil, a mjez sobustawami su někotni wustojni spewarjo, kaž k. dr. Rachel a k. kantor Rězał. Zo je so tak sudžilo, wo tym swědečesche z posluchařstwom pschepjelnena sala, mjez kotrymž bě wjele czechodostojnych a węchuwstojnych kniezow, a njeisny so mylili: z mało wuwzaczom rjenje pschednoschowane spewy su po jenohłosnym swědeženju jara spojokile.

Kaž zynki ze swěta, dotal tudy njeznatoho, zašchumi přeni schtyrihlósný chor: „Spew towarschny a wutrobný so duscham sprawnym lubi”, a dale kaž program za pschichodne skutkowanjo: „Schtóž wotewri ert ryčniwy za swobodnosć a wěrnost; schtóž njezapře lud narodny a jomu škhowa swěrnost: tom' placz najrjensha slawa . . . !” Njech kroczi młode towarzstwo k tutomu za-merej, byrnje też po rozpucejach trjeba bylo.

Spewasche so 7 serbskich a 5 němskich spewow a 2 koupletaj (němskej). Serbske běchu: „Spew towarschny”; dwaj choraj ze „Bníjow”; duett: „Pod bělej brézyciku”; solo a chor: „Swěrna mysliszka”; duett: „Khwalba hole”; wschě wot Kocora, a „Bíchezpolo” wot Braunera.

Bowschitkownje dyrbi so prajicž, zo su sebi serbske spewy porno němskim wjetshu khwalbu zastuzile, dokelž sebi z wulkoho džela wjetshceje wustojnosće žadachu, džili jednore němske z mało wuwzaczom. Wosebje wustojnje spewane běchu sola atd., runjez běchu tež choraj skoro wschě derje a exaktnje wuwjedzene, wosebje knieza dirigentowe „Bíchezpolo”.

Hinal dyrbi so wo koupletomaj sudžicž, kotoraj staj porno krašnomu speweji, kiz tu shyschachmy, tola khetrje jara prosaiskej; wosebje přeni: „Dach-pappe druff” skutkowasche kaž sijenca na kemšherjow. —

Njech so towarzstwu radži krašny spew hajicž, kaž je to zapocžalo; njech postup a wuspěch towarzstwa kniezej dirigentej pschijomny czini daloki pucž wot Njebjelecic a jomu moc a lubosć dawa, nas z prawje wjele serbskimi kompozicjemi a koncertami zwjescelicž; njech towarzstwo kężeje a wobstoji pod heškom, horka spominjenym, a njech so džerži zasadow we swoim přenim spewie wuprajencyh. Skončnje „dai Bóh zbožo”, zo by so jomu radžilo, tež serbski spew w cyrkwi porjedzicž, zo njetriebali bycž Serbia k pošmeczej.

Z tuthym pscheczom witamy spewanske towarzstwo k nam. Mjany spew se w žiwienju, schtož hwězdne njebjio w noch. Spew je rola za idealne kubla: nabožnosć a narodnosć; spew wubudža wiesołu mysl a spokojnosć; spew iprechuje strovotu. „Böse Menschen haben keine Lieder!” *G.*

3 Lujzych a Sakskeje.

Z Budyschina. Kollegium kanonikow tudomnho kapitla swjatoho Pětra je so zaš na dwanacze sobustawow wudopjeličo. Na město, ze smjerczu tachanta, najdostojnischoho knieza biskopa Bernerta, wuprózdnjene, je konsistorium knieza Pětra Willa, superiora a fararja pschi dwórskej cyrkwi w Drježdjanach, pomjenowało. Soho swjatoczne zapokazanjo do nowoho dostojsztwa abo installacija sta so na tudomnhy tachantswie hžo 11. februara, a smy w poslednim czisle zakomđili rozprawu wo tym podacž. — Nowy kniez kanonikus Bill narodzi so 8. januara 1822 w Drježdjanach; 25. julija 1847 na měchnika swjeczenych běsche najpriedy präfekt w kralowiskim wustawie za studowachych w Mnichowje, bu 1849 kaplan w Andesku, 1850 farſki administrator pola

światoho Bonifaca w Mnichowje a poždžischo w Stefansposching. W lęcze 1861 pschedydlí so do Sakskeje a bu administrator w Miščinje, 1871 farar w Českawje a 1877 superior a farar w Lipsku, z wolfsz so 1883 na nětčisze wazne mestno do Drježdjan powoła, hdzej je tež wjac lét hido konsistorialny radziczer. — Boh zdjerž wjelezoſlužbnoho knieza w nowej dostojnosceji hischeze mnóhe lěta!

Z Radworja. Njedzelu 21. februara wotměwaſche so 3. džel 18. założenſtoho swiedzenja Radworskeje katoholskeje Bjesady w Čechec salu a wobſtoesche we pschedstajenju struchlohy „Genoveſa“, kotruž dobrocziwe cijismi ze ſobuſtaſow Zasenčanskeje kath. bjesady hrajachu, kaž 10. a 11. jan. w Zasenču. Wotpoſlad pschi tutym swiedzenju a pschedstajenju bě, tež tu w Radworju ſobuſtaſom bjesady a hoſćom něchto woprawdze rjane psched wocziſtojicž. A zo by so k tomu tež dovolnosć mot hamſkoho hejtmanſtwa doſtaſa, dyrbiesche so wezo cijistu wunoſčiſt zaſtupnopho pjenjeza za dobru wěc poſtajicž, a to jo ſta, za nowotwar farſkeje cyrkwe, za cjož tež, po zezapłaczenju mnóhich a wulſich wudawſow, tola hischeze na 100 m. zbytne woſta. Tola ſchto dyrbiamy prajicž k wuſtojnomu wuwiedzenju tohole kruha — ničjo druhe, hacž jeno tuſomu kħwasbu móžem⁹ a dyrbimy wopſjetowacž, kotruž ſu ſebi wſchitcy pschedſtaſerjo a hrajerjo hido w Zasenču dobyli, kaž je ju Poſol tež hido w swojim 2. cijile t. I. ſobuzdželiſt. Haj wjele wjetſchi džak ſmy hischeze tym lubym hrajerjam wotkožicž winowacži, dokež ſu nam por tak rjanych dnow hōdneje a doſtojneje zabawu pschihotowali z woprawdze wulſej woporniwoſcju a ſebezapřežom. Woſebje pak ff. wucžerjomaj Hili a Klimankej z Khróſczie, kotrajž dyrbieschtaj wobaj dnjaj woſebje do Radworja pschijecž, knj. Wjenkowej jako Genoveſe, a wſchitkim druhim hromadze, kotſiž běhu na por dnow ſwoj dom wopuſtežili, abo mějachu kždy džen daloke pucze k nam hōdžicž. Wulka mnóhoseč wophtarjow 1. dnia pak ſwēdčeſche tež zavěſče wo tym, zo ſebi lubjo wědžachu tónle wopor wažicž; a bóle ſnadž hischeze ſedžliwoſcž a tak rjec pobožnoſcž některych ſtom džecžiſt druhohu dnia bě dopokaz dželbranja a ſobu džakownoſcže za wuſtojne pschedstajenjo rjaneje legendy Genoveſa. Toho runja džak tež ſluſcha hischeze Zasenčanské Bjesadze za dobrocziwe požezenjo kulisow za male zarunano, kaž tež t. Khlilanej z Kamjennej za jich darmotne pschiviezenjo a wotwiezenjo a hoſćencarjej Brankacžkej za dobrocziwe wotſtupezenjo rjanoho ſala. — Tuž hischeze jónu najwutrobnitski džak w mjenje Radworskeje Bjesady wſchitkim ſobuſkuſkowarjam pschi džiwadle a wjele zboža za dalsche tajke wuſpečni naſchich lubych hrajerjow a hrajerkow! —r.

Z chloho swěta.

Němska. Pschi swiedzeňské hoſćinje bramborſkoho provincialnoho ſejma je lejzor Wilhelm rycz džeržaſ, kotrejž hlowny wobſah je wopſchijatý w joho ſłowach: „Nowy kurs (zamér) je mój kurs, tón je prawy a po nim dale pojedžem⁹.“ Tute ſłowa ſpokojeja woſebje tych, kotſiž běhu w ſtrasche, zo traſch lejzor z mócnym zapjeranjom liberalnych pschecžiwnikow nowoho ſchulſkoho zaſtonja ſo da wottraſhicz wot dobreych zaſadow, po kotrychž je dotal njebojaźnje injezil.

— Komissija za wurađenjo namjeta za nowy ſchulſki zakon w Pruskej „pomołu ale wěſcie“ dale džela a je kruta nadžiſa, zo nowy ſchulſki zakon, kotryž ma Prusla doſtač, ſo dale wjele njenalažy.

— W Barlinje su minjeny tydženj wschelake zbezki meli. Dundačko a prózdnich, kotsiz džela njeptaja a dale niczo zhubicz nimaja, hromadžachu so a zehnaču z khwilemi tajku haru a tajki njeporjad, zo dyrbjesche policija wjac krócz z wótrej brónju zakrocicz. Też socialni demokratojo tajku haru zašubzeja. Něk je tam zas mér.

Zom. Zasny je sławny kardinal katholiskeje cyrkwe wumrel, Kaspar Mermillod, biskop w Genfje. Je hijo w tutym lécie pjaty zemrēty kardinal a wołysmudžesatý za něčijschoho swjatoho wóteca Leona XIII. Mermillod narodzi so 22. septembra 1824 w Caronge pola Genfa, studowasche na wschelakich wyschilich schulach a bu 1847 na měschnika swieczeny. Potom bě na wjacorych městnach w Schwajcarskej kaplan a pozdjišcho farar, wschudžom derje skutkujo. Njebohi swj. wótc Pius IX. pak, wjetšu wobdarniwoſć w nim spóznanawski, joho hijo w lécie 1864 za pomocnoho biskopa w Genfje pomjenowa. Genf skuschesche ſ diöcesy Lausanne a stojeſche pod tamnym biskopom Marilley. Tutoń pak njemóžesche, dokelž bě daloko, a swětna wyschnoſć w Genfje so jomu wschudžom napſtečziviesche, katholikow w Genfje narjedowac̄. Tohodla bě nuzne nowe biskopſtvo w Genfje samym. Pius IX. tež wósmom lét pozdjišcho Mermilloda pomjenowa za joposchtoſkoho vikara a za samostatnovo biskopa w Genfje. Po smjerci Lausannskoho biskopa dyrbjeschtej so diöcesy doſpołnie dželicz do dweju. Alle katholikam njeſtchelna swětna wyschnoſć w Genfje hidžesche Mermilloda, dokelž bě mócný a z krutej ruky katholiske žimjenjo wschudžom w swojej diöcesy wubudžesche. Wón bu tohodla wobſtorženy, zo pſtcheczivo tak mjenowanym "staroſtatholikam" wojuje — a skónčnje bu z kraja wupokazaný a tež wot policoaſtich zaſtojnikiow pſchez mjezy kraja dowjedzený. Zawěſcze wulke, njeſprawne ponízenjo katholiskoho biskopa, kotrž bě jenož swoju winowatoſć czinił. Wósm lét wón zaſy w czubje pſtchebýwasche, a potom so wot bamža jako biskop wobeju diöcesow, Genfſkeje a Lausannſkeje, wróćo powoła. Wón bydlesche w Freiburgu w Schwajcarskej a čas žimjenja wjac njeſtchindje do swojeje Genfſkeje diöcesy, kotrž bě tež joho domowina, dokelž tamna swětna wyschnoſć njebe ženie joho wupokazanjo z kraja zběhnyła. W lécie 1889 swjeczesche swój 50-létny měſchniſki jubilej jara swjatočnje z wobdželenjom wschelich Schwajcarskich katholikow a tež katholikow z cyloho sweta. Léta 1890 joho Leo XIII. za kardinala pomjenowa a joho wot cęzkoſkoho dwojoho biskopſtwa do Roma wotwoła, zo by wón jako ſobuſtaſt bamžoweje furije za katholiku cyrkje na cylym swěče ſkutkował. Mermillod pak běſče hijo tehdom khorowaty, a pſtchecz bôle a bôle hinjesche, doniž někto, hufcijischo ze ſwiatymi ſakramentami wobstarany, na cęzku a bołoszcziu khoreſcz, na raka w žiwocze, njeſumre. Wón bě zmuziſtaw ſakitowar swojeje cyrkwe, je wjele za nju ſkutkował a cęrpjeł. Njech jomu Bóh za to wobradzi wěczne myto!

We Francijskej je fo po wjacorych poſpytach preſidenteſ Carnotej ſkónczniſte radilo, nowe ministerſtwo tworic̄. Pſtchedsyda nowoſkego kabina ſta je Loubet, kiz budže tež nutſkowne naležnoſće zaſtuſowac̄. Wyſche toho ſtaj dwaj nowaj ministrat̄ zaſtuſili; drugi pak ſu wostali. Kaž ſo zda, wobkhowa nowy kabineſ dotalnu politiſtu; tež ſo zda wěſte być, zo dalskich nadpadow na cyrkje njeſpoſyta.

W Jendželskej ſu hewjerjo (dželac̄erjo we wuhlowych podkopach) — a tych je 450,000! — wuprajili, zo 12. měrca dželac̄ pſtchestanu. To je straſchnye hroženjo, pſtchetož hdjh jeno jedyn tydženj swjecza, pſtchinjeſe to krajej njeſměrnú ſchłodu.

W Szpanijskiej běchu pſched dwěmaj nježelomaj wulke njeměry. Pſched někotrym časom běchu ſo w měſeče Xeres džělaczerjo napſhcečjo wychnoscji zbehnyli, a ſytaču někotrych wychnoscji kralovskich zaſtojnifik moricž. Toho-dla ſo z džělaczerjo k ſmjerci wothudžichu, množ pak k dolhomu cęzkomu jaſtu. To bě z nowa pſchičina wulkih zbehjow a to pſchez cylu Schpaniſku. Naſhōrje bě w měſtach Xeres, Barcelona, Cartagena a Saragossa. Wojakam bu wchudžom poruczené zbehjí potlóčicž. Wjac krócz tohoda krawne bitwy naſtachu. Tak w Barcelonje běſtaſaj dwaj morwaj, množ pak cęzcy ranjeni.

3 Ralbicžanskeje wosadý.

Dokelž někile žane kwaſne hoſčiny bycž njeſmedža a ſetſa w naſherj wosadže je jich z cyka mało bylo, nječinju drje jara wopaki, hdyž ludži na to poſazam, zo móža ſebi město toho druhe wjefelo czinicž. Njejšym drje ſebi runje najlepſche powołańo wuzwolisł, jako brachka do ſwěta khodžicž, dokelž tež runje jara mlođy wjac njejšym, ale ſpuschežam ſo na ſwój kij; wſchak wſebe mlođi ludžo rad widža, hdyž brachka do dwora dže. Wón tež kózdomu njeaproji, ty dyrbiſč pſchińcž, ale jenož proſy, zo joho proſtwa njeby podarmo byla. Tak tež ja w Božim mjenje, cęſtni pſcheproſcheni (njecham wſchak tak bórzy zesz pſchińcž!) proſchu za mały pſchiniosk f twarjenju wěže pſchi Ralbicžanskej chrkwi. Tola njeſtróžęſe! Ta wěc njebudže tak jara ſtraſhna. Hſopdarjo, kotsig maja zapſchah, móža konikow zapſchahmęſ. Hdže maja jecž a ſchtó wozyč, budža drje ſami nědžecž. Wſchak maja někile ludžo a ſkót najwjaſh khwile. Wotrocžet a džowki móhli hromadu ſtupicž a mały dar ſkladowacž, njetřeba wſchak runje tak wjele bycž, kaž by na bol ſchół. Kózdy mały dar ſo wěſeče z luboſcžu pſchiwozmje. Hdžež njeje započatki, tam njeje tež žadny kónc. Němam žanu porucžnosć tole tudy woziwicž, ſu wſchak to moje myſle. Tola nadžijam ſo, zo Ralbicžonki kniež farar wſchitko, ſchtóž ſo jomu poſkiči, z luboſcžu pſchiwozmje. Hdžež ſwětny zaſoň něčto twarič porucži, stanje ſo to bórzy a nictó ſo njejmě komđicž ſwoju pſchiſluſhnoſć czinicž. Schtóž pak tomu Kniezeſ dom dotwaricž pomha, tón zavěſeže ſwoje myto njezhubi. — — Strach drje mam, zo mje na tole wothudža — tola Sibiriſka je daloko.

Naležnosće naſho towarzſtwia.

Sobustawy na leto 1892: kk. 166. Hańża Grólmusowa z Kamjenej, 167. Michał Žur z Lutowča, 168. Mikławš Kubas z Khasowa, 169. Mikławš Rjehoř ze Stróżica, 170. 171. z Khelna: Hańża Běrkce, Ernst Cymer, 172. Michał Domš z Bozankec, 173. 174. z Hněwsec: Michał Wels, Madlena Dućmanowa, 175. Hana Rězakowa z Bělšec, 176. Jurij Jakubaš z Bojswec, 177. Michał Měto z Bronja, 178. Pětr Narádik ze Sunowa, 179. 180. z Konječ: Michał Cernak, M. Kowarkowa, 181. Jakub Pječák z Nowoſlic, 182. Jurij Janca z Jitka, 183. Hana Siebarowa z Hrubjelčic, 184. Jakub Mjechela z Budyšina, 185. Mikławš Schuster z Bělšec, 186. Mikławš Heina ze Štomeje Boršče, 187—190. z Radworja: Hańża Wučerkowa, Marija Domšowa, Marija Libšina. Hana Deršleć, 191. August Helas z Kamjenej, 192. Marija Pjetašowa z Lutowča, 193. Hana Kaſporec z Boranec, 194. Pětr Kubica z Koſlowa, 195. Jakub Cyž ze Stróżica, 196. August Kokla ze Zajdowa, 197—202. z Khróſcie: kaplan Jakub Nowak, Jakub Holka, Hana Herbrichowá, Hana Wičazowa, Marija Šandžina, Hana Skalina, 203. Hana Rjećyna z Džechorec, 204. Michał Bjeniš ze Šernjan, 205. Jakub Klimant z Lazka, 206. 207. z Różanta: Michał Frencl, Michał Jurk (Pjetruš), 208. Mikławš Handrik z Baćonja, 209. 210. z Jaseńcy: Jakub Just, Michał Just, 211. Mikławš Just z Leubena pola Ošaca, 212. Jurij Grosman z Luha, 213. Marija Kilanec z Noweje Wjeski, 214.

Madlena Cyžec ze Zejic, 215. Jurij Domaška z Lejna, 216. Jakub Henčl z Hórkow, 217. 218. z Hory; Mikoławš Nowak, Pětr Nowak, 219 - 221. z Radworja: wučeř Jakub Kral, Mikoławš Sołta, šewc Mikoławš Biedrich, 222. Hana Mikličec z Boranec, 223. Mikoławš Wowčerčk z Pozdec, 224. Marija Kubicowa z Budyšina.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 634. Jakub Klimant z Lazka, 635. 636. z Hórkow: Jakub Hejduska, Jakub Henčl, 637. Maria Kilanec z Noweje Wjeski, 638. Jakub Włoski ze Staroje Cyhelnicy, 639. Hana Więzazowa z Khrósćie, 640. katholske kasino w Radworju, 641. Mikoławš Rjek z Khelna, 642. Mikoławš Wowčerčk z Pozdec.

Na lěto 1890 doplāčichu: kk. 698. Jakub Włoski ze Star. Cyhelnicy, 699. Jakub Henčl z Hórkow, 700. Mikoławš Rjek z Khelna, 701. Mikoławš Wowčerčk z Pozdec.

Na lěto 1889 doplāči: k. 683. Jakub Henčl z Hórkow.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 107,068 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. N. 1 m., přez k. can. Jakuba Werner, fararja w Khrósćicach 20 m.

Hromadze: 107,089 m. — p.

Na nowe piščele do Baćoſkeje cyrkwe: Dotal hromadze: 5893 m. — Dale je woprowal: farar Anton Tscherney w Schnauhüblu w Čechach 2 m.

Hromadze: 5895 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,929 m. 50 p. — Dale je woprowal: r. 1 m.

Hromadze: 10,930 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Jan Hantuš z Radworja 62 m. 84 p., M. R. z R. 4 m., ze zawostajensta M. M. z D. 100 m., čisty wunošk džiwiadla při 18. założ. swjedżenju kath. Bjesady w Radworju 21./22. febr. 1892: 100 m., Khrystiana Donatce z Khelna 300 m., Mikoławš Biedrich, šewc w Radworju 90 m., Hanža Fulkowa z Radworja 2 m., z wotkazanja H. P. z Budyšina 4 m., P. T. N. z R. 3 m. 60 p., farar Anton Tscherney w Schnauhüblu w Čechach 3 m., přez k. can. Jakuba Werner, fararja w Khrósćicach 20 m.

Na wudačo Nowoho Zakonja

za nawěſtk 50 p.

Za cyrkej w Lubiju: ze zawostajenja zemrěteje z Budyšina 2 m., z wotkazanja H. P. z Budyšina 4 m., P. T. N. z R. 4 m., farar Anton Tscherney w Schnauhüblu w Čechach 10 m., z Jaseńcy 3 m., z Hórkow 1 m., přez k. can. Jakuba Werner, fararja w Khrósćicach 20 m., Pětr Rjeda ze Swinańje 3 m., Jan Mětowski z Boracé 2 m., N. N. z B. 1 m., njemjenowany z Khrósćic 1 m. 50 p., nahromadžene na Ledž borec kwasu w Kukowje 18 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: 25. febr. je zemrěł Mikoławš Wjencik z Worlęc. R. i. p.

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanyム hwežkowym rēzkom na přeđani za 3 m. w redakcji Katholskoho Posola.

Pělnoho katholskoho hólca, kij dće týscherſtwo wučnež, pyta ſi jutram
týscherſki mijichtr **Jan Weiß** w Budyšinje
pſched ſchulerſkim wrotami.

 Džensniſhomu číſlu je pſchipoložený Paſtyřſki liſt najdostojniſhoho knjeza biskopa Ludwila. Pſchelož wot Štale.

Gjilječ Smolerjec knihičiſčečeſte w maczježnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posad

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

19. měrca 1892.

Lětník 30.

Hlód w Ruskej.

Rozschérjene krajinę w tutym wulkim fejjorſtwje maja lětsa straschny
hlód a žałostnu drohotu wustac̄. Kāk dha je móžno, zo tute wulke králeſtvo,
kotrež tola hewak njesmérnu mnogotu žita wuwoužuje, lětsa, po jených
ſchvatnych žnach, kotrež tola jeno wěste džéle potrijechichu, hnydom do
tajfeje nužy pschińdje? Chcemy spytac̄ w sczehowacym někotre pschińciny rož-
pomnic̄ — k wužitnomu wopominanju tež sami za so.

1. Nuža we wulkich krajinach Ruskeje je žałostna. Hac̄ dotal drje
tam runje hlodu wumrēcz njeslu trjebali. Mějachu hischče ſkót na pschedan̄,
kotrež wſchak dyrbjachu jara tunjo pschedac̄ abo rězacz̄. Kok pak to někto
nasěto budje, hdyž je wſchón ſkót preč a hischče wjèle časa traje hac̄ do
pschińodnych žniow? A z c̄im maja wbozy ludžo worac̄, z c̄im za nasětne
plody rošu wobbdělač̄?

Knježerſtwo drje je, kaž nowiny pišachu, za njezbožowne krajinę
10,000 koni nakupifo, tola ſchto to je porno 6 abo 8 millionam koni,
kotrež tam dotal běchu a kotrež dyrbjachu pak ſo zarězacz̄, pak same zahinychu,
dokelž chroby njemějachu?

Z hlodom woſebje c̄eरpja guvernemēt Saratow a ſusodne guverne-
menty. A tola dwě ſejé mili k połdnju, na połnocnej stronje kaukaſich
horow, ſrědz czornoho a kaspisłoho morja, ſu jara dobre žně měli. Na
4000 quadratnych mili wuczinia tam plódne krajinę, po kotrejch rěch řeč řeč
a Terek jena do czornoho a druga do kaspisłoho morja bězej. Wulka
mnohoſc̄ žita je tam loňſche lěto narofla, kotrež móže a dyrbí nuzným
krajinam k wužitku pschińc̄. Štož pak je za tute najwjetscha ſchłoda, je, zo
do tychle plódnych krajinow jenož jena železnica wjedze, a ta ma hischče
jeno jenu koliju! Ta njemože dowozyc̄, ſtož je třebne.

Podobnje je z krajinami pschińc̄ czornym morju. Guvernemēty Cher-
ſonſki, Tawriſki, Bessarabiſki a Kijewſki ſu dobre žně měli, ale tež tam

brachuju železnicow w tak wulstich krajinach, kotrychž je jena jenicka wjetša džili cyle sakse kraeswo, je hłowna pschicžina, cžohodla so nuzucerjpachym gubernementam do sahaceje pomocy dostacž niemöze.

2. Tola pohladajmy bliże na tute krajiny same. Käk bě móžno, zo tam tak zrudne wobstojnosće zastrupicu?

Pokazuje so pschede wschim na to, zo tam 60 lēt wjac tajskich schpatnych žnjow měli njejsu kaž poslednje lēto; dale — a to je hłowna pschicžina — zo tam żane stare žito nijemęsacu. Staru nahromadu pak ratarjo tam njenahromadžicu, dokelž dyrbjachu kózdolétnje bórzy po žnjach žita khětse rozpschedacž, zo bychu swoje dawki móhli wotedacž. A někotsi zaſtojnich, woſebje tajch, kotsiž chedža pola swojich pschedstajenych so z tym za dalschu karieru woſebicže porucječ, tute dawki bjeze wscheje smilnosće a bjez wotstorka žadaju. To pak so stanje runje, hdøy su žnē domkhowane, na žymu, hdøy je žito tež najtuňsche. Tuž dyrbjachu wbožy rólnicy, zo bychu dawki wotedali, žito z wulkej schkodu a za kóždu, tež najnižschu, placžiznu pschedacž. Na lēto pak dyrbja potom tsi abo schtyri króž dróždho zasypowacž abo — dokelž su tehdom pjeneyg hiscze žadniſche — požcadowacž. Do so za tajke lichowniſtwo agentow, abo prajmym hnydom pijelcom, doſez nadenđze, móže ſebi kóždu myſlacz. Tute pijelcy wucžohnu cyklym krajinam najlepſchju žiwienſku móć.

3. Wolkudženjo wulkotnych dželów ruskoſo kejzorſta ma hiscze dalschu a hłubſchu pschicžinu. Najplóniſche krajiny ſu w běhu dołich lēt z wulkoſu džela ſwoju plódnoſć dale a bóle žhubile — z hospodarjeniom do ſchody. W tym naſtupanju ſo woſebje na dwoji wulki brach pokazuje:

a. Stanje rubježne plahowanjo (Raubbau), t. r. njerozomne plahowanjo pschedec tych samych plodow bjez prawoho pschemenjenja, pschedez cjož ſo tamniſcha czorna zemja wucžohny, rola ſkazy, pschedez cjož buchu žnē lēto a ſnadniſche a ſchpatne žnē pschedec czasczischi zaſtrupowacu.

b. Wukopanjo a wotdręčzo wopłodzachych lěſow, cžohodla tam deſhcze dale a njeporjadniſcho padaja.

a. Na cyklym swěcze njeje nihdje tak wulki džel zemje jenaka plódna rola, kaž w Ruskej tak mjenowana czorna zemja. W ſređnej a južnej Ruskej je wona rozzhěrjena a pschitkwa njeſměrnū krajinu, koſraz je tak wulka, kaž Amſtrija a Italska hromadže. Tuta czorna zemja je hlinjaný drobny pěſk, kij ma wiele mineralijow za zrót plodow jara ſpomožnych we ſebi, woſebje foſforowu khalinu a kalij, a je jara plódna. Tam a ſem leži tuta zemja poł a cykly meter tolsto; ſu pak tež džele tutych krajinow, hdzej móža 6, haj 15 metrow hłuboko rhyž a hiscze tutu zemju namakaja. To je woſebje pschi rěkach, hdzej je ju wulka woda napłowila. Najlepje je z tutej zemju w Małej Ruskej a Podolskej, hdzej czasczischi deſhcze jeje plódnoſć hiscze powjetſchuja.

K tomu pschistupi jara lohke džélo. Z wjetſcha wſchudžom ſo tuta czorna zemja jenož jedyn króž wora a wusyw za włoczi, to je cykle dželo. Njehnój ſo ſkor o nihdje, rola zdasche ſo hacž dotal ſama plódna doſez bjez. Nadželany hnój z wjetſcha wſchudžom pala. K tomu pschistupi, zo wſchitcze jenož tſojimi plodami wotměnjeja: nazymne, nalétnie a ſmahu. Z taſtim ratarjeniom a dokelž roli z niežim to zaruacž njeptata, ſchtot ſu plody z njeje wucžahnyle, je zemja cyle wutriebana a ſwoju plódnoſć žhubika.

b. Za spominjene krajiny su lěsy jara wažne, hischčeje wjele wažnische a nuznische hacz za naſche krajiny, dokelž tam na ſta a ſta mili žanych horow nimaja. Same hobrſke hory, Ural, kotrež Europu wot Ruskeje džela, w tym noſtupanju tajkoho wužitka nima, kaž naſche hory, dokelž z rufſich runinow jara z waha poſtupuju. Tohodla ſu tam lěsy za deſchčeje woſebicje wažne. Hacz pſched nekotrym čaſom běchu pſchi wulfich rěkach na brjohach wulke lěsy, kotrež kaž galerije řeki woſrubjaču. Wulke gubernementy, kaž Orel, Kursk, Woronesh, Mała Rúſka, kotrež mějachu něhdý njeſmérne lěsy, tym ſu w poſledních lětach najrijetiſche lěsy cyle wurubili. Straſčna „kultura“ je ſo do tychle žórkow wulkotnych poſtadom doala — a krajiny za wſchē čaſy zniczifa. Pſchetož ſežehrof zniczenja lěſow běchu ſuchota a ſchpatne žně. Gouvernement Samara ma nětko hido tſecje ſchpatne žně. Beskhnjenia zemja njemože, hdýz woprawdze ſkónčenje plódny deſchče pſchińdže, tutoho zefrebacž, woda pſcheběhnje kaž po twjerdyh kamienju. Brjedyh bě zemja z wulkiimi lěſami mjehta a mjeſna zdžeržana, kotaž deſchčeje lohen pſchijimaſche. Hdýz nětko deſchče pſchińdže, dha tón nic jeno pſcheběhnje, ale hischčeje plódnu zefreſhenu zemju zedreje a wotnjeſe.

To ſu nekotre pſchicžiny, kotrež njeſmérnu nužu we wjacorych wulkih krajinach Ruskeje wuſwěluja.

Swjata Drosia.

Je nam Serbam, jako Słowjanam, zavěſcje zajiſimawe, zo maja naſchi ſlowjanſcy bratſja nic jeno we ſwětlych, ale tež w cyrkwiſkih ſtaſiſnach ſlawnych zaſtupnikow. Naſſlawniſche mjená paſ ſu po prawom te, kiz w zapisu ſwiatlyh ſtoja, a do tych ſluſcha mjeno ſwiateje Drosie. Njebe hacz dotal jara znate, zo je wona džowka Bořivoja, prěnjoho kſchecžanskoho wjercha w Čechach. Ale je tomu woprawdze tak. Swjata Drosia narodži ſo lěta 855 jako džowka ſwiateje Ludmily, mandželskeje wójwody Bořivoja, w tehdomniſkih hlownym měſci Lupsicum. Jeje starschej ju kſchecžanscy kublaſtej a ſwiaty Methodij, wulki japoſchtov Słowjanow, ju wulſteži, pſchi čimž bu jeje mjeno Vorofia pſhemjenjene do Drosie, po prawym Euroſia. Hido wot małofeje ſwoje čeſlo wmorjeſche a činjeſche ſkulti kſchecžanskeje ſmilnoſće a bu wot starscheju za danouku jałmožny w hrodze poſtaſena. — W ſamym čaſu poſlachu zemjenjo krajiny Aragonie we Šchpanſkej poſlom k bamžej Miklawſche I., zo bychu po joho radze ſebi nowoho kraſa wuzwolili, dokelž běchu ſo ſchecžatschičežilétnoho knježerſtwa bjez kraſa nabuſli. Tuči poſlujo, docepnostki hacz do Roma, nje-nadeňdzechu hido bamž Miklawſcha I. živoſho, a tuž pſchepodaču ſwoju próſtu joho naſledniſkej Hadrianej II., kiz jim porucži navarskoho kraſa Ignaca Himeneza Kristu, kотryž kſchecžansku wěru zmuzicže pſchecžiwo moħamedanskim Mauram zaſtitowaſche. Z doboru paſ da jim tu radu, zo bychu ſo wo to starali, zo by ſo joho wnuk Fortunio Gazeſes woženik z džowku čeſkoho wjercha Bořivoja. Wo jeje počiňtak bě bamž žhonil pſchecžiwo ſwiateju Cyrilla a Methodija, japoſchtov Słowjanow. Pſchicžina k tomu bě ta, zo bychu kraſo zjednoczeneje Mavarſkeje a Aragonſkeje wulku pomoc wot čeſkoho wjercha pſchecžiwo Mauram doſtali; nimo toho paſ dyrbjeſche ſo z tutej ženitwu z kſchecžanskim kraſom Chrystuſowa wěra w čeſkej wjerchowſej ſwójbje woſkruczicž. Nada bu wuwjedžena. Swjata Drosia, kiz bě knježniſtwo Bohu ſlubila, do toho zwoli, hdýz bě ſo jej z njebeſ ſziewilo, zo budže lilija jeje knježniſtwo zaſhowana, dokelž hischče do kwaſa jako martraſka wumrje. Pſchewodžana wot

swojoho wuja swj. Uciselia, lužiskoho biskopa w Čechach, a swojoho bratra swj. Kornera a mnogich druhich, puczowasche pschez Francósku do Schpaniskeje. Swjata Drosia a jeje pschewodnich docpěchu zbožownje hac̄ do města Nebra w Pyrenejskich horach, wot tam pak slyšcho, zo Maurojo we wokolnoſći zahadzeja, ſhowachu ſo do hórskeje prázdníejch, kotrūž věčnu duch spóznali. Ale Maurojo jich wissledžihu, woblehnýchu a wſchech hac̄ do prynceſyny morichu. Nawjednik Maurow, Abeu Lupo, namołwiesche ju na wſchē waschnjo, zo dyrbí ſo ſchecžanſtwa wotrjec a ſebi Kordovoskoho kniežerja Mahomeda za mandželskoho wžac̄, dokelž ſo nadžijesche, zo ſebi joho z tym zafy zjedna, dokelž bě ſo pschecžiwo njomu ſpječíl. Ale bohabojaźna prynceſyna njeda ſo zawjeſej ani z lischęzachmi, ani z hrožachmi ſłowami, tohodla buſchtej jej na Lupowym rokaz ruch a noz̄y hac̄ do koſen wotrubanej, na to tež hlowa wotrubnena a z powoſtakom częla poſhowana. Jeje drohe częlo hafle léta 1072 paſtýr, kiz bu pozdžiſho kanonik w měſeče Zafka, namaka, hdyž bě jomu jandžel zjewil njenko a wózczinu ſwiateje martrarſki. Wone bu wukopane, hlowu wostajichu w měſeče Nebra, zbytkne częlo pak dowjezechu do hlowninho města Zafka, hdyž ſo hac̄ do dženſniſtchoho dnja we ſlebornym kaſchču thowa, na kotrymž ſu podawki jeje martrarſſeje ſmjerče zwobrazowane. Jeje częlo ſo kóžde léto 25. junija zjownje wuſtaja, na tym dnju njenujich ſo jeje ſwjedzení po cykle diöceſy a pschez wóſom dnjom jara ſwiatocžne ſwieci. Czecži ſo jako patronka města Zafka a horateje wokolinu a jako zakitorafka pschecžiwo njewjedru, blyskej a kruſam. Jeje czesczowanjo njewobmjezuje ſo jeno na město Zafka a Aragonku, ale je po cykle Schpaniskej roſchěrjeni, tež w Italskej, haj tež we hlownej cyrkvi w Mexiku. Biskop města Zafka prouje ſo wo to, zo by jeje ſwjedzení w cykle katholskej cyrkvi zavjedzený byl. W tutej naležnoſeſi je ſo z proſtu tež na Pražskoho kardinala archbiskopa Schönborna wobrocžiſ.

Pscheležiſ J. L.

Šrotke zbožo.

(Pokuſzowanjo.)

Tola Haniža njebe holca za tym, zo by ſo wo tajke malicžkoſće ſtaraka, wſchak běſhe zwuczena, pschewostajic̄ wſchō Bozej njewuſledžitej radže. W horcej modlitwje ſrěbaſche njebijefu radoſcz do ſo, a jeje pac̄er poſtupo-wasche z jeje kniežniſkeje wutrobý po złotych ſchodzienskach měſacžkowych ſwělých pruſhow, kotrež ſo pschez ſichtomowe hulste liſežo dobywachu a do jeje ſtyknjenieu rukow kaž złoth banečik pleczechu, horje k njebijefam. Kaž blyskečzate dejmanty wuroſczechu z jeje poſtow róžowcowe pac̄erki a ſuwatchu ſo kaž drohotne parle po zelenym banečiku: Pscheležny to wobraz ſo modlaseje kniežny. Bě bije džiwa, zo ſamo czichy paſtýr na njebiju trochu pozosta a joho złote wowlki, jaſne hwěždžicži, jej lubje pschitwowachu, bě bije džiwa, zo tam za ſtarej wulej wjerbu mlođy ježdny zaſta a ani wózka z njeje njewotwobrocži. Radoſcz ſo w joho wozjomaj zabłyſeny a ſpěchniſtcho puſtasche joho młoda wutroba, a tež móń zepja ſwojej ruch w džaknej modlitwje. Njejeſte wſchak wſchō pschicžinu ſo Bohu džakowac̄, zo ſmědžesche tohole jandžela w człowječzim częle njenowac̄ ſwoju wuzwoſenu njewjetu.

Wona pak njebe ſlyſhala brunacžlowy dupot, njebe zac̄guła plomjo horceje luboſče, ſapace z mlođencowej ejiſteje wutroby, njebe widžala wóhniweju zernicžlow, kotrež na nju pod hufnym ſchlewjerjom czornych mikowacžlow zhladowaſchtej. Denož jeju modlitwje ſo njewidžomne zjedno-

cjíštej a stupaschťej w sněhbělēj mróčkačej, kotaž nad nimaj pschelečja, do njebojelskoho raja, psched trón Boži.

Cjíše dojēcha Jurij do dwora. Kucže skoczi z konja, spuscheči wuzdu a dřesče po vorstach stupajo do zahrody. Brunacečka wjehak mójesche samoho wostajic, tón so bórzy spokojne posesche na zelenym brójku pod wrótkami, schcipajo mlódnu travicetu, kiz tu z wosyryjeneje zemje wubiwosche. Jurjowe piškate dolše schlórne běchu w mjehejce trawie wotmjelknyše. Nictó joho njepytny, khiba Mockec kóczka, kiz tu ze žehliwymaj woczomaj na myšch lakaše, a sloborný měsaczek na njebu. Hijo stoječhe Jurij cyle blízko pschi Hanži. Wokomik pozasta, luboſcziwje na nju hladajo, kaž by so lacičk, jeie so dötknyc. Ale Hanža tež nětko hishcze joho njepytny. Čerstwe syly běchu kaž schlewjet w jeje miskawczach natkae.

Hishcze kroczel a z waha položi jej Jurij swoju mozlojtu ruku na hlowu . . .

Ale hishcze druhu ruka sahasche w tym samym wokomiku za Hanžu, kaž by zawiđošla Jurjej, taiku njewestu. Bé to straschna „Boža rucička“. Biez džiwa, zo wboha Hanža wšcha zatšepota po cyhym čele, kaž běla lilia w jézoru, hdyž so ptacjatko na jeje nežnu hlojčku synje. Pod tutej čejdu potkný so hevak kruta holca, pošloni so k zemi a zwyeze so kaž zwjadla kwětka. Wboha njepytny, kaf ju nawozenjowa sylna ruka wobja. Sylnischa Boža rucička bě ju zajašo do swojich ladowych narucz, a nahle strženjo zahaczi jeje frej.

Kaf so Jurij strži, widžo Hanžu padac! Tola pokojeché so, zo je to jenož womora, kiz bě Hanžu hrabnyša. Luboſcziwje pschitkoczi ju k swojej pufotacej wutrobje, a kaž by ju tuton pułot wožiwi, wotewri wona swoje wulke čjorne wóčko a pohlada jomu do woczow. Tola jeje wóčko nawozenju njepózna a čejzen skloni so jeje hlowa na Jurjowu wutrobu, kaž zwjadla róža.

Tu zaja Jurjowu duschu strach a bojosc. Kajesche so nětk toho, zo běšeč Hanžu, čchwjsci ju wjesele pschekwapič, tak hroznje nastróžał. Z tschepotacej ruku macjesche čerstwu wodu na jeje čjoko, na kotrymž žvuny pót kaž pomiedz pschecjepasche. Haj wbohi, wón sebi hishcze njemyšlesche, zo tuta pomiedz zniczí tutu krasnu kwětka, zo je to grudny smjertny pót.

Pschech so hishcze nadžijsche, zo ju bórzy womora wopusczej. Trochu drje ju zašy tlhódná woda wožiwi. Spěšničho zašy bijesche jeje wutroba, samo pschez zbleđnjene licžka dobywasche so slaba čjermjenosc; tola njebesché to wjacy tamne strowe, mlódne wobliczo, njebehču to lubozne zerja wotuczaczje dusche, ale poslednje pruhi mréjacoho slíčnynožu živjenja; běchu to smjertne ruže, kotrež běchu jej na licomaj začkczelle. — Runje hishcze tak slobrojaſny měsaczek placzgo zhladowasche z čjmołeje mróčkaſki, kotaž bě joho swětko zacjennila.

Jurij smjertny strach swojeje njewestu spožnawšchi bolostnie zažaloſci: „Hanža, luba Hanža, ščto je cji tola zwadžiko? Njeznaſch mje wjach?“

„Sy to ty, luby Jurjo?“ řepeň Hanža, „ja eže wjach njewidžu — mi je kaž by mi smjerež z koſežacej ruku klapala do wutroby . . . połoz mje tu do zelenyje travy, njemóžu stojo wutracz tu na žehliwym róženju, pali mje smjerež do nohow . . . ale nic tam do jedojothych hadow, kotrež tam w trawie syča a z wóchnivymi jazykami za mnú sahaju.“

Tak wona bľudjeſche. Jurjej džiwa zo so njezecny pschi jeje styskniwych słowach. Lědma ju dodžerža we swoimaj sylnymaj rukomaj. Smjerež naſtróžany a na cyhym čele tschepotajo khwatasche ze swojej snadž hijo mréjacej

niewjetu do dwora. Swérny brunak wostajiwski dżeczel z kólnie pschibęża styskne rjehotajo za nim, kaž by rozemil Jurjowu bołosęż. Tola Jurij na njoho njevhodala, ale khwataše do khęże, nutš do jstwy.

O wboha maczji, schto na tebie czaka! Twoja lubozna śtwicza, kotruž sy za dżenśnischi swyedżen pschihotowała, pschewobroczi so bórzy — do smiert neje komorski!

Runje njeje zbożownje so posměwajo swoju rjanu kanu, kotruž je k swojmu kwaſej dostała, z koſejom a plincy na blido, hdvž Jurij z na poſ mortwej Hanžu zastupi jako njevinowatý mordar jeje lubeje džowki. Wjesoly jeje posměwk zhiny hnydom na licomaj, kaž skoncze k w njevodrowych mrócznach. Kaž Lotowa žona woproſny z nahlym poſtróženjom — a kana, plincy na talerju so jej z rukow wusunychu. Też nan na najſtwje, kij tam runje Hanžinu pomoc, hórcy zaſtužene pjeniezych liczesche, wuslyſcha holk, a kaž by so niczoho dobroho njenadžał, wostajiwski wſchodo pschibęża po ſchodziſe deſe.

(Pschichodniſe ſkonczenjo.)

Z Lusatia a Sakskeje.

Z Radworja. Zańdżenu nježelu 13. měrca pschepoda tu wysykodſtojný kniez senior J. Kuežank na swyatoczne waschnjo Žukubej Hólbikej, kěbětarzej vſchi Radworskej farſej cyrkwi, kij je někto poſne 50 lět tele zaſtojnſtwo zaſtawał, khwalbny diplom abo dekret, kij bě na namołwienjo tachantskoho konſistoria wot wotkresnoho hejtmanſtwa, jako kralowskeje wyschnoscze we Lusatich wustajeny, a to na rjane a wumjelske waschnjo, tak zo tónle wulki wobraz we pozłoczanych ramach, ze swojim kralowskym woponem nad piſmom woprawdze kraſny na-pohlad poſkicza. A tomu bě tež tachantske konſistorium swj. Petra w Budyschinje, haſko duchowna wyschnoscze pschipóznamawace wopisimo pschidako. Swyatocznoſcze wotmě ſo tu na farje w pschitomnoſczi wobeju kěbětarow, k. k. wuczerow a duchowneju, kaž tež Radworskoho gmejnſkoho pschedſtoſciejerja. — Boh zdjerž jubilarej hifchcze dolhe lěta tamnu cžiloscž a ſtrwoſcž, kotrejž ſo won hido pschez 80 lět wjeseli! — r.

Z Zaseicy. Nježelu 13. měrca mjeſeche noscha katholicka bjesada swoju měſacznu z hromadziznu. Pschedſyda bjesadu wotewriwſchi rozpomni na-lětny (hac̄runje ſmy hifchcze kaž w zymje ſiwi) a potom pôſtny čas. Kak mamy ſo w nim zadžerzecz; tež ſpomni na swyedżen ſwj. Józefa a dowěru k tutomu patronnej katholickej cyrkwi. Potom wozjewi, zo budže pschichodnu nježelu Boža mſcha za ſiwyh a wotemrětch sobustawow naſteje bjesady, a radžesche, zo byču po móžnoſci wſchitke sobustawy k ſwiatomu woprawjenju ſchli, ſchtož mohlo ſo kózde lěto nježelu po ſwj. Józefje ſtac̄. Běchu wſchitcy zo to. — Kniez kapłan Nowak k tomu eyle pschiholſowaſche a pschistaji, zo je to jara rjenje, hdvž ſo woſebje cžeszenjo ſwj. Józefa z tym powjetſchi. Kniez kantor Hila pschegita liſt z vróſtu wo jałmožnu za twarionmu nowu cyrkwičku wot fararja z Ratinof w Brandenburgkej. Bu hromadzene a wunoſek běſche 11 markow. Knihownik Rykhtař wozjewi džak wot Radworskije bjesady za požčenjo jewiſhce; tež wozjewi, zo je naſcha knihownja ſo wo 10 wſchelakich knihi pschisporita, z džela darjenych, z džela kupjenych. Darjene ſu wot knieza can. fararja Wernerera „Benedictus-Stimmen a Schwester Louise“, wot knieza fantora Hile „Sieg treuer Kindesliebe“. Wysche toho je sobustaw Petr Nowak něchtó wěcow za džiwadlo daril. Na to k. kapłan Nowak wo pruſkim ſchulſkim zakonju ryczesche, zo je k lepschomu kſchegajanym zmyſlenych a woſebje

też katholików wypadnył, a zo su liberalni jara zli na to. Skóńczenie t. kapłan radżesche, zo miele so pschednoschi w naszej bjesadże trasz písomnie do prèdka wozjewicž; też so pschedsydowym namjet pschijo, zo ma so praschawý kachczik założicž, hdzej może kóždy, hdżż ma něčto na wutrobje, to wozjewicž. Zbromadżizna so skóńcji z kierusłhom „Daj o knježe“. Psichidona zbromadżizna kudże bołmoniczku.

M.—k.

3 cyloho swęta.

Niemcka. Džen 19. měrca, na swyedzenju swj. Józefa, zmęje Franc Leopold swobodny kniez z Leonrod, biskop w Eichstättu w Bayerskej, swój 25lenný biskopski jubilej. Cyla jeho diöcesa a też dale a schersko so pilnje wscho hotuje, tutón czestny džen swyatoczne wobeńcž. Biskop Leonrod pak je też za czas swojego biskopstwa jara wjele dobroho skutkował nic jenož za swoju diöcesu, ale też za druhé. Jego najwjetša starosć bě, dobrych a pilnych duchownych wocząchniež, zo by so pschez nie katholiske žiwienjo písech bôle wutworito a rjenšho keżelo. Tohorunja so wón za to starosć, Bohu hódne cyrkwe natwaricž, abo wuporiedziež. Tak so džens wschiten jeho duchowni a lud raduja na rjenje radzenym ponowjenju Bożego doma w Eichstättu samym. Biskop Franc Leopold narodzi so 26. augusta 1827, bu 14. juni a 1854 na měschnika swyeczeny a 19. měrca 1867, potojkim runje psched 25 létami, wot tehdomnoho i poschtskoho nuntia w Mainzowje, kardinala Petra Franca Meolia, na biskopa. Wichelake czasu su wot tutoho lěta hacž na džesnisci džen byle. W Pruskej bě tak mienowany kulturkampf a Mainzka diöcesa, na kotoruž jeho mjezuje, bu wosyroczena, ieje biskop z mnohimi duchownymi bu wot Pruskeje wyschnoscze wosydzieny — a w cyklu diöcesy bu wulka nuza. Nowi duchowni njemóžachu so wuswietziež a młodosež wotroscze lěto wot lěta bjez firmowanja. W tutym zrudnym czasu Leonrod a biskop w Speyeru, Jurij Józef z Chrler, też pschez Mainzku diöcesu z wulkim prówcowaniem puczowascią a sakament firmowanju wudżelęschtaj, a hdżż bě Speyerski biskop skorjet, Leonrod sam rady wschitke wulke a czekie wobceżnosće tojskoho dolhoho firmowanstwo puczowanja na so wza. W Mainzu pak bě so tež seminar, hdzej młodzenczo na duchownstwo studowaczu, zamknęt. Z wulkej luboscžu a wopornoscžu Leonrod tuthich wbohich do swojego seminara w Eichstättu pschija, dawasche jim dale studowacž a jim po dostatym pruhowanju sakrament měschniſkeje swięcizny wudżelęsche. Tak je wóz někotružkuli szlzu wutrel a zhubjenu nadziju zažy wožiwl a dopjelnit. Lohodla pak so tež jomu nětko, hdżż je kulturkampf pschewineny, Mainzka diöcesa k jeho czestnomu dniu wulcy džatkowna wopokazuje. Pobożne paczacie, zjenoczene z Eichstättskiej wosadu, k njebju stupaja za tak zaſkužbnoho wysięskiego pastwirja.

— Wójwoda Ludwik IV. w Hessen-Darmstadt je w noch wot soboty k niedzeli rumrež; 4. měrca bě jeho Boża ruczka zojała. Wón bě so 12. sept. 1837 narodził a wot lěta 1877 wójwoda w swojim kraju. Wo nim so powołkownie praji, zo bě miły, dobrociwy a sprawný knieżer. Za nim pschindze na trón jeho syn Ernst Ludwik, kotorž je 23 lět stary.

— Schto je w simultonskej schuli, t. r. hdzej džeczi wschitkých wérów hromadże khodža a kotoruž wotstronicz nowy schulski nomjet chce, wscho móžno, dopolszują tute pschitlady: W Lampertswalde nad Rheinem katholiski wuczer k lutheriskej wérje pschestupi. Olęjski czas předy toho bě so wón wo lutheriskej wérje rozwuczowacž dał a sam bě za tutón czas katholiskim džecjom katholisku

nabožnu wucžbu dawał. — Psched něčto lětami w Mainzu tež katholicki wucžer hiščeje dopołdnja swoju nabožnu hodžinu katholickim džecžom džeržesche, a na samym dnju popołdnju k lutheriskej wérje pschedstupi, haj samo to je jedyn schulski vifar dokonjoł: katholiku a tak mjenowanu starokatholiku wérnu na dobo wudželęcž. W jenej hodžinje dyrbiesche wucžicž, zo je hamž na-městnik a widżomny zastupjer Ježusa Chrystusa, a w druhej zašy, zo je Antichrist, kaž starokatholikojo joho mjenuju. Tak daloko pschinidze, hdźi jenož swětna wacž, kaž někfe hiščeže w Pruskej, smě do schulskich naležnosćez ryczecž. Nimo toho ju mnogu wucžerjo dopołozani a zlawni swobodni murjerjo. Kaž móža tucži, kteři rjodej katholickej cyrkwi najnjeprzeczenlišhomu sluscheja a služa, džecžom katholiku nabožnu wucžicž? W netcišszej simultanskej schuli je wšcho možno.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 225—227. ze Sulšec: Jakub Zopa, Michał Lehman, Marija Horbankec, 228. 229. z Khróscic: Hana Skalic, Marija Zyndzic, 230. Hana Kralowa z Kozaric, 231. Mikławš Weclich z Ralbic, 232. 233. z Radworja: Madlena Šočić, Hanža Roztokec, 234. farař Filip Rězak ze Spitala.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 643. Jakub Šočka z Kamjenca, 644. Hanža Roztokec z Radworja.

Dobrovolny dar za towarzstwo: M. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 107,089 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 107,090 m. — p.

Na nowe pišeče do Baćoškeje cyrkwy: Dotal hromadže: 5895 m. — Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadže: 5896 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,930 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadže: 10,931 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowiali: šuleřka Hana Kašporec z Boranec 3 m., jedyn čeladnik z měščanskeje wosady 200 m. (!)

Na wudaćo Nowoho Zakonja

J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: Na Tkalček scíznach w Njebjelčicach nahromadžene 12 m., njemjenowany z Malsec 10 m.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Listowanjo: do Njebjelčic: Wutrobny džak za přečelnu posylku. Do Róžanta: pósćelu list do Kamjenca.

Duchownym kk. sobubratram wozjewjum, zo móža nowe officium a missu swyatych Jana Damascena (27. měrca), Jana Kapistrana (28. měrca) a Silvestra (26. novembra) pola mnie dostać. **J. Skala.**

Michał Skołka w Kupjeli porucja Runklace symjo: Leutewižer fulowatu, Obendorfer placžitu a Eckendorfer dolhu czerwjenu punt 60 a 70 p., tež wščiške druhe zahrodiške symjenja, roſliny a štomiki.

Zapocžatk kupjelow spocžatk meje, abo je-li rjenje, tež hjo w hapyšlu.

Michał Skołka.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 7.

2. hapryla 1892.

Lětnik 30.

Slowęsko starskim, kotrychž džeczi k prěnjomu swjatomu woprawjenju póndža.

„Daję dżeczatkam le mni pschińcę!“ Tute słowa naszego bójskiego pschecięz dżeczi płaczą nětke wam, zbożowni starski; seże starski zbożowniści dżeczi, do kotrychž wutrobow Jezus bórzy k prěnjomu razej pschińcę, zo by tam bydlík. „Daję dżeczatkam le mni pschińcę“, napomina luboznje!

„Ale“, słyszu so prashecz, „nieje dha pschihotowanjo na prěnje swjate woprawjenjo wěc duchownego, kotryž spowědnu wucžbu dawa. Schto móžemy my tomu pomhacž?“ Ně, lubi starski, jeli tak myślicze, seże cyle na wopacznym pučzu. Kąž někdy na sudnym dnju, tak tež na dnju prěnjoho swjatoho woprawjenja žada sebi bójski Zbóžnik wasche džeczi najprjedy wot was. Wy seże tohodla tež za jich dobre pschihotowanjo najprjedy zamolwicži. Duchowny a wucžerjo moža jenož pschez swoje prócowanjo wasche zamolwienjo polžicž. Woni dyrbja jenož wasche prócowanjo podpjeračz a wasche džeczi wudospolnicž. Ale runje kąž wy njemóječe bjez spowědneje wucžby duchownego wasche džeczi derje pschihotowacž, tak tež won njemóje nicž docpěč bjez wascheje pomocy.

Starski nětko, kotyž so woprawdže za zbožo swojich džeczi staraja, kotyž spóznaja wulku ważnosć prěnjoho swjatoho woprawjenja a wobža, zo wot tutego wschitke druhe wotwisiua, haj samo časne a węczne zbožo jich džeczi, budža so prashecz: „Schto móžemy a dyrbimy čzinicz k pschihotowanju?“

Pschihotowanjo na prěnje swjate woprawjenjo je tsoje: pschihotowanjo rozoma, pschihotowanjo wutroby a pschihotowanjo češka.

Zo by so rozom pschihotowač, zo bychu džeczi wšcho wědžale, schtož je hódnemu woprawjenju trébne, dawa drje duchowny nobožnu wucžbu cyle lěta a posledni čas wosebitu spowědnu wucžbu. Wy dyrbicze so nětko za to staracž, zo su wasche džeczi tutej wucžbje porjadne pschitomne. Doma dyrbicze jím telko časa dacž, zo móža sebi, schtož je nadate, tež naukuńcę, haj wy macže

za tym hladacž, hacž so to tež w prawdze stanje. Hdyž wam duchowny wo-
żewi, zo wasche džeczo hisheče njeje zrale — dha so tomu podciscze, daječe
waschomu džeczu hisheče dale do spowědneje wucžby khodječ, ale skonczenie
čakajęce ze swjatym woprawjeniom hisheče lěto. Tak zrudne széhwki mohlo
prénje woprawjenjo za wasche džeczi mēcz, hdyž by njehodne bylo! Runje
w nasich cjasach nas nazhonieno wucži, zo su mlodži lubžo, hólč
a holč, kotrež njejsu, dospolne wo najnuznisich wěcach nabožiny wu-
wucžene, najwjetšim strachem a spytowanjam wustajene, kotrejž tež bohužel
często podleža. A hdyž je džeczo jónu z njedosahachmi wědomosciami pola swja-
toho woprawjenja bylo, potom njebudže tež wjac wjele wuknycz, potom je
z pilnosęci nimo.

Schtož pschihotowanjo wutroby nastupa, njemöge so niežo khmańsche a
spomožnische porucicęz hacž: Szęcęce wasche džeczi tak husto hacž mögno, naj-
lepje wschednie na Božu mschu. Potom dzerzeče na to, zo wone swoje paczerje
doma derje spewaja a pschizamkeče waschim zhromadnym paczerjam malych pschi-
dawł, trach Wótcze nasř a Strowa sy Marija, za wasche džeczo, zo by prénje
swjate woprawjenjo prawje dostoинje a pobožnie dostało. Zawęscze to zmieje
spomožny wulin na wutrobu waschich džeczi, hdyž wone widža, tak wschitnych
domjacy w zhromadnych paczerjach za nie zaſtupuja. Nimo toho daječe waschim
džeczom pschileznoscęz k poczciwosciam, kaž poſluſhnoſci, podwołnoſci, jałmožnu
dawacž abo sebi něchtio hewał dowolene z luboſcęz k Bohu wotczahnyęz.

Schtož skonczenie pschihotowanjo cęela na nastupa, czinia mnogo starschi ſkerje
pschewiele hacž pschemalo, najbole czi, kotsig, kaž so praji, to móža. Hdyž je tohodla
hisheče dobre waschnjo, zo džeczi w jenajke draſceč k woprawjeniu du, wostajęce
to. Hlejče, hdyž tomu tak njeje, potom zamogiči starschi swoje džeczi z wosob-
nymi, z nadpadaczymi draftami wuhotuja — a to može wulke njezbožo za džeczo
same bycz. Djabol hordoscze w joho młodej wutrobie zefihadža a runje w swjatym
wokomitu, hdyž piſed ſejeltami kleči, tračh ze zacpečom na khube, wschednie
zwoblekane džeczo, kotrež pódla njoho kleči, zhablajuje. O kajte njezbožo, a tola
može so pod tutymi wobstojnosćemi lohcy stacž a so bohužel stanje. Tohodla,
ſchesczanscy starschi, zwoblekajęce wasche džeczi po mögnosczi jednore a jenajke,
Bóh njehlada na draftu, ale na wutrobu.

Hdyž scze wy to wobkežbowali, potom scze dopjelnili napominanjo bój-
koho Zbóžnika: „Dajcze džeczatkam te mni pschińcz”, potom scze jomu wasche
džeczi weprawdze na hóne waschnjo pschiwjedli. Radosćiva ſylza, kotaž so
we wóczkomaj waschoho džeczja zablýſcęz, tež was zwijeseli a wozboži. Džen
prénjoho swjatoho woprawjenja waschoho džeczja budże jedyn z najrjenisich
waschoho živjenja, a wam wsče wasche prócy bohacze zaruna, a něhd
w njebjeskej kraſnosći budža wasche džeczi wascha radoſcz, wascha króna. Tomu
daj Bóh!

—č.

Prénje swjate woprawjenjo.

Luby serbski ejitarjo! Je tebi tež rozwucžowace słowežko z euzby wi-
tane? Je-li tomu tak, chcu ryezecz; chcu tebi wo něčim piſacž, schtož sy tež
sam nazhonik, na cjož hisheče sam z radoſcęz spominach, něchtio wo prénim
swjatym woprawjenju. Schtož katechismus wo tym praji, to wěch, ale to
snadž njevěch, kajte waschnjo piſci tym druhdže je. Tohodla wo tym něchtio mało.

Njebe a njeje hisheče twoj najrjenischi džen, džen, hdyž sy preni raz
waschoho Zbóžnika směl do wutroby pschiwzacž? Tak nutrnje sy so na to

pschihotowa! Kajke slubn sy tehdom czinit! Sy snadz tehdom z luboscju a z radoscju tez zaplakal. Oh! zhownane tute sylzy lubowaceje wutroby, zhownane, dokelz snadz su cze tute sylzy zakitale psched czekim, zasalkym padom. Hej, lepje so czlowiek na swoje prenje swiate woprawienjo pschihotuje, a lepsche budze tez joho skonzenjo, joho smjercz. Wjele hreshnikow je hnada prenjohno dobroho woprawienja zasy f nakazonju zwjenja pschiwiedla. Tohodla so tez naschi duchowni wuczerjo najbole proucia, swoje schulske dzeczi nanajslepje pschihotowac f tutej wzajnej krocziel a po mognosczi tej zwonkownje tuton dzieni prawje swiatoczny scznicz. Drugdy drje so tez tuta prouca z njedzakom placzi, ale z wjescha ma tola najlepsche plody.

Schtoz netk schulske pschihotowanjo nastupa, wo tym tebi niczo dale prajicj nochcu, wem, zo je kozdy duchowny w tym swedomity pastyr. Tohodla neschto wo chrkwienskim swiedzenju. Rjany je ton dzien, na kothym je nasch Zbognik preni raz f tebi pschihschol.

Be to "zeleny schtwortk"? Dopomni so potajskim na ton wjeczor, hdzej je nasch Zbognik preni raz khleb a wino pschezhohnowa! Kaf njewurjejnicze zrudny be ton wjeczor za naschego Zbognika! Khleb a wino, tute dzelenijo wobeju schatknosczow joho dopominasche na hroznu kschizowu smjercz, hdzej budze so krej wot czela dzelicz. Prene njeckrawny wopor joho dopominasche na krawny wopor, kothyz mjesieche so za neschto hodzinow zapoczecz. Oh! zrudna, bolosciwia wjeczor! Bolosciwia wjeczor, ale plodow polna! Bolosciwia poslednia wjeczor, dokelz tu je so preni raz hrach boharubienstwa stan. Sjno Bozi, schto sy zaczul, hdyz sy Judaszej swoje swiate czelo a swoju swiatu krej joho duschi f smjerczi dacz dyrbjal! Sjno Bozi, schto zaczujesz, hdyz tez netk hiscze do njehodneje dusche zastupisch?!

Lube dzeczi, hdyz tole czitacie, slubeze naschomu Zbognikej, zo chceczje so prawje derje pschihotowac na swiate woprawienjo, slubeze jomu, zo chceczje prawje husto do hodenje wutroby naschego Zbognika powitac, zo niechacze hracha wobeicz kaž Judasch, zo was Boh tez njeby khostał, kaž Judascha. Dopomincze so na to, hdyz zeleny schtwortk f prenjomu swiatomu woprawienju dzecze.

Dzien prenjohno swiatoho woprawienja su tez mlode jutry abo bela njedzela. Tez to je rjany dzien, jara rjany dzien za prenje swiate woprawienjo. Sobotu psched jutrami w starzych ciasach so wotrosczenym sakrament kscheczenycz wudzilesche a pschi tym kscheczeni belu drastu dostachu, w kotrejz cyly thdzieni khodzachu hacz do njedzeli po jutracach, hdzej f prenjomu razei swiaty sakrament woltaria pschiimachu. Tohodla so tuta njedzela "bela" pomjenowana. Lubu czitarjo, njeje bela barba barba njewinoscze? Glejce njevinowaczi, hnydom po kscheczenych su tamni stupali f woltarjei, do njezranjenych wutrobow je Jezus zastupil a tak je so radowal! Tak dyrbi tez dzeczowa wutroba wuczielcena bycz, wupyschena za rjane bydlenjo, tak dyrbi duscha bycz czista, bela kaž liliya. Lube dzeczi, to was pscheju z cylez wutrobu, zo byschze so husto dopomili na tuton wzajny dzien a swoju duschu wobkhowali njezranjenu, belu kaž liliiju. Na to was pomina dzien mlobnych jutrow abo "bela" njedzela.

W Kolnje nad Rheinom pak sym widzial, zo dzeczi na "Boze czelo" f prenjomu swiatomu woprawienju khodza. Tez tole je rjany dzien. Wescze lubi so kozdomu w naschich chrkwiach, hdyz su cyly thdzieni tak rjenje wupyschene; hdyz mozesch kozdy dzien psched wustajenym Naszwieczijskim Jezusej samomu swoje mysse a czucza wuprojecz, swoje zadoweze a nuzu sforziez; hdyz

móżesz tak często so wobdzeliż na swiatocznym wobkhadże. Nieplacza potom też wo tebi te słowa, kotreż wuczownikaj duch do Emausa prajeschtaj: „Niehorjesche so namaj wutroba, hdyż po puczu z namaj ryczesche a piśma namaj wukładowasche?” (Luk. 24, 32.) Tohodla je też tutón dzeń hódný, zo jón dżeczi swiecza z tym, zo k prénjomu razej k swiatomu woprawjenju du. Kózde lěto moža też na tutym dnju hódne wopomnjeżo prénjoho woprawjenja swieczież.

Dzeń prénjoho swiatoho woprawjenia je najrjeńšci dzeń w cyklu człowieskim žiwenju. Shtó z nas njemysli a njepomina rady na tute hnadowne wokomiki; shtó z nas so njerudži, hdyż wjele lět do zadu hlada a widži, zo njeje sluby dżeržał, kotreż je tehdom psched woltarjom wotpołożiſ, zo njeje snadž cziszu wutrobu sebi wobkhowaſ? Potom joho tute prénje woprawjenjo, na kotreż spomina, napomina: budź taſki, taſkiž tehdom běſčie a człowiek ſo husto zaſy wróciſi k Bohu. Zbožowny tohodla dzeń prénjoho woprawjenia, hdyż je Jezus Chrystus zaſtupiſ do hódneje wutroby. Zbožowny tón dzeń a tohodla ſo tež zwonkownie tak wulkoſtne swieczi. Wſchem je znate, tak ſo pola noſ swieczi a tuž chcu kuf ſpominacz, tak ſym to w Kólnje widział.

Smeđach na tutym dnju doma wostacż w naſchej cyrkwi. Druži dyrbjachu do domu hicž, někotri paſ mějachu doma ſuzbu. Tuž ſebi tež tamnične rjane waschnjo wobbladach. Na ſredžanskej haſcy predku pschi kehlfach běchu woſebite lawki naſtajane za tych, kteřiž k prénjomu razej dyrbjachu pschiſtupicž k blidu ſenjezowomu. Tak běchu tute dżeczi dželene, haj wuzwolene z woſadu k wulkomu ſtuktej. Na jenym bočku kleczachu holežata w ſnehbělých ſuňnach, na druhim bočku hóley, czorni zdraſczeni, ale mějachu běſe róže na lewym bočku pschitkujene; wſchitke dżeczi mějachu zaſtwęczenu swęczku w prawej ruci.

Tuta swęczka je znamjo wéry, nadžije a luboſcze. Wéra, katholicka wéra, wona rozom rozgwěluje a kaž ſo swęczka swęczi, tak tež swęczi swětko wery. Prawowériwy człowiek ma tež poſazacž psched druhiemi swětko swojeje wery. Swęczka ſtoji runje k njebu, tak tež naſcha nadžija hlada k njebu, hdyž je naſch wſchobomocny, miloſeñiw a werny Boh. Luby cítarjo! Wózko, myſle, wutrobu k njebu, k Bohu, a ty njemóžesz węcznje zhubiemy bycž! Swęczka ſo pschi swęczenu ſpali a je tak znamjo luboſcze, kotrež ſo ſama wopruje. Prawa luboſcž k Jezusej njedžiwa wjac̄ na ſwět, na człowieka. Człowiek ſo cyle hori, haj Ŝehli, ſebje njeznaſe, je jenož Chrystusowy. Niehorjachu ſo tehdom dżecziom wutroby, hdyž tam pschi woltariu kleczachu? Nieprajachu wone: O mój Jezu, na ſebje ſym zabył, jenož na tebie ſej myſlu? Tebie chcu znacž hacž do węcznoscze, tebie lubowacž hacž do węcznoscze, ſwoju luboſcž chcu poſazacž z tym, zo ſebje zapréwam! Oh, zo by tale swęczka luboſcze pschech, cyle žiwenjo swęcziła!

Poſtajenu hodžinu potom kniež farař na klecku džesche, zo by ſwojim džecziom w nutnych ſłowach hincze jónu wažnoſež wulkoſtnoho wokomika rozeſtajaſ. Po dlejszej hnujacej ryczi zaſy klecku wopuſtečiwiſchi, džesche ſo runje psched džeczi ſtupicž. Te ſłowa, kotrež tam ryczesche, mje ſamoho hacž do ſylzow hnujachu. „Džeczi”, džesche, „džensa tu ſtojicze w drascze njewinowatocze, kaž ſeje byle po ſw. kſcieſcienych. Džensa was wróćjo dawam do rukow ſwiateje cyrkwie, zo byſcze netk poſazale a pschec ſwęcziž daſe blyſczeſiſteje wutroby a njewinowatocze. Was paſ, pschitomni woſadni, džensa wo-

Łam za swědkow tuteje njewinowateje młodoscze. Wy budżecze něhdyn swědečicę dyrbjecz, zo hym džensa waschej wosadže njewinowatu młodoscz pschepodał, wy budżecze swědečicę dyrbjecz, jeli tuta młodoscz njewinowata njewostanje". Tak podobnje ryczesche wobstarny farač, a mi samomu so sylzy we wóczku hromadzachu.

Na to kniez farač z džeczimi kschčeński slub wobnowi a potom so wulka Boża mscha z assistencu zapoczą. Hdnyż bē wažny wokomik swjatoho woprawienia pschischoł, cyle mała holečka, snadž 5 lét stara, potajkim hishcze njewinowata, z wulkej swęczku po džeczji džesche a tak po rjadu jenu łamku po druhzej k wołtarziej wodżesche. Z boka kehskow běchu swęczníki nastajane, hdżez džeczji swoje swęczki stylachu, zo bychu so tam spasile Jezusej k czesczji. Hdnyż na te swęczki a potom zasny na džeczji hladach, so mnoga sylza po mojim licu ronjesche. Wostanu wschitke dusche jenač rjane? Njezahinje snadž žana? — Oh, zo by so to żenie njestalo!

Popołdnju bē potom zhromadna pobożnoścż psched Majswjeczi-schim. Rjane běchu wschitke dusche na tutym dniu, wiesiole běchu woblicza, haj někotre džeczji z wjesołoścju plakachu. Zohnowane tute sylzy! Bone budža wam, lube džeczji, pucz pokazowacż pschez tute hręschne žiwenjo. Oh, zo bychu te dusche pschecy jenač rjane wostałe; to wam pscheju, wo to za was proſchu, pschelube džeczji moje!

mz.

Krótke zbožo.

(Pofrocżowanjo.)

Tu nětko leżesche joho Hanža, kotaż bē sebi psched krótkim hishcze wjesele spěwała „Dobry wjeczor, macjerka, hdże je twoja dżoweczicka”, bléda kaž cjeło a z hľuboka cjezcy zdychujo. Hróbniye běchu so tute słowa na njej dopielniłe. Leżesche tu kaž mręcoja! Schto bē so z joho lubowanej Hanžku na dobo stało? Nichto to njewedżesche, khiba Jurij, kiz kaž stanienjeny psched Hanžinym lóžkom stojeſche, z cjeźnje zawrjenym hortom. Tola nichto njemęſeſche khwile, so Jurja nadrobnisko wupraschowacż.

Starý Mocz z wopredka ani njehasche swojimaj wericz a hdnyż so skonečnje wo zrudnej woprawdžitoſci pschewiedcz, bē džiwa doſęz, zo hnhydom do womory njepadże — bē wſchak hijo pschewiele tu na zemi wustał. — Tola tu njebě komđenja, to spózna. Rueče so zhrabawshi, woblecze so a bějescze na faru po knieza. Njevšchihotowana njemędžesche Hanža do tamnoho swęta zaſtupicż. To bē jomu najbóle na starosczi. Tam chyſche ju něhdyn zasny widżecz w njebieſtim raju, hdżez njeje płaczja, ani sylzow, ani zrudoby, by-li Boża wola była, ju wotwolacż do zbožneje węcznoſeſe.

Też Jurij njewutra tu w cjeźnjej iſtwiczech, hdżez kózde Hanžine zdychnjenjo jomu nowu ranu do joho wutroby ryczesche. Bē jomu, kaž by trubu poſlednjoho ſuda zaſlyſchal. Kaž bjez myſli khwatasche ze iſtwy, ſkočzi na tonja, kiz jomu w ſkolu napſcheczo pschibęza, njesmilnje zarę jomu wótre wotrohi do bjeđrow, zo kóni bołostnje zaręjhota a kaž wichor, honjaczy so z prochom, kiz pod konjacym ſtupom stawaſche, leczesche wotsal, wotsal wot tuteje khežli, kotaż khwatasche joho najwjetsche zbožo a nětko też najhórsche njezbožo, zo by jo żenie wjaczy do njeje njenawróćſil. Kaž by so jomu ſmjercz lepiła na pjaty, jehasche w džiwim ſkolu precz wot tutoho měſtna; kózdy wěſtił, kiz we iſtakbach a we wyſokich wjerſchach ſkiwlesche, wubudzowasche w joho wuſcho-

maj Hanžine bolestne stanju. Hanži po vumognoho lekarja jehasche — sam sebi pak do čemnogo klinia smjercze. —

Pola Mockec w Hanžinej nizkej istwieżachy pak zaśweczachu mjez tym dwie wóskowej świeczej na b'ideku, z czistym bělým rubom wodzetym, a shtož wonej njezamóžeskej rozaſnicz, to wupjeljnjeſche měſacz, tiz z wotewrjenym woſnjeschkom zrudnje zhladowaſche do inéhbeleho woblicza smjercii so pschi- blízowocesje holiczki, kaž by so njemožt nahladacz do miłowoho wóczka, kotrež bě psched krótkim hisceže tak jaſnie ſo zybolało. Kaž hordozna kraſna borta roſčechu złote joho pruhi woſko jeje czornych pomoczanych pletwow a trjepti smjertnoho potu ſrinkotachu ſo jej na czole kaž dejmanty. Haj njebieska to borta za Jezuſowu wuzwoleну njewjestu, kotrež ſo hotowaſche na wjeſoly kwas do njebieskoho raja, hdźež najkraſniſchi, najluboſniſchi nawoženja, Syn Boži ſam na niu czakaſche. Hijo ju wuzhnowaſche z wótnoſu domu a rozzhnowaſche z lubymaj starschimaj kaž Boži braſtka czesczowny měſchniſki ſchedziw, z krohož bělými wloſami ſebi miły wječorny wěſit hrajeſche, hdvž hdvž a hdvž z wotewrjenym woſnjeschkom do iſtwiczkii założi. Ale starý kniez farar na to njekedzbowaſche; nutrnie ſo modlo ſkiczesche njewjeſeze Bozej chleb węcznoho žiwenja jako chrobu na nahły pucz, kotrež wjedże z tutoho ſylzoſtoho doła do njebieskoho raja.

Hanža bě zaſy nabyla doſpołnoho ſebjewědomſa, jeje duch bě ſo na khwili wujaſnił, kaž njebjo po czornym straſchnym njewjedrje. Swjath poſo, czicha zbožownoſcž a kruta dorěra spinasche ſo kaž nadzemſka tuczel nadczistym njebjom jeje knjezniſkeje dufche. Poſmijertne modlitwy, kotrež ſo tu woſko jeje koža ſchepatachu, bolestne ſylzy, kotrež ſo starschimaj z wuplaſaneju woczow kulaſchu, kaž parle z pschetorhjenenoho bančika: niežo jej njemožeshe mucicž zbožny mér, tiz ze ſwojimi khłodnymi kſhidleschlami kaž jandžel pěſton zlětowaſche nad jeje woſrafnijenym wobliczom. Wona njeſpalkny ani njezaſkoſci ſamo tehdrom nic, hdvž jej ſmjercz wóczko ſamaſche a jeje wutroba ſo puſtaſche, kaž lód na ręcy w naletnym czoplym ſloncu, hdvž ſo rudzacej starszej poſlednje woſoſchenjo ſtłocziſchtaj na jeje blěde czolo, hdvž kniez farar, kaž bě ju něhdź w ſchuli wuczil z njezwuzczeni ruczku ſo poſkhižowacz, jej nětko poſledni króz ſam ſežini znamio ſwijatohu kſhiza na ejſte knjezniſke czolo, zo by ju Bóh luby kniez hnydom za ſwoju wuzwoleну požnał: Hanža žaneje ſylzy njewuroni. Bě ſo hijo cyle wotrijekla a ſproſczika procha tuteje źemje . . .

Hijo poređscho bijesche jeje wutroba. Dych bu bôle a kuschiſchi, krej ſo w žilač hacieſche, czelo poča ſtudnycz a zymny pót wobja ju do ſmijerteſe hrózneje kupiele. Hisceže jónu wotewri Hanža ſwoje wóczko nad bjezdnom węcznoſcze, kaž ſlončko, hdvž ſo podnuruje za módrymi horami. „Jézuſo, hijo du . . ., božemje ſuba macz, luby nano . . .”, to prajiwſki požbeže ſo wupſchesirjewojo ſwojej ruce, kaž by chyka někoho lubje wobjimacz — a mortwa zwjeze ſo wrózgo do zahľkov. —

W tym ſamym woſomiku w zdalenym czymolym ſelu něchtu straſchnje zaſrjeſkota, tak zo ſpikſhime džimje holkje, kotrež tam na wyskich wjeſtſkach ichmrjokow czishe drémachu, wuſtrózane wuleczachu, a czorne hawrony wubudzene ſtrachoczivje krafajo wysche ſamjeſtnoho moſta, tiz ſo nad ſkalnatnej hļubinu spinasche, zlětowachu a bojažnje pjerchotachu. A zaſy zhladowaſche połny měſacz pschež zelenie wjeſtſki, zhladowaſche tu do czesneje wudrjencz; joho pruhi piſachu rózowu krej, tiz tam kipjesche z rozpaczenje młodženco-

weje hłowy. A cijste żołny leśneje ręczki, kotaż tu we hłubinie cieczeſche, maczachu a wopłotowachu hróznu ranu.

Běſche to Mlynkac njezbožowny Jurij, kij tu ležeſche — mortwy! Brunak bě ſo jomu ſpłoshał, jako ſo we leńu bliźko nohle wutkeli, runje, hdni jomu Jurij na dobo do mjeſtich bjetrow wótre wotrohi zaſiło. Kón, kij bě runje na wyſokim moſeże, ſpinachm ſo nad ſkaſtatej hłubinu, eyle zamoleſen a zatrascheny z njewočakanym wrjeſtotom a z ſkózom wotrohow nahle zeſtoči a funkty wyſoko že zadnimaj nohomaj. Wbogi Jurij pał, do swoich cīwiliowachch myſli wiſhōn podnurjeny, njebe na to pschilhotowanym, wulecza ze ſedla a pschez woboženjo do hłubokoho bjezdna, hdzej ſo na wótrej ſkaſe rozmieſce.

Nichto njezeleſche tu pschi joho ſmjerći, khiba ſwerny brunak, kij zrudne rjehotajo po miſcie z prózdnym ſedlom hanjeſche, a pluſtotaca modziczka, kotaż tu ſobuželnje krawe ſylzy plataſche a ſtysknie ſtonaſche, kaž ſwerna njeviesta na khłodnym rowje nawoženie. Luboſčinowe koſchachu ſleborne żołniczki joho krawe czoko a tręachu ſebi ſwoje z joho freju ſejerwienjene horčiki kaž w žižanym rubiſchku w Jurjowych włosach, tak kaž wjeſte džeczatka khłoshezivschi mijelco maczerje w ſłodnych jeje pruſyncach ſebi w módrych ſalkach pscheradne hubki ſhowaju.

W njebieſach pał zatſchase Bóh luby Kenjez na ſwoim złotym stole ze ſwojej blyſczatej hłowu a dwę ſo ztobelacej hwězdičcej jomu wypadzeſtej z kraſneje trony a leczeſtej dele na cīchu zemju, kaž Bożej jandželfaj, jena do czornoſu leſa na Jurjowe khłodne ſmjerne ſožo, tamna k Młockec njebohej Hanži. Dwę nowej hwězdiče pał hnydom zaſy wuroſeſtej w Bożej krönje a leczeſtej na módrym njebju. Běſtej to Jurjowa a Hanžina cīſtej duschi. Ze złotym woſnjeſkom zhladowaſtej dele na zemju, hdzej jeju mortwej ciele wotpoczowaſtej, Jurjowe hiſhče we khłodnej ręcznej hłubinje, Hanžine pał w rukomaj cīloweje żony, kotaż je woblefaſche rjanu družcu draſtu. Tajka bě ſebi Hanža pschech pschała psched ſudny ſtol Boži ſtupicž. A jeje poſlednia wola ſo tež dopjelni. —

Mocchyna njeſcheſtaſajacy placzo kleczeſche nazajtra w bělym rubiſchku psched wulſkim woſtarjom ſwojeje woſadneje chrkwe, w ruch zaſweczenu ſwęćku džeržo; hdys a hdys jeje żolte plomjeſchko zaſchleſebota, hdyz hórkę ſylza do njoho kapny.

Tež Młock běſche w kemſchach, z czornym rubiſkom woſoko ſchiſe. Ach, džensa njeſpewaſche ſobu ſerluſche, ale kleczeſche tu, ſwoju ſchědžitwu hłowu do rukom zapretu, kaž by jomu byla pscheczeſka.

Hijo běchu ſo kemſche dawno zapoczałe. Tu hiſhčeje pschibęža Mlynkowa jaſhlo kemſchi z wuplaſanymaj woſogomaj w bělej wulſej plachče a poſlaſny ſo k Mocchnej ſe ſejekom. Schto mjeſeſche to rěſacž? Šwoje ſiwe dny njebe hiſhče Mlynkowa kemſchi taſte ſtomidžila. Wſchitch ludžo wczypnie na niu bladachu, ſebi ſchepťaſi: „Bóh wě, ſchtó je tola wumrěſ, zo tu Mocchyna a Mlynkowa bělej wodzetej kleczeſtej.“

Haj, woni njebechu widželi, kaſ běchu wobožni kemſcherjo duch na raňſche Mlynkac brunaka, pschi ſkalnatej hłubinje blyžacohu, popadnyli, pschi tmy ſo na Jurjowe mortwe cīelo dohładali a z hłubiny wuzjahnysi. Pschimwazavſchi je na prózdnę ſedlo a cīchi paczér ſchepťaſi běchu je po poſlnych puczifach do zdalenohho mlyna dowjeſli. — Mlyna džensa mijelczeſche, stare topoły nad nim pał ſtruchle ſchumjaſhu, a wulſka lipa placzo ze zelenej hłowu wiesche.

Z Lusatij a Sakskeje.

Z Budyschina. Lubozna a radoſtna jutrownicza so džen a hóle pſchiblizuje. To je woſebitn nastorč za kſchijerjow, zo na ſwojeho kſchijerſkohofonja a kſchijerſku pſchipravu ſpominaja a wſho do rjada ſtajic ſytaſa. Jutrowniczu ma wſho w połnej pſche ſo blyſczeſie. Tak je prawje, tajke dobre kſcheszanske a z dobom ſerbske waschnjo njech ſo haji a zdžerži! Njech ſo tež runje te ſtoczo, kotrež naſhomu rólnikej najblízchu ſlužbu pſchi joho džele czini, ſobu wobdželuje na kwalbje stanjeneho Bzóznika, knijeſcicerja ſweta! Tuž dha proſhym naſchich częſtnych hōpodařow, zo bychu rad ſwoje konje za pobožne kſchijerſke czahi dali, a woſebje, zo bychu po móžnoſeſi pſchi pobožnym jěchanju tež ſami pódla byli. To budže za dobrý rjad tuttoho jěchanja, za pobožnoſez a zdobnoſez ſwatoho ſtutka, može bycz traſh tež za ſlot ſamón najwuzitniſche. — Kaž ſlyschiſim, poſčehaſi ſetſa Radwoſcę kſchijerjo přeni króz do Baczonja a Baczonſcy, kotrež ſo tež někotſi hōpodařo z Budyskeje woſady pſchizamku, do Radworja.

— Na tudomnym katholſkim wuceſtſkim ſeminaru wotpołożichu w tutych dnjach ſchyryo kandidatojo ſwoje abiturientne pruhoſowanjo: k. Brugger z Kamjenca, Rößler ze Sebnic, Förster z Budyschina a Reiner z Kalbic. Posledniſchi je Serb. Z nich dostačhu jedyn cenzuru IIa, dwaj II a jedyn IIb.

Z Radworja. Njedželu 20. měrca, jako běſhe ſo ſedom předowanjo ſpoczało, zrudne zynki zwonow zaklinczachu, kotrež woheń w blízkoſeſi pſchi-powědowacu. Běſhe w brózni žiwnoſeſerja Rječekli we wjesnym džele, „Radwoſci haj“ pomjenowanym, woheń wudyrk, kiz tak ſpětchnie woſoko ſo hrabasche, zo bórzy wſchitke Rječkec twarjenja w plojeniach ſtojachu. Denož kruny a 1 kofosch, kotrež běchu we wjelbowanej hródzi, móžachu z wulſej prouču ezi z woheňa wutorhnyč, kofisž běchu na pomoc pſchibězeli. Swinjo, 3 hush a druhı pjerowym ſkot a wſchitka domjaca nadoba w plojeniach woſta. Wot Rječkec nichto doma njebe, hacž jenož khora ſtara wownka z malymi džeczimi. Tuta ſo podarmo prówowaſche, zo by tola jene poſleſchčo wunjeſta, pſchi tym pak ſo tak wopali, zo hijo druhı džen we wulſkich bohoſčach wunre. Kaž ſo powěda, je ſo Rječkecom tež hiſcheče 50 hr. w papierach ſpalilo. Ké pomoc běchu drje pódla Radwoſceje tež Kamjenjanska, Lüpjanſka a Lutowęzanska ſykawa pſchijeli, tola móžachu ſo jenož na wotwobročenjo woheňa wot ſuſodnych twarjenjow zložic, a k tomu hiſcheče woda pobrache- wasche.

Kr.

Z Drježdjan. W poſedzenju přenjeſe komory 21. měrca je naſch naj-dostojniſchi kniež biſkop ryc̄ měl, na to dopominajo, zo měl ſo zaſkon wo wſchim dohladže nad katholſkej cyrkwi pſhemjenicž abo ſlepje z cyła wotſtronicž. Tutoń zaſkon bu daty 23. augusta 1876. Saksim katholikam budže tuta powěſcz jara witana, runjež ſo hiſcheče z wulſimi nadžiemi noſyč ſjetraſeja. My ſakſy katholikojo my dže eyle w moc protestantow, kiz maja pſchewulſku wjetſchinu. Hdy bychmy my katholikojo žadaež chyli, zo dyrbja ſo nam njelube poſtajenja, kiz ſu we wuſtawie, woſložic abo wotſtronicž, by wěſeže přenje wotmoļwienjo, kiz bychu nam dali, to bylo, zo je wuſta wa něcht o njeſhemjeniomne, ſtajne. Hdy bychmy ju potajkim k ſwojemu ſlepſhomu pſhemjenicž chyli, bychu ſo tomu ſpječali, bychu to za njeſtyschanu wěc muwoſali. Tuž pak dyrbjaſka wuſtawa tež njeſhemjeniomna bycz, hdyž je wona za naſch wužit. Zo pak je tak mjenowaný naddohladowy zaſkon (Oberaufſichtsgeſetz) nam katholikam ſwobodu ſwědomia a werywuznacza,

łotruż nam wustawa rukuje, hiszczęże bōle wobmiejował a pomjenieli, hacż so to hido we wustawie samej stawa, to protestantojo njejsu czuli a to tohodla nic, dokelż ménja, zo je wustawa jeno ich dla a za nich. Saksa wustawa je w lécze 1830 nastala. To pak bē, też schtoż wero nastupa, jara rozhorený čas a tuż njejsu tehdom ani do toho pschischli, zo saksa wustawa w nastupanju katholiskeje cyrkwe sebi samej na pschecziwo ryczy. Na jenym boku so zda, każ by rjekł, zo chcedža katholiskej cyrkwi wschu swobodu dacż, hdyz rěka: „Kózdomu wobydlerjej kraja rukuje so dospołna swobodnosć swědomja” a „kscheczanske wuznacza maja swobodnosć po swoim nabožniſtwie zjawnje živi bycz” a „zaradowanja, kiz znutskowne cyrkwiniske naležnoſcze nastupaja, su wosebitez cyrkwiniske wustawie kózdomo wérhwuznaczą (t. r. kózdej cyrkwi samej) pschewostajene”. Tak stoji we wustawie (Verfassung) samej, ale w tutej samnej sakſej wustawie zas na drugim boku rěka: „Ani nowe kłoschtry njesmiedža so założecz ani jesuitojo abo druhi duchownski rjad njesmē so w kraju pschivacż.” Z tutym poslednim postajenjom pak je runje we wustawie rukowana swobodnosć swědomja a wuznacza z wulkoho dzela zas postarczena. Dokelż sakſen młodžencz a kniežny, kotsiż maja, na głos swojego swědomja posluchajo, za swoju winowatosć, do cyrkwiniskoho rjada zaſtupicż, dyrbja, zo bychu swojomu swědomju doszcz czinili, Sakſku wopusczejicż a do wukraju hicż. A tola je kłoschtryse (rjadowe) zimjenjo ważne (podstatne) zaradowanjo katholiskeje cyrkwe, dokelż nież druhe njeje hacż praktiske, woprawdžite wukonjenjo toho, schtoż samna katholska cyrkwe wo sezeńskich radach wuczii. Kótholska cyrkwe potakim njeje w nastupanju swoich znutskownych cyrkwiniskich naležnoſcziow w Sakſej cykle swobodna a sakſen katholikojo nimaja dospołneje swobody swědomja.

Tola protestantska wjetšina so z tutym wuspěchom pschecziwo katholiskej cyrkwi ani njespokojo. W Bruskej zakhadzesche „kulturkampf” a njepscheljo katholiskeje cyrkwe mějachu žně. Tu bu to, schtoż běchu z dzela sakſey ministrojo kulta, kiz dže smiedža po wustawie jeno protestantsch bycz, k wobmiejowanju swobody katholiskeje cyrkwe hido dawno na zaradowanskim puczu postajili a pschihotowali, nětk tež jako zakon wokruczené. Zaradowanja wo cykle znutskownych cyrkwiniskich naležnoſczech, kiz dyrbja po wustawie kózdomu wuznaczu pschewostajene wostacż, dyrbjachu so nětk, priedy hacż smiedža so woziewicż, najpriedu protestantskomu ministrej pschedpołožicż, kotrejż tež tehdom, hdyz je dwělomne, hacż so wo znutskownu abo zwonkovnu naležnoſć jedna, rozrihowace (poslednje) ſtow ryczy. Też to postajenjo we wustawie, zo so kłoschtry a jesuitojo w Sakſej pschivacż njesmiedža, bu nimomery rožscherjene, tak zo nicto žanoho katholiskoho duchowniskoho zaſtojnſtwa dostač njesmē, schtoż je ſchulu wopytował, kiz pod jesuitami abo pod drugim rjodom stoji, kotrejż je jesuitam pschivuzny. To placzi tež wo tych, kotsiż su w tajkich ſchulach ſacžansku abo grichisku rycż wukli, kiz je tola wchudze jenajka. Hdyz je schtoż we wukraju studował, dyrbji, priedy hacż smē w Sakſej katholiske duchowniske zaſtojnſtwo dostač, psched protestantskim komiſiarom pruhowanjo wotpołožicż, pschi czimż je zaſy protestantskomu ministrej rozrihowanjo zaſtajene. A tuto pruhowanjo je tež tehdom pschedpisane, hdyz chce jeno nakhwilne zaſtojnſtwo pschivacż. Sobustawy rjadow abo tym podobnych kongregacijow njesmiedža tež jako jenotliwe, same za so, w Sakſej ſtukowacż, cyrkwiniske bratrſtwa, kiz su rjadam abo kongregacijam pschitowarschene, njesmiedža so założicż. Tole wſcho pak su postajenja, kiz su pschecziwo wustawie, kiz mjez

wuſtaſh pſchekroczeja a tutu wuſtawu katholikam do ſchkody pſhemjenjeja. Mnoho drugich poſtajeni tak mjenowanego naddohlađowohozakonja pač, jeližo ſu nuzne, ſluſcheja do zakonja, kiž by za wſchē wuznaczą w Sakskej placzil. Tak pač, dokelž ſo jeno na katholiku cyrkej poczahuju, ranja katholikom. Tehdomniſchi najdostojniſchi kniež biskop Bernert je, runjež nonajmilischo, tola wuraznje pſchecžiwo tutomu zakonje protestowaſ. Je-li po taſkim nětečiſchi kniež biskop za to ryczał, zo by ſo tutomu dohlađowomu zakonu pſhemjeniſ abo wotſtronil, njeje ničo druge žadał, hacž zo bych u prenjoſte poſtajenja wuſtaſh (kiž tam hiſcheže ſtoja) zaſh placzivoſcze dostaše, a zo ſo wuſtawa njeby nam do ſchkody pſhemjenja la. Hemak dže móhli tež my katholikojo žadacž, zo dyrbja ſo nam ſchłodne poſtajenja we wuſtawie pſhemjenicž. Zo by tuto žadanoſto podarmo bylo, je wěſte, ale wěc je ſamsna a njeſprawnoſcze woftanje njeſprawnoſcze, tež tehdom hiſcheže, hdvž ſnadž pſchewulka wjetſchina tutu njeſprawnoſcze zakonich poſtaji, a ſo z pſchekloſowanjom ſprawna wěc ſlabeje mjeniſchin poczishejuje.

3 Kulowſkeje woſadu.

Hdyž ſo pſchi nětečiſhim zdželanym ſwěče cykle ſnadne wěch a podawizny do nowinow piſaja, njech ſo tež tudy za zło nima, hdvž ſo drugdy něchtio mało z naſheje woſady do „Katholiskojo Poſola“ ſtají; je džen to runje naſch narodny ſerbſki čaſopis, do kotrohož naſcha khrónika ſluſcha.

Je to runje dopis z Kulowca. Tudy je ſmjerž w zańdženym tydženju ſwoje žně podžeržka, ſhtož drje runje nětk w měſacu měrcu čaſto ſo ſtawa. Alban Stolz piſe w „Kalender für Zeit und Ewigkeit“: „Der März hat es ganz besonders darauf abgesehen, die Menschen auszumärzen.“ Tele ſlowa ſo doſez husto dopjelinja, a tež Alban Stolz je wot ſwojoho ſtowiczerja do tamnoho rjeňſchoho živjenja pſchesadžen. — Knieže, pſchekraſnjej jeho ponižnu duſchu! — Šhtož je w piſmach tamnoho pobožnogo profeffora čital, njezabudže w nutrnym pacžerju na jeho duſchu.

Tola k čomu dha taſke dlijenjo? Dyrbju k wěcy. Srjedu 24. měrca wumre wjele zaſlužbny muž Jan Lipicž z Kulowca, pſchez 70 lět starý. Wón bě dolhe lěta ſerbſki kantor w naſchim Kulowſkim Božim domje. Šhtož je k nam na ſwiatohoz Rózarija na wotpukl pſchithadžal, je jeho tež znal. Wón bě pobožna duſcha a zahorjeny Serb. To depołazowachu mōcne zynki jeho nje-wuſtawacoho kerluſchowanja. Boh tón kniež njech jomu w nadobnej měrje wotplaczi, wěczny wotpočink jomu popſchejo! Dopomí ſo tež ty, luby čitarjo, z pobožnym Wótče-naſhom na jeho duſchu!

Spomnjenja hóbne tež hiſcheže je, zo dženſa, hdvž tole piſam, tež po-kuhachu na jeho stronje ſerafiſku knieženju Wórfchu Groſic (Krawcec) z Kulowca. Njeboha bě kaž janbžel w mjaſu živa. — O, hdvž bych u tola wſchitke knieženju naſheje woſady k najmjeniſhomu pſchi doſtawaniu ſwj. ſakramentow počutu a woſtarja jeje pſchikkad ſežehowale! — Zawěſcze bych u nam rjeňſche čaſhy zaſvitale.

Hiſcheže jene: Hdvž tež to tola do naſchoho ſerbſkoſu ſpěwa wjetſchi porjad pſchindže?

Bož čheył nam tola dobrych čłowjekow wobradžicž, kotsiž móhli, a to runje nětk — trochu pſchistojny a jomu ſpodobny rjad do naſchoho ſpěwa zawiſeſč!

Widzeč hido pocžina bycz, zo je kažkula njeboh, tola nic naſcha, ale Boža wola ſo ſtań!

3 chłopo swęta.

Niemiecka. W pruskim ministerstwie je so w běhu poslednjeju tydzenjow w jese pachem jeniko. Minister za cyrkwinke a schulske naleznoscze, hrabja v. Gedlik-Trüschler, na kotohož měja hu wschitcy kscheszanscy zmysleni wobudlerjo cyłego němskoho kraja wulku nadziju a ktryž bě w pruskim sejmje namjet za konfessionalnu schuln stajš, — wjac na swoim měscie njeje. Też jeho pacheczel, ktryž z cyłej swojej mocu za schulski namjet bě a rycerze, kancler hrabja v. Caprivi, je so swojego města jako pachedsydy cyłego pruskoho ministerstwa wotriek. Kajke běhu za to pachicin? Kejjor bě ze swoimi ministrami trasz pached dwemaj njedzolomaj wuradżowace posedzenijo měl a tam pacheczo wuprajš: zo schulski namjet, ktryž so w komisiji wuradżowaſche, by tež džiwał na pachecza liberalnych a swobodne zmyslenych. Na to hrabja v. Gedlik wotmokwi: To njeje možno, namjet tak wudželacž, zo by tež liberalnym prawy był, dokelž tuczi džen su najwjetshi pacheczownich confessionalneje schule — tohodla dyrbjal so namjet do cyła spadnycz dacž. Nětk pak njemože žadyn minister na swoim měscie wostacž, hdźż so jeho namjet wotpolaza abo jeho zmyslenju pacheczowny postaji. Tohodla wón hnydom fejzora pachesche, zo by jeho ze skuzby pacheczil. Na jeho druhu pismomu proštowu fejzor tomu tež pachizwoli. Ale tež hrabja v. Caprivi samseje pachicin dla wjac króz fejzora pachesche wo pacheczenjo ze swojego města — a fejzor tež pachizwoli, zo so hrabja v. Caprivi swojego města jako pachedsyda pruskoho ministerstwa wžda, ale poruczi, zo by wostał jako kancler za cyłu Němku. Na Gedlikowe město je fejzor dra. Bosse powołał, a za pachedsydu ministerstwa, kotrež město měsce dotal kancler sobu, hrabju Botho zu Eulenburg. Wo tutymaj nowymaj ministromaj njehodži so do předka w jese projicž, hacgrunje drje so zda, zo staj tola wobaj wěriwaj kscheszanaj.

— W Francózskiej so anarchistojo pachech bóle a hórje kyshecz dadža. Najhórje je w hlownym měscie Parizu. Zanđzeniu njedzelu rano tam twarjenjo z dynamitem roztřeliču. Najsterje chyčku so wjeczicž na ūdniku Buloz, ktryž bě kruče pacheczivo nimale wschitcy spachu — hdźż jich prask wubudži. Wobaj skhodaj běchtaj we wokomiku hacž do schestoho schosa wotkamanej, tak zo nichčon dele njemózche. Džak wohnijowej woborje tola wschitcy wobudlerjo z woknami a po reblach so wutwobodžic̄. Sedmjo su ranjeni, jena žónsta na smjercz. Wot twarjenja stoja hiszczé jenož zwonkowne murje, a te moža kódy wokomik padnycz — tak zo po haſy nichčon hicž njeſmē.

Naleznosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 235. Mikławš Kral z Baćonja, 236. Mikławš Robl z Čornec, 237. M. S. z B., 238. Michał Pjech z Wěteńcy, 239. Jan Krass z Bělsec, 240. Jakub Cyž z Hory, 241—243. z Jaseńcy: Jakub Zynda, Jakub Bjeňš, Michał Rynč, 244. Khrystina Wingerowa z Khróście, 245. Jurij Winger, stud. w Prazy, 246. wučer Herman Jurk z Worklec, 247—251. z Ralbic: Jakub Nuk, Pětr Žur, Pětr Bräuer, Mikławš Blažik, Pětr Lebz, 252. 253. z Nowosic: Jakub Jacslawk, Michał Kućank, 254—257. z Konjec: Mikławš Buk, Jakub Matka, Pětr Cornak, Michał Woko, 258. Michał Hila ze Šunowa, 259. Marija Cornakowa z Koslowa, 260. Jan Polleňk z Čornocho Hodlerja, 261. Jan Šmitk z Radworja, 262. P. Benedikt Chejnovský w klóstrze Marijnej Hwězdze.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 645. Mikławš Kral z Baćonja, 646. Mikławš Robl z Čornec, 647. Jakub Bjeňš z Jaseńcy, 648—650. z Ralbic: Jakub Nuk, Michał Domańska, Michał Coška, 651. Marija Čornakowa z Koslowa, 652. Michał Hila ze Šunowa.

Na lěto 1890 doplaći: k. 702. Michał Hila ze Šunowa.

Dobrowolny dar za towarzstwo: M. 50 p., P. Benedikt Chejnovský 1 m. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nadatyi kapital a dotal nahromadzena dań wučinještej 107,090 m. — p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: ze zawostajenstwa njeboh Mikławša Wjenki, krawca z Workleć 50 m., z woporow a přinoškow s. Bonifacijowoho towarzstwa w našej diöcesy 400 m.

Hromadze: 107,540 m. — p.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 5896 m. — Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadze: 5897 m. — p.

Za cyrkičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,931 m. 50 p. — Dale je so woprowało: z woporow a přinoškow s. Bonifacijowoho towarzstwa w našej diöcesy 144 m.

Hromadze: 11,075 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: kk. Hana Winklerec, służownica w Cornečach 6 m., M. W. z R. 1 m., Madlena Rychtarjowa z Nowych Bobolec 5 m., njemjenowana z R. 20 m., wučer J. Kral z Radworja 2 m., Kh. W. z R. 20 m.

Na wudaćo Noweho Zakonja

H. J. za nawěštk 3 m. 50 p., z Bělšec 50 p.

Za cyrkej w Lubiju: M. S. 1 m. 50 p., njemjenowany 1 m., z woporow a přinoškow s. Bonifacijowoho towarzstwa našeje diöcesy 500 m., njemjen. 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Michał Kokla w Kupjeli porucja runklace symjo: Leutewižer kułowatu, Obendorfer placžitu a Eckendorfer dołku czerwennu punt 60 a 70 p., tež wščilke druhe zahrodniske symjenja, roſtliny a štromiki.

Zapoczątk kupjelov spoczątk meje, abo je-li rjenje, tež býzo w hapyrlu.

Michał Kokla.

Wozjewjenjo za Chrósczanskich třchižerjow:

Bola podpisanoho su knižki Jutrowne ſerluscze dōstacj. Tež lěta budža so ſerluscze pschi jěchanju faž loni spěwacj, faž nore knižki pokazuja; druhé ſerluscze hiſcze po starých, „Braduj so njebjez kralowna“ pak po nowym hloſu. Dokelž hloſ wſchitcy jenož derje njemoža, pschepruschuju taſkich, fotij njesju w tym eyle wěsczi, zo bychu so sobotu do Bolmoncžki wjeczor we woſmich hodžinach w lokalu spěwarskoho towarzstwa (we Wjenkec hoſcžencu) zhromadziec chyli, hdzej bychmy spominjeny ſerlusc pſchepěwali, zo bychu potom pramje sobu spěwacj móhli.

Michał Wawrik w Chrósczicach.

Knižka hodži so za třchižerjow wſchěch woſadow a płaci 20 p.; je tež w redakcji „Katholskoho Poſoła“ na pſchedaní.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Hłowna zhromadžizna budže jutrownu pónđeslu (18. hapyrla) po połdnu napoł ſchyrijoſh w Chrósczicach.

Dnjowiy porjad: 1. Pſchednoſtck knieza tachantskoho vikara Líbšcha wo „Woczi k njebju, ruch k dželu, dowérku k ſebi“. 2. Rozprawa hłownego a pobocžnych towarzstw. 3. Zlicžbowanjo. 4. Namjetny.

Wo bohaty wopyt ze wſchilkich pobocžnych towarzstw prošy naležnje

Hłowne pſchedydtwo.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihaſni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 8.

16. hapryla 1892.

Lětnik 30.

Sakſki ſejm

bu 5. t. m. na ſwiatoczne waschnjo ſkóńczeny, potom hac̄ běſche 4 měsacy a 24 dnjow trak a 77 hłownych a 213 deputacisich poſedzenjow wotbył; dělo votojskim njepobrachowaſche. K wurodzenju bě 48 kraloſtich dekretov, 7 na- mjetow, 2 interpelacij i 465 peticijow. K tomu pſchindže hiſcze cyše ſtatne hoſpodarſtwo (etat) na pſchichodnou dwelētnu finančnu periodu, kiz ze 111 kapitlow abo wotdželenjow wobſtoji. Summa dofhodow a wudacja pjeniez na jene ſéto tejſe periody je 98,314,492 hr. To chce liczene być! — Pſchez hladacj a pruhowacj ma ſo tež kóždy króz pſchez ſejm etat zanidzeneje finan- neje periody (Rechenschaftsbericht), hac̄ je ſo wſchitko prawje a ničjo wopaki wudalo. Najwjacj hac̄ dotal a to kóžde ſéto z powyjetchenej ſummu ſu krajej pſchinjeſte: Krajne lěſy, železnicy a direktnie dawki, wosebje dofhodny dawki (Einkommensteuer). Hac̄ to dale tak budže, ſda ſo khétero njerěste być. — Pſchez dotal tak dobre wobſtojenja sakſkich firancow bě tež móžno, že ſo wulkia ſumma pjeniez zwoli k wſchelakim nuznym wurjadnym twaram, tak Drjež- dianskomu centralnomu dwórníſhčžu, za wulkı kódzny pſchiftaw pſchi Lóbju (Elbfafen), za twarjenjo a porjedzenjo železnicow, za powyſchenjo mzdy krajnych zaſtojniliow (5 mil. hriwnow), za powyſchenjo mzdy wucžerjow. Pomocni wucžerjo dōſtanu nětko 720 hr., ſtatni najprjedy 1000 hr. a kóždy króz po pjezich lětach ſlužby najprjedy 1200 hr., potom 1350 hr., dale 1500 a potom 1600, 1700 a 1800 hr. Pſchi tym bu pſchezco wuprajene, že móža a dyrbja wucžerjo nětko ſpotojom być. Schulſke woſady dōſtanu za tule periodu zaſty poſoju grunſtchoho dawka (Grundsteuer) za jich Schulſke kassu a na pſchezcy 300 hriwnow halo pomoc za mzdu kóždoho ſtatnoho wucžerja (Schuldotation). Na te waschnjo njebudža Schulſke dawki za woſady pſche- wulſte, woſady změja pak tež dale prawo, do Schulſkich naležnoſćow ſobu ra- džicj a rycjecj.

Rężniški dawč za świnje budže wot 1. julija t. I. na dwę hriwne po-niżenj a wot tajkich świn, kotrež 40 puntow czežke njeſu, njetrjeba ſo żadny ręžniški dawč ploczicž.

Wot nowych zakonow je za nashe domjace a ſwojskie wobſtojnoscje naj-ważniſhi „nowy czeladniſki porjad“. Wón je po zasadach staroho dobroho zakonja tworjeny. Najwažniſche nowe wo nim je tole: Hdyž ſo czeladnik na wjac̄ ſlužbow pschistaji a zawađaki bjerje, ma 10 hr. khostanja pła-czicž a čahnyč tam, hdyž je ſo najpriydy pschistajit. Schtóż czeladnika naryczi, zo by wotpowěl a tam nječahnył, hdyž je ſo najpriydy pschistajit, ma 150 hr. khostanja pła-czicž abo pschinidze 6 njedzeli do jaſtwa. Schtóż jenož czeladnika, kotrež je bije sprawnieje a zakoniskeje winy ſwoju dotalnu ſlužbu wopuſteć, do ſlužby abo do džela wozmje, ma 100 hriwnow khostanja pła-czicž. Dokelž ſo z wiele stronow ſkorjeſcie na nje-rozomine a njewužitne zajne pschistajenjo, bu paragraf pschijaty, kiž poſtaſi, zo pschedſtejace zakoniske poſtajenia ſo jenož w tych padach pschimaja, hdyž to pschistajenjo njeje priydy hacž 4 měsach do naſtupjenja ſlužby ſtało, potajkim pola ratařiskeje czeledže wot 1. septembra. Hacž budže tole netk pomhacž, to, na ludžoch ſamych leži! — Dale buchu tež někotre paragrafy poſtajene k lěpſhomu czeledže, jędž, wobydlenjo, čas khorosče a t. d. naſtupace.

Bo ſwiedżeńſkej hoscinje, kotrež ſo k ſkončenju ſejma wobhywaſche, prajeſche prýnc Jurij mjez druhim tež tole ſpiaſaczej tobole dopiſa: „Mi ſo w Serbach kóždy króč, hdyž tam pschinidu, ſpodbaja tamne rjane znamjenja nabožnoſće na pućzach a ſežeſtach, ſwj. kſchize, kapalki a t. d.“ Tuž, lubi Serbia, džerježe ſo dale waskich starých dobrých waschnijow a poczinkow, to ſo tež wysokim woſobam ſpodboba. Bóh pak žohnuj a ſchituj dale Šakſtu a naſch nadobny kralowski dom! — Božemje —.

M. K.

Wo modlitwje do jędze a po jędzi.

I.

Wobožne waschnjo, zo ſo do jędze w pacžerjach myſle požbehnu k Bohu a po jędzi džakna modlitwa ſo ſpěwa, je tak starodawne, kaž ſtary je člowiecji ſplah. Hijož Mójzes pschitorucži je ſwojomu ludej, napominajo jón z tuthmi ſłowami: „Hdyž ſy pojedł a ſo naſyćił, khwai Boha, twojoho Knjeza.“ (Deut. 8, 10.) Bo tutej pschikazni mjeachu ſidža krucze poſtajene ceremonije, kotrež woni jara ſwědomicze pschi wuziwanju chroby wobkledžbowachu. Do jędze pocžinje naſche kóždy hospodař, wobdaty wot cykleje ſwójby, modlitwu ze ſłowami: „Žohnowany budž naſch Knjez a Bóh, wot krohož dobroty kóžde ſtworjenjo chrobu doſtawa“. Potom waž z winom napjelnjeny ſeluch do ruky a jón požohnujo rjeknij: „Žohnowany budž naſch Knjez a Bóh, kiž je winowe kicze ſtworiť“. Potom požbehny z woběmaj rukomaj khléb, prajo: „Khwalený a žohnowany budž naſch Knjez a Bóh, kotrež je khléb ſwētej ſtworiť“. Netk hakle zehydachu ſo za bliđo. Podobnje ſtawasche ſo pschi ſwiatocžnych hoscinach. Pschi hosczinje, hdyž buchu nowe jędze pschinjelene, abo hdyž bu wino pschemenjene, běchu za to woſebite ceremonije, woſebite modlitw a požohnowanja poſtajene. Kóžda hosczina a kóžde požylnjenjo z chrobu ſkonči ſo ze ſwiatocžnej modlitwu a džaknym ſpěvom.

Wot wuzwolenoho ludu pschenidze tute rjane waschnjo k wſchitkim druhim narodam. Egipčenjo, římenjo a Grichojo mjeachu ſwoje modlitwy a wopory, kotrež do jędze a po jędzi ſwojim pschiboham woprowachu. Wo-

Egipežanach czitamy na pschikkad, zo, hdvž chyčhu so za blido zefydacž, na dobo stanichu a potom so połkankichu, a něk wotmewasche hospodař abo měštnik, bě-li pschitomny, wschodne, ale lubowane modlitwy, a za nim wospjetowacu je wschitich pschitomni; potom hakle zefydaču so k jedži. Nominenjo kladzechu wot kózdeje jedže džel do wosebitoho sudobja pschiboham k woporej, a tuto imjenowasche so poswieczenjo jedže. Bohanojo mějachu samo pschisłowo: „Njebjer ze sudobja żaneje jedže, kotraž hiszheje poswieczena njeje“. To znamienje: Njepocžni chyjacze jescz, ale potom hakle, hdvž bu najprzedn džel Bohu poswieczeny.

Rozomni bohanojo, hacžruniż prawochoho Boha njeznajachu, wot kotrohož wschitke dary na zemju pschilhadžego, wędżachu tola jara derje, zo to człowielska poniża, hdvž so bjez modlenja k jedži syda, zo pač joho czesczí a powyscha, pozběhujie-li so pschi jedži w myslach k Bohu, dariczelej wschitkich dobrów. Tak wuczesche ich noturski, strowý rozom.

Nas kschesžanow napomina pódla słowow swj. piśma pschikkad našchoho wumoznika Jezusa Chrystusa k modlitwje do jedže a po jedži. Hdvžkuli so we swj. ewangeliju wo jedženju ryczi, ryczi so tež wo modlitwje. Jezus njeſynh so ženie bjez modlitwy k jedži. Z požohnowanjom poczinasche wón, hdvž tak miloszniwe hłodne czrjodły w puſczinje naſyczęſche; z požohnowanjom pocza poſlednju wječeř a z džakownej motlitwu ju skonči. Hdvž bě naſch Zbójnik z mortwych stanę, pónaschtaj joho dwaj wuczownikaj po modlitwje. Nicnto druhí džé z tajſej pobožnoſćz, z taſ nutrnej wutrobu do jedže so njemodlesche, taž naſch Knejez a Zbójnik. To wędżachu joho wuczownich, a w samym wokomiku, pschi łamanju khleba, hdvž Jezus wzawſki khleb woczi k njebju pozběhny, pónachu woni z mortwych stanjenego Zbójnika.

Tuton pschikkad sczehowacu swérneje japoſchtoſkojo a wuczownich a pschey nich pschenidže wón ke wschitkim kschesžanam. Jedyn z najstarskich kschesžanskich spisaczelow, Polydor Virgil, ryczi wo tym takle: „Bola naſ je waſchnjo požohnowanja blida psched jedžu, stawa ſo to po pschikkadze naſchoho Knejeza a Zbójnika. Poweda džen swj. sczenjo, zo wón tute waſchnjo nałozowasche, hdvž w puſczinje pječ khlebow a hdvž w Emausu blido dweju wuczownikow požohnowasche. Podobnie wupraja ſo Origines, swj. Jan Chrystoforius, swj. Hieronymus a wiele druhich. Hacž na dženſniſtci džen zakhowacu ſo modlitwy, kotrež ſo w najstarskim kschesžanskim czasu do jedže a po jedži wuziwacu, pschez Prudencia. „Božohnui, Knejeze“, modlachu ſo tehdrom kschesženjo do jedže, „jedže, kotrež čcemu wuziwac, dokež ty dawasch cyrobu kózdomu ſtwortenju, ty ſu prajili, zo, bychmyli ſchtó jedoſte pilí, nam to njezechodži, taž khetse hacž Twoje imeno wuprajimy. Wotſtron tohodla wot tutych jedži wſcho źle a ſchodziwe, ſchtóz w ſebi maja“. Po jedži pač ſo modlachu: „Khwalem budž, naſch Knejeze a Božo, kotrež zežiwiſch naſ ſo młodoscze a z nami wschitne ſtwortenja. Napielu naſche wutroby z radoſciu, zo bychmy byli bohacze wobdarjeni k ſkutkowanju dobroho wschelakeje družiny pschez Chrystusa naſchoho Knejeza, kotoruž njech je z Tobu a z Duchom ſwiatym czesč, khwaſka a móć. Amen.“

W žiwenju ſwiatych czitamy husto, zo je Bóh ſpodžiwnje poſazał, taž jara ſo jomu tute waſchnjo ſpodboba. Swj. Jana ſczenika chyčhu njeſcheczeſlo ſwiateje wéry z jeddom zawdacž. Swjath japoſchtoł, wzawſki podatý jed, pschegohnowa jón, taž bě to pomschitkownje waſchnjo, wupi jón a njemeljsche žaneje ſchody na ſtrwoſczi. Podobnie chyčhu tež swj. Benedikta joho bjez-

bóžni wuczownich, kotrymž bě joho poccíwosć a krutosć njeleba, zajédoječiež. Ma nicžo zloho njemyslo, pomodli so Benedikt, wza podatn keluch, pszechóhnowa jón po zwuczenym waschnju, a w samnym wokomiku pokoza so w keluchu je- dojty had. Swjathý zrozemi pscheradu a wula zajédoječeny napoj na zemju.

(Psichichodne skončenjo.)

Wedomosc̄ a džiw.

Pod tymle napismom wozjewja katholicki časopis „Semaine religieuse“ we Vannes list duchownego z jesuitkowego rjada, P. Charoppina, wuczenego astronoma ze St. Louis w sewjernej Americy. Wón běsche ze schyrjomu druhimi astronomami, kotsiz Brittchet, Riper, Engler a Boller rěkaja, do Normana pola St. Franciska dojel, zo by tam zaczémnjenjo slonca 1. januara 1889 wobkrzbowal.

„Ja běch, tak piſe P. Charoppin, jeniecki katholik, schyrjo druzy knježa běchu protestanci.

Hdyž dha běchmy w Normanje pječ dñjow a nocow dželali, zo bychmy derje dołhosć a scherokosć wulicjili a wsche trebne pschihoty dołonjeli, hrózejše wsche nasche dželo podarmo bycž. Pschetož 31. decembra bě njebo z mrózczemi pschikrte. Prěnje dótkañenjo sezina ze skončnej tarcžu dyrbjesche so po naschim zliczenju w 12 hodž. 12 min. a 15 sekundow stacj, połne zaczémnjenjo pak něhdźe połdva hodžiny pozdžisço zaſtupicž.

Swęzdarjo běchu jara struchli, žona hwęzda njebě widżecž, a woni běchu hižo wscie nadžije za pschichodny džen spuszcžili. Ja jich po kojacach z wěstym wobkrzczienjom, zo změrem za čas połnomo zaczémnjenja dwie minucze slonco.

„Knjeże, seže wy profeta?“ woprascha so professor Pritchett.

„Uni profeta, ani profetow syn“, wotmołwic̄.

„Kak dha mózczę tak wěscje wobkrzczecž?“ woprascha so druhi.

„Moji knježa“, wotmołwic̄, „sym pschewědczęny, zo móžu to czinicž; tola pschizinow, kotrež za to mam, wó tola njedorozemicž.“

„Pracje nam je“, proſchachu wschitcy.

„Brawie rady: Mamy w njebiesach dobru macž, kotrež wy protestanci njepschipóznawacze; wona wschitko zamoži pola Boha. Hladajče dha, hdyž wot njeje woſebitu dobrotu żadam, potom dawam ze minu wulku licžbu jeje džecži wo to proſhycz, a wona mje pschech wuslyšchi. W St. Louis su sta dobrych sotrow a njezinowatych džecži, kotrež k njej wołaja: »Luba macžer, daj Paterej Charoppinej dwie minucze slonca.« Sym sebi wěsty, zo tutej dwie minucze dōstanu.“

Astronomojo so wjesele smějachu a professor Engler praji:

„Knjeże, zwěricze sebi kontrakt podpiſacž, w kotrymž so zwiazačje, zo chceče pěſchi do Ogdena hicž (500 jendželskich mili daloko), budźe-li jutse njebo pschech zamrózene?“

„Zawěscje, moji knježa: sym Macžeri Bożej čas swojoho živjenja služił, wona tohođla njedopuszcži, zo dyrbjał 500 mili daloko pěſchi hicž. Wy pak dyrbieče slubicž, jesizo změrem dwie minucze slonca, zo chceče na kolena po-uknycž, a móć Božu a móć zaſtupowanja swjateje knježny pschipóznač.“

Wschitcy pschihłosowachu, kontrakt so napisa a podpiso.

Razajstra rano, džen zaczémnjenja slonca, bě cykle njebo z čzmowymi mrózczemi pschikrte. Swęzdarjo běchu cyku dowěru zhubili. W 10 hodž. zdaſtje so, zo je wscha nadžija podarmo. Ja modlach so rózwe a proſchach

Macz Božu, zo by moju modlitwu wuslychala, dokelž bžen so wo jeje cžescj pſchećzivo tutym njerěitcam jedna. Běch pſcheswědczeny, zo so moja próstwa wuslychi.

Cžas přenjoho dótčnjenja pſchińdže a zańdže. Hwězdarjo běchu cyle zadwělowani. Napominach jich, zo býchu pſchi swojich instrumentach so zestupali, jim wobkruczejo, zo so mróczele w prawym wokomisku rozdžela.

Runje 10 minutow do połnoho začętnjenja rozdželiu so mróczele. Powšchitkowna radość: Venus, Jupiter, Mars a Merkurius, najblízjche hwězdy pſchi słoncu, swěczaču so w połnym blýsceżu. Mały serpik słonca bě hiszczé wiďżecz, schere nōcne swětło wobswělesce krajinu. Słoncznje tej zhubi so słonczny serpik a swětły měnc polaza so w cylej swojej wulfosęgi a krajnosegi. Dospołne začętnjenjo słonca je zamělcze najhordoznisze wozjewjenjo w pſchirodze. Začętnjenjo trajesče runje dwie minuce, to běsče kraſny wuspech.

Ledma bě wscho nimo, tu pſchibězachu wuczeney fe mni a tkožachu mi ruku. Professor Brichtett zawoła:

„My dyrbimy wschitch katholsek być, knjeże; my wěrimy do moch Maczherje Bożeje; pſchetož to bě zavěrno jeje skutk.“ Hiszczé hdźi ryczesče, pſchitrychu mróczele z nowa zas słonco.

Po wobjedže, pſchi ktrym dyrbjach pacžerje k jędzi śrewacz, dopjelniu wschitch swoje slubjenjo. Boklaňnchu so a džakowachu so najzbóžnisej kniežnje za jeje spodžiwnu pomoc.“

Rótko zbožo.

(Słoncznjenjo.)

Po kensachach pak zažwoni skorzo smiertny zwónczek na měsi, rožnosčujo bolestnu powěscz po pobożnej wosadźe, a wobstarny knjez farat džensa po pſchekraſnym przedowanju na podłożku słowow: „Zbóžni, kotsiž w Bohu, swoim Zbóžniku wumru“ wozjewi z tſchepotacym hłosom wosadnym, zo staj džensa w noch zbožnje w kniežu, swoim Zbóžniku, zemirékoj najlepšichej joho wosceh, Mockec Haniza a Mlynskec Jurij. A jenohłosnie zbožny so po cylej cyrkwi vroſtwa: „Božo, daj jimaž węczny wotpocžink a węczne śněto śreć jimaž“. Po kensachach pak bě z mnogich hortow hiszczę sobuzelne słowo: „Teju je tola węczna schoda“.

Pſched wjeczoram wjezechu po wsh dwaj brunej kaschczaj z bělhy kichijom na rěku, jedyn do Mockec dwórčka, druhí ze wsh do zdalenoho mlyna.

Do přenischoho kaschča położidzu Mockec njebohu Hanizu jako rjanu druzku w bělhy schórcusche z czerwienym róžatym bantom wokolo pasa; jeje čorne wlochy zakrywasche družcji bant, na schiji a wutrobnju zybolachu so rynki najrjeñſkich pacžekow.

Tu nětko ležesche Jurjowa njewiesta, we stylkjenymaj rukomaj džeržo swój tak lubowaný róžowc, ze zamřjenymaj wózkomaj, kaž bě ju tam Jurij wiďzał na zahrodze pod hałzotej kruchwinu. Ale nětko ju njewidžesche, tež sam wiđecz njebošče w žarowanskej pýše cžestnoho młodženca; wón ležesche we wuzkim kaschču z wěkom zamodžetym. Běle rubiscko běchu jomu na rožrojenu hłowu położili; te so spinasche kaž most nad krwawnej scherolej bluznu a z wutroby hiszczę so žorlesche róžowym kužel a macžesche běle smiertne wobleženjo, kotrež joho rozmjeczene wutrochno krywasche.

Z wjeczora pak skhadžowachu so ludžo z črjódami w čornej žarowanskej draszcze, kaž pola Mockec, tak tež pola Mlynsk, na pôstwječzor.

Kóždy čehysche za jeju dusche hischcje wuspěwacž psched jeju kaſhcjom pobožný pacjer, zo njemžesche kheža a iſta ani wſchitkých wopschijecž. Hischcje wonka psched khežu klecžachu pobožni. Mockec Hanžu čehychu wſchitcy hischcje jónu widzecž, bě džen to pschedraſny, hnujach wobraz tuta mortwa družka, wopleczena koſtokoſto z wonjachmi pisanymi křetkami a wokoło czoła z kraſnym rucežnym wěncem, kotryž běchu ji wjesne knježny nawile. Jurjowe krwawne wobliežo pak cžłowjecje woko wjac hñewohlađa. Bě džen to byl pscherzudny napohlad. Tu swěcžesche so wulka žolta swěcžka nad joho woproſtnjenymaj nohomaj a Boža martra pozběhowaſche so nad joho hlou, kaž mlodny schtom zbožneje nadžije. Kóždy woſtrjepi kaſhcž ze swiecženej wodu, kotraž w nopaſchku na něku stojesche a njelicžne kapki, z kotrymiz bě kaſhcž cyky pokrjepeny, zjewjačhu, kak wſchitkim joho zrudna smjereč ſobuželnu ſylzu wutkóži z džaknoho wóčka. A wjedzor zanjeſechu wjesni zrudne poſmijertne křelusche a jich struchle zynti so po cžitzej noč rozležowachu. Halle wo poč noč wocžichnych hnujace hloſy, zo bychu hischcje dwójcy zaklinčaļe nad Hanžinym a Jurjowym kaſhcžom.

Hdyž bě po tamnej wosudnej nocu tsečji króž Bože ſlonečko zaſtrocžilo na njebjo a mlody džen po ſerbiſtich honach so rožaſnit, dha zazwonichu na wěži ze wſchěmi zwonami, a dwaj kaſhcžai bližeschtai so k cžichomu wosadnomu poſrjebniſtchizu. Za kaſhcžomaj džechu Jurjowi a Hanžini krejni pschedcéljo, žónſke w bělých wulkich vlaſtach a njelicžomna ſyla wosadnych. Knjez farar pschinžje jimoj napſaſecž, a ſchulſka mlodoſč zanjeſe duschu jimach křelusche: „Runje w mojich mlodych lětech, ja tu ležu na tych marach“ a wóſte zaplačnichu wſchitcy ſlyſho tute nežne džecžace hloſy. Koho njedvrbjaloi tutej tak zrudnej a nohlej smjerci jimacž? Hai, same hjezstarostne džecži zacžduhu džensa we swojich wutrobach doſpołnje kóžde ſlonečko tutoho poſrjebnho křeluscha. Horce pobožne modlitwy ſtipachu ſobu do zhroneadnoho rowa, kotryž wobě cželej jimasche do swojoho khlobnoho kina a ružki ſerbiskeje zemje, kotraž bě jei ſpłodziła, zavodžechu z jenym ičerým plaſhczom wobeju.

Ze zhroneadnoho rowa pak wutroſtechu lubozne křetki a cžopke lětne ſlonečko wotewri jim wonjace hubki. Kóždu lubu njedželsku popoſdnju křepjeſtej tam dwě macžeri we žarowanské dráſeče row, kž jimař křwawſche najdrohotniſchi poſkaf, kotryž bě jimař Bóh webradžil byl. A hdyž zasly zaſwita lubozny ſwiedžení ſwateje Marije a ludjo z proceſſionom křwatachu do lubowanego Róžanta, njewuhlađ tam mjez pobožnymi Serbami macž Boža wjac cžestneju Mlyntec Jurja a Mockec Hanžu, ale družka, žarowaca w zelených bantach wokoło paſa a hlowy, klecžesche psched jeje woſtarjom, dwě swěcžen k jeje cžesci swěcžo za Hanžinu a Jurjowu duschu. J. H.

Z Lujich a Sakskeje.

Z Budžina. Srjedu po jutrah, 20. hapryla, změje so tudyn w Gudžic hofejencu (pola dwórníſtchizo) hlowna zhroneadžna Macžich ſerbiskeje, kotraž so za ſerbſke píſmowſtwo ſtara, knihy, protykli a časopis wudawa. Na nju ſchadžuju ſo Serbia ze wšchěch stron. Z wjedzora $\frac{1}{2}$ 7 hodž. budže na tſeleńi koncert, kotryž je tudomna ſerbſta Vjeſada ſebi wobſtarala. Koncert namjeduje knjez wucžer Krawc (Serb) z Drježđan. Sobukutkowacž budža: knježna ſalec z dwórkoho džiwadla, professor Kappoldi, huſlet Pokorný, ſpěvař Wicžaz z konſervatorijsa. Hracž a ſpěwacž budža ſo ſerbſke, cžekle a

schpaniske kompozicije. Schtóż z wopytowarjow Maczich něščto wubjernje skyskecz zechce, tón njech pschinđe tež na koncert!

Z Radworja. Njedželu 3. hapryla mějachmy zašy pola nas straſchny woheň. W kólni kowarja Schmita bě wjeczor wokoło 1/2 11 hodin woheň wudyril a w krótkim času stojaču hródje, kowarňa a domke w plomenjach. Kowarjowa z džeczimi bě hido w krutym spanju, jako so woheň wołacz pocza; ale dokelž běchu hiskeče ludžo w kocžmach, bu zbožownje wubudžena a wujedžena. Tež skót z wuwacżom świniečza so plomenjam wutorhny. Cuze sykawý běchu na pomoc pschisčke: Lüpjanke dwě, Komščanska, Lutowcžanska, Komjenjanska, Khełnianska, Mało-Wjelkowska, Łuhowska a Wutołcžanska, tola móžchu so jenož na zakitanjo fufodom zložić. Po zdaczu je woheň założeny. *Kr.*

Z Koslowa. Tudy zemře 5. t. m. Michał Rjelka, 76 lét starý. Wón bě wobśedźer khěžki z polom tudy a běše po cyłych Serbach hako Kosłowski Rjelka derje znath. Spominamy na njoho tudy, byrnjež ze wschitimi joho zasadami pschezliene njebyli. Njeboh Rjelka běše original staroho Serba a hacž do kóncu českyše wón po swojim pschewśwědečenju a waſchnju lěpsche našeho naroda. Wón bě lubowat a pilny wopytowat serbskich towarzisow a je hako młodzenc pschi přením serbskim spěwanstwim swiedženju psched 47 lětami w Budyschinje pschitomny był. Hako muž z jednoroho ludu bě wón wjese cžitał a pschez to dość intelligençy a wědomosće nabyl, bě sebi wšcho derje spomjatkował a dokonja to tež hako dobrý ryczník druhim sobudželicž. Z cyka běše njeboh Rjelka muž charaktera.* Boh daj jomu węczny wotpočzink!

Z Kulowa. Knjez Franc Sieber z Kulowa, kij je serbskeje rycze mócný, je swoje abiturientne pruhowanjo w Saganje kħwalobnje wobstał a budże we Wrótkawju theologiju studowacž.

* Dobrych charakterow trjebamy woſebje w našich časač! Wjertawki schłodža sebi samym a drugim ſobu.

Red.

Naležnosće našho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 263. P. Stefan Ubl, kapłan w Georgenthalu w Čechach, 264. Michał Winkler ze Słoneje Boršće, 265. Handrij Šolta z Małsec, 266. Miklawš Mjeń z Budyšina, 267. 268. z Kanec: Jan Pječák, Pětr Kocor, 269. stud. theol. Jakub Strane w Prazy, 270. Khatia Wjacławkec ze Zuric, 271—273. z Wotrowa: Miklawš Šolta, Michał Robl, Jakub Balcer, 274. překupce Jakub Glawš z Różanta, 275. 276. z Dobrošic: Miklawš Mič, Marija Zarjenkowa, 277. Jurij Šolta z Pěškec, 278. Hańza Ledžborec ze Smjerdzaceje, 279. Miklawš Just z Noweje Jaseńcy, 280. stud. theol. Jan Just w Prazy.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 653. Jakub Čumpjela z Kašec, 654. Jakub Symank z Wotrowa.

Zemrētaj sobustawaj: Michał Rjelka z Koslowa, Handrij Šolta z Małsec. R. i. p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 107,540 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 107,541 m. — p.

N.B. Na nowe pišeče do Baćońskaeje cyrkwe dyrbimy přestać hromadžić. Dołh za nje drje njeje hišće dopłaćeny; dokelž pak so ničo wjac za nje njewopruje, je trěbne sklad skónčić. W jenym z přichodnych čisłow podamy skónčne zličenjo wo pišečlach.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,075 m. 50 p. — Dale je woprowal: r. 1 m.
Hromadze: 11,076 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česí Bożej a k spomoženju dušou su dale woprowali: kk. Hana Šocec z Hórkow 3 m., Madl. Nowotničec z Jaseńcy 50 p., N. z Khróścic 30 p., Madlena Cyžec ze Zejic 300 m., njemjenowana ze Žejic 3 m., N. z Klóstra 1 m., Haňza Lukášec, służowna z Radworja 5 m., Haňza Wróblec, służowna z Radworja 2 m., Marija Bžedrichowá z Radworja 7 m. 50 p., njemjenowany z Radworja 6 m., P. Tadej Natuš w Róženče 8 m. 75 p., swójba Mjenjec w Budyšinje 50 m.

Na wudaco Nowoho Zakonja

J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: Najdostojniši knjaz biskop dr. Ludwik Wahl 300 m., wysokodostojny knjaz senior Jakub Kućank 100 m., ze zawostajenstwa njebob Pětra Riedla z Džechoric 5 m., knjeni kantorowa Burowa w Königshajnje 25 m., njemjenowana z Małsec 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrěla je Wórscha Grafc z Kulowca a Franciska Jaršchel z Georgswalde. R. i. p.

We wšichčch expedicijach Katolickoho Posola su dôstacž:

Mjenſche ſpěwarſte knihi

za katolickich Serbow. Brzadowal M. Hórnik. 100 stronow. Zwiazane za 60 pienięžkow.

W Smjecžkacach

je wysokeje staroby wobledžerja dla žiwnosći číslo 4 z 10 tórcami grunta na pschedon. Dalshe je zhonicz pola wobledžerja abo pola tublerja Grenkslera w Smjecžkacach.

Michał Kokla w Kupjeli porucza runklace symjo: Leutewitzer kulowatu, Obendorfer placíku a Eckendorfer dolku czerwienu punt 60 a 70 p., tež wšichčke druhe zahrodniske symjenja, roſliny a ſchomiki.

Zapoczątki kupjelo w specjalni meje, abo je-li rjenje, tež hiżo w haprylu.

Michał Kokla.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Hłowna zhromadzizna budže jutrownu pónedžesu (18. hapryla) po połdnju napok schýrjoš w Khrósczicach.

Onjowu wojad: 1. Pichednosť knjeza tachantskoho vikara Libicha wo „Wozzi k njebiu, ruch k dželu, dowéru k sebi“. 2. Rozprawa hłownego a pobocznych towarzstwów. 3. Zliczbowanjo. 4. Namjetu.

Wo bohaty wopyt ze wšichčkich pobocznych towarzstwów prosh naležne

Hłowne pschedysdwo.

Ajedžesu, 1. meje, wónđe procession z Khrósczic do Filipsdorsa. W Khrósczicach je rano w 5 hodžinach Boža mischa, potom jo fuſt pośneda, a w 6 hodžinach procession wotenđe. Wo bohate wobdzelenjo prosh

Jakub Schere, wjedník

▀ □ Pichednosť ečíslu wuńdze za tsi njeđele, 7. meje. □ ▀

Cájščec Smolerjec knihičskejeźne w maežiežnym domje w Budyšinje.

Ratholski Posł

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 9.

7. meje 1892.

Lětnik 30.

Radecky.

Radecky narodži so lěta 1766 a zemrje 1858, bě potajkim blízko sto lět živý. Wón je 73 lět došloho voják byl a přečž lejzoram slavnje slujíš, sydomnacíe wójnow sobu cžinil, jako wyschisci nawjedník wjele wulskich bitwov dobył. Schyryczeji najwyšschich rjadow, dwaj marschalskej křej, z briljantami wusadženy cžestny mječ ruskoho cara ležachu jako deba na joho křečežu, 140 generalow ze wschelakich krajow pschewodžesche joho k rowu.

Wón bě hishcze pod wulskim generalom Laudonom, křiž w sydomlétnej wójne a pschewciu Turkam lejzorske wójsko nawjedowaše, pschi russkym generálu Suwarowje, a pod archywójwodou Karlem, křiž prěnju bitwu pschewciu Napoleonu, sam stojesche wjacy krócz pschewciu njomu. Stary pruski marschal Wrangel pschiidže z daloka do Italiskeje, hdzej Radecky wulské manevry wotbywaše, zo by wot njoho wuknyl. Archywójwoda Albrecht, křiž pola Ruestožy 1866 Italjanow zbi, je hishcze z joho schule.

Joho wopomnježo je hishcze džensa tak žive a cžile, kaž by hafle wcžera wumrjeł. Wošebje pak bě wón w Rakuskej wot wschitkých wutrobow jenak lubowany a cžesčený a joho wojač pschewišowachu jomu z tajkej lubošču, cžesčownoscžu a zahorjenoscžu, zo so w tym nastupanju ani jedyn druhí z nim měrieč njemóže. „Pan“ Radecky je we mnohich spěvach a pěsních, w powjeszách a stawiznach hishcze džensa živý we džakownym wopomnježu wschech. W Innsbrucku w Tyrolskej, w Lublanju (Laibach) w Korutanskej, wošebje pak w Brazyl mějesche hido dawno rjaný a wulfotny wopominat.

Tamu njedželu, 24. haprysa, bu tež we Winje krasny wulski pomnik slawnoho pólnoho marschala pschez lejzora samoho wotkryty a pschez wójskovoho biskopa dra. Bělopotockoho pošwieżený.

Tačo młodý wýsoký bě Radecky rjany, zrůstny, wuskrtych a wobrotny muž, stajnej wjesečky towarých a dobrý bjesadník, wošebe paf zmuzitý jézdný. Hijo tehdom měješče došč krutnoho pschełkadienia o žvynneje krevje, wjedžesche so ze straschnočov wuwincz ze swojej rozhladnoscu a spěšchnoscu. W Italskej pscheplowa na swojim spěšchnym konju rēku Mincio, mjez tím zo ze wščech bokow kule nad nim létachu. Druhi króz pscheplowa z nekotrymi husarami rēku Ecz a zaja srječ běloho dnja 30 Francózow. Wón bu ranjeny w Francózskéj 1794, pola Mainca 1796, w bitwje pola Hohenlindow 1800, w bitwje pola Marengo w Italskej pschery so pječ kulow pschez joho ūfniu a dwaj konjey buschtej pod nim zatřeleny. Wscho dohromadu bu sydom króz ranjeny a je džewecz koni w bitwje zhubit. W bitwje pola Hohenlindow chyšche z pistoliju do njepštečelskoho (francózskoho) wýschoschego wutkelič, ale pistolija so zapovje. Tola wón so spěšchnye rozmyšli, cíjny pistolju njepštečelej z tajsim wotmachom do hlowy, zo tón na dalsche wojowanjo zaby.

Léta 1813 we wulkéj Napoleonskéj wójni bě Radecky pschedstajeny generálnoho stava najwýschoschoho namjednika zjednoczenych wójskow, wjercha Schwarcenberka. 30 lèt bě wulký wójnu wjescz a tež sebje samoho so pscheinowac; a to woboje bě nuzne w tutej nimomery čegejke a zaměritvej službje. Ale tež Schwarcenberk bě swojomu nadamkej zrostčenym, wón bě nazhonjeny a narwiedžity, wobhladny a fedžbný, dobrocziwy a luboscziwy, wjedžesche so sam zaprévac a to bě trébne, zo by tak wšelake wójska, kotrež běchu ze 14 krajow, hromadu zdžeržal, a k jenomu kóncej a zaměrej narwiedoval. Radecky paf bě Schwarcenberkove wóziko. Wón je wščé plany zestajal a pschečzivo napscheinonym měnjenjam zaštupoval. K tomu dopomha jomu wjèle joho nahladnoč, ale hiščče wjèle bôle joho luboznosež we wobkhadže.

Wón je z wulkoho džela k tomu dopomhał, zo buchn Francózovo pola Kholma (Kulm) w Čechach a pola Lipska pod Napoleonom samym zbicži. A hijo to by dosahalo, zo by so joho mjezo mjez najslavnitskimi mjenovalo.

Něk všchiidže dolhi čas měra. Ale Radecky wjedžesche tež tutón čas derje nažožič. Wón wudokonovasche so we wědomoščach, kotrež měješče za nuzne. Wošebe spisa swoje myšle a namjetý wo manevrach z wulkimi wotdželenjemi.

Ale lèta 1830 pocža so revolucija z nowa zbehac; a k jeje vodečisnenju běchu mužojo trébni, kažikž Radecky bě. Chyčhuli joho předný trochu na bok stocžic; powoła joho fejzor Franc lèta 1831 za najwýschoschoho rozkazowarja ratušskoho wójska w Italskej. Tow pocža wón něk z nowej mocu dželac; a wčeze sebi tamnych kraſných wojakow, nad kotrejmiž so bórzy cykly swět džiwasche. Joho wulke manevry běchu schula za wščech, tak zo cužy, wošebe prusich a rusich wýschich pschitkadhžochu, zo bychu wot njoho wulki.

Na dobo wudýri revolucija we Winje a we Wuherškej, kejzor Ferdinand bě w Innsbrucku w Tyrolskéj, wjerch Metternich, rakuski kancler, njebě doma. Piemontesojo čehnjechu z wulkéj pschemocu na Lombardisku; cyla Italska běše za nich; Benedig, kiz bě tež rakuski, so zbezje. Radeckomu zwosta jeno 55,000 muži, mjez tými běchu hiščče Italscy, kotrejmiž wěricz njebě; počladnich běchu prázdne, ani chrobry tu njebě. A tak dýrbiesche wón schyri miliiony zbehkarstkich poddanow vodečisnyc a pschečzivo cykly Italskej so zakitac!

Tola Radecky, hijo 82 lètny starec, wza tuto njerune wojowanjo na so a doby sebi runje něk najwýschoschú ſlawu. Wón wuda rozkaz cyklu wójsku,

w fotrymž praji: „Hjchcje džeržu ja mječ kruče w swojej ruch, kotryž šym 65 lét w tak mnohej bitwje z cjezju nohł; ja joho tež netř z ruky njebam“. Wón žbi wójsko Sardiniskoho kraja Karla Alberta pola Santa Lucia (Swjata Lucia). Potom bě dwoaj měsacaj pschimér, na cjož Radecky w bitwach pola Sommacampagna, Rustoza a Volta njeprchèczelu armeju dospołnje znicži a to wot 23. hacz do 26. julija 1848. Potom pschizwoli wón njeprchèczelj z nowa pschimér. Hdyž pak Karl Albert 10. měrca 1849 zašy wójnu zapocža, žbi Radecky Piemontesow 23. měrca pola Novarę dospołnje.

We wukraju běchu žortowali z joho dnjowymi rožkazami, třiž běchu podobne, kaž by je Napoleon wudał, ale tež joho dobycža běchu cyle „napoleonske“.

Hdyž bě tak cještne a sławnje swoju winowatoſć jako wojař dopjelnik a mjele mocničho njeprchèczela za spodžiwnje krótki čas pobíš, mjeſečne hjchcje cjezšhi nadawki jako statnik a politik dokonjecz. W revoluciji bě knježerstwo we Winje swoju krutosć a dowěru zhubilo. Rakuska chycske hijo cylu Italsku hacz do rěki Ecz wotstupicž. Jeno Radecky je tutu schkodu hjchcje w prawym časa wotwobrocžil z tym, zo spěchnje, rozhladnje a z wuspěchom jednaſche.

Z tutymi skulkami a wopokazami wotčiňskeje luboscje a rječowskeje zmujitoſće bě Radecky swoju najwjetšu sławu docpěl. Hjchcje džesacž lét bě po tym živoh. Z krutej, tola jeno sprawnej ruku zestaja po revoluciji wěčn w Italiskej zašy do rjadu. Psihi tym bě doszcz dobrocziw napscheczo Lombardiskomu ludej, a woſebje napscheczo městej Milano (Mailand), třiž bě so woſebje na zbežku wobdželišo.

Mjeno Radecky je swětoſlawne za wšecky časy. Wón bě nic jeno mīchyrski naujedowař w bitwje, ale woſebje tež rozhladny a njepróčny zaſtarář swojich wojałow, zo jím cyroby njeprachowasche. Runje to mjeſečne za jenu z najwažniſtch staroscžow a to z dobrým prawom.

(Pokročowanje.)

Nasje kwasj.

(Z pschipołożenoho lista: Knjeza redaktora „Rath. Poſola“ bych napodwołniſho proſyl, zo bychcje tuton naſtaré dobrocziwie . . . wocjischecž dali . . . Moje wotpohlađanjo je, dobru wěc podpjeracž, a derjemecžo naſchoho ludu ſpěchowacž.)

Mlode jutry su nimo, a vo nich su zašy kwasne wjesela dowolene. Lužozny měſac meja je so pschiblizka. Tu a tam budža traſč hižo meju delebracž, abo budža traſč kwas.

Loňsche lěto je Poſol wo družcej drascze naſkich knježnów powědał a napominal, zo bychu na kwasj zašy halo družki khodžike, ſchtož je nic jenož za naſche serbske knježny, ale za naſch cyly narod jara wuzitne. Wopredka ſo tale wěc jara wobledžbowasche, tola wokoło nazymja běchu tež družki na kwasach dale a rědscho wižecž. By tohodla pſchistojne bylo, zo by ſo tute rjane serbske waschnjo lěša zašy prawje wobledžbowalo, zo bychu naſche knježny we swojej narodnej pyšce na kwasj khodžike a tak kwasj dobre serbske byſe.

Naschi młodžencowje pak chyli na kwasach pěknje, serbske ſpěwý ſpěwacž; serbski kwas a němſke ſpěwý njeprchihodža ſo hromadže, woſebje hodža ſo wojerſte ſpěwý jara ſchpatnje za naſche serbske kwasj.

Dalschi njeporjad naschich kwasow su wosebje czrjódy pschi hladowa-
rijow, kotrež často kwasny dom a wosebje rejwansku lubju wobdawaja, ménju
tu schuliske džeczi. Je to wulki njerozom wot starskich, kotsiz swoim dže-
cjom dadža na reje hladacz khodzież, a něhdynkuli su džeczi hischeze wjeczor
po czmę na rejach, a wotposluchaja sebi něschtožkuli njewuzitne. W naschim
času rejwaja tež na kwasach wjèle njepschistojsnych rej, kotrež na žane waschnjo
k čestnomu kwasnomu wjeselu njepschistoja, wjèle mjenje smedža džeczi na nje
pschi hladowac̄. Je to wosebje nowa reja, „Kreuzpolka“ mjenowana, kotaž
so wot něschto lét sem poczina tu a tam na kwasach rejwac̄. Tutu hréčhnu
reju dyrbjal brascika na kózdom kwasu hercam piškac̄ začazac̄. Taſte
a podobne węch czinja wulki začiszcac̄ na džeczi a móža je na čas živjenja
nałazyc̄, pschetož džeczi spomjakuja sebi wschitko jara derje, husto lepje, hac̄
dorosczeni.

Tohodla, lubi starschi, hladajce, zo wasche džeczi njebychu žane zle
pschikkady widžale, njedajce jím ženie bližko pschebywac̄ wokoło kocji-
mow a rejwanskich lubjow, njedajce jím wjeczor po wsh wokoło běhac̄,
a njenawuczeče je pschezahe po kwasach a rejach běhac̄. Tute běhanjo po za-
wjeselenjach je woprawdze khorac̄ naschich časow, a měla so tał wjèle, hac̄
so hodži, wuhojic̄. Njech wosebje starschi a wocžehnjerjo džeczi te ſlowa wob-
ledžbuja: „Schtóž ma młodescz, ma pschichod“. Wocžehnuny sebi dobru mło-
doscz, zo bytym tež dobrę pschichodę so nadzijec̄ móhli. Wocžehnjenjo
džeczi je najwažnisczy nadanek mandželskich. Wosebje naruczeče swoje džeczi
prawje k posluſtch nosczi a džeklawosczi. Taſti cžlowiek, kotrež njeje poslu-
chac̄ naruknył, njeħodži so na swęcze trjebac̄; wosebje so taſkim hólcam pola
wojatow jara hubjenie dže, a holcy, kotrež njeju posluchac̄ narukle a kotrež
su swojeje hłowny, su husto dōscz, hdyn so poždžischo wudadža, wina njezbo-
żownych mandželstwów.

Chcem so tohodla prćowac̄, zo by nasch lubi serbski narod pschecy
dobry a nabožny zwostał, a zo bytym zawieselenja nascheje młodoscje pschecy
pschistojsne a čestne byle; zo bytym nasche kniežny rjani družezu draſtu prawje
zańcz měle, a zo bytym w tutej draſce kózdy krócz na kwasu pschitske, potom
by někotražkuli njeļubožnosć so zhubila, a nasche kwasu bytym zaſy dobre
serbske byli. M. S.

W o m o d l i t w j e d o j e d ġ e a p o j e d ġ i .

(Słonečenjo.)

II.

Rhwalobne waschnjo, zo z jedženjom stajnje modlitwu zjenoczeja, zakho-
wachu židža swědomicze hac̄ do naschich časow. Žid, kotrež so swojeje wery
wotrjek njeje, a často tež tón, kij ma so zwonkownje za bjezbožnika, njedótknje
so rano ženie chroby, bjez toho, zo by předy pschedpisane modlitwy njewu-
spěval. Židža drje to najbóle čaſnoho wujitka dla czinja, dokelž jich pschi-
wera wuci, zo jím hewak Boh jich čaſne interesy žohnowac̄ njebudže,
— my tak wemy, zo wjèle z tych waschnjow, kotrež su džensnisci džen pola
židow jenož hischeze pschiwerk, mějšeče něhdyn rozmorný, haj swjath podłożk.
Wone dže wutkadhachu wot swjatych a česčomnych patriarchow a profetow,
kotsiz wot Boha rozwuczeni sami so po nich mějaču a druhich za nje zaho-

rjacu. Hakle hdvž so židža zjawnje knjeza Jézusa wotrješnycu, wotstorczi jich Bóh wot sebje a dopuschezi na nich zaślepjenjo, zo, hac̄runiż moja zakonje a swjate postajenja, z tuthy tola jenož zwonkownu formu we swojich modlitwach a waschnjach zakhowaja, njestarajo so z cyka wo wopšijeczo a swjatoscž prawow a zakonjow. My kſchesczenjo, kotsiż z Božej pomoci wopšijeczo swjateje wérh a pschifazni Božich znojemy, móžemy husto tež z tuthy zwonkownych židovskich formow a waschnjom wjese naruknycz. Tak dyrbti někotryž kuli kſchesczenjo so hańbowacž, hdvž sebi pomysli, tak swědomicze židža swoje zakonje zakhowaja, tak derje swoje swjate dny swjetcza. Wobhlađajmy sebi, tak so woni pschi wuziwanju jědže modla. — Na wsebje wulkih swjedzenjach wotmewa nan dolhe pschez waschnjo pschedpisane modlitwy hromadže ze starschimi synami a z mjenischimi džeczimi. Podobne sczehuju tež po jědži dolhe modlitwy a džakowne spewy, kotrež wot wjeczora hacž pozdje do noch traja. Často drje so tohodla wot susodow wusmęscheja, tola to jich nic z najmjenšcha njewotrascha wot zakhowanja tutoho waschnja.

Bóle džiwnie hishcze je, zo je so tajke waschnjo hacž do džensnischoho dnia samo pola wjese po hanow w hishcze zakhowało. Wobydlerjo Indije, kotsiż do cyka prawoho Boha njeznaja, poruczeja so pschi kóždej wažnisczej naležnosći skhitej najwyskicheje bytoscze. Samo pschi jědži wotmewa kóždy z nich, předy hacž so cyroby dótkeje, sczehowacu modlitwu: „Knjeze wschitkich stworjenjow, kotrež za wschitke bytoscze so starasč, daj, zo bychu rostliny dale dobre płodы a zo bych pschebywał w kraju, kotrež rodzi cyrobu, rajs a mloko“. Podobne waschnja nadenidu missiarojo tež pola drugich po hanisch ludow, kotrež su jenož trochu zdželane. Tež we słowjaniskim kraju nadenidzechu přeni pôslojo Chrystusowi mjenowane waschnjo.

Naschi po božni předownich zakhowachu swědomicze tajke pobožne zwuczenjo, a Bóh je jich żohnował. Něk wſchaf so bohužel tež pola nas hijo tuta pobožnosć w někotrych swójbach zhubia! Někotri spokoja so něk huſcizhco ze znamienjom swjatoho kſchija, druzy woznamienjeja so samo z tuzym swjatym znamienjom njerodnje abo tež prawje mjelečo, z bojoſezu, zo moži jich něčto wusmęschej. Haj, tež tajkich je dość, — Bóh dał, nic w Serbach, — kotsiż so nic jenož sami k jědži sydaja, bjez toho, zo bych sebi na Boha swojego Knjeza pouhslili, ale kotsiż to tež pola drugich widjeć njemóža. Tajch runaja so tamnymi stworjenjam, kotrež chcežiwje pod dubom ležace żoldże zberaju, ale na dub ženje wocži njepozběhnu, njemyslo z cyka na to, zo runje tutomu schtomej za cyrobu moja so džakowacž. Njeſejehujmy tajkich!

K zamožitomu hospodarjej pschińdže jónu jedyn z joho susodow, a do tež bě runje pschipołdnjo, pscherproſy joho hospodar k wobjedu. Do wobjeda spewachu wſchitkich domiac hromadže z hospodarjom kaž wſchēdnie modlitwu; tola to so hospicej njespoddobasche; sam so njemodlesche, ale hlađasche jenož wokoło so na pobožnie so modlach. Najprijej njepraji wón nicžo, hdvž pak so po wobjedze modlitwa wospjetowasche, wza wón hospodarja na bok a prajesche jomu: „Schto, wy so hishcze do jědže a po jědži modlicze? Njewesch, zo něk tute waschnjo hijo wjach njewobſtoji, kſiba pola tych, kotsiż žaneje zdželanoscze nimaja?“ Hospodar wotmołwi jomu měrnje: „W mojim domje modlimy so wſchitcy tak, kaž su so moi předownich modlili; ja pak tež tajkich znam, kotsiż bjez modlitwy jěža, mam jich samo w domje, ale z nimi njejem; chcesh-li, susodže, czi jich potażu“. A wón wjedzesche joho do kſlewa, hdžez

so runje swinjom dawasche. Połmudračk zrozemi wuežbu a njechaſche so wjac̄ tajkej zdželanosczi wuznawac̄.

Pomyſli ſebi, luby bratſe, kaſ wobledžbu jeſt̄ ty tute ſwiate kſcheſcianſke waschnjo? Njeſczechujech ſnadž tež ty druhy tajſich, kotiſi ſo hanibuju zjawnje cjeſcz dawac̄ Bohu, ſwojomu Kenyeſej? Dopomina-li cje ſwēdomjo na tajki hñud, proſch hñydom knjeza Ježuſa wot wutroby wo wo- dačzo a wotmyſl ſebi, zo wot netka ženje wjac̄ modlitwu do jēdze a po jēdži zaſomdzic̄ njechaſch. Staraj ſo tež wo to, zo tute waschnjo zaoſtanje mjez twojimi bratrami a towařſhem, a woſebje žadaj joho wobledžbowanjo, ſyſi hoſpodař abo pſchedſtajeny, nan abo mac̄. Tón, kiž w njeſkónczej miloſci a dobrocziwoſci ze ſwojim žohnowanjom napjelnja wſchitko žime, da- wajo koždomu cyrobu we ſwojim cjaſu, budže tež wo tebje ſo ſtarac̄ a njeđopuſteći ženje, zo by cji hdy po bračhowało wſchēdnoho khlēba.

Bo „Intenczya miesieczna“ —ls.

Doeſz je ſpane! Stan!

Cjeſczenomu knyeſej dopisowarjej z ſkulowskeje woſady w 7. cjiſle podam nekaſku radu, hdyž won praji: „Hſchęce jene: Hdy tež to tola do na- ſchoho ſerbskoho ſpēwa wjetſchi porjad pſchitndze? — Bóh chek nam tola do- brych cjlomjekow wobradžic̄, kotiſi móhli, a runje netk — trochu pſchitnoj a jomu ſpodobny rjad do naſchoho ſpēwa zavjeſej!“

Tudy pſchitndzem ſas na heſlo: „Wocži k njebju, ruch k dželu, dowēru k ſebi.“

„Wocži k njebju!“ Bóh luby knyeſej, to móžu wěſcje prajic̄, njeſtrjeba nam muža poſlač, kiž by prajil, ja dyrbju waſch ſpēw do rjada ſtajic̄, kaž w cjaſu profetow. Mamy pueſe k tomu ſami wostajene. Z dowēru na Božu pomoc dyrbimy druhe dopjelnic̄:

„Ruch k dželu!“ Tudy jenož placiži: My ſo nježnajemy, a cježho- dla? Pſchitndzem ſola cjaſto do jenoho Božoho domu k Božim ſlužbam hro- madu. — Po thčſamych ſo ſas rozbějimy. Nekotſi traſch hido na předowa- nju, druzy paſ potom hñydom do hoſćencow. Je-li ſo w Božim domje nečto nowoho ſtało abo wožjewilo, ſo to pilnje rozmoloža, ale nečto dobre ſo ſóždy raz njeuwiedze. — Na thch ſo nježnem ſpushečic̄. Druzy paſ ſo hñydom po Božich ſlužbach dom wróća a měnja, zo ſu doſež cžinili, tola tomu tak njeje. My ſo potajſim nježnajemy. Załožmy towařſtw — ſerbsku katolſku bjeſadu! Staročiwi duchownſtvo budže nam wěſcje k pomocy, zo býhmy ſo najprijež zeznali.

Potom paſ „Dowēru k ſebi!“ Mamy, kaž wſchitke druhe woſady, njeſebicžnych, ſprócnivych muži, kiž njeſju cjeſczelakomni a pódla ſo tež wob- cježnoſcžow njeſtróža. Wézo zapocžatk je cježti. Dónidžimy do ſuſodnych kaſinow woſladac̄. Cjile njevučenii mužojo ſu ſo hórz do toho namakali a pſchednoſckie djerža. Njebyli pſchiležnoſcz byla, njebyhu ſami wědželi, k cžomu je jim Bóh tón knyeſej talent daril. Tež woni widža wjele wobczežnoſcž, kotrež ſu z Božej pomoci pſchewinjene, žadu ſo. — Je džen rano zahe ſwětlo, ſtaňmy! Pódla ſwojich winowatoſcžow starajmy ſo tež za ducha, a netk krocžny dale, pſchichodne ſo do towařſtw ſlazajmy a woſladajmy do wu- ſtaſkow druhich podobnych towařſtwow, zo tež ſami tajke dōſtanjemy. Jenož na tajke waschnjo ſo po nečdim wjele wumjeſcz hodži.

Jakub.

Z Lusatich a Sakskeje.

Z Baczonja. Wyrnejz wjedro jutrowne ransche a dopołdnjo z descežikom njesluboznje pokrjeviło, běſte tola zańdžena jutrowniczka za Baczon a wokołnosć rjenſcha hacž druha hdj předy. Prjedy wschoho wobstara naš kniez direktor Kummer z Budyschina dobrocziwje z Božimi sluzbami. Hijo sobotu wjeczor ksychesche spowiedź a wjeczor w 9. hodž z hromadži naš k pobožnoſći horjestacza Chrystusowoho: jutrowniczku pak swieczeſche swiatoczne ſemſche a myſchpor. Wyſokodostojnomu kniezej budž za jeho luboſcę najwutrobiſche „Zapłacz Boh Kniez“ wuprajene! — Woſebitu ważnoſcę dōſtachu lētuſche jutry vſchez to, zo přeni króz ſamofatny kſchijerſki procession do Radworja ječaſche a wottam procession k nam pſchijech. Pſchivołdnju $\frac{3}{4}$ 1 z hromadžiku ſo kſchijerjo wokoł luboſho domu Božoho. Kniez direktor Kummer wužohnowa procession ze ſłowami k zahorjenju za ſwiatu węc a čeſcę Božu a vſchepoda k přenjonomu razej noſcherej ſwiaty kſchiz, spominajo na to, zo ma kſchijerſki procession we tutym dobyczerſkim znamienju kſchesčanow čeſcžic ſwojego wjednika a ſwoj ſchit. $\frac{3}{4}$ 3 ſtojeſche procession pſched Radworjom (drobnische wo tym hl. dopis z Radworja), a wopuſteči vſcheczelniwe měſtno $\frac{3}{4}$ 4, wuley ſpojony ſo domoj wrócejego. — Radworjej pak pſtiwołamy najwutrobiſchi džak, pſchede wschěmi kniezej farſk. administratorej Žurej za prýcowanjo a wopory dla zarjadowania nowoho waschnja a za hľuboko hnuijace pſcheczelniwe powitanjo; runje tak kniezej kaplanej Nowalej kaž tež wſchitkim pſcheczelam w Radworju za prýcu a hoſpodiwoſcę. Procession ſo do Baczonja wróciwſhi wobjecha tudy po tež druhđe wobſtojachym waschnju, a katholski poſtron „Budž kchwaleň Řežus Chrystus do węcznoſcę“ ſkónči intrownu ſwiatoczoſcę. — Procession mějeſche $19\frac{1}{2}$ porow; wobdzeličku ſo hoſpodario z Baczonja a Čzorneč wſchitc, z Čzéſchkec a Haſlowa někotſi, kaž tež čeſczenaj ſublerzej ze Štróžiſcheža a jedyn z Čzemjeric. —k.

Z Radworja. Wjesoły a radoſtny děń jutrowniczki bě lēta woſebje radoſtni za Radwor. Po dleſčim pſchihotowanju ječaſche lēta přeni króz Baczonſki kſchijerſki procession do Radworja a Radworskí do Baczonja. Hacžrunjež bě wjedro wot ranja jara njeslubozne a descežikowe, ſo tola njeſtu noſchi ſerbſcy kſchijerjo zatrasciež dali, ale pſchihidzechu w wulej mnohoſczi w ſwojim čaſu na ſenjoch k processionej. Radworskich bě 24 porow a 1 kón, a Baczonſkich drje 18 porow. Dokelž ſo tele waschnjo ječhanja lēta přeni króz tak wetmewaſche, tohodaſ natwarichu ſo tež na wjeczornej ſtronje Radworja rjane čeſtne wrota mijez kſchijerjo rjany wiſach wěnc z napismom Witajće hijo z nozdala lubych Baczonſkich kſchijerjow wutrobiſje powita. Nimo toho podaſchtaj pak ſo tež duchownaj z ministrantami a khorhojemi hacž k čeſtym wrotam kſchijerjam napſcheczo, hdzej jich k. far. administrator Žur na ſežeho-wace waschnjo ſwiatoczne powita:

„Čeſczeni kſchijerjo!

Smy tu pſchishli was na mjezy naſchoho Radworja powitacž halo ſwojich ſobubratrow, jenajkoho čuzča, jenajkeje horliwoſcę za Boha a Božu čeſcę tu z nami. Procession, kž wotmewaſče, njeje niežo ſwetne, ale něchtio nabogne; a kožož wutroba je napjelnena z luboſcę k Bohu a za jeho čeſcę, tón ſo tež njeda wotraſchicž pſchec male zwonkowne zadžewki. Tež wž ſeje tónle pobožny puec činili k čeſcę a z luboſcę Bohu njedziwajcy na wobceſznoſcę wjedra. Boh pſchewinjet ſmiercę, kſtomuž k čeſcji džensia ſwoje

więsóle alleluja zanośhujecze, chył was też dale połyńnicz a was zakitacz pszech wąshtiekiej szkołodu abo snadż hubjenymi scéhówkami tohole jomu k česčci dokonjanego pucza. Z wiesołoscu wutrobnej, ale też z węstej struchłosczu was tu, křeſecz. sobubratisja, witam. Z wiesołoscu, dokelż wy pschiindzecze wot swiatnich a tempa toho, kotrehož wutroba je nas lubowala hacž do smjercę, haj pszech smjercz — a kotrehož templowa węža so tu czasto w jaſnym wiedrje, wot skóńcznych pruhow połozzana połazuje z daloka, so nas tať rjec praschejo — hdze dha je pomnik mojeje maczterje? — A z węstej struchłosczu dyrbju wuznacż: O wón drje tu je, jeje pomnik, jeje cyrkę, ale khuda, njenahladna a čjaka nětko, hacž so my też na njej njesmilimy, a ju hódnú wupyschimy a natwarimy hódnú maczterje Božeje. — A z węstej dowéru mōžu to też džensa hido wobkrucę, zo za krótkie lěta budże was hido potom z daloka witač węža swiatnich, cyrkwie maczterje Božeje, a pscheju wam wschitkim, zo hyscheze ju hiscze wohladali na tajlich wupyschenych konjoch, kaž seje tu džensa na nich pschijechali — a dowolam sebi też hnydomi próstwu pschistajie, snadż zmieje někotryžkuli hiscze tež pschiležnosć, so samo druhydby sobu postaracż za zhotowjenjo tohole nadobnoho štuktu; zavęszeje njebudże to k waſhej szkołodze, ale čaſnomu a węcznomu wužitkej. Njepschindże wschitke žohnowanjo wot ĺenjeza, a z bōžnoscž też wot joho maczterje, kij je nam swęta zbožnika porodžila? O kaf wiesele budże washe wóczko potom zhladowacż tu k Nadworjej, hdzej budże wysoko so požehnuo k mrózgiam wam swoje „witačje“ pschimokacž město nas swiatnica maczterje Božeje ze swojej węžu a wam hiscze swoje w Božemje kivacż, hdzej budzecze hido zas w domiznje. Tuż hiscze jónu w mjenje cykleje wosady was tu powitam do nasheje farskeje wiesli. Ze słowami zbožnika móžu wam prajicż: „Njebocze so“, tu namakacze swojich werybratrow w Chrystusu a džeczi tejsameje njebeſkeje maczterje, kotoruž wy też česčicze a mjenuječe swoju macz. Bydli tu lud, kaž je serbski lud stajne byl, ponizny a bohabojazny, ale čaſto zapitý a pschepoznaty; lud, kij je stajne swérny byl Bohu a joho maczteri, a pod jeje spodzivnym szkitom sebi też swoju swiatu wéri wobkhowan w horzym běženju w běhu lětstotkow a w jich wschitkich wichorach. Wón so też zasy natwari a zahori na waſhej pobožnosczi a horliwosczi, kotoruž chyli też za dalsche lěta wobkhowanč a ju hako herbstwo pschepodacż swoim potomnikam, hdzej budzecze sami wotpočzowacż w linje kłodnieje zemje a wočałowacż wulke alleluja cykloho swęta na koncu časow, hdzej chyli so potom pschizamkucž wulku pschijerſkomu čzáhej dobycza do zbožneje węcznoscze.

Budż khwaleñ Jezus Chrystus!

Na to bu křižerſki procession pod zwonjenjom ze wschemi zwonami do wsi a wokolo cyrkwie wiedzemy. Po někotrymkróznym wobjęhanju křižerjo pszech pol hodziny wotpočznychu. Potom po wobjęhanju też křižineje cyrkwie wopuszczicu Baczoných křižerjo popołdnju w 4 zasy Nadwór. Wokolo $\frac{1}{2}$ /6 pał pschijeha Nadwórski procession zasy z Baczonja dom. Zawęsze je so cyka węc hido přeni króz jara derje radžila. Nadzijamy so, zo so liczba křižerjow druhe lěta hiscze powjetšhi, a zo też cíj so hiscze pschizamknu, kotoruž běhu lětsa pał zadziewani pał njedowernje na cyku węc hladachu, zo so pschizamknu nic lubži dla, ale Boha dla, k joho wjetšeje česčicji. Njemóžemy pał też skóńcicž tule rozprawu bjez toho, zo njeby so tu w mjenje Nadwórskich křižerjow hiscze jónu najwutrobnischi džak wuprajik tež. Zdžerjanckim, kotsz su jich dotal kózde lěto tať pscheczelniwe pschiwzali, wosebie najeńkam abo wobydlerjam tamischoho tachanskoho rycerſkubla. — Wjete pschihladowarjow z wokolinu bě so tu najebacż

wjedra zeszło, tež wysoko do stojny ē. Škola řitkus Hórník bě pschijer pohladac̄ na tónle skut ſerbſkeje nabožnoſće a lubočče za čeſc̄ Božu. — Tuž pſdejemy jeno z cyleje wtroby, zo by tale horliwoſć wostala webstajna za wſchitlon pſchichob.

—

Z Khrósczic. Řetuschi kſchijerſki čas běſche, hac̄ runje Baczońſich wjac vola naš nieſechachu, doſcz wulfotny; běchmy jich do hromady $82\frac{1}{2}$ porow. Hdy by Baczońſich pſchilicził, by drje liczba hiſcheze wjeticha byla džali loni (loni bě 94 porow). Móže ſo pſchipóznač, zo ſu ludžo pſchec̄ bóle zahorjeni za kſchijerjow. — Pſched něhdze 30 létami bě jich wokolo 50 porow bylo, wot toho časa pak je ſo liczba ſkoro poriadnje pſchisporjała: rjany do-potaz staroſto ſerbſkoho dobroho waschnia. Tohodla tak dale pokročujmy! Budžemžli živi a ſtrowi, pojehamž k létu zaſy! Řetsa móže ſo prajiež, zo bě jutrowniczka cyle rjana, hac̄ runje ſo wot ranja zlé zdaſche pſchihotowac̄.

M. W.

Z Khrósczic. Tu wotbywasche ſo jutrownu pónđelu hlowna z hromadžizna „Towarſtwa Serbſkich Burów“. Pſchedsyda, k. ſejmiski zapoſlane M. Kočka, pſchitomnych powitawſchi knjezej tačantskomu předarjej Ž. Libſchej ſkovo da, kotryž w dlejschim pſchednoſtku wo znathych ſłowach „Serbſkoho Hſopdarja“: „Wocži k njeſbu, ruci k dželu, dowéru k ſebi“ ryczesche a pſchi tym wſchelake za hſopdarjow a czeledž jenak wujitne myſlizki wupraji. Potom ryczesche k twornjer (fabrikant) Ehrenfreund z Ortronda wo dželanju a wſchelakich kaſenjach koſčinhy. Z hromadžizna ſo wobémaj knjezomaj podžakowa, přenjomu ze „ſłówu“, druhomu z poſtanjeniom. — Pſchednoſtkaſi ſcžehowasche rozprawa a to najvředy k. kublerja Rjeniča jako wjednika z hromadnych kupow (konſuma), z kotrejž zhoňichim, zo je towarſtvo loni 5104 centnarje a 20 pt. tworow (womieschkow, kupnych hnojow, nowych ſymjeñow) kupilo a za nie 36,877 m. 36 p. wudalo. Cykle towarſtrowe zamoženjo wucžinja po rozprawie kujeza pſchekupca Kubanki 963 m. 1 p. hotowych pjeniez w poſkładnich a 402 m. 45 p. w tworach a hiſcheze njezaplačených zbytkach, kotrejž pak je kóždy čas dowolene zaplačic̄, potajkim hromadze 1365 m. 46 p. Sobuſtaſow ma towarſtvo něchtio pſchez 800, kotsiž ſo w 11 „pobocžnych“ towarſtwhach, w Hodžiju, Khrósczicach, Zahowje, Małym Wjelſowje, Njebjelczicach, Nofacžicach, Radworju, Kalbicach, Porichicach, Woſlenku a Woſtrowje, ſkhađuju a, kaž ſkyſchimy, tež Bělſchecžanke z něhdze 100 ſobuſtaſami w bližšim čaſu pſchitupi. — Z namjetow ſo jenož wo najwažniſhim ryczesche, kotryž wo pſchemenjenju dohadow jednaſche, kotryž pak ſo wſchelakich wažnych winow dla pſchijerž njehodžesche. Ŝewak naſpomniču ſo hiſcheze woſebje wubjerkowe a wurjadne z hromadžizny, kotrejž pak dyrbjala ſo swojeje wažnoſće dla wjele lepje wophtowac̄, a njedyrbjalo woſebje žane towarſtwo bjez zamołwienja wuwoſtač. Rozprawy pobocžnych towarſtrow, zdalenenjo wſchelakich nažhoñenjow, dořezenja a wuradzenja wažnych towarſtrowych naležnoſćow, kotrejchž dla džen ſo hlowne z hromadžizny woſebje wotmewaja. dyrbjachu ſo Bohužel pſchichodnej wubjerkowej (abo wurjadnej) z hromadžizne pſchewostajic̄, dokelž bě ſo woſebje z druhim pſchednoſtchom pſchewiele časa pſchetriebato.

Z Khrósczic. Brějenje ſvjate wopravjenjo džecži w naſchim Božim domje wotby ſo přenju njedželu po jutrah jara ſvjatočeñje. Naſchi duchowni knjeza běchu hižo dolhi čas předy wſchu móžnu proču načezeli, zo bychu mloboſež na tak wulcy wažny ſkut pſchihotowali. Na ſpomnjenym dnju rano

w schęsciąch poda so tohodla kniez kapłan Scholta z ministrantomaj a z chorhōwymi do schule, hdyż dżeczi z wobemaj wuczerjomaj na njoho czakachu, a dwiedże je pschi zwonjenju wszech zwonow do cyrkwe, hdyż potom hnydom Božu mschu zapoczą. Pschi woprowanju dżechu wsche dżeczi ze zaśwęczenymi swęcam i woporej, psched nimi zas kniezaj wuczerią kreżeschtaj. Wsche to radoszciwy napohlad, hdyż so 50 młody, pschez sjaraty sakrament pokutu wczęsczenych wutrobów njewoblakowanomu Jehnjezu woprowasche. Psched swiatym woprawienjom webnowicu hiszceze wschitke swój fischereński slub, a wysokodostojny kniez ryczesze hnijace słowa młodym wutrobam. Wopominasche wjeselo duchownych wuczerjow, hdyż widża, zo nałożena próca njeje podarmo, a też wjeselo pschitomnych starszych, kotsiż su tajki ważny dżen za swoje dżeczi dożiwili, a wjeselo cykle wośady, dokelż so zas telko młodych wojsiarjow z khlebom żywienia posłali na będzenjo za zbożnej węcznosę. Napominasche skonczone starszych, zo bychu swoim dżeczom pszech z dobrym pschikkadom do przedka schli, zo njeby so żane z nich pschez njezamołwionemu njeledzibiliwość zhubilo. Ze swiatym woprawienjom skonczi so radoszciwa swiatoczość.

Z Kulowskaje wośady. Też lěta bē nascha wośada pschi rjanym fischieriskim processionje derje zaśtupjena; a wobdzeli so jich tudy něhdze 70 porow. Z wiesołoscju móžu też spomnież, zo Bohu dżak je so wšcho bież porokow a w dobrym riedże też tón raz zasy wotbylo. W tak wulkej wośadze moħło wschaf hiszceze powschitkownische wobdzelenjo być. Lěta drje je też wjedro, kotreż bē rano doſez traschace a njeweste, někotroho wottraschilo. O zo bychu jeno wschitey jěcharjo woprawdze „Fischierjo“ byli, to rěka tak prawje na tym byli, jenoż Božu czescz, cieszej mot smiercze stanienoho Zbóžnika z tym spěchowacż, a tak wschech przynnych, hordych abo hewak hřešnych myśli a poczianinow so zwięcej, wosebje młodji ludżo. Wschaf je někotrohožkuli kónik zasy pschebeżał zeleny bróz, hdyż trasch hiszceze tele lěto namaka czichu komorku swoju. Pschikkadz a nozthonjenja uas to wucza a dopomnjeja, hdyż na tych spominamy, kotsiż su hiszceze ioni czerstwi młodni jěchali — a lětsa su drugi po nich jěchali . . . Tak je so zasy minęł jedyn z najkrasnissich dnjow lěta, a wostanu nam jenoż dopomnjenki na njón; tola mějmy nadziju też za pschichod. Pschetoż radosz a wocząkowanjo je bôle a żiwische we wutrobach wschech wośadnych na nowu jutroniczkę, kotreż so nam pschihotuje pschez drohi a tak swiatoczn wopyt naschego najdostojnisschego wschishoho duszepastyrja knieza wjerchbiskopa Jurija z Wrótsławja. To budże żadny wopyt a njeje nascha Kulowska cyrkej za 50 lět żanoho tajkoho wjac poměka. Wysoki kniez budże, koz so něk praji, thdzeń do swiatkow swiate firmowanjo pola nas wudżelecz. O krasny dżen, Bóh dał, zo joho wschitey doczkały! Tu dyrbimy zasy z psalmistu prajież: „Wulke je czinił Kniez nad nami; tohodla bučmy wjeseli.“

M. H.

3 chłoho swęta.

Niemcka. Badenski wulkowójwoda Biedrich je 29. hapr. t. I. swiecęgił swój 40-letny jubilej jako kniez w tuthm kraju. — Wójwoda Ernst w Coburg-Gotha a jeho mandelska Alexandrina swięcęschtaj wutoru 3. meje w Cannes swój złoty kwas.

— Prěnjeje meje so lětsa cyly swęt bojesche, dokelż na tuthm dniu socialni demokratojo wulke zhromadzizny, wulcet a swięczenie zarządują — schioż je so dotal czascijsko z najwjetshim njeměrom stało. Poslednie lěta pat

njemôžachu so mnozy dželacžerjo pschi tym wobdzelicz, dokelž dželodawarjo jim tutón džen swobodny njedachu a tež běchu wozjeweli, zo kózoho hnydom z džela puščza, kotryž prénju meju swieczi. Tak buchu mnozy, kotriž běchu so rady wobdzili, tola wotrascheni. Létsa pak bě prénja meja njedželu, a žadyn zaděm njezdasche so bycz. Boh sam njekhesczanskomu wjeselu zadžela — po chlej Europje so mjenujcy mócnje deshczowasche. Tohodla njemôžachu swoje swjedzenje wonka wotbycz — a wobbzelenjo bě slábe. Tež so niybze njeſſu wulke njeporjadny stale.

Rom. Džen 23. hopryla mějesché tudy wulki wucženc Jan de Rossi swój sydomdžesath narodných djen. De Rossi je katakomby zaſy namakał. Tente su mjenujcy podzemiske khódbý, w kotrychž křeſczenjo prénjoho časa, hdýž so wot po hanskich romskich kejzorow pscheſczehachu a podlóčjowachu, swoje Bože ſlužby, zhromadny wopor Božej mscé swiecžachu a do kotrychž svojich wotemréthch khowachu. Kelko ſwiatych marträjow, kotrychž uichto njeznaje, potajkim w tuthch khódbach wotpoczuje! Wjèle stow lét běchu tute khódbý zaſy, jich zaſtupy zaſypane. Jenož ze starých knihow wucženi wědžachu, zo su tajke katakomby něhdý były, hewaſ pak běchu runje tak njeznate kaž Amerika všeč 400 létami. W lécje 1844, potajkim nimale píched 50 létami, de Rossi, so pola Roma we winich pscheſchdžuju, něchtó rozbithch kamienitnych taſli namaka z napisimami. Sebi myſlo, zo traſch na tutym městnje starý row namaka, dasche tam rycz — a namaka týsach a týsach rowow, cyle wjèle mili dothe, do wšchech stronow wuběžace a so zaſy zetkowace khódbý, skoro wšchě tsi schoſy wysoke abo hľuboke. Schtóż so tam zabludži, móže wjèle dnjow po nich běhacz a wukhód njenamaka. Najwjetšu wažnosć maja wschelake napisima, wobrazu a swiecžata. Zo by tute wuslédžil, je de Rossi skoro 50 lét, bjež wšchóho pscheſtača, pilnje dželał a studował. Joho zaſlužby w tutej wěch jenož nětaſ wobmiericz, móža wucženi ſami, kotriž cyku wěc znaja, a wědža, kaž čezko je, a ſaiku prócu žada, ſtaré napisimo jenož čítacz, wjèle bóle, je rozemicz a wuklaſcz. Za naſchu katholſku chrkę pak ma namakanjo katakombow woſebitu wažnosć. Z wobrazow a napisimow něchtóžkuž spóznajemy, zo ſu křeſczenjo prénjoho časa hižo runje tak ſo k Bohu modlili, kaž my, zo ſamym wopor Bohu woprowali kaž my. Z katakombow ſo cyle jaſnie spóznajae, zo ſmy my katholſcy křeſczenjo wſchitke wažne wěch prénich křeſczanow zdžerželi — zo ſmy egi ſami, kaž woni — kotriž mějachu japoſchtoſkich wucžomcow za wucžerjow. — Zaſlužby knieza de Rossi ſu ſo tež wſchudžom čeſczile. Swojich wótc Leo XIII. jomu zbožopſtečzo pſchipoſla, a skoro wchitke wjerchojo w Europje joho z wuznamjenemi poczecžichu. Winſka universita pſchepoda jomu titul: dr. theol. Prěni raz, tak dotho hacž universita wobſtoji, je ſo to ſtaſo, zo by ſo tutón titul čłowjekę, kotryž měſčníf njeje, daſ.

Afrika. Kaž ſu jendželsſe nowiny z Afriki zbonile, ſu tam w missionskej ſtaciji Uganda na raných brjozy Afriki katholikojo a protestantojo (najſkerje wot jendželskich missionalow křeſczeni) woprawdžitu bitwu měli. Protestantovo mějachu wulku liežbu třélbow a z nimi na katholſkich třelachu, tucži ſo wobrachu a ſlonečnje njeſpcheſzela do chla zbiču — tak zo dyrbjesché ſo w swojich khowanach změrom džeržecz. Na to pſchinže pak jendželski kapitan Lugard pſchewinjenym z kanonami na pomoc, zbi katholſkich a mnozy w bitwie padnýchchu. Druzi buchu jecži a jaſo njevólnich pſchedacži. Něko pak zaſy Mohamedanojo katholſkim pomhaja, a Lugarda ſu woblehnýli. Dalsche nowiny hisceže njeſſu doſgħe.

Naležnosć našoho towařstva.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 281. 282. z Kukowa: Pětr Haša, Michał Wolenk, 283. 284. z Ralbic: Jakub Manjok, Mikławš Čornak, 285. Hana Měrcínkowa z Džěžnikc, 286. Michał Šewčik, theolog w Prazy, 287. Michał Ella z Budyšina, 288. 289. z Němcow: Jakub Kral, Marija Hančova, 290. Jakub Hernašt z Hóška, 291. Jan Haška ze Salowa, 292. Jakub Brězan z Delnich Sulšec, 293. Pětr Nykela z Kulowca, 294. Mikławš Robl z Njebjelčic, 295. 296. ze Serbskich Pazlic: Jakub Glawš, Jakub Krawčik, 297. Hana Krawčic ze Sunowa, 298. Mikławš Holka v klöſtrje Marijnej Hwězdze, 299—306. z Jawory: Jakub Wawrij, Mikławš Jakubaš, Mikławš Krawčik, Michał Čorlich, Madlena Zarjenikowa, Pětr Krawc, Mikławš Krawc. Pětr Bryl, 307. Jan Bryl w Drježdžanach, 308. 309. z Bronja: Mikławš Smola, Pětr Kral, 310. šewe Jakub Delan z Radworja, 311. can Jakub Werner, farař w Khrósćicach.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 655. Jakub Lubk z Radeberka, 656. 657. z Ralbic: Jakub Manjok, Mikławš Čornak, 658. Jakub Kral z Němcow, 659. Jakub Glawš ze Serbskich Pazlic, 660. Michał Libš z Nowoho Bronja, 661. Jan Hantuš z Radworja, 662. Mikławš Smola z Bronja, 663. Madlena Šołćina z Holešowskeje Dubrawki.

Dobrowolne dary za towařstwo: Wot Towařstwa Serbskich Burow za na-wěštki l. 1891: 5 m., za nawěštk z Kukowa 2 m. 50 p., M. H. 75 p.

Za cyrkej Wntroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 107,541 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: njemjenowany z Wo-trowa 4 m. — Hromadže: 107,545 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,076 m. 50 p. — Dale je woprowaſ: r. 1 m.

Hromadže: 11,077 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: kk. Madlena Kmečec, služowna w Cornečach 5 m., Madlena Kralec z Wětrowa 2 m., Heinrich Kubaš, tach. hajuk ze Zdžerje 10 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

z klöſtra Marijnej Hwězdy 5 m., Michał Haška ze Salowa 10 m.

Za cyrkej w Lubiju: Na Křižanec kwasu pod hrodom składowane 11 m., z Noweje Jaseńcy 2 m., Delenk z Budyšina 1 m., njemjenow. 3 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Žiwnosć čjo. 226 pola větrníka na Židowje, wobstojaſca z domskoho, hródje a bróznie. (wschó massívne tvarjene) a z $3\frac{1}{2}$ kórca pola je na pšchedań.

Najpodwolniſčho podpisaný dowola ſebi, czeſćených Šerbow na ſwoje **knihiwjazárfſto** zaſy dopomincz. Dokelž hym knihiwjazatſto tu a we wu-kraku wobſchérne nauwknycz pſchileźnoſć měl a wubjerne naprawy a material mam ſ ruch, móžu wſchitke ſkazanki nanaſlepje wuwjescz, wot jednorých hacž do najrjeñſich zwjazkow. Čchyli mje tohodla ze ſkazankami dobročižwje podpjerowacž. Lubju dobre džělo a tunje płaczizny. Kemschace knihi tunjo a we wſchelatich ſajkoſczech. **Z poczeſczowanjom**

Bruno Gersdorf, knihař w Pancžicach.

Ralbicžanske towařſtwo serbskich burow

změje njedželu 15. meje popołdnju w 6 hodž. zhromadžiznu w Šernjanach.

Pſchedsydſtvo.

Cžižne Šmolerjec knihicžiſčejeſte w macžicžnym domie w Budyšinie.

Katholicki Posłanie

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 10.

21. meje 1892.

Lětnik 30.

Radecky.

(Povídání.)

Schtož pak bě a je Radecky za svoju rakušku wótcžinu dokončaš, to je bašník Grillparcer z rjantym a krótkim słowom wuprajíš: „We twojim lěhwje je Rakuska (fejzorska)“. Wón chce z tym prajicž, zo bě Radeckeho lěhwu a wójsko jeniczli schlit a posledni wuczeť Rakuskeje tehdom, hdyž so mnohe ludý pschečzivo fejzorej zbežechu, hdyž chcysche Wuherška a Italska wot njoho wot- padnucž, hdyž we Winje, w Prahy a druhdze zbežk pschečzivo joho kniežestwu wudhri. Wo něhdý tak wulkej a řawnej moch Rakuskeje njebe nicž zbytkne wo- stalo, dyži Radeckeho njepeščewinjene a njepeščewinjomne wójsko. Tohođla ma bašník prawje, hdyž piša: „Zeno w twojim lěhwje je hishcze Rakuska, wschnu- djom druhdze je po njej“. Tute słowa: „We twojim lěhwje je Rakuska“, buchu potajšim z dobrým prawom na joho pomnik we Winje napisane.

„Z daloka“, tak pišasche tehdom vjerch Metternich z Londona, může sebi člověk srdma prawje pschedstajicž, tak mócný zacíšicž je tuto dobycžo mělo, kotrež je starý marshal nad zbežkarškej Italskej sežinit. Tuto dobycžo zbudži dopomnjecž, kiz běchu so zabyše. „Potajšim wobstoji hishcze Rakuska!“ tak ryczachu mužojo, kiz so hishcze dopomnicž wědžachu.

Radecky bě jašnje dopokazaš, zo je Rakuska nic jeno mócný, ale tež jednotný stat, runjež z telko narodow wobstoji. Jeho wójsko, kotrež mohł rjec wot dobycža k dobycžu nowjedowasche, najkrasňsche wójsko, kajkohoj bě Rakuska wot časow prynca Eugena srdma zaſy wibžala, bě z telko narod- nošcůw a ryczow zestajane, ale píši tym kąž z jenoho krucha late, dokelž jedyn duch wožiwijsche wšchěch.

Tola nic jeno jako wótcžine a wojat, ale tež jako zakitovař prawa a sprawnosće ma joho jméno wažnosć. Radecky bě nowjednik we wójnje

pschecživo revoluciji, wón zakitowasche historiske namrète prawo pschecživo zbezkarškej njeprawdže. Wo tym bě wón sam pschewědczeny. „Bóh je z nami! pschetož nascha wěc je sprawnal!” tak rycerſche swoim wojaſom pschi spocžatku wójny. Zo bě jomu popſchate, hischče na starý dženii k dobyčzu sprawnieje wěcy pomhač, to mějſeſte za woſebith dar Božeję pschedwidžiwoſeſe. Hdyž bě revolucija hđe ſchto dobyła abo ſebi wunuzowała, to bě jomu najwjetſha boſoſz.

Runje tak, kaž wón prawdu a sprawnoſez lubowasche a zakitowasche, runje tak bě tež ſwérny a pschitwiſny swojomu namrétomu fejzorſtomu rodej. „Swérniſchi a lepschi wojaſ hischče ženje Habsburgſkemu (raſuſkemu) rodej ſlužil njeje”, tak piſachu wulke jendželſke nowiny „Times” po joho ſmjerčzi. W Radeckim bě rycerſka ſwéra, poddanſka luboſz a zahorjenosz wutroby zjednočena k najwjetſhzej pſchitwiſnosći te fejzorſkej ſwójſie. Ze ſwérnych bě wón jedyn z najswérniſhich. Z rědka hdy paſ je tež hdy žadyn poddan wot swojoho wjercha taſte dopočazh miloſeſe a luboſeſe dōſtał, kaſkež Radecky. Wſchě, tež najzadniſche, čeſeſte ſo jomu dōſtachu w poſledních džesac̄ létach joho živjenja. Hijo to jeniceſke, zo fejzor ſam pschi joho poſrjebeſe wojaſow kommandowasche, ſwědczi za to, pschetož tuteje čeſeſte drje ſo hischče nikomu dōſtało njeje. Tuž tež joho z dobrým prawom pschikkad prawohu „fejzorſkohu” mjenowac̄.

Tola jako zmujžitý wojaſ a wuſtojný naujedník wójska, jako mudry a rozhlađny ſtatnik je ſo tež nechtóžkuli druhi wuznamjeniš, kaž pryne Eugen (Eugen), Napoleon I., král Prusſi Friederich II., ale mało je tých, haj ſměry praſic̄, leđma žadyn druhi je ſebi tež tak powſchitkownu njeſchédnu luboſz jako pschecžel, dobrocžel, haj nan svojich poddatych dobył kaž Radecky. Wón mějſeſte nic jeno kruſu ſmužitu, ale tež luboſeſe poſku wutrobu, te kotrež mějachu wſchitcy jenak ſnadny pschitup. A runje to je jomu tak powſchitkownu kħwalbu a ſlawu dobylo, tak zo je joho mieno w pěſni a ſpěvje, we ſtaſiñach a powěſčach tež pschitodnym lěſtſtakam zakhowane, haj njeſmijertne. Pschi tym bě Radecky cyle woſebith kharakter. Wón mějſeſte cyle ſvoje woſebite waſčinjo we wobkhadze, wjedzefſte derje žortowac̄ a pschi kózdej pschiležnosći prawe ſłowo namakac̄. Wo tym ſwědczą joho liſty, kotrež je njeſdawno jezuit pater Duhr wudał. Wón je tute liſty wot lěta 1847—1857 ſwojej džowoy Friderich piſał. Tak na pschikkad wobčežuje ſo na to, zo ſu jomu najlepſhich wyschikow po italſtej wójnje zebraſi, a praſi tohodla: „Wobkhadzeja ze minu kaž ze starým honac̄zem a wutorhaja mi moje najlepſhe pierja”. Tu ſvari na knejerſtvo, kotrež „wuschi pojſnymiſci ſebi wſchitko lubic̄ da”, potom zaſ „chce widzec̄, ſchto z toho cjeſta budže”, druhi krócz zaſ piſa: „Z papjerami zamjetany tu ſedžu a móram”. Ženo jedyn jeniceſki krócz wopuſchczę joho dobra myſl: „Nimo ſu něk dobre čaſhy, něk ſym ſam, wopuſchczę, mierzach a ſkoro ſebi ſamomu wobčežnych”. Ale hewaſk bě pschecž dobrý, wjedzefſt a mnogi wjedzely kuf ſo wo nim powědasche. Sem ſluſcha tež ſtaſiñna wo joho „historiſkim” ſchnawcarju. Bě to 22. měrca 1849, zo bě we hłownym kwarterje zbromadne ſnedanjo. Wſcho bě dobre wjedzefſe. Tuž prachachu ſo marshala, czechodla wón, dokelž je w cyhym rauſkum wójsku móda brodu noſheſz, czechodla wón, jako prěni wojaſ, ſchnawcarja nima. A ryczachu jomu tak doſho, doniž wón ſo ſmějo njepraſi: „Někto mi dajeſe kęžbu, chcu wam někto ſluſic̄: „jelizo Piemontesow we wulkej bitwie prawje ſlepamy, dam ſebi ſwój ſchnawcar ſoſz.” Ma to powſchitkowne wjedzelo. Dwaj dnjej poždžiſho

buđu Piemontejo poła Nowarę dospołnie zbićz. Wot toho dnja wosta jo ho schawcař stojio. — 28. małoho róžka 1857 dowoli jomu kejzor, kiz bě runje w Lombardiskej, na wotpočink hicz; 6. měrca rozzđohnowa so starh marschal wot kejzora a kejzorti. Psihi tym wokoschi wón kejzorch ruku. Psihi tym mjeſečne hiszheče schawcař, na to wotstroni jón na wšichc čoſy ze swojoho woblicza.

(Skončenjeo psihičodnje.)

Wulkotne zarunanjø.

Z Ameriki poweda „New-York-Sun“ pschikkad zarunanja abo wróčenja, taſkež drje tak lohcy so njenamaka.

Tam džesche jara bohaty muž k spowědži a wuzna so měſchnikej, zo je najwjetši džel swojoho zamøjenja na njesprawne waschnjo dobył, zo je sebi nimale cykë swoje bohatstwo z tym nahromadził, zo je z kassh, kotraž bě jomu dowérjena, mjelečo pjeneyz kranyl, wo ežinž nichtó ani najmjeňsche njewé.

„Rimani pak žanohu mera wjac w swoim swědomju“, praji bohacž, „a bych rad wotwiazanjo dôstał, zo bych zas mera w swojej wutrobie nabyl“.

„Dži najprjedy dom“ — rjekly měſchnik — „pschepytuj a zlicž swěrnje, kello njesprawnoho ūbka je w twojim wobſedženſtwje. Psihetož jelizo so kódy njesprawny pjeneyz sprawnomu wobſedžerzej njevróčzi, njeje wodačzo ani w tuthym ani w tamnym žiwijenju.“

Muž džesche a pschepytowasche a licžesche wjele dnjow a potom zas pschindže k měſchnikej a wotkoži dospołne wuznacžo swojich hréchow. A jako znamio swojoho woprawdžitoho wobročenja pschepoda swojomu spowědnicę horešku summu poſchěſta milliona dollarow w papjerze (to je $23\frac{1}{2}$ milion a hrivnow!) a praji: „Wzmicže, wjeledostojny knježe, tute pjeneyz a wotedaježe je prawje poſtajeny wyschnoscžam, zo bychu so w pokladze stata k spomoženju cyldho kraja nałożowale.“

A měſchnik wza pjeneyz, pschepoda je komptrollerej (statnomu pokladničej) Kelly-ej — a bohaty millionar, kiz traſch bu netk cykë khudy, dôsta to, wo ežož bě prosyk: wotwiazanjo. Psiched měſchnikom w spowědnym stole pak njebehu tute milliony wjac winoſte, dyžli walcz kłomt — pschetož běchu džen njesprawne ūbko.

Nozprawa,

podata psihi swiedżeńskiej zhroniadžizuje „Bjeſady Kalbicžanskeje woſadu“ njedzeli 8. meje 1892 wot knjeza wuczerja Bjeđicha ze Schunowa.

Wjeſecžeszczeni hoſćo!

Lube ſobuſtarwy!

Nimo su dny, na kotrychž zymse wětry pschez polo lětachu a mjeſeče sněha zedrewachu. Zemja je so ſleka swój běly rub, z kotrymž běſche w zymje wobžeta; sněh njeſchikrywa wjac wiesne třechi; lód njerjapa wjac w zamjerznejnych rěkach, a mlynk njetrjeba wjac wódne kolo zakrywacž a ſchrutu ſchlapacž. Sorna njetrjeba wjac moch wot ſchtomow fuſacž a ſo wot hajnika naſycečež dacž. Njeſlincza wjac khlebowe zwony w bróžni, njehudža wjac huſicžki na hunje, — burowe chpy. — Ně, hinaſche zwuki a hlosy ſu ſlyſhacž w ſtwórbje Božeſ.

„W hajach, połu, holi,
 W horach a po doli,
 Hdjež so hažy scherja:
 Tam so ē bydlu maju,
 Z nowa zaśpewajū
 Z nälęcžom te ptacžata.
 Kajka radošč, kajki čas —
 Spewy rja kaž serbski twas,
 Witaj, witaj, młode nałęcžo
 A twoji spewarjo!“

Haj, nałęcžo je stwórbu z nowa wožiwilo a połhmurjenu zemju za-błyſcežilo. Luki so zelenja. Na hažach bubiňa pupki. Lésh, hory, runiny a doly, wſcho ma nowy narod. Stwórba Boža ma swój wulki swjedžen, swjedżen wožiwenja, swjedżen pſchekraſjenja.

Swjedžen, swój preni naletni swjedżen ma też džensa „Ratholska Bjesada Ralbicžanskeje wosady“. Smy so wſchitke sobustawy Bjesady dołho do przedka wieselili na tutón preni naletni swjedżen naſchoho towarzstwa. Tale džensnicha bjesadna njedžela wuznamjenja so pſched swojimi towarzſkami. Kunjež też jeje dnijowſki porjad tón wſchědný był, ma won tak rjec swjedženſku drastu; kózde ſłowo, kotrež so ryczi, wozjewja wjetſchu zahorjenoscž a wjetſchu wjeſołoscž. Po tymle naſchim dnijowſkim porjedże da so pſchi kózdej zhroma-džizne rɔzprawa poſlednjež zhromadžizny. Tomu chyčhym też džensa swerni woſtacz. Dokelž pak su nas džensa taſta mnohoſež wysokocžesčenych hōſeži poczeszcžili a też maczerje naſcheje wosady naſ wophtałe, a dokelž ma džensnicha zhromadžizna wjeſołoscž nad swoim rozwicžom a pokraczowanom wuprajiež: tohola nočcu we swojej džensnichnej rozprawje jenož na poſlednju zhromadžiznu spominacž, ale chcu wróćo ſtupacž hacž na tamnu Bjesadu, kotrež so loni w tym ſamym měſacu, w młodnej meji wotby.

Pſchi kózdej zhromadžizne nawjeduje naſ pſchedsyda, wot kotrehož so Bjesada wotewri a ſkoneži a kotrež pſchi zhromadnym džèle wo porjad so ſtar a towarzſtwo zwonkownje zaſtupuje. Hdž je pſchedsyda zadžewany, zaſtupi joho měſto pſchedsyda. Bo pak by so to, ſchtož so w zhromadžiznach džela, njezapomniło, je ſebi Bjesada piſma w jedžerja wuzwolila, kotrež wſchitko do knihow zapisuje, ſchtož so w zhromadžiznach ryczi a czini. Dokelž ma naſcha Bjesada też dołhody a wudawki, widźimy w jeje ſrijedžianje poſkadnik. Džel poſkadnych pjeniez nałożuje so na kupjenjo knihow, kotrež ſu za Serba a katholſkoho kſchecžana wuzitne a trébne. Bjesada ma hižo nahladnu licžbu taſkich knihow, serbskich a nemſkich. Wupožęgwanjo tutych knihow na jenotliwe ſobustawy stanje ſo po węſtých wuſtawkach. Tute dželo wobſtara knihownik. A ſkonečnje ma hiſtacze kózda w Bjesadze zaſtupijena wies swojich wubjerkow-nikow. Hłowny džel kózdej zhromadžizny ſu pſchednoſtſki, kotrejž ſmy w běhu tutoho ſeta, mjenujen wot loňſcheje meje hacž do džensnichnej zhromadžizny, nahladnu licžbu ſkyſcheli.

W tutych pſchednoſtſkach podawachu ſo nam biografije, t. r. žiwijenioběh taſkich wosobow ze wſchelakich časow, kotrež běchu na wosebite waſhniwo za-horjene za čeſež Božu a spomoženjo ſwojich ſobucžlowjekow. Smy ſkyſcheli wo horliwym měſchinu a pſchecženiu młodoſeže Dom Boſcu, kotrehož naj-lubſcha modlitwa běſte: „O Marija, pomocnica kſchecžanow, proſch za naſ!“ Tónle měſchinik naſ wueži, kaž mamž z modlitwu a z jaſmožnu katholſke towarz-

stwa podpjeracj, kotrej so prócuja zrudne socialne wobstojenja naschoho časa w kłeszczańskim duchu zrąadowacj. Kaž smy Dom Bosca jako missionara młodości w Italiskej znacj wukli, tak smy w drugim pschednoschku jenož chinesiskoho missionara a marträra najnowischoho časa spóznali. Béton Jan Gabliel Perboivre, kotryž bu psched 3 létami zbožny projeny. Tež wo jenym missionarju, kij je w Afryce skutkował, smy w 3. pschednoschku słyszeli. Toho mieno je P. Franc. Z dalschego schtwarzego pschednoschka smy spóznali, zo Bóh nic jenož jenotliwym wosobam mužskoho placha wosobite hnady spożci, ale zo wón stawu žónskoho placha na wosebite waschnjo wobhnadži. Smy słyszeli wo žónskej Louise Laveaux z Boi d'Haine w Francózskiej. Na rukomaj a nohomaj tuteje žónskeje pokazowachu so kózdy pjak ranę, podobne ranam Chrystusowym. Pjatih pschednoschek wopisowasche nam žiwenjebéh po hana, kotryž so jako wuczer po hanskéje młodości wuznamjeniesche a so jako muž dobrych poczinkow wot swoich po hanskich sobu-miechzanow rozdželesche. Bé to Sokrates z greckiego miasta Athena. Schesth pschednoschek dopomni nas na sławnego muža naschoho serbskoho ludu, na muža, kotryž je po chlej serbskej wótczynie znath a kotryž je sebi khwalbu we ręce khudych pschihotował — Michał Budar.

Druha kategorija pschednoschekow powuczesche nas we wschelakich historyskich węcach. Tak zhoniczny pschez jedyn pschednoschek neschto nadrobnisze wo naszej duchownej wyschnosczi, wo Budyschlim konistorstwie. (Kak je pschischlo, zo nasch k. biskop direktnie pod swj. wótem stoji?) Wo drugim pschednoschku słyszachmy neschto wo stawiznach chinesiskoho missionstwa. W tseczim pschednoschku pokaza so nam, kak so z bajkow wschelakorych ludow powschitkowne potepjenjo dopokazacj hodži. Dwaj dalszej pschednoschekaj dowiedzescztaj nas do časa kłeszczańskich wójnow.

Tsecza kategorija pschednoschekow móže so powuczaca we wužichim zmyslu mienowacj. Tak smy w jenym tojkim pschednoschku wotmówjenjo dostały na praschenjo: „Su na hwézdaach tež čłowjekojo abo čłowjekam podobne stworjenja?” Druhi pschednoschek rozkładże nam: „Shto žada a kak suđi kat. cyrkj pschi zbožno- a swjatoprajenju?” Dlejschi pschednoschek mjeſesche allegorijski charakter. Bé to pschednoschek wo rubieżnikach, kotriž w potajnym swoje njesutki dokonjeja. Wuknichmy z toho, kak mamu so psched tajkimi rubieżnikami tež w naschim času na fedžbu bracj.

Pódla tuthich dlejskich pschednoschekow pschedczitachu so tež hiszczęce mjeſsche węcny. Pschi wschem noschim džěle smy so tež na jenej bjesadnej njedželi na jednore waschnjo zawiesili. Njedželu 2. augusta 1891 wotby Bjesada kšelenjo do tarcze (kaz je Posol wo tym rozprawował). To běsche wjesela njedžela. Wjele wjeselscha pak běsche sczehowaca Bjesadna njedžela, mjenujc 6. sept. 1891, pschez wopyt nadostojnischoho knjeza biskopa (hl. rozprawu wo tym w Posole). Po tutej njedželi bě, kaj by po dostatym biskopskim požehnowanju Bože żehnowanjo we wjetsej mierje na naszej Bjesadje a jeje skutkowanach wotpocząwoło. Pschetoz netk džesche wona halle prawje do žiwenjenja, netk switasche tak rjec džen jeje býzja, a duch a moch wocuejacu. Liczba jeje sobustawow so pszechy bóle pschisporja; zbromadzizny wopytowachu so pschecy bóle a bohaticho, a tež młodoscž pschilhadzesc k noschomu zwjozkej, z tym do-pokazujo, zo su rjane słowa wysokodostojnoho knjeza seniora Kuczanka, z kotrymiž nas tutón knjez na njedželu 6. septembra 1891, hdnj z k. biskopom

našchú Bjesadu sobu pocžesćji, za kongregaciju młodoseće zahorješche, na pšodnu rolu padnyše.

Tak dželajmy tež w psjichodje dale po našchich zasadach za cjeſć Božju a prćujmy ſo za ſpomoženjo ſerbskoho ludu!

„O Serbja, ſtanice ſe dželu, njeboječe ſo pota!“

3 Lužich a Šakskeje.

Z Ložka. Katholicka Bjesada Ralbicjanskeje woſady mjeſečne njedželu 8. meje we Ložku ſwój założeniſki ſwjedžen. Tutón ſwjedžen möže ſo jara derje poradjeny a psjchny mjenowacj. Bjesadny dom, pola Mlynikc we Ložku, běſche hnydom jako ſrđaſiſchežo ſwjedženja znacj; pschetož z wyſokeje žerdje zmahovatſche ſo móčna khorhoj w bamžových barbach. Wulka a rumna rěžanica, ze ſchmrijokowymi a jédlowymi hałzami, wěncami a psjihodnymi wobrazami rjenje wupyschena, bě ſo do psjchnejne ſale pschewobrocziła. Hacj do $\frac{1}{2}$ 6 hodžin běchu ſo psjihotowane bliža ſe ſobuſtawami Bjesady a hoscžemii woſadžile, tak zo bě ſe ſala pschedjdy knjeza wucžerja Bjeńki z Róžanta, kotryž bě zadžewany, wotewri woſadny knjez farar Biedrich ſwjedženſku zhromadžiznu a powita psjitonnych hoscži a ſobuſtawy. Z psjitonnych hoscži ſpominasche woſebje na k. fararia Škalu a direktora Kummera z Budyschini, kaplana Nowaka z Khróſčic, měſtopſchedjdu Faſeničjanſkeje katholicka Bjesady a psjitonne macjerje a knježn. Po rozprawie knjeza wucžerja Biedricha ze Schunova, kotryž ſuň woſebje wočiſhczeli, mjeſečne knjez farar Biedrich woſcherny ſwjedženſki pschednoſch, kotrohož hlywny woſlah bě: Džecžo je drohe tublo. To dopokazuje starſki, kotrymž ſluſcheja, člowieske towarzſtvo, za kotrež ſo wočahnu, a Bóh ſam, kotromuž ma ſo za nje zamolčenje dawacj. Woſchitkowne psjihloſowanjo mytowasche knjezej fararej, kaž prjedy hijo knjezej wucžerjej Biedrichej, za nałożenu prću a tak wuſtojne ſowa. Potom rozložowatſhu hiſhćeze z psjitonnych hoscži farar Škala zasadu „Spěwaj a dželaj“, k. direktor Kummer napominanjo: „Woſkhovacje wěru ſe Bohu a ſwěru ſe swojomu woſadnomu paſtryrzej“, a k. Hücka z Kulowa: „Wužiwaſi čas a džerž ſe ſe Bohu!“ Tež měſtopſchedjda k. tubler Wicžaz z Róžanta, k. kaplan Nowak z Khróſčic, měſtopſchedjda Faſeničjanſkeje Bjesady Zarjenk hiſhćeze porychzachu. — Psjhi zhromadnej wjeczeri, psjhi kotrež ſo 130 woſobow wožděleſche, wunjeſechu ſlawu k. farar Biedrich na naſchoho ſwjatohho móta Leonia XIII. a biskopa Ludwika, měſtopſchedjda Wicžaz na krala Alberta, wucžer Biedrich na hoscži, farar Škala na Ložk a Bjesadu a direktor Kummer na pschedjdu wucžerja Bjeńku. — Woſchitkowne ſpokojenjo woſhwědejeſche, zo je ſo tutón ſwjedžen ſkrasnje poradžil. Bóh daj lubej Bjesadje we Ložku tež dale ſwoje žohnowanjo, zo by kejela ſe cjeſeſći Božej a ſe ſpomoženju woſadnych!

3 chłoho ſwēta.

Němska. Wjele putnikow tež lětſa ſe 7. junijej do města Fulda pónidje, zo bychu tudy na rowje ſwjatohho Bonifacia za naležnoſcje naſcheye cyrkwe proſyli. Swjaty Bonifacius mjenuje ſo ja poſchtol Němcow, a to won tež woprawdje je. Won je z počanskoho ludu Němcow kſchęſčianow ſejniſ —

a to katolickich křesćjanow. Bohu žel, zo je so w pozdžijskim času jeho wulki skutk zmucžil pschez to, zo najwjetšchi džel, drje nic křesćjanstwa, ale katolskeje wery so wotrjekn. Na jeho rowje budža nětko množ, jomu swěrni wostaczi, wo jeho zastupnu proštwn vola Boha prosyč — wosebie, zo by Boh hnadu dał našhomu něčijschomu swjatomu wótciej Leonej XIII. jeho 50-lětny biskopski jubilej w pschichodnym lēče zbožownje swjecic a zo by so swjatyj stol bórzy z njehodnych wobstojońscou wusvobodžil.

Austrija. Tudy je znath minister za železnich a pschekupſtwo, baron Barož, wumrēl. Jego wažnosć wobstoji we tym, zo je wuherske železnich polepschil, a zo je nowy tarif zo placizny, tak mjenovaný „Zonentarif“, kaž je hižo nětko na někotrych rakuskich železnicach zawiedżeny, wunamakal.

Italska. Tudy njewědža sebi pomhač z dołhom. Hacžrunjež su cyrkwe a pobožne fundacie sami za so wzali, tola dołk pschez roſeče. Ministerstwo chyščhe lutowac̄ na wojerstwie, liczbu wojskow pomjenšcic. To bě pschicžina, zo bu ministerstwo postorczené. Nětko je drje so po wulkej pröch radžilo, nowych ministrow pschitajic, pod nawjedowanjom wěsthoho Giolitti. Za cyrkę ma tute pschemenjenje malin wažnosć.

Francózsko. Höršchi hac̄ socialni demokratojo su anarchistojo, kotiž džen a bóle ze swojimi njeskutkami cykly kraj, haj zhly swět traſcha. Z dynamitom, kotryž mjeslczo do křežow mjetaja abo kladu, cykly domy rozšeje a ludži morja. Ale, kaž pschez džim, pschi posledních jich nadpadach njeje wjele ludži wo živjenjo pschitisko. Tich nawjednik, z mjenom Ravachol, bě psched někotrym časom dom jomu njeluboho zastojnika rožtěsil, tola nictó njebu pschi tym czečzych ranjeny. Ravachola su potom w několikim hoſćencu w Pařizu zajeli; pincžnik bě jeho spóznał. Na tuthm chyčhu so Ravacholovi pscheczelajo wjecic a džen wote dnja dôsta hrózace listy, zo so jomu bórzy zlé pónidže. Schefczo policiostojo tohodla hoſćenc strażowachu wo dnjo a w noc, na hasy a z nutka — a tola so wěstomu anarchistce François-ji rodži — pschi vělým swětlym dnju z hasy do pincey dynamitolu patronu cíjnyč, ju zapalicž a so wotkalicž. Cykly hoſćenc rozbuchny a so wupali. Runje pincžnik, dokelž bě pschipadnje w kuchni, wosta njewobſchłodženy, hoſćencař sam pak bu na smjercz ranjeny, a tež někotři druži bóle abo mjenje. — Pschi Ravacholowym wotsudženju je so francózské ſudnistwo nimo mery ſlabe wopokažalo, ſudnich a pschisažni bojachu so jeho k smjerci wotsudzieč (Ravachol je tež wjac króz mordował a rubil), zo njeby so jeho pschiwisk nad nimi wjecžil. Tuta ſlabosć pak je anarchistam jenož nowu zmuži- tosc̄ nac̄zinila. Hacžrunje su jich w posledních dnjach wjele zajeli, so tola ze wschelakich druhich městow nowe njeskutki wozjewuju. Tak tež z wonka francózskich mjezow, we wschelakich městach Italskeje, Schpaniskeje a Belgiskeje su so dynamitowe patrony a kule kladle a rozbuchny. Runje w Belgiskej džen 1. meje tež w měsće Lüttich w cyrkwi tajki njeskutk wumjedžechu. Su zrudne časy, kotrež knježa, ale njeju prut, wot Boha pôštaný? Tajcy z kloftnich halle su so woča hnyli w času, hdjež swětna wychinoſć cyrkje pschecžeha, nabožnoſć podklóczęje, a nabožinu ze ſchule wotſtronicz pyta. Runje w tyhle dnjach w Francózské swětna wychinoſć napſchecžo někotrym biskopam wuspuje a chce jich khostac̄, dokelž su jenož swoju winowatoſć cziniли, so njewerje napſchecžo ſtajeli a swojim wěriwym napominanja dali, jenož wěriwych křesćjanow za zapóſlancow do jich ſejma wolicz. Njeje wychinoſć na plodach, koirež cykly swět do hrózby ſtajeja, hřečež spóznała, zo je na wopaczych pučzach?

Ruska. Ruske njeměry su tež býte w pôlském fabrikském městce Zodži. Ľudí pôstestachu w fabrikach dželaczerjo dželaczej a so napschezo dželodawarjam spiecžowachu, woſebje běchu ſebi na židow woſhladali. Na vjace ſtronach woni město zapalichu. Tich bě na 100 týſac! Wojacy, kotsíz w Zodži leža, němôžachu nad nimi dobyčej, tohođla nowe regimenty ze ſuſodnych městow pôchi-ejezechu. Nětko ſo husto bitwa na haſy zapocja — pôchi jenej bě 10 mort-wych a vjace ſtow ranjenych a naſhelenych. Nětko pať ſo zda, zo ſo zaſy měr zapocžina. Navjednicy zbežka ſu zajecži.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 312. Jurij Koplanski z Wěteńcy, 313. Pětr Žur ze Sernjan, 314. Pětr Klimant z Róžanta.

Sobustawy na lěto 1891: k. 664. Jurij Koplanski z Wěteńcy.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 107,545 m. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Róžanta 1 m., wopor Filipsdorfskoho proceſſiona na dompuću w Baćońskiej cyrkwi 14 m. 35 p.

Hromadže: 107,560 m. 35 p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,077 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadže: 11,078 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Róžanta 15 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

z Róžanta 1 m.

Za cyrkej w Lubiju: z Róžanta 15 m., njemjenowana 6 m., z Budyšskeje wosady k česći Maćerje Božej 6 m. 50 p., jena ſlužowna z Budyšskeje wosady 50 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Najpôchódniſki **firmowanski dar** za serbske džecži je **dobra serbska modlitna kniha**, kotař jako wopomnjeſto na čyle žiwenje woſtanje.

Najwoſčerniſke serbske modleřſke knihi ſu:

Nowa Jézusowa winica

wot J. Kusečanskoho.

Wiazana z pôchimyazanymi kérliſhem i ſtacionami za 6 a 7 m. — Tež ſo hiſhče drohotniſke zwiazki w krótkim času woſtaraja. — Kniha je dôſtač pola Jakuba Bženika, tachantskoho zwónka w Budyšchinje.

Pſchichodna Katholſka Bjesada we Łazku: ujedželu po ſwiatkaſt poſołdnju w 5 hodzinach.

Pſchednosčk: „Žiwenje a ſkutkowanjo Józefa Allemand-a, założerja towařſtow za mlodoſć w Francófſkej.“

Pſchednydſtwo.

Serbſka holca, kotař chce schwalcziſtvo wuſkyež, móže huydom zaſtupicž pola Hanę Pietashęc w Budyšchinje na serbskej drozy číſlo 20.

Číſlež Smolerjec knihičiſtceſte w macziejnym domje w Budyšchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 11.

4. junija 1892.

Lětnik 30.

Swjath Bonifac a Serbja.

Cžitarjam „Posł“ je hžo znate, zo budža němscy katolikojo swjatki wutoru (7. junija) zhromadnje puczowacž k rowej „japoschtoř Němcov“, swj. Bonifacia, do města Fuldy. Hžo z pschijhotow móže so do předka rjec, zo budža to w Fuldze hordozne dny, hdyž tam tysach a tysach katolikow Němskeje njebogaznje wšchomu světej polaža swoju začhorjenu lubočž ke katolické cyrkwi a k jejnomu wulkomu šynej, swj. Bonifaciej. Tež my katolscy Serbja so wězo radujemy nad tařim wulcotonym swjedženjom hžo jako katolikojo, ale my mámy tež wšchu pschicžinu, so k tamnym po-božnym cžaham do Fuldy pschizamknež jako Serbja.

Jako Serbja? Je traſej swj. Bonifac tež ze Serbami schto cžinicž měl? Wón je tola jenož w krajach nad Rheiñom a Mainom swjate sczenjo předowat, tak by tola mohl k nam Serbam do Lužic̄ pschicž? A tola ja praju, zo je swj. Bonifac tež japoschtoř Serbow, zo je wón přeni, kž je tež Serbam a nic jenož Němcam wuczbu Chrystusowu pschinjeſt. Wězo wón njeje do Lužic̄ pschischoł. Ale, luby cžitarjo, njeje dha cži twój wuczer w schuli ženje rjek, zo běchu Serbja něhdyn najwjetšchi narod w srje-dzankej Evropje? Abo njeſiy to w Hórnitowej „Historiji serbskeho naroda“ cítał? Hlej, w cžasach swj. Bonifacia (718—755) běše cykë sakiske kraleſtwo serbske a ani jenoho Němca njebh naſchoł, hdyž by wot Budyschiny ně-kotre dny došlo k wječoru schot, ale wschudze běchu cže serbscy strowili a witali, tež w samym Lipsku! Ale schto sym to prajit! Serbska zemja běše psched tysac lětami hisczeje wjele, wsele krócz wjetsha, dyžli nětcžischa Sakſia, jeje mijezu džechu hacž k morju, hacž do Hamburka. Serbske cžožom nje-jedžachu nic jenož po Wódrje, Lobju a Salì, ale tež po nětcžischem němskim morju. Haj, luby cžitarjo, to běchu hinaſche cžasy!

Nětko trasch budžesch mi hízo sferje wěricz, zo je swj. Bonifac tež Serbam prédowala, a budžesch sei myslicz, zo je so to snadž wokoło Lipska stało. Někotzi bychu eži woprawdze pschiswědečili, dokelž pišaja, zo je wón w Lipsku był, tam serbskoho pschibohu rozbil a jenu kapalku natwaril (leta 723 abo 728). Dale ménja tucži, zo je wón tež w džensnischim Seelic pola Kochlik a w Czamcu pola Grobmilkau cyrkwičku a kletku natwaril a we wokolinje Brandisa Serbam prédowala. Tola nimamy za to wěstych dopykow. Tuž čcemy radscho poryhjez wo tym, schtož so z wěstoležu wobswědečicz hodži.

Zena z najdalszych wotnožkow serbskoho naroda kężejescze w zapoczątku 8. stotka mjez Ma inom a Radnicu, po wobemaj brjohomaj ręczki Aisch. Starschi khrónikarjo mjenują tutych Serbow tohodla tež „Moinwindow“, a jich kraj rěka provincia Slavia a pozdžischo tež „das Slavenland“ abo „Riednitzgau“.

Swj. Bonifac běsche na swojich japoščtołskich pucżowanjach Serbow zeznał, běsche póznal jich dobromyślnoscz, wosobnie jich wumite ratařstwo. Tež pschipoźnawa a khwali wón poczciwoscz serbskich žonow. Tohodla namolwiesche Serbow, zo bychu so zasydlesli wosobnje w Buktowskim lěsu pola Fuldy a druždže, zo bychu lěsh wuroczęli a zemju wobdzělali, w cążmž so lepiej hacž Němcy wustwiały. Nochycsze wot nich żamnych dawków, popisza jim dospołnu swobodu, jenož pschijeczo kschesčanſtwa sebi žadajo. Tak do stachu přeni Serbia z dobom z Němcami swiatu wučžbu Jezusowu wot samšnogo muža: swj. Bonifacia, mnicha z Britanijskeje, do fotrohož kraja běchu schyti ſta lět psched tym z germanissimaj spłahomaj Anglow a Sachow tež množy Slowjenjo, Serbio čzahnyli. Swj. Bonifac starasche so tuž horliwie wo rozscherjenjo kschesčanſtwa mjez Serbami a twarjesche jim cyrkwie. Tak nastachu serbske kschesčanske wosady wokoło Klöschtra Fuldy, wokoło Bamberga a Bahreutha. Raz spomnich, běchu tucži Serbia swobodni, bjez dživa, zo jich spróciwoscze a piłnosze dla džen a bóle jich wobsydnoscze so pschisporjach, jich nahladnosze roszczęsche a sebjewědomosęcž pschiberasche. Mózno, zo w tajkej sebjewědomosęci sebi nochychu wot nikoho nicžo prajiecz dacž, niepschipoźnawajch nikoho za swojoho knjeza. To pak so biskopej njeļubieſche. Wobroczi so tohodla listnje na bamža Zachariasa: „Hacž so wot Slowjanow, kotiž w kraju kschesčanow bydla, njeſmē dawł bracž; hdž bjez dawków (na swojich sydlisczach) seđa, mohlo so jim zdacž, zo su woni jeniczey knjeza, tak pak bychu wędželi, zo ma kraj swojoho knjeza“. Bamž wězo tajki dawł dowoli a hízo za časz Pippina tucži Serbio woprawdze dawł dawachu.

Tola dawki dawacž někomu druhomu, hacž swojim boham a měščniskam, to Serbam ženie do hłowy njechasche. Tajke spjeczowanjo pschecziwo dawкам (džesatkam) běsche mjez Serbami tak rozscherjene a zakorjenjene, zo na pschikk. hischče w 15. stotku so w Hodžijskej wosadze dwaj buraj do cyrkwiſkeje klatby daschtaj, dokelž nihdy džesatki wotedacž njechaschtaj. Běchtaj to Handrij z Běčic a Petr, mjenowany Čest, najſkerje z Hodžija. Zo pak běchu tamni přeni kschesčenjo mjez Serbami sferje k dawкам zwolniwi, toho pschicžina bě cykle wosebita wustawa. Swj. Bonifac, po bamžowym namolwienju cyrkwiſku hierarchiju w krajinach nad Rheinom, Mainom a hornym Dunajom rjadujo, běsche lěta 741 Wircburske biskopſtwo założił a tutomu biskopſtwu Serbow, wo kotrychž ryčimy, pschipokazał. Swj. Burkard, přeni Wircburski biskop, njebe pak jenož wschilke cyrkwiſke abo biskopſke prawa nad Slowjan-

nami pschijał, ale tucji běchu w nim z dobowm tež swětnoho knieza, wójwodu, dostali, nimo krotohož jím nictó nicžo rjec njemějše. Pozdžischo jim na- położeny dawk dawachu chrkwi, t. j. swojomu biskopej a kniezej. Taſe poči- nanjo pschezjivo Šlowjanam běche wězo doſč politiske. Bjez džiwa, zo Karl Wulki pozdžischo taſku instituciju pschezchylne pschewjedže, derje wěđo, zo je to najlepši, haj skoro jenicki ſredk, ſebi ludy nic jenož doſpołnje podečijnycej, ale tež w poſluſhnoſci zdrojeręcz. Za rožscherjenjo kſcheczanſtwa mjez Ser- bami Karl Wulki nicio cžiniš njeje.

Svj. Bonifac běche potajkim preni kaž Nemcam, tak tež Serbam svj. ſezenjo předowal. Po joho stopach kroczeſče ſwēru preni Wircburgſki biskop ſvj. Burkard. Wulke zaſlužby ma woſobnie tež jedyn ze ſledowachych Wircburgſkich biskopow, z mjenom Wolfgar, wo rozmnoženjo chrkwowych mjez Ser- bami, tak zo běchu w tutym ſerbskim krajiku psched lětom 831 hžo 15 farſkich chrkwowych. Ludwik Pobožny dari kozdej z nich dwaj zahonaj z dwémaj lenni- komaj (Zinsleute), kaž tež zahon, na kotrymž běche chrkve natwarjena. Zo pat ſebi tute chrkwie njesměny wulke a lamjentne myſliz, widžimy z toho, zo běche jich 50 lět pozdžischo jenož hiſće 14, a tola drje je ſo mjez tym zaſtu tu a tam nowa natwarila, dokelž běchu farſke woſadu khetro woſhérne.

Lěta 1007 doſtachu naſchi Serbja ſwojoho woſebitohu biskopa ze ſydkom w Bambergu. Hiſće w druhéj połojicy 11. stotka běche Bam- bergſke biskopſtwo nimale cyle ſerbske a hiſće w 12. stotku předowasche ſvj. Otto, Bambergſki biskop, ſwojim woſadnym z wulkej zahorjenioſcu w ſerbskej ryczi.

Tola mjebe naſch nadawk, wo tym ſo ſchershco rožpowědacž, ſhto je po ſvjathym Bonifaciu ſo z tutymi preními kſcheczanami mjez Serbami ſtaſo, hačzruniž by ſo tu hiſće něchtodžuli rjec mohlo. Chyčmy jenož dopokazacž, zo je ſvj. Bonifac tež preních ſerbow kſchcij a zo maja tohoda tež Serbja tutomu ſvatomu runjež jako Němcy woſebicze džakowni bycž. A runjež kaž bě ſebi ſvj. Bonifac žadał, nic we ſwojim biskopſkim měscze Maincu, ale w Fuldbe poſkowanu bycž, zo by ležał tež w ſuſodſtwje ſerbow, woſrjedž ſchyrjoch narodow, kotrež bě za Křiſtusa dobył: ſerbow, Hessow, Durinkow a Baierow: tak je tež pschitkuſhnoſez wſchech tutych narodow, po- tajkim tež ſerbow, zo ſi joho rowej pschithadzeja. J. S.

M a d e c t y .

(Słonečzenjo.)

Skoro napadna je joho nežna čuzčiwoſcž, mohł rjec mjehkoſcž joho wutroby, kotrež ſebi nictó w mužu, kž je ſydomdžesat lět wojerſku ſuknju noſyl, pytał njeby. Tak ſpominaſche móz we wſchech ſwojich wulſich staroſežach bjez malá džen wote dnja na ſwoju džowlu, ſezeleshe jej jara husto líſty a rjane dary z Milana, kotrež ſam za nju kupowaſche. Tež na ſwoju domiznu njeje ženje zabył. Joho čžesly krajenjo z woſolnoſcze města Berouna nad Brahu poſtrowicu joho z líſtom po joho ſławnych dobyczech w ſtaſtej, na cžož móz z líſtom woſmołwi, zo budže jomu najrjenscha radoſcž, hiſće jónu widžecž tamne hona, hždež je ſwoje preñje leta jako džecžo a mlođenc pschezjwili, hiſće jónu ſwēru ruku ſebi zavdač ze ſwojimi krajanami. Tež to za joho nežnu wutrobu ſwēczi, zo w čaſu měra radu kwětki a róže plahowaſche a hlađaſche.

Jačo młodý wyschl w měscze Mantua w Italſkej ſtojo, rozdželesche wón wſchědne ze ſwojeje jéđe do khudých. Dopomnječo na to bě jomu w pozdjiſchim živjenju wjac hódne hac̄ wſchě čeſce a wuznamienjenja, kíž ſo jomu dōſtachu. Druhdý pſiaſche wón ſamorucžne za ranjenych wojaſow jich macžeri w dalokoj Wuherskej líſt, pak zas položi na ſtraži ſtojacому wojaſej pjenjez pôdla na kamjen, zo by ſebi jón wzał, hdyž druhí na ſtražu pſchinde, tež wza zelenu haſžtu ze ſwojoho marshallskoho klobuka, zo by ju wojaſej pſchitkyňl, kotryž bě ſwoju duch do bitwy zhubit. Jara wjele dobrötow, kíž je wón w Milane a w Veronje khudym wopokaſał, koſiž běchu ſwojoho zastararja zhibili, je njeznatnyh woftalo. Teli zo italſka wójna l. 1848 ſo ze ſurowym morjenjom ſkóncžila njeje, ma ſo to jeno ſmilnoſči a poměrnoſči wulkoho marshala pſchipewac̄. Wězo wón bě nužowaný, z krutej ruky revoluciou pocžiſtečec̄, ale wón pisa ſwojej džowcy: „Rjeſtönczne wotkudžowanja a khofstanja, kť otrhymž mie winowatoſči nuzuje, chcedža mie zacžiſtečec̄, a tola njemožu niežo druhe čžiniež . . . Zawěrno to je zrudne bycžo!“

Pſi wſchej ſwojej ſlawje, wſtriedz wſchěch wulkich njeſtyschaných čeſcežow zwosta Radecky jenak ponizny, pobožny katholſki kſchescžan a ſwerny ſyn ſwojeje cyrkwe. Tež ujez hrimotachmi kanónami njezabý ſo modlicž. Halle njedawno je joho džowka wyskonomu duchownomu w Hradcu (Graz) we Schährskiej róžowc ſwojoho nana pſchepodała, kotryž — kaž něhdý w Pražy na předowanju ſkyschach — je wón tež w bitwach pſchi ſebi měl a ſo modlit. „Ježus Khrystus!“ tutu krótku modlitwu ſu w noſiſurowiſchich bitwach z joho erta ſkyscheli. Tež joho testament wo tym ſwědeči. Spocžina ſo w mjenje „Boha Wótca, Šyna a Ducha Swjatoho“. Wón wupraja w nim ſwoju želnoſč nad wſchěmi wobenidženymi hréchami a brachami a ſwiatoczne wuznacžo, zo chce žiwý býž a wumrjecž „jako dobrý katholſki kſchescžan.“ „Zbóžnikowý pſchiklad“ pſchedſtaſa ſwojej džowcy, zo by ju k ſcžerpnemu znejſenju napominal. Wón ſam poſtara ſo wo Bože mſchě, kíž dyrbjachu ſo po joho ſmijerci za njoho měč, a najprjedy pſchejeſche ſebi, zo by w rovnisheču w cyrkwi ſwjatoho Józefa w Pražy, hdyž je joho nan poſhowaný, ſwój wěčnyh wotpočink namakał. Pozdžiſho pak zwoli do próſtiv wſchěho pſchecžela Pargfriedera a da ſo w rovnisheču poſhowač, kíž bě jomu tutón natwaricž dał. Rady a pobožne dosta ſvjate ſakramenty mrějacych a to najpoſledniſche a najrjeneſche čeſtine znamjo na joho rjekovſkej zmužitej wutrobie bě znamjo ſwjatoho kſchiza, kotrež ſebi pſched ſamej ſmijercu ſam ſežini.

Něhdý na dnju, staroſčow a wichorow połnym bě wón napisal: „Cžlowiek je k ſkutkowanju tworjeny, a wſchomoc Boža joho njevopuſteči.“ A runje tak pſchindezechu jomu cyle z wutroby ſłowa: „Wſchitko druhe ſo z kóždym dnjom minje a je bjez placžiwoſče — jeno znutkowne wotſtanje.“

A zavěſče tuto znutkowne je tež to, ſchtóž tutoho rjekovſkoho starca kóždomu tak luboſho čzini: joho čiſta, nadobna a pobožna wutroba. Tohodla pak tež lědma žane wóčko ſuſhe wofta, hdyž joho młodostny kejžor ſwojemu najſwěrniſhomu wojaſej tu čeſce wopofaza, zo ſam wotkudželenjo wóſta naſjedowac̄he, kíž Radeckoho k rowu pſchewodžeſche. Z toho wſchohu pak ſo tež wujaſnia, zo joho wſchě rafuſſe ludy jenak jara čeſcežachu, zo jomu wojaſch z njeurjelnitej ſwěru a čeſcežownoſči pſchitwiſowachu, zo joho wyschich wot leutenanta hac̄ do generala z njevoſiſajomnej luboſči wobdžiwoſachu a čeſcežachu. Šchtó wě, hac̄ je hdyž žadyn wójnski naſjednik tak dospołnie wopravdze džeſečowſku luboſči ſwojich wojaſow a chloho ludu wobſebjal kaž wón. A

hdyžkuli hishcze džensa Radetckoho pschezpolo (marsch), wot Strauška zestajene, zaklinczi, zahorja so we wokomiku wschě wutroby.

„Pan“ Radetcky, kaž jeho cykle wojsko z lubosečju a česčjownoſćju mjenowacze, je jako wulki nawiednik a rjeł, jako wojowarz za prawo, jako ryžerſki zaſitowar monarchije, jako znicžer revolucije, živý we džakowonym wopomnječju; wón je njesmjerňny jako nadobny čłowjek a wěrny křesćjan. Tohodla směry tež my so nad tym radowacž, zo bu jomu, kij džé je ze ſlovjanſkeje krewje wuschol a swěrny syn naſcheje ſwiateje cyrkve był, nowy pomnik we hłownym měsće Krakuskeje poſtajeny; wězo rjeñſki njezachodny pomnik je ſebi wón ze ſtulkami w wopomnječju wschěch ludow na wschě cžasy poſtaſil. J. L.

Rhonow — wjes abo hród.

Cžasy so ménjeja! — A ſak ſu ſo změnilo w běhu 60 let, a ſak hakle za 600 hacž 800 let! — Tehdom wjedzechu Serbja hishcze wójny wo ſwoju njevo tvrinoſćz; džensa wojuja wo ſwoju eſſitencu, ale ſylniſchi ma prawo! Tak bě wot ſpočatka, tak je tež hishcze džensa. —

Tehdom ſluſhēſe ſerbſka zemja hishcze jeje wobdželarjam: Serbam. Wéra a kultura bě frankowſkim ſuſodam vitany zamýſl, na Serbow ſo walicz a jich wobſedženſtwo jim rubicž, kotrež frankowſcy ryczerio doſtachu. Tak buchu ſwobodni Serbja poddanjo a roboczenjo němſkih knježkow, za kotreždy dyrbiachu dželacž a wobdželacž rolu, po prawie a sprawnoſći ſwoje wobſedženſtwo, němſcy knježiczerio a knježkojo paſi jich za to pſchecžehachu a džiwaſo na narodoſćz njeje lepje hacž do dženſniſchoho dnja. „Mamy zaſtu a po tym dyrbi wumrēcz!“ Pytaja Serbow wutupicž kaž narod, kotrež njeje hódný, zo jón zemja nosy. A dophytujemy ſo w ſtaſiñach, czohodla; ſhoto je cžinik zloho? Z krótko to, ſhotož kóždy druhi narod cžinicz ma za ſwoju přenju winowatoſćz: je wobarał zemju, z potom ſwojich wótcow wukupjenu, pſchecživo rubježnikam, tohodla dyrbi wumrēcz — „mócnischi ma prawo!“ Prjedy je bylo tak a netko njeje hinał — w tym ſo cžas njeje změnil, naſebacž ſwobodnomurjeſkih zasadow naſchoho cžasa, kotrehož je heſlo: „Gleiche Pflichten, gleiche Rechte.“ Zo by tak bylo! — Bohužel wschał ſo zda, zo ſo sprawnoſćz moch khowa a mjenje hacž hdy prjedy zda ſo jej pod blyſhczom „płomjeniteje hwězdy“ ſwobodnoho murjerſtwa ſpodbacž. Wbozy ſu ſlepi. — A hdy buchu jenož hishcze Serbow pſchecžiwnych byli ſlepi: „Kotryž narod thce Bóh khostacž, tomu da woſlepicž“, praji Mickiewicz. Swój najwijsiſchi njeſpcheſzel paſi je narod ſam njeſpcheſzony.

Dosć na tym. Mała wina, wulki ſcžehw! tu z najmjeñſha po zdacju.

Mje nawabi k tutomu demokratisko-politiſkemu rozmominanju powěſcž w nowinach, „zo je w Roffenje lětha džen 5. hapr. wěsty hrabja von Rhonow und Liberstein wumrēł, poſledni potomnik něhdyn mócnieje ſwójby (z tamnych cžasow, hdyž bu Serbam jich wobſedženſtwo wzate a mjez němſkih knježkow rozdželene, kotsiž potom nad ſerbſkim ludom knježachu).“

Rhonowſcy mějachu pſched pječ ſtom lětami mjez druhimi tež knježitwo (Standesherrſchaft) Luboraz (Liberose). Mjez nimi najwidžanischi běſche Anſelm Rhonow. Wón bě wot I. 1380 hacž do 1386 bohot (Landvogt) w Delnjej Lužicy. Jan Zhorjelski powoła jeho 1386 na ſwój dwór do Zhorjelca jako bohota za Hornju Lužicu a ſwojoho kanclera. Hacž do lěta 1396 mějachę

wotsudh wobeju Łužicow rozrisowacż. Hdyż w tym lęże Jan wumre, w klóstrje Nowej Cali, wrócił so Rhonow zař do Delnjej Łužicy a wobdżeli so wuznaminje pschi tam wudyrimskich njeměrach. Wón dżerěsche ze stronu Sobsta morawskoho a bu tak pschecžiwnik krala Wjacława IV. Za to wjedźesche so Wjacław a zapusezi jořo hród Rhonow. Po Manslu je Anselm Rhonow hiszczę 1411 živu był.

Nieje snadz zapuszczený hród Rhonow samy ze wsu Rhonow, kotraž je w starym času mjez Kamienej a Dubrawu stała? Dopomnu so, zo sym tam psched wjèle lětami kamieni pschi pucju widział z napisom.

Snadz by něchtó moħł wusłedźicż, shto je spomniený napis wobstarał a z wotkel ma tu poweſć?

W Historiji serbskeho naroda je str. 81 projene: „Hakle potom (po zajeciu a dolhich njeměrach) pschindže kral Wjacław do Budyschina, po krosta njeměrnikow a wobstara zař mér (1408).” Sporušk.

Wjerħbiskop Jurij Kopp w Kulowje.

Wo wopyče a pschebywanju najdostojniſčego wjerħbiskopa w Kulowje smy wottam sledowacy dopis dostali:

Radoſtny džen, kotryž je naſha wosada wocžakowaka, je ſo miny! Krasne wjedro wudebjesche krótke hodžinki, kotrež naſch najdostojniſči kniez wjerħbiskop tudy pschebywasche, wjèle kraſniſchi pač je wopomnik, kotryž je nam na wšich časach zavostajik.

Sobotu 28. meje popołdnju pschijedże najdostojniſči kniez wjerħbiskop z čahom do Wojerec, tam hižo joħo wocžakowasche 34 porow tħiżiżer jow. Hižo w Němcach bē 5 čestnych pletwów natwarjenych. Kulowc bētche wſcho činił, shtož so hodžesche: chla droha bētche zelena, z brézami wobstajana a z trawu poſtana. Pschi kapalch stojachu tħelnic, kotiż schpaler dżeržachu. Měsčanska rada bētche tam s njebiesami a schelżo duchowni wocžakowachu wokomik pschitħada najdostojniſčego knieza, dale bētħu 31 němiskich druzgħow, potom 68 serbſkiх, potom schulste džeczi a rjemieslne zwiazki abo innunti wſcho do hromadħi z 26 khorhojemi. Wokolo 4 hodžin pschijedże hnadny kniez a bu wot naſchoho wysokodostojnoho knieza fararia Krauſy powitanu, pschi kotrež pschiležnoſci wón spomni, zo Kulowſta němſko-serbſta wosada za 50 lét njeje swojoho wyschħschoho paſtħirja wohladała. Ma to też kniez měsčanosta knieza wjerħbiskopa z krótką powita.

Nek so wulkotny čah pocja hibacż pschi spewanju kierlusħow hacż do cyrkwe. Po wuspewanju cyrkwiſkich modlitwów khor zanjeſe Ecce sacerdos, potom kniez biskop zjawnu džak wupraji za wulkotne powitanjo, kotrež tak wjèle jomu njeplacżi, kaž tomu, kiz je joħo poſtał, swjatomu Duchej, za kotorhoż żana čeſeż pschewulka njeje.

Niedżelu rano we 8 hodžinach bē pontifikalna Boža misja, pschi kotrež bētħu 6 duchowni pschitomni. Po Božej misji mjeſeſche kniez wjerħbiskop swi jedżeński pređowanjo. „Mortwy, móz hiſčę ryczi”, po tutych słowach pokaza nam swjatoho Bonifacia, kotorhoż tón samy džen swiecžachm, halo pschitħad, pschiruna tamne pohanskie časih naſchim njeweriwym a swobodno-mihiſlnym, dopokaza nam w iħek zlykh pħodach jenajkoscż pohanskich a nětzejixiħiħi njeweriwych. Kniez kanonikus Werner z Khrósežic nam pređowanjo derje psħe serbſeži.

Wulke kensche běchu hacz bliże ſ 11 hodž. trałe. Po małym psche-
torhnjenju zapoczą ſo $\frac{1}{2}$ 12 hodž. firmowano na kerkowje. Firmujomni běchu
kołwołoko črkwje na kerkowje do rynkow zriadowani; běſe jich 637.
Wschitkim swiatyň ſakrament wudzeliwski mějſeſte kniez wjerchbifkop do poſlednjoho
požohnowania pochnuwaru rycz na firmowaných, kotruž kniez kanonikus Werner
zaſ w serbskej ryczji woſpietowaſche. Do 1 hodž. bě ſwiatocznoscž dokonjana.

Poſpoldnju w 3 běſeſte ſwiatocznym nyſhpore a wobkhad ſ cjeſczi ſwiatoho
Bonifacia. Po nim dyrbiachu serbske družki na farje po žadanju naj-
dostojniſchoho knieza biskopa 3 serbske kerkuske ſpěwacž; kózdej družci dari
najdostojniſchi kniez ſwiecžatko ſ wopomnijecu. Wjeczor woſbywaſche ſo
wulkomu faktowym čzah a iluminacija.

Pónidzelu rano w 7 hodž. mějſeſte kniez biskop zaſ Božu mſchu, potom
woſbywaſche viſitaciju a ſchulske pruhowanja. W 11 hodžinach wyſoki kniez
zaſ woſjedźe.

Powſchitkownu cjeſeſz a pschipóznačo ſebi naſchej kniezaſ farač a kapłan
zaſlužitaj, kotraž ſtaj ſebi wulku proču dawałoj, zo by ſo najdostojniſchi kniez
wjerchbifkop doſtojnje pschipiaſ a powitał. — Rječ wostanu a kežea dale plođny
wopryta naſchoho wychſchoho paſtryja w naſchej lubej woſadže ſ cjeſczi Božej
a ſ powſchitkownomu ſpomoženju naſchich duſchow! J. H.

Pschipomnjenjo redakcije. Hſchcze druhi wobſchernu rozprawu
wo Kuluovskich biskopſkich dnjach ſmy doſtali, hdyž bě tuta hižo do cjeſcjeſa
pschipotowana. Pschinjeſem ſu w pschipochodnym cjeſle. Cjeſczenymaj do-
piſowarjomaj wuprajomaj wutrobný džak za powěſcze.

3. Lusatia a Sakskeje.

3. Budyschina. Tudy wumre ſobotu wjeczor w 10 hodžinach wudowa
Wóſcha Wobzy na rođena Donatec, zavostajena mandjelska njeboh Pětra
Wobzy, kublerja w Kehlinje, we 78. lécje ſwojoho živjenja. Žeje wulkomyl-
noſeſz, dobrocziwoſeſz a miloſeſz je jej trajačy wopomnik w naſchej serbskej
chrónich dobyła. Za wſcho dobre bě zemréta zahorjena a woprowaſche rady
a nadobnje, hdyžkuli ſo nowa potřebnoſeſz abo zhromadna naležnoſeſz
počaza. Za naſche katholiske serbske piſmowſtwo, woſebje na wudacžo Nowoho
Zakonja, je wona nahladne dary woprowala, kaž je katholiski Boſoš w ſwojim
času kwitowaſ. Woſebje paſ je njeboha na twar noweje črkwje w Rad-
wɔrju wjele woprowala. Bóh zaplać ſej wulku dobrocziwoſeſz z wěčnym
mytom! Žeje wopomnjeſzo wostanje w cjeſeſzi. R. i. p.

3. naujeſzorneje Miſczauskeje. Naſchich ſpěwarjow wabi mócnje won,
z družinu wopřerjených koncertowarjom ſo ſpýtač. „Pod hrodžiſhczom niže
klóſchtra“ ma bycz džer 26. junija wulki ſpěwanſki ſwiedzeń. K tomu
ſtaj ſo ſpěwanſke towarzystwo w Pancžicach a staroſlawna „Jednota“ w
Khróſcžicach zjenozíklej. Woſebje ważne pschi tym je, zo budža pódla
wjachyklóſnych tež jenohlóſne ludowe ſpěw y ſpěwane. Pod hrodžiſhczom
ma najprijeđy bycz koncert a potom zhromadne jenohlóſne ſpěw na hrodžiſhczu,
potom piwny wjeczor a reje w jenym njedalokim hofcžencu. Z wjescelom a
džakom dyrbi ſo pschipóznač, zo ſu ſo naſche towarzystwa w nowiſkim čazu
tež bóle na wuknjenjo jenohlóſnych ſpěwów zložile. Tón ja wulki a duch
towarſtchnoho živjenja: bjez njoho je naſche serbske živjenjo mortwe, a hdyž
druhde mel a možt hajeny bycz, hdyž nic w ſpěwarſkikh towarzystwach?

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 315. Marija Žurowa z Njebjelčic, 316. Jakub Delenk z Budyšina, 317. Jakub Libš z Hornijo Hunjowa, 318. kantor em. Mikławš Hicka w Pančicach, 319. Jan Měrcink z Hrubjelčic, 320. Mikławš Hórban ze Serbskich Pazlic, 321. 322. z Radworja: Mikławš Suchi, Teresija Winklerowa, 323—325. z Drježdžan: Jurij Kral, kapłan při dwórskej cyrkwi, Marija Rjedžina, Khata Brycyna, 326. dr. phil. Otto Kleiber, gymnasialny professor we Winje.

Dobrowolne dary za towarzstwo: M. Ž. 20 p., J. L. z H. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 107,560 m. 35 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: z Róžanta 6 m. 50 p. — Hromadže: 107,566 m. 85 p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,078 m. 50 p. — Dale je woprowała: njemjenowana z Njebjelčic 3 m. — Hromadže: 11,081 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: M. z Baćońska strony: 100 m., šwalča Marija Nowakec z Khróscie 3 m., z Radworja: Knježe, daj jomu wěčny wotpočink 4 m. 75 p., Marija zwud. Cyžowa z Drježdžan 5 m., Karl Heyne a mandželska z Drježdžan 12 m., ze zawostajensta njeboh Marije Mikličeweje z Boranec 60 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

dr. phil. Otto Kleiber, gymnasialny professor we Winje 7 m. 50 p.

Za cyrkej w Lubiju: Jakub Delenk z Budyšina 1 m. 50 p., njemjenowana z Budyšina 5 m., N. N. 489 m. 55 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Najpschihodniški firmowanski dar za serbske džecži je **dobra serbska modlitua kniha**, kotraž jako wopomnječio na cykle živjenjo woſtanje.

Majwobščernišče serbske modlitiske knihi su:

Nowa Jézusowa winica

wot J. Kusečanskoho.

Wiązana z pschiwiażanymi čerluskemi a stacionami za 6 a 7 m. — Tež so hiszczęze drobotnišče zwiażki w krótkim času wobstaraja. — Kniha je dostačž pola Jakuba Wjenka, tachantskoho zwónka w Budyschinje.

Wschitkim Serbam blijscheje a dalscheje wokolini Bacžoniskeje porucžam so k wudželanju wobucza za mužskich, za žonske a džecži. Kóždy facon wot najjednorischohu hacž do najlegantniſchohu móže so pola mje dostačž, a slubju spěšnhe a sprawne posluženjo. — Tež porjedženja wschitke radh a spěšnje wobstaram.

Handrij Kaiser, schewc w Bacžonju.

Wo zje wje njo.

Lokalne Towarstwo Serbskich Burow za KalbicjanSKU wosadu zmieje njedželi 12. junija popołdnju $\frac{1}{2}/4$ hodžin zhromadžiznu w Nowossicach.

Pſchednoſch k knjeza dr. Grüfe z Budyschina wo „džerženju bylow“.

Pſchednydſtwo.

Ejštež Smolerjec knihežiſteženje w mazježnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 12.

18. junija 1892.

Lětnik 30.

Shtož kupišč, zaplačž hnydom!

Tam a sem je waschnjo, wšcho, shtož so kupuje, napisacž dacž. Hōspoza ma swoju knížku za rěznika, za pjetkarja, za flamarja a t. d.; tudý so wšcho zapisuje, shtož je so pola nich kupowało. Kóždej dwě njedželi so potom zlicži a na dobo zaplačzi, abo — staromu doštu so nowy pschipisa. Tute waschnjo pak je jara schkódne a džekac̄etske swójby, kotrež so, kaž so praji, z ruku do huby živja, njedyrbialke ženje, abo tola jenož pschi najwjetschej nuzý na požćzowanjo kupowacž. Ale tež kóždomu druhomu hospodařstwu to schkodži. Čjohodla?

1. Taže napisowanjo wabi a zawiedże k lohkomyſlnomu kupowanju njetryebawſich wěcow. Dyrbiſch-li hnydom zaplačziež, sebi zawěſeče psche-kadžesč, hacž je tež wěc runje nuzna. Njetryebawſch-li pak hnydom placziež, sebi neschtožkuli kupiſč, shtož so cži runje lubi, ale shtož ženje njebudžesč trjebacž moc. „Njech so napisá“, sebi myſlisch, „něhdý budžemý wſchak zaplačiež moc!“

2. Pschi zapisowanju zmoli so cžlowiek pschejara a ženje njewě, kelsko mždy je hžo wudał a kelsko jenož hishcze kapa dowoli. Kupuje a kupuje so, a nicž so njelicži. Plačiſch-li pak wšcho hnydom, widjiſch, shto sy hžo wudał, a shto hishcze masch a kaf daloko dosahňje.

3. Pschi napisowanju zabudže so złutniwoſež w małych wěcach, kóraž pak ma runje za kóžde hospodařstwo wulku ważnosć. Małe wudawki so hnydom tak njeczuja a tohodla so tež na nje njekedžbuje.

4. Hdyž je měsac nimo, je zlicžbowanjo pschewulke a žada sebi cyku mždu. Potom so swari. Čjasto traſch je zlicžbowanjo wjetšche hacž dokhody, cžohož nuzny scžehwſ je doš.

5. Pschelupcy dyrbia potom wjele požćzowacž a neschtožkuli ženje wróčjo njedoſtanu. Tohodla su nuzowani, swoje twory dróžſho psche-

dawac̄, abo mjenje dobre za samſnu plac̄iznu dawac̄, zo bychu ſebi ſchodus někak wurunali.

Wſchitke tute ſchłodne ſežehwki bychu wuwoſtale, hdy bychu wſchitci hnydom plac̄ili. Tohodla c̄jñ tak: **Schtož kupiſh, zaplač hnydom!** Nicžo njedaj napisowac̄, to pſchinjeſe tebi ſamomu na jwjetſchu ſchodus. —č.

Šyrotka.

Běſche z kónca zařízenoho lětſtota. We Francózſtej howrjeſche a zahadžesche revolucijs. Kaž z wichorom roznjemdrjene morjo pjenjeſche ſo tam hrózbný pozběž a joho dživje žolmý pjerzechu z wotmachom wo kralovſki trón, zemjanſtwo a chrkej a podmýwachu njeruſtaſvajc̄ wſchón dotalný towaſchijný porjad. Kaž hľodne wjelki hľodžachu zdežkarjo za kralovſkej krewju a lapachu a likachu ju žadoseživje, hdyž w czorno-czertwjených krjeplach kapasche z hrózboho wotprawniſcheža. Čyla Francózſka tepijeſche ſo tehdom we lužach krewje a mutne tute zmohi pſcheczepachu hido do fufodnych krajow hrožo, je kaž Francózſlu pôzriec̄ a powodžiež. Wſchudžom kniežeſche strach, wſchěch wobja hrózba pſched tamnymi žadlanymmi podawkami. Wſchudže ſo ludy hibachu a Rakuscy a Pruscy hotowachu ſo na wójnu, zo bychu zahac̄ili straſhne wody, kotrež Francózſku hubjachu.

Zenož w cžiché ſerbijské wjesci w Hornjej Lužicy njebe nicžo ſkyſchež wo wójnskim holku. Běſche pſchejara za cžichim a zdalena wot města a wulkich drohom, hac̄ zo bychu ſo tajſe poweſcze mohle hac̄ do njeje pſchedréc̄. Njane ſulovate hrodžiſhko, wobroſczené z krafnymi mlodnymi kerczlam, krywasche wjefku pſched ludzacymi wežipnijm woc̄emi a z druhoho boka khowasche ſo za wulkimi ſukathymi topoſkami, kotrež běchu ſnadž z dobom z wjesku wuroſile. Na hrodžiſhku tulesche ſo pſcheczelna nizka khěžka pod hustu zelení dweju rjaneju lipow, kotrež ſebi ſvoje toſte halzy ſchkitajo nad starej drjewjanej Božej matru zamdaſhce, kž pſched dwórczkom ſtojeſche. Stomjana wiſata tſeſhka drjewjaneje khěžki zelenjeſche ſo kaž ſama ſuka z mochom a dživjej trawu. Koſczechu tu wubjernje kopschiw, kruwace wopuſche, žolte khampowe zelo, haj ſamo tam a ſem tež wowsne ſtwjelco w ſpodižnej měſchenic̄ hromadže. Pod tſeſhu tczachu we wſchech ſchlaſbach ptac̄e hnězda a runje pod ſwiſlemi bě ſebi kaſtoježka ſvoje ſchere hnězdžesche pſchilépi. W hornjolubjinyh ſukaczlach lehnjechu dživje holsje a w kólni bě ſo ſowa zahneždžika. Čyla khěžla běſche cži kaž ſama ptac̄a kletka. Wſcho pſcheradžesche, zo tu žana čłowjec̄a duscha njeſpchebywa, žana čłowjec̄a ruka ſo njehiba. Brótka ſtojachu ſcheročko wotwryjene. Wětſik bě tak nimale z nimi hotowy. Groznie bě je wotſhaſt, rozbík a počamak a horjeka ze ſkoble wuſadžil. Wołnjeſhka běchu pawki z hustymi pawcžinami zapſchadle, w kotrychž ſo mortwe muchi kolebachu.

Wſcho bě tu puſte a wosamocžene, kaž by tu ženje ničito njebydlit a tola ſydaſche hiſhče pſched ſchtyrjomi nježeleſti na ſamjeſtnej ſawach pſched khěžku ſchědžiwy wjesny ſtražnit, ſvoje ſtaré ſtawy we czoplym lětnym ſlončuku woħrěwajo. Běſche to starý Starcec nan, kaž jomu ludžo rělachu, a to ze wſhem prawom; bě džen ſkor o ſto króč widział ſtaré lipje pſched dworom začzewac̄. Tola někto bě ſo ze ſwojim lubym hrodžiſhkom na wěki rozzohnował a ſebi khłodnu jſtwicžtu na cžichim pohrjebnishežu wotnajał. Schtyri nježele běchu ſo minyše, zo joho w brunym prostym kafčezu ſpuschczejichu do

wuzkoho rowa, schtyri njedzèle krywashe joho mortwe cžélo swjata zemja. Kroki to čas, ale tola došahach, zo bychu ludžo na njoho zabyli. „Z wocžow, z myslow“, to bě tež joho woſud. Richtó wjach na njebohoho Starca njeſpominaſche, khiba zwjazka róža w zahrodey, kij tu laczna we horčym ſkončku ſhnyjeſche, a zelenej lípje pſched dworom, kotrejuž leženja lětha njeſchęipaſche ſchědžiwy ſtražník. Njemdry wichor drějeſche je jenož ze zelených halžkow a noſchesche je ſchumjo a hwiždajo do pſchecjaſnoho rowa. Hewak pak džesche wo wšy wſcho po starym waſchnju dale. Schtó by tež tajſomu starcej rad njeſpoſchaf wěčnoho wotpočinfa? Jenož to parowachu njeradži, zo jim Starcet nan wjach z wjecžora ze swojej zwucžnej trubu ſwjatok njetrubiſeſche, jim njeſpěwaſche nězneje ſerbskeje pěſnje, kotrejež cunje hloſy ſpróčnych ludži hewak cžiſhinko kolebachu do ſlôdkoho ſpanja. Tu snadž so tola hiſčeze nělotry dopomni na njoho z cžichim „wótczenaſhom“. Wob džen pak joho ſwérū w ryczi na pokoj woftajichu.

Jenož něchtó njemožeſche pozabycz Starcet nana a žarowaſche joho wěrnje w swojej mlodostnej džecžacej wutrobje. Běſche to Wicžazec Turk, kij thſchňje ſteſche, zo jomu nětko wjach Starcet nan rjanych baikow njebaſeſche. Na krafnym hrodžiſhku so jomu nětko žiwomu ſtyskaſche, hdyž tu wbohi ſamlutki huſčki paſeſche. Njeſtarasche wſchaf so runje džensa pſchejara wo nje, ale ležeſche pod lipomaj na wocžomaj w mjehej trawie. Huſčki pak cžiſhčaſchu so čeſnje wokoło Turka a něſhto bě so jich tež Turcet na kribjet zehydaļo, hacž runje jich tam tucžna trawa njeſabjeſche. Z hłodnymi horleſchkami ſe- džachu tam, ale najebacž toho so jim tam runje prawje lubjeſche, ſchwapotachu ſebi wjesele, ſlubajch pſchi tym hdyš a hdyš ſhibale za Turkowu běnu koſchuklu a módrú ſalku. Turk pak po zdacžu ničžo njeſpytny. Hacž bě ſebi trojčku zdrěmnyš, abo nočeyſche huſčkam wjelo ſkažcž, njehodži so nětko wjach z městoſču rozriſacž. Ale njech je tomu, kaž chce, to jenož wěm, zo tam ležeſche kaž zaraženj ani ze ſtaſežom nježibajo.

Wóh wě, pak doſho by tam hiſčeze tak ležał, njebyli joho nadobo wulki wuhlocžorný pos, kotrež ſchęzowkajo na hrodžiſhko pſchihna, z joho myſli wu- budžíl. Turk rucže poſtočzi kaž ſploſheny zaſac a wbohe huſčki ſunyčhu ſo nahle po kribjecze do trawy, předy hacž ſo prawje domaſachu. Na zbožje njeſwuwaliſhu ſebi ſchwizne nôžki, tak zo hiſčeze móžachu pſched njevitanyh hoſezom wuežeknycz do bližkeje rěčki, kij ſo tu z jaſnoho kužoła bórbotajo ſorleſche. Sam Turk zhubi wſchu zmujitoſež. Kroſnjeſche ſo kaž bojažna wje- wjerejka po lipje horje, mjez tym zo hłodny pos miastajo dobre pomazki ſeřeſche, kotrež bě ſebi tam Turk w trawie ležo zabýl. Ale njeſchłodowawſche jara wo nje, kuſkajo z lípy na njenadžity wopryt, kotrež bě ſo mjez tym khetro pſchisporil, poſojejo ſo z tym, zo ſo „z kerka ſlepje hłada, hacž do kerka“. Tu nětko wuhlada staroho ſchědžiwoho woſaka we džerawym pſlaſčeſu, z kotrehož dwé milie wózčy węžipnje kuſaſtej. Woſak jehaſche na krafnym cžornym konju z rjanymi kudžerjavymi hrivami a doblej huftej wopuschu w runej mierje k Turkowej khowanch. Na kribjecze bimbaſche ſo jomu wulka, z konca hrivawa hlebiſa, a naſch Turk ju wuhlodawſki zléze w ſkuhi hiſčeze halžu wysche, zo by joho woſak njemožl ſe ſchtoma ſkaſacž.

Tu móžeſche ſebi nětk z dobrej khwili džiwnoho rycerja wobhladowacž. Haj, bě cži to wopravdže ſpodžiwny woſak, kij by ſo ſkerje do kaſcheza hacž na konja hodžał. Schědžiwe wloſy kuſaſku pod želegnej pſchilbicu (helmom) a pſchislonjachu hroznu hrivawu ſchmaru, kotrež joho wſhoſe cžoło rozrywaſche.

З khwilemi kapny hischenje kriepka krewje do schedziweje brody a pjezhesche jednotliwe wloski do hromady. Po boku wihasche jomu wulki scheroki mječi, kiž w zerzawych nožnjach tchesche. Pod lipu dojehawshi stoczi cužnik z konja a z pleschza wukuli so něhdje schthrislētna schikowana holcžka. Holcžka dobeža ſ černomu lawdanej, kiž ji pscheczelne z wopuschu wijo napshcęjo pschibęža, a hladzesche a majkasche joho ze swojimaj bělymaj ruczkomaj. Wojak pak zwjaza mjez tym swojoho czornoho za schtom a khwataſche potom, kaž jomu to starej nozy dowolischte, ſ ręczcy, hdež Wiczązec starca na njoho hněwnie zasyći a jozyk wusuny. Tola wojak, kiž so njebe wójnskeje kanonady bojal, njeſtróži ſo pschejara, ale wumy ſebi njeđiwaſo na wobožnu starcu w czistej wodze ſwoje krawe weſtliczo. Wbohi ſo ſtoro ſam wjach njeznajesche, hdyž we wodze midzesche, ſak jara běchu krej, pót a proch joho wobliczo wohipidžile.

(Pokročowanju.)

Nowoměšnické w Kulowje.

Stup, luby młodženco
We psche měšchniskej,
Do domu Božoho
A ſ swiatom' woſtarjej.

„Ty nětko měšhník ſy!
Tež za nas woprujefch!“
Tak ſ nam ſy poſlany,
So za nas staracz chcesch!

Raž króna měšhniska
Czi hlowu woždebja,
Tak ſejerpnosć doſpołna
Njech Tebje wobdawa.

Tu dusche njeſmijertne
Na Tebje czakaju;
Nětk Tebi podate
Slyshecz Cže žadaju.

Ryč ſ nam, ty předarjo,
We ryeži maczérnej!
Nam zahor wutroby,
Ze dobudž Chrystusej!

Tym wowlcam młoduſčikim
Budž wjedník na paſtwu,
Ze ſmjerčzu běžacym
Skliz pucžnu cyrobu.

Tež pschiklad dobry budž
Wschém duscham poddatym,
Z tym njeſhcežela ſludž,
Hdyž hrozhy wěriwym.

A hdyž ſo dokonči
Twój nadawč nadobny,
Bóh potom wotewri
Czi raj ſwój radoſtny.

Ach, ludo ſerbiſti, proſch,
Zo tebi měšhníkow
Bóh zbudži, a ſ nimi zlož
Wschéch luboſcz wutrobow!

Z Lujich a Saksieje.

З Budyschina. Tudy wudžesche najdostojniſchi knyez biſkop ſwiatkownicžku ſwiaty ſakrament firmowanja w tachantskej cyrkwi. Firmujomnych bě 239, mjez nimi tež tójschto doroszjenych, na 20 wojakow a t. d.

З Chróſcic. ſwiatkowny procession do ſkrupki je tež ſetka ſo zbožownye dokonjal; běſche jara wulki. ſwój 50letny jubilej jako pobožny pucžowar do ſkrupki ſwječeſche tón krocž Jakub Pan, krawc z Chróſcic, kotryž je nětko 50 let poſpochi ſeto kaž ſetu ſobu khodžil, žeſje ſo njeje tam

na železnich wjez̄l. Cyk procession na tutym wopominjeczu wutrobnym podżel wopokazowasche a pschi wobzamknienju we Wotrowskej cyrkwi tež za pobožnogo pucžowarja so zhromadnje pomodli. Bóh chcyt joho hisheže dolho strowohu a čerstwoho zdžerječ. — Heward móžu hisheže wo létuščim pucžu wosebje z Berggießhübla wjesolu powěscz pschisponnicz. Berggießhübel je rjane a pscheczelne mestacžko, we hlobokim dole ležace. Tam serbski procession hiszo wot spocjatka, potajkim pschez 200 lét, pschenocuje. Loni so tam zrudžicmy, pschetoz hoscjen, w kotrymž pschebywm, bě sebi žid wotnajak. Tón pak tam dolho njebe. Cžim wjetšchu radoscž mějachmy lětša, hdyz buchmy tam w „Sakšlim domje“, kaž hoscjenc reka, serbski powitani. Hoscjenat je knjeg U. Friedler z Lužic. Pschejemu jomu wjele zboža a zo by naš wjele lét mohl hospodowacž, hdyz jomu postromjenja z lubeje Lužic do czubž sobu pschinješemy. — Wschitkim pobožnym pucžowarjam pak praju: Na strowe zašhywidženjo na zhymu!

—c.

Druhi dopis wo spomnjenym jubileju praji: Badny haj jenicžki w naschim času móže so 50letny jubilej mjenowacž, kotryž lětſa našich wjeſnjan Jakub Schweiđa (Pan) swieczesche. Tón w pschichodnym měsacu swoje 69. lěto dospěje, a aby lětſa 50. lěto z processionem w Krupce na wotpusku. W tychle 50 lětach je tam 63 króčz pobyl. Wjeſelachu so tam kóždy króčz starí a młodži, hdyz móžachu jubilara pod mjenom „našehoho Žatuba“ w znaće čerstwoſeži a strowoſeži powitacž. A dosta jubilar tež hospodu a jescž darmo. Tež w processione so za jubilara modlachu, zo by hisheže dolhe lěta tónle za-wěſcze Bohu spodobný pucž k wjetšcej čeſczi Božej a swojeje dusche zbožnoſczi cžinil. Tola nic samo, zo jubilar tónle pucž kóžde lěto z wjeſolej wutrobu nastupi; ale wón pomhaſche tež swojim sobupucžowarjam, hdyz běſche trasdj husto jenomu abo druhomu hubjenje, na wschelake waschnjo, hdyz jich tróſhtowasche a jim jich wačzoki njeſeſche. A tohodla so wupraji jubilarej pschez tute rycenžki: Hisheže na wjele lět!

J. K.

Z Žaseńcy, 12. junija. Naschu džensniſchu katholſku Bjesadu, kotryž tež k. kaplan Nowak ze swojim wopichtom pocžesči, wotewi k. pschedsyda Just a naſpomni najpriedy, zo so w Rath. Bosole wo zařidzenych bjeſadach žana rozprawa wozjewila njeje. Dale napominaſche, kaž mamy poroč, kotryž mamy někomu wuſtajicž, zjawiſje wuprajicž, nic pak za wocžomaj na čłowjeka swarjecž. K tomu naš napomina hnada Duchu swjatoho, wot kotrejž wſchitc̄ wodaczo a spomoženjo wocžakujemy, tež pschikkad swjatoho Jana Nepomuckoho, na kotořož spominaſche. — Na to knjeg kaplan Nowak wo naſtacžu swjedženja najswieczesche Trojich rycęſche. W starym zakonju njebe hisheže potajnoſcž najſwj. Trojich znata. Bóh židowſkomu ludej tu wěrnoſcž zaſhowa, zo njeby lud pschibójſtwu jara pschikhileny lohcy do njoho zapadnyl. W prěnich časach kſhesčzanſtwa njeſwječesche so hisheže džensniſchi swjedžen, ale zapocja so w nekotrych diöceſach hakle po něčim ſwječicž; pozdžischo zestaja francózski mnich Alkuin wosebitu Božu mſchu za najſwj. Trojicu, a hakle najſkerje bamž Jan XXII. postaji swjedžen za cylu cyrkvi. — Potom porycza hisheže Petr Nowak z Horj něchtio wo naſtupanju židow a napominaſche k dželbranju na naſherj nalutovarskej pokladnich. — Hdyz bě knjeg pschedsyda na to spominal, kaž čas běži a zo sebi něhdyn nicžo sobu njeponjeſemy, khiba dobre ſkutki, zo tohodla njechali ze ſwětom hicž, a hdyz bě tohodla k čaſečiſhomu wopichtu Bjesady napominal, wuzwoli ſo ſkóčzne hisheže Michał Lawkuš z Žaseńcy jako naſteſnik piſmawjedžerja.

—nk.

W Kulowje změja njedželu 19. junija žadny swjedženj: prěni wopor nowoměchnika knjeza Jana Scholty, rodženoho z Kulowa. Minjenu scđetu psched Božim Čjelom je wón we Wrótsławju měchniku swjeczijnu doštał. Wscho hromadže bu tam 49 mchodžencow na měchnikow swjeczonych, mjez nimi tež knjez M. Jawork z Milkočic. — Wot lěta 1865, hdvž njeboh kujez Wovczejek prěni wopor Božeje mschě w Kulowskej farškej cyrkvi swjeczeshé, njeje tam žadny serbski duchowny wjac swjate powołanjo doščahnyt. Čim wjetšha je radošć wščeh wosadnych, zo so doholstnej duchownej nuzh wotpomhač pocjina. — Z Božei pomocu tež druhí Serb z Kulowskeje wosady, knjez Michał Žur z Hóšta, kiz w tu khwili we Wrótsławju theologiju studuje, po dokonjanym pschihotowanju zbožownje k nadobnomu koncej došpeje.

Z Prahi. Wot 30. meje hacž do 2. junija pschebywasche nasch najdostojnišchi knjez biskop dr. theol. Ludwig Wahl w naschim serbskim seminaru, zo by sedmijom wucđomcam tutoho wustawa, kotsj bórzy swoje studije sfónča, pschipowěđil, zo budža, tak bórzy hacž móžno, na měchnikow wuswieczeni. Tak mjenovanoh „statnogo pruhowanja“ dla běsche Joho biskopstva milošć ze sakštim ministrom kulta rozmolu měla a to z tajkim wuspěchom, zo ho tame pruhowanjo nimale wěćze spusčeli. Tež z wjeleslavnym Budyskštim konfistoriom běsche so knjez biskop wurdžował, kaž tež z někotrymi knjezimi w Prahy, tak zo wscho wujednawsci a rozwaziwsci džen prěnjoho junija tamnyh 7 knjezow kandidatorow theologije k sebi porucži a w pschitomnosći wysokodostojnog knjeza kanonika a präresa Jurija Lusečanskoho jim pschizjemi, zo změja po sfónčených pruhowanjach (29. julija) hacž do 3. septembra prózdninu, zo maja do dweju měsacow dwě pismomne bohosłowskej džele wotedacž a zo budža so wot 3. septembra schtwóreč lěta w Čmauskim klóschtrje w čjiczej samocže na swjate měchnistwo pschihotowacž. Nizjche swjecziny a tež subdiakonat a diakonat maja w Prahy doštač, měchniku swjeczynu pak chec hradny knjez biskop 8. decembra jim w Budyschinje wubželicž. Njech je wscho porucžene najswjeczische Wutrobie Ježuſowej!

Z chlóho swěta.

Němska. W měscze Fulda je swjath Bonifacius pohrebany. Psched wjac hacž tysac lětami je wón pohanški němski lud křcheczanstwu dovjed. W Fulda natwari wón křchecztr, a wot tudy křcheczanſke živjenjo do cykle dženjnicheje Němskeje wubžadžesche. Tohodla so swj. Bonifacius tež mjenuje „japoščtof Němcow“. Hijo jako schědžiwce a jako archybiskop so hisičče jónu do sewjernej Němskeje poda, zo by tež tudy křhrystusowu wucžbu předowal. Pschi tym pak sebi zašluži krónu matračiwa, bu wot pohanow morjeny. Joho čjelo wotpocjuje, kaž bě sebi swjath archybiskop sam pschał, w klóschtrje w Fulda. Dwanacže stol lět je zaščlo a najrjeničhe katholisko - křcheczanſke živjenjo, kotrež bě wón wubudžil a zriadovał, sta lět došlo w Němskej křežjeſche. Mnohe klóschtrje a cyrkve buchu natwarjene, hdz̄ež Boha wobstajnie křhvalachu. Bohužel bu wósmi stow lět pozdžischo tuto rjane plódne živjenjo zmucžene, a dženjnicchi džen njewéra ze wščej mocu pscheczivo joho powostanam wojuje. Kajki džin tohodla, zo so katholisch biskopija kžde lěto na rowje swjatoho Bonifacia zeſidu, zo buchu tudy swoje proſtwh za swój lud Bohu zhromadnje pschednjessli a so duchownje posylnisi! Lětša pak, hdvž wójske

wětry pschecživo katholſkej cyrkwi w němſkim kraju z nowa ſchumja, bě wobdželenjo cžim wjetſche, lěta ſu mnoz̄y duchowni a vjele ludu w Fulda po byli, zo bychu ſwj. Bonifacia za zaſtupnu proſtwu pola Boha za naležnoſće katholſkeje cyrkwi w Němſkej prohli. Teſci džen̄ ſwiatkow czechnijsche wot farſkeje cyrkwi w Fulda na 5000 woſobow ſylny proceſſion do doma, k rowu ſwiatkoho Bonifacia. Mimo toho ſo tež pſchi tutej pschiležnoſći ludowa zhromadžizna wotby, hđež mějachu zapoſlanci wſchěch němſkich krajow horſiwe, wěry a nadžijepolne rycze. Tak ſo w Fulda katholſte žiwenjo krafniſe poaza. — Te ſame dny wotby ſo tež w Rauensburgu zhromadžizna württembergſkih katholikow. Tež tucži ſu pſchez tak imenovaný „kulturkampf“ zbudzeni, woni ſo prouja, ſwoju wěc poſpěchowac̄. Tež tuta zhromadžizna bě jara derje wopytana; jako rycznikaj wuſtupiſtaj mjez druhimi woſebje zapoſlancaj dr. Lieber a Gröber, wobaj doſpołnu ſwobodnoſć katholſkeje cyrkwi we Württembergu a pſchipuſhčenjo cyrkwiſkih rjadow (mnichow) zjawnje žadaſtaj. — Skónečnje je ſo w ſamym tydženju w Osnabrücku wotbyka hłowna zhromadžizna zjenočenja katholſkih wucjerjow w Němſkej. Tež tucži ſu ſpóznali ſwoju winowatoſć, pschecživo njewerje, kotaž runje mjez wucjerjemi tak ſo wupſchestrēwa, ſo zjednoczic̄ a wuſtuſowac̄. Tež tuta zhromadžizna wotby ſo krafniſe.

Austria. Zatraschne njezbožož je ſo w podkopkach w Pschibr am je w Czechač ſtało. Tam ſu podkopki na ſlěbro, pſchez 1000 metrow abo ſchtworeč hōdzin ſpody zemje, najhlubſche na cyhym ſwěcze. Vjele ſtow dželacžerjow tam džen̄ wote dnja po krótkej modlitwie ſo dele puſhczeja, zo bychu we wobcežnym a straſchnym džele drohotnu mjež ze zemje ryli. Woſudny džen̄ běſtše 29. meje. Na někajſe, dotal njewuſledžene wasčnjo pocža ſo w khódbje, hđež ſo w tu khwilu nježela, paſic̄; woheń ſo w krótkim tak roſchéri, zo wulki džel dželacžerjow z hłubiny wjac wuczeknyc̄ njemójeſtše; mnoz̄y ſo ſpalichu, mnoz̄y tež w jědojtych plunach ſo zaduſychu. Hac̄ je ſo woheń z njekežbnoſću abo njerodu abo ze złoſcę zamiſchkl, budže hakle ſudniſke pſchephtanjo wuſwětlic̄ dyrbjec̄. Njeupravitu zruđobu, kotaž je z njezbožom na Pschibr am, Brézowu horu a cyku wokolinu, haj na cyku Čeſku a Rakusku ſo rozlehnyla, mózgemu trochu wobſahnyč, hđh je netko wěſte, zo je 319 hewjerjow tam wo žiwenjo pſchischlo. Z tuthy 319 hewjerjow běſtše 287 ženjenych, 5 wudowcow a 27 nježenjenych. Ženjeni zavostaja po ſebi 678 džecži, kotaž ſu mlôdſche dyzli 14 let, a 69 džecži mjez 14. a 16. lětom. Za njezbožownh ſo po cyhē Čeſkej miloſćiwe dary ſkaduju.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 327. Jakub Šewčik, cand. theol. w Prazy, 328. Jakub Rjenč z Corne, 329. Jakub Pjech z Baćonja, 330. Mikławš Rychtař z Budynia, 331. Marija Kralowa z Jaseńcy, 332—337. z Worklec: Jakub Mieth, Michał Herman, Mikławš Glawš, Jakub Salowski, Marija Rjelkowa, Madlena Lipičowa, 338. Mikławš Čemjera z Pozdec, 339. Hana Kmječowa z Kozaric, 340. Jan Kētan ze Sl. Boršče, 341. Jurij Žur z Ralbic, 342—344. z Njebjelčic: Jurij Kubica, Miklawš Křižank, Jakub Wawrik.

Sobustawy na lěto 1891: k. 665. Hana Kmječowa z Kozaric.

Na lěto 1890 doplaći: k. 703. Hana Kmječowa z Kozaric.

Dobrowolne dary za towařſtvo: J. R. z C. 75 p., J. K. z B. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 107,566 m. 85 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je ſo dale woprowało: k česći najswięciſeje Wutroby Jězusoweje 7 m. — Hromadže: 107,573 m. 85 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,081 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.
Hromadze: 11,082 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Budyšina 5 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

H. Kmječowa z Kozaric 1 m. 50 p.

Za cyrkej w Lubiju: skład na Winklerec kwasu w Budyšinie 11 m., njemjenowana z Budyšskeje wosady 30 m., N. N. z Budyšskeje wosady 3 m., skład na Šustrec kwasu we Wudworju 8 m. 50 p., Delenk z Budyšina 1 m., z Noweje Jaseńcy 2 m., Lenšec z Hasłowa 1 m., Kubaš, tachantski hajnk 5 m., kujeni Ertlowa 2 m., njenowana swójba z Budyšskeje wosady 10 m.

Zapłac Bóh wšem dobroćerjam!

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich kresčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkom na předaň za 3 m. w redakcji Katholskoho Posola.

Swoju parnu maschinu na cijesczenjo pierja najnaležniſchego poſuežam.

Jakub Delenk

w Budyschinie na hornečerſkej drozy cijšlo 24.

Wschitkim cijesczenym Serbam Baczonja a wołońscze z tutym k na-wędzenju dawam, zo sym so w Baczonju na tak mjenowanej starej cyhelnicy zaſydlil a porucžam so za wschē mužſte, džeczace kaž tež serbske žonske drasty. Tež plati a wschitke druhe tkaniny za zwjetřich derje wobstaram a dowolam ſebi na mój wubjekt muſtrów fedžbnych cjinieč. — Tuž proſhu cijesczenych Serbow, zo býchu mje w mojim pschedewzaczú dobroćiwje podpjerali.

Z pocžesčowanjom

Jakub Merežink, krawc w Baczonju.

Wschitkim Serbam bližscheje a dalscheje wokolini Baczoniskeje porucžam so k wudželaniu wobucza za mužſkih, za žonske a džeczí. Kóždy facon wot najjednorischoho hacž do najelegantniſchoho móže so pola mje dostacž, a ſlubju ſpěchne a sprawne poſluženjo. — Tež porjedženja wschitke radh a ſpěchne wobstaram.

Gandrij Kaiser, ſchewc w Baczonju.

Wožewienjo.

Ajedželu 26. junija wotdžeržitej **Panczicjanske a Chróscjanske** ſpěwanske towarzſto zhromadny ſpěwanski koncert na Kukowſkim hrodiſtčju. Zapocžatk popoldnu w 4 hodzinach.

Wjeczor w 9 hodž. wobhywa so we Wjenkec hoscžencu w Chróscjicach komers a bal.

Pschiſpomnjenjo: Budže-li hrozne wjedro, wotdžerži so ſpěwanski koncert wot 6 hodzin w Bergarec hoscžencu w Panczicach.

Proceſſion do Albendorfa wotjědže 20. junija ze Zhorjela.

Cijiché Smolerjec inicjaticejcerne w macjicžnym domje w Budyschinie.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prénju a třecu sobotu
měsaca.

Placi létne na pôsobce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czaſopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Císlo 13.

2. julija 1892.

Létnik 30.

Pohlowanjo wjeledostojnogo knjeza kaplana Arnoschta Hausmanna w Königshajnje.

Cyłe njenadžich dôstach njejželju 19. junija zrudnu powěscz, zo budže wutoru 21. junija mój luby sobubratr a dohodeňný towarzch, jenicžti, kotrež zo mnú nadobo swj. swjecízny dôsta, t. Arnoschta Hausmanna, kaplan we Woſtrowcu, na pohrebnejščezu swojeje narodneje wsy w Königshajnje khowany. Dokelž běch psched krótkim časom pschi pschebywanju w klóschtrje Mariijnym Dole joho hischče cyłe strowoho a wjesołoho widžač a wo joho khorosči ani najmijenšche zhonič njebeh, zdasche so mi dôstata powěscz skoro njemôžna, doniž z druheje strony njezhonich, zo je Bóh po swojej nam čłowiekam njewuslēdzitej radze wopravdze młode a nadžije połne žiwienjo skončiš.

Tuž podach so pónedželu 20. junija z dwemaj měscjanskimaj duchownymaj knjezomaj, t. sem. dir. Löbmannom a t. kaplanom Rjencjom do tamneje krajinu, zo bychmy njebočicžkomu poslednju čescz wopokazali. Hdyž w 1. hodž. psched Woſtrowc jědzechmy, zhonichmy, zo čjelo z čahom $\frac{1}{2}3$ hodž. pschiidže. Njeboh knjez mjenujich njebe w swojej domiznje zemrēl, ale na puczowanju, kotrež běše do Fulda čjinil, hdjež běše row swjatoho martrarja a biskopa Bonifacia wophtał. Po puczu wjací krócz so slabý čjujo dyrbjeſche so skonečnje w Frankfurte nad Mainom krucze lehnyč. Jojo pschedwodžach swérny pschedczel, t. kantor Bur w Königshajnje, wobstara jomu hischče dobre městno pola lekarja, hdjež jojo milosćziwe hotry wothladachu. Potom dyrbjeſche jojo runjež z čejek wutrobu wopuschcicž, dokelž zaſtojnyske winowatoſcze jojo domoj žadachu. Ménjeſche dže, zo tež khoru pschi dobrým wothladanju bórzy wuſtrowieny za nim pschiidže. Tola Bóh běſche hinač roſludžiſ. Wjacore, bôle abo mjenje tróſtne powěscze do domizny skončiſtu so z tej, zo bě t. Hausmann pjatki rano na zaſhorjenjo plućow wumrēl. Po jojo samnym pschedczu da jojo nan čjelo domoj pschiwjeſež, a bu wone pónedželu

popołonju, hdyz do Wostrowca ze železniciu pschiindže, swjatočnje do Königs-hajna pschewieżene a we wótcowskim domje wustajene.

Nazajtra w 10 hodž. bě khowanjo. Hdyz tam z Marijnoho Doła pschi-jedzechmę, pschilhadzachu ze wszych stron pschewodżero w żarowanskich draſtach, mnozy ze sylzojthymaj woczęmoj. W cyrkwi bě hido wjac duchownych kniežich zhromadžených a bu najpriehy officium po mortwych spiewane. Potom poda so čah wiedzenh wot wjedostojnoho knieza probsta z Marijnoho Doła pod assistencu k. kapł. Rjencza a Nowaka po czelio. Dzechmę tónsamu pucz, kotryž smy psched hiscze nic dwemaj létomaj schli, zo bychmę nowoświeżenohu měschnika k přenjemu woporej Bożeje mscé pschewodżeli, tehdom we wjeholj cyrkwińskiej barbie pod wobdzelenjom chleje so radowaceje wosady, netko w żarowanskiej czornej drascze. We wótcowskim domje bu czelio, kotrohož fashez bě ze wschitkimi znamjenjemi měschniſkeje hōdnoscze njebohoho debeny, pozohnowane. Po wuspiewaniu někotrych spewow wróci so čah, na kotrymž so wschitke tamnische towarzstwa bohacze wobdzelačku, k cyrkwi. Z fajfey zrudobu je nan za czelom krocził, móže sebi kóždy myſlacz, kiz znaje starichich staroscž a wopory, předby hacż widża jene ze swojich dżeczi duchowne zaſtojnſtwo doſpečz a wędża, zo runje wot tajkoho syna so starschi najwjetſcheje wjehoſoſceje za swoje stare dny nadzijeja.

W cyrkwi bu czelio postajene a potom mějesche k. farař Brendler předowanjo, pschi kotrymž bě plakanjo pschipoſlucharjow druhy tak sylne, zo ryčnikowe słowa njebechu slyſhcz, wosebje hdyz list czitasche, kotryž bě miłoscziwa ſotra wo ſmijerczi zemrétoho piſala. Njeboh kniež bě w swojej khoroczej jenož duchowne naležnosće swojeje wosady na staroczi měl, bě předował, Božu mscu swiecziel a druhe zaſtojnſte dżecia dokonjał, wosebje bě dżeczi napominał k pobožnosći a młodosći proſyl, zo dyrbja so k njezdelskim Božim službam, tež k popołdnischi, měcz a so pieczę zdalowacż. Toho swěrna woſladačka tam piſaſche, zo pschi wszych swojich fantaziach njebe ani jenož słowa prajik, kotrež by měschnika njehodne bylo, tak zo mějesche wona za wosebitu hnadu, duchownego woſladač smęcz, kiz bě runja ſwjatomu wumrēl. Wjaczy krócz domawoſtarany bě po wuspiewaniu kierluſcha „Te deum“, Wótczeńscha a Strowa sy Marija ze ſłowami „Czescz budź Bohu a t. d.“ swět wo-puſtaczil. Taſka ſmierzcz je zawęſeże najrijeſhi troſčt za zrudnych zaſtojanych.

Po doſonjanym předowanju mějesche k. probſt ſwiatocžne Requiem a na to bu njebohi wot wjedostojnoho knieza kan. Müller a z Woſtrowca, pod kotrymž bě hako kapłan za krótki czas swojego žimjenja ſkutkował, ſwiatocžne khowanj. Nic jenož joho pschiwuzni, ale tež njeſiczonna ſyla ludu ſo na tym wobdzelaſcie.

Njebohi běſče jenož 27 lét doſpěl, ale Bóh je to za doſcz ſpóznał, zo by jomu njebeſke myto daril a my, kotrifž drje bychmę joho cjerſtwu moc nuznje trjebali, dyrbimy ſo Božomu wjedzenju poniznje podežińczy. R. i. p.

Kapłan J. Nowak.

S y r t t a.

(Pokoſčowanjo.)

Wumywschi ſo kroczeſche k starej khěſčy, psched kotrejž troſčku pozasta, taž by wočakował, hacż joho nichto njeſowita. Tola nadabo pschejedże ſebi z ruku po czole, taž by chęt někoſku hroznu myſlaczku wotehnacż, dohlađawſchi

so na rozbite wrótka a z pawežinami zawéshane wókna. Z khwatkom pschi-stupi ke khéziny durjam a zaščapa najprijež z waha, potom pschech mócnisho. Tola nicto njepschindže jomu wotewricz, hacž runje lawdan swojemu knjezej na pomoc pschischedski wótsje na nje blawkaſche. Haj wschaſak tón, kotorhož czubnikowa wutroba tu tač žedžiwje pytaſche, běſche tutu prostu khézku hijo pschemjeniš z rjanymi njebjesami. Khwilku stojeſche we hľubokich myſlach z měrom kaž pschilowaný psched durjemi ani njephtnywſchi, zo joho mała holčka z waha za kabat ſkuba. Skončnje so zhraba, wótre sebi ſylzu z wóczka a widžo pschi ſebi tamnu luboznu holčku, kotaž ſobuzelnje k njomu zhladowaſche, wokoſchi ju luboſežiwo prajich: „Luba Žadwiga, wobaj ſmój nětko ſhrotč, nimamoj ani nana ani macjerje.“

Holčka wschaſak joho ſlowam prawje njedorozemi, lepje pak joho boleſči. Sploſchiwje hladasche ze ſwojimaj cžornymoj zerniczkomaj na starca a ſchepny jomu z cžicha do wucha: „Luby nanko, ſchtu dha placžech, wschaſak je mi macž powědała, zo mužen njeplakaja“. „Ja wschaſak njeplakam, moje džecžo, tajesche ſo ſchědžiwo, „jenož wócežy mi trochu ſylzujetej“.

Rjany lón w kraſnym gracje khodžeſche mjez tym Turkej pschech w hľovje a wabjeſche joho ze ſchtoma, hdyž ſebi z haſkow ſchepipasche lipove liſežo. Skončnje zmuži ſo Turij, zleže ze ſchtoma a torhaſche dobrocjiwje konjej trawu. Tola wuhladavſchi naſchoho wojaſta, kiz runje z dworcza wuftupi, drapaſche ſo ruceže zash na lipu. Ale njenžesche jomu to wjacy tač prawje wot rukow. „Njeboj ſo, pachole, wschaſak ezi wuſchi njewotrězam“, rjekny starc pscheczelne, „praj mi jeno, je dha Starcē nan zemrék?“

„Haj, hijo je džensa ſchtyri nježele, zo ſu joho pokhovali“, zwaži ſo Wiczazec Turk, „a moj z macjerju ſmój jomu na rowžk rjanyh róžicžlow naſadžaſkoj, a kóždu nježelu po myſhpore je khodžo krjepimoj“. „To pak ſtej duſhnej“, wotmołwi starc, hólceſcej čerwjenej ſtrowej liežen majkajo. „A czeji dha ty ſy?“ — „Maczerny.“ — „A ſchtó dha je twoja macž?“ — „Burſka žona.“ — „Ale kak dha ji rekaja?“ — „Hana.“ — „Ty ſy mi tola ſhibalk“, poſměwkný ſo bjezdžak czubnik, „ja chcu wědžecž, kak wam do domu rekaja?“ — „Wiczazec“, zawała nětk wjeseſe Turk, „tamle, hlejče tamle te wulke twarjenjo, hóžez je ta khorhoječka na tſeſche, to je naſche domſke“. — „Pětnje, pětnje“, rjekny cuzy wojaſ, „Wiczazowu derje znaju, a tohole konja wam pschedam“. — „Haj, haj, lón budže mi“, juſkaſche radostnje Turk, hdyž joho wojaſ do ſedla ſadži. Kóni pak ſo njemóžesche wudživacž, zo mjeſte ſte nadobo na khribjecze tajſkoſi pjerſka. Běſche wschaſak to bjez džiwa, zo bě Turk lohki kaž pjerko. Homonowa koſchulka, čeňke kholowczki a prózdný brjuſčki nje-čahnu wschaſak centnarje.

Hijo ſo wjeczorjeſche. Tež běchu burja hijo wschudže z polow. Sobotu wjeczor wschaſak bě pschech tróſku prijež ſwiatok. Božomu ſkonečku pak ſo hiſčeje tač prawje lehnyež hicž njechaſche, ale ſukaſche ze ſwojimi poſledními pruhami wčípnje czubnikoj, małej Žadwidžy a Wiczazec Turkej, kiz kaž starc na konju jěchaſche, do wocžow, kaž by chycko wuſledžić ipodžiwné tajomſtwo, kotrež ſo za tutymi wobliczemi khowaſche. Bórzny pak ſo jomu wschitén třio z jaſnych wóczkow zhubichu w naſchej pscheczelnej ſerbſkej wjeseſy. Twarjenja běchu drje tu wschiſke zaſtarſke, ale tola jara ſchikowane a cžiſte. Wschiſke běchu wuzke dolhe z lepjeńcy ſpacane a ze ſlomu kryte. Bróžení ſtojeſche poſa kóždoho ſtata ſale na zahrodže wonka a psched njej bě torhoſchčjo, kajež hiſčeje w Delanach husto widžimy. Wokna běchu móliežke ze zaſuwancžkami,

ale rjane čiste kaž woda w studni, a lubje kukačtu poslednje skončne pruhi pšchez jich jašnu sklenici do serbskeje wulkeje jstw, hdjež runje burja ze swojej čeledžu wječjerachu zymne drjebjene mloko. Pšched woknami běše wschudžom mała zahrodka ze solotwu a kůlkami posadžana a pšchez živý plót, kij ju wobrubješče, kukačtu skončne a pumplrože. Wjetšich burškych kublów tu njebe wjele na wubjerk. Jenož wo srjedž wsh stojesche wulki statok. Twarjenja runjachu drje so tež tu hewak we wščem druhim wo wsh, kaž jeiko jeiku, jenož zo běchu tu hishcze skoro jónu tak wulke. Za to pak bě to tež starodawne wicžejne kublo. Pšched wrotami stojesche krasna stara lipa a na jeje wjeřšku kolebašče so we wicžornym cunim wětsku ptacze hnězdo. Groki běchu so tu zahnězdile a khodžachu swérku do Wicžazec dobrých twaržkow, kij so na woknje we skončku wischochu. Po dworje čzáhašče so črjóðka prostatow ze starej kholowu wokoło a wulki rjeczogník pšched hětu sedžo pšchihladowašče z horda wjesothm prosatam. Hródž stojesche schéroko wotewrjena a na hródžinym prozy stojesche Wicžazec wuslěkaný, wobhladujo sebi swoje z Boha rjane kruhy. Wedžesche wščak derje, zo hospodarjowe wokoſt najlepje formi.

Tola nadobo so na dworje zarjehota, dwaj psaj zaſčezowkaſchtaj a prosata čželčknyhu wostajiwski kholowy runu smuhi do khléwa. Wicžaz wuskocži z hróðe, a za nimi wubězachu holcy z dójnymi dóničkami na dwór, a samo Wicžazowa pšchiběža z muteležku w ruch z kuchnje. Schto bě so ſtało, zo tu wščitc stojachu, kaž sproſtřjeni? Spodžinu wopyt měřesche so w runej měře do Wicžazec dwora. My wščak jón hižo znajemy, ale za nich bě to žadna nowinka. Taſte něčto njewidžachu kóždy džen. Schedžinu wojak w džerawym kaſtanje a dolších polškých ſkórnach krocžesche do dwora. Z jenej ruku wjedžesche sebi ſchikowanu holčku a z druhéj rjanoho čornoho konja, na kotrymž so Wicžazec Turk kowſaſche, wjeſele sebi ſpěwajo: „Daj tom' konje wowa, potom' věknje kowſa.“ Ždaſche so jomu tola njemaño dobro na konju. Jenož wotrobi jomu hishcze pobrachowachu, zo by byl cyly wojok. Ale Turk wědžesche sebi pomhač a bodžesche čornoho abo lepje kožane ſedko ze svojimaj nahimaj pjatomaj. Něžki wščak běchu hishcze z najmijenšcha poł kožeha pšchetrótkę. Z kóne chlóho čáha čjampasche Wicžazec ſtarča ze svojimi žolthmi mlodžatami a ſyčesche hněvnie na wuhlocžornoho psa, kij za holčku jožk wufuwajo běžesche.

(Pokročžowanjo.)

3 Lužic a Sakskeje.

W Sebnicach je najdostojnišchi kniez biskop dr. Ludwik Wahl minjenu pónidželu 27. t. m. novou katholſku cyrkę ſwiatocžne ſwječil. Sebnich su jara lubozne městaczko pſchi železnych, katraž z Budyschina do Schandawy wjedže, do rjanoho dolha natwarjene. Tam je woſebje w posledních lětech ſo katholſke wobydlerſtvo khétero rozmnožilo, dokelž wulki džel fabrikantow dželanych róži, z Čeſkeje pſchicžahnýwſchi, ſo tam zaſydlí. Bot 10 lět ſem ſo poczeli hibacž, zo by ſo tež jich nabožným potřebnoſćam w najnužniſhim doſč ſeſznilo. Hdž běchu z wopředka ſo podarmo wo katholſku ſchulu po-prócowali, zložidku ſo ze wſčej horliwoſćju na twar katholſkeje cyrkwe. Su-jedna katholſka woſada w Einfiedelu w Čechach drje njeje cyle hodžinu zdalena, tola je duchowne zaſtaranjo z tamniſchoho kraja w Sakskej tola na mnohe waſchnjo jara wobežejene a hacjene. Tuž bu přenja wulka krocžel z tym do-

konjana, zo z pomocu duchownego dobrocierja, kiz je priedy tez w Sakskej skutkowal, so tam farske mestno założi. Miejsz tym bē so hido twar cyrkwie wobzamknęł, a su wosebie najdostojniscy njeboh k. biskop Bernert, Drježdanske duchowne konfistorstwo a wosebie joho nēteżiscy najdostojniscy pschedstoicierz kniez prälat Bük należnosz mōcnie spēchowali. Miejsz Sebniczanami yak bē k. fabrikant Rößler, kiz ze wschej prócu a swēru twar cyrkwie swēchowasche, tak zo nētko tam stoji hotowa a jara dostojna, na hórkū psched samym mestom natwarjena pycha cyklej lubozneje krajiny. Haż dotal je so za nju 140,000 m. wudawko, cyle wudawki drje 160,000 m. doszczahnu. Cyrikej je z pēkowca twarjena, ma drjewjaný wjelb a srjenje wysoku węzu. Z nutsla, hdzej je twar kschija derje spōznacż, je jara rjenje wumolowanā; wulki woltař ma krasne molowane wokno jako swieczo a je jara dostojnje wuwiedzeny. Wulki woltař a dwaj nabocznaj mataj blido z kamienja. W cyrkwi ma jara derje 1000 wosobow rum. — K swieczenju cyrkwie pschijedże najdostojniscy kniez biskop njeđelu popoldnju z Drježdān do Sebnic. Na dwórnischazu powita joho swiatocznie Sebniczansti mēsczanosta a wupraj, tak chke mēsto wieszych podźel na tym bjerje, schtoż su joho katholscy wobydlerio doszczahnyli a schtoż ma so jutse stacż. Z tutym pscheczelnym wступom mēsczanosty bē połazane, tak chce so mēsto pschecziwo tutej katholskej należnoszzi zadzerżecż. Mōżemy prajecż: swiatoczność konfekracije katholiskeje cyrkwie bēsche kaž swiatoczność chłoko mēsta. Wschitke hasz bēku swjedzeńscy wupyschene. Powitkowne wobdzelenjo bē widżecz wosebie njeđelu wjeczor, hdż so wulknyn fallowy czah na hórkū ke katholskej farje nastaji, zo by knieza biskopa poczecżil; tam mēsczanste spēwonske towarzystwo jomu serenadu pschinjese a hdż bē so zeczniło, cyle mēsto so wobśwetli, schtoż dyrbi wosebie w Sebnicach krasny napohlad psicieżecż. — Pónđelu zapoczą so swiatoczność w 8 hodż. Wulki swjedzeński czah nowiedowanā wot mēsczanistich tēlcom z hubžbu pschiczeje wot mēsczaniskeje radnich horje k nowej cyrkwi; wschitke katholiske schulske holeżki a wjele katholiskich knieżnow ze Sebnic a Nowoho Mēsta bēku so bēku draſtu woblekle. Hdż bē swjedzenjo cyrkwie dokonjane, zapoczą so w 11 hodż. swiatoczna pontificalna Boża mischa. Najdostojniscy kniez biskop zaniese z mōcnym hłosom w tutym Bożim domje prenje Gloria in excelsis Deo! Po swj. sczēzenju mējesche przedowanjo, w kotrymž swoju radość nad tutym skutkom kscheczaniskeje pobożnoszce a horliwoscze wupraj, a zkožujo so na konfekraciju cyrkwie jeje ważnosz a powołanjo rozpominasche. — Po 1 hodż. zapoczą so swjedzeńska hościna w hoścencu; na njej so pôdla knieza biskopa wobdzelaču wschitkých duchowni, kotrychž bē ze Sakskeje a Czēskeje wjele na swiatoczność pschischko, dale mēsczanosty ze Sebnic a Nowoho Mēsta, Sebniczancki luth. pastor, wschelach nahladni mēsczanscy zaſtojnicy a najwjetšci dżel katholiskich mužskich wosadnych. Pschi hościnej pschepoda mēsczanosta fabrikantej Rößlerzej rycerzski kschij II. klasz Albrechtowoho rjada, kotryž je jomu J. M. kral Albert jako pschipóznačzo za wulki prócu a mnohe wopory wo dokonjenjo katholiskeje cyrkwie w Sebnicach spożecżil. — Popoldnju w 5 hodż. bēsche nyshpor, na kotrymž mējesche k. farar Maaz z Drježdān swjedzeńske przedowanjo. — Spomnicz hiszczę chcem, zo bē na wjeczor 8 hodż. zhromadźizna katholiskiego kafina (a sobu tež katholiskiego towarzystwa žonstich a kniežnow) powołana, a zo bē na wutoru hiszczę konfekracija dweju nabocznemu woltarjom postajena. — Wutoru wjeczor pschijedże najdostojniscy kniez biskop potom do Budyschina, zo by tudy srjedu na swjedzenju swiatej Petra a Pawoła swiatoczne Boże sluzby swiecżil.

Z Kulowa. Njedželu 19. junija wotby so w naszej farskej cyrkwi dołhowocząstowana swjatoczeńsź. Nowośwjeczeny měščnik, kniež Jan Scholka z Kulowa, swjeczeńsche swój prěni wopor Bożeje mſchę. Dopoldnia w 8 hodž. podachu so pschitomni duchowni k. farar Krause, farar Skala, kapłan Fäckel, neomyšt Jawork z Mitoczic na faru, zo bychu knieža primicianta swjatoczeńje do cyrkwie pschewodzeli. Tam psched wulstiu woltarjom zanjeje wón Veni sancte Spiritus, ičtož na khorej dospewachu. Na to mějesche k. farar Skala swjedženije serbske pređowanjo po słowach njedželskoho swj. scjenja: „Zedyn čłowjek wuhotowa wulku wječeř, a pscheprosy mnichich”, pokaza, kaf je měščnik powołany wot Chrystusa a kaf ma w tlojim zaſtojnſtwje jako wuečer, měščnik a paſnyt tute powołonjo sczehowac̄. Bóh luby Kniež žohnuj joho słowa, kotrež běchu eyle naſchim zacžucjam pschimierjene. Po serbskim pređowanju mějesche k. farar Skala tež hiscze frótsche němske. Na to sczehowasche swjatoczeńna Božia mſcha, pschi kotrež bě k. farar Krause paronymi, k. Fäckel a Jawork pak diakon a subdiakon. Na Božej mſchi vostachu mac̄ a bližiži krejní pscheczeljo z ruki knieža primicianta swjate woprawienjo. Po Božej mſchi, dokelž bě njedžela mjez Božim Čželom, bě swjatoczeńny wobkhad z Božim Čželom do kſchizneje cyrkwie a wokoło města. Kniež nowoměščnik sam mjeſeſche najswjecziſki sakrament. Taſki wobkhad w Kulowje je wulstny a bu runje tule njedželu krasniſki dvjzli hewak, dokelž bě tež ſobi primica. W dołhim čzahu kroczaču noscherjo kſchiza a khorhoji, wchě zwiazki a zjeno-ćenſtwa ze swojimi mnichimi khorhojemi, dale dołhi rynk knieženow, kotrež běchu w družceſte psche pschischtę, potom běle zhotowane holečatka a zaſ male družki, kotrež rože ſezechu. Z kózdroho woka Nasjwjecziſkoho kroczaču měščanicy tělcy ze swojej brónju, za Nasjwjecziſkim měščanym zaſtojnicy ze zaſweżenej ſwecžku a potom wulka mnichosć wosadnych. Spodžiwnje krasny napohlad poſcieſte tutón wobkhad k čzecži naſchoho Zbójnika w najswjecziſkim sakra-mentze pschitomnomo. Tu nam do miſlow vychińde tamne ſłowo: O kaf krasna sy ty, moja luba katolicka cyrkje! — Po Božich ſlužbach bě serbski kwas we wótcnym domje knieža primicianta, na kotrež bě wjele hoſci tež z daloka pschischtę. Že džen nimale 30 lét, zo je naſcha woſada serbskoho měščnika prěnju Božu mſchu swjecziež widžala. Pschispolnicz hiscze chcu, zo bě družkom, wulſich a matych, hromadže 62! — Bóh chch! nowo-ſwjeczenoſho měščnika a joho ſlutkowanjo, kotrež je tutón jako kapłan w naszej woſadže hido zapoczął, miſcežiwoje požohnowac̄. Kniež kapłan Fäckel je hido w swojej nowej domiznje jako farar zaſtupiſt. Wuprajimy jomu tudy zapłac̄ Bóh tón Kniež za wſchitko, ičtož je w naszej woſadža ſlutkowan, a pschejemy jomu bohate Bože žohnowanjo za joho nowe woſołanjo.

J. H.

Z Kulowskeje woſady. „Spodžiwnie ſu Kniežowem pucže a njedospěju k nim”, praji David w psalmach. Haj pschewysko ſu za naſchu woſadu ſlutki Knieža, a njedosléžite za nas. Kaf spodžiwnje wjedže tola miła ruka Boža swojich wěriwych džecži po ſezechach zakhōdnoho žiwenja tu w dole ſylzow. Tu mohk so dopomnicz na Tobijasowe ſłowa, kotrež tón w swojej tycznosczi praji: „Ty, o Knieže, wjedžesč do hľubinow, a tež zaſy z nich wu-ſwobodžiſč.” — Kaf rjane kſezechachu nadžije psched nimale 30 létami Kulow-ſkej woſadže, a kaf rjenje ſo z džela tež dopjelnichu! W lécje 1865 bu njeboh Kniež Jakub Wowežer k na duchownoſho swjeczenyu. Kaf rjany bě to měščnik, kaf dobry ſpowiednik! Zoho pohnuwace ſłowa mje džensa hiscze zaſhorjeja.

Tola jenož krótki bě čas joho skutkowania w knieżowej winich, jenož 15 lét. 13. januara 1880 wotwola joho tón knież po dołej khoroscji. Cieżka bě to rana za naschni woſadu. Hijo prjedy bě ſo wupomoc wobſtarafa ze ſuſodneje Šafffeje: wyſokodſtojný knież Lipicž, rjaný a młody měſchnik. Tež tón ſtatkowaſche k naſchomu powſchitkownomu wjeluſku kraſnje a mócnje; ale jenož 11 lét. 3. septembra 1882 wotwola tež joho tón knież z naſcheje ſriedzizny. To bě zaſy hľuboka rana. Mochy knieża fararja Schneidera, hijo jara ze ſlabjene, buchu z tuthym čežkum domaphytanjom naſcheje woſady chle žlemjene. Schéčz měſacow pozdžiſho, 7. apryla 1883, ſcžehowaſche tež naſh woſadny wjednik swojeju duchowneju ſobubratrow do węcznoſcze. Tene z naſcežſich domaphytanjow Božich bě tole, — a tola hiſteče nic poſlednie. Hdyž netko naſha woſada kaž hľuba ſyrotka ſtojeſche, pſchinidze nětczíſki kniež farar Krauſe na pomoc a woſebje za Serbow tež młody měſchnik f. kaplan Jurij Nowaſ, rodž. z Njebjelczie. Tola po dwieletnym johnowanym ſtatkowanju bu wón, kij naſchu luboſč mějeſche, z naſcheje ſriedzizny wotwolany do Radworja. Tam ſhorje a wumrē po někotrych dnjach. Ach to bě zrudoba za naſchu tak wopuſtečeniu woſadu. — We wulkej woſadže ſtojeſche tu netko kniež Krauſe ſam pſched wulkiu dželom zaſtaranja cykle woſady — a pódla hiſteče pſched nadawkou, ſerbsku rycz naufkuſhcz. Trochu drje ſo jomu pomhaſche a naſchim duchownym potřebnoſćiam doſez činjeſche z miſſionſkimi předowanjemi ze ſuſodnyh ſakſkich woſadow, tež ſo k pomocy k nam poſla kniež kaplan Jäckel, kij paſ, dokelž ſerbski njerejeſche, po ſlunu wupomoc poſkiejcz njemójeſche, — tola kaž cježde léta žadanja a proſtrow za doſpołnym zaſtaranjom woſady ſmy pſcheschli, je woſadnym wſhem znate. Čim wjetſha paſ je radoſeč a čim nutriňski džak k Bohu, kij je nam wobradžil duchownoho, kij móže z naſchim cjeſczenym kniežom fararjom zjenoczeny wſchitkim potřebnoſćiam woſady k pomocy pſchinidž. — Bóh zdjerž nam naſcheju woſadneju duchowneju! X

Naležnosće naſho towaſtwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 345. Jan Delenk z Wutołčic, 346. Michał Lipič z Čeſkec, 347. Michał Haša z Ratarjec, 348. Michał Matka ze Smjerdzaceje, 349—351. z Kamjenej: Jakub Rječka, Jan Handrik, Michał Kubaňk, 352. Jakub Ryčer z Klaſowa, 353. Jan Pjetaš, zwóñk z Radworja, 354. Jan Wjers z Rachlowa, 355. Pětr Małki z Noweje Wsy, 356—360. z Wotrowa: Mikławš Sołta, Michał Robl, Jakub Bałcař, Michał Lusčanski, Michał Bräuer, 361. Madlena Naglowa z Kanec, 362. Mikławš Žofka z Bronja, 363. Marija Koprec z Radworja, 364. 365. z Kanec: Jan Pječák, Pětr Kočor, 366. stud. theol. Jakub Stranc z Prahi, 367. Khata Wjacławkec ze Žuric.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 666. Ernst Dučman ze Slonkec, 667. Hana Dučmanec z Džěžnikec, 668. Jakub Ryčer z Khasowa, 669. Jan Pjetaš z Radworja, 670. Jakub Cumpjela z Kaſec, 671. Jakub Symank z Wotrowa, 672. Michał Mětk z Kaſec.

Na lěto 1890 doplaći: k. 704. Michał Mětk z Kaſec.

Dobrowolny dar za towarzſto: J. W. 25 p.

Za cyrknej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 107,573 m. 85 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: r. za swjećene węcy 15 p., r. 1 m. — Hromadže: 107,575 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,082 m. 50 p. — Dale je woprowaſ: r. 50 p.

Hromadže: 11,083 m.

Za cyrkjej Maćerje Božej w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: P. T. N. z Róžanta 13 m. 95 p., Hana Wenclowa z Bronja 10 m., njemjenowana z Radworja 3 m., ze

zawostajenja † Jakuba Cyža z Kamjencę 15 m., wot małoho towařstwa z Radworja 4 m., Mikławš Šolta z Wotrowa 5 m., swójba Kubicec z Drježdzań 20 m., Mikławš Žofka z Bronja 45 m., Jan Hantuš z Radworja za zarunanjo 50 m., M. K. z R. 1 m. 50 p.

Na wudaćo Nowego Zakonja

je darił J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: z Budyškeje wosady 10 m., jena swójba z Budyšina 2 m., Eisel, cyhelnik z Lejna 3 m., J. Mętowski z Boršće 2 m., kommisar Dilger 2 m., na Mukce kwasu we Wotrowje 11 m. 25 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Towarſtvo Serbskich Burow.

Dobry maz na wozy je pola pišmawiedżerja towarſtwa Jakuba Kokle w Chrósczicach čisto 17 dóstacj.

Wschitkim Serbam bliższejce a dalszejce wokoliny Baczoniskeje poruczam ſo k wudżelanju wobucza za mužskich, za žónske a džeczi. Koždy facon wot najjednorischohu hacž do najelegantnischohu može ſo pola mje dóstacj, a ſlubju ſpěchne a sprawne poſluženjo. — Też porjedźenja wſchitke rady a ſpěchne wobſtaram.

Handrij Kaiser, ſchewc w Baczonju.

Wurjadna hłowna zhromadžizna Towarſtwa Serbskich Burow.

Po wobzamknjenju wubjerkę w Baczonjaniskim poſedźenju budże hłowna zhromadžizna naſchoho towarſtwa njedželu 10. juliia popoſldniu w 4 hodž. w Małym Wjelkowje w Kobanic hoſćencu. Wo bohaty wopýt proſy tež pſheczelów naſchoho towarſtwa

hłowne pſchedźnictwo.

Pſchizjewjeny koncert

Pancjanzkoſko a Chrósczanskoſko ſpěwanskoſko towarſtwa na Kokowskim hródziszcżu je ſo dla primich w Miloczicach na džen 10. juliia pſhepoſloži.

Wozjevenjo.

Katholicka Bjesada w Jasenicy swoju měſaczną zhromadžiznu njedželu 10. juliia wuwoſtai, a budże tohodla pſchichodna hakle njedželu 14. augusta. So proſy, zo bychu ſobuſtawu tehdom Bjesadu prawje bohacze wopýtali.

M—k.

Zjawny džak.

Z Bożej pomocu swjate powołanjo dospěwši dopjelnjam tudy swjatu winowatosć, zo wſitkim, kotriž su mje w mojich studijach na wſelakore waſnjo podpjerali, najwutrobiňi džak wupraju. Bóh chceył wſitkim nadobnje placić. Ja na swojich dobroćerjow njezabudu, ale budu na nich při woporje Božeje mše spominać a jich Wutrobje naſhoho Zbóžnika poručeć, zo bychu časne dobroty z wěčnymi kublami mytowane dóstali.

W Kulowje, 19. junija 1892.

Jan Šolta, měšnik.

Cállach Smoleriec nihičiſtečernie w maciežnym domje w Budyšinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihańi 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Císto 14.

16. julija 1892.

Lětnik 30.

3 nawięczenie Milejanskeje.

Rjedzeli, 10. julija, wotbywoscze so sloučnje dawno pschipowědzeny a jónu hžo wotstorczeny spěwanſki swiedźen „pod hrodžiščežom niže klóštra“. Městno bě rjenje z khorowiem wschelakich barbow wuprychene; na hrodžiščežu samym zmahowasche so wyšoko horjela mócna serbska trikolora. Wulka ūka, lotruž z jenho boča schwörčata rēčza wobdawa, z druhoho mócne ūklišta, hrodžesche so wubjernje za zhromadny spěw, hacžruniež mjenje za schtyrihlosny, dokež so tu hlosy ſerie roztruscha, dyžli w sali. Je pak so najebac̄ to pscheychlinje jara derje spěwało, ſluſcha tu węzo pschipóznacžo najpriedy zhromadnomu ſtukowanju wobeju towarzstwu, Pancižanſkomu „spěwanſkomu towarzstwu“ a ſotrowskej „Sednoci“ w Khrósczicach, potom pak pschede wſhem tež džak ſluſcha njesprócnivymaj a wopornivymaj dirigentomaj k. Brauner eji a Hili.

Program bě měšchaný. Čzohdla, so njewé; najsterje, dokež je w Serbach hžo tak móda, kust měšczež. Su so mjenujich nimo pječižich serbskich tež ičtiri němiske spěwy pschednijsje. Městnej jara pschimérjene běchu z němiskich „Im Wald“, ze serbskich najbóle krásny spěw „Bywachu Serbojo“, za cžidne městno pod starym serbskim hrodžiščežom kaž zbaſnjeny. Spodžiwe začjuča ržachu pschedz serbsku wutrobu pschi zýnkach tohole spěwa: začjuča žafosje a žarowanja; ale hlej, do tuteje žafosje zaſwěcji tola tež zasy pruha ſvodejke nadžije, „zo jo wróčza złote czasy“.

Haj „Bywachu Serbojo“, to powěda nam stare hrodžiščežo, kotrež je serbska ūka něhdý natwarila, zwiedla, hacž starym boham k čeſczi, hacž njescheczelej k mjerzanju? Serbjo bywachu pobožny lud, ale hdyž mějše so wótcna zemja zakitowacž, potom poſazowachu so tež hafo zmužith wojnski lud. „Bywachu Serbojo wjèle stow lét, spěwachu, woj'wachu, to znak je świet.“ Haj, wojovali su naſchi Serbjo, wojovali stajnje „za wótcow čeſcž a prawo, zo by swjate zaſwostało“. Ani wozbogača wera Khrystusowa nje-

môželche so jim pšchinjeſej bjez mječja. Hordy suſod pšchinjeſe jim z kſeſe ſčanjskej wucžbu z dobov njeſwobodu, wotrocžtvo. Pſchi kſčiju poſtají ſo kwaſla. Taſ wojowac̄hu ſerbske ſplahi ſtolki doſko — a hdy budže tych bojow kónce? Raſ ſlonečja? Abo dyrbi ſlabičji zhinyč? — „Wymachu Serbojo, wymachu rjeſkojo, to znaće ſvet.“ Haj, wymachu rjeſkojo, ale ſchto ſmy dženſa . . . ?! Ach, „Serbojo, Serbojo, kaſ je ſo změniſlo“, taſ ſkorži ſo w pěſni; ale njeſkýchym jenož, kaſ pěſení ſkorži, ſkýchym tež, kaſ naſ pohoňa „Serbojo, Serbojo, budžče zaſ rjeſkojo!“ Haj, budžym zaſ rjeſkojo, kóždy po možnoſći, wſkity za jenoho a jedyn za wſchitich! Woſtaſnym ſo wſcheje njeſednoth a pſchekor, woſtaſnym ſo ſmeſtneje ſebicžuſcje, poſchitkownomu doberu luda k woli, wojujym zmužicze za ſwoje nojwoſobniſche ſubka tu na zemi, za nabožnoſć a narodnoſć, zo „by naſ znak ſvet“.

„Hura Štowjanam!“ jedyn druhi z pſchedniſených ſpěwov klinčjeſche, taž prawy poſměch na naſche narodne a politiske woſtojnoſcje. Njeđjerdi-li Serbow poccziwoſć a nabožnoſć, ſchto naſ Serbow zdjerži? Nimo mjenovanemu ſpěwov pſchedniſe ſo ſchthrihloſnie a ſerbſki hiſhcze „Spěw towarſtchny“, Braunerove „Pſchezpolo“, kotrež ſo iduci z Pańczicžanskoho hoſczenca ſpěwaſche, hdež běſtej ſo towarſtwe wokoło 4 hodžin popołdnju zhromadžikoj.

Cyl ſwiedzeñi je ſo wubernje poradžit. K wſhomu bě Boh Čenjez tež hiſhcze rjane wjedro daſ. Pſchiprédku drje trochu ſcherjeſche, ale mróčzele pſchenidžecju nimale bjez deſhcža, a potom bě zaſy nanajrjeñſcho. Wjež pſchitomnymi, kotsiž rjane ſpěw, woſměnace ſo z instrumentalnym koncertom, často z poſhwalenjom mytowac̄hu, wuvi ſo najrjeñſcha zabawa. Schtož paſ lud, kotrež bě ſo tu wěſče pſchez tſi ſta zechlo, nade wſho zahori a woſchewi, taſ zo ſo z cykli wutrobu praji: „To bě rjenje“, to bě jenohloſtne ſpěw, za kotrež bě ſo zarjadniſtwo toho runja poſtaralo. Dokončiwiſchi wuſelske ſpěw czechniſtej mjenuſej towarſtwe z hudžbu horje na hrodžiſchežo, a za nimaj wulka ſyla ludži. Tam wunjeſe najprjedy pſchedsyda Pańczicžanskoho ſpěwaſkoho towarſtwa „hoch“ krajej Albertej, na cjož ſo ſpěwaſche: „Gott sei mit dir, mein Sachſenland!“ Potom pořeža pſchedsyda „Fednoth“ ſlowczko k zhromadženym Serbam a ſlonečji z hrimotacej „ſlawu“ ſerbskej ſwérje. A harmoniſch klinčjeſche mócene „ſlawu“ po ſerbskich ſtronach a namaka drje woſhloſ tež — w ſerbskich wutrobach. Z njeſchédnej zahorjenoſcju a z woprawdžitym zapalom ſpěwaču potom ſta zhromadženych: „Hiſhcze Serbſtwo njezhubijene“. Wjach kroč ſoſpietowana „ſlawu“ ſlonečji ſwiatocžnoſć na hrodžiſchežu.

Nětto započja ſo hakle prawa zabawa, „kiž ſo lubi“. Hiſhcze ſpěwaſche ſo „Pod hrodžiſchežom niže kloſchtra“ a potom ſčehowaſche pſchi wjeſolej hudžbje a wjeselskej zabawje ſpěw za ſpěwom cylu puež hacž do Khróſcžic. Tam běſte we Wjelſec ſali ſomers, pſchi kothym ſo wjele ſlawow woſměnjeſche. Brěnja placzeſche cęſtnomu pſchedsydže Fednoth, k. zapoſlancej Koſli, hdyž na lubju ſtupi, ſem pſchilhwatawſhi ze zhromadžizny towarſtwa ſerbskich burow we Wjelkowje. Čenjez Koſla woſmoſwi ze ſlawu naſhomu lubowanomu krajej Albertej. Tež wobaj pſchedsydže towarſtow wuměniſtaj pſchezio za pſchezienoſć a zhromadne ſtukowanjo wobeju towarſtow ze ſlawu na tajku pſchezienoſć. Woſebitu kędzblivoſć zbudži ſlawu k. wucžerja Scholty z Brézniſe pola Ramjenca, kotrež je ſebi ſerbsku rycz a wutrobu zahowala naſebacž te doſhe lěta, kotrež hido w Němcach pſcheywa. Z joho dleſſchoho zahorjenohu rozprawjenja zhońichym, zo bě joho kmoři naſch njezapomnith Handrij Bejſler.

Po prvej zabavje bě bal. Čtyž svjedžení bě derje wopytaný a poda doposaz pschezenoſće, kotaž tovarſtwje k ſebi vježe. Pschejemý bratrowskimaj tovarſtviomaj, zo by tale pschezenoſć mjez nimaj woftala a zo vyſchtej naſch lud tež pschichodnje z horſiwoſću zahorjalej za rjany, pschistojny ſerbſki ſpěv. Nicžo rjenſche hacž tole. Njech je potom ſpěv wumělſki abo jenohlóſny. Pschetož tež jenohlóſny ſpěv ſo nima zacpiwacž. Wón bě w ſwojim času wutk wſchoho towarſchnoho zwjefelenja naſchoho ludu; njech je to zaſy! Dospěja-li naſche ſpěwanske tovarſtwa pſchi wumělſkim ſpěvje tež to, zo jenohlóſny ſpěv zaſy bóle na polach a ūlach, we wſy a we towarſchnej zabavje zaklincži, potom ſu ſwoj nadobný nadawč cyle dopjelniše.

—i.

S h r o t t a.

(Pokročowanju.)

Cuzbnik poſtrowi wſchěch zdwořliwie ze ſerbſkim „Budž khwaleny“. Ale ničto njewotmołwi „do węcznoſće“. Wſchitch ſtojachu tu, kaž bychu ani ſtowa prajicž njemohli. Wurvalachu jenož na czubniku a hiſcje bôle na luboznu holczku wulſe wočji. A běſche to tež bjez džiwa; holczka we ſwojej na běl-módré ſuknicži, wopasana woſko ſpaſkom, we ſotrymž ſo předu drohotnej ſamjenieju kaž hwězdžicženj zyboleſchtej, běſche cji kaž ſamý Boži jandžel. Ze ſcherolohu ſtomjanohu klobuka ſpadowasche židžany čerwjeny bant na krasne čzorne pletwy, kij ſo we khłodnym wjeczornym wěſtiſu kolebachu. Woſko ſnehběle ſchwifki zybolachu ſo rjane ſwěſke paczterki a na jeje wutrobje blyſtečeſche ſo złoty kſhijik na złotym rječzaſku. Wſcho to pſcheradžesche, zo bě holczka z bohatej ſwobojy. Tola z jeje woblicža bě tež wiđečž, zo bě hijo woſtala živjenja hórkoscze. Njeuprojoma na tajna zrudoba rožlehomasche ſo nad jeje bledym woblicžu. Z jeje čzorneju wóczkow pak zaſy hladasche cžichi mér njewinowateſte dufche, kotrejž ſwiaty stan hiſcje hřeči njebe wonječzeskij. Haj, woprawdze kelfo krasnoſeſe dyrbjeſche bycž w tej dufchi, hdvž mólečke wóczko hijo telko krasnoſeſe blyſtečeſche! Dowěrnje pſihiběža holczka k Wicžazowej a woſtawioſchi jeje ruku ze ſwojimaj krejčerwjenymaj hubkomaj poſtrowi ju pſcheczeljnje po pôlſku: „Niech bedzis pochwalony Jézus Christus.“ „Do węcznoſće, moje džecžo“, wotmołwi Wicžazowa, hacžruniež holczynomu poſtrowej cyle njedorozymi, „kaž dha rěſaſh?“ — „Zadwiga“, wotmołwi czubnik, „nimože wſchak hiſcje prawje ſerbſki, pſchinidžemoj džen runu ſmuhu z Poſljeſe, ale z čaſom wſchak tež ſerbſki naukuſnje“. — Haj, haj, ſerbſki dyrbibſi wuknycž, luba Zadwiga, rjelný Wicžazowa, wza ſebi mału holczku na klin a ſkóci ju luboſcziwje k wutrobje. Holczka z bledymaj licžkomaj, že ſwojimaj miłymaj wóczkomaj, kotrejž módré ſoleſy běſchtej ſołwoſko kaž ze žarowanskim hancžitom woſpanej, zalubi ſo hnydom Wicžazowej nanajbóle. A hdvž ſwojej běſej rucžey Wicžazowej woſko ſchije winy a jej do wucha ſhepny ſpłaſtňwſchi: „Mila matko, jestem hardzo gļodna“, a pſchi tým na ſwoju hubku pokaza, grozimy žno jej Wicžazowa a ju nežnje wobjimajo woſko ſi luboſcziwje jejé čoſko, běſe kaž ſneb, prajich: „Hnydom cji pſchinjeſu, wbohe kurjo.“ — „Ach, božedla, njecžińče ſebi harh“, wobaraſche woſak, „njeznameju czubnikow dla“. — „Nó, to by byla wěc“, znapschežimi Wicžaz, „to ſo wě, zo tróſčku poježcje, poſa naš njeſmeče ſazanja hladacž!“

Mież tym hač běchu do jstwych zastrupili, pschinjese hižo Wicžazowa talesz dobreje košbah a schkliciku czerwienych jahodkow a staji je na dubowe blido. Tež malý Jurij pschibeža nutz. Cyku noc chyšche z wopredka na konju sedzecž, krohož běche po honcz do konjenca zawiedł, kóńco džecžela jomu cíjnywoschi. Tola hdž macž Turka k wježeri wołasche, zaſtona tak cjeſnje joho hłodny žoldk w brusku, zo nocheinche Turk jomu dleje hłodu mręcz dacž.

„Tu powitaj schikwanje hosczej a podaj jinaj rucžku a potom budžesž z nimaj jescž“, napominasche Wicžaz, wulki karan czerstwoho piwa z pinch pschinjewski. — „Ale ludziežka, proſhu was“, znapſczejimi wojał, „to je tola bjez schifa, nastajecze namaj tu kopate blido kaž dobrym znatym abo kermischnym hoscjom“. — „Stoj wschał tež kermischnej hosczej“, rjekny Wicžaz, „jenož zo staj so wob dwaj dnaj zakomđiloi. Schtowrsk na swjatoho Žabuba smy malu kermischku swiecžli a tuž je tež za waj skiba tykanca zbyla. Pola nas džen je wojał żadny hoscž. Wot toho časa sem, zo su wojacy Starcec Handrija sobu na sydomlētnu wójnu wali — a to je tola hižo na wsče tſiceži lět — njeje so w naszej wjeszej ženje wjac wojak pokazał.“

„Haj, to bě cí dufchny człowiek, tón Starcec Handrij — budź jomu Bóh luby kniež hnady a miłosćiw —“ rjekny Wicžazowa. „Kaž džensa joho hisczeže widžu, kaž tam ze mnú pod lipu sedzesche, hdž so na dobo na hrodžischi pshihna czerjodka jěznych. Handrij dobeža k nim wceipnie, schto sebi pschaja. Ale njewróci so wjac. Prjedy hač so prawje dohladach, bě wón zwjozaný na konju a nječłowiescy wojacy wotjehachu z nim hwizdajo, namaj z joho macžerju so żadkawje śmiejich. Něchtó niedželi po tym dōstachmy wot Handrija list z něchto stami tosar za starszej, z krohož zhonichmy, zo je so Handrij pola Pěrna zbožownye pschez pruske wójsko wubil, a zo je nětko ze swojim kniezom, krohož bě pschi tym wot smiercze wumožił, w Polskej na kniezowych kubłach. Tež k hodam szczelesche hisczeže potom něchto lět bohate Boże džecžo domoj, zo njetrjebaloj so starszej wo nicžo staracž. Nětko pak hižo wjac lět nicžo wjac wo sebi hysczež njeda. Zawěscze je w czubje wumrēl. Tež joho starszej staj nětko hižo na prawdze Bożej. Halle psched schytromi niedželemi smy staroho Starca pochwali.“

Pschci tych słowach czubnik mjeležo zdychny, Wicžazowa pak na to nježiwajo rjekny: „Joho khězka stoji nětk wopuschczena na hrodžischi a my nimamy wjac wjesnego strażnika, hewak bě pschecy jedyn ze Starcec swójszy strażnik.“ — „Starcec Handrij wschał hisczeže so zawěscze nawróci“, méniesche czubnik, „taſki starý wojał tak rucze nožy nježwróci, a swjath Pětr tajkoho staroho doczepaka tak khětse do njebjes na wumjelk njebjerje, toho wostají hisczeže trošku na zemi ludžom k lubu“. — „To by nicžo njemožne njebylo“, méniesche Wicžaz, „zo hisczeže Handrij něhdže na swěcze wokoło bludzi abo sedzi w Polskej w cíoplym. Ale do naschoho strażniſtwa so zawěscze wohłada, k nam wschał so wjac njevróci.“

„Ró, tuž so tam ja na hrodžischi zaſydlu“, wotmołwi czubnik, „wschał mam hlebiju, mječz a psa, zo was zawěscze derje wobstrazuju“. — „To so nam runje trjechi“, rjekny Wicžazowa, „z cika scie po mojim zdacžu khětro na Starcec Handrija podobny. Węzo njemějše schědzimy wlosow a tuteje bluzny tehdom, ale ta njeje zawěscze tež hisczeže złotoho kwasu miela. Ale ludžo bych u so zawěscze snadne dali wobryczeč, byschcze-li so wudawał za Starcec Handrija. Z najmjenšha egi, kotsiž su joho hisczeže znali, bych u wam na słowo wěrili.“

„To hnydom spytam, hdvž wam wozjemju, zo sym Starcę Handriju woprawdże“, rječku wojak.

„Namaj wšchaf wězo to njenakjicze, hdvž hižo wšchitko wěmoj, ja wšchaf hiščeze Handrija woteznała njeſtym.“ — „A tola scže joho woteznała, pschetož hemak hiſčeze mje ſuſh pôznała.“

„Alle wy schibaſko, netk hiſčeze najradſcho mi chył tajke něchtu na-ryczejč; ale to niežo njebudže, tajka híupa žvna cži tola njeſtym“, wotmołki Wicžazowa.

„Mo, njeznajecze li Starcę Handriju, pôznaſecze ſnadž tutón róžowc a tónle pjenieżk macjerje Božej, kž ſeze mi jónu, jefo běſčeze hiſčeze Wicžazec Hanka, ſobu z Krupki pschinjefka.“ To prajivšchi wuczeze stare wobpschimane pacjerje z pjenieżkom macjerje Božej, a poda je Wicžazowej.

Dolho ſebi je ta wobhladowaſche a nočnycze ſwojimaj ſamſnymaj wocžomaj wericz. „Woprawdże to ſu moje pacjerje, ale ty njeſtverny towarſho, to ſy ſo nam tak wotmjeſkný, zo ſebi wſchitc myſlimy, zo dawno w rowje tlaſteſt, a tu khwili bldžiſtajke čaſhy, Boh wě hdze, po ſwēcze woſolo, njenapiſawſhi nam ani liſčiſta“, porotowaſche ſo ſmejo Wicžazowa.

„Moja luba Hana, z Ameriki wſchaf hiſčeze kóždu ſobotu poſt do Žužich njeſeždži“, znapſchecžiwi Starcę Handrij. — „Ty tola njeſtym, nō to ſy schwarna witka, zo ſu eže do Ameriki zahnali, wiđdeč wſchaf je, ſy džen roždrapany, kaž by mjez fcorami pobył.“ — „Hana, ty ſy hiſčeze jenač ſia.“ — „To tola dyrbti tež cžlowieč ſo rožhorieč, tſicheži ſet a wo ſebi ani njeſkiňeſt z najmjeñſhim kłowcžkom“, hóřſchesche ſo dale Wicžazowa.

„Ba to paſ wam netko wſcho nadrobne rozpoſedam ſo nadžiſejo, zo žno mi potom wodacze“, znapſchecžiwi Handrij. „Běſche lěta 1772. Ruská a Brufſa roždželiſtej tehdom mjez ſobu wjetſchu poſojuču Bólskeje. Pschiwiſnikow konfederacie Barskeje, kotſiž ſo jich njeſprawnomu zamyſlu zmuziče ſtaſachu, wuhnochu paſ z kraja paſ ſejelech u jich do Sibirskeje abo wobwěſhachu jich na prěnju lepſchu ſchibjeńcu. Tež naſchoho knieza ſtaſachu a wotwiedezechu joho do Sibirskeje a knieni nadenidžechm jónu rano wobwěſnjenu w bližkim haſtu. Tež mlody Wiesław, hrabjowy syn, dyrbjeſche cžekacž a ſwoju mlodu mandželska wopuſchecž, pschetož Ruſojo běchu 10,000 rublow na joho hłonu poſtaſili, dokelž bě wón w bitwie ruſkoho generala zatſelil. Poradži ſo namaj tež zbožownye z kraja twochnyž a wupuczowacž do Ameriki. Tam zelkachm ſo z Koſciuſkom a wojowałchm z nim hromadže pschecžiwo Fendželcjanam. Miny ſo něchtu ſet a mój wobjarowachmoj w cuzej Americy, zo běchmoj zhukikoj lubowanu wotčzinu. Tu nadobo žhoniczmoj, zo ſu ſo Polacy pozběhnyli, zo bychu wotſhasli ruſki ſpſchah. Hnydom puſchecžchmoj ſo domoſ.

Kajka radoſeč, hdvž jónu z wječzora wuhladachmoj z nazdala běſe hrodowe murje, abo lepje lepjeńcy, kotrež nam pschecželne napſchecžo ſiwaču. Bě cži to mjenujej nimale tajki hród, kaž jowle wash statok, jenož hiſčeze jónu tak wulki. Běſche cyle ze ſlomu kryty a na třeſche běſche wulke koło, do kotrohož běchu ſo bacžony zahněždžile. Psched dworom ſtojeſche něchtu wulkich starých lipow, a w jich khłodku khwasche ſo rjana pschecželna kapalka. Kunje zaklinča zwonček na malej wěži, zo ſplóſhene ſchłorcy z lipow, kaž czorna mróczel wotležachu. Tola za to pschibeža že wſchich róžkow hrodowska czeleď a tež proſčki wjeſnjenjo khwatachu na pobožnoſeč. Napoſledku pschiūdže tež mloda knieni, Wiesławowa mandželska, ale njebe to wjach tamna wjeſoła młoda žvna, kotrež czerwnejec liežec ſo na ſoždoho ſubje poſměwkuhiſtej.

Nětko bě wona cžicha a blěda kaž řešborny měsacj, kž runje za křečkami řehadžesche. Jeje něhdý tak jašnej wóczey běštej nětko mutnej wot tajných nónených řylzow. Běše cyše jednora čorna zdrasezena, jenož na vorcje blyščesche so řubny krásny pierschčeň a wočko ſchije wiſasche ji na zlotypm riečazku rjanu ſichí. W jenej rucy mějesche rójowc a z druhéj wiedžesche ſebi rjanu holčku za ruku. — Mějez tym hacž běchmoj w Americy, bě ſo hrabi džowcžiežka narodžila.

Kapalka bě bórzy kopata počna a hiſcheže pſched njej křečkachu pobožni wjēnjenjo. Jenož jene město bě prázdne, Wjeklawowe, tola tute wupjelni hrabinka ze ſwojimi myſlemi. Poſtarny dwórfi kaplan modlesche ſo pſched krásne ze živymi róžemi wupyschenym wočarkom, na kotrymž ſo ſweczo macjerje Božej w poſledních ſlonečných pruhach blyščesche. Drobné džecži ſpěwachu pobožnie krásne pôlske kerluſche, hacž wſcho klinčeſche. Štönežne bě po myſtiporje a ludžo ſo pomalu rozeňdžechu: Jenož starý kaplan, knjeni a mała Žadwiga zwostachu hiſcheže pſched wočarkom křečjo. Mój běchmoj hacž dotal z bližkých křečkow mjelečjo tomu pſchihladowanemu. Nětk paf zwjažachmoj ſwojej konjei za ſchotom a ſunyčmoj ſo ſtrážu do kapalki. Ničtó naju njeprýn, hacž runje Wjeklawowa wutroba z radoſču wózce pukotaſche.

Štönežne woſtudži ſo Žadwidž a wona pocža ſo tróšku wobhladowacj. Tola macž na poč wózce ſhepny: „Luba Žadwiga, w cyrkwi njeſměſh wočko hladacž, to by Žejuſta rozhněvala, modl ſo radſčo, zo by eži luby Žejuſt ſterje a lepje nana na wróćzil.“ Hijo činjeſche malej Žadwidž ſchijzik na běle čoſko, tu ſo na naju dohlada. Najprjedy zbledný a tſhepotasche na čylem cžele, kaž běla lilija w žolmjacym jězoru. Njechafše ani ſwojimaj ſamnýmaj wočjomaj měrič. Alle jako Wjeklaw záwoſa: „Moja luba Boſija“, poſtociž kaž ſchwízna ſerna a padže jomu z wjehoſeſču wočko ſchije a wobaj plakaschtai ſebi hromadže na wutrobie. Mała Žadwiga pač z boka ſploščiwje na njej zhladowaſche, njeznajesche džen hiſcheže ſwojoho nana. Kaplan pač zanjeſe wjehoſe Te deum pſched wočarkom — — ale wonka pſched kapalku roznjeſe ſo hrozný hoſk, dwě ſelſbie praſnýſtej, dwě ruſkej ſulcy ſchwórczeliſtej, dwě wutrobie ſo rozpacžiſtej: „Mój Božo, luby Wjekla...“ záwoſa Boſija hiſcheže, potom pač wjazných ſi ſkowa w horež. Tež Wjeklaw ſam zaſabla kaž porubany dub. Čerſtwy kužol róžoczerwonejef krewje wupražny z dweju rozpacženeju wutrobow. Mój z kaplanom rucze na ſmjerz ranjeneju hrabnýchmoj, kž ſo eželnje wobjimaſchtej, kaž byſchtaj tak chyloj žorlacu ſo krej zahacžiež. Z mrějacej ſwojej ruku powiſný Boſija ſwój złoth ſchijzik Žadwidž wočko ſchijki, wobarbjeny z jeje krewju jako zrudnu dopomjenku na macž a Wjeklaw ſhepny hiſcheže ze ſlabym hlosom: „Luby Handrijo, ežekaj rucze a wumóž moju Žadwigu!“

To prajitwski wudycha ſwojoho rjekowskoho ducha a Boſija ſwoju rjanu ežiſtu duchu w naju rukomaj. Jeje cžele poſožichmoj pſched wočtarjom na ſhodženki, wočrjepichmoj jeſ ſe ſweczenej wodu a wuſpěwachmoj cžichi wotczenach za jejú duchu.

Schtó bě njeſkut ſzwarſ, wědžachmy wſchitej. Kusojo běchu naju wſledžili, naju ſczěhovali a tu w kapalcu hidženohho hrabju a z nim z doboem hrabinku morili. To wſcho trajethe jenož něſhco wočomikow, a dwaj runje hiſcheže tak zbožownaj cžlowjekaj ležeschtaj tu morwaj. Kusow běchu mjez tym pôlcy burja, kotſiž běchu ſo hnydom zbeželi, rozpierschili a rozehnali, a mi tač ſkadnoſče poſtcižili z Žadwigu pſched njeprýczelem cžeknycz.

Rueže hrabných tohodla pohľuscheniu Žadwigu, do svojoho wojerškohó vlastheža ju zavalinšchi, skocích na Wiesławovo čornoho a wotjehach za hunami prjeež wot njezbožownoho městna. Věsche tež najwjetšchi čas. Hijo pschihna so za mnú kozaka a mérjesche so ze swojej doskej hlebiju do Žadwizhneje hłóicí. To wuhladawšchi so rueže na konich a zavostaji mi tule krwawu schmaru. Sa pak jomu rueže hlebiju wutorzech a schatapich joho samoho, hdz̄ so z mječom na mnje zahaneſe, z konja. Schthri dny smój potom pospochi jehaloj, jenož tu a tam we wotlezanej hłejce sebi dörku khleba wuprosywšchi. Pod hołym njebjom smój nocowało, wscho dżę móże sebi człowiek na puež sobu wzací, jenož nic hospody. Džensa hym nětko hacž k wam dospěl. Konja waschomu Turkej pschewostaju, za njoho njeje na hrodźiščku krywa. Kóni wichař je hishcze młody, budže hakle dwé lěče a tak posluži snano hishcze jónu, da-li Bóh, waschomu Turkej, budže-li wojař."

(Pokročowanjo.)

Dopis z Kulowskeje wosadu.

Bo wopreže knjeza wjerchbiskopa Koppa w Kulowje dostachmy zapozdženu wobſchernu rozprawu z luda wo swiedženjach, kotrež běchu so pschi tutej pschiležnoſczi w Kulowskej wosadze motbyše. Njebeſche nam hacž dotal móžno tutón dopis, kij naſchu přenju krótsku rozprawu wudoſpołnja, wozjewicž. Dokelž pak běchu tamne dny tak jara ważne, dokelž su wšchitkim tamniſchim wosadnym hishcze w žiwhm wopomnjeſu a dokelž chcemy swoju kchroniku po móžnoſczi dospołnu mécž, smý spomnjeny dopis hacžruniejz khetrje pozdje tudy hishcze wozciſhceželi.

Sobotu popołdnju w 3. hodžinje pschijedže k nam naſch najdostojniſchi knjez wjerchbiskop, zo by nježelu na to swiaty faktament firmowania wudželač. — Na powitanjo wyſokoho knjeza bě kniež probſt z klóſchtra Marijneje Hwězdy do Kulowa wóz ze schyrjomí konimi pôštał, kotrež na dwórnischco do Wojerec napscheczo jědžesche. Tam powitachu tež cyrkwinſch zaſtupjerjo najdostojniſchoho knjeza. Wósmiadwaczežo jěcharjo pak w najrjeńſzej lichizerſkej pschce běchu so na Němczanſke pomježy podali, zo bychu za knjeza wjerchbiskopa czeſtny pschewod tworili. Wjes Němcy bě na pomjezach katholſkeje zemje rjane czeſtne wrota natwarila, a we wsy stojeſche sydm tajſich czeſtnych wrotow z napisami najrjeńſchoho powitanja. Tež khorhovje běchu wupowisnene a droha z trawu a zelami poſypana. To běſche jora rjany napohlad w přenjej katholſkej wsy. — W Kulowcu běchu zaſy thoje czeſtne wrota postajene z pschihódnymi napisami; cyła wjes bě najrjeńſho wudebjenia, zelene brezy stojoču na bokach drohi. — W Kulowcu wustupi najdostojniſchi knjez wjerchbiskop z woza a bu tam wot knjeza fararja Krause poſornje powitanj. Tež něchtco cuzych kniežow duchownych, kotsiž běchu hijo pjatk pschijeli, zo bychu swi. spowiedž slyſhcež pomhali, a wulki džel wosadnych bě pschi powitanju knjeza wjerchbiskopa pschitomnych.

Z Kulowca poda so wulkoſny procession do Kulowa a do farskeje cyrkwe. W čjahu džechu 95 serbskich druzkow, cyła Kulowska měczanſka rada, tselsy, cyłe rjemjeſlne zwiazki, wschē towarzſtwa, cyłe měczanſke a wosadne schulske džeczi ze swojimi wuczerjemi a jara wulka mnohoſcž ludu. Cyrkę bě kraſnje wudebjenia. Do cyrkwe pschishowſchi najdostojniſchi knjez wjerchbiskop stupi

ł wuskomu wołtarzej a dawasche swi. pożohnowanjo. Tu postrowi wośadu z prěnimi wyshcepaltyskimi słowami, dżakowasche so za cęscę a luboścę, kotrež je jomu wośada z tajkimie powitanjom pschihotowała, wupraji, tak je so zwieselil na thich kschijerach, na draseże serbskich družkow a praji, zo tajkoho hischeze nadelchoł njeje; dale napominaše też, zo dyrbimy so prócowaczą tule rjaniu cęstiu draſtu zdżerzeczą hacż i njebjeſkej wieſokoſce. Potom so mejska pobožnoſež dżerzecze. Niedżelu pscheprosy nasch kniez farar serbske družki po nyschporje na faru, a da někotre serbske kerlusche pschid nadostojniſchim kniezom wjerchbiskopom wuspiewac, kiz chchicje jich hłosy zeznacż.

Niedżelu w 8 hodž. bē wulka Boża mischa, pschi kotrež 7 duchowni wyshschomu pastyrzej woſkužowachu. Po Bożej mischi mjeſeſche kniez wjerchbiskop przedowano, kotrež potom kniez farar can. Werner z Khrósczic na serbsku rycz pschelozji; z tym wſtichtich hacż i ſylzam vohnu. Woſebje napominaſe, tak mamy zjawiſe a njebjožnije naschu swiatu katholſku wéru wuznawaczą, wſhem złym ſphytowanjam krucze napscheczo stupacż, wſchę dželō, pröcu a kschijiki Bohu lubomu knieznej woprowaczą a z tym w tutym žiwienju ſebi njebjeſa zaſlužicż. — Po kemsbach troſku wotpočynwſchi wudželeſche nadostojniſchi kniez swiate firmowanjo. Wſchitcy, koſiż chchicu je doſtač, zhromadžicu so wokoło cyrkwe do rjada zestupani, hdżez kniez wjerchbiskop swiaty ſakrament wudželeſche. Běſeſe jich hromadže 639. Wſchitkim swiate firmowanjo wudželiwſchi mjeſeſche kniez wjerchbiskop vohnuwače przedowanjo na firmowanych, kotrež zaſy kniez farar Werner z Khrósczic pschelozji na serbsku rycz. Wſchę rjane ſłowa, kotrež ſo nam rozeſtajichu, chcem ſebi do naschich wutrobow zapisač. Skončjuje doſtaču pschitomni biskopiske požohnowanjo, na cęz serbske družki a mjeſčanscy tſelcy nadostojniſchego knieza zaſ na faru pschewodžachu. — Popołdnju w tſioch běſeſe nyschpor a po nyschporje wobkhad wokoło města. Pschi tutej pschiležnoſeži móžeſe ſo tak prawje cyla krasnoſež wudebjenoho města pschewidzecż. Hłuboko mie poſnuwa hischeze džensa, hdny na wſchę rjanosče ſpominam, kotrež ſu ſo cily tydženj wot mužſkich a žónſkich i tomu pschihotowale. Zawěrno, tele małe měſtaczko bē tak rjenje wudebjene, zo kóždy, kiz je to widział, dyrbí ſebi prajicż, zo ſu wſchitcy wobydlerjo wſchę woprowali, njeſu pjeniez a pröcy lutowali, zo móhli wſchę do najrjeſcheje pschi ſtajieſ. Na 300 khorhoji bē wopowisnjenych, w kóždej haſy běchu wjacore cęſte ſrota natwarjene, wſchę domy z wěncami a rjanymi ſwieczaſtami najrjeſiſho wudebjene. Tak chchicu wſchitcy swoiomu wyshschomu pastyrjej, kiz pschihodžesche w mjenje knieza, cęſę a luboſę wopokazacż. Po nyschporje bē zaſ hischeze mejska pobožnoſež, na cęz nadostojniſchego knieza zaſ serbske družki a mjeſčanscy tſelcy z cyrkwe na faru pschewodžachu. Wječor džerzachu měſczenjo pschich ſaklowy cžah; tež pschi tutej pschiležnoſeži ſo kniez wjerchbiskop wſchitkim lubožnje džakowasche a praji, zo na tute dopokazły luboſeje njecha zabhyć, doniž budże žiwy. Wondżelu bē rano mjeležaca Boża mischa, a doſtačmuy posledni krócz biskopiske požohnowanjo. Dopołdnja w jednatej hodžinje wotjedże nadostojniſchi kniez zaſ na Wojerech do Wrótklawja. Na roždohnowanjo běchu ſo zaſy k. duchowni, mjeſčanska rada, tſelcy a wſchitcy serbscy cyrkwiſcy zaſtupjerio zhromadžili.

Bohu budź džak a wěczna cęſę, zo je naschim lubym džeczom hnadu darił, swiaty ſakrament firmowanja doſtač. Bóh daj, zo by jim tylo i wěcznej zbožnoſeži. Bóh luby kniez daj naschomu wyshschomu duschipastyrjej ſtrowotu a dolhe žiwyenjo!

Z Lujich a Sakskeje.

Z Maloho Bjeskowa. Tu wotbywacze so minjenu njedželu wurjadna hłowna zhromadžina „Towarſtwa Serbskich Burów”, na kotrejž pschedsyda k. k. koka zhromadženym sobustawam k. ratařskoho radžicžela z Langendorff a direktora kreditnogo towarſtwa Bacha z Drježdžan pschedstaji, kotrejž wo wschelakich naležnosćach, nowozaložene „lutowarňne” nastupach, pschede wchém wo jich pschistupje k Drježdžanskemu zwiazku, ryczeschtaj. Po nimaj dosta k. direktor Brugger ſlowo, kotrejž pokaza, kaf so runje w serbskim dželu Lujich kħwalobnje nowe burſte živjenjo hibacž poczina. Na to jednasche so zaſy wo starym praschenju dla pschemenjenja pschinostkow a postaji so, zo ma wubjerk w swoim pschichodnym posedženju (naſkerje po žnjach w Bacžonu) wec wuradžieč, z cžimž so zhromadžina ſkonečni.

Z Radworja. W běhu zańdženohu poſleta so tež pola naš „lutowarňja a požeženja“ po Raiffeisenovych zasadach załoži. K navjedowanju towarſtwa wuzwolichu so k. kaplan J. Nowak za pschedsydu, J. Hantusch-Bronjanski za městopſchedsydu, J. Hantusch-Radworski, J. Kilian-Kamjenjanjski a M. Kubasch-Khasomski za dalskich sobustawow pschedsydſta, k. administrator M. Žur za pschedsydu dohladniſta, k. M. Smołka-Bronjanski za město-pschedsydu a k. cyrkwiński wucžer Schołta za licžerja (poſladnika). — Vjenježy pschijimacž a wuplačečez budža so vřenju a tseču njedželu kóždohu měsaca (t. j. z wjetšha na njedželach, na kotrejž je „Posoł“), a to popołdnju po myšporje (w 3 hodž) na ſchuli (deleka na prawu ruku). Daní placži so po ſamsných prawidłach a w ſamsnej wysokoſći, kaž na krajnostawſkej banky w Budyschinie. Na daní pschinječ ſmě kóždy, tež tajch, kofsiž sobustawu njeſu, potalikim tež ſlužowni a děčci. Zhubicž pschi tym ničo možno njeje, dokelž maja wſchitke sobustawu ze swoim cyklym wobſedženſtwom a zamoženjom za kóždy nowy vjenježek rukowacž. — Vreni króč pschijimacž budža so vjenježy, jeli mjez tym wotmołka wot hamſkoho ſudniſta dónuze, wurjadnie njedželu 31. juliia, tak zo budža so hnydom wot pschichodnogho dnja danicž.

Z Radworja. Nascha „Katholicka Bjesada“ je tež w zańdženym poſleže zaſy po swoim starym porjedze dale za nabožnu nawedžitoſć a duchownu zabawu swojich sobustawow dželaka. Naspomnjeny starý porjad wobſtoji w tym, zo kóždy raz najprjedy pschedsyda k. administrator M. Žur cyrkwiſkopolitiſki rozhlaď wo zańdženym měsacu poda. Tutoń ſežehuja pschednoschki ze ſtrony hoſci a sobustawow. Tajke ſyſchachmy tu wo ſw. Janje Nepomukſkim, wo ſs. Cyrilli a Methodiju, japoſchtołomaj Škowjanow, wo ſw. Bennje, japoſchtole Serbow a t. d. Woſebje kħwalobnje so pschi tym k. wucžer Kral wobbdžela, kotrejž huſejjich wobſchérny rozhlaď wo podeńdženjach katholiskeje cyrkwe w Africę (woſebje w Ugandze a Dahomej) podawa. Děčci džel zhromadžizny wucžinjeja wuradžowanja wſchelakich towarſtowowych naležnosćow. — Zhromadžizny wotmewaſa so porjadnje poſlednju njedželu kóždohu měsaca, ſchtož tu cužym pschecželam „Bjesady“ z nowa k wědzenju dawamy, kotrejž pschednoschki ſu nam pschecž lubje witane.

Z Radworja. Sobotu 2. juliia wumrě tu hrabja Clemens z Einsiedel nad Radworjem w 75. léče swojoho živjenja a bu ſredru 6. juliia we Wulkim Bjeskowym poſkowanym. Po možnoſći hódný poſrjeb bě so jomu tež tu na wſy pschihotvaſ, kaž to wobſtojnoscze dowolachu. Bjesad luđu a ſkulska młodosć pschewodžachu joho hač na kónce Radworskich wobſedženſtwow, mjez tym zo Radworské wojerſke towarſtvo ze swojej rjanej khorhovju joho

sovu do wojedże haż na kętow, każ też mnogoż z ludu a wjele wysołich kniežich, kotsiż we 14 abo 15 wozačach szézhowaczu. Tačo znamjo džakownoſeže a luboſeže bě so jomu wot cyrkwe a wosady poſwjeczila wulka palmowa hałza z bantom a napisimom: „Swojemu wyſokocieſczenomu kniežej kollatorej hrabi z Einsiedel džakowna Radwórska farška wosada.“ A z podobnym napisimom bě jomu tej Radwórska gmejna krasne palmowe debieństwo poſwjeczila. Njebohi kniež hrabja katholiskeje wěry njebě a tohođla džakownoscž to, schtož hewak katholiske waſchnjo njeje, žadache, hdvž je wón tola wjele dobrotoſ cžas žiwenja wo-potazał naſchej wosadže, woſebje napoſledku tež z tym, zo je za nowotwari farſkeje cyrkwe darit wulkotne a rjane na 3 kórcy wulke měſtno, byrnjej tež pod wěstym wuſněnjenjom, a dokež ma Radwórske kniežtvo tež patronatſtvo tudomneje farſkeje cyrkwe. — Z joho ſmierczu je pač fo tež zapoczątk twara a zapołożenjo zakładnoho kamienja, schtož dyrbjeſche ſo hewak hiſczeje leſta ſtac̄, a na cžož ſo njebohi kniež tež ſam wjeſeſeſche, zaſy wotſtorczilo. — Boh za- placz jomu joho dobrocžiwosć z wěcznymi kubkami!

Z Marijneje Hwězdy. Dzien 26. junija ſwjeczeſche tu nowoſwjeczeny měſchnik kniež Miklawſch Jawork z Miłoczic ſwoj preni wopor Božej w schě. Swjedzeńſte predowanjo mějeſche kloschyrski duchowny kniež P. Leo. Wulkožiwni wulku hódnoſež katholiskoho měſchnika rozpominasche dale, koſte zbožje je katholiski mějhnik za cžlowieſtvo; roznje a dokladnje wotpočoza poroki cžinjene katholiskomu měſchniſtwu jako tajkomu a ſpominasche na zbožo, bjež katholiski mějhnik. Z cuzych duchownych bě jenož pſchitomny neomysł kniež J. Scholka. Po primich bě swjedzeńſka hoſćina w starschiſkim domie w Miłoczicach.

I.

Z Marijneje Hwězdy. Sobotu 9. julija dosta w tudyscej cyrkwi 14 džeczi, hólczatow kelsz hólczatow, prenje ſwiate woprawienjo. Njana ſwjatočnoſež wotbu ſo z cžicha rano zahe na prenich Božich ſlužbach w 6 hodžinach. Psched ſwjathym woprawienjom a po nim poręcja ſ. P. Leo z hnijacymi ſłowami wo ſwjatoſci a wažnoſci najrijeſchoho wotkomika, kotryž bě kaž doſtojny kniež praſeſche, młodym duszham nadeschol. Hólczki mějachu zelene wěnczki na hłowie. Po ſemſchach hoſpodowaczu kniežny khwili swoje zbožowne ſchuleſki a zwjefelihu je z koſejom a z tyfancami. — i.

Z Kanec. Njezdzelu 3. julija bě w naſchej wšy żadny ſwjedzeń; Kukowſke kaſino mějeſche tudy ſwoi lětuschi ſwójbny ſwjedzeń. Hdvož wjac dnjow do predla tudy wſchelake pſchihothy cžinjachu. Na ſwjedzeńſkim měſtnje, na Libſchec ſuch buchu khorhoje, blida a ſawki za ſobuſtaſw a hoſći, blida za pſchedowarjow poprancow a wiſchni, kaž tež stan za koreźmarja poſtaſene. Wopoldnu wokoło 4 hodzin pſwieſeže cžah ſchulſkich džeczi ſobuſtaſow Kukowſkoho kaſina ſpěwajo do naſcheje wšy, hólczata z khorhojeſkami a hólczata z wěncami. Za džeczimi džechu ſobuſtaſy kaſina ze ſwojimi mandželſkimi a druzy hoſćo. Doſko njetrajeſche, běchu někotre ſta ludži hromadže, džeczi hrajachu wſchelake hry, druzy pſchihladowaczu a bjesadowaczu hromadže, a zaſy druzy zaſpěwaczu ſebi wſchelake wjeſole ſpěw. Hdvž ſo wjeczor ſchericz pocža, podachu ſo džeczi wjeſeſe ſpěwajo na dompučz, na nich bě widjeſz, zo bě ſo ſim ſwjedzeń jara ſpodoval. Doroſčeni pač wostachu hiſczeje dleje a zabawiaczu ſo, kaž ſo žanomu ſpodoBaſche. Z cyka bě ſwjedzeń rjany a pſchistojny a wjedro krasne, naſchej wšy wostanje tuton ſwjedzeń hiſczeje doſko we wopomnjeſcu.

X

Z Kukowa. Naſche katholiske kaſino mějeſche njezdzelu 3. julija ſwoj lětuschi lětini wulēt we Kanecach. Pschi wulkotnym wobdzeļenju ſobuſtaſow

našchoho towarzstwa z jich mondžessimi a džeczimi a jara wjele družimi hoſćemi zapocja so swjedženju popołdnu wokoło 4 hodzin. Na swjedženjskim městnje pak zmahowacu so khorhoje we sakſich barbach. Huydom zapoczątu džeczji swoje hry pod wustojnym wjedženjom knjezow wuczerjow Czocha a kantora emer. Hicci, katrajž njejstaj zaneje próch lutowało, zo bhjchtaj džeczji hodnje zabawjaloi. Potom běsche zhromadna swacžina: kheſej a tykanc! Czesczeni kt. kublerjo Czž, Czorlich, Scholka, Libich, Petschal, Rocor a mlynk Warwik běchu k swjedženjej tykanci napieki a kheſeja naworili, našchomu iowarſtwej dobročinie darili a na swjedženſke městno won poſtlali. Sim budź najwutrobnitschi džak a ſlawa za jich njeſebičznu lubočz a woporniwočz! Po swacžinje czehnjechu džeczji spěwajo do wsy, kniez kantor Hicca džakowacze so w mjenje towarzſta, a džeczji čestnym Kaneczanjskim hospodarjam a hospozam za wſchitku wopočazanu lubočz a wunjeſtechu wjeſolu ſlawu. Potom czehnjechu džeczji zas na swjedženſke městno, hdzejz poprancowoho muža kójachu a do tarcze tſelachu. Swjedženj so skonečni wjeſor wokoło 9 hodzin pod doſpołnym spokojenjom wſchitkich, kotrij běchu pſchitomni byli.

3 chloho swęta.

Němska. Cyku positiku minjenych nježel wujelnjeſche wjerch Bißmark. Tón pſched tſiomu nježelemi do Wina jedžeske na kwas swojego syna Herberta, kij bu tam z hrabinku Hojos werowanym. Na tutym puczu jomu joho pſchitwanych w Drjezdžanach, Winje a pozdžischo w Mnichowje wulkotne powitanja pſchitowacu, kajeſz so žanomu knjezerej wulkotnische pſchitowacz njemóža. Zo je wjerch Bißmark wo zwonkoſtonu (w znutſtownej politich wſchak je ſkerje ſchłodžał dyžli k wuzitku był) nahladnoſcz Němskeje woſebite zaſlužby měl, zo ma nowe němske kejzorstwo jomu za swoje noſtaczo pſchede wſchěni so džakowacz, to nictó njepręje, a hdyz jomu ludžo džak wopočazaj, to so jim njemóže za zło měcz. Tola wjerch Bißmark njeje ſo tak zadžeržaſ, kaž by ſo jomu halo přjedawſhomu kanclerzej pſchitaſo. Cyky rozhoreny tohodla, zo je wot kejzora pſched dwémaj lětomaj ze ſlužby puſchczęny, njemóže na to zabýc a hdyz jomu lud takle holduje, je joho njeſpoločnoſcz czim wjetſcha. Schtož paſ je najhóřiche, je to, zo ſwoju njeſpoločnoſcz potom zjawnje wuprají a pódla ſtajnje na nětčiſche knjezorstwo, a to woſebje na nětčiſhoho kanclerja hrabju Caprivi-a ripa. W ſwojich nowinach „Hamburger Nachrichten“ je zas swojego pſchetywanja na ſwojim kuble naſtaſk za naſtaſkom piſał a na wſchó ſwarjeſ, schtož nowe knjezorstwo czini — nětko poczina židowskim wulkotnichowarjam, kaž redaktořej wulkohu časopisa „Neue freie Presse“ we Winje, wěch powědač, kotrež ſu wuprajena kſchimoda pſcheczjivo knjezorstwu. Šlawa, kotrež je Bißmark ryczaſ, ſu joho hacž na mjezu pſherady pſchitwede. Sami joho pſcheczelovo poczinaja z klowu wiež. Doho nadpadam je ſo razne wotmołwienjo wot nětčiſhoho knjezorstwa dało. Kajki tole hiſcze kónč wozmje, njemóže ſo prajicž.

Wuherſka. Tudy ſo 7. a 8. junija 25lětny jubilej krónowanja kejzora Franca Józefa jako wuherſkoho krała ſwjeczesche. Wulkotne bě holdowanjo, kotrež ſo wot wſchěch wjerchow politiſkoho, cyrkwiſkoho a zemjanſkoho rjada kralej wopočaza. Šwjeczyna ſama ſta ſo 8. junija w Budapeſče we wojerſkej cykwi. Primas Wuherſkeje a archybifkop w Granje, Baszari, mějſeſche ſwjatocznu Božu mischu a po ſwiatym ſejenju rycz, w kotrejž pſchitwnoſcz cykloho wuherſkoho ludu, njech pſchindu dobre abo zle

dny, swojemu kejzorej pschilubjesche. Potom wobnowijachu so ceremonie krónowanja. Kraſny wóhnostroj (feuerwerk) a wobswęczenjo města slonečnictaj tak wulkotny a za cylu Awstriju wažny swjedzeń.

Danska. Mamy hiſćeče dodac̄, zo psched 5 njedželemi mējeſchtaj danski kral Oſkar II. a joho mandželska złoty kwas. Jeju dżowka je rufa kejzorka. Tohodla bē tež rufi kejzor pschi swjedženju pschitomny. Bot tam je wón so tseczi dzeń swjatkow z němſkim kejzoram w Kielu zetkał. Powitanjo bē jara wutrobne. Tola pscheceſtvo mjez tutymaj fuſodnymaj mócnarſtwomaj budże tohodla z tym so z cęzko powjetſhici. Teſame dny wotbywac̄he so mjenujcy tež w francózskim měscze Mañach, blisko němſkich mjezow, wulsi swjedženj studentow a turnarjow. Studenczi a turnario wſchēch krajow, z wuwarzac̄zem němſkich, běchu pscheeproſcheni. Mjez nimi běchu woſebje mnogož Rusojo, tež rufi wulkowierých Konstantin, kotoruž bē, kaž praja, wobdželenjo wot rufsko kejzora poruczenie. Francózſko-ruske bratrowſtvo so tu swjecžesche. Hewak val swjedžen hjez wſchōho wjetſhōho njemera wotběja.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 368. Madlena Zyndzina z Budyšina, 369. Jakub Mónik z Hory, 370—379. ze Smječkem: Michał Henel, Michał Symank, Michał Šiman, Michał Dzisławek, Michał Kudzel, Miklawš Henich, Miklawš Jakubaš, Jakub Pjech, Jakub Krawc, Marija Fulke, 380. Jakub Domš ze Zejic, 381. Pětr Krawža z Nowej Jaseńicy, 382. Pětr Wałda z Pozdec, 383. Jakub Žur, gymnasiast w Prazy, 384. Miklawš Schuster w klóſtrje Marijuym Dole, 385. Madlena Rynčowa z Hórkow, 386. Michał Domaška z Dubrjenka.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 673. Jakub Mónik z Hory, 674. Miklawš Schuster z klóſtra Marijnoho Doła.

Na lěto 1890 doplaći: k. 705. Jakub Mónik z Hory.

Na lěto 1889 doplaći: k. 684 Jakub Mónik z Hory.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal na hromadžena daň wučinjeſtej 107,575 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadze: 107,576 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,083 m. — p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadze: 11,084 m.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: swójba Cymerec z Khelna 3 m., njemjenowany z Njebjelčic 3 m., J. W. ze Smjerdzaceje 5 m., knjez senior Jakub Kućank w Budyšinje 100 m., njemjenowany z Njebjelčic 3 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: njemjenowany z Njebjelčic 3 m., njemjenowany 1 m., M. Bětka z Nowoslic 3 m.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je Franciſka Schöffig. R. i. p.

Procession do Rumburka pónđe 31. juliia z Chróſcje. Rano w 5 hodž. budže Woža mischa, wotkhad processiona z Chróſcje w 7 hodž.

Tež do Wölmisdorfa lěſsa zas procession pónđe 14. augusta rano w 7 hodž. z Chróſcje.

J. Schere, wjednik processiona.

Cžiſkej Smolerjec knihičiſhceſtejne w macižnym domje w Budyšinje.

Katholicki poſol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 15.

6. augusta 1892.

Lětnik 30.

P. Józef Dienſt. ♫

Zas mamy zrudnu winowatoſć, wo ſmjerči jenoho z naſchich zaſlužbnych
duchownych piſac̄. Lědma je ſo row nad młodostnym měſchnikom (Haus-
mannom z Königshaina) zamknyl — a h̄ijo zas je poſol Boži, njeſmilna
ſmjerči, žiwenjo měſchnika ſkónczila, kiz w polnej moč ſtojacych mohl po-
ciłowjeczim zdaczu hiſceze doſhe ſéta za Boha a joho cęſcz ſkutkowac̄.
Njewuslēdžite ſu puče Boże!

Bondželu dónđe wot najdostojniſchoho knjeza biskopa z Drježđan tele-
gramm na tuđomne tachantſtwo, kotryž, tak krótki hac̄ běſche, nam boſlostne
ſtróženjo a h̄luboku zrudobu wubudži: "Dwórfki předař Dienſt je we
Wörishofnje wumrēl." Ćzim bóle pſchelhwata tuta ſtruchla powěſć
wſchitlich, dokelž běchu hiſceze pſched krótkim z Wörishofna, hdžej wjele-
dostojny knjez pola ſlawnoho fararja Kneippa wuſtrowjenjo pytaſche, cyle
potkojace a wulku nadžiju wubudžace powěſće pſchitſke. Taſkohu wukonca
njebe ſo ničtō nadžak!

Wot 18. junija pſchelhwatſche knjez Dienſt we Wörishofnje. Poſlednju
zymu cęſczy khory pobýwſchi chyſche tam ſo cyle wuſtrowic̄, hdžej ſu h̄ijo
tak množ pomoc namakali. Čamniſche ſekowanjo z wodu jomu tež derje
cjiñesche; 12. juliia pak pokaza ſo ſylny kaſchel, kiz bě z někajkim nazymnenjom
zawinjeny. Kruczjihu khoroſcz ſpóznawſchi proſchesche knjez Dienſt knjeza
fararja Kneippa, zo mohl do kloſchtra pſchijat̄ býč, ſchtož ſo tež ſchtwórk
14. juliija ſta. Tam drje joho miloſezime ſotry ze wſhei swěru woſhla-
wac̄hu; tola khoroſcz pſchibjerac̄he, pjak w noch běſche frej wukachlował,
ſchtož na jara cęſcke ſhorjenjo poſazowaſche. Čamniſchi ſekario a tež knjez
farar Kneipp ſpóznachu khoroſcz jako ſtrachne zahorjenjo plucow (Lungen-

entzündung). Z tutym bě so tež starý brach, czežka wutrobná khoroscí, tak žhórschil, zo wšichcich swoju wulku staroscž wo khorohu wuprajichu. Dokelž bě jomu jara na dyšche, žadaše a dosta njedželu pschipołdnju swjate sakramenty urejachy. Boho wulka pobožnoſć pschi dostaczu swjathch potajnoſćow wschitkich pschitomnyh hľuboko pohnu.

Po woprawienju wozjewi swojemu towarzſchej a ſuſodej kaplanej Wilhelmej Klippers-ej z Gilratha pola Geilenkirchen swoju poſlednju wolu, fotruž na dwé karče napiſa: „Majdostoj, kniež biskop. Bóh zakitaj a zdierž Was. Mojomu bratrej Žuliej: Bóh žohnuj was. Knjezne Fanny: Bóh zaplačz Wam Waschn luboſć a swér. Wosadže: Mój najwutrobnischi džak. Kralowſtomu domej: Móju najpokornischiu poddatosć.“ Katholickim towarzſtwam pschejeſche Bože žohnowanjo a zaſhywidzenjo w njeboſach.

Tež poſtaji, zo maja so kóžde léto 4 Bože mschě za njoho ſwjecieſć, a kaſ maja so joho knihi a domjaca nadoba rozdželicž. „Zamoženjo nimam žane, ſhtož mi zbywasche, ſym na dobre ſkutki nałożil.“ Tež wupraji pschecžo, zo hec w Drježdjanach býc̄ poſrjebaný.

Po poſlunu mějeſche khor wjese bohoſćow wutracž, woſebje so jomu jara czežch dyčasche; kniež farar Kneipp pak jomu na wjeczor ze ſwojimi ſtědkami tefko woſoženja pschihotowa, zo mózeſche khoru hacž do $\frac{3}{4}$ 11 měrnje ſpacž. Tu motueži, požada za ſekatítm a woſta cžiſche hacž 5 minutow do 11. Tu miloſćíwa ſotra, fotraž pschi nim běſche, pytny, kaſ khoru nahle z hľou hiba. Nadjlijschi strach ſmijercze pytnywſchi zavoła wona ſwoje ſobuſotry a duchowneju pscheczelow khorohu. Wſchitcy tu hnydom běchu, tola khoru hžo ze ſmijerczu bědžesche. Hnydom po 11 hodž. wudycha: wutroba bě jomu nahle zaſtała. Cžiſche a bjež czežkoho bědženja pschepoda ſwerny měſchin ſwoju duſchu ſwojemu ſtworiczerzej.

Hýſeče 14. juliia bě zemréty najdostojniſchomu knjezej biskopej piſal a joho wo to prohl, zo by hýſeče tydžen dleje woſtač ſmeč, dokelž ſo nadžiſeſche, zo ſo potom cžim lepie wuſtroweny zaſy wróci. Wotmoženjo na tutón liſt zemrétoho wjac živoſho njenadendze.

Pſchez woſebitu pröcu knieza P. Hilariona Lukasa, měſchinika z karmelitſkoho rjada, bu móžno, zo ſo cželo zemrétoho knieza Dienſta hžo wutoru pop. w 2 hodž. ſwiatocžnje z Wörishoſna pschewodžesche. Wjese pschitomnyh duchownych, kupjelanskich hōſeži a wjeſinjanow zemrétomu, fotrohož wſchitcich czeſczachu, poſlednju luboſć wopokazachu. P. Hilarion potom cželo pschewodžesche do Dürkheim, želegnicznej ſtacije, a wottam po želegnicznych ſtacijach, Regensburg, Hof, Reichenbach hacž do Drježdjan, hžej ſrijedu w 7 hodž. rano pſchijedže.

W Drježdjanach pschewojezechu cželo na zwonkowne poſrjebiſche, hžej hacž do poſhwowanja ſo we wulkej hali wuftají.

Pohrjeb bějhe pjat 22. juliia dopoſlunja. Žara wjese duchownych z wobeju ſakſku diöceſow běſche ſo na njón zechlo, a wulki džel Drježdjanſkich wosadnych ſwedeſchesche wo tym, kaſ je ſebi zemréty w Drježdjanach po wſchitkownu luboſć, czeſczomnoſć a džakownoſć dobył. — Po 9 hodž. počazachu žhromadženi duchowni officium po mortwych ſpěvacž, na cžož najdostojniſchi kniež biskop ſam cžichu Božu mschu ſwjecieſche, pschi fotrejž khor kapaloých hólcjatorow ſpěvache.

Tež poſrjeb najdostojniſchi kniež biskop ſam nawjedowasche a wopofaža z tym zemrétomu, ſotryž jako radžiczer joho počnu dōvěru mějeſche, wo-

sebitu czescz. Bohrjeb po pschedpisanyim rjedze dokonjawsczi mjejsche najdostojniscchi kniez rowne predowanjo po slowach „Moje myslie njeisu wasche myslie a moje pucze njeisu wasche pucze“. Spominajo na mnohe a wulke zaslužby, kotrež je zemreth we swoim duchownskim powołaniu sebi dobył, wupraji wulku zrudobu, kotrež je joho njezwoczątana smiercz wschitkim pschihotowala. Też Joho Majestoscž kral běsche, hdbyž jomu najdostojniscchi kniez biskop struchlu powęscz z Wörishofna bórzh wozjewi, hľuboko pohnutý, a Teje Majestoscž kralowa Karola, kotrež je w tu chwili w móskich kupjelach, wozjewi hnydom dostawsczi zrudnu powęscz swój wutrobną podzél.

Józef Dienst narodził so 18. jan. 1839 w Ostriku; je potajskim runje 53 $\frac{1}{2}$ lét dokonjał. Joho nan, kowar w Ostriku, wumré w tejsamej starobie a też na wutrobnu khorosz. Na měschnika swieczeny 24. sept. 1864 pobu kniez Dienst jako kapłan w Scherachowje, bu 1865 tachantski vikar w Budyschinje, 1870 tachantski predar a 1877 direktar tachantskeje schule. Hiszczęje je w živym wopomnijeczu, schtož je njebohi tudy skutkował jako horliw a mócný predar, wustojny katechet a swerny duschipsasty. Na joho krasne predowanja hiszczęje džensnišczi džen w Budyschinje z wulkej czesczu spominaja, hacznunig je hijo 15 lét, zo je tute zaſtojnistro wopuschczik. Schto běsche zemreth jako direktar a katechet džeczi, je so ze wschej czesczu pschi kóždej pschiležnosczi pschipóznał a połaza so woſebje jaſnie pschi joho wotkhadze z Budyschina. Woſebje bohate zaslužby je sebi zemreth dobył wo tudomne katolickie towarzystwa. Połnych 17 lét je towarzystwo katolickich rjemieslnickich nawiedowało z wulkej wustojnoscu a sweru. Wiele staroscze je pschi tym miel wo towarzchnu khęzu, kotrež je kupił a za towarzystwo mutwaricž dał a za kotrež je nuzne średki z wulkej prouci a tež se samnymi woporami dobycz pytał. — Wichi założenju towarzystwa swjateje Čačilije, kotrež tak wustojnie a spomožnie skutkuje, poſiczi zemreth rady swoju skutkownu pomoc. — Bórzy na to z pschiležnosczi 50-létnego měschniskiego jubileja njeboh biskopa Vernerata założi won tudy katolickie towarzystwo žónskich, kotrež hiszczęje kężeje a spomožnie skutkuje. Tak je sebi zemreth tudy trajace a johnowane wopomnijeczo założil. Bóh jomu zapłacił we węcznosći! Leta 1887 do Drježdjan za drugiego dwórkowego predarja powołany zaſtupi 1890, hdbyž bu dotalny preni predar kniez Ludwik Wahl na dostojońscz biskopa powyscheny, na joho miasto a bu bórzy na to tež vikariatski radziczel. W tutym swoim zaſtojnistroje skutkowasze wjeledostojny kniez najebacž swoju stanu a czasejzischo dość wobęznu khorowatoſcž njeuwstawiajo jako predar, spowědnik a pschedstojeſcer towarzstwów swjateje Hilsbjety, katolickich rjemieslnickich a towarzstwa Afrika. Też za wsche druhe katolickie towarzystwa běsche zahorjeny a pomhasche, hdzej mózefche. Podla běsche sebi wulkotne dželo wuzwolik: zestajeno woſebiteje němſteje čzitanki za katolickie schule, kotrež bě imieno „Kinderfreund“ dał. Dwoj zwiazka, kotrež je dokonjal, stał powyschitkowne pschipóznačzo namakaloj a wobżaruje so mot wschitkich, zo njeje mohl tak rjane a ważne dželo dokonjecz.

Někto wotpoczuje tam na kierchowje w Drježdjanach mot njeuwstawacoho džela, z kotreymž je tudy a w Drježdjanach swoje zaſtojnistro wjedł. Bóh chył jomu spožyczicž we węcznosći swoje połne myto! R. i. p.

Swjatoczne requiem za njeboh knieza Diensta budże tudy 16. augusta dopołdnia w 8 hodzinach w farſej cyrkwi Maſcheje Lubeje Kenjenje.

Wo Lorettańskich zwóńczach.*

(Jan Neruda.)

Je to hížo něchto stow lét abo schtò wé tak dołho, hdýž bě na „Nowym swěcze“ wěsta khuda wudowa. Schtò jej pomhašche, zo bě dželawa a hospodařka, hdýž mějesche tola pschewjele džeczi! Kóždy wé, zo maja Lorettańskie wěže wjèle zwóńczów; ale runje telko mějesche ta wudowa tež džeczi a rěčasche swojim kurjakam „Lorettańskie zwóńczki“. Tehdom wschať te zwóńczki na wěži hishcze vějnje níehrajachu, bijachu jenož hodžiny; wjetšche z nich cyle hodžiny, mjenische kóždu schtworcž. Wudowa by rjella, zo je to z jeje zwóńczami runje tak; te wjetšche pječza hížo doczakaja, ale mjenische čcedža kóždu khwilu něchto. Jenicžki pošklad khudeje wudowu bě schnóra slesbornych pjenieżkow, kotrejž bě runje zaſy telko kaž jeje džeczi. Dostala běſche je tot bohatce ſmótſieki a khowaſche je džeczem, kóždomu jedyn na dopomnječzo.

Nasta načažliwa khorosz w Prazy. Zalhadžesche najbole mjez khudym ludom a tón we swojim zadwělowanju wobkručesche, zo ſu to bohaczeń z jedom načinili a zo čcedža khudžinu zahubicž.

Skončznie dobý ſo načaza tež do wudowineje ſwojby. Majstarſchi hólczech ſchorje. Macž běſche mož rjec zadmělowala; pschetž wſchě džeczi lubowaſche jenak a njemyslesche na to, zo z džecžom tež staroſeže a napinanja wotbudže. Lekarja njemidžesche zaplačzicž, a wědžesche tež, zo maja wſchitch pschewjele za dželo, hacž zo mož jedyn z nich k njej pschinicž. Njetrajeſche to ani dwě hodžinje a džecžo hotowaſche ſo na pucž do tamnoho swěta. Njezbožowna macž widžesche, zo hížo njeje pomochy, wuczeže schnóru ze slesbornymi pjenieżami, ſčeze najwjetſchi a džesche z nim do Loretty. Bózži zaklincza najwjetſchi z Lorettańskich zwóńczów, džecžo wuſny — běſche to joho ſmierzny zwóńcz.

Tehdom jěždzechu čželowe wožy cyle džen po Prazy, ze wſchech domow noſchachu mortwych, a hdýž běchu wožy polne, dowjezechu je do rowow na pohrjebniſhčjo. Druhi džen po džecžowej ſmierzci džesche khuda wudowa za jenym z tych čželowych wožow, zo by z najmjeniſha wědžala, w kotrej rowje budže njebožatko ležecž.

Hdýž pak ſo domoj wróči, namaka swoje druhe džecžo, luboznu bělo-włosatu hólczku, z khoroszu hížo kaž róžu rozpalenu. Lědma zo ſo dwě hodžinje minyſtej, kročesche macž z druhim pjenieżkom hížo zaſy do Loretty.

Tak to džesche kóždy džen, pjenieżki ſczahasche ſo za pjenieżkom a w Lorecze zažwoni pschech mjeniſchi a mjeniſchi zwóńcz.

Macž běſche we swojim zadwělowanju ſkoro čžuczo pozhubila, kročesche nemje za čželowym wožom a z pohrjebniſhčea wróčesche ſo čžiſche, zo by druhomu mrějacому poſlužila. Z jeje němoty wutorze ju halle ſmierz ſoſlednjoho a najmłodſhoho džecža, ſkoro hishcze w křelusčkach ležacoho. Hdýž najmjeniſhi Lorettański zwóńczk zaklincza, myſlesche macž, zo ſo jej wutroba puſnje.

Pſchewodžesche tež swoje poſlednie džecžo, a hdýž ſo wróči, čžuijesche, zo by ſo tež jeje khorosz žmocowała. Lehň ſo na hóž, na kotrejž bě jej cyle jeje bohatſtwo wumrělo.

Tu ležesche ta wboha wudowa, nihdže pomochy, haj njebe tu ani, ſchtóž

* Pſchijipomnjen jo pſchelodžerja: Loretto je kapucinſki klóſchy na Hradčanach w Prazy. W cyrkwinie wěži tuttoho klóſchtra wija wulka licžba wjetſhich a mjeniſhich zwóńczów, kotrej kóždu hodžinu jene křelusčkowe hrónežko hrája.

bě jej wodh podal. Genicžka myſſicžka ju poſojeſche, zo z najmjeiſcha ſwojich džecži doſko njeſtſcęzaka.

Njeſtſcęzna horcota rozpali jeje cyłe cželę; na poſleſku cžujeſche, tak ſo ſpodžiwna womora po wſchęch ſtaſach rozložuje a ſtaſ po ſtaſwie wotemera.

„Ach, moje ſube džecži!“ zdychny, „ja ſym wam poſlužowaſa, mi nichčo njepoſluži, ja ſym wam daſa ze ſmierſnym zwóncežkom zwoniež, ſchtó by mi to daſ!“

Ledma zo bě dorhežała, zaſkincžachu wſchitke Lorettanske zwóncežki, a jich zwuki pſchech mócnishe a mócnishe ſpkuwachu do tak krafnych a hnuijachch pěni, jako bych u to ſami jandželjo ſpewali.

„Duschicžki mojich džecži“, zaſchepta mrějaca wudowa a dokonja — —

Wot toho cžaſa hraja Lorettanske zwóncežki.

Bſchelozil — i.

S y r o t k a.

(Poſtezowanju.)

Kedžbne běchu wſchitcy pſchivoſluhali a nichčo ani njeviňny, tak zo by jehlicžki padnycž ſkyſchal. Genož Wicžazec muchi ſchworežachu nad ſlónnym ſívdkim tykancem, kiz na bliže na deſtežku ſedžeſche. Handrij paſ běſche pſchi wſhem ſamo na ſwoj ſkofej zabył. Njeđiwiſach: paſ dale na to. We ſožu wſchak cžlowjek tež z prózdnym brjuchom wutroje a zo bě cžas do ſoža z nim, to pſcheradžachu jich zywace huby a kokula na Wicžazec cjaſníku, kiz jum to 10 fróčz za ſobu do ſwědomja wokaſhe. A Wicžaz pſchijloſowaſche tomu rad lubje a kiuwaſhe ſpoſoſinje ze ſwojej ſprócnnej hlowu. Strony ſpar zanidželi jomu z mocu mifacžki. Genož Wicžazowej ſo hiſhceze do ſoža nječoſche, ale mjejeſche ſo hiſhceze za tym a wonym praſhecz.

Skónčenje paſ wundže Wicžazei ſezerpoſež a poſtaný prajich: „Něit paſ lehncž, th by tu runje cylu noc powedała, tymaj chce ſo tola tež ſpacž, hdyz ſtaj tajke cžasy po pučzu byloj, wſchak je jutſe tež hiſhceze džen, za dženja wěſh dotež, a dowiedž jeju lehnhcž.“ „Wój ze ſwecu ſtaj jenajkej zaſpancaj, ta tež pſchech bole haſcha“, znapíchečiwi ſchibale Wicžazowa, „tuž žno budžem ſebi dyhriebcž tamio na jutſiſche woſtajicž. Zaſwěću ſebi nětko hnjdrom ſwěćku a dowiedu waj do ſoža, budžetaj na najſtwje ležecž, ſym wamaj tam hižo poſlaſa.“

„Ale, ſuba Hana, ty ſy ſo podarmo ſtarala, mój pońdžemoj na hrodžiſhko. Hdžež je nan ſwojoho ducha wudychaſ, tam budu ja tež zaſwěćeje najlepje ſpacž.“ „Ty tola njeſſy! džensa woſtanjeſch tola pola naš a Žadwigu ſebi ja z cyla pola naš ſkhowam, wſchak je tam na hrodžiſhku hiſhceze wſcho zaſwecžene a w lubnym njeporjodku cyla khežka, zo by ani njewedžaſ, hdze ſprócné ſtaſy połožicž!“ — „Ach Bóh zwarnuj“, ſtaſeſche ſo Handrij, „nječ je to tež ſtara wěcha, wſchak je tola kſeča“, mój z Žadwigu žno ſo tam zwohrēmoj“.

A pſchi tym zwosta Handrij, bě wſchak cži trochu ſwoja hlyočka. „Nó, hdž nječaſch nihdy na nihdy pola naš woſtacž, tak pońdu ja ſobu z wamaj na hrodžiſhko, z mojim khochęzom, tola tam tón tykanc wzmitaj ſebi ſobu, zo byſtſtaj jutſe rano něſto hrymzacž měloj.“ To prajiwſchi zaſwěći ſebi latarńčku a wotewri jſtwine durje.

Wicziałowa pał njetrjebasche dżensa latarniczki. Śleborny miesiąc pasełche dżensa swoje złote hwęzdziczą na niebju. Rjenje tam wone leżętachu w njejestszej módrinie a mikotachu pszechelnje, pszechelnischo tu we wózginie na Handrija a malu Jadwigę. Tenoż półkolu lawdanej so nzelubiątch serbkie hwęzdy a smęwacy so miesiąc a blawkašche hněwnie na nie, zo tam na niebjesach tak njetrjebaschi koluja.

Na hrodźisku dżensa scherjesche. Wicziałoweje khochę zo rejiwasche na wołnach w hustych pawęzinach a do wszelkich kutow cętkachu wbohe pawki. Z hornjeje lubje wulezachu dżinie hołbje nastrójawschi so Wicziałec latarniczki, kotaż ze swoim żehliwym wołom jum straschnje do hnęzka fukasche. Mała Jadwiga swęcęsche tu Wicziałowej, tiz bę sebi po posleszcza pschitka na hornju lubju. Handrij pał sebi mierz tym do starych tročku rozpułanich kachli zatepi, a z kadołbom stupasche hustę kur do wuhnia, zo so tam skoro njetopor zadusy, tiz bę so mierz tym do njoho zahnęzdzik. Bęsche to hotowa revolucija na wiesnym sławnym strażniſtwie. Samo stare polch, kotreż na prawu ruku pola duri stojaču, wutkhaſtechu so njemidre na Handrija, hdyz wołoko nich we swoich cęzkih półskich schłorniach teptaſche. Wone wschał joho wjac'h njeznajachu, Handrij pał ich hiszczęe njebe' woteznał. Tsicezi lét bęsche so minyło, ale tuteje khęzki njebehu so moħł rjec ani dōtke. Wschitko bę tu kaž za joho młode lěta. Podłoha bę njeſhpundowana, jenoż wołoko kachli bę troščku z cybilemi pokładzena. Rachle bętchu tež hiszczęe te samsne, wo kotreż bę so jako dżęczę woħrēwał, jenoż zo bętchu nětka khetro rozpułane, a płomjo, w nich plapotace, fukasche węzipne z ich schalkbami do istwy. Za kachlemi bęsche hiszczęe wjetsha hela, do kotrejż Jadwiga złeże, zo by so tu zħreča. Wo istwie bę mieniujcy zymniſcho hacż pod scherym njebjom. Pod kachlemi stojaču hiszczęe nanowe schłornje, nětka węzo cyle plēśniwe. Wo istwie stojeſche dubowe bliđo a dwaj zaſtarſkej stólcacj. Wołoko sczény wijesche so módra lawka a w kucze stojeſche stary cęzniček. Ale dżensa bę sebi zaſpał, njeſtkaſche wjac'h a kofula zabu jědnacze fukacz, kaž by nochętka Handrija a Wicziałowu we dobrej zabawje mylicż. Bęchtaj wjeſolaj a mjeſchtaj sebi hiszczęe telko dopowiadacż, hdyz so njebeſhtaj telko lét woħladaļoj. Tenoż Jadwiga sedżesche zrudna we swoim kuczku a pothili swoją luboznū hlojczku na kolenje, kaž by zdremka, ale njeſpasche. Tenoż sylżi tħoċżachu so skradżu do jeje herak tak jaſneju cęorneju wózłów a woħyrichtu hustę mikawęzki, tiz jej pschitloniachu. W jeje młodej duschi skhadżesche wobraz lubeje maczerje a njeznatohu mrejacobu nana we krejcerwjenych hróbnych barbach. Handrij bęsche nětka nadobu schlewjer rogorħnyk, tiz starscheju mortwej wobliczji pschitrywasche. Njevědżesche wschał hiszczęe prawje, szto je smiercz, ale najebacż to bętchu Handrijowę proste słowa z mócną ruką do jeje młodostnejne wutroby sahałe, a jeje žiwi wobrazo-twornoſeč (fantasiju) zbudżile.

Bōh wę ta kaf dołho by tu hiszczęe taſkle sedżaka, njebyli ju Handrij wubudżik, zatrubiwschi runje psched khęzmu mócnie ze starej trubu. Kucze poſkoczi Jadwiga, poħladny w strasche po istwie, hdżez so poslednie kucżlane tħeġħi w kadołbje żelachu. Ale nichdo tu wjac'h njebe', jenoż swieczatka na sczénach, z prochom pocęgħnieni, hladachu poħħmurjenje na niu. Wicziałowa bę wotkha mjeleżzo, dokeż njeħasche Jadwigę njetrjebaschi budzież, hdyz ju tola strażnik nihdy na nihdy jei dacż njeħasche. Handrij bę Wicziałowu troščku pschewodżał a potom psched khęzmu hnydom swędomiſče swoju strażniſtu winowatoſz dopjelnit. Mjeſteſche hnydom preni fróz njeſħednh wuspēch. Ze wschein-

schkałbow wulecżachu nastróżane ptacżki, a sowa, tig w kólni dręmasche, wocueżi a pjerchptasche w strasche ze swojeje thowantki. Samo lisichka zawróciż so hiszczęze w dżerje zaś z hłodnym bruchom. Z njejba pak wupadże jaśna hwęzka a lecżesche na zemju nad strażnikowej thęzku, z kotrejż runje Jadwiga na dwór wubeża. Tola dżensa postrōzi so Handrij maleje Jadwiga pytnywschi bołostny wuraz jeje woblicza a tajne syły we wóczkomaj. Schto je czi tola zwadżilo, moje dżecżo, ja so boju, zo placzesz? rjeknij staroscziwje Handrij. „Lubi nanko”, wotmokwi Jadwiga luboscziwje starcowu ruku majkojo, „hdżę dha nětko nascha macz je, njepchiniżdże mje wona wjacy kolebacż a ze minu pacżerki spewacż?” — „Luba Jadwiga”, pokojesche ju Handrij, „twoja macz ta hłada z tuteje złoteje hwęzdzicżki nětkle na tebje z rjanych njebies, a pchiniżdże sebi też jónu po tebje, budżesz-li prawje pěkna a pobožna”. „Haj to pak ja budu”, zawoła holczo a połakny so rucze pod starej lipu pchęd swiatym křiżom a ze zepjathmaj ruczkomaj schepetasche z Handrijom, tig bę so pchi njej połakny, swój wjeżdżony pacżer a hiszczęze nětko Wotczenaschow za nana a macżerku.

Hiszczęze thwilku a Handrij leżesche z Jadwigą w mjeckim kózku a jaśny měsacjek kukaše wczipnje do maleje komorki, kaž by so njemohl nahladacż do holcynchnoho woblicza, kotreż ze swojimi ślebornymi pruhami kochesche.

Handrij wusny bórzy a smorczęsche hacż so hwęzka tchasesche. Strony spar bę jomu spróscnej wóczej zańdzeliś. Tu we wócznej khezech dręmasche so tak słodcy a lohko. Ale Jadwidży zeszherichu bórzy hrózne sony czichi spar z milku wóczków. Tuż postanu mjeleżo z kózka a połakny so na ławku f wóknieschku. Styknienej ruczej pozbęże w czichej modlitwie f módromu njebiju, z fotrohoż tak lubje hwęzki krawachu, z fotrohoż dżę jeje luba macżerka ze złotym wóknieschkom na nju zhladowasche. Nicthó ju njeppty, thiba jandżel pěston, tig ju luboscziwje strażowasche, a swérny pos, ktryż w durjach leżesche kaž na straži, zo njebychu nowocho wjechnego strażnika w nocu paduschi potradnyli. Pchecżelnie hdżę so nětko czorni lawdan f Jadwidży na ławku a hładasche ze swérnym swojimi wóczkom na nju, kaž by rozymil jeje nutrne próstwy. Hijo zbledný jaśny měsaczki a njebies złote dżecżatka, kotreż so tam tak rjenje w cırjodkach za ruciki wodżachu, wotemerachu hładajec. Ransche zerja wotewrjaczu ze swojimi rózowymi portiami njebieske wrota, a w złocząnym blyszczaszym płaſteżcu wustupi z nich womłodżene ślonečko, a rozywiasche swoje czopki swietłe pruhi po wocueżacej krajinie. Też na hrodźiščko do Handrijowejje thęzki dobywachu so śloneczne pruhi a kłosłotachu podarmo joho sparnej wocżi. Hakle hdżę wjeſele njeđelske zwonę zazwonichu a jich mócene zwuki so też do Handrijowejje thęzki znoſchowachu, wuskociż też nasich strażników z kózka. „Schto dha je eže tak zahe z kózka zeszheriko?” dżiwasche so Handrij, „njesi snadż spacż mohla?” — „Nę, lubi nano, we kózku dżen mje njebi macz widżala, a tuż hym so f wóknieschku čzapnyka a f njej hładała, hacż mi z ruczku z rjanych njebies nietiwnie.” Tuta dżecżaca njewinowatość słoczi samomu Handrijej syłu hnućza do stareju wóczkom. Nětk pak dyrbiesche so do spęcha męcz. Prerię njeđelu doma a hijo thętroskliwicę, to so njebi joho starej hłowie żenje zedżalo. Ale njebi wjele hinał. Hdżż z Jadwigą do cyrkwe dobeżza, spewasche kniez farař hijo scżenjo. Tola Handrij zaruna, schtoż bę słomdzili, z tym, zo eżim pobożnyscho a wótfischo serbkie krasne kierluſche f Bożej thwalbje znoſchowasche. To pak bę też preni a poſledni krocż, zo kemiſki słomdzji. Wot nětki kleszczeschtaj kózdu njeđelu z časom Handrij a Jadwiga w farskej chrf-

wicżen a po nyschvorje kriepjelschtaj na starsheju zelenym rowczku kężejace róże, kotreż bęsche tam Wicżazowa naşadżala.

Handrijej zalubi so na hrodžischku bórzy nanaşlepje. Bęsche wschón zbożowny, zo mējesche tu tajskoho jandželska, fiz̄ jomu stare dny wołraśni, ze swoim lubym pośmientkom czichi wjeczor iohō žiwjenja wujasni.

(Pokrocżowanjo.)

Slowęcko starschim!

Bjedrich Hurter w swoim žiwjeniopisu poweda: Něhdы bęch jako hólczec w schuli něshco zworaſał. Wucżer mje za to z kožanym kribjetem swojeje knihi mócnje na lico dyri, zo by mi tajke něshco wotwucžil. Kóždy móže sebi mysliz̄, zo to njekrasne bolesche; ja tež wołach, prajo: „To ja naſhomu nanej praju“. Lédma bęch to wuprajil, doſtach z nowa ze ſamymi knihami a na to wucżer durje wotewri, a mje won storežiwschi praji: „Tak, někt mózegh k nanej hicž a jomu wscho wuprowadźacž“. Ja tež woprawdże bęzach, ſchtož mózach, a, hac̄runje bę naſch dom jenož něshco ſtom kročeli wot ſchule zdaleny, bę moje lico tola po puczu cyle zaczeklo. Ja na to dži-wach: jeli nieżo druhe, tuto dyrbi pola nana tón kroč za mnie ryczęcž. Ale hdyz bęch ſwoju ſkóržbu płaciejo prajil, wotmołwi mi nan: „Na mēscze dži zaſy do ſchule, býrnijęg traſch tež džens sebi telko zaſkužil njeſy, zamęſcze paſt druhe razy wjac, hdyz nieżo doſtał njeſy“. Tež pola macžerie żaneje pomocy njeſtoſtach.

Hdy bychū ſo tola wschitey starschi tak zadžerželi, kaž tutaj! Ale bohužel huſežiſho namopat nažhonimy. Njerozomny nan ze ſwoim synom džerzi a macz ſwojoho lubuſčka wulcy wobżaruje. Bichí tym ſo mócnje na wucžerja ſwari, nan chce jomu połazač, dže tež k njomu a jomu ioho zadžerzenjo porokuje, haj jomu ſamo hrozy. — Kojki zrudny wulci a zrudne ſczehywi we wutrobje džęſcza dyrbi paſt to wubudžicž, dopokazuje dopomnjenka druhoſho wulſkoſho muža.

Minister za kultus von Raumer poweda ze ſwojeje młodofeje, zo je ioho nan něhdы prajil: „Pjera ręzacz paſt waſch wucžer derje njeſože“. — „Tute jeniežke slowęcko bę wina“, kaž wón dale poweda, „zo ja poczach na doſpołnoſci ſwojoho wucžerja, kotoruž bęch hacž dotal z cyleje wutroby po-datų, dwelowacž.

Njech to wschitey starschi ſebi pſhemysla a rozmominaja, kaiſki wulci na džęſzowſku wutrobu dyrbi ſwarjenjo na wucžerja w jich pſchitomnoſci i mēcž. Z jich hanjeniem i dyrbja woni znicžiež wobraz, kotrž je wera a lu-hoſež natwarila — ale pſchejara bórzy ſo z tym tež ſami trzechja. Džęſz, kotrež wucžerja wjac njeſluuje, njezmaje tež starskich doſko w cjeſczi. —č.

Z Lužic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Po nahtym a njewočzakanym wumręcżu knjeza Hauss-manna, dotalnoho jeniežkoho kapłana we Woſtrowcu, bęsche tamniſchi farar knjez kanonifus Müller někotre dny cyle bjez pomocnika — a ſam bęsche cjeſz ſkhorjel. Tuž duchowna wschonoſcž džiwaſo na tajku nizu knjeza kapłana Nowaka z Khróſcžic do Woſtrowca poſła, zo by tam naſhwilnie kapłansku ſlužbu zaſtawał, donž móže ſo wuprózdnijene zaſtojniſtwo zaſ trucze wobſadžicž.

Do Chrósczic mjez tym nowoswjeczeny měščnik kniež M. Jaworck z Mikoczic na pomoc pschindže a budže tež Baczon, kaž hacž dotal, porjadnje zaſtarowacž.

Z Radworja. Zaſdženu njedželu so pschedysdfstwo naſcheje nowozaſzeneje lutowärne f prénjomu poſedženju ſendže a poſtaji, zo budže za pjenjezy, kotrež so na dan pschinjeſu, $3\frac{1}{4}\%$, potajkim wo $\frac{1}{4}\%$ wjetſchu daň dawacž hacž krajnoſta wſka banka w Budyschinje. Schtóż chce tohodla ſwoje pjenjezy w Budyschinje zbehnhež a do wjesneje lutowärne pschinjeſu, kaž je fo to w někotrych wosadach hžo we wulkej měrje ſtało, tomu radžimy, zo by to po možnoſći na započatku měſaca ſežini, dokelž je to za wobliczenjo joho danje w Budyschinje wſcho jene, lutowärna pak z tym dobuđe. Na dan pschinjeſene pjenjezy pschijimaja fo prénju a tsecžu njedželu kóždoho měſaca popołdnju hñydom po nyſchporje (w 3 hodzinach) na ſchuli. Pschinjeſcz ſme kóždý, tež ſlužowni a džecži, a njetrjeba tohodla ničto ſobuſtar bjež. (Požczeno doſtač moža njewobmjezowanohu rukowanja dla jenož ſobuſtarw.) Pschihadziež abo zhubicž ſo tu ničo njehodži, dokelž 11 ſublow, 14 z džela wulkih žiwnoſczow, licžba mjeniſchih wobſedženſtrow a rjemjeſniſtrow za kóždy nowy pjenjeſz rukuje. Tuž bě tež bjež dživa, zo hžo prěni raz teflo pjenjez pschinjeſchu, zo móžeshe ſo nazajtra nahladna ſumma na banku wotedacž, z kotrejz lutowärne we wuzkum zwjožku ſtoja.

Z Kukowa. Njedželu 24. juliya mějeſtej wobě tudyſchej ſchuli, naſcha hólczaca a kloschyrſka holčaca, zhromadny ſwedžen w Jaworje. W tſeſzej hodžinje, po nyſchporje, zhromadžichu ſo džecži w ſchuli, zetupachu ſo na Bjekarjec horje pětne do rjada a czechnjechu potom po Lipju won f tym znathm topolem. Běſche to rjony napohlad na te poſdra ſta džecži, kotrež, wjesole pschezpoſlo ſpěwajch na prósčnym puczu ze ſwojimi khorhojeſčiami a wencowanymi ſerdłami w powětze zejhravachu. Za džecžimi ſczechowashe nahladna ſyla wotroſzenych. Schtóż by ſo tola tež jónu z džecžimi njehaſ zavjeſelic! Pschihedſchi do Jawory zaſta cžah poſla Neumannec na kniejeſi luch, a netko wotměnjaču ſo ſpěwy z wjesolymi hrami. Hdyž bě čas domoj, podžakowa ſo jedny ze ſchuleri za wſchěch ſchulskej radže, kotař bě wjetſchi pjenjez za ſwedžen pschizwolita, a hofpodliwej Jaworje, hžož běchu někotſi burja tylkancow napjekli a khoſeja naوارili. Potom czechnjechu džecži naſpijet do Kukowa. Powſchitkowna wjeselioſcz bě nojrjeſiſche myto zaſtiadwarzomaj ſwedženja, kniezej wuczerzej Čeſcej a doſtojnemu kniezej P. Lehmannej a druhim kniežim, kotsiž ſu ſo wo to ſtarali, zo ſo džecžom njewostudži. — i.

W Sebnicach běſche njedželu 24. juliya ſirmowanjo. Najdoſtojniſchi kniež biskop z Drježdžan pschijewſhi bu jenož wot deputacieje katholſkeje wosady powitaný, dokelž ſebi ſwiatocžne pschijecžo njepſchijecž. Šwiate ſirmowanjo, kotrež ſo w Sebnicach prěni króz wudželeſche, doſta 311 wosobow, z kotrejž bě wulka licžba ze ſuſodneje Čeſceje. Na wječor wróci ſo najdoſtojniſchi kniež biskop zas do Drježdžan.

W Neuleutersdorſſe budže najdoſtojniſchi kniež biskop 15. augusta ſwiate ſirmowanjo wudželeſč.

Z Drježdžan je ſo nam powěćz doſtała, zo je ſoho Majestosz kral Albert fararia we Friedrichſtacž knieža K. Maaza za prěnjoho dwórſkohu předorja pomjenowaſ. Kniezej Maazej je ſo tež ſobu zaſtojnſtvo vikariatskohu radžiczerja dowěrilo.

— Z prénim augustom je do Drježdžanskeje diöceſy nowoswjeczeny měščnik kniež Wilhelm Vange z Bochuma we Westfalskej zaſtupil. Kniež

Bange je swoje studije dokonjał w Eichstädt w Bajerskej, hdzej je tež swiatu swjetcziznu doftał. Hacż na dalsche budże pomocny duchowny pschi dworskiej cyrkwi w Drjezdżanach.

W Blawnie we Vogtlandze je nowa fara założena. Hacż dotal slušachu tamnišchi katholikojo do fariskej wosady w Cvikawje a mějachu, taž katholikojo w Reichenbachu, woſebitoho kapłana. Założenjo samostatnego fararstwa w Blawnie je wschtikim tamniškim wosadnym wulku radości pschi-hotowało. To so tež wopokaza pschi pschiézdeža a zapokazanju prénjoho fararia knieza P. Kaisera, dotal kapłana w Reichenbachu. Woſebje wopokazachu swoju radość sobustawujenotliwych katholickich towarzistw rjemieslnickich, swj. Ćäcilije a swj. Marije a towarzistwa za twar noweje cyrkwie w Blawnie. Zapokazanjo prénjoho fararia sta so njedzeli 24. juliia pschięz knieza kanonika Willa z Drjezdżan, jako zastupierja Drjezdżanskoho konſistorija. Psihi Božich službach spěwasche towarzystwo swjateje Ćäcilije (otreż bu wot knieza Rößingera, nětko fararia w Annabergu, założone) Stehlowu missu Salve regina. — Wjedzor zhromadžicu so sobustawu wosady a katholickich towarzistw, zo bytu knieza konſistorialnego radžicžera kanonika Willa a nowego fararia z woſebitym swiedżenjom poczeczili. Najnaležniſche žadanjo katholikow w Blawnie je nětko nowa cyrkej, dokelž je dotalna kapalka, w kotrej so Bože služby dżerža, cyle njedostahaca.

3 chłoho swęta.

Němska. Tysacy putnikow lěta swoje kroczęce złożują do hnadnego města Kewelaer, dwe hodziny wot Gelbern, hłownoho města předadwoſchego wójvodstwa Gelbern, nětko pak k pruskej rheinskej provincji kuschaczo. Je tam 250-lětny jubilej. Lěta 1641 macjer Boža pschelucej z mjenem Buschmann wozjewi, zo dce na wětšym měsćeje kapalku natwarjeniu měč. Buschmann to, hacżrunje kudy, z Božej pomocu dokonja. Nětk so jomu pak dale wozjewi, zo je něhdźe w njejóbnych rukach jeje hnadowny wobraz a zo ma so tutón do kapalki pschenjescz. To so sta lěta 1642. Tysacy a tysacy su tam wot toho časa macjer Božu częsczowali a wo jeje zastupru próſtu proſyli, a tež wopravdze ſtrowotu a druhe dobroty częla a dusze doftali. Wjac hacż 350 processionow tam kózde lěto pschilhadża, wcho hromadże na 400,000 woſobow kózdrolećnje hnadowne město wopytuje.

— Dwe skóržbe psched iubiniſtwom w Pruskej netkli chły świet zajimajej. Prénja je wuskoržena a naſtupowasche morjenjo hólczeca w Xanten, dla kotorož so na židow, a woſebje na židovskoho rēznika Buschoffa tukaſche, taž je so to tež na tutym měscze wobſčerniſcho wopisowało. Wot tutoho procesja so węzakowasche, zo tola skončzne so wuswěli, hacż židźa wopravdze krej kſcheczanow do swojich jutrownych kłebow měscheja abo nic. Bohužel so to njeje wuswěliſlo. Dopotaki „za a pschedzivo“ njedostahachu, a Buschoff bu z jaſtwa puſchczeny. Lud pak tola tam je pschedswęczeny, zo je winowathy. — Druhi procesz wjedze so pschedzivo zaſtojniſtam, dohladowarjam a dżelaczerjam wulkeje żelezoliſteńje a fabrili w Bochumje, hdzej su so wulke jebanſtwa stale, kotrež je redaktor nowinow „Westfälische Volkszeitung“, Fuſangel wuslédził. Wozdžischo budże tež procesz mjez redaktoram a direktoram fabrili, Baare, so zapoczecz. Schto so wukopa, dyrbimy doczakacż. — Procesz je skončzeny. Z jednanjow so wuswěli, zo su wschelake njeprorjadnoſcze w fabrich so stale, njemoža pak so pola

žanoho z wobskoržených tak dopokazacž, zo mohł wotśudženy bycž. Tuž buchu wsčitcy wobskorženi swobodni prajeni.

Ruska. Kholeru, kotaž w poslednich lětach hucžišcho w Ruskej a tež druždže knježesche, a sebi mnohe wopory žadache, je tež lěta zažy wudyrila. We južnej Ruskej je so zapocząta a wot tam wupschestréla hacž k hlownomu městu, Petersburgej. Tež blízko pschi němickich mjezach si hižo někotri na nju wumrēli. Pruska wychinoscž tohodla wsčie móžne frédky nałożuje, surowoho njepchęzela wot sebje wotwobaracž, schtož budže so ji nadžich radziež. Skót a twory, kotrež móža kholeru pschenjescž, njesmědža so wjach z Ruskeje dowozowacž, tež ludžo, kotsiž z městow pschilhadzeja, hdzež kholeru knježi, so pschęz mjuzu nje-puschęzeja. Tež w Francózskiej su někotri ludžo na nju wumrēli; tola so zda, zo wona so tam dale njewupschestréwa, a zo sferze wotwobaracž pschibjera.

Z Afriki pschilhadzeja pschęcy nowe zrudne powěscze. Njeſutki jendželskich protestantskich missionarow pschecžiwo němiskim katholikam, kotsiž buchu bjez wsčeje winy zajecži a zatfeleni, su dospołnje wérne, kaž je so nětko polazało. Žda so tež, zo budże Němcka wot Jendželčanow khostenjo nječlowjetow a doscženjenjo za njeprawdu žadacž. Dale so wot tam pisa, zo je němska expedicija pschi horje Kilimandžharo dospołnje wot tamnyh wobhlerjow, kotsiž so spjecžowachu, zbita. Dwaj officiraj a množ wojacy su padnyli.

Wschelcžinj.

* Samomordařstwo na Čjornej Horje (Montenegro). Samomordařstwo maja w Čjornohórskiej za najwjetschu njezmujitoſcž. Tam nichčo njeponni, zo by sebi hdý žadyn Čjornohorc sam žiwenjo wzal a zdasche so, kaž by rjeſi, zo je samomordařstwo w Čjornohórskiej do cyła wotemrélo. Psched někotrymi dnami pak spyta někajsi Ljezar, kij so swoich wěricželow wjac domoboracž njezmóžeſche, so zatfeliči. Tola joho poſpyt so njeradži. Ljezara pschinjesczu do khorownje, hdzež jomu kulu wuczežechu a hdzež so zažy wustrowi. Po wsčeje Čjornohórskiej nastą tohodla wulka hara. Wjeřich Miklawšch (Nikita) khwatasche sam do khorownje a porokowaſche ranjenomu hacž nanajböle joho njezmujitoſcž. Ljezar wotproſhōwaſche wjeřehaj a pschi-sahasche jomu, zo je sebi swojoho njehmanoho ſtukta derje wědomy. Ale čwilowanja joho wěricželow su jomu bjez mała rozm rubile a zo je tak we wokomiku, hdzež bě bjez rozoma, třebu hrabnył. Wjeřich Miklawšch bu pschi tutnych ſłowach njezbuzownoho jara hnuty. Wón poruczi, zo ma so Ljezarym wěricželam z wjeřehowskeje poſkładnic zapłacžicž, pschikaza pak tež njezbožownomu čłowjekej, zo dyribi po wotkhorjenju Čjornohorskemu hnýdom wopushczęciež a swoju hanibu we wukraju potajicž. Něchtco mało dnjow pozdžiſiho wuda wjeřich Miklawšch rozkaž, w kotrejž prají: „Wschitcy czi, kotsiž sebi sami žiwenjo wozmu abo to ſežiniež jeno poſphytaja, maja za nje-čestnych wupowědženi bycž a jich czělo dyribi so 24 hodžinow zlawnje na ſchibjeſicu poívſyńež. Pschetož je Čjornohorca njedostojne, sebi sam žiwenjo rubicž, nad kotrejž ma jeno Bóh rozkažowacž a kotrež ſmě so jeno na bitwiſhežu k zakitowanju wótežinj woprowacž.“

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 387. Hanža Albertowa z Budyšina, 388. can. Jurij Lusčanski, preſes serbskoho seminaru w Prazy, 389. Madlena Kralowa z Pančic, 390. Madlena Kubašowa z Kukowa, 391. Jakub Klimant z Pěskec, 392. M. Jenki ze Sernjan, 393. Bernard Hicka, cand. theol. w Prazy.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 675. Madlena Kubašowa z Kukowa, 676. M. Jenki ze Sernjan.

Na lěto 1890 dopłaci: k. 706. M. Jenki ze Sernjan.

Dobrowolny dar za towarzstwo: k. can. præses Łusčanski 1 m.

Zemrēte sobustawy: k. vikariatski radzićer Józef Dienst, dwórski prëdař w Drježdānach, Marija Delenkowa z Drježdān. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 107,576 m. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: Budyšski procession w cyrkwi najswj. Wutroby Jézusoweje w Baćonju ducy z Różanta 12 m. 55 p.
Hromadze: 107,588 m. 55 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,084 m. — p. — Dale je so woprowało: za wotemrētu 3 m. — Hromadze: 11,087 m.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: can. farař Jakub Werner z Khrósćic 40 m., Mikławš Šołta z Radwora 25 m., M. z Khrósćic 1 m., njemjen. z Radw. wosady k česći Mać. Božeje wěsteje winy dla 10 m., njemjenowana z Radw. wosady 5 m., Madlena Sołćic z klóštra Mar. Doła 2 m., Jurij Wjeńka z Worklec 10 m., Mikławš Holka, kanclist w klóštrje Mar. Hwězdze 6 m. 50 p., swójba N. 25 m., z klóštra 25 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: z klóštra 50 m.

Zaplać Bóh wěsem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrēloj ſtej: Hana rođ. Henčec (Hejdanc) ze Schunowa, Marija Lebzec ze Serbskich Pazlic. R. i. p.

XVIII. hłowna skhadżowanka serbskeje studowaceje młodoscē

budźe **7. augusta** popołdnju w **4 hodzinach** w **Šmyrekec** hospencu w **Kulowje**. Wječor $\frac{1}{2}$ /8 hodzin mały koncert a džiwadło.

Serbja a přečeljo Serbowstwa so přečelnje přeprošuja.

Za staršoho

Michał Sewčik, stud. theol.,
podstarši serb. stud. młod.

Lokalne Towarstwo Serbskich Burow za Ralbičanskui wosadu
zmeje njedjesu **14. augusta** popołdnju w **4 hodzinach** zhromadžiznu w **Konječatā**. (Skazanjo hnojow a symjenjow, namjetu.) **Předsjedanstwo.**

Pobocžne Towarstwo Serbskich Burow w Khrósćicach
zmeje zhromadžiznu póndjesu **15. augusta** popołdnju w **pięczętich** dla skazanja
hnojow, tak daloko hęć hišćeje pobrachuju, a symjenjow za nazymu.
Předsjedanstwo.

Zjawny džak.

Wšitkim, kotriž su mi we mojich studijach a při mojim zastupje
do swjatohho měšnistwa lubosc a dobroty wopokazali, wuprajam tudy
wutrobne „Zaplać Bóh tón Knjez“.

Mikławš Jawork, měšnik.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

20. augusta 1892.

Lětnik 30.

S h r o t k a.

(4. Vokročowanju.)

Tež Žadwidz̄y so na hrodžiščku lubiesche, woſebje pač, pschindže-li
Wicžazec Žurk na bjeſadu. Dorozymiſtaj wſchak ſebi bórzy, Handrij nauuži
Žadwigu za krótki čas ſerbſki. Pod lipomaj so někto zaſy wſchitko wožiwi.
Žurk klepaſche tu z čerwjenoho cyhela cymt, pschedawasche běly pěſk za drobný
color a ſuſchenki za mjaſo. Ale tež Žadwiga běſche khětro njeſwědomita a
wobſchudži Žurka, hđežkuli móžesche. Kermuſchu žiwiſesche joho z hlinjanymi,
rjenje z pěſtom poſypañymi tyfancami a napojetſe joho z huſachym winom.
Jeje kruwý, horncowe wuſchka, wſchak derje njedejaču a ze ſchmich a trawy
tač khětſe kórca njewumkózíſtaj. Bě potom bjez džiwa, zo njemějſchtaj na
vječjwo ani muki ani mloka. Ale najebac̄ tutých njelubožnoſcžow mějſchtaj
so tola jedyn druhoho rad kaž bratr a ſotra. Džecžaca wutroba džé je poňa
rjaneje luboſče. Handrij mějſeſche z njewinowatymi džecžachmi hrami ſwoje
wjeselo, widžo, zo pschi tym Žadwiga najſnadniſho ſwoju zrudobu zapomni. Ženož
Wicžazowa njekhwalesche jara Žurka, hdyž joho lepi, tak jeje horncam wuſchka
woſklepowaſche. Tu mějſeſche potom zaſy prut jednač. Tola pola Wicžazec
Žurka běchu tež płaczki a ſměchki w jenym měſčku. Tak dolho kaž prut
po khribjecžku rejwaſche, płakaſche a žalosčeſche, ale hdyž wjach za kožu njeň-
běſche, běſche zaſy tojki ſchibalk kaž předy. Skoro džen wote dnja khodžeſche
Žurk k Žadwidz̄y, swojej towarzſchcy, na bjeſadu. Bože ſkóńczlo widžeſche tu
na hrodžiſčku pscheſame wjesne, zbožowne woblicža.

Samo Handrij womłodži zaſy trochu a joho zmorshečeſene woblicžo ſo
wujasni. Njemějſeſche wſchak tež žaneje nužy we ſwojej budch, ale čzinjeſeſche
ſebi pscheſych złoth džen. Ze ſtražniſtwom njeſtažeſe ſebi nōchnoſho ſparo, wſchak
tu paduchov njebe, a byli ſo na wſchém poſledku tola jónu dundak pschi-
čampal, zmotachu žno joho wjesne pſy. Tuž tež naſch ſtražník jenož z wječzora

duch lehneż a rano starishi łożą trubiesche, hacżrunież bę to druhdy hiżo cyłe na bělym dnju. Gwiaż żenje swojej Bohu dżakowanu hişcze dość dobreju plucow njenapinasche, khiba zo pschipadnie jónu w noch wocuzi. Tu wotewri sebi potom swój łukacj a trubiesche z wołniesckom won do cžiczeje noch; nastaji khwilku wulski, hacż so nihdżę nicżo njepakoścji a njekramoścji, woħbladny so kołowokoło a potom zaprasny zaży wołniesckho a zary so do cžopkoho poslescheża, z fotrohoż bę bórzy zaży jenoż hişcze joho smorczenjo tylsciecz. Tola druhdy strażowasche Handrij też swědomicze a bę też w noch na nohomaj. A to bę pschecy, běchu-li wo wsh někajka kolancja abo kschczizna, mała kermusčka abo wulka kolbaşa. Potom wobu so też Handrij zaży swoje dolhe pôske schörnje, wobleče so swój dżerawu kabat, kotryż sebi ze zamyskom njezapłata, staji sebi swoju zerzawu pschilbicu (helm), wopasa so z mječom a do ruki wza sebi kozačku hlebiju a tajki džesche z Jadtigu, kotraż za nim staru trubu njesesch, wjesku strażowacj abo lěpje tkancę a kolbaşa stonacj. Nječinjescie wschak nicżo rad podarmo a tuż tehdyn strażowasche, hdżż z najmienšcha něčto lepi, jeli nic paducha, dha tola skibku tkanca, kóncik kołbasy abo karaneżk piwa. Piwo wschak jomu też derje běżesche. Za to pak jim potom też trubiesche, hacż wschę wofna scherczęzachu. Wo wsh wschak mějachu bórzy wschitcy ludżo Handrija radu a wschudżom bę radu widżany. Wědżesche džę telko powědacj a wschęt zabawiecz a, dyrbiesche-li bycż, też serbiku reju zapiskacj na swojej harmonich. Serbska pčistojna reja wschak hişcze tehdom w Serbach njebe tak začpeta kaž džensnisci džen, hdżż na rejwansej lubi jenoż walceru, schotske a winery knjeza. Džensa njebe węzo našch Handrij ze swoimi serbskimi rejemi trjechil, ale tehdom to hişcze płaczescie, tak zo bę našch strażnik bórzy najwidżanischi muž wo wsh. Běsche wschak też tajki wschostronski talent, wustojesche so nimale na wscho. Zakkó-li koho w boku, runasche a plesťrowasche joho Handrij, hubniesche-li něfomu kruwa, wukazowasche zaży spomożne zela. Samo do zakonow a prawow bę ponuchał, a to nimale z dobrym wuspehom, z najmienšcha poradzi so jomu, pschecy wschęt, kotsiż běchu so zwadżili, z dobrym a — schtoż bę najkharmańsche — pchi tym darmo zjednacj. Wschudżom a pschecy wědżesche Handrij radu a pomoc. Wschém bę po woli. Wo żně wěchęzescie rjane wjedro, na hruzle pak pschimokowace. Na tajke waschnjo bu bórzy lubusčk wschęt daloko a scheročo. Samo scherjenja běchu so do njoho zalubowale, z najmienšcha wědżesche wo nich cyłe rynki wjecżor na bjeſadże powědacj.

Tajki nawědzity muž, kaž Stariec Handrij, bę eżi kaž stworjeny za wucżerja. Tehdom wschak njebe hişcze telko schulow w Serbach, a džecži njetrjebachu hişcze wosom lét do schule khodžic, zo býchu serbsti woteznałe a so po něčim pschenemęzile. Za tamne eżoż szélechū jenoż zamozniſki swoje džecži trochu do schule, njebe-li pschedaloko. Džecži khodżachu jenoż swojej dwe lécje do schule, ale naukuńču tola, schtoż do hospodařstwa trjebachu. Z najmienšcha njewiasche telko kublow tak straschnje ke Krałecam kaž džensnisci džen, hdżż ludżo njewědža, tak zahe býchu tola swojich lubusčkow ze serbstich wjesnych schulow wzali, a je do města pôstali, hdżż bohuzel pschecžasto jenoż pjeniezy pschecžiniecz, so naduwacj a pschicj a hlepje němcowacj naukuńu, boždla pak nic lutowacj a so pilnje burskoho džela pschimacj. Za burske dželo su woni wschak potom, hdżż móža cžwacj němisi, pschejara woſobni a zdželani.

(Pokročżowanjo.)

Z Lujic̄ a Saksieje.

Z Budyschina. Swjaty wótc bamž Leo XIII. je tudomnomu tachantstwu swjatoho Pētra a sobu tež cykle Lujiskej diöcesy wulku čescz wopokaſał a z tym tež wurjadny dopokaz swojeje luboscze podał. Toho Swjatoscž je wysołodostojnomo knyeza Šakuba Kuczanka, kapitularnomo kanonika a seniora tudomnomo tachantstwa swjatoho Pētra, za čjeſtu noho komornika w módrej violetnej draseže pomjenowaſ. Wjelezaſluzbny knyez senior Kuczanek lěſta 21. oktobra 50 lét doſczechňe, zo bu z měſtneſkej swjecziznu do swjatoho powołania zapokaſany. W tuthy 50 lětach je wjele ſkutkowaſ k česczi Bozej a k spomoženju duchowym, nětko hjo wjele lét jako hlowny wjednik naſheje duchowneje wyſchnoscze. Toho mnohe a wulke zaſluzby ſu najdostojnichho tachanta knyeza biskopa dr. Ludwika Wahla a dweju druheju ſobustawow tachantskoho konfiftoria knyezow kantora Blumentritta a ſcholaſtika Hórnika pochnule, zo ſu ſpomnjeni wysoch knyeza na pſchihódne waſchnjo swjatoho wótcia na bližki wažny džen knyeza seniora Kuczanka ſedžbnoho cziniſli. Bamžowy nuncius w Mnichowje Agliardi, kij bě pſched dwémaj lětomaj tež ſam w Budyschinje a tehdom knyeza seniora zezna, je pſcheczelniwie tomu ſwoju pomoc poſkicžil, a w krótkim běſche tu tež wyſoke wuznamjenjenjo wot swjatoho wótcia za knyeza seniora Kuczanka, taſkoſož drje je ſo jara z rědka žanomu seniorę Budyschskoho tachantſtwa doſtało. — Tuto ſo wysołodostojnemu knyezemu seniorę njeđelu 14. augusta wot najdostojnichho knyeza biskopa swjatoczne wožjewi. W zhromadžizne wſchitlich tudomnych duchownych pſchepoda najdostojnich ſkope, wopomniwſchi wulke zaſluzby knyeza seniora a wutrobný podžel najwjetſcheje radoſcze wſchitlich pſchitomnych, haj cykle diöcesy, knyezey jubilarej bamžowy dekret, wopſchijach tute wuznamjenjenjo. Tež wožjewi najdostojnich ſkope, zo je Toho Majeſtoſcž kral Albert poවeſej wo tuthy wuznamjenjenju z wjeſloſcžu pſchijal a radſlubje dowolnoſež k trjebanju taſkoſož wuznamjenjenja poſkicžil. — Tak je, kaž najdostojnich ſkope pſchi dalszej pſchilegnoſczi tak rjenje wuwiedze, naſch swjath wótc ſo z nowa wopokaſał jako pontifex maximus, jaſo wulki „moſthy-twarjer“, natwariwſchi kaž wulki moſtowy woblik wot swjatoho Pētra w Romje hacž k swjatomu Pētrej w Budyschinje. Swjath Pētr w Romje poſtrowia swjatoho Pētra w Budyschinje! Njech wotpoczuje tutón nowy dopokaz wótcowskeje luboscze a paſthyſkeje staroscze naſchoho swjatoho wótcia nad naſchim staroſlawnym tachantſtowm! Njech wotpoczuje žohnowanjo swjatoho wótcia kſchecjanſtwa nad naſchim wjeleczeczenym knyezom seniorom — na mnohe lěta!

Z Radworja. Naſcha „Katholſka Vjesada“ mjeſteſche njeđelu 31. julija ſwoju měſačnu zhromadžiznu, w kotrejž ſo po krótkej rozprawie wo „ſtawiznach hnadownomo ſwjeczecza najzbóžniſcheje knyezny w Róžencze“ pſchednoſchowasche a to woſebje wo naſtačzu hnadownomo měſtne, wo wſchelakich cyrkwiach a

łapałach, kotreż tam bęchu a z dżela hiszczęsu, a two założenju a wuwicżu Bożich słuzbow. Na to poda zasny t. wuczer ſr al rozprawu wo zrudnym dörnicze krajinu Ugandy, hōżeż su rjenje założenu katholiku cyrkę nimale znieśli a to w zwiażku z lutherskimi Sendżelczanami, kotsiz su tam t. wotstronjenju njewolnictwa czahntsi, a nětko sami pschewinjenych katholikow za njewolnikow (ſklavor) pſchedaču. K tomu pschitomni hiszczęsu, kaf pał so za to na drugiej stronje w Sendżelskiej doma, wosebje w Triskej, wobstojnosće t. lepschomu katholikow pschemjeniecz poczinaja. — Pschichodna zhromadźina je porjadne njedzelu 28. augusta.

3. **Z Něhdzec.** Někotrym sobutławam nasheje lutowańje so provisija pschejara wulka bycz źda. Tola tomu tak njeje. Pschetoż ſchtóž pjenieży druħdze lepie a tuńšcho doftanie, njech sebi je tam pożci; ſchtóž pał dyrbi druħdze wach placzic, dale po nie hicż a ſchtó wę kaſte wumijenjenja podpisac, tón winy t. dzīwanju nima.

3. **Z Neuseintersdorfa.** Nascha wosada mjeſečne njedzelu 14. augusta zboże, preni króž naschoho najdostojniſchoho knieza biskopa dra. Wahla powitac. Wón pschijedźe, pschewodžany wot najdostojniſchoho knieza monsignora seniora ſeučanka a knieza seminarſkoho direktora Loebmanna z Budyschina, t. nam a pschenocowa na farje. Maſajtra, na dniu do njebies wzacza swj. Marije, kiž je patronka nasheje cyrkwe, dosta něhdze 80 wosobow swjaty sakrament firmowanja. W 9 hodzinach bęchu so wſchitke tudomne katholiske towarzystwa zhromadźile, zo byču najdostojniſchoho knieza z fary do cyrkwe pschewodžale. Cyrkę ſama, kotrejż weża je zandżene lěto pscheporjedżana, bę jara rjenje z wencami a z pletwami wupyschena a z pobožnymi dospołnje pschepjelniena. K Bożej miſchi ſlužebſtoj kniezej biskopej t. direktor Loebmann a t. professor P. Zenker z Radna w Čechach, mjez tym zo tudomne towarzystwo s. Cäcilije pod wustojnym nawiedowanjom t. wuczerja Berneta kacjanſku Božu miſchi woprawdze miſchtrowych spěwasche. Wo ſtukowanju Ducha swjatohho a joħo darach t. ſirmujomym na wutrobnie waſhijnio porheżawſhi, wudżeleſche najdostojniſki kniez biskop swjaty sakrament firmowanja. — Popołdnju po njeſhporyje poda so naſch wypoht do blízko Warendorfa w Čechach. Najpriydy podachu so do cyrkwe, hōżeż ſlawnie znath hubžník t. P. Ulbricht ſwoje ſpěwarſte towarzystwa zhromadźi, kotreż něčto pschihodnych ſpěwów pschednjeſe. Na to poczęſći t. biskop t. tachanta Schierza ze ſwoim woprytom, hōżeż bę tež t. tachant P. Storch z Georgswaldu pschitomny. — Wječzor bę wulka zhromadźina kaſina, hōżeż bę so wjèle wosadnych zechlo, zo móhli raz w bliskoſci swojego wjeleczesczenoho a wjeleubowanego wjehiſchoho paſthyrja wobycz. Tež tu porheža hnadny kniez wutroby hnijace ſłowa. Cyła wjes wobdżeleſche so na tutych ſwjedzenieſtich dniach a pokaza ſwoju pschimisnoſć a luboſć t. ſwójmu wjehiſchomu paſthryej tež zwonkownje z tym, zo bęchu domy bohacze z khorojemi, z wencami a pletwami wudebjene. Popołdnju wopuſteči naſ zaſ najdostojniſki kniez biskop, pschewodžany wot nutrnych pschecžow a czucžow džakownoſće wſchęch, kiž mjeſachu zboże joho widżec, ſkyłhečz a ſpoźnacj!

3. **Z Kulowa.** Njedzelu 7. augusta wotmewaſche tu serbska ſtudowaca młodoſeč ſwoju XVIII. hlownu ſhabdżowanku. Njebe drje po jeje dotalnych wuſtaſkach dowolene, zo so ſhabdżowanka tež w Bruskej wotmewa, tola loni so tute poſtajenjo pschemjeni a to nic biez wažnych wiñow. A zawiſeſe, serbska ſtudowaca młodoſeč so njebudže trjebac kacž, zo je ſebi jónu do Kulowa zaběžoła; z najwjetſcher pschecželiwoſću bu tam wſchudźe witana. Hijo ſobotu

psychopoldnju pôsľachu Höškowsch burja dwaj rjenje wupyschenej wozaí do Nalec po studowach a nijedzeli tsi. Taiskej pscheczelniwoſci najwutrobiſki džak! Všcho to a druhe napjelniſeche z nadžiju, zo ſo ſchadžowanka derje minje, a woprawdže, nadžija drje tu nikoho nijeje zjebała: tak nahladna bě hžo popoldnju zhromadžizna studowach a serbſkohu ludu! Serbſkic studowach bě pschitomnych 35, mjez nimi 1 Delnjoſlužičan; dale nas wopytachu 5 čeſen a 1 pôlſki mlodženc. Wokolo tuthy bě ſo poľna ſala serbſkohu ludu zhromadžila, a pschede wſchém tež ſchadžowanku ze ſwojim wophtom pocžecjichu: k. farar Waltař, k. gynn. wychſchi wucžer dr. Kleiber, k. kaplanaj Zarjenk a Scholka, k. redaktor Smoler a někotſi knježa wucžerjo. Hdyž bě ht. starschi, stud. theol. A. Dub, tak nadobnu zhromadžiznu powital, wotměwaſche ſo ſchadžowanka po ſtarym rjedže. Najprjedy podachu za ſtupjerjo jednotlivych serbſkich studentſkich towarzſtow rozprawu, tak je ſo w ihmle a w zaňdzenym lécze za serbſhčinu džekalo; mjez tuthy rozprawami ſkyſchachmy lětſta tež přeni króz rozprawu delnjoſlužičkohu studentſkohu towarzſtwa „Zvěſtka“ z Khocžebuza. Zawěſcje ſebi kózdy dobrý Serb pscheje, zo by w tamnyh ſtronach serbſke živjenjo zahy bôle wocuzilo, ze serbſkej rycžu ſo serbſka pobojnoſez tam zaſhowała, a tohodla je jara zwjeseſlace, zo tola někotſi studentſza tom zahy pocžinaja wo ſwoju macžerſhčinu ſo prôcowac̄. Knjez can. cap. schol. M. Hórnik a k. wychſchi wucžer Černy běſchtaj ſchadžowaney ſwoj poſtrou pôſlaloj a k. farar Ducežman w Lipsku ju ſ telegramom pocžecjí. Knjez gynn. wychſchi wucžer dr. Muſka a k. wychſchi wucžer Černy běſchtaj tež předy hžo podstarschomu, stud. theol. Michalej Schewczik, listaj z najwutrobiſkimi pscheczem pôſlaloj, kotrejž listaj tutón pschedecjita. Knjez Černy napominasche tež serbſkich studowach k hromadženju ludowych baſkow a t. d. a k. dr. Muſka viſasche dale wo naležnoſci Žeijlerjowych ſpiſow. Wo tutej wěch ſchadžowanka ničo nowoho hſchecje njeponstaji. Wſchako móže tohodla kózdy ſwojoho Žeijlerja ſebi kupic̄, hdyž je něk ſtönčinje docžiſhčan. A zowěſcje bužje prawje wjèle domow bórzy holpodowac̄ rjane baſnje, baſki a ſpěw naſchoho Ž. Žeijlerja, kotrej je serbſka ſtudowaca mlodoforč lětſta do wudala. W tuthy nadendže serbſki lud rjanu cyrobu, zowěſcje rjeniſhu, hacž hdyž ſo z njeſhmanym němſkim knihami daji. Tohodla kupujeje Žeijlerja! — Bórzy po započatku ſchadžowanki poſtrou pſchedyda towarzſtwa serbſkich burow Kulowſkeje woſady, k. Mónik ze Sulsche, serbſkich ſtudowach, na czož podstarschi ſo prôzowasche wotmolwic̄ na praschenjo, cžohodla ſu ſtudowach do Kulowa pschischi: serbſkomu buřkomu towarzſtu Kulowſkeje woſady kaž tež delnjoſerbſkim ſtudowachm cžycſhe ſo hornioſerbſta ſtud. mlod. bližic̄. Knjez farar Waltař napominasche serbſkich ſtudentow k wutrajnoſci, serbſki lud k swěrje, zo by tak ze ſwojej lubej narodnoſežu tež ſwoju wěru a pobojnoſez zaſhował, a tu napominasche woſeſje serbſke macžerje, kotrychž bě tež rjana liečba pschitomnych, zo by hžu ſwoje džecži derje serbſch wukublač. Knjez kaplan Zarjenk zahorjeſche k jenocže pschi hajenju Serbowſtwa, k horſiwoſci za narod. Knjez cand. theol. Jakub Schewczik napominasche k kupowaniu a čítanju serbſkich knih; k. redaktor Smoler žadaſche, zo by ſkoro zahy za nowymi, bôle dramatiſkimi knihami za serbſte džiwadlo hlađalo. Na poſledku tež hſchecje ſtud. Andrički, fiž bě předy hžo čeſkich ſtudowach z serbſkimi a čeſkimi ſłowami powital, delanski lud napominasche, zo by tola pschedech prawje dobry serbſki woſtal. — Za nowoho hłownoho starschoho wuzwoli ſebi serb. ſtud. mlod. ſtud. theol. Michał Schewczik a za podstarschoho ſtud. jur. Hermanna;

za městno pšchichodneje skhadžowanči buchu po dlěžšej debacje Ra kec y postajene. Nowy a wažny bě lěta namjet, zo dyrbjale so skhadžowanči tež druhdy w Delnej Lužicy wotměwacj. To by zavěscje cyle derie bylo, tola najlepje drje budže, hdyz hornjošerbske skhadžowanči wostanu, kaikež su, a delnjošerbšči študowach sami mjez sobu skhadžowanči začoža a zo potom jeni druhich na skhadžowančach woprytujemy. — Pšchi tajkých a druhich wuradžowanach a zahorjačych ryczach bě so čas jara býrzy minyl. Haj, něchtokuli dyrbjescje so jara pšchirótsciež, dokelž bě so za zabawny džel skhadžowanči postajeny čas hýžo pšchiblizil. Skhadžowančka bě hýžo pšchez 3 hodžin trala, hdyz ju hl. starschi po zwuczenym waschnju ze spěwom „Raſche Serbſtvo z procha ſtawa“ ſkóneži. — — Wječor wokoło 8 hodž. započa so malý koncert, wot Budyskich seminaristow wuwiedženj; pšchede wſchém pak je ſtud. mlodošči wulki džak dołžna knježnje Mili Kordinec, kotař ze ſwojim krasnym hlosom tsi rjane ſpěwy pšchednjeſe. Tohorunja zaſluža ſebi wſchón džak a khwalbu hraječki (knjeni Ramšhowa, knježny Kralec, Harnapec a Bječkec z Bidschina) a hrajerjo pšchi džiwadle, kotař hnydom po koncercje ſežehowaſche. Hraječke ſo znath kruch „Ranckowe ſchtorňe“. Schtož ſym hacj dotal ſkyſchal a ſchtož ſym ſam widiół, po tom ſměr drje prajicž: wſcho, koncert a džiwadle, bě jara derje radžene. Dale rožudžowanč nočeu. Zo pak móžesčke ſo tajla rjana zabawa poſkicž, wo to ma pšchede wſchém hlownu zaſlužbu seminarist Škodenk, kotař je ſo z jara wulki prócu wo koncert a džiwaadle staral. Hdyz bě ſo tež hiſtčče póníželu wulci na Hodler pola Wojerec derje radžit, rožendžechu ſo skhadžowarjo z nutrnym pšchečžom, zo by ſo hiſtčče wiele, wiele tajkých skhadžowančom tak derje minylo k lepschomu luboho Serbowſtwa. Is.

3 chloho swěta.

Němska. Wječh Bismark je ſo zaſy na ſwoje ſubko Friederichſruh njedaloto Hamburga wrócił. Pſched nekotrymi njedželemi jědžesche wón na kwas ſwojoho ſyna Herberta do Wina. We wjacích městach, wosebje tež w Drježdjanach, joho političen pſcheczeljo na wſchelake waschnjo czechowachu. Wot Wina jědžesche wón pšchez Mnichow do kupjelow Kiſſingen, hdzej ſo jomu teſamo hoſdowanjo ſta. Škónežne na dompučzu wón hiſtčče w Jenje, hdzej bě jako młodženc ſtudoval, pſchebýwaſche. Tu ſo jomu k czechizi na torhosčezu wulki ſwjedžení wuhotowa, hdzej mejesche wón doſku rěč, kotař bě njeprſcheczelſka kejzorej a nětežiſhomu kanclerej. Bismark ſebi teſko prajicž dorveri pſchecživo kejzorej a kanclerej, kaj ſebi za joho čas nictó ani naždala prajicž zwěril njeby. Tež na centrum a nekotrych joho ſobuſtawow mejesche wón něchtokuli ſwarjecž. Bismark njemóže zabyc̄ w ſwojej czechelakomosći, zo je ze ſwojoho wulkoſtu města wotſtronjeny, a zo kejzor wjac nječini, ſchtož wón chee. Wſchudžom, hdzej je móžno abo njemóžno, wón tohodla ſwoju njeſpolojnosć k wjedženju da w ſwojich rěčzach, a bóle hiſtčče w ſwojich nowinach „Hamburger Nachrichten“. Tu a pſched ſwojimi lubymi, kotsiž jomu pſchech a wſchudžom pſchibloſuja, drje wón to čini, ale do ſejma, na kotař je woleny, pak njeprſchidže — dokež by tam tež wot ſwojich napschecžiwnikom frutu wěrnoſć ſkyſhcež dyrbjal —.

— W měsče Erfurt wotbýwaſche ſo tamny thýžen zchromadžinza thüring-ſkých katholikow, ke kotařiž pak běchu ſo tež druži, z cyleje Němskeje pſchizam-nyli. Najhlowniſchi rycznik bě ſejmki zapoſlanc dr. Lieber. Na tutoho bě Bismark w Jenje najbóle ſwarjet, joho „ſocialdemokratu“ mjenuju. Z krofimi,

ale krutymi słowami dr. Lieber jeho w Erfurcie motwokaza prajich: Teli je schtó w Němskej njeprzeczel wychodźce a socialdemokrata, dha je to Bismarck, dokelž wschudźom ze słowom a z piśmowem lejzora a jeho ministrow pschima a wusmiescha. Dale wobkruczí dr. Lieber z pschihlośowanjom cyklej zhromadźizny, zo centrum (to su katholikojo) swérnje stoji ſe krajej a ſe jeho ministram. Też ryczesche dr. Lieber wo socialnym hubjenstwie a wo móznoſci, to samo wotſtronicz. Socjalne hubjenstwo wobſtoji mieniujch w tym, zo su dżelaczerjo zwiazań na fabriku, hdzejz dyrbja, muž a žona, cykly dżen a čaſto też w noch ſtačz. Za swoje dżeczi njemóža ſo itaračz, a tute, same na ſo pschipołazane, běhaja wokoło a nicž dobroho njenauknu. Wón praji: tomu móže ſo jenož pomhacz, hdzejz ſo tak mienowane „małe rjemieſl-niſtvo“ zaſy pozběhnje, t. r. zo móžetaj nan a macz doma w swojej swójbje ze ſamſnymaj rukomaj, abo z małej maschinu, twory, kotrež fabrika dżela, zhotowicz.

Austria. Po pschikkadze němskich katholikow wotbywaja ſo tež hijo něchtó lét w Rakuskej taſke zhromadźizny. Brénja a druga běſtej we Winnie, leſta paſ ſo wſchitcy zendzechu do Linca, kotrež je hłowne miasto wójvodſwa a sydlo biskopa. Runje tu katholske žiwenjo rjenje kęſeje a Linc je ſo hijo čaſczejſho jako kruta twierdžizna wery wuznamienit. Schtó njeznaje mieno biskopa Andigier, kotrež bohuzel w swoim měſcze wjach njemóžesche ze ſamſnymaj wocžomaj kraſnu zhromadźiznn wohladacz. Ale jeho duch knjeſesche na zhromadźizne, wón dže ma wulku zaſlužbu, zo biskopow cykloho kraja pohnu a zahori, za prawa cyrkwe zmuzicze wojovacz, woſebje za ſchulu, z kotrejz w Rakuskej hřichče prawje hubjenje stoji. Pschitomni běchu w Lincu nimo kardinala a wjerchbiskopa Grusche z Wina 6 druhich biskopow, dale wjednik rakuskich katholikow wjerch Lichtenstein. Z Němskej běchu pschitsli woſebje zapoſłancaj dr. Drterer a Dasbach, wjerch Löwenstein a k. Kochus v. Kochow. Woſebje ſo tu jednasche: nowe powſchitowne katholske nowiny zaſoſicz, taž poſla naš „Germania“ je.

— We wsh Třebíz-u poſla Slanoho (Schlan) w Čechach bu Wjacksonowej Beneschej rjany pomnik ſtajeny. Zo ſo komu pomnik ſtaji, to džensniſki džen niciož žadne njeje, ale zo by ſo jednoromu wjehnomu kapłanu tuta čeſez doftała, to drje ſo hřichče ſtało njeje. Tutoń nadobny měſchnik a wulki ſpiſowaczel paſ je ſebi to tež doſpołnje zaſlužit. Wón narodzi ſo lěta 1849 w Třebízu a zemře lěta 1885 jako kapłan we wsh Klecany poſla Prahi. Wón je w tutym, Bohužel jara krótkim žiwenju ze swojej wulkej wobdarjenosću a njewuſtawacej piſnoſeſu ſwojemu ludej wulku ſyku hacž nanajrejentich zabawných a powuzachých knihi napiſał. Su to z wjeticha wobſchérne po-wjedaniczka a dleſche ſtamiznę ze zanidzenych časow, w kotrejz z miſchtrouſkim pjerom wopisuje, taſ je w Čechach psched ſtami lét bylo, hdzejz bě n. psch. 30létua wójna, taſ je jo ludžom woſebje na wſach we zlych a dobrych časach wjedlo. A wſcho to je wón w tak cijistym ſchesczanskim duchu, z tajſej luboſeſu ſi ſwojemu wjehnomu ludej, pschi tym taſ zoſimawje a luboznje wopisał, zo ſu ſo ledy hdzejz žane ſpiſy tak ſpeſčnje rožſherile a taſ rady čítale, taž ſpiſy Wjacksona Benescha-Třebízskoho. Wón bu za krótki čjas — taž něhdyn P. Tecelin Mět w Serbach — lubuſki cykloho čeſkoho ludu. Tohođla poſtaſichu jomu w jeho domiznje na hórcy pschede wſu, hdzejz wón najradſcho pschibywuſche, kraſny wulki pomnik, na kotreymž je w duchownstiu talaru ſedžo w kamienitej ſtatuirje pschedſtaſeny, zhladuju do rjanoſho čeſkoho kraja, taž ſo mjez horomaj Ryp-om a Bezděz-om wupſchestrjewa. Tu čeſez dyrbimy Čecham

wostajicž, zo sebi thč, kiž su so za nich prćowali, wažicž wędja. A węseje budže napohlad tutoho pomnika, kiž je tak poniżnomu a tola tak wulkotnomu měschnikoj postajeny, mnogich k podobnomu skutkowanju za cyrkej, wótczini a za swój lud zahorjeć.

Francójska. Swjath wótc je njedawno francójskim biskopam pismo pschipoštał, w kotrymž jím poruczi, na to skutkowacž, zo bychu katholikojo republiku pschipoznali. Tute pismo je dobre płodы mělo. Psihi posledních wólbach tak mjenovaných „generalnych radžiczelow“ bu wjese republikanow wjac wołenych, džzli herak.

Jendželska. Wobstarjeny Gladstone je psihi wólbach swojoho psche-čiwnika Solisburgh pschedobyl. Gladstone ma nětko do cyka nowych ministrow namjetowacž. Zawęseje budže joho prénje džělo, hdjž zmeje ministrow, Friske naležnosće wurunacž.

Buska. So tola zda, zo cholera psihi němskich mijezach pszech bôle wotebjera. Ale cžim surowiščho zakhadža a wupschestrue so do asiskeje Ruskeje a do Persijskeje.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 394. Mikławš Hantuš w Drježdžanach, 395. Jan Nowotnik z Budysina.

Sobustawy na lěto 1891: k. 677. Mikławš Hantuš w Drježdžanach.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 107,588 m. 55 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: za wotemrětu 3 m. — Hromadže: 107,591 m. 55 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,087 m. — p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadže: 11,088 m.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowała: Hana Šołćina z Lutobča 10 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. P. Malachias w klóstrze Marijnym Dole 7 m.

Za cyrkej w Lubiju: Hana Šołćina z Lutobča 10 m., J. L. 6 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Moja khěža že zadnim twarjenjom a z hródžemi pod hrodom (na Židowje) je na pschedaní. **Juriij Łukasik**, tachantski služownik.

Pónđeslu 5. septembra pónđe procession z klóschtra Marijneje Hwězdy do Krupki. Rano w 5 hodžinach su tam kemsche a w 6 hodžinach procession wot tam wotemrěje. **J. Schere.**

Đžaf.

Dokelž smy z Bożej pomocu a dobrych ludži podpjemu nashe z Božim dopusčenjem naletu wotpalene twarjenja sebi zaſy natwarili a tež je wobczahnyli, z tutym wutrobný džak prajimy wschitkim, kotsiž su naš psihi tym z fórami a wulkotnymi darami podpjerali. Wosebje pak so džakujemy řamienjanistom Winarjecom za hospodu, a psihi tym hiſhčje picu za skót, kaž tež Radwóřkomu wojerškomu towarzstwu za wulkotny dar. Bóh chęk wschitkim jich dobroth bohače zapłacjicž a kóždoho psched njezbožom hnadnie zakitacž. **Mieczek swójba** w Radwóřskim haju.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihaſni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzſta ſs. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 17.

3. septembra 1892.

Lětnik 30.

Šyrotka.

(5. Pøetroczenju.)

Tak pak to pszechy w Serbach njebe, z najmjenšha nic tehdy, hdyž hischeze naſch Handrij w naſchej wjesy wuczeſche. To wſchak ſo jomu tak prawje trjehi, do burſkoho džela džé ſo toſa wjac̄ joho stare ziemjene ſtawy njehodzachu. Schulu drje jomu burja cyle nowu njenatwarichu, ale to ſebi Handrij tež ani njezadashe. Sydže ſo na ſwoju ſamjenitnu ſamku pſched khěžku do čzoploho ſlonečka, a wuczeſche tak drobne džecži, kotrež kołowokoło ſo do trawy čzapnychu. Majbóle hromadže licžachu, derje ſwoje wukožki abo wudawki a ſwoje dothody woblicžicž, to džé je burej nojbóle trjeba. Mjenje hjo piſachu, ale ſchtož piſachu, bě z najmjenšha ſerbſki, a to hischeze derje doſež, ſloro bych rjeſi, lepje hacž džensuſki džen džecži piſaja, dokelž ſo Handrij wo ſwojim prawopisu po pôſkim zložowasche, kiz je wezo za ſerbſku jako ſlowjanſku rycz wjele pſchihodniſchi hacž němſki. Hischeze mjenje čzitachu, njebe džé tehdom čzishežaných kuihi, tak zo jenož to čzitachu, ſchtož běchu ſebi prjedy napisale. Za to pak Handrij zemjepis (geografiju) a ſtawizny swěru pěſtomasche. Powiedasche džecžom wo wótcznej Lujich, wo Pôſkei, haj ſamo wo Americy, a to doſež zajimave wěcki, dokelž bě to wſcho ze ſamym maj wocžomaj widział. Stawizny pak džekasche ſebi ſam. Bě džé we ſwojim živjenju wjele nozhonil a ſpytał. Sydomlětnu wójnu znajeshe kaž a b c. Na amerikanskich wojnach bě ſam był a, hdyž ſo Pôſka rozdželi, bě tež naſch Handrij pôdla. A to běchu wſcho podawki, kotrež njedwělomnje do ſtawiznow ſluſhachu. Majradſcho pak z džecžimi zhudawasche a ſpěwasche. Šerbske ſpěwy znoſhowachu ſo po hewaſ tak čzichim hrođiſčku. Džecži čzujachu a myſlachu ſerbſki, a ani jene njeby němſku pěſen radſko ſpěwało, dýžli ſerbſki. To hakle je zrudny wuspěch naſchoho čzasa. Tehdom wſchak běchu ludžo hischeze pſchejara hļupi, hacž zo bychu tajke neſchtco dokonjeli. Tež naſch

Handrij najebac̄ wſcheje wědomoſc̄e to tola njemožesche. Za to pač zaſchępovalaſche ſwēru luboſez k wótcinje, ſerbskej ryči a waſchnjam do mlobuſtich wutrobow, a to bjez pruta a ſvara. Džecži wſchaf ſamo ſedžbniſe pſchipoſſlučachu a ſchlapachu mož rjec kózde joho hloweſko, hacžrunje bě proſte ſerbske. Wſchitke joho lubowachu a khodžachu radu lubje k njomu do ſchule. Starſhi je tež ſwēru Handrijej na wucžbu ſczelechu, wſchaf ſebi njetrjebaču hlowu ſamac̄ njeļubožnych ſchulſtich pjeniez dla. Handrij cžinjeſche to wſcho darmo, woſtajiwſchi staroſcz wo wſchednykh ſhleb Bohu lubomu Anjezej a ſerbskim buram. Tuči wſchaf tež darmancžka njeħladachu, ale ſczelechu Handrijej džaknje po hornežtu mloka, po počroče ſhleba, abo po početku, tak zo kniez wucžer njezawutli a z hłodom njezemrē. Haj, byleli ſo tež wſchitke ſchrytki torhaſe, njehu tola naſch Handrij po pěcnej dani khodžic̄ trjebaſ. Kaž Gliasej rapak wſchednje poſruti ſhleba noſcheſche, tak khodžeſche ſkoro kózdy wjeczor Wicžazowa z Turkom na hrodžiſhko a mało hdv z pródnymaj rukomaj. Pſchech mjeſeſche něſchtio Žadwigy za ſhórcuchoſom. Lubowasche dže ju kaž ſwoje ſamne džecžo. Ale tež Žadwiga cžecžeſche Wicžazowu, kaž ſwoju mac̄. Juſkajo pſchiběža jei napſhečzo a witaſche ju z radoſcu ſkrađu iej pſci tym za ſhórcuſ ſukajo.

Z Žadwigu běſche ſo tak rjec zbožo na hrodžiſhko nawróćzilo. Zbožo ſukasche z Handrijuwoho wjeſloho woblicža. Zbožo zieweſche cžopke joho hněžko, pſchezelna nižka khěža, a wujasnji joho předy tak zmorſtčenje, ſtorhane woblicžo. Zbožo kćejeſche w zahrodey z rožemi a hładasche a dobýwasche ſo z pukachy ſo pupkow wonjachy naſlikow a kwětlow, kotrež bě ſebi tam Žadwiga naſadžala. Samo Boža martra pod lipomaj njebje wjach tak zrudna a wopushežena. Z wjeczora zaſwěcžesche tam pſchecy Žadwiga mału latańicžku lubomu Žežusej. Pſchecželne zhladowasche božski Zbóžnik na njewinowatu holežku a na poboznho ſtarca, a kwaſche jimaſ luboſežiſje ze ſwojej ſwiaty hlowu, kotrež něklic̄ ežerňiowa króna, ale krafny wěnc živých róži dehjeſche, hdvž tu ſchepťaſtaj ſwoje nutrue modlitwy. Wſchitko dychaſche tu zbožo a ptaczki je ſpěwachu a pežoſki je ſchwórečzachu.

Ale zbožo je wjertawka. Lěcžo ze ſwojim ſmudžachym ſlóncom bě ſo minylo a z nim tež zbožo. Nlagyma ſo bližeſche, a jeje jere wětry hwiždachu po puſtých ſchęzeńiſcheſzach. Tola džensa ſo cžopke lěcžo hiſtče ſak rjec jónu nawróćzi. Běſche wſchaf ſebi něſchtio zabylo. Ludžo džělachu na ūlach wotawu a džakowachu ſo Bohu, zo bě jum taſke ſlónčne wjedro ſpožežil. Hładajcy ſhnyjeſche wotawa na ūlach, a z cžotom džělaczérjom kapasche z horčymi krjeplami pót do ropotaceje wotawy. Žadyn wětſik njeħłodnjeſche ežerwene pyrjace lica. Wſchudże bě cžichø, kaž by wſcho w pſchirodze wotemrēlo. Ma ſchtomach njeſpewaču wjeſole ptaczata, haj, ani žežołtnjene kopyjeſhko njezačepota. Ženož kaſtojczyki wožachu ſo po ūlach prawje nižko pſci zemi a macžachu ſwoje kſhidleſhka we wodže lětajo po ūlach. Ma njebju pač hromadžachu ſo tolste běle miroczele, kiz z popołdnja ſežornichu, kaž by je mór hrabnył. Ludžo pſchehrabowachu piſlinje wotawa na rjadki a kopjachu ju, pſchetož Handrij bě wěſhcžil, zo z wjeczora w prawym čaſu njevjedro pſchitudož.

Žón króž mjeſeſche tež woprawdże prawje. Hijo zběhaſche ſo wětſik a ſchęzeſche a honjeſche ſo po puſtach z prochom. Šchtomy hrožbniſe ſhymjachu. Wicher dręjeſche z hažow požołtnjene liſcjo a powróćeſche ludžom k ſubu za hribjetom kopjeny. Handrij pač ſedžeſche kaž wſchednje na ſamjeńtej ſawcy

psched khěžu a pschihladowasche Jurkej a Sadwidzy, kaf sebi hromadže hraještaj. Turk hotowaſche so na wójnu z Handrijowym dolhim mječzom wołoko paſa a na hlowe ze zerzawej pschilbicu, kotaž bě sebi khětro z trawu wutylkał, zo by jomu psched wuski nježješa. Ze strażnikowej trubu dawasche straſhne ſignale malej Sadwidzy, kotaž dyrbjesche jomu pomhacż cęzku hlebiju njeſcž. Tež Sadwiga bě ſo džensa na tu wójnu khětro wupiſala. Bě wopasana ze ſwojim rjanym paſom a wołoko ſchijki bě ſebi poniſla maczerny złoty kſhiz. Tola cyku wójnu ſtaſy ſimaj njeſjedro. Główiczo bě ſo hižo ze ſtrachom ſhowalo za czornymi mróczelemi, po kotrychž blyſki kaž zehliwe hady ſyczo ježdžachu. Pschedy bóle a bóle ſo hrimsche, a ſtraſhne mróczele ſečzachu dale a bliże. Hižo ſo pschedapowasche a starej lipie ſchwikaſchtej njeſmilnie ze ſwojimi tolſtymi hałzami wbohu khěžku, kaž blyſtej ju chyloj radſcho ſamoj pobiež, hacž ju ſchrebotacomu wóhnju pschedewostajicž. Njeſjelola c̄jma rožlēhowaſche ſo po hrodžiſhku, jenož wóhniwe blyſki je hdys a hdys rožlēwetliču. Běſche czi, kaž by ſo ſudny džen pschibliził. A za Handria ſtojeſche tež woprawdze ſudny džen psched durjemi. Ale wbohi to njeſphtny modlo ſo z Sadwigu wó iſtwé psched blidkom, na kotrymž ſo ſwjeczena ſweczka ſweczefche, ródowc. Wędžesche wſchak derje, zo budże zlé, dokelž njeſjedro runje pschedciwo měſacžkej czechnjeſche.

Jenož Turk ſo njehaſche boječ. Wotpołożiwschi Handrijowe cęzke brónie brodžesche z nahej hlowu w desheſiku. Lubjeſche ſo jomu tał prawje howrjach wichor a po njebju ſkakace blyſki. Handrij pał njeſeſche mera, starajo ſo wo Turk. Tohodla pschitupi k woknu a wotewriwschi je zawoła: „Luby Turko, w ſku poj nuts, njeſmęſh pod ſchomami ſtaſz, hdyz ſo hrims.“ A kaž by chylo njeſjedro tute ſłowa wobkruczicž, zabłyſtin ſo z nowa, a ze zehliweje khlamy czornych mróczeli wulecza wóhniwy had do Handrijowej khěžki a porazh starca, kif ſtojeſche pschi wotewrjenym woknu. Kaž blyſtu zojuſtale mróczele nad ſwojim dobhežom ſo z dobom žałosinje zawrjeſtota, hacž ſo cykle hrodžiſhko tſchafesche. Samo Turk ſo naboja a ſkoči rucze do khěžki. Ale tu wonjeſche abo ſmjerdiſesche wſchó za wóhnjom. Khěſte wotrozy hólcęc iſtwine durje, ale wbohi njezvéri ſebi ſkoró do iſtwy zaſtupicž. Žałosny to napohlad. Na zemi ležeshtaj Handrij a Sadwiga. Prěniſchi pod módrzej łantu, kotaž bě na njeliczbne tſchęſki rožbita, poſledniſcha pod blidom wo ſrjež iſtwy, na kotrymž ſo hiſtęſe ſwjeczena ſweczka ſweczefche. Bože njeſjedro bě Handrija porazylko a Sadwigu poſkuſchilo. Turk pał ſebi to tał zlé njeſyſlesche. Měnjeſche, zo ſpitaj.

„No, to tola ſtawaſtaj“, hórschesche ſo Jurij, widžo, zo ſo hižo ſawka a Handrijowh khabat paſi. Ale Sadwiga bě ſebi kruče wuska a hiſtęſe kručiſhco haj na węczne Starcec Handrij. Samo hdyz Turk Sadwigu za ſuknu torhaſche, njevotucži. Tuž ju hrabny wołoko paſa a wleczesche ju ze iſtwy a połoži ju pod lipu. Ale po Handrija żno wjacy dobežecz njemožesche. Horce ploomio ſapasche jomu z durjemi napschedco a zehliwe ploomieshka ſmužachu joho lohku draſtu. Rucze ſo rožlēhowaſchi hrabny tohodla strażniku trubu, a ſchtož jomu dycha zbywaſche, móćnje do njeje zatrubicž, to wuruna hižo Starcec poſ, kif tał rjec bije hloſa wujesche a ſkwiſeſche. Widžo wo wſy tež bórzy phytñchku, ſchto je ſo na hrodžiſhku ſtało. Ale hdyz tam dobežachu, běſje pozdje. Cyka khěžka ſtojeſche hižo w jenym ploomienju. Taſka drjeſwiana ſtara budka paſi džen ſo kaž ſama ſłoma. Handrija z paſaceje khěžki wuzjahnhež bě dochka njemóžne. Schtož bě Turk zwuzjahał, to bě ſo wu-

khowało a nicžo wjach. Bě wschał to tež nimale cyle Handrijowe wobſedzeńſtwo, mjeniujcy Sadwiga, joho mječ, hlebijsa a truba a czorný lawdan. Za hodžinku stojeſche jenož hischeze tu a tam so dymiacy ſtolp, hewaſ bě ſo wſcho do popjeſta pſchewobrocziſlo. Ale tež ſtolp ſo zaſy bóle zažeſli, hdyž wětſik za- dumy a drjebeſche ſo po něčim do procha. Samo lipine haſzy běchu ſo hroznje wopaliſte. Jenož Boža matra hischeze stojeſche a hlaſaſche na Handrijowym zrudnym row.

Sadwiga pak wo tym nicžo njeptytny. Dobrocziwa womora bě ji tutón hrózbný wobraz zaſtryka. Hdyž pak zaſy wóznych wotewri, njebe wjach w malej khezech na hrodžiſku, ale w rjonej wulkej ſtwi w mjehlích mosklowych poſleſeſčach a pſchi kožku ſedzeſche Wicżazec Turk, ji zymne ſapki na horce čolo kladzo.

Schtó bě ſo nadobo z njej stało? To bě ji potajene. Dopolni ſo jenož hischeze, tak ſo z Handrijom hromadže rózowc modleſchtaj, ale zo bě ju Turk z plomjeni wumozil a zo Handrij netko ſwoj rózowc w njebieſach dospěwa, wo tym njevedzeſche nicžo. Ale běli z wołnieschkom won poſladała na hrodžiſko, bě ji czerwienina na njebju a ſchěrý dym, kiž ſo tam kurjeſche, hrózbnu prawdu pſcheradziſ. Bě wschał tež derie, zo nicžo njezhoni, hewaſ drje njeby womora tak rucze bjeze wſchech zlých ſezechukow popuſcheziſa. Haſle hdyž Sadwiga nazajtra z Turkom na hrodžiſko pſchiniſdze, pozna cyle njezbožę. Hdyž bě předy, wezora hischeze, pſcheczelna potulna khezka, tam lejeſche netko hromada poſpielala a rozpadanckow. Jenož tu a tam stojeſche na poł ſpalena hrjada abo ſtolp. Jeje rjane róziczki w zahrodey běchu znicžene. Wſcho bě pufte a zrudne, a jere nazymne wětry honjachu ſo z poſpielom po hrodžiſku. Styſtno za- plaknywſchi ſyđe ſo na rozwaliny a jeje ſylzy woploſnichu człowieczi popaleny nop, kiž tu w proſche lejeſche. Holczka ſo poſtrójwſchi zbledný, wuhladawſchi tak Handrijowu hłowu, koiruž bě předy tak radu majſala a jomu ſchědžiwe wloſhy čeſala. Netk bě cžorna hrozná a pródnej džerie mudžeraschtej na nju, hdyž předy mile na nju miſaschtej ſwérnej wóznych. Jej ſo wſcho zecny a ſkoro bu jej zaſy złe. Brudniſche ſylzy ſo ženje njeplakachu, hacž tehdy, hdyž z Turkom Sadwiga roweſk za Handrijowym nop pod kſchizom dypasche a z cžichim wózjenienachom joho hlowu poſkowa. — Jeniecki tutón wołomik ſejini ju wo džesacj lét starſchu. Hdyž jenož možeſche, doběža ſebi na hrodžiſko a po- krjepi ze ſwojimi ſylzami kwěti, kiž bě tam na roweſk zefadžala. Wot toho cžasa ſem bě netko holczka cyle z cžicha a zrudnufſka a mało hdy ſo zbožownje poſměwkný, hacžrunje Wicżazec ludžo hacž nanajrieſiſho z njej cžinjachu. Cyle cžaſh ſydaſche, mjeſeſche-li khwile, zamyslena pod kſchizom. Netkle haſle začu, ſchtó to rěka, bycž ſyrotka, kiž ma druhich miloſče hladacj. Rijerěkaſche džen jej nicžo kniež, khiba ſwérny cžorný poſ, złoth pas a macžerny kſchizik.

(Potročzowanjo.)

3 Lutzych a Sakſkeje.

Z Budyschina. Straſhny woheń je wutoru 30. augusta popołdnju w tudomnym mjeſeče chly rynk khezow znicžil. Bórzy po $\frac{1}{2}4$ hodž. wudvri na drjebowym torhoſcheſzu w khezi č. 11 woheń, kotrež ze ſurowej ſpěch- noſcze a mocu ſo dale rožſcherjeſche. Suſodne kheze cyle lohke twarjene a ze ſchindželom kryte njemóžachu ſo doſho woheńej ſpječicj, doſha ſuchota bě jomu cyrobu haſle prawje pſchihotowała. Trajeſche lědma $\frac{1}{4}$ hodžin y a ſtojachu

hijo susodne kheze na wobemaj bokomaj w połnych płowienjach a w krótkim biehu so też hajo někotre kheze na cyhelniskej drozy popadnyle, tak zo so za poł hodziny 8 domskich, 1 brózni a někotre pódlańskie twarjenja palachu. Dalschomu rozscherjenju płowieni zadżewaschtej sylniej woñjowej muri Baldewegec bróznie a Kaiserec domskoho. Też dzętashcej tudomnej woñjowej woborje ze 7 sykawami, kotrymž bęsche też sykawa ze Židowa na pomoc pschi-jela, ze wschej swetu a zmuzitosczu, tak zo so dalsche kheze a woñebje na-pscheczne twarjenja tachantikoho fúrbarka a cyhelniskeje drohi zdżerżochu. Horcota pał bęsche tak surowa, zo so w tutych twarjenjach durje a wofna zesmudżichu, wsche schklenich woknow rozpułachu a tsjesczne rymy zeschkréchu. Dziwajao na wulki strach, kotryž cyłomu dzielej mesta hrożesche, bęsche hnýdom woldżelenjo wojoków na pomoc pschischlo, też mnozy měsczenjo pschi wukhowaniu woñ-hrożenich swetu pomhachu. Schkoda, kotruž je woñen naczinił, je wulka. Wot-palene kheze same drje biehu z wjetsha njenahladne a stare, tola najbole su potrejcheni khudzi dzélaczerjo, kotsiz w nich bydlachu a kotsiz su wo wscho pschischli. Schtož je so hacž dotal zhonilo, je 44 swójsbow swoje bydło a mjenje wjac wschu domiacu nadobu zhubilo. Majwacy z nich biehu na dziele a hdyz hacž domoj dobeżachu, stojesche hajo wscho w płowienjach. W spom-njenej brózni su też někotsi měsczanscy najeńcy chle swoje żitne žnë zhubili; tež su so 4 swinje a 1 koza sobu spaliłe. — Nak je woñen nastak, njeje so hiszczęcze wusłedžilo. Wokolo 5 hodž. pschindże sylnie hrimanjo z mócnym deszczom, kiz woñen poduszcę pomhäsche. Pschi tutym niewiedrje dyri błysk w susodnym Burku do Domshce kolnje, kotrąž so wotpali. W njej je so też tójszto hospodařstwie naprawy a nadobu sobu spaliłe. — W měsćeje je komitet zestupil, kiz chce dary za njezbożownych wupalenyh hromadžicz. Też redakcija „Katholskoho Posoka“ je rady zwolniwa, dary pschijimacž a dale wobstaracž.

Z Radmorja. Zańdżemu njedżelu wotmě našča „Bjefada“ zały swoju měsczinu zromadžiznu. Pschedsyda k. administrator Žur wotewri ju z měscznej rozprawu, w kotrejž najprjedy wo wschelakich nje-pscheczelstwach poręcza, kotrež je sebi knieżeństwo a joho wjednik ze swojej njenostajnoscu naczinił, a potom wo Columbie, namatarju Ameriki, kotrōhož chce cyrkę swjatoho prajicž. Na to na-spomni k. wuzerž Kral najnowsche powěscje wo Uganda a rozentaja nam potom stanizny a podeńzenja cyrkwe swj. Miklawšha w Budyschinje. — Pschichodna zromadžizna je njedżelu 25. septembra.

3 chloho swęta.

Němska. W Fuldze pschi rowje swjatoho Bonifacia wotby so tutón tydzeń létuscha zromadžizna pruskich biskopow. Dwoje so tudy woñebje wob-zamknę: prusku wychnosę proshcz, zo by sejmej z nowa schulski zakon psched-położila, w kotrymž so prawa chirkwe na schulu zdżerża a wobfedźbuja, a dale so wobzamknę: neschto we wozjewienju pastyrskoho lista.

— Němski poślanc pola swjatoho wóca v. Schlözer je so swojoho města wzdał. Joho nastupnik rěka v. Bülow, kotryž bę hacž dotal poślanc w Schwajcarſkej.

— W Mainzu wotbywa pał so wot 29.—31. augusta 39. hłowna a po wschitkowna zromadžizna němskich katolikow. Hdyz so psched 40 létami tute zromadžizny zapoczątch, buchu wobdzelerjo wusmieszeni a ha-

njeni. Džensniski dženj pak sprawný psjedzíwnik ze spodžiwanjom na wulke wobdzelenjo, na psjedzjenosć a na plody tuthch zhromadžiznow hłada, drugi je dale hanja, ale jenož ze zawišcze. Nidže so katholske žiwenje a psjekluskosć joho wuznawarijow tak wulkotnie njeokazuje, kaž na tuthch zhromadžiznach. Za pschedsydu bu tón krócz wuzwoleny znath sejmski zapoſlanc dr. Porsch z Wrótſlawja. Tutón tež, hacžrunje khorowat, zhromadžiznu wotewri, stawiznu a pschehslad hacž dotalnych 38 zhromadžiznow poskičejo. Potom poſtrowi z Mainza biskop dr. Haffner z krasnymi słowami wopytarijow. Dale so zhromadžizna hacž do 31. t. m. wotbywa, kaž je so do pređka wscho postajilo. Blíziske powěscje njeisu, hdvž tuto pišam, hishcze doschle. Wobdzelerjow je na tsi tħsach. Khorosć w połnocnej Němskej je mijenujcy mnogich wotdzeržala.

— Kholera, fotraž hžo měsach dolho w Ruskej zahadža, a tež w Francózskej swoje wopory žada, je tola němsku zemju tež dočehahnla a je po puczu psjekluk, hdžez sebi nichčo nadžiało njeje. Kaž je so wukopalo, su psjeklupcy, z Ruskeje psjeklhadžacy, ju do Hamburga ga psjeniesli. Hamburg wschak je netko tež runje město, hdžez móže so že wschej mocu wupſchestrjež. Psihi Lobju, hdžez tħsach lódzi stajnje stoja, bydla dželaczerjo na wuzkich hasach psjekjara huſeže hromadže. Tež njeisu tute domy čiste. Nimo toho pija ludžo z wjetšha wodu z Lobja, fotraž je runje tudy jara njestrowa. Dale su dželaczerjo psihi móřskim brjožy lubowarjo fyslnych napojow, palenca a t. d. — a piežlow tuta khorosć psjeky bóle a lóže psjhima, dokelž jich žoldk njeje ženie w prawym rjedže. Hacž dotal je w Hamburgu a w Altonje na 3000 ludži na kholeru zemrelo. Najhórie je bylo pjatk a sobotu zańdženoho tydženja, na kotrymž prenim dniu na 400 woſobow podleža. Netko so tola Bohu džak khorosć psihi brjožy zaſy wotebjerač źda, ale za to je so bóle do nutšlownoho města sczahhnla. Tež w fysodnych městach, kaž w Harburgu, we Wannsbecku, w Kielu, Bremenje, we Wittenberge, w Berlinje a Lipsku su něktoſi khorjeli a wumrěli — wschudżom z Hamburga psjeklhadžacy.

Awstrija. Kardinal a wjerch-biskop w Wołomucu (Olmütz), hrabja Fürstenberg, je na swojim biskopskim kuble Hochwald wumrěl. Njebohi cyrkwiński wjerch bě 79 lét starý a 39 lét archybiskop. Véta 1879 pomjenowa joho swjaty wóte za kardinala. Wón je sebi wulke zaſlužby dobył za zdžerženjo a wubudženjo katholskoho žiwenja na Morawje. Węczny pomnik je sebi stajil z tym, zo Welehrad, wschitkim Słowjanam tak znath a swjaty, zaſy wobnowi a pozděhny.

Zendželska. Za $3\frac{1}{2}$ lětstotka je so w Zendželskej zaſy pření krócz „pallium“ wudželiš. Pallium je mijenujcy wěsta draſta, fotruž smě jenož tajſi archybiskop nosyčz, kž nima jenož titul archybiskopa (kaž je pola nos tež jeno titularny biskop), ale tež diöceſu jaſo archybiskop abo metropolit. Wot reformacie ſem pak w cykle Zendželskej tajſeſe diöceſy njebě. Netko, hdvž so tam katholske žiwenje dale a scherscho wuwika a krucži, bu nastupnik njeboh kardinala Mlaninga dr. Wang hau z pallium w Londonje zdrasćený, k znamjenju, zo ma zaſy diöceſu. Wulcy swjatočnje ſo to wot léta 1556 k přenjemu razej zaſy ſta, dokelž bě Zendželska wot katholskeje cyrkwe wotpadnla. Psjekitomni běchu zapoſlanci wschitkich katholskich mócnarſtwow, francózski, ſchpanſki, italski, portugalski a wjac z Ameriki. Tak ſo rany, fotrež je reformacija w Zendželskej nashei cyrkwi bila, po kufſach zaſy hoja.

3 kraja

je nam sczehowace pscheczo so wozjewilo: Wopominieczo cyrkwięswięczenia a kermuscha je w Khróscicach njedżelu do swiedżenja swiateju japoščtołow Symana a Judy, patronow Khrósciankeje farskeje cyrkwi. We woſadze pak su někotre wshy, kotrež kermuschu ze swojej farskej woſadu njedżerža ale thdžen pozdžischo (Worklech, Hórkli, Kanech a dr.). To jo njezda prawje bycz. Kermuscha ma tola prawo a ważnoſć jeno z tym, zo je wona zwonkowny wuraz cyrkwięskieje swjatoejo noſće. Tuž ma so tež kermuscha swjecicę tehdrom, hdvž so w cyrkwi swjecizi wopominieczo cyrkwięswięczenia: potajkim w cykle woſadze z dobom. To placzi za wſchitke wshy tež drugich woſadow, kotrež tam a ſem kermuschu druhe dny woſbywaja hacž iich woſadna chrikej. Za horjeka ſpominjene wshy je pschemięnenjo woſebje lětſa bóle radžomne dyžli hewak z tuthych pschiczinow: Pjatki je ſi. Symana a Judy, ſchtož je jako swiedżen cyrkwięskich patronow za cyku woſadu pschikazanę swjaty džen. Hdvž ma njedżelu na to kermuscha bycz, dha so wſchelake džela a pschihoth za nju na tuthym pschikazanym swjathym dniu stanu. Runje tak budže ſi lětu, hdvž budže ſi. Symana a Judy ſobotu. Tosame stawa so tež často na dniu Wſchich Swjatych, hdvž na pjatki abo ſobotu padnje. Dale by lětſa za tamne wshy druhi džen kermusche był džen do Wſchich Swjatych. Tón džen pak je pschikazany póst (hacžruniž ſu mjasne jędże na nim dovolene); taſki džen ſo za kermuschu tola njehodži. Dokelž dha woſebje za ſpominjene wshy kermuscha tak njeſkladne leži a mjenje bóle kóžde lěto někafka njerunoscž naſtawa, mohle tamne wshy ſwoju kermuschu pschepoſožicž a z woſadu ſobu ſwjecicę. Na to mohle tež druhe wshy džekacž, zo kermuschu ze swojej woſadu maja.

Wſchelcizmij.

* Někotre poſkiw za tych, kotsiž do czasopisow abo nowinow dopisuja: 1. Schtož chceſch nowinam wozjewicž, napisaj rucze a wotpōſczel hnydom; pschetož ſchtož je nowe, hdvž ſebi to myſliſch abo zhońiſch, njebudže ſnouž za krótki czas wjac nowe. 2. Pisaj z krótką, zdaluj ſo wſchich njeſtřebnych ſlowow; zaluſtujesz z tym czasa redaktej, ſtajerjam a ſamomu ſebi. 3. Pisaj zrozemſtwje, jaſnje a taſ, zo ſo czitacz hodži, woſebje mjenia a liczb. 4. Njeſipaj „wozjora“ abo „džensa“ ale kóždy raz datum; pschetož twojí líſt troſci w tym czasu, w kotrejž ſebi myſliſch, redaktor njedostanje. 5. W mjenach a liczbach njeporjedzej. Kóžde druhe ſlowo móže czitar twojoho líſta ſebi wuđoſpolnicž, mjenio a liczbu pak nic. Tohodla pschemuž wopacze mjenio abo liczbu a napisaj wſchę toho abo pódla prawe. 6. Woſtaj ſcheroču kromu pódla twojoho naſtawka prózdnu, zo móže tam redaktor porjedječz abo pschipomniečz, ſchtož je trébne. Tež je derje, hdvž ſu rynęžki trochu rózno, zo bychu mjeniſcie porjedzenki hnydom w teſcze ſo pschitajicž hodžale. 7. Jeſli někak móžno, pisaj jeno na jenu ſtronu papjery. To je jara ważna pomoc za ſtajerjow. Kopjeno na jenym boſku popiſane hodži ſo lohech roztſihacž, tak zo móže wjac ſtajerjow z dobom naſtawki ſtajecž; roztſihacž pak ſo papjera njehodži, hdvž ſtej wobě ſtronje popiſanej. To placzi woſebje wo tajſich wěcach, kotrež ſo pozdże pschipoſczelu, a tola do pschichodnoho cziſla hiſtceze dyrbja. 8. Pscheczitaj, ſchtož chceſch wotpōſlacz, předy hiſtceze ſam; z wjetſha kóždy raz neschto nadenidžesč, ſchtož masch porjedječz. 9. Pschi wſchem, ſchtož piſaſch, pschitaj za redaktora ſwoje mjenio. Njechajſch-li, zo by ſo twoje mjenio

wozjewiło, trjebasz to jeno redaktej spomnież, a potom móžesz sebi wěsty býć, zo cje wón njeſcheradži. Redaktor pak dybri wědzeč, z wotkeł a wot koho dopis je. Dopis hjez imena nimaja za redakciju skoro żenieje placzitwoscje. 10. Njeměj redaktej za žlo, hdźż něščto porjedži. Redaktor ma swój czasopis zaſtupowacż a zamolwicż, schtoż w nim piſa.

* Psacheczivo kholerje piſa znath farat ſenipp: Hdźż kholera wudhyri, dōwěr fo Bohu a njeboj ſo! Wěstoſeże dla myj kózde ranjo a wjeczor kruče wutrobno a delni život z liwkej wodou; kusaj wſchědnie 10 abo 12 jałorcowych (jechiběrnowych) zornjatkow. Nuzne je: czerstwy powětr a jědž, kij njehori, dobra woda k piczū, wotſtronjenjo wſcheje mazanoſeże a wſchoho njerjada, porjad w ſpanju a jědži, wjesola, czerſtwa myſl. Schkodne ſu: ſpirituſne napoje, woſebje tak imenowane kholerowe paſency, ſylne wina a koruski (wérca), wulka horcota, ſchpatne požičzo, psachezmér u horce napoje (khofej, tei, zwariene wino a t. d.), nazymnenjo delnjoho žiwota, njeprjedne živjenje, strach a bojoscę.

* (Wobydleństwo Němskeje.) 1. decembra 1890 bě w Němskej: katolikow 17,674,921; evang. lutherſkich 31,026,810; drugich křeſćjanow 145,540; židow 567,884; wuznawarjow drugich nabožniſtow 562; bježe wſcheje wěry abo wěstoſho wuznacza 12,753; wſchěch wobydleri 49,428,470.

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 396. Miklawš Ryčer z Miłocic, 397. Jurij Križank cand. theol. w Prazy, 398. Jurij Pjekar z Worklec, 399. Miklawš Frencl ze Sernjan.

Sobustawy na lěto 1891: k. 678. Handrij Khěžka z Róžanta, 679. Miklawš Frencl ze Sernjan.

Na lěto 1890 doplaći: k. 707. Handrij Khěžka z Róžanta.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinjeſtej 107,591 m. 55 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprowala: njeſmenowana „za zbožnu smjertnu hodžinu“ 100 m. — Hromadze: 107,691 m. 55 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,088 m. — p. — Dale je woprowala: jena wowka 3 m.

Hromadze: 11,091 m.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Emilija Knappe z Luha 2 m., njeſmenowany z Budyšina 30 m.

Na nowe swjate Marijine khorhowje darichu: Jakub Cyž ze Strožišča 5 m., Marija Hanec z Radworja 4 m., Hana Pjetasec z Radworja 6 m., Khata Šramic z Radworja 5 m., Haňa Kuškec z Margaretenhety 1 m. 5 p. — Wosebje so wosadne (nic jenož wjesne) družki wo wobdzělenjo na tutej zbercy proša.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubliju: z Budyšina 5 m.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Khwalé Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkom na pře- dań za 3 m. w redakciji Katholskoho Posola.

Cjíſčej Smolerjec knihičjſčejenje w macziczym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 18.

17. septembra 1892.

Lětnik 30.

Konsekracija noweje chrkwi w Lubiju.

Prjedy hac̄ bě so psched dwěmaj lětomaj wočakowac̄ možlo, je nowa katolicka chrkwi w Lubiju natwarjena a nětko hido wot najdostojnischoho knjeza biskopa swjeczona. Horliwym a wutrobitym mužam, koſiž su w krótkim časzu a najebac̄ wulke zadžewki nadobny ſtuk dokonjeli, njemóžem⁹ ſwoje najwjetsche pschipóznačzo zapowěscz.

A swjeczizne poda so najdostojnischii knjez biskop z Budyschyna z knježimi kantorem Blumentrittom, fararjom Skalu a seminaristom direktorem Löbmannom soboto 10. t. m. wjeczor 7 hodž. z čzahom do Lubija. Na Lubijſke dwórničęo běchu k. k. katechet Zájenk, wjednialy chrkwinoho komiteta pschelupc Müller a fabrikant Ernst, schulſte džeczi a wschelach tamniſchi woſadni na-pſchezo pſciſtli najdostojnischoho knjeza powitac̄. Dwórničęo běſche z ludžimi pſchepjelnjene. Najdostojnischoho knjeza biskopa do kralovskéje ſale domjedzschii poſtrowi tam knjez Zájenk wychschchoho paſtryja, kiz je pſchischt naſtaſwac̄ mlodej woſadze taſtu miloſć wot Boha wudželicz. W rjanej baſni, kotrež ſchulſte džeczo knjezej biskopej praji, bě to rjenje wožjewjene, zo je z tym hac̄ runiž nazymu Lubijſkej woſadze nowe naſečzo zaſczero. Tež twarski komitet powitanjo wupraji. W ſwojej ryczi potom najdostojnischii knjez biskop na to pokaza, zo ſu woſebje džeczi kwečki tohole naſečza, nadžija mlodeje woſady. Na to poda so najdostojnischii knjez k Müllerecom, hdžež běſche hoſpodowanjo dobroežiwje pſchijal.

Nazajtra, njedželu 11. t. m., ſta ſo swjatočna swjeczizna. Z ranja swjeczachu pſchitomni duchowni, kaž daloko bě to možno, Božu mſchu w malej ſali hoſcejca k Zehnječu, hdžež bě woſtarck poſtajeny. Z tym bu w tamniſchim domje, kotrež bě w nužu wuczeſ poſkiczał, swjeczenjo ſwiatych potajnoſeži wobzamknjene. — W 7 hodž. naſtaji ſo ſwiedzeński čzah z Müllerec wobydlenja na lipowej droži na pucz k nowej chrkwi, kotrejež tſi zwony

luboznje i sebi pscheoproshowachu. Do przedka dzęchu katholiske schulisse dzęczi, wjedzene wot swojego katecheta f. Barjenka, potom sczehowachu duchowni, mjez kotrejmiž běchu tež farar Koziolek z Mokwic w Schlezynskiej, bohoscławcaj Schewczik a Just a dwaj bohosłowcaj z Georgswalde, kotsiž psched najdostojniščim kniezom biskopom, wobleczennym biskopku draſtu, kroczachu. Za kniezom biskopom sczehowachu wosadni. Psched cyrkwiu běchu so měszanach zastojnicz zhromadzili, mjez nimi Lubijski měszanosta, wyschisci hamitski sudnik, schulski radziecer, lutherksi archidiaconus a dr. Tich kniez biskop najpriyedy poſtrowi. Na to so najdostojnišči kniez a duchowni w kapali cyrkwinsku draſtu zwoblekachu, swjate relikwie położiczu so do małoho stana, z boka cyrkwi poſtajenoho a tam nětko dzęczi jako czestna straża wostachu. Swiecizna so dokonja po pschedpisanyム naschim czitarjam higo z předadwscich lēt znatym riedże. (Sł. cz. 11. Katholickoho Poſoła 1887.) Hdyž bě přeni dzel swiecizny dokonjaný, pschenjeſechu so swjate relikwie w swjatocznym czahu do cyrkwi a buchu do wulkoho wołtarja zapołożene a zamurowane. Su to powoſtantki swjatoho archymartrarja Schczepana a swjateje kniežny a marträki Wörſche.

Dokonjawski swjatu swieciznu měſeſche najdostojniſchi kniez biskop pontifalnu Božu mſchu pschi affiſtency pschitomnych kl. duchownych, ke kotrejmiž bě so mjez tím tež kniez probst Wencel Toischer z Marijnoho Doła pschitowarskiſ. Na Bożej mſchi spěwachu spěvario Lubijskoho swjatoho Bennowowho towarzystwa lacząnsku missu prawje pětnie. Po sezeniu měſeſche najdostojniſchi kniez biskop psched wołtarjom předowanjo. Wupraji swoju radoſcz nad tutym nowym měſtne Božej khwalsby, pschejeſechu zbožo mlodej wosadze, kotař je nětko tajki kraſny dom Boži doſtała, džakowaſche so tamnymaj nadobnymaj mužomaj, kotař je ſtaj ze ſwojimi pomocnikami tajki ſtuk wuwjedloj, a napominasche Lubijskich katholíkow, zo bychu swoju cyrkej lubowali, pilnje wopytowali a nadobhywali we wérnej bohabojoſczi a poccziwoſczi. — Potom najdostojniſchi kniez Božu mſchu dale swjecesche. Hdyž joho ruci přeni krócz w nowej cyrkwi pozbehnyſtej najswiecizsche czelo a krej Bójskoho Zehnjecza, dha zaſlinceža tež zwón na wěži, zo by chłomu krajej wopowědował najwjetſchu potajnoſcž naſcheje swjateje wéry, najnutrniſchu radoſcz mlodeje wosady. — Po Bożej mſchi zanjeſe najdostojniſchi kniez Te Deum, kotař po rjadu duchowni a khor wuspěwachu. Bože pozohnowanjo ſkonci ſwjatoejoſcž, kotař bě hacž do $\frac{1}{4}$ 12 traſa.

Pſchi swjedzeniſkej hoſczinje, kotař bě w hoſcencu f. Zehnjeczu, běchu tež pschitomni měſzánosta, wyschisci hamitski sudnik a druzy wyschisci zastojnicz. Za hoſczinu wunjeſechu ſlawu najdostojniſchi kniez biskop Joho Swjatoeſci bamzej Leonej XIII. a Joho Majestosci krajej Albertej, dale f. katechet Barjenk kniezej biskopej, f. Müller měſtej Lubijej a wobſeje joho měſzánoscze, měſzánosta twarskomu komitetej, f. Ernst hoſcjom a f. kantor Blumentritt twarskomu mſchtrej.

Po połdnju w 5 hodž. běſche w nowowieczej cyrkwi nyſchpor. Kniez farar Brendler z Grunawy měſeſche swjedzeniſke předowanjo, a na to sczehowasca litaniya ze sakramentalnym pozohnowanjom. — Pschispolnič c̄emcy, zo běſche z wulkej prou a woporniwoſcž knieza katecheta Barjenka wſcho derje pschihotowane, tak zo mógeſche so cyka ſwjatoejoſcž cyle porjadnie a dostoинje wuwjescz. Wulke pschipóznačzo tež ſluscha spěvarjam, kotsiž běchu wſchě ſpěwy, kafek běchu po liturgiji pschedpisane, derje nauſki a rjenje wuwjedzechu. — Cyrkej ſamu bliże wopisacž, njech je nadawki dalschoho naſtawka.

Wjeczor $\frac{1}{2}8$ wotjedże najdostojniſhi kniez biskop ze swoimi duchownymi zaſ do Budyschina, pschewodžanu z wutrobnym džakom a nutrnymi pschecžemi zbožownych katholikow w Lubiju.

S h r o t k a.

(6. Wokročowanjo.)

Tak minh so 13 lēt, a čas, kij wschitko hoji, tež Žadwidzynu krawjacu wutrobu zahoji. Baſy pschithadžesche wjesole naſečo, a jeje boſtina rana bē zaſila w czołnym naſtym ſlonečku. Wola Wicžazec bē so wo tón čas mało a mnogo pschemeniško. Schito so tež wſcho za tajke časy njezměni. Stary Wicžaz njeſhodžesche wjach hwidžajo po dworje a njeſydaſche z wjeczora pod lipu, ale wotpocžowaſche hižo něſhco lēt na czechim pohrjebnischem. Tola mōjeſche ſpolojom a wo mērje swojej ſprócej wóczym zańdželicz, a swoju mučinu hłomu w rowie na wotpocžink poſožicz, bē džen ſebi hódnoho syna wukublał. Jurij joho nětko cyle zaſtaſaſche, a ludžo poweđachu, zo je Jurij wo wſhem starý Wicžaz. Nan wſchał bē joho wot małosče ſem pschecy do džela honil. Wſcho bē dyrbjał Jurij ſam ſpytač wot kruwarja hacž do wotrcza. „Radlica, z kotrej najbóle woraſč, je najswěliſtča“, by wěžnje poweđał. Najeſhmanſchu ratarſku ſchulu wotbu Jurij doma, hdvž dyrbjeſche wſchudžom wſhomu dželu kruče pschipschimowac̄. „Bur ma wſchudže ſam bycz pódla, předku a zadu“, to bē Wicžazowe heſlo, a zo bē dobre, to ſwědžaſchu radne žita na polach a tolſte tolerje w mōchnie. Pschecy běču Wicžazec z dželom najdale, hacžrunje bē tež pola nich ſtajnje w prawym čaſu ſwiatof.

A tak zwosta to tež za Jurja. Njeſhodžesche wſchał wězo dželawu džen jenož z mothečku w ruci a trubku w hübch wotkoło polow a njeječaſche abo njejezdžesche po kraju kaž drohi čas, tak njeby k niežomu pschischtol. Tehdom wſchał tajke wěcki hischeze móda njebeču. Burja dželachu z czeledžu hrromadže, a wſchitko džesche potom bóle z lóſtom a z luboſczi. Tež proſty ale dobrý a ſytny wobjed ſłodžesche wſhem nanajlepje, hdvž wſchitcy jene a te ſamſne jědžachu, pschetož „wjac jich jě, a lepje ſłodži“. Bohu džakowano jim to tež derje thjeſche, kaž to czerwene ſtrowe liczka, kaž ſame jabluczka, pscheradžachu.

Czeledž wſchał bē tehdom tež z cyka kuſt khmańſcha hacž za naſche čaſy. Njebehaſche po cyłych nocach po korezmach a rejach, zo je phi a haniba, ale lutowasche ſebi swoje kroſki. Za to pak khodžesche tež w pschischtnej, jeli tež nic pschnej draseže ſemſchi, a mějeſche nježelu khwile, ſebi něſhco zapłatač, zo by njetrjebała khodžicž roztorhana. Mžda drje njebe poſ tak wulka, ale z lutniwoſežu hischeze jónu tak wulka, tak zo mějeſche kóždu čzeladny wjac̄ pjeniez hacž za naſche čaſy, hdžez ſo wſchitko z palencom ſpóžera abo hercam wotnoſcha. Tehdom wſchał jim herch hischeze njepiſkachu kóždu zbožnemu nježelu reji. Jenož druhy w leczę pschicžahný czerwka hercow, ſlawnych „Czecharjow“. To bē czi potom wězo radoſcz, zaklincza-li wjesola ſchtuczka po czechie wjesch. Ze wſhem wrotkow wuběža wjesna młodosež na nadowſ a pod starej wulkej lipu wosrijedž wſh hrabnichu ſo hóſch a holej do ſpěchneje reje. Samo na polach wjerczachu ſo młodži ſycy a wobrotne woibjeratki we wjesolym kole po kafatym ſchězerniſhczu. Burja wſchał jim tuto wjeselo radzi popſchachu, njejezdžachu dže jim herwał ženje po wſhem hozdžikach.

U wschudźe bě tehdom serbski lud woprawdze wjesoły zradowny lud. „Spewaj a dżelaj”, to bě jojo rjane heso. Kózdy pachoł, kózde holczo znaresche czlu kopicu rjanych serbskich spewow, ale nic klecja, plampatych rycji a „czertowych swieczałkow”. Tehdom njeplaczesche hishcze, kaž džensa, pschisłowo: „Hdy by tchud był wows a sakrowanjo czahnyčz pomhało, dha by něchtózkułiż zapstchah měl.” Wschudżom so tehdoh wjele spewasche pschi džele a bjesadze na pschazach a kwasach. Krasne serbske spewy so wo żně po plodnych honach znošlowachu a ptaczata na schtomach spewachu z nimi na pschemoh, haj samo stare kłojny, běle bręzy a cziche wolsche wocuežichu kolwokoło na hórkach a pschi rekach a zajusachu wotmołwegojo něžnym serbskim hłosam. U pschi tym běchu ludžo zbożowni, haj zbożownišchi hacj nětke, hdyż serbski spew bohužel dale a bôle hinje a mreje w serbskich hortach, połkłuszeny z hłupym naduwanjom a němcowanjom.

Tola tute zrudne wobstojnosče hishcze tehdom njekniežachu, tež nic na sławnym wičeznym kuble. Stare dobre serbske waschnja běchu tu hishcze doma, jako tam Jadwiga wotroscze na zróstnu kczéjatu knięznu. Staroscziwje Wičazowa swoju Jadwigu woczáhny, ale njeplaczesche so z njej. Jadwiga wschak mějesche so hido sama piłnje k dželu. Widżesche je tež wschudźe a njeſtojesche żenje prózdna, zo by tola njebyła z khleba droha. Wičazowa wschak jei tež njevobarasche piłnje pschipshimowac. Jeje recept dže runje bě: „Starej żonje dwoje hrabje, młodej holc hctwore cyph.” Bě bjez džiwa, zo sebi Wičazowa na taiku dżowku rada wjele bycz zdasche, wschak njeſtojesche daloko a scheroko nicto pólseje hrabinki za dżowku. Tež wo wsh mějachu wschitcy Jadwigu wulcy zańež jeje pscheczelnoho, czichoho a pokornoho waschnja dla. Kózdomu czijnesche radu k woli, hdzej jenož mōžesche. Njeznajesche wschak hishcze nětcijscheje hłupeje hordoscze, kiz so mjez Serbami symjeni, a njebojesche so, zo sebi swoju hubku womaza abo wopari, popoweda-li z khudej khejlarszej abo skuzobnej holcu. Wzajomna luboſez kniežesche tehdom mjez burami a czeledžu, a hdzej je luboſez, tam je tež zbožo z domom. Boże mile skónczęlo hładasche tež w naszej wjesy pschecy do wjesołych serbskich wobliczow, a kapny-li trasz jónu hórka syłza ze zrudnoho wóczka na Jadwidzynie liczko, wułuski ju hnydom czopka skózna pruba, wotre ju z wóczka luboſezgiwa Jadwidzyna ruka. Sylzow dol bě so tu mož rjec psche wobrocził do zbožnoho czichoho raja, na kotrymž Boże żohnowanjo hładacy wotpocząwsze.

Hewat pat kniežesche na swęcze wschudźe njenier a hubienstwo. Bitwy so bijachu lěto wob lěto a reki krewje počerjachu zrudne bitwischę. Zashy bróniachu so ludy, a Napoleon hromadzesche swoje wójska tón króz pscheczivo Ruskej. Tola w naszej wjesy dolho wo tym niczo njezhonichu. Pschisłodżace němke nowinku njebludzachu tehdom po wschich serbskich domach, a tež našchoho „Bosoła” hishcze njebe. Haj, ani žezeznicow njebe, kotrež tola jenož pschedzasto najbóle njeđoczinkam poleküja, a cuzu skażenosęz do dobrzych krajinow zanoſchuja. Tehdom wschak ludžo tajcy knieža abo lepje tak kniejsch njebechu, kaž nětke, hdyż so skoro bjez žezeznicow wobrucz njeimož a so kózdeje hodžinku pucza boja. Tehdom njebeschtaj hishcze schewcowaj czornaj na wumieniu, dokelž wschitcy pschi khodżachu.

Tuż tež telko nowinkow tehdom hishcze njezhonichu. Jenož schlabaka we swojim scherym płaſtchizu a ze swojimi myschachimi paſlemi a blachowymi horničkami na ramienju pschinjese tež kopicu nowinkow sobu, kotrež bě duch

po puczu nazberala. Tola šetfa njebe schlabaka pschischoł, ale najebacž toho khodžachu dživne poweſcze po Serbach a założichu tež do nascheje wieski a wubudžichu wjese starosczi. Skradzū schukny jedyn druhomu, kaž by so bojał wóſke prajicž, zrudnej ſlowie „Wójna budź!” Gusto zaſtaſčtaj hōspodarſej pornio ſebi na polu ſo zetkawſchi; jedyn praschesche ſo drugohoho, kózdy ryczesche, kaž běſche to wot drugich ſlyſchal, żadny hishcze nicžo wěſte njewědžesche. A na poſledku „wójna budź” prajich ſo rozenđeschtaj z hłowu wijo.

Běſche w poſcze, tak nimale z konca, a jutry ſo bližachu. Kaž bydu njechałe wjesole ſwiate dny kažycz, wotmjeſtſkychu tež tróčku tamne strachne poweſcze. Ludžo ſo wjeselachu na rjanych kſchizeri. Tež ſuriowh čorny khodžesche hižo zapleczenn z khartami a ſlomu. ſuriij paſ mějeſche nužne, rjany pôſtſti zemjanſti grat rjedžicž, kiž bě ſobu z konjom wot Sandrija doſtał. Žadwiga zaſy nakupi rjanych židžaných bantow na konja. Tak pschijndže zeleny ſchtwórk. Tež z nascheje wieski džesche z wjecžora črjóda pobožnych Serbow do farſkeje wšy na cziche pohrjebnishežo, zo by tam k ſtacionam kſchizowoho pucza khodžo wopominala bołoſče ſwojoho Žbóžnika. Šwyh ludži ſo tu ſkhađowachu a truchliwe poſtne klerluſche klinežachu po cziczej noc̄. Ma njebu paſ zeſkhadžachu złote hwěždžicžki a ſleborny měſcežk zasta troſčku na swojej nocnej drozy, zo by ſluchał luboznym ſerbskim hlosam. Tola ludžo hižo po něčim wotkhadžachu do ſwojich khežkow a pohrjebnishežo wocžichny. Črjódy wróčachu ſo zaſy do zdalenych ſerbskich wjefkow. Tež naſchi wjeſjenjo, mjez kótrymž běſchtaj ſuriij a Žadwiga, naſtajichu ſo na dompučž.

Nadobo rozwěſli ſo napadnje wjecžorna czemnoſcž. Ma njebu poſaza ſo jaſna hwěžda z dolhym krafnymi prutom a ſpodiwna čerwienizna rožlēhawasche ſo po cyhym njebu. Wſchitko bě jaſno, nimale kaž na bělhy dnu. Ludžo ſo njeſta naſtróžachu, a ſo wobſkřižnych modlachu ſo róžowc. Ničtō ſo ničoho dobroho njenadžiſche a kózdy měniſche, zo je to wěſte znamio krewoweje wójny. A w tym ſo njebylachu. Furtowniczk u drje zeſkhadža krafne ſlonečko a rjany džen zaſwita ſerbskim kſchizeram. Hižo ſo hromadžachu w naſhei wjesci kſchizeri na krafne wuprjehnych konjoch a tež ſuriowh čorny ſtojeſche we blýſtežatym gracie na dworje a Žadwiga wjazalſche jomu hishcze za wopuſtſi rjane róžate ſelle. Běſche to krafne, horde ſkocž, kiž njeſcerpliwje z kopytom hrjebaſche na dworje. Pjatnacze ſet jomu hižo bě, ale ſchtóž by joho widział, by joho z najmjeſtſha za pječ ſet mlôdſchoho měl.

(Poſtožowanje.)

3 Lujich a ſakſkeje.

Z Jasenicy, njeđelju 11. ſeptembra. Džensniſtu zhrademadžizu „Katholſkeje bjeſady“ wotewri pschedsyda k. J. Juſt. Wuprajiwſhi ſwoje ſpodobanjo nad tym, zo je zhrademadžina jónu zaſy tak wopytana, kaž ſo trochu pschihodži, wožiewi pschitomnym z wiesołoscu, zo manu dženſ rycznikow w naſhei ſrieđiznje, kóſiž naſ ſarveſeje z pschednoschtem zwijela. Potom ſpomni, tak ſu nam loñiſche ſeto wjac króč pschednoschki džerželi wo wocžehnjenju džecži, iſtož je ſetſa khětro wuwoſtało. Tuž pschedsyda ſam wo tym pořeža, kaž ma ſo pschi wocžehnjenju džecži na wſcho hladacž a ſedžbowacž. Woſebje wobſarawasche, zo je džensniſchi džen mledoſcž hulſto dojč na wopacžnych puczach, z kótrychž ſo njecha dacž wotwobročicž. Taſfe procowanjo pschedſtajenych maja wſchelachy za kſchidwu, hdyž je to tola jeno k ich lepschomu měnjene bylo. Kenjez

can. farar Werner pſchihloſowasche pſchedsydowym ſłowam a rozloži, kaſ ſu husto ſtarſchi ſami wina, hdyž ſwoje džecži w jich njeprawdze hiſhce zafitujia. Potom pſchindže na Kolumbuſa, kaſ ſu toho w Romje jara nječeſčili, hdyž dyrbjeſche ſo jomu wot dobrých wulka cjeſež wopokozacž. Potom powědaſche cyku ſtawiznu wo nim, ſchtó je wón na pucžu do Ameriki wohlaſaſ a wutrał a pſchi wſchém tym jara ſejerpm był a druhich k wutrajnoſeži napominal. Woſebje jich napominaſche, hdyž běchu nowy kraj wunamakali, zo bychu tamniſchim woſbydlerjam žaneje kſhiwdu njezinili. — Na to ryeſeſche k. zapoſlanc M. Kokla. Powědaſche najprjedy wo rozwicžu katholiskeje cyrkwe w Sakskej. Pſchi pſchedpoſlednim ludliczenju běſche 86,000 katholickich woſbydleri a netk je jich hižo 128,000. Woſbaruje pak tež, zo pſchisporjenio katholickich nojbóle z dželacžerſkeje ſtrony wobſtoji a zo tež pſchec hiſhce duchowna pomoc pobrachuje. Tohoſla napomina wſchěk z znathym diöceſanskim hromadzenjam, dokelž ſu tak nuznje trébne cyrkwe a nimale wſchě tež jara potrébne, kotrež ſu natwarjene abo ſo hiſhce twaria abo twaricž maja. Wmienowa Lubij, Lipſk, Chemnic, Olsnic a t. d. Potom naſpomni dweju knieſow, kotrež budžetaj po krótkim ſwoj 50-létnym měſchniſki jubilej ſwjeczicž. Staj to wysokodostojnaj knieſaj can. cap. senior Kucžank a farar Womczek, wobaj rodzenaj z naſcheje woſady. Dale něſhto wo ſakſkich financkich wobſtojnosczech ſpomni, kotrež ſu pola naſ najlepſche. Spominajo dale na wulkoſtu zhromadžinu katholikow w Maincu mienowasche woſebitych ryežnikow. Potom pſchindže na Hamburg, kaſ tam kholera zahadža, zo kóždu džen w pſcherežku 200 ludzi zemrje. Dale, zo je Woſomuſſi archybiſkop zemrěl, a zo ſo jako joho naſledník tež imenuje archywówoda Eugen z Habsburkskoho domu. Skoncžne pſchednye kraje Turfowſku, Stalſku, Schwaniku, Francózku, Žendželsku, Danſku a wjac druhich, z kóždoho hłowniſche zdželi. Po jara zajimawym pſchednoschku k. Kokle ryeſeſche hiſhce k. kaplan Nowak z Radworja něſhto wo pſchivěrkach, zo many toho ſo paſež. Spomni woſebje na bludne ſwěčki, duſchface žom, ſcherjenja a dopokaza, zo je pſchi tajſich pak jebanstwo, pak druhdy tež djabolska moč pôbla. — Skoncžne dopomni naſ k. pſchedsyda na knieza seniorow ſwieđen. — Pſchi woſhamknenju wuſpěwa ſo ſchucžka z kérliſcha „O Marija, moja radoſež!“ — Pſchichodna zhromadžigna budže nježelu 9. oktobra. M-k.

Z Drježdjan piſaja, zo kniez farar Blewka z Pirny ſo pſchesydi jako farar do Friedrichstadta w Drježdjanach, do Pirny pak kniez Salm, dotalny farar w Cvikawje.

Z Drježdjan ſo wěſta powěſcž rožſcherja, zo Bóh prynceſnie Luisy, z tym cyłomu kralowſkomu domej a cyłomu krajej wulku radoſež lubi.

Z chloho ſweta.

Němska. Kejžorowa Augusta je wutoru 13. septembra rano prynceſnu porodžila; je to ſedne džecžo, prěni ſchecžo ſu ſami pryncojo.

— Zhromadžigna němskich katholikow w Maincu (hladaj poſlednje čiſlo) je ſo tež krafniſje dokoncžila. Wuley a ſlawni ryežnični běchu wuſtupili a prawa katholiskeje cyrkwe zafitowali. Woſebje ſo žadaſche, kaſ na wſchěk přjedawſkich zhromadžinach: zo ma ſo wſchitkim cyrkwinſkim rjadom dowolicž, ſo zaſy do Němskeje wróćicž, woſebje tež Jesuitam, a potom hjez pſchecza na to dželacž, zo ſo ſwiatomu wótcej joho kraj, kotrež bu pſched 22 létami njeſprawnje wzath, zaſy wróći. Njeſpcheſzelske nowiny wědžachu wjele wo tom piſacž, zo centrum t. r. zaſtupjerjo katholikow njeſju pſchezjene,

a zo toho dala tež centrum po času wóslabnie a trasch rozpadnje. Ale zo tomu tak njeje, posledni ryczník, hrabja Wallerstrem, krasnje wuwjedže a dopokaza z hrimotachym psichlósowanjom cyleje, z jara wschelakich sobustawow wobstojaceje zhromadžiny, zo je centrum hishcze pshcecy jenajki, njeprše winiomny hród, a zo tajsi wostanje. Mnozy běchu sebi myslili, zo může centrum jenož tak dolho wobstací, hacž je Windthorſt nowjeduje. Ale Windthorſt je sebi wucžomcow wocžahnyk a zawostajik, kotsiž w jeho duchu dale skutkuje. Tak Wallerstrem tam spoumi, zo je lónsche léto w Danzigu mohł swojej ryczi napismo dacž: pshci morach Windthorſta, lětsa pak: prěnje léto bjez Windthorſta. Wucžomey, kotrež je sebi wocžahnyk, su polazali, zo su swojoho njebohoh wucžerja hódní. Tak bu tež 39. hłowna zhromadžina z wulskim wuspěchom wotbyta. Zhromadžinje pshizamky so wulst z paroždžu po Rheinje. Z hubžbu a ze spěwom zwijeselichu so tudy wschitcy, kotsiž běchu te dny předy zhromadžinje pshitomni byli, předy hacž zasť kóždy do swojeje domoviny so wrózichu.

— Létsche wulke manövry pshced řežzorom, kotrež dyrbjachu so w Elsaſu a w Badenskej wotbywacz, su so wotprojile dla kholery. Pshci tajkich manövrach pshinidže wjèle týſac ludži z cyloho swěta hromadu, a tak mohla so tež straschna khorosč sobu pshinjeſej, a so wot wojakow a pshihladovarjow, kotsiž potom zasť do všechc stronow so vrózja, pshienjeſej.

— Po cykle Němskej so pshihodnje wo nowym wojerskim naměcje schepta. So mjenujcy praji, zo chce wyschnoscž wschitkych jeje čilich poddanow wojerscy wuwucžicž dacž. Hacž dotal běchu tola hishcze mnozy wysche, kotsiž běchu so taž so praji wulosowali, a nietrjebachu sluzicž. To dyrbí so psheměnicž, tak zo ma kóždy sluzicž, nježiwiwo na to, hacž je licžba wójska połna abo nic. Tak by so wójsko cyloho kraja drje povyšchiło — ale k tomu by njeſkóńczny pjeniez trébný był. Nekotsi ménja 160 millionow hriwnow, drugy pak praja, jenož počoju, kotrež by zařeſće tež hishcze wjac hacž doſeđ bylo. Tutoň namjet pak njemóže so začoń ſežinicž t. r. placžinoscž dostacž bjez pshizwolenja ſejma (reichſtaga). Hacž so začoń hido lětsa ſejmej pshedpołoži, abo halle k létu, njeje wucžinjene — ale telko je wěſte, zo w ſejmje wjèle pshecžinikow namaka, kotsiž budža pshecžiwo njomu ryczeč a hloſowacž. A to bjez džiwa. 160 millionow bychu so dyrbjale pshcez dawki dobyčz, a tola nicžo wjac njeje, na czož bychu so mohle nowe dawki połožicž. Zda so, zo ſtaj ſo runje toho dala tež kancler hrabja v. Caprivi a finançny minister dr. Miquel pshetorilko. Hacž jedyn z njeju toho dala swojoho města so wzda, njemóže ſo do předka prajicž. Wulka ſchoda by byla, hdý by nam pshecželnje zmyſleny kancler swoje zaſtojnſtwo wopushečil.

Awstrija. Po pshikladze katolikow w druhich krajach zemědžechu so tež Slowjenscy (nam Serbam podobni Slowjenjo w južnej Awstriji, němſti: Slavinen) w swojim hłownym měscze. Tež tudy ſo wschitcy wobdzelerjo za svoju wérę zahorichu, a sebi ſlubichu, pshcez bóle a sprócnischo dželacž za katolísku cyrkę w Rakuskej zabywach na wšich narodne pshetory. Zařeſće je zwijeselace, zo katolíské živjenjo tež tudy z nowa ſo pokazuje a zjawnje wступuje, ale runje tak pshcez ſo dyrbí, zo bychu ſo zwady mjez jenotliwymi narodami, nad kotrejmiž wschitkimi awstrijski ſežzor knieži, pshestake.

Danska. Tež tudy je ſo wot časow reformacie ſežzor razej nowe biskopſke město założilo. Zaposchtoſki Víkar v. Euch bu tamny tydzeni w Osnabrücku na biskopa swieczeny, a změje w hłownym měscze Kopenhagen ſvoje sydlo.

Francózska. Rusko-francózski zwiast je přášident Francózskej, ktorž telo plací, kaž pola naš kejzor, na džeczace waschnjo swiecził. Psihi někajšim francózskim swiedzenju běchu jene džeczo rusko-narodnu drastu wobleski, a tuto pschinješe přášidentej bouquet, pschi tym shtuczu Francózom wulej khvalacu prajo. Prášident džeczo wobjimajo a kóšho praji: „Z tym wobjimam cyku Rusku.“ Njech je to samo na sebi směchne a džeczace, tola pač chlomu swétej počazuje, tak kruče chce so Francózska Ruskej pschizamknyc, zo by pscheczivo nemško-rafusko-italskomu zwiastej, fíž je so wobzamknýt, zo by jo swétej mer zdžeržať, dželacz mohla. Takte zadžerženjo, kaž je francózski prášident počala, tohodla wjele zleje krjewje čini.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 400. Miklawš Šoltá we Winje, 401. 402. z Prahi: gymnasiast Pawoł Šoltá, gymnasiast Jurij Hejdúška, 403. M. S. z M., 404. Jakub Kašpor z Radworja, 405. Jan Mička z Khasowa, 406. Karl Jenich z Boranec.

Sobustawy na lěto 1891: k. 680. stud. theol. Jakub Stranc w Prazy.

Zemréty sobustaw: Jakub Rjenč w Čornecach. R. i. p.!

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,691 m. 55 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowala: hnadna knjeni abbatissa Hana z Marijnoho Doła 30 m. — Hromadze: 107,721 m. 55 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,091 m. — p. — Dale je woprowala: hnadna knjeni abbatissa Hana z Marijnoho Doła 30 m. — Hromadze: 11,121 m.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Paul Reinhart, hrodowski kaplan we Worklecah 20 m., Marija Zyndzic z Khróscie 10 m., přez k. wuč. Šoltu w Radw. za jenu wotemrjetu: Bóh daj ji wěčny wotpočink 25 m., njemjenowna z Kamjenej 2 m., hnadna knjeni abbatissa Hana z Marijnoho Doła 30 m.

Na wudaco Nowoho Zakonja

je dariła: hnadna knjeni abbatissa Hana z Marijnoho Doła 20 m.

Za cyrkej w Lubiju: Jan Mónik z Čemjeric 15 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Zjawný džak.

Psihi šestuškim nazymškim Krupčańskim processionje je so mi z pschiczinj, zo je šetsa 50 lét, zo sym prěni raz tónle swiaty pucz škoł a wot toho časa kóžde lěto a druhdy dwójich tónsamón dolonjať, wot wodžerjow a sobustawow processionia tať wjele čjeſeče a lubočče wopokažalo, zo so pohnuty čuju, wschitkim tuthym lubym za to, kaž tež za lubozný mi pschepodatý dar tudy wutrobnje „Zaplać Bóh tón Kenjez“ wuprajic. Bóh spočz tež Wam wschitkim dale dołke žiwienjo a došpolnu strowotu, zo bytcheče tež Wy tónle pucz k čjeſeži Božej a k čjeſeži swiateje Marije hýšče dołke lěta khodžic móhli!

W Khrósczicach, 13. sept. 1892. Jakub Schwejda (Pan).

Towarstwo Serbskich Burow.

Bubérk změje posedzenjo 29. sept. (sw. Michala) popołdnju w 5 hodž. w Baczonju. Dzajnych wuradzowanjow dla so pscheje, zo bytchu wschitke poboczne towarstwa bohacie zastupjene byłe; tohorunja su tež druhe sobustawy a pscheczeljo našchoho towarstwa lubje pscheprošcheni.

Główne pschedsydłstwo.

Gójský Smoleriec Inhičajischejne w maczijnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 19.

1. oktobra 1892.

Lětnik 30.

Namakanje Ameriki.

Lěta w oktobrje budže runje 400 lět, zo je Khrystof Kolumbus Ameriku namakal a z tym nowy džel swěta kulturie a křesčjanstwu wotewrlik. W cyklym zdželanym swěcje wopomina so tohodla lěta tutón skut tak abo hinač na swjatočne waschnjo. Tež „Katholicki Posol“ njesmě w tym zadý wostacę. Besche džen Khrystof Kolumbus runje tak slawný jako wěriwy a bohabojažny křesčjan kaž jako wustojny a nazhonny wuczenec, kij je sebi džak wšchitich sczehowachych lěstotkow zaslužil. Snadny pomnik jenož móžemý jemu stajic w swojim malym časopisu; tola wěmy, zo wšchitich čítarjo radý zaś z nowa něčhto skyscha wo tym mužu, wo kótrymž su bjez dwěla wšchitich w schuli prěnu powěscz dostali.

Rozhladajmy so najprijeđ w tutym džele swěta trochu bliže, zo bychmy skut, kótrohoz 400 lětny jubilej so lěta swjetcji, cíjm bóle sebi wažili.

Amerika bě po prawom hijo do Khrystofa Kolumba namakana, ale nictio njewědžesche, zo je to tajki wulkotny džel swěta. Deno najdalšche polnöcne krajinu běchu Europeženjo ze Skandinavisseje namakali. Hijo w l. 982 pscheinu Erik Rauda ze swojej lódzju wot Islanda do Grönlandskich polnöcnych krajinow a začoži tam koloniju, kótraž w krótkim tak začé, zo měješche po času 2 měsće, 16 cyrkwiow, 2 klóschtraj a 100 wsow. Wosebitny biskop navjedowasche tule koloniju jako diöcesu. Z Grönlanda zwaži sebi Erikowy syn Leif wokolo lěta 1000 dale k poldnju a namaka Helluland, Markland a Vinland, schtož drje su džensnische krajinu pschi morju Labrador, Canada a druhe.

Straschné khorosče a njepšteczelske nadpady znicžichu po něčim tele grönlandiske kolonijsce; wokolo lěta 1381 wumre tam posledni biskop, a wot toho časa njepšteczelze wottam žana wjac powěscz, haj wopomněczo tamnoho kraja k wjeczoru so cyłe zhubi.

Što lét poždijsího wubudži Boh maja, kiz njejmérny džel swěta z druhéje strony wotewri civilisacií a woſebje kſchecžanstwu. Pſchetož pſchede wſchitkim kſchecžanstwo běſche, schtož Khrystofa Kolumba za wulkotny tamomu časnej ſkoro pſcheczeſki ſtuk zahori: tamne kraje, wo fotrychž, zo tom k wječoru leža, běſche Kolumbus cyle pſchewedčený, za Khrystusa a joho ſwiatu cyrkej dobycž. To běſche mulki nadawł, fotryž bě ſebi Kolumbus poſtajil. Z dobrým prawom móže ſo prajicž, zo katholicka horliwoſć a staroſć za dushe ſtej Ameriku nam wotewriloſi.

Džens ma cyln džel swěta Amerika pſchez 100 milionow wobydlerjow, z fotrychž je něchtio pſchez poſociu, pſchez 53 milionow, wuznawarjow katholiskeje wěry. Hijo z tohole móžemy ſpóznacž, kaf žohnowanja polný je byl ſtuk, fotrohož 400 lětne wopomnjezo w tutym měſacu ſwječimy.

Khrystof Kolumbus narodži ſo 1435 abo 1436, kaž wón ſam praji, w měſeče Genua jako najstarſchi syn italca Domenika Kolombo. Wobhytſchi na wyſokej ſchuli w Padua wobroczi ſo zahe k lódźniſtwu, w fotrymž ſo joho wotcne město Genua tehdom wuznamjenjeſche. Pod dwěmaj kapitanomaj wobdželi ſo na dalokich jězbach po morju. Tola najſlawniſcha we lódźniſtwje běſche tehdom Portugalska, fotraž bě w tamnym lětſtoku po něčim pucž wokoło Afriki hacž do Indiſkeje namakaſa. W lěce 1477 namakamy Kolumba w Liffabonje, hdzejž bě hijo joho brat Bartolomeo ſo zafydlil a kharthy, globy a instrumenty za lódźniſtwo dželatſche. Tam ſo Kolumbus woženi z džonku Perestrella, namakarja kupow Porto Santo a Mladery. Tuta žentwa jomu k tomu dopomha, zo móžesche čaſečiſho z Liffabona do Porto Santo jězdžicž a zo drohotne kharthy a zapiski wot ſwojoho pſchichodnoho nana doſta.

Njewuſtawajoſtu ſtudowasche někto tute kharthy a dnjowniki. Pſchi tym ſo pſhyc bôle w ſwojim pſchewedčenju wobkruči, zo je zemja kulovala, a zo móže ſo pucž do Indiſkeje k wječoru namakač. Hijo 1474 wón florentinſtomu wuzcenzorji Paolo Toskanelli piſaſche, zo chce ſo jomu na jězbu k wječoru podacž. Toskanelli tehdom Kolumba w tym zamysku podpjeracſche; joho wotmołwienjo hiſhćeſe mamy.

Wóſomnacze lét je Kolumbus tutu myſſlicžku ze ſpodžiwej wutrajnoſcžu džeržał a wſho poſpýtał, zo by ju wuwiečiž možł. Tačo dobrý móćzinc bě ſo najprjedy na ſwoje narodne město Genua wobrocził a wo trébne lódże k tomu proſyl. Tola měſčanska rada joho z krótkia wotpoſaza. Podobnje žentidže ſo Kolumbej pola kraja Jana II. w Portugalskej a pola kraja Ferdinandea w Aragonie (1487). Hijo chyciſche ſo Kolumbus do Francózkeje wobrocicž — tu ſkonečnje namaka pola ſchpaniſkoho dwora wuſkytſchenjo ſwojich proſtrow.

Granada, hłowna twjerdžizna mořamedanskich Maurov w Schpaniſkej, bě padnyła; z džakownoſće a zahorjena za rožšcherjenjo kſchecžanstwa podpjeracſche kralowa Izabella Kolumbowe namietu, tak zo bu 17. hapryla 1492 w Santa Fe zwiažk zwiažanu, po fotrymž mějſeſche Kolumbus herbſku doſtojnoscž wuloadmirala a naměſtnoho kraja wſchech krajow a kupow doſtacž, fotrež namaka; wýſhe toho ſo jomu džehatki wſchitkých dofhodow zavěſci.

Tſi male lódże („karavele“) ſo jomu zwolichu, a 120 muži na nich.

W noch pſched 3. augustom pſchebiywachu wſchitkých w chrkwi, wuſpovědaču ſo a doſtachu ſwiate woprawjenjo, zo bychu tak derje pſchihotowani byli za doſhu a straſchnu jězbu do njejmérnoho morja, hdzejž hiſhćeze žana lódž poſyła njebe.

Piątk 3. augusta 1492 wujędze Kolumbus ze swoimi tjsom i łódżemi
z pchistawa w Palos.

(Pschichodnje dale.)

S y r o t k a.

(7. Podroczeno.)

Hijo bě čas wotjehac̄, tu nadobo pschihna so čarjodka jēzdných do wshy, a z blyskom roznije so po wshy hrózba nowinka, zo je wójna wudyrila. Na khizerow sebi nictó wjac̄ njeponysli, młodži pacholjo hotowachu džé so na wójnu. Za něchtio hodžinkow dyrbjachu hijo na wójnu wotczahnyč.

Popołdnju zhromadzowachu so na wshy młodži a starci pchewodźejech wjesnych wojakow. Tu rozjohnowasche so syn ze starym nanom, pôbla tróshtorwasche młodženc schêdžiwu mac̄, tam kladžesche młodhy nan małe džeczo macžeri do rukow. Też Jurij dyrbjescze so rozjohnowac̄ ze swoim lubym statokom, ze swojej dobrej macžerju a z pěknej Jadwigu. Bě drje hafle wósmiñacie-leťný młodženc, ale za rusle kuli bě dość starý. Płaczło pschinjese jomu Jadwiga Handrijowij miecz a hlebiju, pschetoz Jurij chyſche so z tutymi brójnemi nad njekhmanymi Rusami wječic̄, kotsiz běchu z hrubej ruku Jadwidzynie starszej morili. Brudne a ejeżle bě wobemaj tute dželenjo, a w hórkich hylzach wuplakaschtaj swoju bolesć. Hiscze poslednje wokoschenjo z Jadwigu, hiscze poslednje wobjimanjo ze želacej macžerju, hiscze poslednje Bożemje, a Jurij wutorze so swoim lubym, skoczi na konja a wotjeha z wichorom z dwora, zo by wołozil a skrótszil tycsne wokomiki dželace dwę lubowacej so wutrobje. Brudne běchu to jutry a prjedy tak wjeseli khizerjo czechnjechu mjelečo zrudni na wójnu do zymneje Ruskeje.

W cyłej wjesce běsche nětk moħt rjec wschē žiwenjo wuhasko, a Boże słonczo hladasche połhmurjenje z c̄mowych mróczeli. Jenoż Horjeniec Matij bě dobreje myśle a wjesły. „Wicżazec Jurij zwostanie we wójnie, Jadwiga dōstanje Wicżazec rjane kublo, hm, hm, a Jadwiga ma być moja njewiesta a ze swoimi pjeniezami mój dolh pomhac̄ zapłacżic̄”, tajke myśliczki pcheweraſche nětk Horjeniec Matij. Tola jomu Wożedla njesmiedźsche nictio „Matijo” rělac̄. Bě džé na wschēch wysokich Schulach w Budyschinie a w Drjezdžanach pobyl, a ze swojej wedomoſcę ſkoro wscho pobodzi, zo joho na wschém posledku nihdże wjac̄ njerodžachu. Tuż wróciſi so potom domoi, zo by w ratařstwie swoju nawedźitoſc̄ zwužitkoval. Starci Horjeni jomu z dobrym statok wostupi a pothili swojou spróceniu hlowu do rowa. Matij jara njeżarowasche prajo: „Bohu dżakowanano, zo je stary nohi zwróćzil.” Běsche nětk cyły muž. Horjeniče kublo w cyłej wokoline rěkasche džé Matijej kniez. Wosobni knieja jēzdzachu z města k njomu na wopht abo lepje na dobre kusfi. Někotri wschak ménjachu, zo su to židowscy pjenieżnicy, kotsiz jomu za lichownisku daní trēbne pjenieży požcžaja. Alle to běchu džé jenoż lóze huby, kotrež tajke něchtio powiedzachu. A byli tež woprawdzie něchtio dolha na kuble bylo, ſkto to wadžesche, to džé tam džesac̄ krócz zasy we wlozach naroscze.

Tak myſlesche sebi z najmjeńsha Wicżazowa, kotaž so dawno hijo za bohatym nawoženju za swoju Jadwigu rozhładowasche. A kaž by w jeje myślach ejtał, pocza tež Horjeniec Matij k Wicżazecom na hiesadu khodžic̄ abo lepje jehac̄. Wicżazowa witasche joho kóždy raz nanajpscheczelniſcho, haj, zdasche so, jako by na khwilu cyłe swojoho w straschniej wójnie pschebiywacoho Jurja

zabyla. Tak jara so jej Matijove wopnyh spodobachu. Jadwiga pak cieniesche, kaž by joho ani njevyla, a tak rucze, kaž možesche, twochny psched nim na hrodžisko. Tu potom so wupłaka a pytaše tróšat w nutnej modlitwie, njenadžiesche wschał so niczoho dobroho. Wicżazowa pak jei za zło njemějše, zo so jara z Matijom njenasabduje, mysslesche sebi, zo je to jenož kniežnička hanbicziwość.

Dolho njetrajesche a po cyłej wsy so powedaſche, zo Horjeniec Matij i Wicżazecom na ženitwu khodi. A w tym mějachu tež prawje. Matij bě Wicżazowu woprawdze wo Jadwidznu ruku poprosił.

Wicżazowa bě jomu tež z radoſcju pchissubita, Jadwigi so ani njewoprashawshi. Czohodla tež? Tak hłupa tola Jadwiga njeje, zo by wo taikohu nawożeniu njerodžala. Wicżazowa njemōželche ani w noch spacz z wiesołoscju, widžesche ju hižo jako bohatu woſobnu Horjeniowu na rjanym statoku, fotrohož twardzenja tam stoſachu kaž same hrody. Njezwerti sebi ani wiesołku powećz hnydom Jadwidzny zdželicz, zo by iej to na wschem posledku pchewulkeje radoſcje dla njezechkodžalo. Ale to bě cyłe zbytkna staroſć. Jadwiga khodžesche posledni czas zrudniſcha a bôle mjeſczaca po swoim džele hacž hewak.

Jónu rano po śniedaniu rjekny Wicżazowa Jadwidzju za ruku wzawshi: „Jadwiga, węſh schto nowoho, ty masz wulke zbožo, ja mam tebi nawożenju, ſaiſkož so tebi żenie ſpicz zedžalo njeby, mjeniujc Horjeniec Matija. To změjesh so złoty džen, taſke krasne kubko a pcheczelny nawożenja, kiž budže eže na rukomaj noſycz.”

„Macži, ſeże so mie tu w domje hižo namela”, wotmołwi z cžicha Jadwiga, „haj wschał, wém, zo sym tu jenož z miłośće a nimam prawa, ale radſcho póndu darmaczka hladacž a budu sebi ſwoju chrobu po koſenach pytač, hacž zo sebi Matija wozmu.”

„Né, a czohodla?” znapſhęcziwi Wicżazowa wscha pchelapnjenia. „Myſliſh, zo snadž sebi półſki król po tebie pchimide? Tu by była wulka kñjeni, měla zabawu a towarzstwo, kaſkicž pola nas ani widžala njeſhy. Czohodla joho njechaſh? Wola nas so njemōžeh stajnje žiwig.” Tak za-hadžesche Wicżazowa wscha rozhorjena, hdź widžesche, zo nětka Jadwiga wshej jeje rjane nadžije z hrubej ruku znicži. Pozłocząnoho horba wschał czlowiek njewidži a najmienje taſka zaslepjena macž. Widžesche jenož Horjeniec rjane kubko, nic pak Matijowe hroźne njepocžinki.

Rchwiku khodžesche Wicżazowa njemdrje po iſtwie wokolo. Potom zaſta pched Jadwigu a wopraſcha so: „Na, sy sebi nět ſlepje rozmýſliła, wozmiesh sebi knieza Matija?”

„Nidzy na nidzy nie!” wotmołwi poſornje, ale zmužicze Jadwiga.

„Nó, to syh hotowa, je to tón džak, zo sym telko lét wo tebie ſo ſtarala, kaž ſamſna macž, zo bych eži něchtu wuzbukowała, a eže derje za-starala? A nětka, hdź mi Bóh luby Kńiez popchęje, zo ſo nawożenja za tobu prascha, kiž mož eže zbožownu ſežinicž — joho ty njechaſh?”

„Maczerka, to by moje njezbožo bylo!”

„I ty bjezbožne, ſhamale holežiſhco, drje chcesh praſicž, zo chci twoje njezbožo? Nimaſhli ty telko rozmoma, hłupa holca — tak mam joho ja. Kńieza Matija ſebi dyrbischi wzacž — ſebi joho wozmiesh!” tak wotryża Wicżazowa, kaž by ze ſekeru rubnył.

„Né, radſcho póndu do ſcheroſkoho swęta.”

„Tak bži, bži — a hnydom, zo čeje wjacy nijewidžu“, hawtowaſche Wicžazowa cyle bjez myſli, „hewak čeje z pſami wuſčezuwanam.“

„Ja wſchak ſama du“, rjekný Žadwiga, w kotrejž bě ſtara zemjanska ſebjewedomoſć zaſy wocučiſta. Hucze wza ſwoj paſ, tiž ſebi jako drogu dopomjenenku khowaſche, thkny ſebi za boſ nijewboheje macžerny kſchiž, zawała na ſwernoho pſa a wuſtupi z khede. Ma prozhy ſo hiſhcze jónu rozmylſi a potom krcožesche ſpěchne na hrođiſhko. Wobliče ſo jej paleſche a cjerwjenjeſche. Wona nijewidželche a njeſkycħelche ničzo, ale kchwataſche dale k Božeſ martrie. Tam pod ſtarymaj lipomaj ſyđe ſo na ſawku, woſkripi ſe ſwojimi ſylzami, tiž ſo jej někto z wocžow linhku, ležejace kwtki, a pomodli ſo nutrnie. Potom ſo rožđohnowa z lubnym měſtnom ſerbiſkeje zemje a puſčezi ſo na pucž do wotczeſneje Poſteje.

Wicžazowa paſ ſebi myſlesche, zo z tym Žadwigu zlemi, a zo hži ſo wona z čaſom nawróciſi. Hdyž paſ ſo hiſhcze wjecžor tež nijewróci, trojčto-waſche ſo z tym, zo je ſnadž ſobu z processionom do Krupki ſchla. Ale tež Krupčenjo ſo wróciſtu, Žadwiga paſ nic z nimi. Niſdže njebečtu jeje wiđeli.

Něk ſebi Wicžazowa žiweje radu nijewđeſche. Wſchudžom da za njej phtacž a ſlēđiſi, ale wſho bě podarmo, niſdže ju njenadeňđeču. Tak bě wboha Wicžazowa něk cyle wopuſčežena, Žadwigu bě z domu wuhaňa a Jurij bě na wójnje. Podarmo ſo někto rudžeſche — ale podarmo nje-modleſche a njewučežkaſche ſo k macžeri Božeſ, podarmo njeſluhjeſche jej kapaku na hrođiſhku natwaricž, natwóciſi ſi jej Žadwigu a Jurja.

(Sloneženjo pſichodnje.)

3 Lutžich a Šakskeje.

Z Radworja. Naſcha farška cyrkje doſta zańđzenyh měſac zaſy nowu pýchu, imjenujcy nowej ſwiateje Marijinej khorhowi, kotrejž ſu jej woſadne družki k do-Hóanta-khodženju darile. Khorhowi ſtej z wołmjanohu damasta, předu ſe ſwjeczežomaj najzbóžniſcheje knježny a ſwj. Tózeſa, zadu paſ z wuſčithym Ježuſowym a ſwiateje Marijinhym imjenom. Dokelž ſtej jenož porěčko trébnej, njebudžetej wſchědnie w cyrkwi wuſtajenej.

Přispomjenjenjo. Nimo hižo wočiſčanych přinoškow darichu hiſće dale: z Radworja: Marija a Haňa Jenkec 6 m., Madlena Lukáſec 3 m., Haňa Hantuſec 6 m., Meta Hesec 5 m., Madlena Henkec 1 m., Madlena Šočina 3 m., z Kamjene: Marija a Madlena Grólmuſec 10 m., Augusta Rěčkec 4 m., Haňa Helasec 4 m., Marija Kilianec 5 m., z Měrkowa: ſwójba Kasperec 3 m., z Boranec: Marija a Haňa Zýndžic 6 m., z Dalic: Michał, Jan a Jurij Gudžic 10 m., nimo toho někotre dary wot njemjenowaných. — Z džensnišim wozjewjenjom je tuta zběrka skónčena. Po-ručamy wſchědnie a darićerjow a darićerki zakitej a zastupnej prôſtwje najzbóžniſeje knježny.

Z Radworja. Zańđzenu njeđelu wotmě naſcha „Katholska Bjesada“ zaſy ſwoju měſacznu zhromadžizn, kotrejž pſchedſyda z cyrfwinſpolitiſkum pſchehladom wotewri. Wobejie hiſhcze jónu wo wuſkotnej zhromadžiznje němſkych katholikow w Mainzu a wo poměrnje zrudnych wobſtojnoſcežach katholskeje cyrkwie w Avſtriji poręča; hewak bě ſo zańđzeny měſac mało za naš wažnych podawkow ſtało. Ia to dopowědachu ſo „ſtaſižny hnadownoho ſwjeczeža w Roženje“, a to tón króž wo joho napohladže, wo tamniſtich džiwač a wo naſtaču a pſchemenjenjach processionow, kotrej tam pſchilhadžea. Skóčinje

wuradžowaſche ſo hiſčeje wo wſchelakich towarzſhnyh naļežnoſčach. — Psichichodna zhromadžizna budže njedželu 30. oktobra a to zaſy po zymškim porjedze w pječihi hodžinach.

3 Čjornec. Schtwórk 14. septembra zemiré powschitkownie lubowanych ē. Jakub Rjeńcz, kubler w Čjornecach, rodženy 5. oktobra 1843 w Bacžonju. We nim čjeſčimy muža, kotryž w njeſebicnoſći po dobrym, sprawnym serbſkim zmyſlenju k spomoženju ſwojich ſobucžlowejek pilnje ſlutkowaſche a pschi tym Božu čjeſč ſpěchowac̄ horliwie ſo prćowowaſche. Po božne zmyſlenja njedžehu joho tež k pučowanjam do dalskich hnadownych městow, tak do Roma, Loretta, Welerhada a druhich. Wot wſchoho ſpočatka wopoloza ſlutka-mócný podžel za twarjenjo cyrkwe w Bacžonju. Tohodla bu wón tež do psichihotowacoho a twarnoho komiteja wuzvolený. Schto je njebohi za Bacžonísku cyrkej činił, to ſo tež tudy prajic̄ njeħodži, dokelž pola ujeho plačeſche ſłowo: „Njeħ lewica njevē, ſchtož prawica dawa.“ Zane lěto pak wot psichihotowanja k twarej hac̄ ſem njeje zaſchlo, khiba zo by kniez Rjeńcz na-hladne wopory a wobſcherne džela k čjeſči Božej dokonjal. Soho myto budž w njebjeſach! — Tež za Serbowſtwo je njeboh Rjeńcz ze ſłowom a ſlutkom ſtał. Wón to bě, kiz je ſobu preni naſtor k założenju Serbskohu Burſkohu Towarſtwa dał. A hdž potom tajke naſta a w nim konſumne towarſtwo ſo wutwori, běſche kniez Rjeńcz, kotryž mějeſche wot ſpočatka hac̄ dotal wjedniſtwo. Zo je wón pschi tym wulkotne wopory za powschitkowne intereshy pschinjeſl a wſchelakorym staroſćzam ſo wuſtajil, je drje wſhem derje znate. Za nje je ſo hiſčeje w swojej khoro-watoſči woprowaſ. Wo luboſčzi a čjeſčowanju, kotrež njebohi daloko a ſcheročko wuziwaſche, ſwedečesche bohate wobdželenjo pschi po hrjebe njeđelu 18. septembra w Bacžonju. Wondželu po tym ſwječesche wysoko-dostojny kniez ſenior Kucžank z aſſiſtencu kniezow fararja Skale a kapłana Rjeńča ſwiatoc̄ne requiem za wotemrētoho. Soho wopominježo wostanje w čjeſči. Bóh jomu daj wěčny wotpocžink!

3 Lubija. Njeđelu 18. septembra poda ſo naſch najdostojniſchi kniez biskop, psichewodženn wot Monsignore ſeniora Kucžanka a dwieju Pražſkeju ſtudentow do Lubija, zo by tudy w nowej psched tydženjom po ſwječenjej cyrkwi ſwiaty ſakrament firmowania wudželaſ. Kl. kapłanaj Rjeńcz a Zarjenk běſtaj, hido ſobotu tam dojeloſi dla ſpowendunga firmujomnyh. Njeđelu 19. hdž. bu k. biskop wot cyrkwiſtich pschedſtojicjerow na dwór-niſčeju powitanj, a bórzy pschijedže do cyrkwe, hdžez bu na pschedpisane waschnjo powitanj. Bórzy po tym zapocja najdostojniſchi kniez ſwiatocžnu Božu mſchu z aſſiſtencu mjenowaných kniezow. Lubijen ſpěwarjo Božu ſkužbu kraſnje pschewodžachu z derje wuwjedženym cäcilianſkim ſpěwom pod na-wjedowanjom knieza wucžerja Ernsta ze Žitawy. Po Božej mſchi mějeſche k. biskop hnijace předovanjo, w kotrymž dary Ducha ſwiatohu wukladowaſche. Potom wudželesche ſwiaty ſakrament něhdže 90 wosobam. Množ běchu hido motroſćenii a ſami ſkoru ſchědžinoy. Wopuſtčenii, mjez druhověritymi bydlacy njeběchu předy pschiležnoſć namakali. Tudy ſo hido prenje dobre plody cyrkwe a nowozałożeneje woſadhy pokazuja. Popołdnju bě ſebi towarſtvo ſw. Benňa knieza biftopa ze wſhem druhimi hoſćemii pscheproſylo. Hudžba, ſpěw a rycze wotmjenjachu ſo, dónz ſtončinje čzas njebe ſo na dompuč ſpodac̄. Njeħ Bóh Lubijčonam, kotsiž ſu z wulfej dowěru na Boha a z mužitoſču ſwoju wěc zapoczelii a někotrežkuliž horjo pschi twarje nažhonili, ſwoju hnadi wobradži,

zo by jich wosada, kotaž drje nětke řežej, tež dozravila, zo bychu porjadne dushepastystwo, hdyž budže mōžno, docpeli!

—č.

3 chloho swěta.

Němska. Cholera Bohu budž džak wýchudžom a woſebje w Hamburgu wotebéra. Za džení vréje wſchak hischeze woſolo tſichyži woſobow, tola je to zavěcze wulke polepſchenjo w pſchirunaniu ē tym dnjam, hdyž ſebi khoroscz wjac hacz 400 woporow žadasche. Tež w Parizu a w Ruskej woſlabuje. Tola pak je, kaž praja, professor Koch, najſławniſchi lekar pſchi tajich khorosczach, wuprajil, zo traſch ē létu naleto, hdyž budže čzoplischó, z nowa wudhyri a potom ſurowiſchó dyžli lětha. Tohođla dyrbja ſo pſchez cyku zymu wſchě mōžne ſredki nafožowac̄, zo bychu ſo bafeile, pſchez kotrež ſo khoroscz pſchenjeſe, morili. Su to hribiki, ale tak małe, zo mōže je čzlopwiek z hołymi woczemí hakle widzec̄, hdyž je jich wjac ſtow hromadze zlepjeñych. Tute bafeile płowaja we wodze tajich měſinow, hdyž je khoroscz rožſcherjena, abo muchi pſchenjeſu je na jēdze. Hdyž čzlopwiek potom tajku wodu vije abo něchtco tajke zjē, joho ſurowa khoroscz nadpadnje. W zymje pak bafeile zmjerznu a ſu njeſchlkudne. Tola mohlo pſchec w Hamburgu hnězdo zymu pſchetrac̄. Ale je nadžija, zo budža Hamburgcy ē létu, dyrbjaſaſi khoroscz ſo zaſy poſkazac̄, mudrisci a hnydom pſchi zapocžatku ju podlóčza, ſtož je tola mōžno, kaž ſu mnohe druhe města poſkazale, hdyž běchu tež jednotliwe padý. Hdyž je khoroscz 5—8 domow doſczahnyla, a hdyž traſch hižo pot ſta ludži leži, potom je, ſo rozemi, pſchepozdže.

Awstrija. Sejmí jednotliwych rakufskich krajow ſu ſo zapocžaſe. Najwjetſche žiwenjenjo je zaſy w čeſkém ſejmje w Prazy. Tudy ſu ſebi zaſy mlobdi Čeſchha (liberalni), ſtari Čeſchha (conservativni) a Němcy do wloſow zajeli. Hižo přeni džení bě ſpóznac̄, zo ſejm zaſy niežo ſtukowac̄ móc njebuďe dla njebožownych zwadow.

Italſka. Wutoru thdženja ſwjeczesche ſo w Romie lětne wopomnječjo tamnoho njebožownoho dnja, hdyž Piemonteſojo (wojacy italſkoho krala) pſchez wrota „Porta Pia“ do Roma pſchiczhnejchu, zo bychu Rom a z tym cykly cyrkwiſki kraj na njeſprawne waſchnjo ſwiatomu wótcej wzali. Pſched týſac lětami ſu bamžojo tutón kraj doſtali, a tak doſho ſu jón wobſedzeli, a netko jón hiez wſcheye pſchiczhiny italſki kral z mocu wozmje. To je ſo ſtało w lěče 1870. Tež w druhich městach ſo tuta njeprawda ſwjeczesche. Tak na pſchikkad w Bišy na ſamym dnju pomnik tamnoho krala, Viktora Emanuela, wotkryhu, a we Veneguji pomnik wěſtoho Sarpi, kotrež bě wotpadnjeny mnich. Kaž Giordano Bruno bě wón dobroth cyrkwie z njeđakom zaplaćit, cyrkzej hanil a ju pſcheradzil. Tajlich ludži „Młoda Italſka“ ſwjeczi a z pomnikami čeſceži. So rozemi, zo dyrbja tute podawki ſwiatohu wótcia hacz nanajhlubichho ranic̄. Ale ſežehwki njeſprawnosczow ſo hižo poſkazuja. Italſta njevě ſebi radý, ſtož z doſhom zapocžec̄, ludžo ſu z čeſkimi dawkami čiſchezeni, a revolucijs tam a ſem nastawa. Nimo toho rubježních cykly kraj pſcheczahuju, ludži a cykly domy nadpaduju, a wýchnoscz je pſchelaba, zo by doſcz pſcheczjwo tomu čzinila. Njeje tudy vorſt Boži ſpóznac̄?

Jendželska. Zaſy je Jendželska ſlawnoho kardinala zhubila, z mjenom Howard. Tutón bě ze ſlawneje zemjanskéje a bohateje ſwojby, bě najprijeđ wojat, potom na duchowniſtwo ſtudowaſche a bu měſchnit. Dla wulkoho wob-

darjenja a spróchnoho džéla bu pozdžischo biskop a bórzy tež archybiskop, a sfónčenje lěta 1877 kardinal w Rómie. Psched něčto létami dýrbjesche so khorosče dla do Žendžeskeje wróćic̄, doníz joho nětko Bóh njewotwoła.

Norwegiska. Wjac hac̄ wschudžom druhdže je katholska cyrkje w běhu posledních džesac̄ lět tudy dobyla. Pschez dobre skutkowanjo tudomnoho japoščtoškoho Vikara Monsignore Fallize su so tvsacy te katholiskej wérje pschiwobroc̄ili. Lěta 1875 mějše Norwegiska jenož něčto stow katholikow, džens je jich, taž trajna statistika počtuje, na sto tysiac. Tute pschiwérano pak je jenož móžno, dokelž wýchnočz žane zadžewki nječini. Wschak běchu tudy tež začne, na pschičladi: zo katholik wýsoke městna dostačz nje-móže (kaž w cyklej Němskej); tola tutón začnó so z pschihlošowanjom wobeju komorow zbehny. Jenož někotre cyrkwienske rjady, wosebje Žesuitojo, so tam hac̄ dotal zasýdlic̄ njeſmedža. Tola wýchnočz sama je namjet c̄imila, zo tež tutón posledni katholikam njepřečzelny začnó so zbehny, a bjez wšeho dwěla sejm, hdyž na zhmu so zhromadži, tosamſne wobzamknje.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 407. Michał Lusčanski z Budyšina, 408. Jan Kmječ z Lutowca, 409. Miklawš Andricki, stud. theol. w Prazy, 410. Jan Andricki z Pančic, 411. Marija Delanowa z Wěteńcy, 412—415. z Khrósćic: Jakub Zarjeňk, Michał Serbin, Jakub Šerc, Pětr Šram, 416. Miklawš Weclich z Ralbic, 417. August Eiselt z Lejna, 418. Miklawš Laukus z Lusča, 419. Madlena Žeńchowa z Wudworja, 420—422. z Wo-trowa: Michał Wjenk, Michał Buk, Jakub Kokla, 423. 424. ze Žuric: Jan Pjetaš, Miklawš Rachel, 425. 426. z Nowoworda: Jakub Šołta, Miklawš Wjenk.

Sobustawy na lěto 1891: k. 681. Jakub Šerc z Khrósćic.

Zemrěty sobustaw: Hana Herbrichowa z Khrósćic. R. i. p.!

Za cyrkje Wntropy Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 107,721 m. 55 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 107,722 m. 55 p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,121 m. — p. — Dale je woprowała: N. N. 25 p.

Hromadže: 11,121 m. 25 p.

Za cyrkje Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana 20 m., přez far. J. H. we Wotrowje 3 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: J. L. 2 m.

Za cyrkje w Lubiju: njemjenowany 20 m.

Zaptać Bóh wšem dobročerjam!

Pschemjenjenja dla četu swoju

klamańju a korčimu

w Ralbicach pschi cyrkwi ze wšichtkim k njej pschiſlusčachym wobſedzeñstwom ze swobodneje ruki pschedac̄.

Wšho dalshe móže so pola mje zhonic̄.

Miklawš Weclich
w Ralbicach.

Cjilčes Šmoler jec kuličižsježenje w macžičnym domje w Budyšinje.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pôsobe a,
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Eudowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 20.

15. oktobra 1892.

Lětnik 30.

Namakanjo Ameriti.

(1. Pokročowanjo.)

Niezapomíny, zo bě taikale jězba na nješmérnu móřsku puščinu, do kotrejž sebi híšeče žana lódz zwéřila nješ, za tamne časy sluk wulkotneje zmužitoſcę, woſebje hdž na to džiwam, taiky pschediſudy wo njeznamy morju tehdom w cylym swěcze knježachu. Mějachu powšchitownje za to, zo tam w čémnej dalokoscji morjo nahle spadnje, tak zo lóžde do hľubiny zajedu, z kotrejž so ženie wjac vŕočicž njemoža. Druzy měnjaču, zo tam Boh wě ſak daloko dojpočna cíjichina zaſtupi, žadn wěſík ſo tam wjac njezběhnje, tak zo dyrbja lóžde tam ležo moſtač a zhnicž ze wſchitkim, ſchtož je na nich. Baſy drugy hrožachu z tolstej kurjawu, kotrež tam tajku címu roſchérja, zo žana swěca ju rozjaſnicž njemože, a podobne.

Na wſho to nježdžiwalche Kolumbus. W njeponalnitéj dowerje na Boha a swoje krute pschedewdeženjo poda ſo na straschny pucž.

Zbožownye pschijedžechu lóžde na Kanarske kupy, hdžej híšeče cjerſtwu wodu a druhé potřebnoſcę wobnowic̄hu — a potom jědžechu do njeznamo- toho morja!

Njemôžem tu doſku 70 dnjow trajacu jězbu wopisacž, njemôžem ſponinacž na wſchitke ſurowe cžežkoty, kotrež mějeſche Kolumbus wustacž, na zbežk, kiz ſo na lóžach pschihotowasche a jomu ze ſmiceržu hrožesche, na pschedco hóřſche žadaniſo joho ludži, koſiž z mocu na vŕočenjo dželachu. Wſho wutra Kolumbus, wſchē pruhowanja pschewinhy: tutón hobrski duch mějeſche ſwoju cylu ſedzbnosć zloženu k wjecžoru, hdžej ſo dyrbjeho kraj po kaſacž.

Hizo ſo pocžachu někotre znamjenja wozjewicž, kotrež ſo blízach kraj ſubjachu. Kolumbus bě wulke myto tomu ſlubil, kiz by jomu přeni mož kraj wozjewicž. A hlej w noch psched 12. oktobrom wuhlaďachu daloko malu ſwěcu. Kolumbus tež ſpózna cženku ſmuhu kraja, kotremuž ſo blížachu, tola njepraji

nieżo, zo njeby swoim ludżom wjeselo skazyl. Tu z dobom z czeżora zaślinceża wożbożace słowo:

„Kraj!“ „Kraj“ wschitez wołachu, panichu z radością na kolena, wobiumachu so jasłajecy, wołoszowachu Kolumbowu draſtu a wołoproshowachu jomu ze ſylzami swoją njeſtweru.

Piątek 12. oktobra pschiplowa kódż ė nowomu śwetej; běſte to kupa Guanahani. „San Salvador“, „swiaty Zbóžnič“ dyrbi wona rělacž, praji Kolumbus, hdźż preni na nju z kódże ſtupi, swiaty křiž na nju poſtaſi a ju za Chrystusa bojſkoho Zbóžnika pschiija. Te Deum laudamus a Salve Regina běſchtaj prenjej křeſćanskej kęſiſhaj, ktraſz w nowym śwęcze zaſlincęſchtaj.

Też z tym Kolumbus połaza, ſhoto je joho prenje a hłownie wotpoſlađanjo pschi wulkotnym ſkutku: nowy dżel śweta za Chrystusa dobycz, tamnym ſuđam żoñnowania křeſćanstwa pschiwobroczicž.

To je zjawnie a z nowa wuprajil Leo XIII. we swojej encyklicy wo Chrystofu Kolumbu z dnja 16. julijsa tutoho lěta, w fotrejż mjez druhim piſa: „Wyshe toho paſ je tu hiſtoreje druga chle woſebita pschićzina, czjohodla myſlimy, zo by njeſmijertny ſkutk swieczeny był ze swiatocznoscju ē joho wopomnijeczu. Kolumbus ſluſcha mjeniujcyh ē nam. Wobroczimy-li jeno trochu swoje wóczko ē tomu, czjohodla woſebje je zapſchijal zamysł pschięptowacž morjo a na kajke waschnjo je swój plan wuwjescz ſo pròcował, dha njemóžemy wo tom dwelowacž, zo je pschi joho pschedewzacžu a joho wuwjedzenju ſkutkowała na njoho joho katholſka wera. A w tym naſtupanju je chle człowieſtwo wulki džak winowate katholſkej cyrkwi . . .“ Rozwažaſio tute węch zapſchija pschedewiſhem zamysł rožščericž we nawjeczornym śwęcze křeſćanstwo a żoñnowanojo křeſćanskiej luboſcze. To dopokazuja chle ſtawizny joho ſkutka w bohatej merie.

Też na to njechamý woſebje ſpomnicž zaſomdžicž, zo runje čzi, ktrychž njerozomny śwet za tujperjow kulturę a poſtupa wudawa, ſu Kolumbej hłownu, ſnadž rožnudnu podpjeru poſticželi: ménimy mnichow. Hdźż Kolumbus wſchudże wotpoſazany cykl zrajeny a zarudženy ze swoim synom do duri czichoho klóſchtra ſwiateje Marije La Rábida pola města Huelva klapasche, zo by tam pschenocował a potom poſledni poſpyt we Francózkej ſežiniſ, dha běſte ponizny mnich Juan Perez de Marchana, prior tutoho klóſchtra, kij joho nadžiju zaſy wubudži a woſkručji. Tutón běſte ſam w morskich wědomoſczech derje wobhonyen, chle pschiętjene z Kolumbowymi nahladami a jako předadwic̄hi ſpo- wiednik kralowny Isabelle pschiępoſaza tutu a dopomha Kolumbej ē wuwjedzenju wulkoho ſkutka.

Wot kupy San Salvador płowasche Kolumbus dale a namała 27. okt. wulku kupy Kuba a 6. decembra kupy Hispaňola (Haiti).

Na to wostajiwski 39 dobrowólnych jako woboru pod Diegom de Urana poda ſo zas na dompucež. W Palos, hdźż 15. měrca 1493 zas zbožownje dojedže, powitachu joho ze zwonjenjom ze wſchēmi zwonami. Joſo pucž do Barcelona na kralowſti dwór běſte kaž triumfowy czah. Kóždy čħeſtne ſpo- džiwnoſci muža wiđeċż, ktryż je njeſklychaný ſkutk dokonjał, a jomu čeſeč wopokaſacž. A w Barcelonje pschi kralowſkim dworje ſta ſo jomu čeſeč, kafejeż w Schpaniſkej ſo hiſtoreje žanomu doſtała njebe: pschi kralowſkim trónie ſmědžieſte ſo poſynhež a ſwoje rožprawę wo nowym śwęcze podawacž.

(Pschiętne dale.)

Wo dwēmaj wažnymaj wotpuskomaj.

Měsac oktober podawa nam pschileznoscž po woli swjatoho wótnca so pišniščho modlicž: lubozný a potajnoſcžow polný róžowc abo rozarij. Bohate ſu wotpufi, kotrež ſu wſchelach ſwiečti wótncojo za modlenje róžowca a za joho bratſtwa wudželiſi. Za pobožnoſcž w měſacu oktoberu je, kaž je znate, Leo XIII. pódla toho hſchęce zwolil: ſchtóz 10 krócz pobožnoſcž róžowca z pschisluſhnyimi modlitwami ſobu dokonja, móže doſpołný wotpuf dobyč, hdž ſwjataj ſakramentalaj poſutu a wołtarja doſtojnje doſtanje. —

W ſzczehowachm podawamy naſtafk wo dwēmaj druhimaj wotpuskomaj, kotrež ſtaj jara wažnaj móže ſo prajicž za kóždohó. Smý naſtafk hijo tójhdý ſhowali.

1. Pobožni kſchęcezenjo „kchodža” pilnie „k stacionam”. Woſebje w poſeże a tež w advencze ſo to ſtawa. Drje wſchitcy, kotsiž pobožnoſcž kſchijzo-woho pucža dokonjeja, maja wězo dovry zamýſl: pschi wotpufach paſ dyrbí ſo tež trébne wědžecž, zo byhú ſo dobykle.

Wotpufi na kſchijzowym pucž paſ dobydžesč na dwoje waschnjo: 1. z wo-ptym ſwieczenoſoho kſchijzowoſoho pucža abo 2. ze ſwieczenym kſchijzikom, na kotrež ſu tute wotpufi ſpožczenie.

Zo by wotmyſleny wužitk měl z kſchijzowoho pucža, dyrbisč wſchěch 14 ſtacijow bjez pſchetorhnenja wopytacz a pódla hórtle czećpjenjo naſchoho Zbóžnika rozpominacz. To je dwoje hłowne wuměnjenjo, abo ſchtóz cyrkę ſada, zo by wotpufi dobył. Wěſte hortne modlitwy neſtu poruczenie (ſu wſchač chle ſpomožne), tež nic čas, kaž doſloho ma wobkhad trač; hacž wjach podawków z czećpjenja kchrystusowoho rozpominasč abo jenož jedyn, to pſchijndže na jene. Jenož zo ſo to stanje.

Schtóz do cyrkwie hicž njemöže (doſahaca wina dyrbí wězo bycž), ſmě na to ſwieczeny kſchijzik trjebacž. Tón w ruch džeržo ma 20 krócz „Wótcze naſch — ſtrowa ſy Marija — Ćjeſcz budž Bohu Wótczej” wuſpewacž: 14 na 14 ſtacijow, 5 na ſwj. ranę, 1 na měnjenjo ſwj. wótnca.

A zadžewa-li khorosč dleſſchomu modlenju, je doſeč, hdž modlitwu po-božnje prajich: „Tebe dha, Jézuso, proſymy, pſchijndž ſwojim ſlužownikam na pomoc, kotrechž ſy ze ſwojej drohej krewi wukupit”, abo poczink doſpołneje želnosće wubudžisč.

2. Druhi wažny wotpuf rěka: ſmjerthy. Tón hodži ſo jenož we ſmjerthnym bědzenju dobyč. A zo by jón něhdý dobył, maſč wſchelake ſredki. Někotre takje ſu ſledowace:

Dyrbisč do cyrkwiſkoho bratſtwa zapisaný bycž abo kloſchtyrſkomu rjadej pſchisluſhceč; abo dyrbisč za ſtrone dny porjadnje poczinki bójſkich poccziwoſcžow zbudžecž; tež, hdž ſy pobožne waschnjo měl, zo najſwi. mjenia jaſto zdycho-wanečko porjadnje trjebasč;

tač tež, hdž maſč kſchijzik, na kotrež je ſmjerthy wotpuf ſwieczeny, ſwieczeny pjenięſč, ſwieczo, róžowc;

na poſledku, hdž měſhnik tebje ze ſwjathymi ſakramentami doma wobstarajo cži bamžowſke požohnowanjo za ſmjerthnu hodžinu wudželi. — K dobyčež tu-toho poſledniſchoho ſmjerthnoho wotpufa ſada ſo, zo by ſwj. ſakramenty doſtaſ, a njeſhodžiſi ſo to, zo doſpołnemu želnosć źbudžisč; dyrbisč ſebi wot-myſlicž, zo chcesč runje tutón ſmjerthy wotpuf doſtacž; najſwiecziſche mjeno

Zéjusome z hortom abo wutrobu nutrnie a časćischo mjenowacj, smjercz
z podacjom do Božjeje wole pschijecz.

Swieczenie węch možesč pödla w ruch dżeržecz, dosaha pač tež, hdyz
masč je blizko pschi sebi.

* * *

Bo krótkim žiwienju pschinadže njeskónčna węcznosć; derje tomu, kij je
z wotpuškami so postarał, zo je wschitko hacž na posledni pjenježl zarunane.

Wo rozschérjenju kschesczanswa na Morawje a w Słowackej.

Wo najstarskich stawiznach Morawjanow* a Słowakow so mało prajecz
hodži, dokelž nam stawiznario nicžo wo nich zaškowali njesu. Jenož to je
wérje podobne, zo w samym času, w kotrymž so Češcha w krajinje k połdnju
wot nětčischię Galskieje zaſydhlicu, tež Morawjenjo a Słowacy horatu Vélo-
horwatsku abo narańchu Galiciju wopuszczicu a so dale k krótkomu wiecioru
čahnywshi w runinje mjez Čechami, Rakuskej a Wuheriskej, to je na nětčischię
Morawje, zaſydhlicu.

Halle wot spocžatka 9. lëtstotka poczynaja stawizny tuteju ludow trochu
jaſniſche bycz, dokelž so tehdrom skutkowanjo nemškich měchnikow, wosebje solno-
hródkich (Salzburgskich) a paſowſkich (Passauſkich) biskopow, za rozschérjenjo kschesczans-
skoho ducha do ludowych mutrobom zaſchęzicž njemóžachu. Mimo toho žadachu
wot kscheczenych wotedawanjo džesatka,** schtož so dotal eyle swobodnomu ludej
węzo njelubjeſche. Dale mjezachu Němcy hiſceje poliſtu (swétnu) winu;
dželaku mjenujenj na to, zo bychu Morawjanow, kotsiž běchu kschesczanswo
pschimzali, z tym tež hnydom swojemu knieſtwu podesznyli a z nemškim fejzor-
stwom zjednozili. Morawjenjo pač chytru na kóždy pad pod swojimi wjerchami
wostacj a dotalnu swobodu wobkhowacj.

Najstarschi posoł kschesczanswa, kij na Morawje a w Słowackej z wu-
spěchom skutkowaſche, je paſowſki biskop Uroſ, kotoruž bě solnohródki archi-
biskop wosebiteje winy dla zaſtojnſtwo wotewzał a kotryž nětko po swojim wot-
sadženju za rozschérjenjo kschesczanswa mjez pohanami dželacj pocza z džela
z wopravdžitoho pschewdzczenja, z džela pač snadž tež tohodla, zo by sebi
nowe biskopſtwo założili. Wón z nětřími duchownymi po kraju Morawjanow
a jim fuzodnych Awarow wokolo puczowasche a węžesche sebi wschudžom mjez
ludom a kniežerjemi tajſeje pschihilnosće dobycz, zo skončnje tež Mojmíra,
wjercha Morawjanow, k pschijeczu kschesczanskeje werty pohnu a joho wulſhczi.

Z joho podpjeru džela nětko węzo lepje wot rukow džeske, tak zo mžesče
Uroſ bórzy na założenjo biskopſtwa myſlicz. Bamž Eugen II., kotoruž wón

* Morawjenjo su wobhlerjo Moraw (Mähren), Słowacy („ſchlabatowje“) pač wo-
bhlerjo Słowackej (Slovakei).

** Džesatka je dawt, kotryž we wotedawanju džesatko džela wschęch dochodow wobſtoji;
je to potajkim družina dochodnogo dawka (Eintommensteuer).

sam cyku węc rozwieda, so nad wołoczeniom dwieju połanskieu narodow nimo mery zwieseli, zwoli do Urolfowej a Mojmierowej proſtwy a poruczi, zo bych so 4 nowe biskopſta założile: wołomuske (Olmitz) na Morawje, nitrijanske (Neutra) w Słowackej a dwie w kraju Awarow, to je w netcziszej Wuherſkej.

Na druhé ſeto Mojmér, Ľudan (wjerch Awarow) a nowi biskopja bamža proſchachu, zo by Urolfa za archybiskopa pomjenoval, ktryž by w Lorach w Delnej Rakuskej kniežicž měl. Bamž na Urolfowe zaſtužby dživajo a dokelž běchu so jomu wopaczne piſma wo prawach fufodnych ſolnohródſkich a paſowſkich biskopow pſchedpoſožile, ſkonečnje lěta 826 do toho zwoli, pomjenowa Urolfa za lorckſkoho archybiskopa a Morawu ze fufodnymi krajemi za jeho archybiskopſtu woſadnoſćz (diöceſu).

Tola tute zarjadowanja ženje prawje k moch njepſčinidzechu; pſchetož tež paſowſki biskop Reginhar, ktryž ze ſwojimi duchownymi na Morawje kſhesczans-ſto pređowasche, ſo archybiskopſteje dostojoſeže mocowasche. Tež ſolnohródſki archybiskop Adelram ſo pſchecžiwo nowym, jeho prawa ranjachm zarjadowanjem požehnowacž pocza, tak zo dyrbjeſche iich ſkonečnje kral Ludwik jednacž. Tutoň pſchekoru z tym ſkonečni, zo lorckſtu diöceſu na dwie woſoſej rozdželi a nowjecžornu paſowſkomu, narańſhu pak ſolnohródſkomu archybiskopej pſchipoſaza. Z tym bu Urolfowa móć nadobo znicžena. Wón ſam bórzy po tutym ro-ſudze wot zjawnoho džeka wotſtupi a z nim tež jeho wotpohlad, morawſkim biskopam ſamostatnoſćz dobycz, ſpadny.

Tež Mojmierowa wulka móć a wobejje jeho prćowaniſo wo zaſyдобуćzo ſamostatnoſeže ſo němſkomu kralej njeļubieſche. Tuž pſchicžeze wón l. 846 z wulkim wojskom na Morawu, woſadži Mojméra a dopomha jeho wnuſej Koſcziſlawej na wuprždnjene kniežerſke měſtſto.

Tola nowe zarjadowanja doſlo njetrajaču. Mojmerej Ludwik jenož prawje wěril njebě, Koſcziſlaw pak jomu bórzy ſtraſchny bycz pocza, dokelž zjawiſje na to dželaſche, zo by Morawjanam dawno žadanu ſwobodu zaſy dobył. Tuž twarjeſche po cyklum kraju krute hrody, zjednoči ſo z Bołharami, kotsiž běchu jeho fuſodža a k poſlaniu wot Morawy bydlachu, a na kožowasche wſchě moch a ſredki, zo by ſwoj zaměr docpěl. Ale Ludwik bórzy do toho pſchindže, ſhoto maja taſke pſchijoth rěkacž a pſchicžeze k druhomu razej na Morawu. Dokelž pak Koſcziſlawowe woſtwierdzene lehwo pſchewintycz nje-wojeſche, wróci ſo bjeze wſchoho wuſpečha, a hiſhčeze na dompučzu jeho Morawienjo nadpadowachu a woſlabjachu. — Z tym bu Morawa wot němſkoho pſchaha wumóžena a dobyčeſterej ſamostatne kniežtſto zavěſćene.

Koſcziſlaw bórzy widjeſche, zo němſcy duchowni Šlowjanam z prawym wuſpečhom pređowacž njemoža, a woſmyſli ſebi tohobla ſwojemu ſudej wučerjow woſtaracž, kotsiž móhli lud w zrozumliwej Šlowjanſkej ryczi wo kſhesczanskich wěrnoſežach rozwuežowacž. Ale z wotſel mójeſche taſkich duchownych doſtač? Snadž z Roma, kž je ſriedžizna chleje zytkwje? Tu widjeſche dopředka, zo bamžeji móžno njebudže muži zwieseli, kotsiž bych u nabožne potřebnoſcie Morawianow ſpokojeſz móhli. Ale runje w tutej nužy pſchindže na Morawu powěſč wot wulkim ſtutkach grefſkeju bratrow, wo wuſpeču jej ſtukowanja mjez poħanskimi Bołharami a Bołharami, a wo wunamakanju nowoho Šlowjanſkoho piſma. — Běſhtaj to ſwjataj Konſtantin abo Cyril a Metheodi.

Hnydom pôſla Koſcziſlaw dowěrliwych muži k carihródſkomu (konſtantinopolskomu) archybiskopej z proſtwwu wo kſhesczanskich wučerjow. Tutoň jeho

pscheczę radliwie dopyjeli a wuzwoli mjenowaneju bratrow za nowe zaſtojnſtwo. — Tak pschinidžeschtaj Cyril a Methodij lęta 863 na Morawu a ſtukowaſtaj tu hac̄ do l. 867, hdżez buſhaj wot bamža do Roma powołanaj, dokelž běchu jomu němcy biſkopja naręczeli, zo wopacžne wucžby wucžitaj. Tola bamž so wo jeju prawowěriwoſci pſcheswědcji a pomjenowa wobeju za biſkopow. Cyril pak bórzy po tym (l. 868) wumrē. Tuž so Methodij po joho smjerci sam na Morawu wróci a ſtukowaſche tu z wulkim żohnowanjom hac̄ do lęta 885, hdżez Bóh tež joho z časnoſcze wotwola.*

Hijo Methodijej běchu němcy biſkopja a wjehowje wſchē mózne zdžewki cjinili, tola tuton bě muža doſcz, zo jim z wuspěchom napscheczę ſtupacž wědžesche. Ale po joho smjerci so wěc ſpěchnje pſchemeni. Słowjanscy duchowni, mjez kotrejmiž so Gorazd, Klimant, Wawrinec, Naum a Angelar jako najſławniſchi mjenuja, buchu na ſchęzuwanjo němſkich knježich do jaſtrowoſezadženi a po mnogich pſcheszčehanjach lęta 886 z mocu z kraja wuhnacž. Woni džechu do Bołharskeje, hdżez buchu wot kſchecžanskoho knježerja pſcheszczelne pſchiwzacž. Na Morawje drje so Słowjanske Bože ſlužby kſchecželne ſhwili zdžeržachu, ale praweje moçy tola wjacy njemějachu, dokelž bě Słowjanske kſchecžonſtwo swojich wiednikow žhubilo a Swiatopolkę, Koſežiſlawowomu naſtupnikej, njeměrnych wójnskich časow dla mózno njebe so wo cyrkwiſke naſtežnoſcze staracž.

Słončenje ſebi Mojmér II., tiz po smjerci swojego nana Swiatopolka nad Morawu knježesche, wot bamža Jana IX. pomoc wuprosh a doſta nowoho arcybiſkopa z mjenom Jana a biſkopow Benedikta a Daniela, kotsiž buchu w Rómie za swoje zaſtojnſtwo wuſwjeczeni. Ale tež jich ſtukowanjo doſlo njetrajeſche; pſchetoz bórzy po jich pſchihadze pſchihnaču so wot ranja džiwi Mladžarowje, kotsiž na 50 lét Morawu a Słowafku runja druhim krajam ze swojimi nadpadami domapytachu a lědma zeffihadžane ſymjo kſchecžanskaje wěry poduſchachu. Hafle lęta 955 po jich doſpołnym pſchewinjenju poła Augſburga so kſchecžanske ludy zaſy pozběhovacž poczachu.

Morawa bu w cyrkwiſkich naſtežnoſczech Regensburgskomu biſkopej podrjadowana. Tola dokelž so pod tutymi wobſtojnnoſcemi duchowne žiwienjo doſpołnje wuwięcž a krajina wulſkeje zdalenoscze dla wot swojeje wyschnoſcze wobſedžbowacž njemöžesche, bu ſlončenje lęta 1063 we Wołomucu (Olmütz) wosebte biſkopſtwo założene a z tym Morawa a Słowafka za ſamostatnu diöceſu pomjenowana.

J. N.

* Wobſcherny žiwienjopis ſi. Chrilla a Methodija nadendžesč w Ducžmanowych knihach „Zivienjo Swjathych“, kotrež ſu pſched dlejšim časom w lětnych ſechinach z „Katholiskim Poſtom“ wuſhadžale.

S y r o t k a.

(Słončenje.)

Mjez tym pak hac̄ so tole poła Wicžazec ſta, wojowaſche hijo Wicžazec Jurij zmujicž z Rusami a poła staroſławneje Moſkwy ſpočzi jomu Napoleon rjad czeſtejne legije joho njewſchědneje zmujitoſcze a rozhladniwoſcze dla. Tola wſchitke ſławne dobycža francózſkich a z nimí zjenocžených wojakow běchu podarmo, dokelž njemöžachu najwjetſchoho njeſpchečzela, rufkeje zymy, pſchewincz. Poſledni wucžek, kraſne město Moſkwa, běchu jim Rusojo ze za-myſlom zapalili, tač zo dyrbjachu ſo nětko wbozý wojacy na tamuž hrózbu.

dompucz nastajicz, na kotrejz nimale z hłodom a w smiertnej zymje na poł milliona ludzi zhiny.

A schto wę, tak by so też na schomu Jurij zeschlo. Wschón pschemierznjeny a roztorhany czekasche na swoim dobrym koniu, kiž dżé bę jako kozałki tamu straschnu zymu snadnje wutral, do Polskeje. Ale wboho kóni wuzelnycz, kotsiż so za Jurjom czérjachu. Tuż zawróczi Jurij pschijechawski wschón pshetradonu z hłodom njemózescze skoro wjac w szcznym kozałskim jézdnym do póliskeje wsh swojego czornego do prénjego dwora, kiž pshci drozby stojesche. Czorny wjesele zarjehota, hdvž do dwora pschinidże, a zabeżo, jako Jurij zeszoci, hnydom do konjencu, kaž by tu był nanajlepje znaty. Besche to stary zemjancki dwór, kaž mózescze to człowiek z wulich twarjeni spóznacz. Przedby bę zawěscze ławnišchi był a wjeli spytal, z najmienšcha tezesche wchudże w lepieniacach wscho pełno kuluw a samo trochu rozbite wrota bęchu z kano-nowej kulu ze schwediskich wójnow sem zaprete. Na łowch pshched khęzu sedzelsche schedźiw, z pscheczelnym ale zmorochczonym wobliczom, a w nesci wariesche schitowana czérwieno-liszčata holečka jézcz. Hdvž zaſkyscha na dworze konja zarjehotacz a z dobom scherzerot broni, wubęża w strasche z kuchinskimi widliczkami na dwór. Ale na dobo zaſta, a widliczki wupadzeczu jej z rukow, też Jurij njezwéri sebi dale a zahlada so na nju. Skonczinje zaſoła wschón zadžiwanh: „Zadwiga, ty a tu?”

Ale holeca njewotmołwi, pschisłoczi jenož rucze k njomu, padże jomu wokoło schije a plakasche z wjeskoſeżu; jenož: „Mój luby Jurjo” zaſkyscha hiszczce Jurij. Ale to hižo doſahasche, zo byſchtej so póznałoj, samo poſ wjeli schewałasche a z wopuſku mórkotasche wokoło Jurja z dopoſazom, zo joho njebe woteznał.

Tola njemieſchtaj wjac w swile, sebi spodžiwe zetkanjo wujaſnicz. Zadwiga tynk Jurja w skoku do prózdnjeje juchoweje jamy, zo bychū joho kozałko njelepili. Konja pak zawiedźe starc rucze do fajmy ſłomy, w kotrejz bę hižo za tajkich czekancow khowanka pschihotowana. Vedma bę so to stało, pschihnachu so tež hižo kozałko do dwora. Wschitke dżerkli a kuth pschehladachu, ale njemózachu nicžo wusłedzicz. Do fajmy kłachu ze swojimi dolhimi hlebijemi, ale bęchu tola tute hiszczce pschekotki, hacž zo bychū konja doſahnyk. Njemdrje zaſliwajcy wotjehachu po starcowej radže ze wsh, dokelž bę pječja cuzy wojał ze wsh won jéchał.

Jurij pak wulež nětko ze swojeje khowanku a kóni puſčegi so zaſy do czepkoſko konjencu. Nětko halie móžachu sebi z dobrej khwili wschitko do-powědacz, tak bę Wiczazowa Zadwigu z domu wuhaňala, tak bę potom Zadwiga do Polskeje pschisłka a so po něczim hacž do swojego ródnego statoka dopraschała. Tu bę ju hnydom jeje dżed, tutón schedźiw starc, kiž bę so halie njeđavno ze Sibirskeje wrócił, po maczernym kłoszku spóznał. Beschtaj tu nětko hromadze na wumieniu so žiwiłoj, kubko wſchak bę hižo w cuzych rukach, tak zo dyrbieschtej tu nětko pshci swoim khlęba prosyćz. Tuž so tež Jurij bórzy poradzi, Zadwigu a dżeda naryczecz, so z nim do kuzich wrócił, wſchak bę so tola Wiczazowa jenož z nahkoſcu tak zabyła. Nětko so zawěscze toho dawno hłuboko kajesche, schtož bę tehdom w rozhorjenju skuczika. —

Zaſy bę so rjane nałečzo nawróciłko a lubozna meja cyku zemju do kraſneje kweſkoſteje drasty wobleska. Rjana mejska pobožnoſcz wotmewaſche so k čeſczi maczereje Božeje we wszech serbſkich cyrkwiczkach a pobožni Serbja

spěwachu z radošču a z nutrnej pobožnoſću lauretaňsku litaniju a lubozne ſvjateje Marijine kérliſche. Tež Wicžazowa khodžeſche džen wotednja piſnje na meſiku pobožnoſć a proſcheſche macž Božu, zo by tola ſterje a lepje cęzki ſamjen, tij ju mječeſche, jei wot wtroby motvalila.

Tež džensa ſo tu modleſche a zrudne ſylzy kapachu na brune pacjerki róžowca, kotrež ſo po jeje porſtach ſuwachu. Wboha bě wſcha zefarila a jeje wloſhy běchu zechedžite kaž ſněh. Klecjeſche tu hiſteze ſama lutka w cyrkvi pſched woſtarčom a poſlednje ſlónčne pruhi ſwěczačku do jeje zejołtnjeneho woblicža.

Tola, bě tu cyle ſama? Ně, tam do cyrkvi zastupiſchu tſi woſoby, mlody wojak, kraſna, lubozna kniežna a poſtarny ſchědžiwo, a tſi konje zarijetotachu pſched cyrkvi. Wicžazowa ruce poſtaný ſo naſtróžawſki, a wobrocži ſo, zo by ſo domoj wročiſla. Tola bjez mała bě ſo zaſy potka, hdyž Jurij a Jadwigia zamoławſki: „Macži, luba macži”, ju wobjeſteji. Zažy Wicžazowa plakatſche, tola nie ſylzy zrudobý, ale ſylzy radošče, z koſtrymiz ſwoje pſhemocne začiūčza wuronii. Tež Jadwidži a Jurijev bězachu ſylzy po licomaj a ſamo ſchědžiwoſce zehyri ſo mutne móćko. Zaſy kleczačku pſched woſtarčom ſchtyro žbožowni čłowjekowje a ſczelech u džakne modlitwy miloſciwej macžeri Božej.

A hdyž na njebiu přenja hvezda ſenđe, kroczačku ſchtyri žbožowne dusche k Wicžazecom.

Prjedy hacž nazajtra ſlónčko zefkadža, roznjeſe ſo hijo po cykli woſolinje radoſtna nowinka, zo je ſo Jurij z Jadwigu na wróćiſl. Pſchichodnu njedželku pak pſchipowědaſche w farſkej cyrkvi cęſčjowny farar po pređowanju, zo chceťaj w Božim mjenje do ſvjatoho mandželſtwa zastupicž Jurij Wicžazec a Jadwiga, hrabinka pôlſka.

Za něſto njedželi ſvjecjeſche ſo w naſchej hewak tak cžicej wjesch wjeſtoh kwas. Wſchitcy bohacži a khudži běchu pſcheproſcheni a kwasowachu tſi dny poſpochi wjeſle hromadže.

Po kwaſu pak pſchinidžechu hnydom mulerjo na hrodžiſhko a bórzy ſtojeſche tam rjana kapalka a w njej kraſnjeſche ſo lubozne ſvjeczo macžerje Božeje. W njej nětko na poſvjeczenym měſtnje wotpočzowachu Handrijowe zbytki. Nad rozpadankami něhduscheje pſchitulneje Starcec khězki zbehasche ſo nětko tuta pſcheczelna kapalka a ſtražowasche naſchu ze ſwojimi džela-wymi woſyderjemi.

Tola bórzy wuroſče pſchi kapalcy hiſtceze jena khězka. Wicžazec naſtarichu ju Horjenjec Matijej, tij bě dyrbjal ze ſwojoho rjanoho ſtatoča cęknięz a po proſchenju běhacž. W njej ſo nětko zaſydlí něhdý tak woſobny Horjenj a pſchewza poſorne zaſtojnſtwo wjeſnoho ſtražnika. A hdyž z wiecžora zatrubi na hrodžiſhku, pſchinidžechtej Jurij a Jadwiga ſo do kapalki po-modlicž, na Handrijowh rowečk. Zaſy zaſydlí ſo žbožo na hrodžiſhku a w cžicej ſerbſkej wjesch, a Bož ſlónčko widžeſche zaſy jenož žbožowne wjeſole woblicža.

J. W.

3 Lužic a Sakskeje.

3 Budyschina. Najdostojniſhi knjez biskop Ludwik je pſched krótkim w Paderbornje pobył, hdžež mjeſeſche towarſtvo ſvjatoho Bonifacija létuſchu hlownu zhromadžiznu. Tam je najdostojniſhi knjez pſchiležnoſć namakał,

wulke a wobchérne potrebnosće za cyrkę a schulu tudomnych po cylym
našim wótcnym kraju rozpjerschenych katolikow rozožicę. — Też na 50-let-
nym jubileju miłoścziwych „schérych sotrow” w Brótsławju je so najdostojnitschi
kniez biskop wobdželił. Schére sotry maja w Driejdżanach por stacijow.

— Psichodobny pjatk 21. oktobra budźa 50 lęt, zo je najdostojnitschi monsignore Jakub Kuczanek, senior Budyschskoho tachantstwa, swj. męscznisku swieciznu dostał. Schtoż smy z psichotow za tutu swiatoczość zhonicz möhli, ie, zo zmieje kniez jubilar pjatk w 9 hodz. w tachantskej cyrkwi swiatoczonu Božu mschu. Po njej budźa zbożopsczeza we wobydlenju wysokodostojnogo knieza. Tudomne katholiske towarzstwa psichotuja zhromadn u swjatoćnoſćz w towarzschnej khęzi njejedzelu 23. oktobra wjeczor.

Z Jasenicy. Niedzielu 9. oktobra měsęcze katolicka bieśada swoju měsaczną zhromadźiznu, kotaż pał njebęsche tak derje wopytana, kaž poslednja, schtož tež i. pschedsyda pschi wotewrjenju zhromadźizny wobząrujo wupraji. Tež to wob-żarowasche, zo żani ryczeńich pschitomni njeſu. Najprijedy pschedsyda wo tręb-nych pschihotach za założeniſki swiedżeń, kotrež nam zasy so bliži, poręcza. Dale rozloži wschelake zasadu wo hospodarſtwje, pokazujo wosebje na to, zo ma čłowiek hižo zahe w młodosczi so na to mécz, schtož dyrbti přenja a najwjetſcha starosć starſich pschi woczeñienju bycz. Dokelž lěto zasy k kóncej běſi, many so zasy pschihotowacž na wólby, zo bychmy sebi hódnym mužow do wubjerka wuzwolili; tež proſchesche pschedsyda, zo bychmy joho z joho zaſtojnſtwa wu-ſwobodzili a sebi druhoſho pschedsydu wuzwolili, dokelž ma sam pschewjele džela. Skónčzne ſežini nas na ſocialnych demokratow kędzbinych, zo woni burſtim towarzſtwam na wschelake waſchnjo paſle właku, zo bychu tež te na swój bok dobyli. — Na to P. Nowak napominasche, zo bychmy pschi węcach, kotrež kłupujemž abo pschedawamy, so na kędzbu brali, zo njebychmy wojebaní byli. Hłowna zasada je: radſcho dobre drožſche hacž tunje a hubjene. Chce pschichodnej zhromadźizne někotre pschikkady schpatneje twory pschedpožožicž. Pschichodna zhromadźizna njeđelu 13. nov. Skónčzne kérliſch: „Daj, o Krneje! M-k.

Z Kusowa. Zaś je so czas wotpuška minyl. Krasny bě to czas wot njezdze swjatoho rózarija hacž do zatydženja. Wjele, wiele sobustawow swjatoho rózarija je sebi hnady wotpuška wažilo a su tutón pucž Bohu woprowali. Serbsch spowiednicy su pschischli wupomhač. — Boh jím zaplač! Zenož hłowne debjenstwo procession wjach njepszithadža. A tola je zadżewk, zo njeju tudy serbsch spowiednich, netk zaś wotstronjeny. Pschejemy sebi wutrobnje, zo by tuta rjana pycha zasy Bohu k česczi a khudym duszham k wužitku k létu zarjadowaną była. Pschetoz za wopaczny so taiki procession tola mécz njemože. Hdyž dwaj powědają džetaj, wschelke przódne rycze ryczitaj; džetaj-si pak z processionom, potom swoju wutrobu k Bohu pozběhnjetaj. Móžem y drje z wěstoſcžu prajicž, zo tamni knježa, kotsiz su psched létami tutón procession założili, su najlepše wotpohladano měli a tež něcht dobre założili. „Kulowski wotpušk“ na swyđenju swjatoho rózarija samym so w kózdej cyrkwi dobnych niehodži. H.

Pschispomnjenjo redakcije. Tutón dospołny wotpusk móže so telko krócz dobycz, kelfoz krócz so bratska chrkej z nowa wopyta a so w njej wotpuskne modlitwy dokonjeja: podobnje kaž wotpusk „Borciunkusa” 2. augusta w Klóschtyrskej cyrkwi. So rozemi, zo je dostoynie dostaczo swiateju sakramentow pokutu a woltaria trébne. — Smyli prawie rozwuczeni, je tutón pod mjenom

„Kułowski“ znath wotpuſſ w najnowiſkim času tež kloſchyrſkej chrkwi w Marijnej Hwězdźe zwoleny.

W Drježdžanskej diöceſy ſu ſo ſledowace pschemenjenja ſtale: kniež Karl Maaz, farač w Friedrichſtacie, je z 1. oktobrom ſwoje nowe zaſtojnſtvo jako dwórfki predač a viſariatski radzicet naſtupil. Dotalny farač w Pirnje kniež Józef Blewka je faraſtvo w Friedrichſtacie pschijał, na joho město je jako farač do Pirna pschischoł kniež Heinrich Salin, dotal farač w Cvikawie. Nowy farač w Cvikawie je někto kniež Oskar Manfroni, na kotořhož město jako direktor progymnaſia w Drježdžanach je kniež Józef Schönberner naſtupil. Boh žohnuj wſchitkach ſkukowanjo w nowym zaſtojnſtwie!

3 chloho swęta.

Němſka. Tutón tydženj ſwjeczeńſtaj Alexander, wulkowójwoda Sachsen-Weimarskeje, a joho mandzelska Sofija złoty kwas. Mjez hosczeni, kotsiz běchu k zbožopſcheczu pschischi, běſhtaj tež kejzor Wilhelm a fakti kral Albert.

— Mjez kanclerjom hrabju v. Caprivi a finançnym ministrom Miquelom ſu pschekorū naſtale dla wojerſkoho namjeta, po kotrejž ſo za wojsko pschichodniye wjese millionow hrinow wjac žada. Schito wě, ſak ſo to ſkonečž; traſch nahle, runje kaž w měrcu tutoho lěta pschi ſchulſkim namjecze, ſo w ministerſtwie wulke pschemenjenjo stanje. Schkoda by bylo, když by ſo Caprivi ſwojoho města wzdał, a traſch liberalny Miquel joho naſtupnik byl.

— Scholera je w Hamburgu a wokolnoſći ſkor do chla wuhaſhla. Za to pak ſo w hłownym měscze Wuherſteje, w Budapeſcze, njeſlubozne wu-pſchestrwa. Je ſo tam z Hamburga z kožemi pschinieſta. Wyschnoſcz bě poruczila, zo maja ſo kože na dwórníſtej ſpalica, ale dželaczerjo, kotsiz dyrbjachu to wuwieſcz, kože poſtradnychu, a je w měſcze za tuni pjeniez rozpſchedachu. A wopravdze tež někotri z tuthych dželaczeri najprjedy ſkhoriechu a wumrechu. Na někotrych dnjach ſu hižo něhdźe dwaczežo khoroſej podleželi. Tola tež tam wſcho czinja, zo bychu zku khoroſcz podtloczili, a to ſo, da-li Boh, bórzy radzi, czim bôle, dofełż zyma pschecy bliże pschihadža. We Hamburgu je wſcho do hromady na 10,000 w běhu dweju měſacow na kholeru wumreło!

— Procež mjez redaktorom Fužangelom a Baare je ſo ſkonečž. Wobaj ſtaj ſo zjednaſtoj. Fužangelej dyrbjeſche ſo pschidacz, zo ſu jebanſtwa ſo ſtale, Baarej pak ſo njeſtobzne dopokaſacz, zo je na tym winowathy. Procež pak dobrowolnje Baare ſam zaplačzi.

Awſtrija. Kejzor Franc Józef pschija w audiency wobeju pschedsydow delegacijow (Awſtriskeje a Wuherſkeje), kotařž ſo pschi wotewrjenju ſejma kózdroletneje kejzorej pschedſtajtaj. Kejzorowa wotmołwa na jemu rycz ma pschecy politiku wažnosć. Tutón raz kejzor projeſche, zo ſo wěſče nadžija, zo budže ſejm w tuthym lěcze zaſy w měrje dželacž mōc, a zo tež ſeſta žane wójnske njemery jich dželo njeſcheterhnu.

Francózſka. Nježelu tydženja zemrě w Parizu Ernest Rénan, nje-weriwy, bohazabyzejwy człowiek. Wón je ſpiſał knihu: „Jezuſowe žiwiſtenje“, hdźež wón Jezuſa wſchēdnego człowieka mjenuje. Zo joho knihu žanu wědomostnu wažnosć nimaja, ſu ſami joho pscheczelovo pschipóznali. Ale tola, dofełż mjeſtche wón dar, wſchitko z rjanymi ſłowami wudebicž, namakachu ſo tysach a tysach czitarjow, a mnogož runja ſpiſaczeſej wěru do

Syna Božjeho žhubichu. Tohodla mějachu tež pschi joho rowje njewěriwch a židža joho kħvalace rycze. Čyrkiwinski pohrjeb so jomu, so samo rozem, nje-pschizwoli, dokelž bē tež na kħorożu měchnika wotpołazał a njepofutný wumrēl. Tola francózka wjihnoſć je 10,000 hr. pschizwolska, zo by so bohazabyciñy cžiowjek swjatocznje pohrjebał. Wojach stojaču schpalir. Tole su wobstojnoſće w katholiskej Francózskiej; zawiđedowarjej tycacow so taikă cžescz wopokazuje. Płodы pak tež zawiěscze njewuwoſtanu.

Zendželska. W Londonje su na pschichodne léto za lordmayora, to je: za wjehschoho měščanostu, wuzwolili katholika z mjenom Knill. To drje rjeje prěni króž, zo je so to w nowiščim čaſu stało. Tuta wólba pak je tohodla woſebje wažna, dokelž Knill njeje jenož po mjenje katholik, ale ſwérny. Do wólby won praji, zo, jeli joho wuzwola, won njemöže a njebudže pschi Božjich ſlužbach, kotrež ze swjatocznosciami zwisju, w reformirowanych zendželskich chrkwiach so wobdželicž, ale zo pónđe jenož do katholiskeje chrkwe. Dale tež do předka žadaſche za domjacoho duchownoho nic reformirowanego, kotrež je stajne za lordmayora pschistajen, ale katholifko. Njedžiwajo na tute žadanjo, kotrež drje jomu je mnogich njeſcheczelow ſcžinilo, bu tola woſeny. Tak ſebi katholikojo w Zendželskej pschech hóle a wjetſche prawa po pschikladže njezapomnitoho kardinala Maninga dobhywaja.

Schpaniska. Tón samyň džen, hdvž Rénan wumrē, bu w kłoschtřejo Vojosa, z wotkelž bē swjath Ignacius, založer Ježu ſowoho towarſtwa, abo jesuitow, nowy general tutoho pschez cylu zemju wupschestrénoho rjadu woſeny na město psched 3 měsacami zemrétoho Anderledya. Wólby ſtawachu ſo hewak w Romje, tutón króž pak na ſchpaniskej zemi. Z kózdeje 26 provinciow rjadu běchtaj dwaj zaſtupnikaj pschischloj. Wólba padže na P. Martina, rodzenoho Schpaniciana. Won hakle je 46 lét starý a pschischuska rjadej wot lěta 1865. Won je jara wuczeny, je mnohe wuczené kníhi ſpišal, a bě professor na universicze w Salamanka. Daj jomu Boh w nowym wulkim a cžejšim zaſtojnſtwje doſke žiwiſtenjo a plódne ſtuklowanjo.

Bolħarska. Tudy ſo hiſčieče pschech wſcho mucži. Ruska njecha vjeřičha Ferdinandu z Coburgo pschijóznač. Něko pak je turkowſki ſultan prěnjoho bolħarskoho miniftra Stambulowa, kotrež je tež najvjetschi ſchlit Ferdinand, w swjatocznjej audience pschijaf a hewak wulkotnje cžesczil. To pak Ruska, kotrež ſebi myſli, zo ma na Bolħarsku tež prawo, ſebi njecha lubiċz dac̊, a zaſtupny pschedsyda ruſloho minifterſtwa Schiſčkin je hižo hrožace poroči do Konstantinopla poſkål, a žada krucze, zo by ſo zbyt wójnſkoho doſha, kotrež ma Turkowska wot pschehratreje wójny z lěta 1876—1877 placicž, doplačiſil. To je ſtejischčzo, na kotrejž tak mjenowane orientalske praschenjo runje ſtoji. Hdž a kaf, hac̊ měrnje abo krawnje, ſo wotwiſe, nictó wuſicžicž njemöže.

Amerika. W ſtacze New-Jersey wotbywasche ſo tež zhromadžizna amerikanskich katholikow. Pschedsyda bē archibiskop Corrigau z New-Yorka. Něhdže 7000 muži bē ſo zechlo. Najkawniſchi rycznik bē dr. Schröder, professor na universicze w Washingtone, rodzeny Němc. Won bē tež lětſa w Maincu na powſchitkownej zhromadžiznej němſkých katholikow byl. Tež tudy wſchudžom mócnícho katholifke žiwiſtenjo wotučjuje a mócnje ſo zaſtupuju prawa swjatohu wóteca a wſchech joho poddatych.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 427. 428. z Njebjelic: Hana Roblec, Mikławš Suchi, 429. měšnik Mikławš Jawork z Miłocic, 430. Haňza Šerakowa z Wudworja, 431. twarski mištr Rocho ze Sernjan, 432. Franc Gábler ze Zajdowa.

Sobustawy na lěto 1891: k. 682. Haňza Šerakowa z Wudworja.

NB! Kvitowanja z Ralbic podamy dla wobzamknjenja redakcije w přichodnym čisle.

Zemrěty sobustaw: Pětr Wawrik, rodženy z Miłocic, zemrěl w klostrze swjateje Hilžbety w Kadanie w Čechach. R. i. p.!

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,722 m. 55 p.

K česći Bozej a k spomoženju dušow staj dale woprowałojo: mandželski a mandželska z próstwu: „Najswjeičiša Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!“ 10 m.

Hromadze: 107,732 m. 55 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,121 m. 25 p. — Dale staj woprowałojo: mandželski a mandželska z próstwu: „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 10 m.

Hromadze: 11,131 m. 25 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: P. T. N. z Różanta 5 m. 30 p., njemjenowany z Budyšskeje wosady jako džak za Boži zakit 6 m., Marija L. z Njebj. 10 m., mandželski a mandželska z próstwu: „Marija, maćer bolesće, proš za nas!“ 30 m., njemjenowana z Workle 20 m., N. R. 90 m., Mikławš Kliman z Drježdžan 1 m. 10 p., Mikławš Bětka z Nowoslic 3 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je dariła: Marija Kostyřka z Kulowa jako džak za wotwobroćene njezbožo 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: njemjenowany 36 m., mandželski a mandželska z próstwu: „Marija, maćer milosće, proš za nas!“ 30 m., na Rjelkec kwasu w Koslowje nahromadzene 7 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je sotra Madlena z Šulowa. R. i. p.

Pschemjenjenja dla četu swoju

klamańju a korczęmu

w Ralbicach pschi cyrkwi ze wšichkim ē njej pschisluſčachym wobſedženſtwom ze swobodneje ruki pschedacj.

Wšho dalshe móže so poła mje zhonięć.

Miklawšch Weelich

w Ralbicach.

Khwalče Knjezowe mјeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanyム hwěžkowym rězkem na přeđaní za 3 m. w redakcji Katholskoho Posoła.

→ Pschičhodne čiſlo wundže za tři njedžele, 5. novembra. ←

Ciščej Smoler jec knižičiščečeřeje w macžiečnym domje w Budyšinje.

Katholicki Poſol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czaſopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

5. novembra 1892.

Lětnik 30.

Swjedženj 50 lětnoho měschuiskoho jubileja
najdostojniščoho knjeza

Monsignore Jakuba Kućanka
seniora kapitla swjatoho Petra w Budyschinje.

Na tutomu wažnomu dneji wupraja „Katholicki Poſol“
jako zhromadny czaſopis towařstwa ſs. Cyrilla a Methodija,
kotrohož vſchedsyda najdostojnišči knjez wot wſchoho za-
počatka hac̄ do džensniščoho dnia je, swoje najpotorniſche
a najwutrobiſche zbožopſtvecza. Boh ſpočč knjezej jubi-
larej, kiz je z Boho pomocu tutón dženii w njenýchědnej
czelnej a duchownej cžiloſezi doſezahnył. Swoje polne žohno-
wanjo, zo by hýšeze mnohe léta mohl ſtukowac̄ k cžesczí
Božej a k spomoženju doŵerjenych woſadow. Boh wobradž
jomu miły wjeczor žiwjenja, zo by něhdyn wobohaczeny ze za-
ſlužbami za wěčniſcž doſezahnył krónu wěczęje ſprawnoſcze!

Pjatki 21. oktobra je so 50 let minylo, zo bu najdostojniji knijež senior Jakub Kuečank na měšchnika svjeczeny.

Mjez dobrim serbskim ludom je Bohu džak hischeze pravo a waschnjo, zo maja wériwi swjedženje swojich duchownych tež za swoje samne swjedženje. Zbožowna mijenuje jo wosada, w kotrejž měšchnik tamny žadny džen docjaka, kotrehož najwjetshi džel duchownych njedožiwi. Potom so raduje cyha wosada, zhromadžena wokoło swojoho duschipastyrja kaž swjóba wokoło swojoho duchownoho wócea. Tak su so Khrósciech a wschitke pschišlischace wosadne wsh radowale, hdyz 26. oktobra 1872 tehdominiski farar kanonikus Jakub Bart swój jubilej svjeczesche; tak je 11 let požđischo, 12. oktobra 1883, Kalbičanska wosada pschony swjedženju svjeczila pschi 50letnym wopomnjeczu tamnoho dnja, hdjež bu jeje farar kanonikus Jakub Vjeñsch na měšchnika svjeczeny. To běše posledni měšchniski jubilej w nashei serbskej Lujzicach.

Hdyz so někto podobny swjedženju blížešče za knjeza seniora, kotryž jako hlowny sobustaw duchowneje wyschnoſeže na jenake waschnjo wschitkim naschim wosadam pschišlischha, dha mějachu tež wschitke podžel na tak wažnym dniu. Zo so swjedženju wosebje na tym měsće, hdjež je knijež jubilar živý a skutkuje, zjawnje wopokaza, so samo rozem.

W scéjhovacym podamym wobschérnišchu rozprawu wo wulkotnym swjedženju w Budyschinje. Psched tym čcemy na zaſlužbne skutkowanjo knjeza jubilara z někotrymi ſlowami spomnicz.

Knijež Jakub Kuečank narodzi so 26. julija 1818 w Nuknich, wuſtudowa gymnasium a bohoslovstwo w Praži jako wucžome serbskoho seminara. Džen 21. oktobra 1842 w Drježdanach měšchniku svjecziznu dostawši bu do Budyschina powołany, hdjež je cykle 50 let swojoho měšchnistwa skutkował. Zapocjawschi jako druhi kaplan farſteje cyrkwe Nasheje Lubeje Knjenje bu 1844 katechet pschi tachantskej cyrkwi, schtož pak jeno 2 lécze pobý; 1846 za přenjoho kaplana postajeny dosta w meji 1855 fararſtwo Nasheje Lubeje Knjenje. Tute wažne zaſtojnistiwo je najdostojniji knijež hacž do kónca lěta 1869 jara wuſtijnje a raznje zaſtawał. Z nowym lětom 1870 zaſtupi do tutoho zaſtojniftwa knijež Michal Hórník; knijež jubilar pak, kž bě hýž wjac měšacow za ſcholaſtika wuzwoleny, pschija wot někta wažne skutkowanjo w tachantskim konſistoriu. W tym je najdostojniji knijež kapitular najprjedy krótki čas jako ſcholaſtikus, potom wot lěta 1871 jako kantor a 1879 jako senior někto hýž 22 lět swérneje dželawny a staroſčiwy za naležnoſeže diöceſh a jenotsliwych kaθolickich wosadow naſheje Lujzicach. Nímamy powołanjo joho wobhlaſdnioſcž a wulke zaſlužby wo duchowne ſarjadniſtvo tudž woziewjecz. To je so pschi wſchelatich pschiležnoſežach zjawnje ſtało wot duchowneje a swětneje wyschnoſeže.

Jeno krótki čas w Měchynje na pomoc pobylšchi je knijež jubilar cykli dolki čas swojoho skutkowanja w Serbach pschebywaſ, a ſebi runje tak za naſhe Serbowſtwo kaž tež za cyku ſakſku wócežinu njehinile zaſlužby dobył. Hdyz s kónce ſchyrchythych lět tež naſch lud k nowomu živjenju wotueži, bě knijež Kuečank jedyn mjez tamnymi mužemi, koſiž narodne živjenjo podpjerowachu ze ſlowom, z piſmom a ze ſkutkom. Šlowne ſerbske towarzifto „Mačic u Serbsku“ ſobuzaložiſtvi bě někotre lěta jeje přeni piſmawjedžer a je jeje swérne ſobustaw wostał hacž do džensniſchoho dnja.

Hdyz psched 30 lětami so naſhe towarzifto ſvjateju Cyrilla a Methodija założi, pschija tehdominiski knijež farar Kuečank dobrocžinje jeje pschedyhdſtwo, a je tute cjeſtne zaſtojniftwo wobhlaſtow hacž do někta. — Wjac

króz wobdzeli so kniez jubilar pschi serbskich deputacijach, kotrež mějachu serbske naležnoſeže pola krala a kniežerſtwia zaſtupowac̄ abo kralej a kralowſkomu domej swérnu luboſć a poddatosć Serbow wozjewiec̄; tak pſched kralom Friedrichom Augustom, kaž pſched kralom Janom a kralom Albertom, a w najnowšim času pſched pryncem Friedrichom Augustom.

Jako wobrótny a horliwy rycznik je we wſchelakich serbskich a katholicko-serbskich zhromadziznach kózdy raz z wulkim zapalom ryczał. — Woſebje so tež džensja hisheče z džakom spomina na to, zo je kniez jubilar z pschi zwolenjom wſchnoſcžow serbske kemshe za katholickich Serbow w Drježdžanach założil a lěta dolho wobstarował. Deputacija katholickich Serbow z Drježdžan so pschi joho jubileju woſebje za to džakowac̄ pſchinidže.

W serbskim pismowſtwje je kniez jubilar hnydom w ſpocžatku joho wotuczenja pilnie pomoc poſtiežał a ſebi trojacy pomnik ſtajil jako redaktor a wudawar časopisa „Futnicžka”, jako pſchelozet tehdom jara rožscherjenych modlitnych knihi „Dobre symjo”, kotrež ſu hisheče džensa wuziwanā nabužna kniha, a luboznoho Schmidowoho powědanczka „Futrowne jejkä”, kotrež je „Maczica Serbska” pſched někotrym časom z nowa nakładowala. Njeſmieny tež zamjelczeč, kaž je najdostojniſci kniez pſchec̄ byl wulkomyslny a schčedriwy podpjerat serbskich studowachch a kaž tež džens hisheče mlöbſtich zdželanych Serbow k pilnomu dželu na polu serbskoho pismowſtwa namołwja.

Najwjetšche zaſlužby paſ je najdostojniſchi kniež jubilar ſebi dobył wo założenjo a natwarjenjo nowych cyrkwoſ we Lüžicach. Ženo z krótkim ſłowom ſpomniwſhi na wutwarjenjo a powjetſchenjo farſfeje cyrkwe a na wulkotne ponowjenjo tachantskeje cyrkwe w Budyschinje, dale na założenjo a natwarjenjo nadobnho domu Božoho w Bitawje, we czimž je kniež senior Kuečank wſchudze hłowny džel měl a z niewuſtawacej prócu dželał, chcemž tamne imeno imienowac, kotrež je z imenem Kuečanka a Hórnika za wſchę čaſy zroſcione, měnimy Bacžonu a joho cyrkę na iſtwiec žiſceje Wutroby Žežuſowej. Tamne preniſche twary je kniež jubilar naſjedował a ſpečhował bōle jako nadawk swojego wysokoho zaſtoinſta, tola Bacžon běſche wulka ideja, kotrąž zahorjeſche Kuečanka a joho nadobnych ſobudzělacžerow ſ horliwomu jenak nabožnomu a wótczinomu ſkutej. Bacžonſki dom Boži woſtanje pomnik nabožneje a narodneje horliwoſce; kaž je monumentalne natwarjeny, tak tež na lětſtotti wobkhowa w živym wopominjeſzu tamnyh muži, kotsiž ſu z tajkej wutrainoſcę wulkotny ſkult wuwjedli; měnimy ſcherſci a wužiſci wubjert za tutón twar. Duscha tuteju wubjerkow paſ beſchtaſ kniež senior Kuečank jako pſchedsyda a farar Hórnik jako piſmawjedźer. Nic jeno wulku staroſez a prócu, ale tež wulkotne ſamſne wopory ſtaj tutaj kniezaſi pſchinjeſkoj. To wſcho tudy pſchi žadnym ſwiedženju najdostojniſchoho knieza ſeniora z woſebithym džakom wopominamy, a to czim bōle, dokelž je runje Bacžonſka cyrkę mot wſchoho ſpočatka była hłowna naležnoſez „Katholſkoho Poſoła“.

Węzo njeje nam móžno, wſchę zaſlužby knieza jubilara na drobne rozwiedacž, woſebje mělo ſo hiſceže wiele praſiež wo tym, kaſ je ſo najdostojniſchi kniež wo zaſtaranjo rozwierschenych katholſkich džeczi a ſyrotow prócował jako zaſtaraczér tudomnoho wuſtawa komunikantow a w neřiſhim čaſu katholſkohn aſyla, kaſ je ze ſlowom a ze ſkutkom wſchelake ſkutki kſhesczanſkeje miłoſce podpjerał, a wiele druhoſho; z tutych krótkich ſpominenkow paſ je hiž ſpóznacž, zo ma kniež jubilar wulke zaſlužby wo naſchu wótczinu a wo naſch luby narod jakož jedyn z joho najzaſlužniſich synow.

Tajke zaſlužbne ſkutkowanjo je tež na najwyſchimaj měſtnomaj poſne pſchipóznaſzo namakało. Joho Majestoscž kral Albert ſpočzi najdostojniſchomu kniezeſi hiž 1. novembra 1886 rycerſki ſchiz I. rjadowne zaſlužboho rjada; Joho Swjatoscž Leo XIII. paſ wuznamjeni joho 1889 ze ſchizom Pro Ecclesia et Pontifice („za cyrkę a bamža“) a ſpočzi jomu lěſta wſhoku dostojoſež swojego čeſtnoho komornika.

Šwiedžen w Budyschinje.

Někotre dny do piatka 21. oſt. mějachu tudomne katholſke žónſke a kniežej doſež nuzne, zo byhu wſchę pſchipóznoſty za žadny ſwiedžen w prawym čaſu dokonjaše. Sta a ſta ſohęži zelenych pletwom naſichu po dolních wjecžorach we wulkej liczbje viſnje dželajec. Pod natwiedowanjom ſ. Gruhla, tachantſtoho ſchoſarja, natwarichu dželacžerjo ſchtwórk wulke a pýſchne čeſtne wrota pſched tudomnym ſenioratom. Pucž mot cyrkwe ſ tutomu wobydlenju knieza jubilara bu ze ſchtomikami a pletwami w krótkim pſchewobroczeny do kraſne wudebejnoho triumſowoho pucža. Wyſoko nad čeſtnymi wrotami pýſchiczinuž ſtelezne roſki za wjecžorne wobhwěſlenjo. Cely ſeniorat bu z nutſka kaž rjana zahroda wudebjeny z roſlinami a ſchtomikami.

Na pschedwjeczoru $\frac{1}{2}7$ wotewrichu swjedzeń schulske dżeczi, kotrež pod na-wjedowanjom k. khórskoho rektora Englera we wobydlenju k. jubilara zaſtaniczko wuspěwachu. Za wjeczjeru zwieselicu knieza jubilara na tachantstwie wuczomcy tudomnoho katholſkoho seminaru z rjanym spěvom, kotrež kniez muſikſki direktor Bergmann navjedowasche.

Pjat̄k wot ranja zmahowachu so na tachantstwie, tachantskej schuli a ka-tholſkim seminaru a woſebje na wobydlenju najdostojniſchoho knieza khorhoje w ſakſkich, lužiſtich a ſerbiſtich barbach. Někto do džewiecích poda so cęſtny cžah duchownych, kotrež bě so jara wulka licžba z Lužicy, z herbiſtich krajow a tež z Čech z hromadžika, z najdostojniſchim kniezem biskopom do wobydlenja knieza jubilara. Tam poſtroni kniez biskop jubilara z wutrobnymi ſłowami a pschedproj̄ joho, zo by, hdyz je so tute ranjo w swojim cžichim wobydlenju pobožnje rozpominajo pschihotowal, někto ſcžehowal do domu Božoho a tam wopor nowoho zakonja swjecžik, kaž je jón prěni króč swjecžik psched 50 létami. Pschi swjatocžnym zwonjenju zwonow naſtaji so někto wulſtony cžah do tachantſkeje cyrkwie: najprjedy schulske džeczi ze ſwojimi k. wuczerjemi, potom k. duchowni w cyrkwiſtich draſtach. Za nimi ſcžehowasche z kniezem biskopom najdostojniſchi kniez jubilar prěni króč w ſwojej psche jako bamžowy komornik we fiolkowej draſce. Psched nim džesice ſcžecž malých holčatkov, kotrež kwětki ſcželechu, dwě pak njeſeſtej na bělýmaj židžanymaj pucałkomaj zeleny ruczaný wěnc a ruczanu krónu.

Hdyz cžah do cyrkwie, kotrež bě z pobožnymi pschedpjelnjena, zaſtupi, zanjeſechu ſpěvarjo towarzſtwa ſwiateje Cäcilije gregorianski hymnus Veni Creator Spiritus („Pſchińdž Duchō Stworicžerjo“). Hdyz bě po doſpěwanju hymna k. farař Skala jako officians pschitomſchnu oraciju wuspěwał, poda so kniez jubilar z aſſiſtentami k pschitowanym ſydkam, a někto mějeſte naje-dostojniſchi kniez biskop ryc̄ na zromadženiu woſadu. Z luboznymi a duchapožnymi ſłowami woſowědowasche miloſez Božu, kotrež je w zohriwanym živjenju a ſkutkowanju knieza jubilara w tutym 50 létach so wopokaſowała, a napominasche pschitomnych k podobnje ſwérnomu džetu za cjeſcz Božu a zbož-noſcz ſwojich njeſmiernych duchow. Potom so w kapali ſwiatu draſtu za Božu mſchu zwoblekawſchi ſwjeſče kniez jubilar najswjecžiſchi wopor; pschi tym jomu k. farař Skala jako paranyſ, k. direktor Löbmann jako diafon a k. kaplan Krajc̄ jako ſubdiafon aſſiſtowachu. Z mócnym a cjerſtwym hloſom zanjeſe mlodoſtny ſchedžimc kaž w dňach prěnich lét ſwojoho měſchiniſtu hordozne Gloria; kóždy, kiz joho widjeſte a ſlyſheſte, ſebi praji: Je to móžno, zo 74 lét na tutym njegeſlabnjenym měſchinu wotpoczuje? Zawěſće z poñoſeſe ſwojeje džafowaneje wutroby zanjeſe kniez jubilar po Božej mſchi khwalbny ſerluſch Te Deum, z nutrnym džakom zjenocžiſhu woſadni ſwoj khwalbny ſpěv z jubilar-nym měſchinikom. Na Božej mſchi ſpěwasche Cäcilianske towarzſtvo ſwjedzeńſku miſſu, kotrež je dwórfki organiſt professor Edmund Kreczmer za jubilej njeboh biskopa Bernerta zefataj, a pschi woprowanju motetu Ecce sacerdos, ſchtož je tóniamy hudžbník za ſwjedzeń knieza ſeniora woſebje komponował. Kniez Kreczmer tutón džel sam navjedowasche. — Po cyrkwiſkej ſwjatocžnoſci zaſ najdostojniſchi kniez biskop a wſchitich pschitomni duchowni knieza jubilara w ſwiatocžnym cžahu hač do joho wobydlenja pschedvodžachu.

Krótko do 11 hodž. započzachu so we wobydlenju najdostojniſchoho knieza jubilara z božopſche cža. Jako prěni zromadžichu so navjedowani wot naj-dostojniſchoho knieza biskopa wſchitich pschitomni duchowni, běſte jich

hrromadže 34. Knjez biskop z wutrobnymi słowami swoje a wšichčeh pščitomnych začzueča wupraji a pščepoda jubilejši dar duchownstwa Łužic: kraſný běły židžaný ornat wobstojacy z ryzwa, pluviala a dweju dalmatikow, jara bohacze ze złotom a židu wuſčiwanych, ryzwo a pluviale z wuſčiwanim swjetcęcjom kralowny njebies, najzbóžniſcheje knježny: wſcho wumjelsch wuwjedžene wot ſłowneje firmy Oſianderec w Ravensburgu w Würtembergſkei. K tomu hiſčeje drohotny feluč z napiſmom: Reverendissimo D. D. Jacobo Kutschank Seniori Capituſi St. Petri Budissaē. Die 21. Octobris 1892. Clerus Lusatiae. (Wysokodostojniſhomu knjezej Žukubej Kućankej ſeniorej kapitla ſwj. Pětra w Budyšinje. Džen 21. oktobra 1892. Duchownſtwo Łužic.) Hlubočko hnuth a wulcy pščelhwatany džafowaſche ſo knjez jubilar runje taſ za luboſčiwe jeho wýchoch čeſtečace ſłowa ſwojohoho duchownohoho pščedſtajenoſho kaž tež za čeſtne znamjenja luboſče ſwojich ſobubratrow. — Ma to wotmjenjaču ſo deputacie z deputacijem: tudomnoho ſchulſkoho pščedſtojičerſtwa, tachantskeje ſchule, katholſkoho wucjerſkoho ſeminara, tachantskih zaſtojniſow, wſchelatičk katholſkych towarziftow a wuſtaſow z města a kraja. Po 12 hodž. pščiñdzechu tež zaſtupjerjo tudomnoho lutherſkoho duchownſtwo, wſchitkych kralowſkich a měſczanskich wýſchnosćow, kaž tež tudomnych měſczanskich a wýſchich ſchulow. K tomu pščiñdzechu hiſčeje eyle ſepje zbožo-pščejachych telegramow a liſtow.

Deputacija „Maćicy Serbskeje“, wobſtojaca z knjezow ſcholaſtička Hórniča, fararja lic. Šmišcha, fararja dr. Kalicha a fararja Skale, pščepoda po jadriwej a z mócnym zapalom pščedniſenej ryczi knjeza lic. Šmišcha rjanu ze złotymi piſimkami w Smolerjec knihičiſčerni cjiſčenau votivnu taſlu, fotraž ma ſo taſle:

Wysokodostojnemu a wjelezaslužbnemu knjezej

Monsignorej

Jakubej Kućankej,

ſeniorej kapitla s. Pětra w Budyšinje,
čestnemu komornikej J. S. bamža Leona XIII.,

inspektorej Pražkeho serbskeho ſeminara,
rycerzej I. rjadownje sakskeho zaslužbneho rjaju
atd. atd.,

sobuzałožerzej a pismawjedžerzej Maćicy Serbskeje,
předsydźe Towarſtwa ſs. Cyrilla a Methodija,
serbskemu ſpisowarjej,

zaſtupowarzej serbskich naležnosći,
założerzej a ſpěchowarzej wužitnych ſkutkow w Serbskej Łužicy
atd. atd.

k Jeho

50-létnemu měšnikemu jubileju

na 21. winowca 1892
najpodwolnišo a najnutrnišo
wjele zboža a mnohe lěta
přejetaj

předsydſtwo a wubjerk Maćicy Serbskeje.

M. Hórnik. Dr. Kalich. J. Skala. M. Mjeŕwa. K. Fiedler. J. Kapler.
Lic. Imiš. Dr. Grólmus. E. Mütterlein. K. Jenč.

Z rjanych a nahladnych darow, kotrež so knjezej jubilarej jašo znamjenja čeſčownosće a džakownosće pschepodachu, móžemy jeno na někotre hlownishe spomnicž. Naschej dwaj kłoschtaj darischtaj dwě krasnej a drohotnej swjedzecji, tohorunja tudomne miłosćzive sotry, město Budyschin dari jara poczeſčowacy a krasnje wuwjedzeny diplom, kotrež mětčzanosta dr. Kaeubler sam pschepoda, zaſtupjerjo katholickich woſadow, woſebje Budyschkeje, zwjesciſku knjeza jubilara, kiz je tak zahorieny za wsče spomožne wustawę, ze ſkład o m katholickich laikow, kotrež 2000 m. wunoſcha a so knjezej jubilarej ſpomožnomu nałożenju pschewostaji. Podobny dar poſtiežichu zaſtupjerjo Baczonja: ſkład nahladnho pschinoſka na pschichodny twar farſtoho domu w Baczonju.

Pſchi swjedzienſkej hofczinje, pſchi kotrež běchu piaſk hacž na 4 druhich hofczi jeno duchowni, wunjeſe najdostojniſci knjez biskop ſlawu na knjeza jubilara, tutón pak na swjatoho wóteca, „kiz je jomu kwasnu drastu za tajki wulkotny swjedzeni dariť“. Ze wschelakich druhich ryczi, kotrež so za wobjedom džerzachu, spominamych woſebje na ſlowa knjeza kantora Blumentritta. Wón klawiesche naſchich pječ jubilarow, kotrež w tu khwili w Sakſkej mamy: knjeza Kreczmarja, kiz bě tež na swjedzeni knjeza seniora pschiskoł, a knjeza Machaczeka w Drježdjanach, knjeza can. fararja Junge w Seitendorfje, tež pschitomnho, knjeza fararja Wowncerka (Schäfera) w Hubertusburgu a knjeza seniora Kuczanka.

Wjeczor so nad čeſtnymi wrotami psched senioratom w plónowym swětle blyſczeſche wulſe J K a nad nim kſhij, z kózdoho boka pak hwěžda, ſhtož jara krasný napohlad poſtieſeſche a mnogich pschihadowarjow pschimabi. Swjedzeni bě tež mjez měſčanami Budyschima čim bôle znaty, dokelž bě knjez jubilar za měſčanskich khudych 300 m. durík a měſčanska rada tutón nadobny dar na swjedzienſkim dnju do 60 khudych roždželicž dała.

Sobotu běchu na tachantsmo na hofczinu pscheproſcheni wschitich tudomni wuczerjo, tachantscy zaſtojnich a ſobuſtarw wschelakich zbožopſchejacych deputacijow.

Njedželu wjeczor w 8 hodž. wotmě ſo w tudomnej katholickej towatſchi pſchyna swjatocžnoſć ſeſti jubileja knjeza seniora, zarjadowana wot ſobuſtarow tudomnych katholickich towarſtow, kotrež protelkor abo zakitar knjez senior je, mjenujcy towarſtow katholickich rjemieſniſkich, swjateje Cäcilije, katholickich žónſkich, mužſkich, knježnow a towarſtwa „Afrīka“. Katholicka towarſtchnja bě za tutón swjedzeni krasnje wudebjena. Kheža a ſhody běchu z pletwami bohacže wupyschene. Hnydom pſchi zaſtupje do thěje blyſczeſche ſo transparent z napisom Ave Sacerdos („Budž powitaný měſčniko“). Wopravdze wulkotne wudebjena pak běſhe wulſa ſala, kotrež bě tón wjeczor z wophtarjemi pschedpelnjena. Wócně pletw běchu pſchedeſehnjene ze wsčech ſchtyroch róžkow do ſrijedža ke krónskemu swěczniſkej, toho runja běchu wsče ſejem debjene ze ſchtomikami, pletwami, kwětkami, napismami a khorhojeckami. Najpſchyniſcha bě ſejena, hdžez je jewiſchezo. Nad jewiſežum blyſczeſche ſo plónowe mjeno J K a wsče njoho plónjenjowa wutroba a licžba 50.

Hdyž knjez jubilar zaſtupi, zanjeſe cäcilianski khór mócné Kreczmerowe Ecce sacerdos. Na to pſchednoſchowaſche knjez direktor Kummer krasny proleg, kotrež bě wón za tutón wjeczor ſom baſniſ a kotrež z jara pschihodnymi, hľuboſo zacžutymi ſlowami wotpoſholo tutoho swjedzenja wožiwerjeſche. Hdyž běchu potom ſpěwarjo lubozne Ave Maria wot Etta wuspěwali, mějſeſche knjez

farar Skala swjedženſku ryc̄. Postrowiwschi najdostojniſchoho knieza jubilara w mjenje wschęt katholſkich towarzſtow jako ich protektora a wupraviwschi jich najwutrobnishe a pokorne zbožopſcheſcia, ryc̄esche wo radoſciach, bēdženjach a dobyc̄ach katholſkoho mēſchnika poſazuj o mēſchnika w joho wuzwolenju z ruczanej krónu, w joho woporniwy m̄ivjenju a ſkulcowanju z černjowej krónu a w joho zaſlužbach a dobyc̄ach z dobyc̄erſkej złotej krónu. Z napjatej ſedźbnoſczi poſluchachu pſchitomni na kraſne a woſbożace wērnoſcze naſcheje ſwiateje wēry, kotrež móžachu ſo pſchi tutej ſkładnoſci rozlužic̄. Woſebje lube bē ryc̄znikej, zo móžeshe na ſłowo ſpomnic̄, kotrež ie hiſhcze we wopomnječu katholſkich Serbow, kotrež něhdý knieza jubilarowu najdostojniſchi kniez wui nieboh taſtant Matej Kucžan k pſchi viſitaciji Schrōſczanſkeje woſady tutej pſchitowka, ſłowo „Czeſzcze ſwojich duchovných!“ — Schtož bē woſiaſh był ſwiedženſkeje ryc̄e, to ſo nětko woſiewi na jewiſhczu w ſiwoym woſrazu. Hdyž bē zaměſck zbehnjeny, wiðja hu pſchitomni jara lubozny woſraz, kotrež drje wſchitkum w pomjatku woſtanje: ſriedža na jewiſhczu trochu pozběhnjenia ſtojeſche wulſta molowanā podobizna knieza jubilara, z woſeju boſom dwē kniežnje, kotrež ju woſwēncowalſtej a dwē, kotrež złotu krónu nad njej džerzeſchtej. Pſched podobiznu trochu z boſa ſtojeſchtej dwē malej holſc̄y, jena na bělém pucaktu zelenu ruczana a druha černjowu krónu džerzo, dwē druhej holſc̄y z kwětkami. Dale woſoko ſtojachu zaſtupjerio towarzſtow žōnſkich a kniežnow, mužſkich a rjemieſlniſkich z khorowju. Eſi króč ſo woſraz poſaza a kóždy króč zaklinčia za jewiſhczom lubozny ſpěw. — Z tutym woſrazom mējeſche ſo hoſdomanjo wſchitkich tudomnych katholſkich towarzſtow najdostojniſhomu kniezej protektorej woſokazac̄. — Potom woſměnjaſhu ſo ſwiedženſke ſpěwy a deklamacije za tutón žadny džen woſebje pſchihotowanych baſni. Tak ſpěwaſche cäcilianſki khór „Du bist dem Kuhm und Ehre“ wot Haydn, Sacordotes wot Kothe. Dellaſmacije pſchednoschowachu kniežny Hanu Wjenkec w mjenje towarzſtwa žōnſkich, Helena Ganzertec w mjenje kniežnow, a kniežnje Marta Kubicec a Berta Almertec w mjenje mužſkich a rjemieſlniſkich. — Hluboko hnuth a z tajſej woſokazanej luboſezu kaž woſchewieny džakowaſhe ſo kniez jubilar za wſchitke tute woſokazu ſwérneje pſchivisnoſcze tudomnych woſadnych. — Kħwalbny kēruſh, kotrež wſchitkych ſtojich woſpewachu, ſkoneči ſwiatoc̄noſcž, kotrež bē poſchitkownje ſpoſojoata.

(Štončenje pſchichodnje.)

Katholſka c̄rkve a Wuherſka.

We Wuherſkej, kotrež je za ſwoje horliwe wuznawanoſjo katholſkeje wēry mjeno „Marianske kraleftwo“ w předawſkich časach doſtała, pſchihotuje ſo kruće bēdženjo. Wuherſka ma $9\frac{1}{2}$ millionow katholſkich, $3\frac{1}{2}$ mill. protestantskich (kalvinſkich) woſydljerow a $2\frac{1}{2}$ miliona grekſkich = prawo-wēriwych (orthodoxow). Potajkim wjac haež $\frac{2}{3}$ wſchitkich woſydljerow je katholſkich — a tola je w tu kħwilu mało krajow, hdyž by ſo tak pſche-čiwo katholſkej c̄rkwi wuſtupovalo, kaž we Wuherſkej. Wina toho je kniežerſtwo, w kotrejž kalvinſke ſobuſtawy roſjudžuju. To je ſo w poſlednim časzu wjac króč poſazało. Hdyž mējeſche ſo Zahriebſki archibifkopſki ſtol zaſ wobſadzic̄, chyſche wuherſke kniežerſtwo na njón pozběhnyc̄ kanonika, kiz hžo lěta doſlo žaneje Božego mſtě wjac čítał njeje. To ſo ſkoro wērje podobne njeza, a tola je tomu tak. Hiſhcze wjac. Hdyž ſo w Romie ze wſhem prawom woſarachu, tajkomu mužej diöceſu doweric̄, dha naſta

w chłych knieżeckich (żidowskich) a liberalnych nowinach założona hara, zo Rom w nieżym ruku njepošicja a konflikt (zwadu) zapocząna! Cyrkej ma jenoż taikich biskopow postajecz, kotsiż njeisu za cyrkej najwuzitnisihi, ale za stat. A to żadaja egi, kotsiż hewak pszechy za swobodu we wiejsie wołają.

Też dom zapoślancow, kiz je po wjetshinje liberalny, sebi podobne żada. Hdyż bę posledni wjerchbiskop w Granje wumreł a dyrbiesche so tele najwuzitniscze biskopstwo cykle Wuherskeje z nowa wobjadzież, dha żadachu sebi liberalowje, zo ma so biskopstwo do Pešta pschepołzicż, a wuprajichu cykle jaśnie swoje wotpochładanjo, zo bychu z tym biskopa bôle wot swiatoho stoła w Romje dżelili. Horni dom (prénja komora) drje nima żadoseż za kulturnym wojowanjom, ale joho sobustaw dyrbjeli krucziszo wustupowacż za zakitanjo prawow katholskej cyrkwe.

Hizo nimale 20 lét je zwada dla kschczenja dżeczi z měschanyh mandželstwom. Po zakonju, kotreż su liberalni tam postajili, dyrbja hólczata po nanje a hólczata po macżeri bycz. Taiki zakon je pschecziwo tażnjam cyrkwe a njemóże so wot cyrkwej pschipożnacż. Wulsi dżel starších bęsche a je tohosomoho mienjenja faż cyrkej a tuż so często stawa, zo so dżeczi pschecziwo zakonjej „precz” = kschczija. To je runje tał na protestant-kej faż na katholskej stronje. Minister Csaky pak njezběhnie tutón zakon, wjèle bôle jón hiszczęce poħórschi z frutymi thoſtanjem.

Dokelż bęchu wobstojenja cykle njelubozne poczale bycz, stachu so jednanja na pschemenjenjo njewuzitnho zakonja, tola tu zbehnyhcu so wuherscy kalvinistso. Przedawski minister Tisza powuži swój 25-létny jubilej jako sobustaw konwenta, a wustupi z nowym njepsczechstwom pschecziwo katholskej cyrkwi. K tomu pschitupischtaj kalvinski superintendent Pap a wjehschi rabbin Schwizer. Dicħ rycze bęchu faż wolij do haschowacoho wohenia. Wuherski wjerch primas Vaszar y wozjewi pastyřski list, kiz k méréj a pokojnej radziesche — tola kniežestwo wotmówja z wołanjom za wójnu z katholskej cyrkwi. Niciktó pódla nuznishe nima dżali židowske nowiny, kotreż sħtoż möža schęzuwaja, zo bychu też tu swój wujtik namakaše.

Posledni skutk kniežestwa je, zo minister kulta Csaky, ministraj prawa Czilaggi a financow Beckerle za wójnu pschecziwo cyrkwi hłosowachu. Zapoczątk ma so sejnicż ze zakonjom wo civilnym mandželstwie a założenju starników, taikichż w Němskej mamy; tutón zakon so sejmej pschedpożi — khiba zo lejżor Franc Józef swoje pschihłosowanjo zapowě. Toho so też derjezmýsleni nadžiyeja.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Radworja. Zańdżenu nježelu wotmē nascha „Katholska Bjesada”, w kotrejż so węzo wščo jenoż serbski ryczi a piſche, zasy swoju měsačnu zhromadźizmu. Dokelż bę pschedsyda z ważnymi winami żadżewany, wotewri ju městospchedsyda k. Smola-Bronianski. Najprjedy ryczesche zasy k. wucżer Kral dokładnje wo zrudnych a wjeſolnych podawkach w missionskich krajach: w Ugandze, Dahomej, Toga a Kamerunje, kotrehoż plodność a zdżelaność nadrobnię wopisa. Ma to poda pschedsyda, k. administrator M. Zur, kotreż bę mjez tym doschoł, mělacżnu rozprawu, w kotrejż wosebie wo wulkim rožhorjenju ryczesche, kotreż bęchu někotri zaſtupierjo lutherstwa, najbole wjednicy „evangeliskoż zwjazka”, po cykle Němskej pschecziwo katholskej cyrkwi wubudzicż

chýli, wot kotrejž jím po jich spóznacžu wschudžom wulkí strach hrozy, a pschi-runa potom, schto bychu woni prajili, hdny bychu sebi katholikowje neschto tež jenož podobne dowolili. — Z pschehlada sobustawow je widzecž, zo su stajni wophtowario skoro pschech sami; by pač zaměscze pschihodne bylo, hdny bychu so tu tež drugy husečischo pokazali, dokež so woni tak jenož tohodla sobustawu bycž zdadža, zo bychu so na założeniskim swiedżenju wobdzelicž mohli. — Pschichodna zhromadžizna budże 27. novembra. —k.

Z Radworja. Na swiedżenju wstępcy swiatych po ratiskich wotbu so w tudomnej farške cyrkwi czechia, ale žadna swiatocžnoſć, kotaž w tym wob-stojeſče, zo dželacžer Jan Polan, rodzeny z Rakce, w tu khwili w Radworju, po dlejskim pschihotowanju, wot f. administratora Žura dostatym, tridentinske wertywuznacžo wotpoloži a so z tym do zhromadženſta katholiske cyrkwie wróci. —k.

Z Ostriha. Wóndzeliu 31. oktobra popołdnju $\frac{1}{2}3$ hodž. pschijedže Žeje Majestoscz kralowa Karola z czahom wot Zhorielca. Na Ostričanskim dwórnischczu powitaſtaj měščanoſta a hamitski ſudniſ Žeje Majestoscz, kotaž ſo hnhydom z wozom do Grunawy poda, hdjež chchysche tamniſku hojerňu wophtacz. Tam běchu ſo na powitanju zhromadžili knježa probſt Wencel Loischer z Marijnoho Doła, kanonikus Müller z Ostriha, farar Brendler z Grunawy a wſchelach nahladni knježojo z Ostriža a wokoliny ze ſwojimi mandželskimi. Knjež probſt powita kralowu z poſornymi ſłowami, hamitskoho ſudniſkowa džowęcizka pschepoda buket, na czož pschedſtoſicžerka miloſciwych ſotrow ze ſwojimi ſotrami Žeje Majestoscz powita. Wyſoka knjeni wobhlada chylni wuſtar a potroſtowa wſchelakich khorých dlejschi čas luboſcziwje mjez nimi pschebywajo. Potom ſo wutrobnje roždohnowawſchi dojedže pschez Ostriž, kiz běſte ſwiedženſty pscheny, do Marijnoho Doła. Tam wyſoku knjeni knjež probſt ze ſwojimaj kapłanomaj psched cyrkwiſu powita a f. wolkarzej dowiedźe, hdjež be potom požohnowanjo z Maſjwycžischem. Po pobožnoſći zwieseli Žeje Majestoscz tež hnadnu knjeni abbatisſu a cyh konwent ze ſwojim wophtom. Ze wſchitlimi miloſciwje popowědawſchi poda ſo kralowa dale do hrodu Joachimsteina.

W Hubertusburgu změja jutſe 6. t. m. wulkotny ſwiedžen: 150 ſētny jubilej tamniſkeje farſkeje cyrkwie (zapoczątaje 1740, dokonjaneje 1742). Z tutej ſwiatocžnoſću ma ſo zienocžieſ ſwiedžen 50 ſētnoho měſchniſkoho jubileja knježa fararja Miklawſcha Woſczerka (Schäfera), rodž. we Wudworju 18. nov. 1816, na měſchnika ſwieczenoſho 21. oktobra 1842. Naj-dostojniſchi knjež biſkop ſam ſo tam poda, zo by ſwiedženſte pređowanjo měl. — Pschejemy ſwojmu wyſokoſtoſionemu krajanej, kiz je w swojich młodych lětach dlejschi čas w Serbach ſtuſkowaſ, wutrobnje Bože žohnowanjo a mnohe lěta!

Z Prahi. 4. a 5. oktobra ſu ſo ſkónčnje posledni Pražscy studenći zasy do swojoho ſeminara wróciли a rozhlađuju ſo tu nětko pomałku. Wučomcow ma serbski ſeminar lětsa 30; běchu lěta, hdjež běſe jich tu hižo wjacy. Loni běchmy tu 32; 7 ſu woteſli a 5 přibyli, mjez nimi dwaj Serbaj. Z cyla je nas Serbow 11; bohoslowcow je 10. Mjena ſtudowacych ſu ſcéhowace: Bohoslowcy w III. l.: Jakub Stranc ze Žuric, Karl Linke z Drježdān, Jan Just z Now. Jaseńcy; w II. l.: Michał Šewčik z Bačonja, Alfons Jäschke z Peterswaldau w Šlezynskiej; w I. l.:

Mikławš Andricki z Pančic, Emerich Otto z Nižš. Leutersdorfa, Pawoł Kretschmer z Wostrowca, Isidor Klaus ze Seitendorfa, Pawoł Rentschka z Budyšina. Gymnasiastowje su w VIII. rjadowni: Jurij Winger z Khróscic, Gustav Vogt z Now. Kallenberga, Józef Maier z Now. Šérachowa, Pawoł Wagner z Wostrowca, Max Lange z Lindenau pola Lipska; w VII. rjad.: Pawoł Hentschel z Drježdān; w VI. rjad.: Jakub Rjebiš z Baconja, Pawoł Šolta z Wotrowa, Franc Müller ze Šérachowa, Jurij Hejduška z Hórkow, Jan Ghezzi z Khemnic; w V. rjad.: Julius Röhrborn ze Seitendorfa; w IV. rjad.: Józef Siebertz z Königsteina, Józef Wels z Kamjenca, Alfred Marschner ze Šérachowa, Jakub Žur z Njebjelčic, Julius Rimpler z Leuby; a skónčenie w III. rjad.: Jakub Smoła z Nuknicy, Jurij Delan z Wěteńcy a Michał Friedrich z Ölsnitz w Vogtlandze.

3 chłopo swęta.

Němska. Wulki němski sejm, kotryž za dwē njedželi so w Barlinje zhromadži, budže tute lěto wošebe zajimawý. Nimo wſchelakich druhich namjetow budže najwjaczy časa triebac̄ jednanjo wo nowym wojeréskim namjecze. Tutoń je nětko znaty. Němske wojsko dyrbi so powjetšic̄ z 75 tysacami muži a za tuthyž žada so kózde lěto 64 milijonow hrivnow a nimo toho jedyn krócz něšto stow milijonow za draſtu, třeby, za twarjenjo kasarmow a t. d. Z wótkel tutón někraſny pjeniez bracz, hýſceče doſpołnje wuczinjene nije. Ale schtó budže jón placic̄, hac̄ lud pſchez nowe daki? Tohođla tež wſchitke nowiny, z wuwazčom něfotrych konserwativych, su so pſheczíwo namjetej wuprajile — ménich, zo telko lud wjac daž njemóže. Bórz̄ po wotewrjenju sejma ma so jomu namjet pſchedpołożic̄, a potom budža zapoſlanch wſchelich politiſkich woldželenjow za njón abo pſheczíwo njomu so wuprajic̄ móc. Ale bjez wſchoho dwěla budże so jich wjac pſheczíwo njomu zadžeržec̄ a tež hlosowac̄. Dwoje móže potom sc̄ezhowac̄. Pak dyrbi faneleř hrabja v. Capribi, kotryž je tola namjet z wjetšeho džela wudželat, so swojoho města wzdac̄ — abo fejzor sejm zbehnje a rozpusczeći, tak zo maja so nowi zapoſlanch wolicz, kaž je so hižo pſched někotrymi lětami stało. To pak njeby kraje k wuzittu bylo, dokelž zaweſeže by so potom zas wjele wjac socialdemokratow wuzwolilo, hac̄ jich hižo nětko w sejmje sedži. Schtó potajkim wě, schtó nam pſchichodny čas pſchinjese?

Awstrija. Kejzorowa Charlotte, kotrejž mandželski Maximilian, braſilijski kejzor, bu lěta 1868 wot swojich samych poddanow zatřeleny, je ejezech ſhorjela. Wboga je wot tamnoho njezbozownoho časa sem, hdžyž mandželskoho tak ſurowie zhubi, po duchu zmolena.

Schpaniška. Mały ſchpaniſki kral Alfonso, kij bě straſchnje ſhorjet, so zaſu porjedža. Kral Alfonso je nětko 7 lět starý; joho mac̄ za njoho kraj wobknježuje.

Portugalska. Tež w tuthyž kraju, hdžej hewař ſwobodni murjerjo wſcho nawjeduja, hdžej pak je ſud dobrý katholíski, su so katholikojo zjednoczili. Po pſchitadžie němſkoho centra chcedža tež woni wěste katholíſke wotwželenjo w sejmje zarjadowac̄ a swoje prawa ſchitowac̄. Bóh daj jim dobrý wuspěch!

Wschelciznij.

* Wjac hacj tsi milijonij dokhodow kózdośtnje maja w Němskej schtyroj człowjekojo, dwaj staj mjez nimi, kotorajz mataj pschez pječz milijonow. Najbohatšci je Rotchild, kotoromuž joho zamożenjo kózde lěto 7 milijonow hriwnow njeſe. Zamoženjo dyrebi wucžinicz potajskim z najmjeńſcha 200 milijonow hriwnow. Za to paſ ſu tysach wołhudnyli, kotorychz czeźke zaſlužene vjenjezy ſu do Rotchildoweje kapſy zaſlezle. Hacj paſ je tajſi człowjek potom tež zbožowny?

Naležnosće našoho towařſta.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 433. Jan Ulrich z Małsec, 434. 435. z Kulowa: kapłan Jan Sołta, Michał Comak, 436. M. Domaška z Dubrjeňka, 437. Jan Dućman z Budyšina, 438. Jakub Jawork, najeňk w Skyricach w Čechach, 439. Marija Suchowa z Nowoho Lusča, 440. kantor Mikławš Bur z Königshajna, 441. Madlena Knježecyna z Kukowa, 442—444. z Konjec: Madlena Hawkowa, Jakub Kral, Mikławš Matka, 445. 446. z Lazka: Jan Bjarš, Pětr Žurk, 447. 448. z Ralbic: Mikławš König, Jakub Svejda, 449—451. z Nowoslic: Michał Domaška, Mikławš Buk, Mikławš Bětka, 452. Jakub Kilank z Koslowa, 453. Marija Rabec ze Šunowa, 454. albertinka Madlena Kućanec z Drježdān.

Sobustawy na lěto 1891: k. 683. Madlena Hawkowa z Konjec, 684. Mikławš König z Ralbic, 685. 686. z Nowoslic: Michał Domaška, Mikławš Buk.

Na lěto 1890 doplaćichu: kk. 708. Madlena Hawkowa z Konjec, 709. Mikławš König z Ralbic, 710. N. N.

Na lěto 1889 doplaćistaj: kk. 685. Mikławš König z Ralbic, 686. N. N.

Dobrowóny dar za towarzſto: M. R. ze Š. 75 p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 107,732 m. 55 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. i m.

Hromadže: 107,733 m. 55 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,131 m. 25 p. — Dale je woprował: knjez professor Konrád z Tábora 5 m. — Hromadže: 11,136 m. 25 p.

Za cyrkę Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: knjez Michał Cyž, referendar w Lipsku 10 m., M. P. z L. 1 m., M. R. z R. 3 m., swójba Měřiniec z Khelna 4 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: z Małsec 50 p., za nawyštk z Radworja 1 m. 50 p., z Ralbic „na něšto dobre“ 50 p.

Za cyrkę w Lubliju: N. N. 1 m.

Zaplać Bóh wšěm dobroćerjam!

Radworska lutowarňja.

Schtóž chce jako nowy sobustaw do lutowarňje zaſtupicž, njech to hacj do 1. decembra jenomu z pschedsydſtwa k wědženju da. — Vjenjezy na daň pschijimaja ſo kózdu přenju a ſcęžu njedželu měsaca po nýšporje na ſchuli, deſeka na prawu ruku (abo po ſkončenju poſedženja poła k. wucžerja Scholty).

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětneje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 22.

19. novembra 1892.

Lětnik 30.

**Swjedženj 50 lětnohho jubileja najdostojnišchoho knjeza
Monsignore Jakuba Kućanka
seniora kapitla swjatoho Větra w Budyschinje.**

(Skončenjeno.)

Mamy hiščeče rozprawu wo někotrych dalsich swjatocžnosćach z pschiležnoſće jubileja knjeza seniora dodacj, za našchu chroniku.

Bóndzeliu po hromonym dnju běsche tudomne katholické towarzstwo žónskich lubozny swjedženj k česeczi knjeza jubilara pschihotowalo: pschinnu hoscžinu za 12 najstarskich khudych mužskich a žónskich tudomneje wosady. Hoscžina wotby so w katholické towarzshni; pschedstoviczka spomnjenoho towarzstwa a někotre sobustawu poslužovatku same khudym, kotsig běchu cyle zbožowni pschi tajkej česeczi, kotaž bě so jim pschihotowala. Tež knjez jubilar z tudomnym farazjom malu swjedženj ze swojim wopytom pocžescži.

Za katholickich seminaristow da knjez senior srjedu tež w katholické towarzshni wosebitu vječer pschihotowacj. Młodzi wucžomcy so potom někotre hodžintki zhromadnje zavjeselichu; tež knjez jubilar, tudomni duchowni a wsýchic seminarisch wucžerjo so na tym wobdzelsichu.

Za zastupjerjow kralowskich a měszčanskich wýshnoscži bě na schitwórk po swjedženju hoscžina postajena. Majdostojnišchi knjez biskop a wsýchic tudomni duchowni, dale zastupjerjo wokrjesnego a hamtskoho hejtmanstwa, krajnogo a hamtskoho sudnistwa, lutherckoho duchownstwa, statnogo rycznistwa, wýschshoho běrnistwa, pôsta, wsýchic Schulow a t. d. běchu pschitomi. Slawy wunjeschu so na swjatoho wótca Leona XIII. a krala Alberta, na jubilara, na tachantstwo a tudomne katholické duchownstwo, na jubilara jako swérnoho Serba a zastupjerja serbskich naležnoſći pola krala a dr.

Pschißpomnicj hischće mójem, zo je najdostojnišči kniez jubilar džiwajo na wulku hnudu, fotruž je jomu Bóh spožčik, wjsche hijo spomnjenych darow tež hischće na mnohe naležnoſeže a za khudych ſeždrje do brot y wudželač. Mjenujem y wosebje nahladne dary 100 m. za Macžiczn dom, 100 m. za Towarſtvo Pomoch za ſtudowachy Serbow, 50 m. na wudacjo Nowoho Zakonja a t. d. Bóh jomu zaplač bohacie z časnym a węzonym mytom!

Swjedženſke dny ſu ſo zas minyke. Kaž z nowa poſyljeny ſtupa kniez jubilar do nowoho luſtra (50 lét) ze ſpodžiwej čiloscju. Bóh žohnui joho dalsche živjenjo a wobnowej joho moch, zo by je mohl nałożic k wuwjedženju dalskich wulkih nawdawkow za čeſez Božu a spomoženjo duſchow. Bóh žohnui wosebje joho dželo a ſtruktovanjo za tudomne tachantsivo, tutu ſrijedžiznu katholifkohu živjenja w naſhei Lužicach, zo by wone kaž je w běhu lětſtokow psjech bylo, tež wostało žorlo wſchohu cyrkwiſkohu živjenja w naſhei lubej domiznje!

Bože džecžo khudyh.

Wosředž wulkoho czornoho leſa pola Porchowa ſtojeſche něhdže pſched ſto lětami drjewana khěžka. Wěſche wſcha ſhowana pod zelenymi ſhmrékami, fotrež ju kaž rjekowje kolo wokolo wobſtojachu a ſwoje mócene haſky ſchlitajcy nad njej rozpſchecjerachu. Khěžka wſchak ſo tež rad pod nimi tulesche, kaž by ſo hanibowala do ſweta kuſnycz. Wěſche džen tež khětro wboha. Na jeje ſtorhanym, zmorshecznym wobliczu běſche čas wotſal khwatajo ſwoje ſledy za-woſtaſlik a je hľuboku do njoho zartk. Džinie wichory běchu ju tež čaſto w rukach poměle a ju hrozinje wotſchaſte. Někotružkuliž džeru běchu jej pſchi tym do stareje ſlomjaneje jupki wudrěle, fotraž ju troſhku pſchitrywaſche. Bože ſlonečko hladashe něk ſmějo z nimi nuts; ale tež Boži deſchczik kapashe do nich a macželche khudobnu kubiceklu. Khěžka bě mohl rjec wſcha khora. Tež wjetkej nozý troſhku hijo podhnitej ſtrachňne kablaſchtej. Hdyžkuliž wichor z połnýmaj ſicomaj do khěžki dujesche, dyrkotaſche a tſcheputaſche wboha na cihlym čele, kaž by ju zymica tſchaſka. Haj, běli nijeměla tamneju ſhmréko-weju žerdžow, na fotrež ſo z kóždoho boka zepjeraſche, bě drje ju herjekach wichor zmotał. Tola pak ſo njepoda a darmo zlobjachu ſo Wětrec hóley na tutu staru babu. Za to pak běchu jej tuczi worakami pacholowuje tu a tam wóčko, male woſnijeschko, wutſocžili. Někotre wſchak běchu někto zasy wuplatane we blachowych kawocžach, druhe pak běchu cyle wubite a w proždnych jich džerach težesche pak cžwacžk džela pak wěčež ſlomy. Do zbytknych pak bě prafſhiwe zelo za-ležko a je nimale zarostko. Zenož na tutym njebě czi nužy widzeč. Mějesche ſtrowu zelenu barbu a rozroſče ſo ſcheroſko po bělej lepjeſenç ſawodžewajo kaž živa murja ze ſwojim cžoplym khribjetom khěžku pſched zafalej zymu. Ŝewat pak bě wſchudže nuža widzeč a „Nimasch“ ſukashe z blukim wóczkom z wol-nom nuts.

Tola džensa ſmili ſo njebjo nad jeje khudobu. Cžiſty, běly ſněh ſo ſajesche z njehes a ſawodžewaſche dobrocžiwje jeje bědu, a zymſki wichor bě ju nimale cyle ze ſněhovymi ſepjemi zavěl. Nízka khěžka ſtojeſche tu něk kaž wobſtarna macžerka, fotraž z bělej plachęcžeklu wodžeta jduch ke mſchi na ſwoj ſij ſo zepjerajo wotpočjuje.

Haj, běſche to tež wopravdže ſtara macžerka. Někotre zaſraſne lěto bě nad njej zechko a doſchko. Stručku ſydomlětnu wójnu bě widžala a ſobu

wuſtała. Dobre a złe časy bě woptała. Zbožo bě jónu z jeje jaſnych woſnjeſkow ſukalo; ale tež horjo bě jej ze ſwojimi ſylzami wóczey woſyrito. We ſwojim klinje bě někotrežkuſiž džecžatko powijala a kolebała, ale tež mnohe wóczko zańdželiſka na wěczne. A wſchitke tute ſtrukle a wjeſole podawki běchu w njej zaźnamienjene a pſchebraſnichu jej moſk rjec starý džen. Duch zańdženoſeſe dychaſche a pſchebwywaſche w tutej khežcy, kotaž bě tu ſama lutka ze starých čaſow zawoſtała. Ale ſtož ju woſebje tak pſchećelnu a miłu čeſneſche, bě jeje proſty ſerbiſi raz. To běſche ſerbiſka, hoſpodliwa khežla, a ſerbiſki duſh w njej bywaſche. Cuza ruka njebe jeje ſtepała, haj ani ſo jeje njedotka. Tuteje ſerbiſteje pſchi njemózeſche jej ani tute horjo rubicž, kiz bě runje netkle do njeje zaſtrocžilo.

Běſche runje patoržicu. Wjeſoly to džen po wſchech Serbach. Ženož w naſchej khežcy patoržica njezaſwita a hođowna radoſež njeſhadžeſche we wutrobach ieje khudych woſydljerow. Po cylych Serbach wonjeſeſe džensa tak rjenje za tyflancami a kaž býchu to čzuli, brođazchu měćzansch proſcherjo po wſchech ſerbiſkich wjeſtach. Ženož do naſcheje khežki njezaſkožichu. Stojeſeſe džen pſchejara z boka wot pucža w czornym leſu. Njepuschežichu wſchak ſebi z thym wjele. Měrcžikec macž džen džensa njepryjeſche a běth kur njewalesche ſo z Měrcžikec wuhenja. Wſcho bě tu tak njewjeſole, tak zrudne koło woſoko khežki. Samo njebo bě poſhmurjene. Schere mróczele honjachu ſo džiwiſe po nim. Njeſeſola czemnoſeſz roźlehoſowaſche ſo po leſu. Skoro žana ſlónčyna pruha njezhladny mile do ſchedziwych woſnjeſkow. Bože ſlónčko khowaſche ſebi džensa ſwoju złotu kloječku w czoplym kojuſche. Kukný-li pak tola raz na woſomif z czmowych mróczeli, bě joho woſliczo cyle czerwene a ſykorla ſedžeſche jomu na noſu. A bě to bjez džiwa. Z połnoch dujeſche zymski rézny wetr a hwizdaſche ſchibale we wſchech ſchakalbiczach. Staré ſchmréti ſchumjachu ſraſchnie na khežku a ſkoržachu ſebi na woſakowych „Wětrec“ hólcow. Cyka Boža ſiwořba žeſeſche, moſk rjec, a žarowaſche.

Tež naſcha khežla ſo rudjeſche, kaž dobra macž pſchi ſmijertnym ſožu ſwojoho syna. A woprawdze bě tež wona džensa ſmijertna komorka. Nic Bože džecžo, nē, ſmijercz ſo do njeje klapaſche. Z koſčojoſtej ruku ſahasche tuta za Měrcžikec nanom, kotaž čeječy khoru za kachlemi w czoplej heli ležeſche. To bě hewaſk byla Měrcžikec Mařyna koleba, džensa pak bě Měrcžikec nanowe ſmijertne ſožo. Hdyž bě předy ſwoju Marku tuiſak a jej pſchi ſožku ſpěval, tam netk bědjeſche ze ſmijercžu.

Tola njebojeſche ſo ſmijercze a wěcznoſeſe. Běſche ſo poſylní na tutón njeznaſty pucž z khlébom žiwijenja. We ſwojej wutrobje hoſpodowaſche ſwojoho zbožniſka a pſchichodnoho ſudnika. Tuž bě bjez ſtracha, haj, wjeſeleſche ſo na woſok, zo joho Boh luby Knjez bórzy wupſchehnje. Běſche wſchak wjele wuſtaž měl tudy na ſwěcze. Woſoſežiwe ryſh na joho ſtorhanym, blědym woſliczu, a ſneh ſtaroby, kotaž bě pſchećaſne jomu hłowu zbelil, to nadosež woſwědežachu. Ale wjac̄ bě hýčjeze měla joho wutroba njeſč hacz kribjet. Najbóle bě joho boſalo, zo bě dyrbjal teſko njedzeli ſwječiſč, a ſtaroſč wo wſchedy khléb lubej žonje ſamej pſchewoſtajicž. Tola netko ſmědjeſche bórzy zmjenicž tutón ſylzow doſ ſe zbožnym rajom njebieſkim, ſo roždohnowacž z tutej čiaſnoſeſu a pſhericž do wěcznejne zbožnoſeſe.

A tola bě jomu tak džiwiſe ejeſno a ejeſko ſe wutrobje, hdyž poſhlada na ſwojich lubych, kotaž placznych woſoko koža kleczachu a za njoho ſo modlachu, poſhladujcy na zaſwěczeniu ſmijertnu ſwězku na bližje. A zaſhkrjeboſa-li wona

hdyš a hdyš, dopomnja so, tak bóržy wona zaškrjeboce nad joho kaſčejom, hdyžkuliž zrudna ſylza z placzitoho wóćzka do njeje kapnje. A tutón wokomit bě tak blisko. Smjercz klapaſche so pschech wótiſiho jomu do wutroby, a wutroba pomalscho a pomalscho bijesche. A tola so nan hiſčeze komdžesche rozzohnować so ze ſwojimi lubymi, jim na węczne „Božemje“ rjec. Dyrbiſeſte tudy na ſwēcę wostajic̄ staru ſlepú macz̄, koſraž bě joho tak ſwēru wukublała, ſwoju lubu mandželsku, koſraž bě jomu tak njespróciwje wo dnjo a w noč poslužowała, a ſwoju pěknú Marku, kiz bě kóždžic̄ski wjeczor tak nutrnie macžeri Božeſej ſo za njoho modliła. Tu halle wopta, tak hörke je dželenjo, tak cjezlo wſchitke tute lube zwjazki roztorhnyć. Doſko na nich hladasche, kaž by ſo njemoħi nahladac̄, kaž by ſebi čeył za wſchu węcznoſć ich wobraz do duſche zaſchczępic̄.

Skónčenje ſo trochu pozběže a wza ſwoju Marku za ruku prajo: „Pój, lube džecžo, pój hiſčeze jomu te mni, woħrej ſo hiſčeze jomu na nanowej wutrobje. Zutſe ſnadno hižo njezmjeſech nana, budžesč ſyrota. Tola, wſchaf maſch hiſčeze dobrú macz̄ a miškoho Boha w njebju. Jomu ſo prawie dowér, wſchaf je wón nan wudowow a ſyrotow. Wſchoho ma džen Bóh, luby Ŝnejz, doſcz̄, wudowow a ſyrotow nima doſcz̄.“

Mjeſeſte wſchaf hiſčeze wjele na jaſyku a hiſčeze wjach na wutrobje, ale hloš jomu zapraji. Krótke tute ſłowa běchu joho tak napinałe. Wokoski jenož hiſčeze ſwoju džowku, ſčini jej kſchizik na běle čzolo, poda starej macžeri a plakacej žvnie ſymnu ſwoju ruku a potom ſo zwjeze bjezmońy do zahľukow.

Hladajch netko živjenjo wotebjerasche. Dych bu dale a kufchischi. Wutroba zastawasche hižo bicž a ſymnu pót pscheſepaſche na bleďhym čzole. Poslednja hodžinska tudy na ſwēcę ſo za njoho bližesche.

Hižo ſo wjeczorjeſche. Boža nóc zaſwēcęſche złote ſwoje hwězki na njebju. A hdyž ſokula na Měrcžifec čžaſniku džewjatu hodžinu wotkuſa, zasta Měrcžifowa wutroba; čžiſte wudycha ſwojoho ducha. —

Wboha wudowa padže placz̄o na njebožicžloho woblicžo a wuplaka tu ſwoju boleſcz. Marka pak hladasche ſplóščiwje na zrudnu macžer, njewědžesche wſchaf hiſčeze, zo bě ſyrota. „Luba macz̄“, zwaži ſo skónčenje woprashecz, „ſchtó tak placzęſch, nan nam tola njewurrie, wſchaf ſym macžeri Božeſej tak husto rjekla, zo njeſmē nanej wumrēc̄ dacž“. — „Né, moje lube džecžo, nan wſchaf jenož ſpi, derje dréma“, tróſtowasche ju ſobuzelnje macz̄.

(Psichodnje dale.)

3 Lujžich a Šakskeje.

3. Budyschina. Časopisa Macicy Serbskeje 1892 zeſiwick I. je wuſtoł. Cyleho rjada je to čiſlo 85. Ŝenjez scholasticus Hórník, kiz ma hižo z lěta 1867 redakciu tutoho najwažniſiho ſerbskoho čžaſopisa, potajſim hižo 25 lět, je pschi wſchel ſwojej khorowatoscži tež tute čiſlo dokonjal. Wobsah je jara zajimavý. Čžinimy ſwojich čžitarjow woſebje ſedžbnych na wažny naſtaſk knjeza ſanonika a präfeſa Lufčjanſkoho wo ſerbskim ſeminaru ſwiatohho Pětra w Prazy, kiz budže wſchěch katholickich Serbow wilch za-jimačz. Nadžiamy ſo, zo w psichodnym lěče tež za K. Poſol woſebith naſtaſk wo ſtaſižnach ſerbskoho ſeminara w Prazy dōſtanjem. — K tomu hiſčeze ſpominamy na dalsche naſtaſki w tutym zeſchiwku: Mythiske bytosće lužiskich Serbow wot Černýho, Zběrka ſwojbných mjen wot Radyſerba,

Nekrolog wo dru. Pfuu, Troje „o“ w serbskej rěči wot Hórnika, Wjesne a swójbne jména z lěta 1534 wot Hórnika a t. d.

Ze Zdžerje. Tež w našej wsh je so wopomnječiu poštalačtnoho měščniſtoho jubileja monſignora ſen. Kucžanka trajach pomnik ſtajíš. Tudomny tachantski hajnít, kniež Hendrich Kubaſch, da na ležomnoſezach ſwojeho knieſtwa phſchny „Kucžankowý dub“ ſadziež. Schtomik ſtoji na dalotowidzomnym wosebje k tomu nawoženym naſypje, kotryž je rjenje z pěſkom poſypany a z módnymi ſchréčkami woſadžany. Kamienitna lávka z napismom: „1842 J. Kučank 1892“ cuzomu pucžowarzej a ſpróciwym wjeſnjanaſam witanu wot pocžink poſkicža.

Z Něhdžec. Zařđenu wutoru bě pola naſich Wicžazec kwaſ, na kotrymž pak dyrbjachny jara njeſube wěch widžecž. Wſcho na ſwecze pſchibera, jenož čeſtnych holcown je, kaž ſo zda, dale mjenje, ſkoru žane wjach! Z najmjeňsha ſkoru žaneje druzki wjach njevoſladaſch. Wſchě ſu jenajke — kajež nječeſtne bycž móža, wſchě tajke, kajež na hermani a na ſeklije kchodža. Spodžiwna cžeſtna wěc! — Z dobom dopomnjamy pak tež wſchě na to, zo tajke, kotrymž jich ſwědomio wjacy nje-dowola ſo druzžu draſtu woblec, zo ſo ju te wězo tež jako kmoři kchodžu hotowacž njeſmeňža.

W Hubertusburgu ſwiecžesche, kaž ſmy w poſledním čáſiſle hižo wozje-wili, kniež farař Miklaſch Wovcžerf (Schäfer) ſwoj 50letny měščniſki jubilej. Na měščnika ſwiecženy 21. okt. 1842 pobu wysokodostojny kniež najpriydy kaplan w Njebjelčicach, 1848 kaplan w Khróscžicach a wot l. 1856 kaplan w Lipku; 1858 bu administrator w Freiberku a 1865 farař w Annaberku. Někto ſtuſkuje kniež jubilar hižo 20 let jako farař w Hubertusburgu, hdžez drje je mała woſada, hdžez pak je tež wjac zwonkownych misioniskich ſtaciow zaſtaracž. Wysokodostojny kniež farař Wovcžerf je ſebi w Hubertusburgu trajach pomnik ſtajíš, założiwschi wuſtaw za kommunikantow. Z tym ſtej ſo woſada (założena 1743) a ſchula z nowa poſylniloj a wobkručziloj. — Šwjedžen bě wot wſchelakich woſadnych a wot zarjadniſta Hubertusburgloho wuſtawa jara krasnje pſchihotowanu. Wulkotnie phſchny triumſowý pucž wot faru hacz do cyrkwe bě ſobotu za por hodžinow natwarjeny; tež cyrkje a fara běſchtej krasnje debjenej. Ze ſwjedženſtviem čáſahom wojetſkoho towarzſta, ſchulſkých džecži a mnohich woſadnych wiedzechu knieža jubilara do cyrkwe. Pſched nim krocžachu tež 4 ſerbske druzki z pſchecželſta knieža jubilara, holczi njeſechu na pucaſkach złotu a rucžanu kruhu a wěnch. W cyrkwi wuſpěwa ſo Veni Creator, na czož mějeſche najdostojniſchi kniež biſkop hnijace předowanjo wo 150letnym jubileju cyrkwe a 50letnym měščniſkim jubileju jeje fararia. Potom ſwiecžesche kniež jubilar ſwiatocžnu Božu mſchu, pſkni kotrež ſpěwarjo kralovſkoho wuſtawa lačzonku missu ſpěwachu. — Po ſemichač bu kniež jubilar zas w ſwiatocžnym čáſahu na faru pſchewodženy, hdžez ſo bórzy zbožopſchecža zapocžachu. Najeſtoſtjiſchi kniež biſkop pſchepoda kniežej jubilarej ryčerſki fſchiz I. klafij Albrechtowoho rjada, wot Joho Majetſceje krala kniežej jubilarej ſpožčen. Ma to ſčehowachu zbožo-pſchecža wſchelakich deputacijow a jenotliwych woſadnych, pſchecželov a znatych. Z naſladnych darow móžemy ſpominicž na čeſtny dar najdostojniſchoho knieža biſkopa a duchownych ſobubratrow 1000 m. a pſchez 1000 m. druhich darow, wosebje wot znatych a pſchecželov knieža jubilara we Lujich, woboje za jeho wuſtaw kommunikantow. Bóh zdžerž a poſylu wysokodostojnoho knieža k dalſhomu žohnowanomu ſtukowanju na mnohe léta!

Z Khotěšhowa w Čechach. W tudomnym kłoschtrje „domapytania swj. Marije“ abo „salesianów“ wotby so wutoru 8. novembra hnijaca swjatoczeńszech zadrasczenja, kotaż trasch smě tež we tuthych lopjenach wopominana byz, dokołž byén běchu wschitcy, na njej so wobdželach: knieźnje, kotreż swiatu draſtu dostaſtej, swjedzeński predař, celebrant a pschitomni swědkojo — Serbja. Na spomienonym dnju mjenujen buschtej knieźnje Marija Gonzaga, předy Hanou Wawrjec z Ruknich a Marija Elisabeth, předy Hanou Cyžec z Kanec na swoju nutru proſtwa do tutoho, cyle wot praweje, wérneje luboſeje swj. Franca ze Salesa wobknieženoho a napjelnjenoho kłoschtra pschez dostaſejo rjadneje draſty pschivzatej. Wyſokodostojny kniez kanonik a präſes Luſcjanſki z Prahi w swoim wuběrnym swjedzeńskim předowanju rozeſtaſeſche, ſkto ma tutu rjadna draſta woznamjenicę a kajke hnady a žohnowania wona tym pschihotuje, kotrež ju z prawym zmýſlenjom noscha, a Wotrōwski farar kniez kanonik Herrmann ſwjeczeſche a pschepoda kniežnomaj, jomu bliże ſtojamaj, nowu rjadnu draſtu, z czimž pomjenowanej do noviciata zaſtupiſtej, po kotorož ſtöneženju potom wotpołożenjo ſwiatych ſlubow ſčehuſe. Wyſthe tuteju namakatej so w tymle kłoschtrje hiſhče dwě druhé serbskej knieźnje: Marija Džiſławec z Nowodwora a Wórscha Wjacſławec ze Zuric. Kaž ſu wſchitke we ſwiatej luboſeži, we wérje a pschejzenoſći a tať tež we woprawdžitej wutrobnej wjeskoſći ſiwe, tať duchył je Bóh tež dale zaſtitacž a zdžeržecž, zo bychu něhdž z wuzwolenym njebjeskim nawojenjom do njebjeskoſtoho domu zaſtupičž moħle.

Z Prahi. Wot 3. septembra pschebiywaja tu w kłoschtrje Emausu ſedymjo kandidačci duchownſtwa, zo bychu tu pola ſhnow ſwj. Benedikta ſo na měſtneſke ſwječizny pschihotowali a potom do ſubeje ſakſteje domizný ſi dželu we ſknežowej winicy ſo wróczili. Su to tſjo Serbja: Jakub Schewczyk, Bjarnat Hicka a Jurij Kſchizanek, a ſchtyrio Němcy: Wendelin Trenkler, Karl Kreczmar, Karl Rothe a Franc Bodenburg. Miedželu 6. novembra wudželſche jim w kłoschtrſkej cyrkwi Brážſki archibiskop kardinal hrabia Schoenborn pschi ſwjatoczeńnej pontificalnej Bożej mſchi tonsuru a ſchtyri nižſche ſwječizny. Na ſubdiakonow budža mjenowaní knieža w ſamnej cyrkwi 20. nov. a na diakonow 23. nov. wuſwjeczeni a potom 8. decembra w Budyschinje na duchownych.

W Budyschinje mějſche minjenu nježelu katholſke towarstwo rjemjeſlniſtich 25 létny jubilej. Rozprawu wo tuthym wažnym ſwjedzenju podam⁹ pschichodnje.

Z chłoho święta.

Němska. Brusſki ſejm je hižo zefupiſ. Najwažniſhi namjet, wo kotrymž budže ſo tudy jednač, naſtupeje nowe zarjadowanjo dawki w Bruskej. Hacž dotal běchu tam dawki njeſprawnje rozdželene. Někotſi, kotsiž maja wulſe zamoženjo, ale hdyž njeběchu wobſedžerjo twarjenjow a polow, njeđawachu telko kaž druzj mjenje bohacži. Na khež a pola běchu moſebite dawki położene. Nětk pač njebudže, kaž nowy namjet praji, wyſchnoſć žane dawki wot khežow a polow bracž, ale tute do cyła woſadam pschewostaji. Tute budža male woſadne dawki za swoje potrěbnoſće zbehacž. Za to pač wupadnie tež 35 millionow hrivnow, kotrež je wyſchnoſć dotal woſadam kójdolētnje dawała.

— Tež němski ſejm budže 22. novembra, kaž ſo zda, wot kejzora ſamoho wotewrjeny. Nowy wojerſki namjet budže tudy najwijac njeſera ežinicz.

Cjim wjac časa so wot wozjewjenja tutoho namjeta minje, cjim wjac hłosow so tež pschećivo njomu zbehā. Sami wjerčojo mješčich němčich krajow zdadža so z džela pschećivo namjetej byc̄.

— Starz sejmski zapóslanc, dr. Petr Reichensperger je skhorzel. Sama na sebi khoroc̄ njeje straschna, ale pschi wulkej starobje (Reichensperger je 82 lét starz) tola strach wubudža.

Awstrija. Russki carowic̄ (krónprync) je tutón tħdżeń feiżora Franca Józefa a chy feiżorsi dwór we Winje wopýtał. Powitanjo bē jara wutrobne, zawęsc̄e dopokaz, zo njepschec̄elstwo mjez Russkij a Awstriju njeje tak wulke, kaž so poła nas c̄ini, a zo Russka z dobom wójnu zapoc̄ec̄ njecha.

— Za nastupnika njeboho wjerch-archybiskopa hrabju Fürstenberga we Wołomucu (Olmitz) je tamniški kapitl wuzwolil dra. Theodora Kohna. Wot léta 1552 žadyn biskop na tuthym wot swjatoho Methodija założenym biskopskim stole sedžał njeje, kiz njebe ze zemjanstho splaha. Tón raz pač wšich mōžne nowiny cjim wjetšchu haru c̄inja, dokelž nowy biskop wukhadža ze židowskoho splaha. Joho džed bēsče hishc̄ic̄ žid a je so hishc̄ic̄ dał. Dr. Kohn bē njeboh biskopowy sekretar, mjeſčsche joho chyli dowěru; wo diöcesy ma wón hižo wulke zaſlužby a wuznamjenja so runje tak z wulkej wucze noſc̄u kaž z dostoynym wopravdze měščinskim žiwjenjom. Tak budźe wón tež zawęsc̄e jako biskop derje skutkowac̄, a ludžo so na joho wosobu a imeno børzy nawuc̄za.

— Z Prahi so nam piſche 14. novembra: Pschichodnu sobotu w 9 hodžinach ma so wobnowjeny Karlowy móst swjatoc̄nje wotewric̄; džens je so pruhował.

We Wuherškej su so wobstojenia jara po hórschiłe. Nadžija, kotruž w poslednim c̄iſle wuprajichmy, zo feiżor Franc Józef swoje pschihłosowanjo za zakon wo civilnym mandželstwie zapowé, so njeje dopjelnika. Minister hrabja Szapary drje je so swojoho zastojinstwa wzdał, za to pač je feiżor tworjenjo nowoho kabinka ministrej financow Beckerle doméril. Beckerle je kruhy pschećiwni katholiskej cyrkwe a wyschich swobodnych murjerjow. Tuž so zda, zo katholiko we Wuherškej struchlym bēdženjam napschec̄o du.

Francozska. W Parizu pač tamny tħdżeń z nowa dynamitowa bomba rožlečja a dweju zastojnikom policajstwa na mjeſče mori, a tħeqżo ho c̄ejx rami. We twarjenju, hōdež je bureau za hórske džeta w Garmaux, namaka policaj na skhodze bomby a, mysslzo zo njeje zapalena, njeſčsche ju do kenc̄lije swojich pschedstajenych, a tudy so njezbože sta. Zawęsc̄e su socialistojo bombu połozili, dokelž wyschnoſc̄ bē někotrych džekac̄żerjow, kotsiż bētħu w Garmaux zbeh̄ zapoc̄zeli, poħostała. Dotal pač hishc̄ic̄ winowatoho nimaja. Hrožace lišty, kotrež su so do wjac zjawných twarjeni mijetale, praja: zo so nětko w zymje zaſy z bombami mijetač zapoc̄znie.

Amerika. Wólby za presidentu Połnōcneje Ameriki su so zapoc̄załe. Dotalny president Harrison njebudže zaſy woleny, ale, kaž so hižo wěste zda byc̄, joho předowník na tuthym městnje, Cleveland.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 455. Khata Hantušec w Drježdānach, 456. Jan Pětrka z Budysina, 457. Michał Wjesela, kapłan w Seitendorfje, 458. Marija Domaścyna ze Smjerdzaceje, 459. Mikławš Solta z Różanta, 460. Mikławš Schuster w Marijnym Dole.

Sobustawy na lěto 1891: k. 687. Marija Domaścyna ze Smjerdzaceje.

Dobrowólne dary za towarzstwo: N. N. 1 m. 50 p., Ralbičanske burske towarzstwo za nawěštki 2 m.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinještej 107,733 m. 55 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: przez k. administratora P. Tadeja w Rózenée 2 m., r. za swjećene węcy 45 p.

Hromadze: 107,736 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,136 m. 25 p. — Dale je woprował: r. 75 p.

Hromadze: 11,137 m. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: H. S. z Khróscic 3 m., przez k. administratora P. Tadeja w Rózenće 2 m., przez k. kan. far. Wernerja z Khróscic 75 m., Madl. Nowotnikę z Khróscic 2 m., Hana Skalic z Khróscic 5 m., na kwasu Michała Jenča a Madleny Lorencec w Radworju 18 m. 10 p.

Za cyrkej w Lubiju: Na Čochec kwasu we Wěteńcy nahromadżene 16 m. 65 p.

Zapłacić Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je 29. oft. w Rumburku sotra Humilianna. R. i. p.

Poboczne towarzstwo Serbskich Burow za Khrósciczych a wokołończej změje zhromadžiznu 30. novembra (swj. Handrija) popołdnju w 5 hodzinach we Wjeńcę hoscjencu. Wo bohaty wopryt proshy

pschedsydſtwo.

Dzeń swjatoho Handrija změje Ralbičanske poboczne Towarzstwo Serbskich Burow zhromadžiznu w Schunowskej „fabrycy“.

Dženjski porjad: Nowowólby na 3 lata; stanjanje Domajchowje rudy k nalétnomu.

Radworska lutowarňja.

Shtož chce jako nowy sobustaw do lutowarňje zastupicj, njech to hacž do 1. decembra jenomu z pschedsydſta k wědženju da. — Pjenježy na dań pschijimaja so kózdu prěnju a tsecžu njedželu měsaca po nyschporje na schuli, deleka na prawu ruku (abo po skónčenju posiedženja pola k. wucjerja Scholty).

Ajedželu 4. decembra t. l. popołdnju w 3 hodzinaſ generalna zhromadžizna Towarzstwa Serb. Burow

w Gudžic hoscjencu w Budyschinje.

Wschitke Serbske Burske Towarzstwa so na tutu zhromadžiznu pschedzelnje pschedprosčuju, zo by Towarzstwo Serbskich Burow kruhy zwiažk zdjerzało, a tajke towarzstwa, kotrež hiszczęze k hlownomu towarzstwu pschedstupile njeſtu, pschiwzało. Jenož jednota nas sylnych czini a zdžerži!

(Eventualne budže tež wólba pschedsydſta a wubjeka na pschedzodne 3 lata.)

Pschedsydſtwo.

Czíščej Smoleriec Inučziszczerejne w maczicznym domje w Budyschinje.

Ratholskij Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 23.

3. decembra 1892.

Lětnik 30.

ak daloko dha seje z washei Radworskej chrkwi?

Telo praschenjo skyschu jara husto, hdyž takle něhdje k ludžom pschiniu, njech je we wosadže abo z wonka wosady. Wězo zwonkownje po zdacžu hischeče na starym blaku t. r. tak daloko kaž loni w tyhle časach, hdyž so prěni króč wo tym wjetšchi nastawł w Posole wocžischčza, ale we wopravdžitosczi tola wulku króčzel dale. Po chyłolétnym dželaniu a běhanju a pisanju bu w létu schim lěcze twarnischčežo tež sudniſen wobkručene, kruch pola za ſkalu hischeče pschitupjeny a wšcho zrjadowane. Slončny rys (ceichnunka) bu tohorunja po dolhých jednanjach a pošpytach powschitownje zhotowjeny wot wustojnoho twarca z rjodu swj. Benedikta w Sekawje w Steiermarkskej, t. Birmina Canipani, w nimale jednorym romaniskim stilu. Wězo budže jednora, dokož ma býež wulka a tež nic pschedroha.

Někto puczuje tele dželo pola wschelatich wychnosćow wokolo a nadzijam so, zo swoje placet, so spodoba, dostenje. Předy pač hač so potom wopravdže zapocjatk z twarienjom stanje, ma so krucze po možnosći placízna a wšcho wuzčinic, a k tomu, kaž je dotal postajene, pschitědže tež hischeče horjeka spomnjeny wylökodostojny kniež sam do Radworja, kž je w tu khwilu dla chrkwiſkich twarow w Mnichowje, tak zo ma to nimale na pucžu. Tuž so nadzijam, zo snadž so zapocjatk twara, da-li Boh, k lětu stanje.

K tomu pač je wězo hischeče wjele pjeniez trébnych. Mnohich darniwych a nadobnych wutrobow džen je tale cyrkej Matcerje Božje w Radworju hžo namakała, ale pszechyknje dyrbi so tola wuznacž, zo bě wobdzělenjo řenje. Množ drje měnja, hdyž budže so twariež, potom budžemž hžo dawacž. Alle pschi tym zabhydu, zo dyrbja tu potom pjeniez hžo býež. Množ so loni hórschachu pschi prěnim wozjewienju hromadženja za Radwoř, měnjo: zaž hžo jedyn proscher wjach, ale na malý dar pschi swarjenju zabychu.

Tuż dowolam sebi z tuthym próstwu złożicž z najmiejensha na tamnych sobuszczejanow a Serbow, kotsiz maja tola hiszczę trochu czucziwu wutrobu za swojich sobubratrow, zo chyli so wosebje někile zaſy tež sobu dopomnicž na tu tak potrzebnu Radwórsku cyrkej Maczcerje Bożeje. Někto so w hodownym časzu tola pjeniez wumjerce na hołu pychu a njetriebawſche węch, a jara małtu namakam wobkruczene słowa, kiz su husto wotmolwa na próstwu, tola tej někto czinicž za Boha a Božu czescz, „haj někile su jara hubjene čaſy“. — Haj to je wérno, za Boha su wone pola někotroho pszech hubjene, — za sebie, swetne wjesela a pychu žiwjenja po zdaczu żenje. Tuż zwazu sebi pschi wschtlich hubjenych časach tola zaſy próstwu na wschtlič, kotsiz hiszczę wérja słowam Zbóžniłowym, „z kotrejz měru wy měricze, z tej budze wam tež zaſy měrjene“ zo bychu pschi mnichich darach w hodownym časzu tež pola Zbóžnika a joho kniežniſſeje maczcerje sebi zapołožili po swojich mocach prawje nadobne „Bože džeczo“ za Radwórsku cyrkej Maczcerje Bożeje.

Mikławſch Žur, farſki administrator.

Kardinal Lavigerie. †

W prěnjej hodzinje 26. novembra je Bóh jenoho swojich najswěrnischič klužownikow, jenoho z najſlavniſſich wjerchow katholiskeje cyrkwię do wěžnosće wotwołał. Hijo dołhi čzas khorowath a slabý wot njepſchestwacoho džela je Lavigerie někto w Bohu zemrē.

Lavigerie so narodzi w lécie 1825 w Bayonne. Joho starszej běſtaj widžanaj a zamožitaj, a tak tež móžeshtaj swojoho syna derje wočahnyej. Wón chyſche radh na duchownſtwo studowacž, a starszej tomu pschizwolischtaſtaj. Hijo jako młody duchowny so Lavigerie wulkotnje wuznamienjeſche, a tak widžimy joho hido hido někto lět po swiecziźnje jako praelata swiatoho wótca w Romie. Pozdžischo bu biskop w Nanç a hdyž so w lécie 1867 biskopſki ſtol w Algieru na archybiskopſki powyschi, pomjenowa swiaty wótc Lavigerie-a za prěnjoho archybiskopa w Algieru. Lavigerie bě hale 42 lět stary, a tola bu joho imjeno bórzy znate po cyklym sweče, najbóle pak w Francózſkej, k'e kotrejz Algier pschislujcha. Wobydlerjo tudy vechu Arabojo a Turkojo. Tuthych wón za katholisku cyrkej doby. Mnohe ſchule, ſyrotinje a khorownje buchu założene, a lud prjedy džimi a Francózam njepſcheczelny, bu pod wliwom kſheszczańſtwa miły a swojim knjezam poddaty. Tak tež Francózojo bjez wſchóho wuwzaczja joho wulke zaſtužby pschipóznaču.

Ale wjac hiszczę chyſche Lavigerie docpęć, wón chyſche bycz biskop cyk je Afriki. A to je so jomu tež poradžilo. Někile, hdyž wón na marach leži, thſach a thſach we wulkej a ſcherokej Africy klečzo so modla za wulkoho, dobrocziwoho běloho wótca, za wótca czornochow, kotrejž je wón z njeczlowieskoho njewolniſtwia wumožil. Kaž ſlot so czorni ludžo w Africy pschedawachu, njemějachu žanoho prawa. Lavigerie je thſacy z tutoho podlózowanja wumožil, a je za swojich czornych so staral hacž do poslednjoho wokomika swojego žiwjenja. Do wſchých stronow ſczelesche „Bělych wótco w“, wosebitu wot njoho założeny rjad, zo bychu předowali a wuczili Chrystusowu wuczbu, zo bychu kſheszczańskie waſčnia a prawa wſchudžom wupschestrévali. A pucz bělych wótcow njebe lohli; množi namakach tam ſmierz marträſtwa. Surowe a žałostne bě, ſchtož woni swojemu biskopej piſachu a wopisowachu wo hubjenſtwe wbohich njewolniķow. — Bjezbóžni Arubojo nadpadnyču

cyké wsh czornych wobydlerjow Afriki, wsho schtož bě mlode a shlyne, bu wu-wiązane a kaž skót dalose pucze hnate, bjez jędze a picza, pod yulkami surowych człowiekow. Mnozy po puczu wumrèch, abo buchu wot džiwich zwierjatow roztorhani. Wulka je tohodla zašlužba Lavigerie-a, zo je tute surowe niewolnictwo z najmijensha z wulkoho dżela wotstronił. Wón je założer „towarzystwo w psche ciwo njewolnistwu“ (Antislavereivereine). W Brüsselu, hlownym měscie Belgissteje, mějesche psched někotrymi létami předowanjo; sam hač do sylzow hauith, proschesche wshchitkich po móžnosći pschedzimo surowomu niewolnictwu dželac̄. Wón předowasche „czorny kschijowny czech“, a kaž 800 lét prjedy, tež tudy tysach pschihłosowachu: „Bóh to chce“, zahorichu so za węc, a tak je so wjèle hido stało. Brénja a najwjetshcha zašlužba skuscha pak njebohomu. Tohodla tež dżak wuswobodzenych, tohodla netk jich podožne pacjerje za joho duschu! Njech je jomu Bóh bohaty zapłacze! —č.

Boże dżeczo khudźh.

(Pokućzowanjo.)

Wschudźom běsche mjez tym Boże dżeczo wobradžało; jenož Męrczilecom bě nana do węcznosće wotwalało. Wschudźe so nětko hotowachu noworodźeznoho zbožnika we žłobju woprytač; tež w Męrczilec zdalenej khęczy. Samo mała Marka nochesche zakomdzic̄ nocne krasne kemsche. Tola macz jej wobarasche prajich: „Nochcesh tol, luba Marka, nana a womku sameju doma woſtajic̄.“ — „Wschaf budže jandžel pěstion pschi nimaj“, znapšcęzimi rucze holcžka, „njezwérno, wówka, nan ma tež jandžela pěstona, kaž ja, a njebudže so z tobu sam doma bojec̄; ja pak pónidu z maczeru Jezuś-dżecżatko proshc̄, zo by nan bórzy wotkhorjeł a macz wjach njeplakała“. — „Alle wonka je hłuboki sněh a jara zyma“, wotmołwi wonka jej mjełke włóski hładźo. — „Wschaf mam czopki funtuski a tolste rukajch, to żno mi potom Bóh luby. Knejz njeđa zmierzyc̄“, rjecky dowerliwie holcžka. — „Tuž jenož pój“, mějesche macz wsha hnuta, „a modl so prawje pobożnje lubomu Jezuskej“. — „To pak ja буду, luba macz“, znapšcęzimi wjescle holcžo, „styknu ruch a praju jomu, kaž sy mje to wucežka:

„O mój najlubshi Jezusko,
Miej we mni cžisse žlobiatko,
Wotpocząj w mojej wutrobje,
Niedaj mi zabęć na Lebje.“ —

Běsche krasna Boża nóc, cžicha nóc, swjata nóc. Alle nichťo njeſpaſche, kaž něhdy w Bethlehemje, ně, syh ludzi schadżowachu so we Wotrowskiej pscheczelnej cyrkwięc̄. Młodži a stari, khudži a bohacži, wshchitých kleczachu pobożnje psched žlobiom.

Tež Męrczilowa poſlanku so z Marku ē Bożomu narodej. Tola jedyn tu lěſta njebē. Męrczilec nanowe město bě wosamocžene. Džensa njeſchiūdže ē Bożomu narodej do Wotrowa, džensa swiecžesche Boži narod w rjanych njebjesach ze sykami zbožnych jandželow.

Rjeńje blyſcęzische so njebjes krasny hród. Złote joho wołniesčka so zybosachu we hwězdnym milnym swětle. Na njebjeskej módrinje pasesch cžisze měſaczk swoje złote wowcki. Z jaſnym wóczkom zhladowasche na cžistu bělu

zemju, kaž by njevidžaš po svojim nónym pucžu zrudnoho woblicža, hórkeje žlyzby, kaž by njevidžaš małoho schlabača, kíž pschi lešnej schéječch psched starej drjewianej Bożej martru klečesche.

Dokho bě wbohi hólčec po lešu bludžiš, dokelž bě sňeh wschitke pucžki zawěl. Skončinje bě so wschón stradanu a sprócný tu poklaňyl. Nutrniſe so modlesche z czeſnje zepjathymaj rucžkomaj. Zane čłowjecze wóczko joho njevidži, žane čłowjecze mucho njeſkyſhi joho bólne pozdychi. Tola Bože wóczko joho widžesche a jandžel pěšton doniše joho prôstwy píched stol Boži. Mile zhladowachu njebieſ zlate džecžatka na wbohoho pachoła, kíž w khuduskej drascziczych pod kſchijom nětko sedžo zymu mréjesche. Pscheczelne jomu kivachu do njebieſkeje wóczinjy. Tola joho myſticzki lecžachu do zdaleneje domiznij, do khudeje budki na wysotich ſlovakſkich horach. Tam widžesche staru macžerku, wſchu ſtulenu a stradanu, joho duschi pak tola tak lubu, klečzacu pschi nizkim wołnjeſchku. Bě džen to joho macž, kíž tam w modlitwje na njoho spominach. Tež tam swěczeſche drje runje tak rjenje Boži měſacž, a jaſne hwěžki kufachu jej do wołnjeſchka. Z nimi ſeſelesche tež mój swój poſtróid lubej macžeri. A nežne tute myſticzki hrajachu hiſheče w duschi, hdynž hižo zyma z lodowej ruku młode žiwenjenjo dajesche. Hólčec zwieze ſo do hromadki, zańdželi wóczch, zatſhepotu hiſheče jónu a kuli ſo do sňeha. Haj ſamo w ſmjerčzi zaſhwowa woblicžo tamny ſpoločny wjeſoły raz, kaž by jenož ſo jomu džaš traſny, cždiſi ſon. —

A na zbožo zwoſta to woprawdze jenož krótki ſon a njeſchendze do wěcznoho ſpara. Spich bě we wěcznoſći pobyl, wo ſnie bě ſmjerč ſoptaſ. Ale nažajtra hižo zaſh trej we žilach czeſeſche, a wózle zaſh dychaſche młodá wutroba. Blédej licznych zaſh zaſeſchtej z róžemi a wóczey jaſnej ſo z nowa wotewriſchtej. Čornej zerničach z njeju kufachtej a hlaſachtej wcípnie na ſchiltwanu licžatu hólčku, kíž pschi joho ložu ſtojeſche. A wjelle zajuſka Měrczifec Marka a ſpeſtne doſkocži k lubomu nanę wołajo: „Haj, nano, Bože džecžo je mi bratska wobradžilo, a nětkle wotužiwschi tak pscheczelne na minje poſhlaďa.“

Ale nan ju džensa njeſkyſchec, njepoſměwky ſo a njezhladny lubje na nju. A tola njeſpaſche. Joho wóczey běſchtej wotewrjenej. Ale hižo wſach njiemilaſchtej a zerničach ſo w nimaj hižo nježibaſchtej. Kerty běſche joho poſlad, ſahach jej hľuboło hacž do dusche. Běſche jej přeni króč kaž by ſmjerči do woblicža hlaſala. Tuta zrudna myſticzka ſlavý jej wſchě wjefelo nad pschibylým bratſikom, lotrohož běſchtej z maczerju duh wote miſhe na poſ zmjerzloho nadeschlej a ze wſchej proču ſedmia wožiwiſej. —

Zrudne hody ze swojimi poſtwyczorami běchu nimo. Měrczifec nan wotpocžowaſche hižo w khłodnej zemi. Jenož žarowanſka draſta hiſheče na njoho dopominaſche. Joho město zaſtawaſche nětko mały schlabača nie drje tak jara pschi džele — to bě hiſheče pscheslaby — ale tola pschi blidze. Mějeſche wſchak cži prawje hľodny brjuſiſk, kíž bě tež Měrczifowej na staroſeſi. Ale ſchtó to wadžesche. Boh džen jei pilne dželo hlaſajch žohnowaſche, tak zo njetriebachu cuzeje pomoch. Měrczifowa wſchak tež wědžesche, zo „hnady hlaſacz rěka cžasto nužu tradač“.

Za cžas zymy zwoſta mały schlabača pola Měrczifec. Bojacu ſo, zo by hewaſ na dalokim pucžu zmjerzył. Hólčec wſchak ſo tež bórzy wſchitkim žalubi cžichobo pscheczelnoho waſchnia dla. Najlepſchej pak běſchtai ſebi z Marku. Džen wotedenja hrajkachťaj ſebi pěknje hromadže a ženje ſo nje-

zwadžischtaj. Pschedžesche-li wówka, wjercžesche ji schlabaka mužka a Marka jej cjeſasche hlowu abo wodžewaſche ju nanajspodžiwniſho rubiſcha. Tež wóchny funk mějeſche na starosczi, a hdžkuliz wody w nim požywaſche, pschi- liwaſche zaſy Marka do njoho.

Hdž pak bě ſo džen naſhiliſ a wjecžorna cžmicka ſo wo jſtwje rožschě- rjeſche, potom zaſtaji wówka ſwoj kolkrot a dželči zaſunyſtej khežine durje a poſlednicu, zo by nichto nutſ njezaſezl. Wſchitc ſo na to do hele zefybaču a wówka jimaſ tam bajesche rjane bajki, pak jimaſ zaſy powědaſche wo sydom- lětnej wójnje, abo ſpěvaſche starý dobrý pokeřluſch. Ach, tak rjenie wě- džeſche wówka powědač. Proſta bě drje jeſe ryž, ale tola tak lubožna, tak jimařva, zo ſo njemóžeſtej džeſeji ani napoſluchač. A wodžchny-li jónu wówka, bě wſchitko cžidlo, zo by ſlyſhal jehlu padnycz. Džeſeji ſo ani nje- piňuſtej, haj, njezwérischtej ſo ani ſwobodne dychač. Bole ſo hiſcheze ſi njei tuleſchtej a cžiſchjeſchtej ſo do kulti, njezwážiſchi ſebi ani do jſtwy kultuſcz, hdžez ſo pſchecy bôle cžmivaſche. Ach, tak lubowaſtej tehdom dobru wóuku. Ani wóčka z njeje njeſpuſtejſtej, kaž buſtej chyloj ſej z woblieža myſlički wotežitac. Dawno drje bechu róže na nim zwjadče, zežolík, a na wysokim cžole je hluboke ſaldy rozyk, a tola bě wone tak mle. Haj, wutrata běda bě je hiſcheze znađobniſa. Dobročinioſeč a luboſeč wopowědowaſche kóždy rys. A luboſeč zbudža zaſy luboſeč. Tuž bě hjez džiwa, zo mějeſtej džeſeji wóuku tak radý, zo tak džaknje jeju jaſnej wóčen na nju zhladowaſtej.

Ale wówka jeju njewidžeſche. Jeje wóčko bě wěčzna cžma zaſloniſa. Ženož horca hubicžka na blede jeje lico, a džakný pukot młodostneju wutro- bow ji troſčku projeſchtaj, ſchto tehdom džeſeji zacjuſtej.

Kraſny bě to wobraz cžidhoho ſwójbnoho zboža. Samo Boži měſacik hlaſaſche mjeſele na nich z wołnjeſchkom nutſ a złote hwězli mikachu pſchecželnje jim z njebijes.

Hizo běſtej ſebi z wóuku wjecžornu paczei wuſpěwaſej, hdž ſlónčnje znaty macžerny ſtup ſlyſhachu, kotaž hukle tak poždje z džela khežesche. Wjeſle bězeſtej tu macžeri napſchečzo jej khežu wotamliuſcz. Marka wot- wodžewaſche jej na to rubiſchezo; myš ſchlabaka pak jej kožanch zuwaſche a cžopke nohaſey wobuwaſche. To bě potom zaſy wjeſelo, mižachuſli jónu khwilku wókuo macžerje hycz. A tež macž zaby na wſchu ſpróenoſeč a bě zbožowna mjez ſwojimi lubhmi.

Tak bě to džen wote dnja poſla Merežikec. Bechu ſpoſojni we ſwojej khubobje. Samo w nuzh njewopuſtej ſich zbožo, pſchetož poſla nich bě Zbóžnik z domom, a hdžez je Zbóžnik, tam je tež zbožo.

(Wſchidnoje ſlónčenjo.)

Z Lujzich a Salskeje.

Z Budyschina. Protýka „Krajan“ na léto 1893 je wuſchla. Jeje wobſah je létsa woſebje bohaty a jara wſchelaki. Najwažniſchi džel je wězo kalendarium, dokež z toho móžeſch džen jako džen žhonicz, kajte wjedro budže, hdž ſlónčko ſezkhadža, hdž budže hdže hermant, abo hdž budže hdže fermuſcha. Hac̄ budže ſo wſchitko trjechowac, za to dobrý njeiſym, jeno to je wěſte, zo budže, kaž dotal, fermuſchu po wobjedze a nowe léto po ſwacžini ſlepje. Za- bawny džel je létsa jara wotmjenjaty. Je debjeny ze ſchtyrjom i rjanymi wobražami, dwaj pſchedſtajatej wjelicžeſčeneju a wulcy zaſlužbneju wótcžincaj.

Tola wjac njepršheradžu; wcžipnoſč hewak najwjetšhi pocjent njeje, ale hdž može koho nawabicz, zo ſebi ſerbsku protyku fu pi, je wcžipnoſč wubjerna a wujitna poccžwoſč. Žortnych kruchow je lětſa tſi, a njewěm, kotry je khmański, tak derje ſu ſo wſchě radžile. Schto je ſebi je wumyſlit a „Krajanej“ wupomědał, dyrbju zamjelczeč. To tež ſkóncznie hlowna węc njeje, jeno zo budža ſo prawje ſpodobač, to pak ſuž ſebi weseči, za to ruſuja podvijma ipiſaczelow, kotſiž maja ſwetoſławne imeno jako piſni ſobudželaczerjo „Krajan“. Alle nic pſchech ſo žortuje, naſche čzaſh ſu džě ſak zrudne, zo mohlo naſhomu jenomu žortne čzornidlo w pſychičich dnjach zamjerznicz. Tuž budž „Krajan“ tež lětſa powuczeč a rozmraječ wo ſtarých a nowych, ważnych a kłutnych podawkach. Z tym njech je doſč, schtož chce wo nim wjac zhonicz, njech ſo bórzy tam woprascha, hdžez „Katholſki Poſoł“ wotebjera. Za 25 — cítaj, praj, ale njeſicž doſho: pječ a dwachczi nowych pjenježkow — doſtaniesch pječ liſtnow wobſahacu protyku z rjanymi wobrazami a z rjanym cítanjom. Schto cheſch wjac!

J. L.

— Zoſ je wulki ſkutk dokonjany. Schtworty zechiwk Nowoho Zakonja je wudaty. Je to nětk pſchedpoſledni zechiwk; cykle dželo budž ſo piatym ſlónčene. Z pſchichodnym (24) cíſtom Šeatholſkoho Poſoła poſczelemy 4. zechiwk ſwojim cítarjam. Wo tutym krasnym a wuſtojnym džele knjezow ſcholaſtiča Hórnika a kanonika präfesa Kusečanskoho w pſchichodnym cíſle wjac zdželiny.

— Naſhi 7 kandidaczi duchownſta, kotſiž ſu pſched dwěmaj njedželomaj prěnju wjichſhu ſwječiznu ſubdiakonat doſtali, budža jutſe w kloschtrje Čmaus w Praž wot najdostojniſchoho kardinala hrabje Schönborna na dia ko now ſwjeczeni. Potom pſchindu do Budyschina, hdžez budž ſo jim na ſwiedzenju Njewo blaſkowanego Podječza ſwj. Marije rano w 7 hodž. w tachantskej cyrkwi naſch najdostojniſchi knjez biſkop měſchniſku ſwječiznu wudželec.

Z Njebjelčanskeje wosady. Duschkača žona, kotraž bě ſo w Žežowje zaſydlila a jebajo wſchě ſerbske wosady ze ſwojimi „žiewjeniem“ do njeměra pſchimjese, bě ſo njedawno do Pěſkec na podrožtwo podala. Naſkerje ſu kluđe duchę w poſlednim čzaſu wotmijekle; jich „patronka“ pak wědžesche ſebi pomhacž: dokež dawanjo ludži wopſchesta, kholdeſchtaj jeje hólcaj — po pakosczenju. Hač mataj hižo ſamoj wědomoſcze a ducha ſi tomu w ſebi, abo hač je „duschkača žona“ jeju ſi tomu naſiedowała, to ſo bórzy wuſlēdži. Wjetſhi hóležec do Njebjelčic ani do ſchule pſchichol njeje (je w 14. řeče) a dundasche wot nazym po wachnju chyanow po ſwěcze; mlódschi w 7. řeče drje pothobži do Njebjelčic, pôdla pak pſchewodžowasche tež hižo starſchoho bratra. Na fermuſchu poſtranyſhtaj w Serbſkich Pazlicach w Kocorec ſuble běrli wurežanoho ſwinječza. Nětko ſledžachu policajojo: starſchoho hóležeca ſu jako paduſhka wóndy do Ramjenca do kłody tylli, macž z mlódschim ſynom čeſkym do Čech. Tam drje ju tež namakaja. — Móžno, zo ſtaj to teſſamoi wujaj, kotraž w zańdženym čzaſu ludžom měd z kočžow wukrawaſhtaj — wloni Noblecom w Njebjelčicach, lětſa pobýchu w Serbſkich Pazlicach. Majlepje, zo ludžom ſo wocži na tutym pucžu wocžinja!

Z cyloho ſwěta.

Němska. Dla pječdžesatlétnoho biſkop ſkoho jubileja naſhoho ſwjatojho wótca Leona XIII. (pſchichodne lěto nařečno) ſo cyly ſwět pſchihotuje,

tutón žadný sviedžený tež na vulkotne waschnjo wobeńcž. Tež katholikojo Němſke je su komitej zažili, a tutón je wobzamknýl, prosyč: zo bychú so jako swiatoho Pětrowy pjenježk tute lěto bohatſche dary dawali. Potom je komitej tež zhromadny procession do Roma k swiatomu wótcej postajil. Tutón wotenídze thdžení po mlodych jutrach. Dale so prosy: zo czi, kotsíz němôža do Roma puežowacž, bychú domjace hnadne města wopytali, a tudy za swiatoho wótca so modlili. Kimo toho dyrbja so tež k dopomijeczu na hnadny džéu wjac nabožnych wustawom zažožecž. Nějeh Bóh lubomu swiatomu wótcej hnadu wobradži, zo by wschitke te čželcze a wuznamienjenja tež pschi ſtrowoſeſi pſchijecž možl.

— Němſki ſejm je nětko ſkoro dwě njedželi zaſy hromadže. Kejjor ſam je jón wotewril. W ſwojej ryczi zapoſlancam nowy wojerſki namjet najbóle poruczeſche. Ale zymnje, biez wſchóho pſchihloſowanja, ſhtož ſo tudy hewak pſchec ſtowasche, tucži na rycz poſluchachu. Wo wojerſkim namječe ſo hižo husto w ſejmje powedaſche, tola ſu tute male wuſyczowanja jenož znamienja pſchichodnych wjetſich ſejmſkich bitwów. Centrum je tež ſwój namjet dla zbehnjenja zaſonja wo jezuítach pſchedpozožlo. Tutej budžetej drje najwažniſchej jednani.

Francózſka. W Francózſkej pak ſo zaſ wſcho mucži. Dwě wěch woſeby ſtej, kotrež wſcho wobſtojace poſtorlujetej. Z prěnja proceš pſche cžiwo a narciſta m, kotsíz ſu dynamitowe bomby mjetali a tak wulku ſchodusu načinili, a potom proceš pſchecžiwo hrabi Lefſeps. Tutón chyſche wuzki džél ſriedźneje Ameriki pola města Panama pſcheklócz, tak zo bychú lódze možle runje z atlantiskoſko oceana do wulkoho jězdžicž. Tomu pak wón akcije wuſiſa, a ludžo pjenježy dawachu. Te cykle pjenježy, pſchez 1300 millionow, pak ſo rozbójnicu — a ſriedźna Amerika wosta njeſchellóta. Woſeby z małych ludzi ſu tysiacy a tysiacy chle zamozjenjo zhubili. Tež wjele jebanstwa je pódla. Wot francózſkoho ſejma je ſo woſebite ſudniſtvo poſtajilo, kotrež ma wěc pſchepytacž a wiňowatych wunamakacž. Tohodla mjez ſejmom a presidentom ministerſtwa, Loubet, naſtochu pſchekor, president bu pſchekloſowaný — a dyrbiesche hicž ze wſchěmi ministrami. Šchtó budže naſtupník, hýſcze njeje wuzčinjene, zda pak ſo, zo Briffon.

Amerika. Za presidenta cykleje Połnōcneje Ameriki je Cleveland wuſwoleny. Zda ſo, zo tón pſchejara krute zakonje kloniſtwa poſoži. Z Europh njemožachu ſo mnohe twory do cyka wjac do Ameriki wozycz wysokoſkoho cła dla. Tohodla by poſoženjo za naš derje bylo a by zameſcze wliw na cykle płaczizny tež pola naš meļo. Hdyž by jenož na pſchiklăd wjac rožki ſo zaſy do Ameriki wuwožylo, by pola naš wjac płaczila, ſhtož dyrbimy ſebi jara pſchecž.

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 461. 462. z Khróſcic: Bernard Krawža, Hanža Šołćic, 463. 464. z Worklec: Marija Žurec, Hanža Bizołtowa, 465. Hanža Šołćina z Časec, 466—468. z Wudworja: Marija Šołćina, Jakub Zarjenik, Mikławš Bryl, 469. Michał Sócka z Nowej Wjesi, 470. 471. z Hory: Mikławš Kubica, Jakub Rjeda, 472. Jan Janka z Jaseńcy, 473. Michał Koč z Brjemjenja, 474. Jan Čorlich ze Zdžerje, 475. Mikławš Rjelka z Budyšina, 476. Michał Nawk z Milkec, 477—479. z Radworja: Jan Šenk, Pětr Kurjo, Jan Lorenc, 480. 481. z Bronja: Mikławš Rječek, Mikławš Wencl, 482. Jan Grubert z Kamjeńčanskoho Haja, 483. Jakub Wičaz z Prawočic, 484. Jurij Špon ze Slonejce Boršće, 485. Marija Pjetašowa z Drježdžan, 486. 487.

z Kanec: Hana Šołćina, Jakub Hajníš, 488. 489. z Wotrowa: Hana Łebzyna, Marija Linartowa, 490. Michał Słodeńk z Nowodwora.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 688. Hańża Bizoltowa z Worklec, 689. Hańża Šołćic z Khrósćie, 690. Mikławš Rjelka z Budyšina.

Na lěto 1890 doplaci: k. 711. Hańża Šołćic z Khrósćic.

Próstwa redakcije: Hač do nowoho lěta mamy zaplaćie přez 1200 m. za Posol a Krajan (za čiśc, papíru, expediciju, porto a t. d.), potom za nowy zešiwk Nowoho Zakonja přez 800 m., wšo hromadze nimale 2000 m. (!) Prosymy tohodla naležne, zo bychu česzeni sobustawy a wotebérarjo swoje lětne přinoški zaplaćie chcyli (z džela su tež hiše z předadších lět zastate; jich mjena so njewozjewia, jelizo sebi njepřeja. Měnimy pak, zo to žana nječešé njeje zastaty winowatoscam dosčinić.)

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,736 m. — p.
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.
Hromadze: 107,737 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,137 m. — p. — Dale je woprował: r. 1 m.
Hromadze: 11,138 m. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k Božomu džesću: Hana Kralowa z Čemjerie 4 m., njemjenowana 5 m., njemjenowana z R. 6 m., M. R. w Budyš. 2 m. — Njech lube Jězus-džěćatko ze swojej bójskiej maćerju wšitkim dobroćerjam z časnymi a wěchnymi darami nadobnje płaci.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

staj woprowało: najdostojniši knjez Monsignore senior J. Kućank 50 m., Mikławš Rjelka w Budyšinje 1 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Wumrěla je Marija Burec (Kumposchtce) z Wotrowa (běše 25 lět sobustaw rjada). R. i. p.

Krajan katholska protyka za Hornju Lužicu

na lěto

1893

je wusłha a je w expedicijsach „Katholickoho Poſoła“ a poſta klamarjow za 25 p. na pſchedan.

Wozjewienjo.

Katholicka bjesada w Jaseńcy změje schtwórtk 8. decembra, na swj. Mariju, swoju měsacznu zhromadžizmu, kotaž mějeshé njedželu 11. decembra byč. So proshy wo bohath wopyt sobustawow, dokelž budža wólby za nowy wubjert, kaž ma jo tež wjac druhoho wuradžicž. **Pſchedsydſtwo.**

Dokelž wažne winy za to rycza, wotbudże so pſchichodna Ralsbicžanska Bjesada we Łazku džen 4. a něc na 11. decembra.

Pſchedsydſtwo.

Cíjichc̄ Smoleriec knihičiſtcejeńje w macjicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 24.

17. decembra 1892.

Lětnik 30.

Wziewjenjo.

Wysokego dostoynym fararjam a administratoram cyrkwiow w Herb-
skich krajac a Hornjej Lužicach so porucža, zo byču wot tuteje
njedžele zhromadžene wosady pschi Božich službach na wšchitlích
njedželach a swjatych dnjach po powštitkownej modlitwje napominali,
zo chyli w nutrnych a pobožnych modlitwach na Jeje kejžorsku a
králowsku Wysokež pryncesnu Friedrichowu Augustowu spominacž,
zo byču so wjesole nadžije Králowskoho domu z Božim zařitom a
Božej pomocu dopjeliſile. A tomu ma so Wótcze naši a Strowa
sy Marija spěvacž.

Měščnich su prošcheni, zo byču na wšchitlích dnjach, hdyž
rubrikí dowoleja, pschiſkuschni kolletku po tej pro Papa do Božich
mſchow wobzamknyli.

W Drježdžanach 7. decembra 1892.

† Ludwik, biskop a tachant.

Schtwórth zechiwk Nowoho Zakonja.

Z nakkadem našeho towarzstwa swjateju Cyrilla a Methodija bu run je
schtwórth a pschedposledni zechiwk wažneje knihy — Nowoho Zakonja — wu-
daty. Čewak je Nowy Zakon jena přenich knihow w pišmowstwie wšchelakich

ludow; tola pola nas bu tuta kniha halle nětko móżna, dokelž je katoholickich Serbow jenož malo, tak zo nictó drohi pjenjez na czischcz wudacż njemóze. Toho dla wosta pscheložk Nowoho Zakonja, kotryž bě senior Swotlik w lèce 1688 dokonjał (pozdzijszho tež Stary Zakon), njewoczischczanu w rukopisju. Tutton rukopis w jara drobnym pismie khowa so na tachantstwie w Budyschinje, nje-pomha pak nětko nikomu, dokelž je serbska spisowna rycz wot 200 lét wjele so porjedziła. Z toho buchu jenož te kruchi woczischczane, kotrež su w tak mjenowaných „sczeńistich kniħach“ w lèce 1696 přeni króč wudathch a posledni króč njeporjedzene w l. 1848 z dowolnoſću — wosołnoſće.

Każ w knižch „Sserbske horne Lüžizy“ l. 1848 czitamy, běchu so tohodla tachantscy duchowni zjenočili, zo bych u Swotlikowy rukopis pschedželali a w swoim času porjedzeny wudali; tola tute zjenočenjo njeje niczo wudało, ani rukopisa zawoſtajilo. Jenož k. prälat Jakub Bok je w l. 1862 pscheložk evangelia s. Mateja a dwaj stawaj s. Marka wudal, tola bjez pschispomnjenjow abo krótko wukladowanja, kajkež sebi Čyrkej pscheje.

Z tutym našchim zavodom checemy tu naležnoſć trochu wujaſnicz a prajimy jenož: Hdy by přeni pscheložk Nowoho Zakonja Lohka wěc byla, by zwěſcze hido dawno tež serbski wudath był! Nějenujemy pak pscheložk Ž. Luczanskoho a M. Hörnita přeni, dokelž pscheložk za Lutherickich Serbow wot Michała Frenzela z l. 1706 je po němſkim Lutherowym sczinjeny a nje-spokoja w nastupanju swérnoſće a rycz žadanja naſchoho časa.

Naſch Nowy Zakon je z Boha hido schtworty zechiwk docpěl a za lěto wundže, da-li Bóh, posledni z pschidathym „Zawodom“. Nětko dosaha wón hacž do 4. stava přenjoho lista na Timothea. Za „sczeńiske knihi“ trébne kruchi z Nowoho Zakonja su potajkim nimale wschitke w nowym pscheložku poskiezene. Najpriedy drje dyrbi naſch Nowy Zakon k tomu služicž, zo bych u duchowni a wuczerjo po něčim jenajsi a derje serbski pscheložk wužiwalí a zo njebychu trjebali sami (woſebje nie z němſkoho, naſchu rycz kažacoho) pscheložecž; tola pschihotujem z tym tež nowe „sczeńiske knihi“. Zo je tuto žadajomna wěc, checemy z někotrymi pschikladami dopokazacž, a to jenož z toho džela Nowoho Zakonja, kotryž schtworty zechiwk wobijima.

W sczeńistich rěka na swj. Jakuba (1. Kor. 4, 15): Ja hym was pschez te scjenjo w Chrystusu Jezusu narodžil. Scjenjo pak je czitanjo (lectio); tuž dyrbi rečacž: pschez evangeliu hym ja was spłodžil. Schtwortu njedželu posta: ty njeplödna, kiz njenarodžesč a wołaj, kiz njeporodžesč (Gal. 4, 27): swérne dyrbi bycz: njeporodžesč porodne hrona nimasch. Na 20. njedželu po swjatkach (Efes. 5, 18): njechalí so z winom wopicž, w kotrymž nječistota je; tola we winje njeje nječistota, ale jenož w (mnohim) picžu wina, tak zo smoi dyrbałoj pscheložicž: w czimž je nječistota. Na ss. Symana a Judu (Efes. 4, 11): někotrych k scjenikam; to pak njeisu scjenikowje w nětčiſkim zrozumienju a tohodla stajichmoj: evangelistow. Na 22. njedželu po swjatkach: k wobkruczenju scjenja; tola scjenja njeisu měnjenje. Zo su w sczeńistich kniħach wschelake njetrébne němske słowa a hubjenje serbske wurazh, je tež znate.

Z toho wschoho sczechuje, zo naſch nowy pscheložk njeje njewužitne prówcanjo. Wschak druhe ludy samo na porjedzenjo swojich starzych pscheložkow wjele próch a časa nałożeu. Tak su Němcy dolhe lěta w komissijsich professorow a drugich wuczonych za porjedzenjo Lutherowoho pscheložka dželali, a njedawno je tak porjedzene wudacżo wschko. Pola Žendželčjanow pocza

w lécje 1891 zjednoczeistwo 19 wuczenyh w pyczich poddzelenach podobne porjedzetske dzelo na jendzelskim Nowym Zakonju, kotrež dyrbi za dwé lécje dokonczenje byc; někotsi pruhuja swernoſc̄ pschelozka, druzn czistosc̄ jendzelskeje rycie w nim atd. Nas je mało; tež njemóžem wulke dzělace komisſije za tajše dzěla zhromadzec, ale dyrbimy po jenym abo po dwémaj spisowarjomaj — sami dzělac̄. Kaſta próca je, wo tym moj njeſudzimoj. Pschi tom nje-wudawamoj so węzo za njezmylnuej. Zo so pschelozk wſchudzom tak lohej nje-czita, kaž modlitwa abo wſchēdna nowinka, za to moj njemóžemoj; pschicznina toho je swate Pismo samo a w tutym zechiwku swojath Pawoł, kotorhož listy smoj sweru pschelozowaſo.

J. Lusčanski a M. Hórnik.

Něchto malo wo Pražskim moseže.

Džen 4. septembra lěta 1890 powali wulka woda z wobluki Karlowoho mosta w Pražy. Powěſc̄ wo tymle njezbožu rozhřeri so z telegrafom bóržy po wſchém swěcze; skoro wſchitke nowiny wo tym piſachu, a mnohe pschi-njeſehu tež wobraz zrudnych rozpadankow.

A zasy nowiny wo Karlowym moseže piſaja, zasy pschinostcheja joho wobraz, ale nic wobraz joho rozpadankow, ale wobraz wobnowjenego mosta. Praha je zasy woprawdze Praha, dokołz ma swój staroslawny kamiennty móſt zasy cyky, kotrež k jeje wobrzej ſluſha, kaž do złoteje króny najrjeñſchi dejmant.

Karlowy móſt zjednoczuje najstarschej Pražskéj měſeže, Staré město a Malu Stronu, a je hſchēze džensa najzwiſtci ze wſchēch Pražskich mostow.

Hijo lěta 795 stojesche na joho měſeže drjewiana lawka, kaž nam ktoniki powědaja, pschez kotrež so lěta 939 czelo swj. Wjacława njeſehu, patróna czeskéje zemie. Samſnoho lěta powali tutu lawku wulka woda. Potom twarjesc̄e ho nowy móſt, ale tež tón njemějſche dolhoho živjenja: lěta 1159 powali jón zasy wulka woda.

Něko starasche jo kralova Judita wo kamiennty móſt, kotrež so za 8 lét tež dokonja. Tón so njeſodzesc̄e tak snadno powalici, ale woda so ani joho njeſtroži a pschedre jón lěta 1272 na dwě polohy.

Tajſe njezboža wospjetowachu so pozdžischo z nowa. Móſt so stajne porjedzesc̄e; ale hdyž bě něhdze wuporjedzany, wobſchodži jón woda zasy na druhim měſtne. Tu rozhudži so ktonicinje Karl IV., czelski kral a němſki lejzor, kotorhož Čechowje „wótcziny“ mijenuja, zo pschez Wołtawu natvari móſt, kajkomuž by na swěcze njebylo runjecža, kotoromuž njeby ſchłodzala ani wulka woda a wětra zloba, ani pschiwal ſchrutow.

Zaklad k tomule mostej, kotrež po prawym hſchēze džensa stoji, połoži so 9. juliya 1357. Lětžesatki dolho so tu dzělaſche; tola halle za Karlowoho syna, krala Wjacława, so dzělo dokonja. Tak natvari so tamny hobrisí česak, kotrež so nad žolmami ſchěrokeje Wołtawy wupina, móſt z 18 woblukami a z węžu na kózdom kóncu. Na mócných ſtolpcach poſtaſichu so wulke postawy swjatych z kamienia.

Ale ani tónle kamiennty móſt njemóžesche so pschecživo wobze dowobarac̄ a pschecživo wětram. Wulka woda psched dwémaj lětomaj njebeſche přenja, kotoraz jón wobſchodži.

Lěto 1432 bě moke lěto. Wołtawa napjelni so z wodu, pschestupi brjohaj, powodži kraj a z blóczanymi žolmami pschipluwa do Prahi mnohoſc̄

drjewa, syna, druhdy tež cyly statok, kotryž bě woda sobuwała. Tak za-tykachu so sředžanske mostne wobłuki, woda so nijemóžesche pschedobycz a pschedre móst.

Léta 1501 so móst z nowa wobłichodži.

Rajwjetšchu schkodu pak nacjini wulka woda lěta 1784. Tehdom bě woda 9 kohcji wysche dyžli wschednje byla. Kamjenje a lodowe schkruty pierjechu do mócných stolkow a pscherazychu móst na wjacorych městnach. Stražnica, woſrjež mósta stojaca, syny so ze strażnikomaj do hľubiny. Z njej tež postawa swj. Wjacława. Schkoda pschesahowaſche 150,000 schěnaſow.

Sledowace lěto zaſhadžesche z mostom zaſy wulka woda.

Ze wschoho toho je poznacz, zo katastrofa džen 4. septembra lěta 1890 njebe přenja. Daj Boh, zo by byla poslednja na dolhe, dolhe časby.

Priedy hacž je so schkoda, lěta 1890 na moſce nacjinena, naprawila, stej so dwě leče minykej. A tola je so stajnje nanajpilniſchego džekalo. Priedy hacž mózehctaj so nowaj stolkaj tvaricž, dyrbjachu so zbytki stareju wot-stroniež. Tola to bě jara wulke a wobežejne dželo. Kamjeniſka so z dynamitonem rozdželaču, tak kruče běchu zrostle. Wschak sebi Praženjo powědaja, zo je Karl IV. dal z jejowym čornikom murjowacž. Nowej stolkaj staj so jara hľubočko założili, a to bě zaſy jara wobežejne dželo. Wjeseſelský so mězo hžo hladasche, hdyž mózachmy wibydcz, zo so džela a schto so džela, hdyž naletu twar hacž nad wodou docpi. Potom pokraczowasche dželo spěchnje, a někto hžo zaſy po swoim moſce lhdzimy.

Na wotewrjenjo mósta je so cyla Praha njemało wjefelita. Psched swjedženskim dnjom samym so cyly móst z rjanymi schmrjokowymi pletwami wupyschi a z czerwieno-bělymi khorhoſejkami. Tež z mostoveju wejow wějachu wulke khorhowje. Razajtra, 19. t. m. we 8. hodž. so móst zavrě a wschē drohi, kotrež k mostej wjedu. Naſtawasche kraſny pschedividny džen, kajfický nazymu mało bywa. Na nowym džele mosta, pola swj. Jana Nepomuckeho stojeſche platowy stan, wobdaty z hajom živých kwětkow. Psched tutym stanom zestupachu so zaſtupejero města Prahi a někotiſi druzy pschedproſcheni nahladni hoſežo, mjez nimi hr. Thun, město džeržiczel czeskoho králeſtwia.

Z Pražskich wějow bijesche 9. Tu pschijedze w swjatocžnym wožu, do krohož běchu 4 konje zapſcheinjene, kardinal archybiskop hr. Schönborn, zo by nowy džel mosta swjecził. Pschedhotowa so w mjenowanym stanje a pomodliwshi so krótku modlitwu, pschedkroczi nowy džel mosta, ze swjeczenej wodu jón wobkrajepjejo a pschisluschné modlitwy spěwajo.

Boſwječiwiſchi móst pschedhotowa so kardinal z nowa w druhim stanje a zapisa swoje měno do wopomněniſeje knihy, taž tež druzy pscheditomi hoſežo. Potom zehydachu so wschitcy do wožow a jědžechu přeni po nowym měſce na Mału Stronu.

K žadnomu swjedženjej su woſebitu medailu bili.

A tak mamy dha někto swój staroslawny Karlowy móst zaſy cyly. Z tym padnje z dobom drjewjanym móst, kotryž dyrbjescze so natwariež tam, hdež běſeſe so starý móst synyl, kotryž je Pražanam poldra lěta dolho skuzil. Někto su so hžo ze ſeferami do njoho dali, a bórzy budže po nim. Tola myſlu sebi, tak khetse Praženjo na njón njezabudu, ale budža hishcze dolho spominacž na tamón „měſchaný“ móst, poſ tamjenitný a poſ drjewjaný, kotryž snadž woprawdze njemóžesche we ſwěcze runjecza.

Na něčto njech tule hischeje spomnju, předný hac̄ so z Vami rozjohnuju, čečezeni čitario! Brěnej dneji po wotewrjenju mosta běshtej na kóždym koncu poklädniczey za češke towarzstwo, kotrež Čecham w němčich krajinach bydlacym šchule twari a placzi. Za tele towarzstwo narwa so za tele 2 dneji pshoz 700 schěnakow, to je na 4 sta toleri. Poklädniczki dyrbjachu so za přeni dzei 4 króz prázdnicž — Hdyž tak čitach, pomyslich mjelečzo pshci sebi: Schtò by takle sobotu a nedželu, hdyž je najwach Serbow w Budyschinie, taiku poklädniczku na „Maczicžny dom“ pschitlepak! Schtò z tyh mnogich burikow, kotsiz nimo du a jedu, by so na nju dohladał a tež jenož pjenježt woprował? —i.

Lékár z kralovského domu.

Spodžiwna hojerňa leží w Tyrolskej na brjozy jězora Tegernsee. Wob-sedžeř tuteje hojerňe, kž je tež ieje přeni lékář, a milosćzíwe hotry, kotrež tam wschitko nawieduja, a khorych wothladuja, su wschitcy z kralovského splaha. Dwaj abo tsi tycac na woczi khorych so tudy kóžde léto ženidže a namakaia wuhojenjo wot bolesčjom a sameje slepošče. Powětr je tudy chle čistý wot kóždoho prósčka a lékár wosebje wschitlý. Wón mjenuje so Karl Theodor, a je bayerski wójwoda, bratr awstriskeje kejzoroweje Hiltzbjetý. Joho mandželska, Marija Jose, rodžena prynceſna z Portugalskeje, jemu swérnje pomha. Hijo w schesčich hodžinach rano je wona pola swojich khorych a so pschepolaze, hac̄ je wscho w riedže. Potom pshihotuje khorych k operacií a mandželskomu tež pshci tym pomha. Potom jich zasy zawjazuje. Dokelž do wocžlow khorych, wosebje kotsiz su rezani, tež najmjeñšchi prósček pshicinž njeſmě, dyrbi we istwach najwjetšcha čistotęc̄ kniežic̄. Wójwodowa so wo tym sama pschepokazuje, dwójc̄h za dzei wsche istwy, jedžerňu, myjeřinu a lékárnu pschekrocžujo. Potom zasy wbohim, kotsiz maja woczi zawjazanej a dny dolho ani pruhi swětla njewidža, hodžiny dolho číta, jich zabawja, jim stawizny powěda a jich tróštutuje. Nimo toho je do kóždeje istwy wulke hrajadka abo „spiel-dosy“ kupilá, dokelž ludži, kotsiz nicež njewidža, hudžba pschec̄y zawjesceli a tróštutuje. Jei pshci wothladanju khorych wobstajne pomhaia jeje pshirodna džowka Amalija Maria, a džowowych pschichodnoho bayerského krala, prynceſnie Adelgunda a Ludwiga. Tak tucži jandželio w człowiekstiu czěle radſcho khorym khudym ſuža (za khudych džen wosebje cyh wustaw je), hac̄ pshci kralowskim dworje swoju młodosc̄ pscheczinja. Haj, a schtò by přec̄ moħł, zo su wschitcy hromadze tudy zbožowniſchi? Wójwoda Karl Theodor je sebi lěpschi džel wuzwolil, lěpschi hac̄ někotry druhi wjerch, wo kotrehož krawnych ſtukach stawizny cyk zvijazki powědac̄ wěđa. —c̄.

Namakanjo Ameriki.

(Skončenje.)

Hijo 25. sept. 1493 poda so Kolumbus zas na puc̄ do Ameriki; z pshistawa w Cadix wujedże ze 17 kóžjemi, dojedže zbožownije hac̄ do Ameriki a namaka někotre nowe kupy. Ma kupje Hispaniola, kotrež 22. nov. doščahny, namaka woboru, kotrež bě tam wostají, rozvjerschenu a morjenu. Tohodla natwari tam wobtvjerdžene město, kotrež Isabella mjenowala. Dale namaka hischeje kupu Jamajka.

Dokelž bě w Schpaniskej, z wotkelž bě komissar pschijel, fasschnje wobstorženj, poda so Kolumbus naletó 1496 zaš domoj. Tu so zaš dospołnje wusprawni.

Hakle 30. meje 1498 poda so Kolumbus na tsecžu jězbu, namaka kupy Trinidad a ameriski kruth kraju pola Paria. Na kupy Hispaniola pak nadendje struchle wobstojenia. Ludžo, kotrychž bě tam wostají, njeměsachť žane druhe wotpohladanja hacz złoto a zažy złoto, podežisichelzowachu surowje tamnišich wobhydlerjom a kažachu wscho, schtož bě Kolumbus założil. Bóda njewomijelskych pschijodženja a wopacžne skóržby pschecžiwo njomu, tak zo sama kralowna Isabella so zamolicz da a surowoho, njeprawnoho Bobadillu jako połnomocnara do Hispaniola k pschepytowanju pôšta. Tón Kolumba zaja a do rječazow wuspinanoho pôšta joho do Schpaniskeje (w oktobrije 1500)!

Tu drje Kolumbus hnydom zaš swobodu dosta a bu čeſtnie pschijath, tola swoje dostojnſtwu wjac njedosta. Bobadillu drje zaš motwołachu, tola druhoho na joho město do Hespaniole pôslachu.

Skončnje 9. meje 1502 poda so Kolumbus schtwórty a posledni krócz na jězbu do Ameriki.

Zenož schtyri male a schpatne lódze bě k tomu dostał. Na teſle jězbię joho pschewodžesche Fernando, joho syn z druhoho mandželſtwia z donnou Beatricu Enríquez z Kordowy. Kolumbus čechsche tón krócz cyku zemju kołwołoko wobjēz. Wytajo pschejězd do wulkoho oceana, dojedże w zatraschnych nichorach hacz k wuzkej smužy kraja pola Panama. Tuta poslednja jězba bě połna žałostnych strachow, tradanjow a czerpienjow, hisczeze pohöršchena z njedžakom a njelstwem joho podbatych.

Džen 7. novembra 1504 pschijedže Kolumbus khorj a pschetradaný wróczę do Schpaniskeje. Swoju dobrocjerku kralownu Isabellu wjac njewohlada, wona wumrē hjo 26. nov. Połdra léta požđisjho tež wón wumrē, bjez toho, zo by wot njedžakownoho krala jomu pschislužene privilegiye za swojoho syna dostał był. Kolumbus wumrē w městce Valladolid, w draszcze franciſkanow na Božę spęczę 20. meje 1506. W klosčtrje franciſkanow tam tež namaka městno poslednjeho wotpocžinka.

W lécze 1536 pak zbytki wulkoho namatarja Ameriki zběhnychu a dwiezechu do města wot njoho założenoho w joho nowym swěcze, do Domingo.

Božje džecžo khudhých.

(Skončzenjo.)

Tak miny so bórzy zhma. Hijo dujachu czople wětſili wot połdnja. Sněh wschón tajesche, hdyžkuli skončko z kruthm wóczkom na njón poahlada. Ma blízkej lejnej rěčch ťamaſche so hjo lód a džiwe stortachu so po wodže ladowe schruthy. Na wložnym brjozhy wocucžesche hjo tu a tam naletna kwětka, a czopla skončna pruha wotewri jej nežny pupk.

Tež w schlabatowej wutrobje wuroče ſkrončku a jeje pupk so pułny w naletnym czoplym skončku. Wěsche to luboſcz k lubej macžeri, luboſcz k zdalnej wótcžinje. Styksaſche so jomu po domiznje, po wysokich Tatracach. A hdyž zažy ſolobik nad Měrczíkem khějcy zaſpěwa, a właſtoježka do swojoho hnězdžescha pod ſwilemi so nawróci, tu rozjohnowa so mały schlabaka z hospodliwej Měrczíkem khějku. Mjerad joho wotpisħežichu, tola wobaracž jomu nočeych. Měrczíkowa natyka jomu hisczeze połny wacžok a ſobu na

pucz pchida jomu swoje zohnowanjo. Boze zohnowanjo wshak be najlepsche, sktoz mjesche jomu dacz.

Psched wokhadom so hisczeze jonus z Marku tam pod starej Bozej martru poboznje pomodlischtej, hdz bescie joho z maczerju w Bozej noc na deschkej. Potom pak joho Marka hisczeze pschewodzesche hacz na blizku horku. A hdz sebi tu „Bozemje“ prajeschtaj, da jomu Marka pjeniez Maczerje Bozeje, kafisz wona tez sama wokoło schijski noschesche. Samo schlabaczych be netk tak czesko so wot lubeje towarzschki dzelicz, z kotrejz be tak rjane czasy pschezil. Majradsho by sebi ju sobu wzak do swojeje Slowakskeje. Tola skonczenie so zhraba, wobja ju hisczeze jonus nezne, a ju wokoscwischki na czoło z khwatkoum woteneidze. Nochchesche jei sylzy polazacz, tiz so jomu po licomaj kulachu. Dolho hisczeze Marka za nim hladasche, kat jez ze zelenym klobukom pschiliwasche. A hdz so skonczenie w leju zhubi, zaplaka Marka, tehdy halle zacznu, kat jara so mijez sobu lubowaschtaj.

Tola schlabaka njebe na wczne woteshol. Tez w dalojke wotczinje njezaby serbskej czicheje khzeki. Hdz be so zafy leto minylo, hdz be zafy naseto do Lusicy pschischko, nawroczi so tez z ptaczatami malym schlabaka, tola hajo nimale wo maluskem wjetshi. Doniz mejesche we wokolinje skto dzelacz, hospodowasche pola Mereczikec. Tak won to netk cziniesche leto wob leto.

Czas krocji khwatacy a leta podnurjeja so speschne w morju zanidejnosze. Z maloho schlabaki bescie netko rjany swiznym pachok narost, tiz by kralowskej sukn wschu czescz czimil.

Tez Mereczikec Marka rosczesche kaz lipa a priedy, hacz be so nadzal, be z njeje rjana kczejaca kniezna. Tolabole Marka schustasche, bole so Mereczikowa k zemi tulesche. Boryz be czas jeje zivjenja wotbezal; stojesche psched wotewrjenym rowom.

Bescie rjany nazhinski dzen. Wola Mereczikec sweczeschta so dwie woskowej sweczych na blidze, kotrejz be z czistym belym rubom wodzete. Mijez nimaj stojesche Boza martra a psched njej kleczesche meschnik. Mereczikec macz hotowasche so na pucz do wcznosze. Podarmo Marija pschi maczerenym smiertnym loju zalojczesche. Smiercz njeba so naprosydz. Tola skto to? We woskomiku, hdz meschnik Syna Bozohho na maczerny zwjadly iazyk polozi, so nadobo do duri zaklepa. Hnydom na to zastupi mrodzenec do istwy ze serbskim „Budz khvaleny“ pscheczelne strojno. Marka wshak hnydom mrodzenca pozna. Be to nasch schlabaka. Tola dzensa njebe we wschednej drascze, ale w njedzelskej.

Ale kat so postrizi, hdz tu wuhlada za sweczenej sweczych na blidze a knieza fararia psched Bozej martru kleczacoho. Eshepotajo pschistupi Mereczikec maczerenomu khoroeko. „Luba macz“, rjelny placzo, „pschinzech Was proseyz wo ruku Wascheje dzomki a tu sym pschishol k smiertnomu loju“.

„Moj syno, tuton pucz ma kozdy nastupicz“, rjelny mrzejaca macz, „ale lido mi budze jon hicz, hdz wem swoju Marku w twojimaj rukomaj. Wscho ci z njej dam, sktoz mam. Wona je byla dobry jandzel mi na stary dzen, njech je netk Tebi swerna towarzschka. We zrudobje a wjeselu njech waju niezo njedzeli. To sebi slubtej, na to zawdajtaj sebi prawich, a ja wamaj dawam tomu swoje zohnowanjo.“ A wobaj poklankyschtaj so psched maczerju, zo blyschaj jeje zohnowanjo dostaiko. Macz jumaj swojej zymnej ruch na hlowu polozi a jeju Bohu lubomu kniezej poruczejo, wudycha swojoho ducha. —

Eseczi row rhyachu hajo Mereczikecom.

Něk tež Měrczíkowa w khłódnej komorcy cíjsche spašče, mjez njebohím mužom a njebočicíjkej wówku, kotaž bě hžo psched njej do wěcznoſcę ſaſhla.

Měrczíkec khějka pak bě někto pusta a prýzdna, kaž wlastoſcę hnězdo, z kotohož ſu młodžata wuletake. Dwé lécze bě Marija hiſcheze w njej pschedbywała, czakajo na swojeho nawożenia, kž bě ſo domoj wrócił, zo by tam ſwoje naležnoſcę zradował. Ale dwé lécze ſo minhſtej a nawożenia ſo ē njej njevróčzi. Bě tu někto wopuſczena, ſamalutla na ſchere źemi. Ženož Boha, swojeho njebojſkoho nana, hiſcheze mějeſche... Synej Božomu ſo někto poſwycieſti a bu njeveſta bójſkoho Zbóžnika. Měrczíkec Marija zaſtupi do miłosćiwych ſotrow, do tuthých jandželov we człowjeczej poſtawie.

Bórzhy móžechše tež poſtačac̄ ſwoju luboſćiu, woporniu wutrobu. Wójna bě wudyrka mjez Rakufimi a Francózami. Poſla Drježdjan biſeſhe ſo krwawa bitva. Tež Měrczíkec Marija tam bě, zo by khorym ſlužila a jím raný zaſwobalaſta.

Hžo běſche po bitvje. Kanony běchu wotmijellé. Mortwa cíjchina knježesche na krwawym bitwischcu. Ženož tu a tam žałosćesche na ſmiercz ranjeny, abo zdychowasche a ſtonasche mrějach. Hžo bě ſo džen naſihil. Bože ſlóncežko khwatasche w krejcerwienym ſwiele w Boži domcž. Wjedzor wobja chlu źemju do swojeho czémnoho klinu. Njebojſti paſtñr czérjeſche ſwoje złote wówki na paſtwu. Brudnje hladasche na wbohu źemju, kž bě džensa napojena z człowjeczej krewju. Wjèle tyſac ludži bě tu wojovalo wob džen mjez ſobu na živojenjo a ſmierz. Tola někto ležachu wſchitcy ſpoſojnje hromadže.

Mjez mortwymi a ranjenymi pak mikotaſche ſo czorna poſtawa w hélej płachciczych. Bě to Měrczíkec Marija, kotaž kaž dobrý jandžel wſchitkim boſoſe woložesche.

Tola na dobo zaſta, zatſhepotu na cyhym czele, kaž by ju zymica tſchaſla. Psched njej ležesche na brjožku młodženc, czechy ranjeny. Joho wobliczo bě jej tať znate, hacžruniež mějeſche někto tajſki boſostny napohlad. A tola njemóžesche ſo dopomnicž. Alle jako ſo nad ranjenym ſhili, ſpózna nadobo w tuthym młodžencu swojeho njebojſkoho nawożenia. A tež wojak njebe ju wotęzaň. Samo w tutej drascze ſpózna ſwoju lubu Mariju.

"Moja Marija, tule mamoj ſo zaſh widžecj? Bohužel, njemóžach ſo wjac ē tebi wrócičz; tyknichu mje do kralomſkeje ſuknje. A tu je mje mordarſta kulta trzechita. Alle wumru rad, wſchak mam tebie we poſlednim wokomiu pschi ſebi, wſchak mi ty hórklu ſmierz wolóžiſch a zeflódczis. O modli ſo za mnie!" To prajiwſhi, wokoschi jej ruku, kotaž kruče w ſwojej džerzeſche. Ze ſmierzcu běžo ſežhovasche nutne moſlitwy pobožneje knježny.

W krótkim bě wudychał, pschitomnoſc knježny jomu ſpodžiwnje woloži hórklu ſmierz.

Alle ſamo w ſmierzji hiſcheze njepuſchczi jeje ruku. A Marija ſo nje- trjebasche wjac prćowacž, jomu ju wumiež. Pschewulſte napinano, napohlad tuthych ūži krewje a na wſchém poſledku tute njenadžite grudne zaſhywidženjo z tym, kotaž ſo pschi maczeſtym ſmierternym ťožu ſlubjena, to wſcho tať mócnje na nju ſtukowasche, zo ju Boža rucią ſaja; boſoſz jej wutrobu złama. Pschi zemrečym wojaku połoži miłosćiu ſotra ſwoju hłowu ē ſpanju, z kotohož na tuthym ſwěcze wotuženja njeje: wobaj na polu čeſcze swojeho powołania.

Nažajtra pak rjachu jimaž zhromadny row a połožichu wobeju hromadže do khłodneje komorki. Na row pak stajichu pozdžischo wulki kamienitny kſchij. Na njón napisachu ſłowa: „We žiwjenju ſlubjenaj a w Chrystu ſienoczenaj na węczne!” J. H.

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Swiaty džen' swiateje Marije niewołałowanego podječza rano w 7 hodžinach wudželske najdostojniſchi kniez biskop dr. Wahl w tachantskej cyrkwi sydom młodzencam swiatym ſakrament měchniskeje ſwjecizny. Wutoru wieczer, 6. decembra, pschijedzieku młodzi knieza, pschewodżeni wot swojego präfeta, knieza kanonika Eusebjanſkoho z Prahi, hdžez ſu ſo poſlednie tsi měsacy w klóſtrje Emaus, pola minichow ſwj. Benedikta, na ſwoje wyſole powołanjo pschijotowali. Boni ſu k. Jakub Schewcžit z Baczonja, k. Bjarnat Hicka z Ralbic, k. Jurij Kſchijank z Budyschina, k. Karl Kretschmer a Karl Rothe ze Scherachowa, k. Franc Bodenburg z Münſtra we Westfälſkej (pozdžischo w Lipſtu) a k. Wendelin Trenkler ze Seitendorfa. Prěni tijo ſu Serbia a 6 z nich z Lužich. Nižiche ſwjecizny, ſubdiakonat a diakonat běchu hido w Prazy z džela wot Joho Eminency kardinala hrabje Schönborna, z džela wot joho ſwjeczacoho biskopa dr. Kaluſcha dóstali. Tachantska cyrkej ve pschi ſwjeciznje pschepjelnjena. Primici ſu wotdžerželi: ſobotu k. Schewcžit w Baczonju (ve to přenja primica w Baczoniskej cyrkwi), nadjelu k. Kſchijank w Budyschinje w farſkej cyrkwi, k. Hicka w klóſtrje Marijnej Hwězdy, k. Kretschmer w Scherachowje, a k. Bodenburg w Lipſtu, pónđelu k. Trenkler w Seitendorfje a ſchtwórk 15. dec. k. Rothe w Scherachowje. Zawěſcze nadobna liczba młodych duchownych kózdroho katholika Sakskeje z radoſcu napjelni — dokoł wjele, wjele dyrbí hiſhce ſo tudý dželacj. Winica je wulka, dželacjerow pak je mało!

—č.

— Radoſčiwié zwony naſcheje farſkeje cyrkwie nadjelu 11. dec. zaklinčaju, dokoł mějachu powitacj nowoſwjeczenego měchnika, wjedostojnoho knieza Jurija Kſchijanka, k. joho přenjemu woporej Božej mſci. Bohacje běchu ſo moſadni a cuzy w domje Božim zechli. W džewječich hodžinach pschijedzie mlody duchowny, pschewodżeny wot najdost. seniora Monsignore Kuečanka a k. vilarow Kjencža a Barjenka. Pschi cyrkwiných durjach powitachu joho k. farař Skala; kěbatarjei z khorhomjemi a wólm malých ſerbſkich a ſchtymi němſke družki a wjedžechu joho k. woltarjei. Tež někotre wulke ſerbſke družki běchu pschitomne, jim džak, zo ſu w ſwojej čeſtnej psche rjany ſwjedzeń debicz pomhale. Potom kniez farař předowasche. Z widžomnej radoſcu ſpomni, zo je nam Bóh za krótké léta hido k tſeczomu razej taſti rjany ſwjedzeń popſchal. Potom wukladowaſche wopor a woprawacoho, tak měchnika z Chrystom pschirunajo. Po předowanju poda ſo mlody duchowny z assistencu Monsignore Kuečanka a k. Kjencža a Barjenka k woltarjei a přeni króč ſo w joho rukomaj khléb a wino pschewobroczischtaj do Chrystufowoho naſwjeczischoho cžela a trjewje. Pschi Božej mſci woprawiſte ſwojich starſich a ſotry a woſobu z pscheczelſtwa. „Tebję my Boha khwalmi” psched wuſtajenym Naſwjeczischem a Boże požehnowanjo ſkónczischtaj cyrkwinſku ſwijatočnoſć. — W katholiskim towarzſhnym domje běchu starſhi kwas wuhotowali, na kótrhym ſo nehdže 140 woſobow wobdzelske. Kniez kantor Engler wunjese ſlawu na młodoho duchownnego a joho starſcheju, jomu zbožo, ſtrwoſcz a Boże žohnowanjo pschejo. Tež male družki pschednoſhowachu pschecža. — Kaž ſuji zhonili,

pschiindze młody kniez do Seitendorfa, hdżez ma prěnjoho januara pschiindnoho lęta zastrupicž. Bóh daj jomu żohnowanjo a móć: zo mohł wjele dobroho we kniezowej winich skutkowacž! —c.

— We wobladzenju duchownskich mestow w Budyschskiej a Drjezdžanskiej diöcesy su so wjacore pschemenjenja stale. Kniez Adolf Brendler, farar w Grunawje, je mot J. M. krala Alberta za dwórskoho předarja pomienowany. Na joho město pschiindze k. August Rönig z Leutersdorfa, a do Leutersdorfa k. Julius Funge, dotal kapłan w Schérachowje. Do Schérachowa pschiindze młody duchowny k. Trenkler. Dale tež Vaczon skóńczne swojego samsnego duchownego dóstanie, a to k. Jurija Libscha, dotalnego vikara a tachantskoho předarja w Budyschinie. Kniez Miklawsch Jawork so wróci do Pruskeje, a do Khruscic pschiindze za drugiego kapłana kniez B. Hicka. Kniez Jakub Nowak, kotryž bě skoro poł lęta zastrupio we Wostrowcu, pschiindze do Budyschina na město knieza Libscha. Do Wostrowca pschiindze k. Michał Wiesela ze Seitendorfa. Na joho město k. neomyst Jurij Schizant. Kniez Mikl. Barjenk, dotal katecheta w Budyschinie, je pschesadżenj do Chemnic jako drugi kapłan. Tamnišči dotalny drugi kapłan k. Alois Eilers pschiindze na nowo-założene město do Delsnitz. Dale ma kniez Anselm Rožinger, farar w Annabergu, pschiindze za fararja do Sebnic, dotalny Sebniczancki farar pał k. Pawoł Richter jako wucjer na progymnaſium do Drjezdžan. Za fararja w Annabergu je pječza postajeny k. Pawoł Hensel, dotal kapłan pschiindze dwórskej cyrkwi w Drjezdžanach. Z nowych duchownych pschiindze k. J. Schewczyk do Budyschina na město k. Barjenka; k. Kreitschmer je so jako pomocny duchowny wobstaranoho jubilarskoho měschnika knieza faroria Schäfera hido do Hubertusburga podał; k. Rothe pschiindze jako kapłan do Lipska, k. Bodenburg do Drjezdžan a k. kapłan Riedel z Lipska do Altenburga. — Bóh wobradź wšichitkim knieżim w iich zastojinstwach swoje połne żohnowanjo! —c.

Z Radworja. (Dyrbjesche so do tutoho čišla sshowacž.) Niedżelu 27. nov. mějesche nascha „Katholska Bjesada“ swoju měsacznu zhromadžiznu, kotruž pschedsyda z cyrkwiniskopolitiskim rozhładom wotewri. W nim spominasche woſebje na pschiindze wohidneje njeznieliwoſće, kotraž je so psched krótkim w pruskim měscie Freivaldau stała, hdżez katholickich wobydlerjow wupokazują jeniczch toho dla, do kelž su katholisch, dale na wotewrjenjo krajinnych a fejzorskoho sejma, na struchle čiash, kotrež katholickiej cyrkwi we Wuherškej hroža, na 50letny biskopski jubilej swiatoho wóteca a někotre druhe zajimawe drobnoſće. Tutu rozprawu széjhowasche malý stanizniski pschednosch k wo něhdyskich serbskich hnadownych městach w Žilovcach pola Budęstec, w Tuchorju, Wujezdze, Hodžiju a Radworju, hdżez běſtej w prjedawskich čiashach wobe cyrkwi hnadownej městnie, kaž to farsta cyrkij džensa hischeze je. Skóńczne napominasche pschedsyda k pilnomu wobdzelenju pschiindzach na cyrkwiniskim twarnischem a pokaza pschiindze skladnoſci zhromadženym sobustawam wobraz noweje cyrkwie. Tu njech je za wšichet njeſcheczelow „njetrjebawſkich wudawków“ pschiindze, zo budże so nowa cyrkij tak tunjo a jednorje twaricž, hacž budže mōžno.

Z klóštra Marijneje Hwězdy. Tu mějesche niedżelu 11. decembra nowoświeczenym měſchnik k. Bernhard Hicki, syn k. M. Hicki, něhdyskoho kantora z Kalbic, kiz tu chwilu w Poncicach bydli, swoju prěnju Božu mšču. Wulka cyrkij bě z pobožnymi pschedpelnena, z blízka a z daloša běchu so zefalii, zo bychu tutomu rjanomu a żadnomu swjedzenjej pschiindze byli. Gnadne

klóštrské kniežstvo njebě pak tež ani wudawko ani próch lutowalo, zo by tutón džení wopravdže swjatocžny był. Wjeledostojnym propst t. P. Vincenz pređowasche sam a wjedzeliže z wustojnym a zahorjachym słowom wschěch poslucharjow hnuę a natwaricž. K Bożej mschi běchu česězomne kniežny wosobje nowe ryzwo w fijawkowej barbje džětale. Po Bożej mschi a tež popođnju wudželše nowy měščnik Bože požohnowanjo. — Kwaska hoſćina běše w hoſćencu w Panczicach, kotrež z wjezora tež duchownych knieža, mjez nimi t. propst P. Vincenz a t. kanonik farar Wornar z Chrósczic, ze swojej psychotomoscž poczesczichu. — Tak staj wobaj starschei t. primicianta z Bożej hnadu tutón rjanz džení doczakaloj. Młodomu měščniķej pschejemy z cylez wutrobu Bože žohnowanjo k psychichodnomu skutkovaniu w kniežowej winicy!

—š.

Z chloho swěta.

Němska. Prjedawski direktor jeneje Barlinskeje schule, z mjenom Ahlwardt, je hždo huſcziščho pschezciwo židam krute písmá wudał. W tych wón, schtož je do cyla wérno, dopokazuje, zo židža bjez swědomja kſcheczanow wuzčahuja a so sami wobohacž. Ale dale wón tež wupraji, zo maja židža wotpoħlad, hdýž je cykle wobſedženſtvo jich, na rozvadankach nemškoho kraja židowske mócnarſtvo załožicž. Tak daloko wſchak hischeze njeje. Tola njemóže nichčo přeč, zo bohatſtvo židow, a z tym tež jich wulim na kniežerſtvo, poczina pschech straſčničke býcz. Na pschikkad słuscha w Barlinje skoro polojca wschilich tworjeni židom, a na druhich maja wulke hypotheli, tak zo jím tež skózcnžje do rukow padnu. W mnohich druhich mestach njeje křmanischo. Tež kubla a druhe wobſedženſtwa židža dale a bóle do swojich rukow dōstawaſa. Psched schtwarz lětom pak je Ahlwardt nowu knížku wudal pod mjenom „Judenſlanten“. Kniežerſtvo je mjenujcy wulki džel nowych tiělbom w fabrich žida Löwe w Barlinje džělacž dalo. Ahlwardt w swojej knížce wobſtrucž, zo je Löwe kniežerſtvo na wulkotne waschnjo zjebał, dokelž je hubjene železo a worečl brał, zo je tsélby, kotrež so jako njeſhmane wróčo dachu, sam z wopacžnym znamjenjom woznamjeniſ, tak zo su so tola wojskam wudželile. Dale praji Ahlwardt, zo su wýchcy, kotsiž dyrbjachu tsélby vrúhovacž, wobebanstwie wěđeli, ale zo su mjeleželi, a za to wjele vjenjez dōstali. Džesacž dnjow je nětto ſudniſſe jednanjo trało, a Ahlwardt bu, dokelž wſchó dopokazacž njemóžeſte, na pječ měſacow jaſtwa wothudženy. — Każ je so wukopal, su pak so tola wſchelake njeporjadnoſeze w fabrich žida Löwe stale. Najsposodžiwniſche pak je, zo Ahlwardt, kotrež hischeze wot prjedawſkoho dla čeſeczeranjenja Barlinskeje radu z měſac w jaſtwe wotpokucža, bu mjez tym w tuthych dnjach z wulke wjetſchinu za zapoſlanka do nemškoho ſejma wuzwoleny we wokrjeſu Arnswalde-Friedeberg. Zo ſebi lud runje Ahlwardta, kiz w jaſtwe ſedži, a ma hischeze wjac wocžakowacž, za swojoho zaſtupjerja wuzwoli, derje pokazuje, kaf maja ludžo židow ſyłtch. Wotſudzenomu Ahlwardtej ſo tež skoro z cylez Eurypy wſchelake zbožopscheza a čeſtne dary ſezeleja. Sobustawy politiskoho wotdželenja, kotremuž wón słuscha, rěkaja anti-semitijo t. r. napſchezivnich židow.

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 491—494. z Koslowa: Jakub Čornak, Michał Kućan, Jan Pjech, Mikław Menzel, 495. Heinrich Kubaš, tach. hajník w Zdzěri, 496—498. z Budyšina: Jan Wjerab, Hana Kralowa, Hana Laukusowa, 499. August Rychtař z Nowych Bobolic, 500. 501. ze Swinařnje: Jurij Pjech, M. Rjeda, 502. Michał Wawrik z Kanec, 503. Hanža Rjenđec z Brjemjenja, 504—506. ze Šunowa;

Petr Bräuer, Jurij Möller, Khata Kurjatowa, 507. Marija Lebzyna z Konjec, 508. Miklawš Körjenk z Trupina, 509. 510. z Nowoslic: Petr Cyž, Hana Glawšowa, 511. 512. z Radworja: Jan Rječka, Marija Grubertec, 513. Petr Paška z Kamjeňanskoho Haja, 514. Haňa Měrcíkova z Khelna.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 691. Michał Wawrik z Kanec, 692. Jurij Möller ze Šunowa, 693. N. N.

Na lěto 1890 doplači: 712. N. N.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,737 m. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowala: njemjenowaný 50 p.

Hromadze: 107,737 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,138 m. — p. — Dale su woprowali: njemjenowaná z Budyšina 2 m., k česći s. Józefa z próstwu: „S. Józefje, budź mi z wučerjom!“ 10 m.

Hromadze: 11,150 m. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k Božomu džéséu: k. farař Kubaš w Njebjelčicach 10 m., njemjenowaná z Khelna 5 m., njemjenowaná z Radworja 2 m., Marija Glücklichec, služowna w Čornecach 2 m. — Njech lube Jězus-džéčatko ze swojej bojskej maćerju wšitkim dobročerjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje płaci.

Na wudaće Nowoho Zakanja

je darił: J. L. 2 m.

Za cyrkej w Lubiju: r. 1 m.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Krajan (katholska protynka za Hornju Čužicu) na lěto 1893 je wuſčka a je w expedicijach „Kath. Posoła“ a pola klamarjow za 25 p. na pschedau.

NB. Shtož hishcje wjac Krajanow na pschedau trjeba, njech je žada pola redakcije Katholickoho Posola, hdjež je lěta wjetši sklad wostal.

D z a k.

Dokelž sym z Božej pomocu nětk docpěl, na čož sym so lěta doľho přihotoval a wjeselił, a štož bě wot małosće moje a mojej staršeju a přečelow přečo, dowolam sebi tudy wšem swojim dobročelam, kotriž su mje z modlitwami, rozwučenjom abo z materialnymi srědkami w času mojich studijow luboscíwje podpjerovali, nutrne „Zaplać jim to Bóh luby Knjez“ wuprajíci. Njezabudu ženje na nich spominać, ale raduju so, zo je čas přišol, hdjež móžu wše mi wopokazane dobroty, hdyz tež nic z časnymi, tola wěčnymi kublami zasy wotrunać.

Bjarnat Hicka, měšnik.

Wutrobný džak

wuprajam wšem, kotriž su za čas mojich studijow z modlitwami, z radu a skutkom mje podpjerali a kotriž su swjatočnosć mojej primicy, njebojo so woprow a prócy, powyšeli, wosebje wjeledostojnomu knjezej can. fararzej J. Wernarej, k. wučerzej J. Symankej a lubym Baćońčanam. Njech słódka wutroba Jězusowa wšem bohače wotplaci, štož su na jeje hubjenym služobniku činili!

Jakub Šewčík.

 Psichodne cžišlo wuńdże za tsi njedzèle, 7. januara 1893.

¶ psichodnomu cžištu tež podamý wopisíjiczo lětnita 1892 a doštowo.

Cžiščej Smoleriec knihičiščejeńie w mazgicznym domje w Budyšinje.